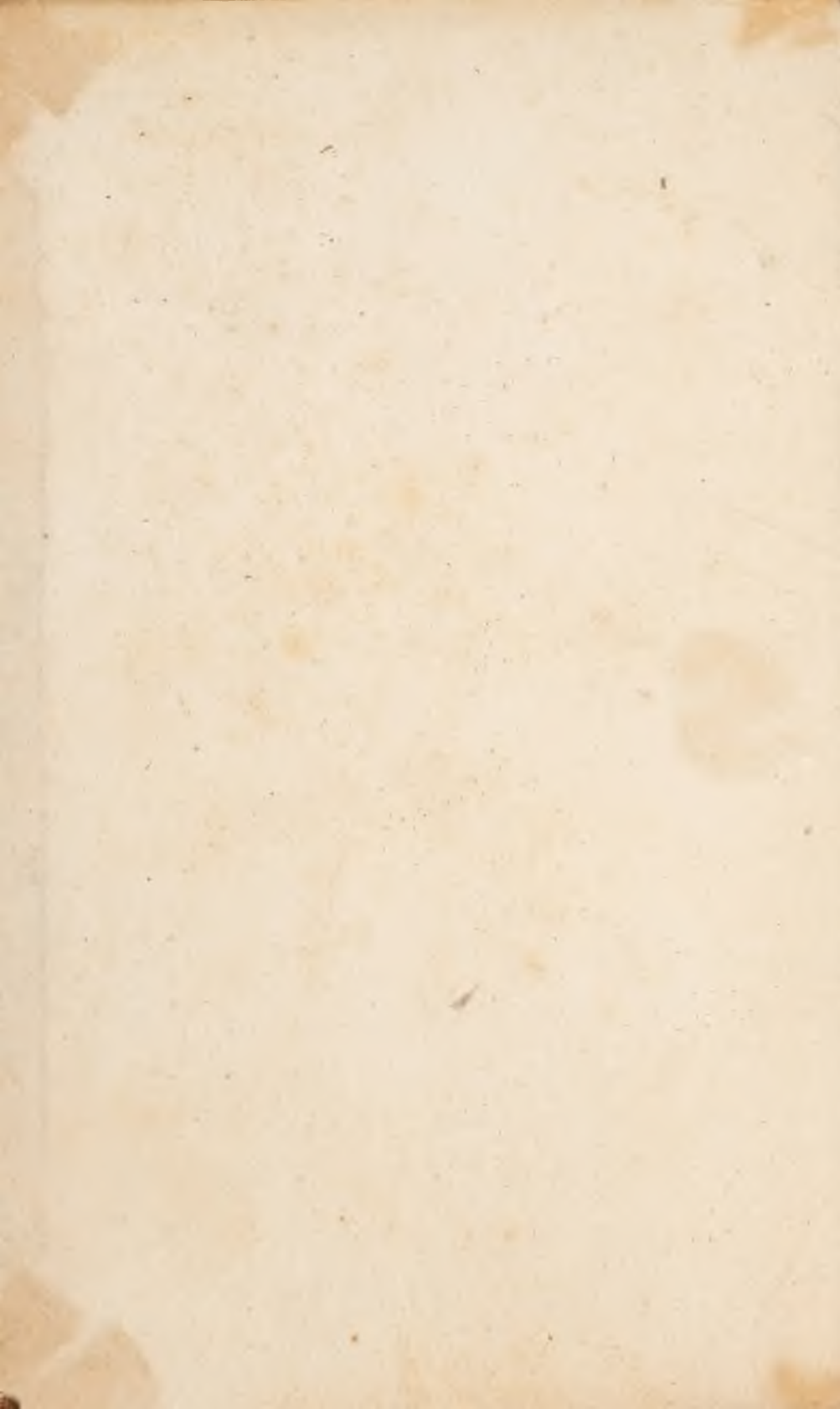
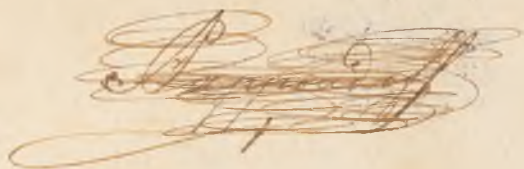

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ.

Δ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΕΣ

44

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,
ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ, ΓΡΑΦΕΙΣΑΙ
ΑΠΟ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1827 ΜΕΧΡΙΣ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1831,

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΧΘΕΙΣΑΙ

ΦΡΟΝΤΙΣΙ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΥΤΟΥ,

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΔΕ ΠΑΡΑ Ε. Α. ΒΕΤΑΝ,

ἐνὸς τῶν γραμματέων τοῦ Κυβερνήτου.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΔΕ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ

Π. Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ ΛΕΥΚΑΔΙΟΥ, ΙΑΤΡΟΥ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑ

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΣΧΙΝΑ.

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1843.

Αρχ. Βρεζιάνος
1847 ετος Βενετίας

THE HISTORY
OF THE
CITY OF
NEW-YORK
FROM 1609 TO 1800

BY JACOB LEITCH KALF, ESQ.
OF THE CITY OF NEW-YORK.

NEW-YORK:
PRINTED BY
J. LEITCH KALF, AT
THE OFFICE OF THE
AUTHOR, NO. 10, NASSAU-STREET,
IN THE CITY.

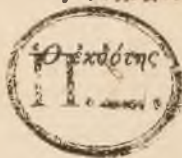
1800.

ΤΟΙΣ
ΤΡΙΣΙ ΝΑΥΑΡΧΟΙΣ
Τῶν
ΚΡΑΤΑΙΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,
ΕΥΔΕΝΙ Τῷ ΡΩΣΣΙΑΣ, ΚΟΔΡΙΓΚΤΩΝΙ Τῷ
ΑΓΓΛΙΑΣ, ΚΑΙ ΔΕΡΙΝΙῃ Τῷ ΓΑΛΛΙΑΣ,
ΤΟΙΣ ΥΠΕΡ
ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΝΕΟΚΑΣΤΡῷ
ΣΤΟΛΟΝ ΤΟΝ ΠΑΝΟΘΩΜΑΝΕΙΟΝ
ΚΑΤΑΝΑΥΜΑΧΗΣΑΣΙΝ
ἐν ἔτει σωτηρίῳ αὐκτ' ὀκτωβρίου ᾗ,
τόνδε τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου τῆς
Ἑλλάδος προδίδου
ΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΟΜΟΝ
ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΣ ΠΡΟΣΑΝΕΦΩΝΗΣΕΝ
Ὁ ἐκδότης
τῆς
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ
ΠΕΤΡΟΣ Α. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗΣ ΙΠΠΟΤΗΣ.

Καὶ μέγας τῷ ὄντι εὖτος ἀνὴρ, ὃς ἂν μεγάλα δύνηται γνώμῃ διαπραχᾶσθαι
μᾶλλον, ἢ ῥώμῃ. Ξενφ. σικον. κειφ. κἀ.

Πᾶς τόμος τῆς ἐκδόσεως τῆς παρούσης μεταφράσεως μὴ φέρων
τὴν ἐπιγραφὴν καὶ σφραγίδα μου, ὡς ἐνταῦθα, εἶναι παραποίησις
τυπογραφικὴ, καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν ἔννομον καταδίωξιν. π. 2. δ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,
ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων
Αὐλῶν.

Ναυπλῖω, 4 ἀπριλίου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔλαβε τὴν ἀπὸ 27 μαρτίου (8 ἀπριλίου) (*) ἀξιωματικὴν δῆλωσιν τῶν κυρίων προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ τὴν τε πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ τὰς περὶ αὐτῆς ἐξηγήσεις καὶ ἀναπτύξεις τῶν κυρίων Προσέδρων μετὰ βαθείας συστροφῆς λογισμοῦ ἐμελέτησε.

Πλήρης δὲ ἅμα καὶ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καθήκοντος καὶ εἰλικρινεστάτης ἐπιθυμίας πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ, πρέπουσαν εἰς τὴν περὶ τὴν κυβέρνησιν ταύτην πίστιν τῶν τε Ἑλλήνων καὶ τῶν σεβαστῶν συμμάχων, ἐσπούδασε μὲν νὰ διακριβώσῃ τὴν μεγάλην καὶ γενναίαν ἔννοιαν τῶν θεμελιωτῶν τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, ἐσκέφθη δὲ καὶ περὶ τοῦ πῶς θέλει συνεργήσῃ εἰς ἀποτελέσιν αὐτῆς, συναρμοζομένη, κατὰ τὴν πρόσκλησιν, πρὸς τε τὰς συνθεσίας τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καὶ πρὸς τὰς εἰδικωτέρας ἀποφάσεις ἃς οἱ κύριοι πρόσεδροι τῇ διεχοίνωσαν.

(*) 18: εἰς τὰ πρόσθετα κομμάτια ἀρ. 1.

Αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις ἀναγορεύουσαι τὴν Ἑλλάδα, αὐτόνομον ἐπικράτειαν, ὑπερεπλήρωσαν τὰς τε δικαίας αὐτῆς ἐφάσεις καὶ τὰς εἰς αὐτὴν προεπιχυθείσας παμπόλλας αὐτῶν εὐεργεσίας.

Διὰ σπουδαιότατους δε βέβαια πολιτικούς λόγους ἐνήχθησαν νὰ βάλῃσι καὶ τοὺς κλήρους τῆς νέας ἐπικρατείας ὑπὸ μοναρχικὴν καὶ κληρονομικὴν κυβέρνησιν, καὶ τὸν ἡγεμόνα προτέτι νὰ ἐκλέξῃσι τὸν ἐσόμενον πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὄργανον τῶν γενναίων αὐτῶν βουλῶν καὶ στερεοποιήσονται τὸ εἰρήνευμα τὸ διὰ τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου στοιχειωθέν.

Καὶ τοῦ λοιποῦ ἄρα εἰς τὸν Πρίγκιπα Λευπόλδον τοῦ Κοβούργ ἐνεπιστεύθη τὸ μέγιστον τοῦτο ἔργον, τὸ ὅποῖον δεχθεῖσα ἡ αὐτοῦ βασιλικὴ Ἱψηλότης, ἠθέλησε ν' ἀποδείξῃ εἰς τὸν πεπολιτευμένον κόσμον ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐκ τῶν ἐξόχων προτερημάτων καὶ ἐκ τῆς μεγαλοψύχου αὐτοῦ προαιρέσεως θέλει ἔχει τὴν περὶ τοῦ μέλλοντος ἀσφάλειαν, προσφαλιζομένου ἄλλως τε καὶ ἐκ τῶν δικαιωμάτων ὅσα αὐτὴ ἀπέκτησε διὰ μακροτάτης κακοπαθείας, διὰ πολυαιμάτων θυσιασμῶν, καὶ διὰ θεσμῶν στοιχειωδῶς παραδεχθέντων παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς, ἐξ ὧν καὶ μόνον ἐλπίζει τὴν ἀσφαλεστάτην τῶν δικαιωμάτων ἀπόλαυσιν.

Οὕτως ὀλκώτερον ἐξεταζόμενος ὁ κλήρος ὁ εἰς τὴν Ἑλλάδα δοθεὶς παρὰ τῆς ὑψηλῆς σοφίας καὶ εὐμενείας τῶν σεβαστῶν συμμάχων, ἀπείρου εὐγνωμοσύνης καὶ πίστεως χρέος εἰς αὐτὴν ἐπιβάλλει.

Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, καὶ ὑπερεπιθυμοῦσα καὶ οφείλουσα γενέσθαι πιστὸς ἐρμηνεὺς τῆς τοιαύτης αὐτῆς διαθέσεως, ἀδυνατεῖ, καὶ θλιβομένη ἀπορεῖ πῶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἔντιμον δικαίαν κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ὀρισθέντας ὑπὸ τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐσχάτης ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Οἱ κύριοι πρόεδροι τῶν τριῶν αὐλῶν, εὐρεθέντες εἰς Ἄργος ἐπὶ τῆς συνιδρύσεως τοῦ αὐγούστου, πάντως ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τὸ πρῶτον τῆς ἐθνικῆς συνόδου ψήφισμα, δι' οὗ θεσπίζεται ὅτι τὰ τέλεια περὶ Ἑλλάδος βουλευμάτων θέλουσι προὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῶν πληρεξουσίων ἐπιτρόπων τοῦ ἔθνους.

Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν ὥφειλε πρῶτιστα πάντων σήμερον νὰ συγκαλέσῃ αὐτούς· τὸ ὅποιον οὐδ' ἤθελε διστάσῃ νὰ πράξῃ, ἐὰν ἔκ τινων ἄρθρων τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ ἐκ τοῦ νοήματος τῆς δηλώσεως τῶν κυρίων προσέδρων δὲν ἐφοβεῖτο μήπως οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους εὐρεθῶσιν εἰς ἀνάγκην, ἢ νὰ παραβῶσι τὰς ἐντολάς τῶν ἐπαρχιῶν, ἢ νὰ ἀρκεσθῶσιν ἀναγγέλλοντες καὶ πάλιν τὰς ταπεινάς αὐτῶν ἐφ' ἑστίαις, πρὸς τελείαν διεκπλήρωσιν τῶν μεγαλοψύχων βουλευμάτων τῶν συμμάχων αὐλῶν.

Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ αἱ προσταγαὶ ἃς ἔλαβον οἱ κύριοι Πρόεδροι ἀκριβεστάτην ἀπαιτοῦσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφασισθέντων, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἀκούσασα καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας, ἄλλο δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ ἐξαγγείλῃ πρὸς αὐτοὺς τὰ ἐξῆς.

α. Ὅτι ἡ ἀξιωματικὴ δημοσίευσίς τῆς ἔργῳ ἤδη ὑφιστομένης ἀναχωρῆς εὐρίσκεται ἐν τῷ παρασυναπτομένῳ ἀντιγράφῳ τῆς ἐγκυκλίου τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

β'. Ὅτι ἐπὶ πάσης περιπτώσεως ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τότε θέλει συμπράξῃ εἰς τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ στόλων ἀπὸ τοὺς τύπους, μέρη, καὶ νήσους, ὅσα κατὰ τὴν πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου μένουσιν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν. Κατεπεῖγον εἶναι πρὸς τούτοις οἱ μὲν ἐπίτροποι τῶν τριῶν Δυνάμεων νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὰ μέρη, ἵνα προλάβωσιν ἢ καὶ ἐλαττώσωσι τὰ ἐνδεχόμενα συμβῆναι ἐκ τῆς νέας ὁροθεσίας δυστυχήματα, ἡ δὲ κυβέρνησις νὰ λάβῃ πόνους ἵνα ζωοτροφήσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ δεόντως τὸ πλῆθος ὅπερ θέλει συρρεῦσθαι, ζητοῦν πατρίδα, εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν.

γ'. Ὅτι οἱ σήμερον ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενοι Ὀθωμανοὶ καρποῦνται ὅχι μόνον τελείαν προσωπικὴν ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ μέρος τῶν κτημάτων αὐτῶν, τὸ ὅποιον ἡ κυβέρνησις κατ' αἵτησίν των προθύμως τοὺς ἀπέδωκε.

Περὶ δὲ τῆς ὁλότητος τῶν πράξεων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καὶ τῶν ειδικωτέρων ἀποφάσεων ἃς ἀναφέρει ἡ δηλώσις τῶν κυρίων Προσέδρων, ἡ κυβέρνησις θέλει βάλῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὑψηλοτάτου Ἀνα-

κτος τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τοῦ ἀντιγράφου τῆς παρούσης ἀπαντήσεως, τὰς χρεωδεστάτας παραστάσεις, οὐδὲ προδώσει τὸ χρέος αὐτῆς πρὸς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ὕψηλότητα.

Ἡ δὲ βασιλικὴ αὐτοῦ ὑψηλότης, ἀπολαύουσα τῆς ὅλης πίστεως τῶν συμμάχων αὐλῶν, δὲν θέλει παρασιωπηθῇ πρεσβεύων ὑπὲρ τοῦ τόπου ὃν ἐτάχθη νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα δι' εἰρήνης χρονίας καὶ στερεᾶς.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίω, 4 ἀπριλίου 1830.

Συγχωρήσατέ μοι, Κύριοι, ἐν ᾧ σᾶς διαβιβάζω τὴν ἀξιωματικὴν ἀπόκρισιν τῆς προσωρινῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, νὰ σᾶς εἴπω καὶ πάλιν τὴν μεγάλην μου λύπην διὰ τὸ ἥθος τῶν πρὸς ὑμᾶς ὁδηγιῶν τῶν αὐλῶν σας.

Οὐδὲ σᾶς ἔκρυψα κατὰ τὰς ἰδιοπίστους μετ' ἐμοῦ συνομιλίας σας τοὺς λόγους δι' οὓς θερμῶς ἐπεθύμουν ἵνα ἡ ὑμετέρα δῆλωσις τῆς 27 μαρτίου (8 ἀπριλίου) ἐγράφετο ἄλλως πως, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐκπληρώσω κάλλιον τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς ἐμέ.

Προθυμούμενος ὅμως, κύριοι, νὰ σᾶς ἀποδείξω ἐκ νέου τὴν εὐκρινῇ μου καὶ διηνεκῇ περὶ τούτου ἐπιθυμίαν, σᾶς προβάλλω νὰ συνέλθετε καὶ προσδιορίσετε τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν καθ' ἣς δύναμαι νὰ σᾶς κοινώσω ὅσα ἔγραψα τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ περὶ τῶν μεγάλων συμφερόντων τὰ ὅποια εἰς αὐτὸν ἀπόκειται πλέον νὰ βραβεύσῃ κατὰ τε τὴν προσδοκίαν τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ κατὰ τὰς δικαιοτάτας τῶν Ἑλλήνων ἐλπίδας.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίου, 4 ἀπριλίου 1830.

Ἐπειδὴ ἀφ' οὗ ἔλαβον παρὰ τῶν κυρίων προσέδρων τῶν συμμάχων σύλῶν τὰς περὶ Ἑλλάδος τελευταίας πράξεις τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου, πολλάκις σὰς ἐκάλεσα παρ' ἐμὲ ἵνα σὰς γνωστοποιήσω καὶ αὐτάς, καὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἀκούσω, περιττὸν κρίνω νὰ παλλιλογῇσω σήμερον ὅσα κατὰ χρέος μου σὰς παρέστησα, ἐξηγῶν σαφέστατα τὴν κρίσιν μου περί τε τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ τῆς συνοδευσάσης αὐτὴν ἀξιωματικῆς δηλώσεως. Περιττὸν δὲ νὰ ἐπαναμνήσω καὶ τοὺς κρείττονας λόγους δι' οὓς ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὥφειλε κατὰ τὴν προκειμένην μεγάλην περίστασιν νὰ πολιτευθῇ ὅπως ἐπολιτεύθη, προνοοῦσα τὸ μὲν, ὅπως μὴ φανῇ κατωτέρα τῆς εἰς αὐτὴν πίστεως τοῦ ἔθνους, τὸ δὲ, ὅπως ἀναδείξῃ καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν μεγαλόψυχον τῶν σεβαστῶν συμμάχων προαίρεσιν καὶ τὰς προὔπαρξάσας παρ' αὐτῶν εὐεργεσίας.

Τοιοῦτου χρέους καὶ φροντισματος ἐπιβεβλημένου εἰς ἐμὲ, ταλμῶ πιστεῦσαι ὅτι τὸ ἐξεπλήρωσα.

Ἵμεῖς δὲ κρίνατε, κύριοι, ἀναγνώσαντες τὰς παραπεμπομένας γραφάς, τὰς τε διακοινώσεις τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ τὸ ἴσον τῆς ἀξιωματικῆς μου ἀποκρίσεως.

Ἀλλ' ἔλπιζω, κύριοι, ὅτι θέλετε γένῃ καὶ κοινωνοὶ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς εὐθύνης μου, καὶ τοὺς μὲν θέλετε ἐνισχύσῃ, τὴν δὲ θέλετε ἐλαφρώσῃ, κομίζοντες καὶ ὑμεῖς ἐνώπιον τοῦ ἱψηλοτάτου ἀνακτος Λεοπόλδου τὰς νομίμους τοῦ ἔθνους ἐφάσεις, ὑπὲρ ὧν μόνῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ ἱψηλότης δύναται εὐτυχῶς νὰ πρεσβεύσῃ πρὸς τὰς συμμάχους αὐλάς.

Σὰς προβάλλω προσέτι νὰ συγκεφθῇτε μετ' ἐμοῦ περὶ ἀποστολῆς ἐπιτροπῆς εἰς προὔπαντήσιν τῆς αὐτοῦ βασιλικῆς ἱψηλότητος (*).

(*) Ἴδε εἰς τὰ πρόσθετα, ἀρ. 2, τὴν ἀπάντησιν τῆς Γερουσίας καὶ τὸ μετ' αὐτῆς ὑπόμνημα.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 10 ἀπριλίου 1830.

Διὰ τοῦ ταχυδρόμου τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥουὰν μέλλων νὰ στείλω ὀγκώδη φάκελλον πρὸς τὴν Ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα, ἅπταμαι σήμερον τοῦ ταχυδρόμου ὃν ἐκπέμπει ὁ Κ. Δώκινς, καὶ ἀξιοῦμαι νὰ σᾶς φέρω μόνον ὑπ' ὄψιν, Ἀναξ, ἀντίγραφα τῆς δηλώσεως τῶν κυρίων Προσέδρων καὶ τῆς ἐμῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποκρίσεως, προσθέτων τὰ ἴσα καὶ τῆς ἐπιστολῆς μου καὶ τοῦ μερικωτέρου γράμματός μου τῆς 25 μαρτίου (6 ἀπριλίου).

Ἡ γραφὴ τῆς Γερουσίας καὶ τὸ μετ' αὐτῆς ὑπόμνημά μου θέλουσι φέρῃ πρὸς τὴν Ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὸ σύνολον τῶν τοῦ ἔθνους ἐφέσεων· διὸ καὶ περὶ τούτου δὲν λέγω σήμερον περισσύτερα, μόνον δὲ παρακαλῶ ἐξ ἀνάγκης τὴν Ὑμετέραν βασιλείον κορυφὴν νὰ προφθάσῃ τάχιον τὰς περιπιεζούσας με χρείας.

Τὰ χορηγήματα τοῦ ἰανουαρίου, φεβρουαρίου καὶ μαρτίου ἐτελείωσαν, καὶ μόλις ἠδυνήθην νὰ προφθίσω τὰ ἐξόδα τοῦ ἀπριλίου. Ἀλλὰ περαιτέρω δὲν φθάνει ἡ δύναμίς μου. Τῇ 11 (23) μαΐου πίπτει ἡ πληρωμὴ τῆς τριμηνίας τοῦ στρατεύματος, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν μεγάλως συμφέρει νὰ πληρωθῇ τὸ στράτευμα ἀκριβῶς. Μᾶς χρειάζονται λοιπὸν 1,000,000 φράγκων τοῦλάχιστον διὰ τὰς ἀρχὰς μαΐου, τὰ ὅποια σᾶς ἱκετεύω καὶ πάλιν νὰ στείλετε ἐν καιρῷ.

Μετὰ δύο ἡμέρας θέλω παραστήσῃ εἰς τὴν Ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὰ περὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, πρὸς δὲ, καὶ ὑπολογισμὸν τῆς τριμηνίου δαπάνης ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἐπὶ δύο δὲ μόναίς συνθήκαις δύναμαι νὰ ἐλπίσω, Ἀναξ, νὰ σᾶς παραδώσω τὸν τόπον ἐν εὐταξίᾳ καὶ ἡσυχίᾳ, τὸ μὲν, ἐὰν ἡ Ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης σπεύσῃ νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα, τὸ δὲ, ἐὰν ἔχω νὰ πληρώσω ὁμαλῶς τὸ στράτευμα, τὸ ναυτικὸν καὶ τοὺς ὑπηρετικούς. Ἄνευ τούτων ὁμῶς οὐδὲν δύναμαι, καὶ ἡ Ὑμετέρα βασιλικὴ

Ἵψηλότης δικαία οὖσα, μὴ ἀμφιβαλλέτω ὅτι εἰλικρινῶς τῇ ἐξομολογοῦμαι τὴν περὶ τούτου πληροφορίαν μου.

Ἰς. Ἡ Γερουσία ἀποδέχεται τέλος τὴν πρὸς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀπύκρισίν μου, καὶ ἤδη καταγίνεται εἰς τὴν προσφώνησιν καὶ εἰς τὸ ὑπόμνημα τὰ ὅποια δι' ἐμοῦ θέλει πέμψῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ἵψηλότητα. Μεγάλαι ἦσαν αἱ δυσκολίαι, Ἄναξ, καθὼς σὰς ἔλεγον ἐν τῷ ὑστερογράφῳ τῆς 26 μαρτίου (7 ἀπριλίου), καὶ ἀνυπερβλήτοι ἤθελαν προσαποβῇ ἐκ τῆς δηλώσεως τῶν κυρίων Προσέδρων, ἐὰν ἐκ τοῦ ὑμετέρου γράμματος τῆς 23 φεβρουαρίου δὲν ἐδοθησύνῃ νὰ τὰς ἐξομαλίσω.

Θέλει δὲ εὐχαριστήσῃ ἡ ὑμέτερα βασιλικὴ Ἵψηλότης, ἐλπίζω, ἐπὶ τῇ ἐκβάσει τῶν μακρῶν καὶ δυσχερῶν μου συνδιαλέξεων μετὰ τῶν γερουσιαστῶν καὶ τῶν εὐδουκιμωτάτων τοῦ τόπου ἀνδρῶν.

Ἄλλ' ἤθελα νὰ πράξω καὶ περισσότερον, καὶ ἀνυπόμονος εἶμαι νὰ στείλω εἰς προσκύνησίν σας πρεσβείαν πρὸς τὸν λιμένα ἐξ οὗ θέλει ἐκπλεύσῃ, διὰ τῆς φρεγάτας καὶ τινων ἄλλων Ἑλληνικῶν πλοίων. Καὶ θέλω σπουδάσῃ, ἐν τῷ προσμένειν τὰς προσταγὰς τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ἵψηλότητος, νὰ ἐτοιμάσω τὰ δύο ταῦτα, καὶ τοι καὶ ἡ ἐκλογὴ τῆς πρεσβείας δὲν εἶναι πρᾶγμα εὐκολον, καὶ ἡ τῶν πλοίων ἀποστολὴ ἀπαιτεῖ δαπάνην ἀνωτέραν τῶν πόρων μας. Ἐνεκα τούτου σὰς παρακαλῶ, Ἄναξ, νὰ μοὶ στείλετε τάχιον τὰς προσταγὰς σας, διασαφούντες καὶ τὸ πότε καὶ πόθεν μέλλετε νὰ ἐκπλεύσετε.

Τῷ Ἵψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι
Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 12 ἀπριλίου 1830.

Ἀποκρινόμενος πρὸς τὸ ἀπὸ 16 (28) φεβρουαρίου γράμμα τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ἵψηλότητος, χρέος μου ἐνόμισα νὰ βάλω ὑπὲρ

ὄφιν αὐτῆς τοὺς ἐπιλογισμοὺς μου περὶ τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ περὶ τῆς δυσθεσίας εἰς ἣν ἔμελλε νὰ εὕρεθῃ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐκ τε ἄρθρων τινῶν τῆς πράξεως ταύτης καὶ ἐκ τῶν προσταχθέντων εἰς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ τέλος νὰ σᾶς βεβαιώσω, Ἀναξ, ὅτι εἰς τοιαύτην σπουδαιοτάτην περίστασιν ἤθελα καταβάλλῃ πᾶσαν δύναμιν ἵνα μὴ φανῶ κατώτερος τῆς τε πίστεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος ἐπιβραβευομένης μοι. Ὑμεῖς δὲ, Ἀναξ, βλέποντες τὰ ἐνταῦθα παρασυναπτόμενα, κατανοεῖτε, ἐλπίζω, τὴν προθυμίαν καὶ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧν ἐθήρευσα τὸ σκοπούμενον. Ἐπετύγχανον δὲ τοῦτο ἴσως καὶ τελεώτερον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἐὰν οἱ κύριοι Πρόσεδροι εἶχαν παραγγελθῇ νὰ μὲ βοηθήτωσι. Νῦν δὲ τὸ ἔργον μου ἐγένετα δυσκολώτερον, καὶ διὰ τὴν ἀπότομον ἀπαίτησιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἄρθρων τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ διὰ τὰς ἀγγελλομένας ἐν τῇ δηλώσει τῶν Προσέδρων εἰδικωτέρας ἀποφάσεις.

Αἱ ἀποφάσεις δὲ αὗται αἱ παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων εἰδικώτεραι προσαγορευόμεναι, κρίνουσι περὶ τῶν ἀξιολογώτατων καὶ τιμιωτάτων συμφερόντων τοῦ τόπου, καὶ διωμολογήθησαν τόσον ἐνσῆμως, ὅσον καὶ αἱ ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ περιεχόμεναι.

Διαποροῦσιν ἄρα οἱ Ἕλληνες διὰ τί τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δὲν τοὺς φανεροῖ καὶ τὸ πρωτόκολλον δι' οὗ προσφέρεται εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἢ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονία, καὶ τὸ περὶ τοῦ δανείου, καὶ τὸ ἄλλο δι' οὗ κυροῦνται μὲν τὰ ἐπὶ Τουρκίας προνόμια τῶν Κατολίκων, χαρίζεται δὲ πλήρης ἰσονομία εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους τῆς νέας ἐπικρατείας ὅποιασδήποτε θρησκείας.

Οἱ Ἕλληνες, ὑποστάντες τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν, ὑπὸ μόνον τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας των διεσώθησαν. Ἀμα δὲ τῷ ἀνεγερθῆναι εἰς σῶμα ἔθνους, οἱ αὐτῶν ἀντιπρόσωποι ἀνεκήρυξαν τὴν Ἑλληνικὴν θρησκείαν, θρησκείαν τῆς ἐπικρατείας, προσλαμβά-

νοντες δηλονότι καὶ τὴν ἀνοχὴν τῶν ἄλλων θρησκευμάτων. Σήμερον δὲ τῶν Λονδινείων διομολογημάτων μηδεμίαν ἄμεσον μνησίαν ποιουμένων τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας, ἀφίνω νὰ νοήσῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης εἰς ποίους λογισμοὺς ἔρριψε τοὺς Ἕλληνας ἡ τοιαύτη σιωπὴ, πλησίον τῶν εἰδικωτέρων περὶ τῶν ἄλλων λατρειῶν ὁρισμῶν.

Εἰς ὑμᾶς λοιπόν, Πρίγγιψ, ἀπόκειται νὰ θαρρύνετε τὴν Ἑλλάδα, ἐξαγγέλλοντες αὐτῇ ὅτι ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης θέλει δεχθῇ καὶ θρησκευσῇ πρώτιστα πάντων τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς. Εἰς ὑμᾶς προσεῖτι ἀνήκει νὰ τῇ δώσετε καὶ ἄλλο τεκμήριον τῆς πατρικῆς ὑμῶν προαιρέσεως, μαρτυρούμενοι ὅτι τὸ δάνειον δὲν θέλει χρησιμεύσῃ ἐξηρημένως εἰς συλλογὴν καὶ διατροφὴν στρατιωτῶν ξένων, ἀλλὰ θέλει ἀναπύσῃ καὶ τὰς ἀπκραιτῆτους τοῦ ἔθνους χρείας, ἀνταμείβον μὲν καὶ θεραπεῦον δεόντως τὸ ἐθνικὸν στράτευμα καὶ τὸ ναυτικόν, βοηθοῦν δὲ καὶ ἀναψύχον τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν. Τρίτον βεβαίωμα οἱ Ἕλληνες παρὰ τῆς συνέσεως ἅμα καὶ δικαιοσύνης τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος προσδοκῶσιν ὅπερ καὶ ἤδη εὐρίσκουσιν, Ἀναξ, ἐν τῇ ἐφίσει ἣν ἀπηγγείλατε, ἵνα δηλαδὴ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν. Ἐν τούτῳ δὲ πληρώσει ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης τέλεον τὴν εὐχὴν αὐτῶν, ἀναγράφουσα ὅτι κυροῦται αὐτοῖς ὁλοσχερῶς ἡ τῶν ἀστυκῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων ἀπόλαυσις κατὰ τὰς βάσεις τοῦ δευτέρου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀργεὶ ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ταῦτα, Ἀναξ, σᾶς φέρει καὶ ἡ τῆς Γερουσίας προσκύνησις, ἅμα καὶ τὰς ἰκετηρίας διερμηνεύουσα τῶν δυστυχῶν κατοίκων τῆς τε δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων Κρήτης καὶ Σάμου καὶ Ψαρῶν.

Οἶδαμεν ὅτι ὑπὲρ τούτων συνηγόρησεν ἤδη ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης· ἀλλὰ καὶ πάλιν συνηγορήσει, καὶ ὁ Θεὸς προστατεύει αὐτούς. Ἐὰν ἡ σύστασις τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας σκοπούμενον ἔχῃ νὰ γῆσῃ τὴν ἀνατολικὴν εἰρήνην ἐπὶ βάσεων σερραίων, διὰ τί αἱ Δυνάμεις νὰ ἀφήσωσι τὸ ἔργον αὐτῶν ἀτελές, παραδίδουσαι εἰς κινδυνώδεις ῥοπὰς καὶ τὴν ναυτιλίαν τὴν περὶ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὰς

σχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας πρὸς τὰς ὁμόρους ὀθωμανικὰς ἐπαρχίας; Καὶ αὐτοὶ οἱ ὀροθεῖται, ὅταν ἐπὶ τοὺς τόπους φθάσωσιν, ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναμαρτυρήσωσιν ὅτι ἡ κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου σημειωθησομένη γραμμὴ, νὰ συστήσῃ ὄριον, εἶναι τῶν ἀδυνάτων. Θέλουσι δὲ βεβαιωθῇ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ μέρη τὰ σημειούμενα παρὰ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου κατ' οὓς αὐτὸ ἐβλεπε χάρτας, πολὺ διαφορώτερα κεῖνται κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν.

Ὅσον δὲ περὶ τῶν θαλασσίων ὀρίων, δὲν θέλω καταχρασθῇ τὸν καιρὸν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος ἵνα τῇ ἀποδείξω ὅτι ἡ Κρήτη εἶναι ἡ κλεις τοῦ Αἰγαίου.

Τὰ περὶ ἀναχωχῆς ἄρθρα, καὶ ὅλως ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὰ κτήματα, κατετάραξαν δικαίως τὴν Γερουσίαν· διότι ἂν οἱ Τοῦρκοι τὰ ἐξηγήσωσι πρὸς ὄφελός των, τότε ὑπὲρ τὰ δύο τρίτα τῶν ἐθνικῶν κτημάτων θέλουσιν ἀνήκει εἰς αὐτούς.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος ἔχει μέγα συμφέρον νὰ ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ἑλληνας ὅσα κτήματα τοὺς ἐδήμευσε, καὶ τὰ ἀποδίδει, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἐστίας των, διότι ἄνευ τῶν φιλεργῶν καὶ βιομηχάνων ἐκείνων κατοίκων οἱ τόποι τοῦ ἡθελαν μένει ἔρημοι καὶ κεχερσωμένοι. Ἀλλ' ὁ λαὸς ὃν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὕψηλότης ἀνεδέξατο καὶ προσέλαβε, πόθεν θέλει εὐρεῖ τοὺς τρόπους τῆς ἀναλήψεως; Καὶ ποῖος ἔσται ὁ καρπὸς τῶν θυσιασμῶν αὐτοῦ;

Αἱ Δυνάμεις ἐστοχάσθησαν νὰ ἀπαλλάξωσι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ βάρους τοῦ φόρου καὶ τῶν ἀποζημιώσεων. Ἀλλὰ πῶς ἔσται τοῦτο, ἂν οἱ Τοῦρκοι οἱ πολεμήσαντες πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτῶν δύνανται ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς ἀναχωχῆς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν καὶ νὰ ἀπαιτήσωσι τὰ κτήματά των; Τίνες οὗτοι; οἱ ἐμμανῶς διαπολεμήσαντες, ὡς κινδυνεύοντες νὰ χάσωσι περισσότερα καθὼς καὶ τὰ ἔχασαν.

Ἀνήκει ἄρα εἰς ὑμᾶς, Ἄναξ, νὰ ἐπικαλέσετε τὴν προσοχὴν τῶν συμμάχων αὐλῶν ἐπὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο, καὶ νὰ αἰτήσετε παρὰ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν ἵνα στείλωσι πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταν-

τινυπόλει πρέσβεις των, χρηματισμούς συμφώνους πρὸς τὰς ἀρχὰς παρεδέχθησαν ἀναγράφοντες ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπηλλαγμένοι ἔσονται τῶν φορτίων ὅσα ἡ πρᾶξις τῆς 22 μαρτίου τοῖς ἐπέβαλλεν.

Ἐνταῦθα προστίθῃμι τὰ κατὰστιχα τῶν διαφόρων ὑπουργείων, ἵνα ἀκριβῶς καταμάθῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης καὶ τὰς χρείας ἡμῶν καὶ τῶν πόρων τὴν ἔνδειαν.

Κλείω δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς καὶ τὴν τῆς 28 μαρτίου, ἱκετεύων τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα νὰ σπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλευσίν της, ὅπως ὁ λαὸς ὁ μέλλων παρ' αὐτῆς κυβερνηθῇ ἐπιγνωρίσῃ τὸν πατέρα, ἐρχόμενον καὶ δίδοντα εἰς αὐτὸν, ἐν δεινῇ πραγμάτων ἀκμῇ, τεκμήρια τῆς μεγαλοψυχίας καθ' ἣν ἀναδέχεται τὴν ἐπιμέλειαν τῆς τύχης τοῦ λαοῦ τούτου.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ

Ναυπλίῳ, 12 ἀπριλίου 1830.

Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν τολμῶ νὰ διευθύνω πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδροῦμου, περιττὸν κρίνω νὰ σᾶς σημειώσω ἰδιαιτέρως τὰ τῶν διαπραγματειῶν μου μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐτῶν, καὶ τὴν αὐτῶν ἔκθεσιν, τὴν ὁποίαν, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἐλπίζω καταθύμιον. Ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι πολὺ καταθυμιωτέρα καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς συμμάχους Αὐτάς, ἂν οἱ Πρόεδροί των ἐν καιρῷ ἐλάβανον προσταγὴν νὰ προσυμβουλευθῶσι μετ' ἐμοῦ περὶ τοῦ τύπου τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐν Λονδίνῳ ἀποφασισθέντων. Καὶ μεγάλως λυποῦμαι ὅτι ἐκρίθη ἀλλέως περὶ τούτου, βλέπων τὰ προερχόμενα, καὶ μάλιστα τὰ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς κυβερνήσεως παρεμπесόντα ἐκ τούτου προσκλή-

ματα, δεύμενα ταχείας ἐπικουρίας, παρ' αὐτῆς δηλονότι τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς ὕψηλότητος.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οἱ μάλιστα προβεβηκότες εἰς τὸν πολιτισμὸν, εἰς μὴ τὰ προσωπικὰ των συμφέροντα καὶ εἰς μόνον τὸ παρὸν βλέπωσι καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, πῶς εἶναι δυνατόν οἱ Ἕλληνες, μύλις ἐλευθερωθέντες τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, μύλις ἀνακύπτοντες ἀπὸ τῆς ἀβύσσου τῆς ἐπαναστάσεως, νὰ εὐφρανθῶσιν ἐπὶ τῷ μέλλοντι, ὅποιον αἱ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου πράξεις τὸ παρεσκεύασαν εἰς αὐτοὺς, ἐν ᾧ αἱ πράξεις αὐταὶ δὲν τοῖς προσφέρουσιν οὐδεμίαν ἀσφάλειαν;

Ἀπεφάσισαν περὶ ἰσονομίας τῶν λατρεῶν, χωρὶς καὶ νὰ προσθέσωσι τὸ ἐπίθετον *χριστιανικῶν* καὶ περὶ τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς θρησκείας, ἥτις εἶναι ἡ τῆς ἐπικρατείας, οὐδὲ λόγος ἐρρέθη.

Συνέστησαν κυβέρνῃσιν μοναρχικὴν καὶ κληρονομικὴν, χωρὶς νὰ εἴπωσι πρὸς τοὺς πολίτας ὅτι θέλουσι μετέχει αὐτῆς κατὰ τὰ αὐτῶν δικαιώματα.

Ἀνεκαίνισαν τὴν περὶ δανείου ὑπόσχεσιν· ἀλλ' οὐδὲ καὶ ὑπεσήμεναν ἂν τὸ δάνειον τοῦτο, βαρέως προστιθέμενον εἰς τὰ παλαιὰ τῆς Ἑλλάδος χρέη. θέλη ὅπως οὖν βοηθήσῃ καὶ τὰς καιρίας χρείας αὐτῆς.

Τέλος ἡ νέα ἐπικράτεια, ἔνθεν μὲν, ἀπαλλάττεται τῶν ἀποζημιώσεων ὅς τῃ ἐπέβαλλε τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου, ἄλλοθεν δὲ, ἀπειλεῖται διὰ τοῦ περὶ ἀναχωχῆς ἄρθρου ὅτι θέλει ἀποδώσῃ τὰ κτήματα τῶν Τούρκων ὅσοι θελήσωσι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα δὲ οὕτω διατασσόμενα, καὶ ἐκ τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν διδουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ φοβῶνται ὅτι συστάδην ἐπιφέρονται, καὶ εἰς ἀθρόον κίνδυνον βάλλουσι τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν τάξεων· ὅθεν ὅλοι, καὶ ναυτικοὶ, καὶ στρατιῶται, καὶ γεωργοὶ, καὶ ὑπουργηματικοὶ. νομίζουσιν ὅτι καὶ τὴν ἐλπίδα ἔχασαν τοῦ νὰ ἀναλάβωσι ποτὲ ἀπὸ τῶν μακρῶν αὐτῶν παθημάτων.

Τούτους δὲ τοὺς ἀνθρώπους εἶμαι καταδικασμένος νὰ βλέπω πᾶ-

σαν στιγμήν, μὴ διαλείποντας ἀπὸ τὸ σχολαστήριόν μου, καὶ νὰ τοὺς παρηγορῶ καὶ κατευνάζω τὸ κατὰ δύναμιν, λέγων ὅτι αὐτοὺς θορυβοῦνται· ἀλλὰ τὸ θάρρος ἔλειψε πλέον ἀπὸ αὐτούς. Τοῦτο προβλέπων καὶ πρό τινων ἡμερῶν, χρέος μου ἐνόμισα νὰ ἱκετεύσω τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἵνα σπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλευσίν της, καὶ σήμερον βλέπων αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, πολὺ μᾶλλον ἐπαναλαμβάνω, Ἀναξ, τὴν αὐτὴν ἱκεσίαν.

Καθὼς καὶ ἄλλοι, καὶ ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι κακαὶ κεφαλαὶ καὶ πολυπράγμονες ἄνθρωποι· ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι καὶ περισσότεροι, καὶ ξένοι μάλιστα, οἵτινες ἐκ πολλοῦ δὲν παύουσι σπεύροντες τὴν διχόνοϊαν, σήμερον πολὺ νεανικώτερον ἀσκοῦσι τὰς κακοουργίας αὐτῶν. Οὗτοι καὶ εἰς τοὺς μὴ προσέχοντας λέγουσι, μετ' ἀναιδέας σχῆμα λαμβανούσης· αὐθεντικόν, ὅτι ἡ Εὐρώπη προφυλαττομένη ἀπὸ τὰ εὐρύσκοπα καὶ φιλόδοξα μελετήματα τῆς ἐνεστώσης προσωρινῆς κυβερνήσεως, καὶ τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος περιέστειλεν εἰς τὸν Ἀσπροπόταμον, καὶ τὴν Κρήτην καὶ Σάμον εἰς τοὺς Τούρκους ἀποκατέστησε, καὶ τὰ ἄλλα ἄρθρα τοῦ πρωτοκόλλου ἀντίφωνα ἔγραψε πρὸς τὰς δικαίας ἐφέσεις τοῦ ἔθνους. Ἐγὼ δὲ εἶμαι, κατ' αὐτούς, ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις, καὶ τὰ εὐρύσκοπα καὶ φιλόδοξα μελετήματα, εἶναι αἱ λεγόμεναι ἀπόρρητοι σχέσεις μου μετὰ τῆς Ῥωσσίας.

Καί τοι δὲ αἱ τοιαῦται ὑποβολαὶ οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀτοπίας καὶ γελοιότητος ἀπολείπουσιν, ἀποτελοῦσιν ὅμως καὶ οὕτως ὀλεθρίαν ἐνέργειαν, κατὰ τὸ ἐξῆς. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει Ἕλλην μὴ χάσας πολλὰ καὶ μὴ ἐλπίζων ἀποζημιώσεις, διὰ τοῦτο ὅλοι ὅσοι φοβοῦνται μὴ κακοπάθωσι διότι ἐνεπιστεύθησαν εἰς ἐμὲ, ἔρχονται καὶ μὲ καταπιέζουσιν αἰτοῦντες, ἵνα σωθῶσιν ἐξ ὅσων δυνηθῶσι νὰ λάβωσι παρ' ἐμοῦ.

Οὐδὲ περὶ ὀλίγων τινῶν ἀνθρώπων ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν κοινοτήτων Ὑδρας, Σπετσῶν, καὶ Ψαρῶν, περὶ τοῦ στρατοῦ, περὶ τοῦ ναυτικοῦ, περὶ τῶν ἀρχηγῶν, περὶ ὅλων, τέλος, τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἄν ἀπορρίψω ὀλατελῶς τὰς αἰτήσεις των, δικαιιοποιῶ τότε τὰς ὑποψίας αὐτῶν καὶ τοὺς ὠθῶ εἰς ἔσχατα ἔργα, τὰ ὅποια θέλουσι

γεννήσῃ τὴν ἀνατροπὴν καὶ τὴν ἀναρχίαν. Ἄν πάλιν ὀλοσχερῶς τὰς δεχθῶ, τότε, δεικνύων ἀδυναμίαν, ἐξεγείρω ἀξιώσεις ἄλλας καὶ ἄλλας, καὶ ἀτελευτήτους δυσχρηστίας παρασκευάζω εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Ἐν τοιαύτῃ στάσει, μόνοι οἱ μέσοι ὄροι, ἀδόλως καὶ στοχαστικῶς συνδυαζόμενοι, δύναται νὰ στήσωσι τὴν ὑπέρβασιν, καὶ διὰ τούτων μέχρι τοῦδε ἐπέτυχον. Σήμερον ὅμως μετ' εὐλαβεστάτης παρρησίας ἀναφαίνω τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ Ὑψηλότητι ὅτι ἐπ' ὀλιγώτατον θέλουσιν ἀνθίσῃ καὶ οὗτοι, καὶ οὐδὲ ἰσχύσουσιν ὅλως, ἂν τὸ ταμεῖον δὲν λάβῃ βοήθειαν διὰ τὸν μᾶλλον μῆνα.

Ἡλπίζα νὰ λάβω πόρους ἐκ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης· ἀλλ' ἀντὶ τῶν καταβολῶν αἵτινες προσεδοκῶντο μετὰ τὴν ὑποθήκευσιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἡ τράπεζα καθ' ἐκάστην κενοῦται παρὰ τῶν ἀρχαίων μετόχων, ἀπαιτούντων τὰ κεφάλαιά των· πρὸς ὃ ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται, ἀντιλέγουσα, νὰ παρασπονδῇ.

Ὅχι δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσέτι χρεωστοῦσιν εἰς τὸ ταμεῖον πολλὰ, ἐξ ὧν, καὶ μεγάλως ἀγωνισθέντες, οὐδὲν ἐσυνάξαμεν μέχρι τοῦδε. Καὶ τὰ πράγματά των ἂν πωληθῶσιν εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους των, ποῖος τὰ ἀγοράζει;

Τέλος αἱ πρόσδοι τῶν ἐπαρχιῶν θέλουσιν ἄρα γε ἐνοικιασθῇ ἐφέτος τόσον συμφερόντως ὅσον καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος; Τοῦτο θέλομεν ἰδεῖ ἐντὸς τοῦ μηνὸς τούτου· ἀλλὰ καὶ καλῶς ἂν ἐνοικιασθῶσιν, οἱ νέοι ἐνοικιασταὶ θέλουσι τάχα πληρώσῃ κάλλιον τῶν πρώτων; ἀμφιβάλλω.

Οὕτως ἐπισφαλῶς ἔχουσιν, ἄναξ, καὶ ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ προσωρινὴ αὐτῆς κυβέρνησις καὶ οἱ πόροι. Ἐν ᾧ δὲ γράφω πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα, μόλις 600,000 περίπου φράγκων ἐν τῷ ταμείῳ εὐρίσκονται, ἐξ ὧν 250,000 διανεμηθῇσονται εἰς τοὺς ναυτικούς, ὅσοι, ἔχοντες λαβεῖν παρὰ τοῦ δημοσίου, ζητοῦσιν ὀλίγην ἐξοικονόμησιν ἵνα ἐπισκευάσωσι τὰ πλοῖα των. Πρέπει δὲ νὰ ζήσωμεν καὶ τὸν ἀπρίλιον, καὶ νὰ ἐτοιμάσωμεν καὶ τὴν τριμηνίαν τοῦ

στρατοῦ διὰ τὴν 11 μαΐου, πρέπει δηλαδὴ ἀναγκαιότατα νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦλάχισον 1,000,000 φράγκων βοήθεια κατὰ τὰς ἀρχὰς μαΐου. Καὶ ἂν ἐν τῷ μεταξὺ γείνη καὶ ἡ κένωσις τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, πρέπει ἀπαρκετήτως καὶ δι' αὐτὴν νὰ ἔχῃ ἄλλα χρήματα ἢ κυβέρνησις.

Διὰ τοῦ μερικωτέρου γράμματός μου τῆς 25 μαρτίου (6 ἀπριλίου) ὑπέβαλα εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν ὑψηλότητα τὸ διὰ τί μεγάλως συμφέρει νὰ εὐρεθῇ ἐνταῦθα, καὶ αὐτοπροσώπως νὰ διευθύνετε τὰ δύσχερστα τῆς νῆας ὁροθεσίας. Καὶ σήμερον ἄλλοι ἐμβριθέστατοι λόγοι, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ τόπου καταστάσεως ἐξαγόμενοι, μοὶ ἐπιβάλλοιεν χρῆς νὰ καθικετεύσω καὶ θερμότερον, ἀναξ, ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐλευσεώς σας, μέχρι τῆς ὁποίας ἐγὼ θέλω καταβῆλῃ πᾶσαν σπουδὴν ἵνα φυλάξω τὴν ὑπάρχουσαν σήμερον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν. Καὶ εὐελπὶς εἶμαι ὅτι, Θεοῦ βοηθοῦντος, θέλω τὸ κατορθώσῃ, ἂν μόνον καὶ χρηματικαὶ βοηθίαι φθάσωσιν ἐν καιρῷ, ἢ μᾶλλον, καθὼς ἐτόλμησα νὰ εἶπω ἐν τῷ μερικωτέρῳ μου γράμματι, ἐὰν αὕτῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὑψηλότης τὰς φέρῃ.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίω, 12 ἀπριλίου 1830.

Κατὰ τὴν πρὸς ἐμὲ χάριν τοῦ Κ. Ρουὰν σοὶ γράφω τοὺς στίχους τούτους διὰ τοῦ ταχυδρόμου ὃν πέμπει πρὸς τὴν αὐλήν του, φέροντα τὰ περὶ ἐκτελέσεως τῶν παραγγελθέντων πρὸς αὐτόν τε καὶ τοὺς συμπράκτορας αὐτοῦ παρὰ τῶν Δυνάμεων.

Ὅσα μοι διεκοίνωσαν οἱ Πρόεδροι τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ ὅσα τοῖς ἀπεκρίθην, δὲν σοὶ λέγω, διότι θέλεις τὰ μάθῃ· ἀλλὰ καὶ ἀντίγραφα αὐτῶν θέλω σοὶ στείλῃ διὰ τῆς προσεχοῦς εὐκαιρίας.

Ὅτι δὲ τὸ σύνολον τῶν γραφῶν τὰς ὁποίας βάλλω σήμερον ὑπ' ὄψιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου θέλει τῷ ἀρέσῃ, τοῦτο καὶ ἐλπίζω, καὶ μαθὼν, μεγάλως θέλω χαρῇ.

Καὶ ἰδοὺ ἐν συντόμῳ τί τὸν παρακαλῶ· νὰ φθάσῃ τάχιον ἐνταῦθα, καὶ ἐν τοσοῦτῳ νὰ μοὶ στείλῃ ἀρχὰς μαΐου, τὸ βραδύτερον, τοῦλάχιστον 1,000,000 φράγκων. Ἐπὶ τούτοις μόνοις τοῖς δύο, ἀπαραιτήτοις οὖσι, δύναμαι νὰ χρησιμεύσω ὅπως οὖν καὶ εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ἱψηλότητα πρὸς τε τὸ παρὸν καὶ πρὸς τὸ μέλλον.

Ἐκ τοῦ ὀγκώδους φακέλλου μου θέλει μάθῃ ὅτι δὲν εἶμαι κατώτερος τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεώς του, ἐξομολογούμενός πᾶσαν τὴν γνώμην μου καὶ περὶ τῆς δεινῆς στάσεως τῶν πραγμάτων καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ἱψηλότης δύναται νὰ τὰ διευθετήσῃ.

Τὸ διὰ τοῦ πρίγγιπος Βρέδῃ γράμμα μου τῆς 22 μαρτίου (6 ἀπριλίου) πρέπει νὰ ἔλαβες ἤδη.

Ἐκτοτε αἱ γνώμαι πολὺ συνεκινήθησαν καὶ διαταράχθησαν μᾶλλον διὰ τὰς ἐξηγήσεις τῆς ἀξιωματικῆς δηλώσεως τῶν προσέδρων, παρὰ διὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου· ἀλλ' ἐγὼ κατεπραῦνα καὶ καταπραῦνω ὅλους, καὶ Θεοῦ βοηθούντος, ἐλπίζω ὅτι θέλω ἐπιτύχῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. Πάλιν ὁμως ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἂν ὁ ἡγεμὼν δὲν φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὲν μοὶ στείλῃ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὰς βοηθείας ἅς τοῦ ἐζήτησα, δὲν ἀποκρίνομαι ὑπὲρ οὐδενός, διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα.

Σπούδασον λοιπὸν, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, καὶ σὺ μὲ τὴν ἀκούραστόν σου δραστηριότητά νὰ μᾶς προφθάσωσιν ἐν καιρῷ αἱ βοηθίαι αὗται. Ἡ τριμηνία τοῦ στρατοῦ πρέπει νὰ πληρωθῇ τῇ 11 (23) μαΐου. Φαντάσου τί ἤθελεν ἀκολουθήσῃ, ἂν ἐπὶ τῆς παρουσίας περιστάσεως ὁ στρατὸς ἠναγκάζετο νὰ διαλυθῇ. Οἱ στρατιῶται ἤθελαν λέγει « ἐπειδὴ ἡ πάτριος γῆ μας πάλιν ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, οὐδὲ ἡ κυβέρνησις μᾶς πληρόνει, ἵνα βιασθῶμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ ». Καὶ τότε ὀκτακισχίλιοι ἄνδρες ὁρμῶσιν ἀπηλπισμένοι εἰς τὴν ληστείαν. Ἄς προσέξωσι λοιπὸν οἱ κρίνοντες τὴν γῆν! Ἡ καρδία μου καταστέλλεται, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἀψυχῶ, ἐλπίζων εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνω, Προσέδρῳ Ῥωσσίας.

Αἰγίνη, 22 ἀπριλίου 1830.

Μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης λαμβάνω τὰς ὀκτὼ συναλλαγματικὰς τῶν 77, 178 φράγκων καὶ 13 ἑκατοστῶν, τὰ ὅποια ὁ Μεγαλειότατος αὐτοκράτωρ ἔνευσε νὰ μοὶ προχειρίσῃ πρὸς περίθαλψιν τῶν πτωχῶν.

Ἐπειδὴ ὅμως, χάρις εἰς τὰς προηγουμένας τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος εὐεργεσίας, πλεῖσται οἰκογένειαι ἐπαιτοῦσαι πρότερον τὸν ἄρτον αὐτῶν, ἤδη τὸν κερδαίνουνσι διὰ τῆς ἐργασίας, τούτου χάριν φρονῶ ὅτι ἡ προχειρισθεῖσα μοι ποσότης προσφορώτερον δύναται νὰ δαπανηθῇ σήμερον εἰς σύστασιν ἢ σχολείων τινῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν ἢ κεντρικοῦ σχολείου.

Ἰμεῖς οὖν, κύριε Κόμη, ἀνακομίζοντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ Μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος τὸ ἀπόδομα τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης μου, δηλώσατε, παρακαλῶ, καὶ τὴν χρῆσιν ἣν προτίθεμαι ποιῆσαι τοῦ νέου εὐεργετήματος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίου, 1 μαΐου 1830.

Ἀγαπητέμου Εὐνάρδε, ὑπ' ὅψιν ἔχων τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας μέχρι τῆς 20 ἀπριλίου, βλέπω ὅτι ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἔφθασε τῇ 8 εἰς Παρισίους. Ἀλλὰ διὰ τῶν δύο πλοίων τὰ ὅποια μᾶς ἔφεραν τὰς ἐφημερίδας, δὲν ἔλαβον οὐδὲ στίχον παρὰ σοῦ.

Πρέπει νὰ ἔχῃς ἤδη εἰς χεῖρας καὶ τὸ διὰ τοῦ Κ. Βρέδη μακρὸν γράμμα μου, καὶ τὸ μετὰ ταῦτα σταλὲν διὰ τοῦ ταχυδρόμου τοῦ Κ. Ρουάν. Ὅθεν τὰ ἐν αὐτοῖς δὲν ξαναλέγω, ἀλλὰ τὰ περιλαμβάνω εἰς δύο λέξεις, νὰ μᾶς στείλῃ, δηλαδὴ, ὁ ἡγεμὼν τάχιον χρήματα, καὶ νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός.

Οἱ φρονοῦντες καὶ λαλοῦντες περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὡς ὁ Ταχυδρόμος τῆς Σμύρνης καὶ ἄλλαι ἐφημερίδες τὰς ὁποίας δὲν ἀναφέρω, διαδίδουσι τὰς χειρίστας φήμας περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, λέγοντες ὅτι οἱ δρόμοι εἶναι πλήρεις ληστῶν καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅλαι εἰς ἀποστασίαν. Ὅλα ταῦτα ψευδῆ· ἀληθεύει δὲ τοῦτο μόνον, ὅτι οἱ κακοπράγμονες, καὶ τοι ὁξέως εἴπερ ποτὲ διαμετερχόμενοι τὴν τέχνην των, εἰς οὐδεμίαν ἐπιχείρησιν των μέχρι τοῦδε ἐπέτυχον. Ἐλπίζω δὲ ὅτι οὐδὲ τοῦ λοιποῦ θέλουσιν ἐπιτύχη, ἂν ὁ ἡγεμὼν ἀποκριθῇ πρὸς τὰς μακρὰς καὶ εὐπαρρησιάστους ἐπιστολάς μου οὕτως, ὥστε νὰ ἀποματαιώσῃ ὅλας τὰς μικρὰς συσκευὰς καὶ ῥαδιουργίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει νὰ χαθῇ κατ' ὀλίγον.

Πρὸ ὀλίγου περιῆλθον εἰς Πόρον, Σύρον, Αἴγιναν, καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορίνθου, καὶ περιῆλθον ὅχι ἀκάρπως. Ἐάν δὲ ἡ διπλωματεῖα μοι δώσῃ καιρὸν, [μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω περιέλθῃ (ὠφελίμως καὶ πάλιν, ἐλπίζω) καὶ εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς Πελοποννήσου.

Οἱ χειραγωγοί, ξένοι τε καὶ Ἕλληνες, ἀγωνίζονται νὰ διεγείρῳσι τὸν λαὸν εἰς ἀνταρσίαν καὶ στάσιν, μόνον ἵνα ἀποδείξωσι πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὅτι τὸ ἐνεστώς τῆς Ἑλλάδος πολίτευμα ἀποπτύεται καὶ ἀποβάλλεται παρὰ τοῦ ἔθνους· ἀλλὰ σοι εἶπα καὶ ἄλλο τε ὅτι οἱ εὐαριθμότατοι οὗτοι κακοάνθρωποι ἄλλο δὲν ἔλαμψαν ἕως τῶρα εἰμὴ νὰ διαδοκιμάσωσιν ὡς ἐνχωνευτηρίῳ τὴν γηραιὰν ἐμπειρίαν μου, καὶ νὰ μὲ ἀναγκάσωσιν εἰς ἐγρήγορσιν καὶ δραστηριότητα νεανικωτέραν. Πλὴν ταῦτα δὲν ὑποφέρονται, καὶ εἶναι καιρὸς νὰ φθάσῃ καὶ νὰ τὰ καταπαύσῃ ὁ ἡγεμὼν. Πρέπει δὲ καὶ πρὶν φθάσῃ νὰ στείλῃ ἀνυπερθέτως προκήρυγμα συνετὸν, καθὼς ἔγραψα σαφέστατα προεξηγούμενος πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἱψηλότητα, καὶ ἀφ' οὗ εὐσυνειδήτως τὸ χρέος μου ἐξεπλήρωσα, περιμένω, εἰλικρινῶς εὐχόμενος ὅπως μὴ καὶ ἀκουσίως ἐπιδεινώσῃ ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ ἱψηλότης τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, καθιστῶν δυσχερεστέρον τὸ καὶ φύσει δυσχερὲς ἔργον αὐτοῦ.

Καὶ πρόκειται ἤδη ἡ ἐκτέλεσις τῶν Λογδινείων ἀποφάσεων, τὰς

ὅποιας ὁ Σουλτάνος ἐδέχθη. Μάλιστα δὲ αἱ περὶ τῶν ὁρίων ἐνδέχεται νὰ κινήσωσι πολλὰς κινδυνώδεις ἐμπλοκάς, τὰς ὅποιας μόνος ὁ ἡγεμὼν παρὼν δύναται νὰ προλάβῃ, ἢ νὰ ὑποπραύνη τὰς ἀκολουθίας αὐτῶν.

Διὰ τῆς σημερινῆς ταχυδρομίας δὲν γράφω πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ὕψηλότητα, διότι μόλις καταβαίνω ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ με περιστοιχίζουσιν ἀναφερόμενοι, ὑπουργικοὶ, καὶ παντοῖα ὀχλήματα.

Περιμένω δὲ καὶ τὰς ὁδηγίας τὰς ὅποιας ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ ὕψηλότης ἠδούκησε νὰ μοὶ ὑποσχεθῇ διὰ τοῦ γράμματός του τῆς 16 φεβρουαρίου. Ἀλλ' ὅμως δύνασαι νὰ τὸν βεβαιώσης ὅτι οὐδόλως ἀμελήσω οὐδ' ἀποναικῆσω φυλάττων τὸν τόπον ἐν τελείᾳ ἡσυχίᾳ, καὶ παρασκευάζων αὐτὸν εὐδιάθετον εἰς τὸ ἀνταμείψαι φιλοστοργῶς τὴν εὐεργετικὴν καὶ πατρικὴν προαίρεσιν τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ὕψηλότητος. Πλὴν καὶ αὖθις καὶ τελευταίως ἐπιδέομαι ἵνα μὴ με ἀφήσῃ περιμένοντα ἐπέκεινα τοῦ μαῦτου καὶ τὰς βοηθείας καὶ τὰς ἀποκρίσεις αὐτοῦ ἐζήτησα.

Σήμερον διατάττω τὰς οἰκονομικὰς μου πράξεις ὥς εἰς εἶχα εἰς τὸ ταμεῖον τὰς 200,000 φράγκων, τὰς ὅποιας μοὶ παρέσχες, καὶ τὰς 400,000, τὰς ὅποιας ὁ Μεγαλειότατος Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἐχορήγησε πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον, συμπληρωτικὰς μετὰ τῶν προληφθεισῶν 600,000, τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου. Φαντάσου λοιπὸν πόσον ἀγωνιῶ νὰ λάβω τάχιον τὰς βοηθείας ταύτας, καὶ τοι, διὰ τῆς μεγάλης μου οἰκονομίας, ἔχω ἀκόμη 200,000 φράγκων ἐκ τῶν 600,000 τοῦ τριμήνου χορηγήματος.

Ἄν μοὶ στείλωσιν ἐξ Αἰγίνης τὴν ἐφημερίδα ὅπου κεῖται ἡ πρὸς τὴν διακοίνωσιν τῶν κυρίων Προσέδρων ἀπόκρισίς μου, θέλω τὴν προσθέσῃ ἐδῶ· εἰ δὲ μὴ, θέλεις τὴν λάβῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Μοὶ εἶπαν δὲ ὁ Κ. Ρουὲν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὅτι ἡ ἀπόκρισίς μου θέλει ἀπαρέσῃ· ἀλλὰ τίνος εἶναι τὸ σφάλμα; ἐγὼ παρεκάλεσα τοὺς κυρίους Προσέδρους νὰ προβασανίσωσι μετ' ἐμοῦ τὴν διακοίνωσίν των, ἔχων νὰ τοὺς προβάλλω μέσους τινὰς ὄρους. Τότε καὶ ἕκαστοι ἡμῶν ἠθέλαμεν ἐκπληρώσῃ τὰ χρέη μας, καὶ τὸ κοινὸν οὐδόλως

ἤθελε μάθῃ τὰς διπλωματικὰς ἡμῶν συζητήσεις, καὶ ἐπομένως ὅ, τε ἡγεμὼν καὶ δι' αὐτοῦ καὶ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ ἤθελαν λάβῃ γνώσιν τῶν ποθημάτων τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' οἱ κύριοι Πρόεδροι ἔμειναν ἀκατάπειστοι.

Ταύτην τὴν ἐξήγησιν σοὶ δίδω προηγουμένως καὶ ἐν παρόδῳ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἵνα ἔχῃς, χρεῖας δοθείσης, νὰ ἀπαλλάξῃς τῆς ἀπάτης τοὺς εὐνοοῦντας μοι.

Καὶ παύω, διότι ἡ ταχυδρομία ἀναχωρεῖ. Παρακαλῶ ὅμως νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς, διανοούμενος ὅτι μετρεῶ τὰς ἡμέρας περιμένων εἰδήσεις σου.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Ρικόρδῳ.

Ναυπλίῳ, 3 μαΐου 1830.

Δὲν δύναμαι ἐπαξίως νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν μεγάλην ὑπηρεσίαν ἣν μέλλετε νὰ ὑπηρετήσετε τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Μανιάται, τοὺς ὁποίους μετὰ μεγάλου κόπου κατώρθωσα νὰ βάλω εἰς τάξιν, καταστήσας εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, διοικητὰς καὶ δικαστήρια, ἀρχίζουν πάλιν, ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλὰς γνωρίζει τὰς περὶ αὐτῆς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν, νὰ κινῶνται, ἀρχηγοὺς ἔχοντες ἄλλους τε καὶ μάλιστα τοὺς Μαυρομιχαλαίους. Βουλευόνται δὲ οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι μὲ τοὺς ὀλίγους αὐτῶν ὁπαδοὺς νὰ ἐξορμήσωσι τὸν λαὸν κατὰ τῆς διοικήσεως, ἵνα ἀρπάσωσι τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῶν ἐκεῖσε ἐπαρχιῶν, καὶ οὕτως ἀναδειχθῶσιν ἀντίπαλοι τῆς καθεστῶσης ἐν Ἑλλάδι κυβερνήσεως.

Καὶ πιστεύουσιν, ἀπατῶμενοι ἀπὸ ξενικὰς παραινέσεις, ὅτι διὰ τούτου θέλουσιν ἀπυλάβῃ καὶ εὐνοίαν καὶ ὠφελείας μεγάλας παρὰ τοῦ ἡγεμόνος· ἀλλ' ὅμως οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Μάνης ἀπορρίπτουσι τὰς ἀπίστους τῶν Μαυρομιχαλαίων προτροπὰς, καὶ καθ' ἑκάστην οἱ πρόκριτοι τῶν ἐκείσε χωρίων μοι προσφέρουσι τὰ ὅπλα τῶν πρὸς ἐξόντῳ τῶν ἐναντίων, καὶ σύλληψιν καὶ ἐκβολὴν τῶν

ἀρχηγῶν· πλὴν ταῦτα ἐγὼ δὲν ἐδέχθην, ἀποφεύγων τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀλλ' ἠγωνίσθην νὰ διατηρήσω ἐν τῇ Μάνῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν διὰ μόνης τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἰσχύος τῆς κυβερνήσεως.

Πρὸς τοῦτο ἀποστέλλω καὶ σήμερον ἐκεῖσε τὸν γερουσιαστὴν Γενοβέλην, χρηματίσαντα καὶ ἄλλοτε ἑκτατον ἐπίτροπον, καὶ εὐαρεστήσαντα εἰς ὅλους, ἐκτὸς ὀλίγων στασιαρχῶν.

Ἡ μὲν Καλαμάτα ἔχει τὸ ἀσφαλὲς ἐκ τῆς φρουρᾶς τοῦ τετάρτου τακτικοῦ τάγματος· ὁ δὲ Κ. Γενοβέλης ὑπάγει εἰς Μαραθονήσιον.

Ἵμεῖς οὖν, κύριε ναύαρχε, προθυμούμενοι νὰ ἐπιφανῇτε εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα μετὰ τοῦ πολεμοκρότου πλοίου *Βλαδιμίρου*, θέλετε περιβάλλῃ ἐμβριθέστερον ἀξίωμα εἰς τὴν τοῦ Κ. Γενοβέλη ἀποστολήν.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι βέβαιον ὅτι πολλοὶ τῶν τοῦ Μαραθονησίου καὶ τῶν πέριξ προκρίτων θέλουσιν ἔλθει νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶσι, νομίζω ὅτι ἀρκεῖ νὰ εἴπητε πρὸς αὐτοὺς ὅτι τὰ ναυτικὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν παρευρίσκονται ἐν τῇ Ἑλλάδι ἵνα παρέχωσιν εἰς αὐτὴν, ὅταν τὸ ζητήσῃ, ἐνεργοτάτην συνδρομὴν πρὸς κραταίωσιν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν.

Εἶχα ἐπὶ τούτῳ παρακαλέσῃ καὶ τὸν ναύαρχον κόμητα Εὐδένα νὰ προστάξῃ τὸν πλοίαρχον Ἐπεγχῖνον νὰ ἐπιφανῇ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας μετὰ τοῦ *Ἀλεξάνδρου Νέφσκη* περὶ τὸ Μαραθονήσιον καὶ τὴν Καλαμάταν καὶ ταῖς Κυτριάς· καὶ ὁ πλοίαρχος προσταχθεὶς, προμηθεύεται ἤδη ἐν Πόρῳ τὰ πρὸς τὸν ἑκπλουν.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἡ ὑμετέρα κατὰ τὸ Μαραθονήσιον παρουσία θέλει ὠφελήσῃ μεγάλως, ἐμφυχόνουσά μὲν τὸ πλῆθος τῶν κατοίκων νὰ μένῃ ἡσυχον, ματαιόνουσά δὲ τοὺς σκοποὺς τῶν κακομηχάνων, ἣ καὶ συντελοῦσα εἰς μεταμέλειαν αὐτῶν· ἐφ' ᾧ καὶ ἄλιν σᾶς ἀποδίδω, κύριε ναύαρχε, τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνω, Προσέδρῳ Ῥωσ- σίας (*).

Ναυπλίῳ, 4 μαΐου 1830.

Ἀπείρως σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου Κόμη, διὰ τὰς παρατηρήσεις σας, τὰς ὁποίας καὶ θέλω μεταχειρισθῆ, ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ εἰς τὰς παρὰ τῆς Ἀργείας συνελεύσεως τεθείσας βάσεις.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης, φυλάξας τὸ νόημα, ἡλλαξα μόνον τὴν φράσιν, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλει δυσαρεστήσῃ. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, λέγων ὅτι θέλει κυβερνήσῃ κατὰ τὰς βάσεις τὰς τεθείσας παρὰ τῆς Ἀργείας συνελεύσεως, δὲν ἐννοῶ ὅτι ἀμέσως θέλει αὐτοσχεδιάσῃ καὶ σύνταγμα, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ κυβερνήσῃ πρῶτον κατὰ τὸ ἐνεστώσως προσωρινὸν σύστημα, καὶ ἔπειτα κατὰ τὸ προκύψον ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεσμῶν τῶν ὀρισθέντων διὰ τοῦ δευτέρου τῆς συνελεύσεως ψηφίσματος.

Ἐκ τούτων δὲ ἀποβλέπω εἰς τὸ προφυλάξαι τὴν Ἑλλάδα τοῦ νὰ πάθῃ ὅσα ἔπαθαν ἄλλοι τόποι, ἢ μᾶλλον οἱ κατεκτημένοι.

Τῷ ἱππότη Κ. Μουστοξεΐδῃ εἰς Αἴγιναν.

Ναυπλίῳ, 5 μαΐου 1830.

Δὲν ἀπεκρίθην, ἀγαπητέ μου Μουστοξεΐδη, πρὸς τὸ ἄριστον γράμμα σου τῆς 31 μαρτίου, οὐδ' ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τῆς συζύγου σου σὲ συνεχάρην, οὐδὲ ὅλως σημεῖον τι ζωῆς σοὶ ἔδωκα, διότι πλησίον τῶν συνήθων μου βασάνων, ἔχω καὶ τὴν διπλωματείαν. Σὲ γράφω

(*) Ἐλήφθη ἐξ ἰδιαιτέρας πηγῆς.

δὲ σήμερον ὀλιγώτατα, ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν εἶμαι ἐλεύθερος ἀπὸ αὐτῇν.

Ἐλπίζω ὅτι τὴν δευτέραν οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν λαμβάνουσι τὰς ἀποκρίσεις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ τότε θέλω δινηθῆναι νὰ ἔλθω νὰ ἡσυχάσω, καθὼς ἐπιθυμῶ, ὀλίγας τινὰς ἡμέρας εἰς Αἰγίναν.

Ἄν πρέπει νὰ δημοσιεύσωμεν ὅλας ἐκείνας τὰς γραφάς, (τὸ ὅποιον καὶ νομίζω ἀπαραίτητον) θέλεις ἔχει ὕλην διὰ τὴν ἐφημερίδα. Θέλω δὲ σὲ τὰς φέρῃ ὁ ἴδιος.

Εἰπὲ τῷ Κ. Κοντοσταύλῳ ὅτι μᾶλλον πρὸς ὄφελος αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τῆς κυβερνήσεως, διέταξα τὴν ἔρευναν· ὅθεν κακῶς θέλει πράξῃ ἂν διὰ τοῦτο ἀποχωρήσῃ· τὸν συμβουλεύω λοιπὸν νὰ μείνῃ ἡσυχος· διότι ἄλλον τρόπον δὲν ἔχομεν κατὰ τῶν πολυπληθῶν λάλων τοῦ τόπου τούτου παρὰ νὰ τοὺς ἀποκρινώμεθα διὰ τῆς νομίμου ἐξουσίας.

Τὰ μεταλλόσημα εἶναι ἄριστα. Νομίζω δὲ ὅτι πρέπει νὰ δοθῶσι καὶ εἰς τοὺς παῖδας τοῦ ὀρφανοτροφείου καὶ εἰς τοὺς τῶν ἄλλων σχολείων· περὶ οὗ θέλεις ἰδεῖ τὴν πρὸς τοὺς διδασκάλους Ἀργούς καὶ Ναυπλίου ἐγκύκλιόν μου. Οὐδ' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς λυσιτελείας τοῦ πράγματος, διότι οἱ Ἕλληνες εἶναι εὐαίσθητοι, καὶ ἐν αὐτοῖς ἡ ἰσχυροτάτη χορδὴ ὑπάρχει ἡ τῆς φιλαυτίας, τὴν ὁποίαν ἀρκεῖ νὰ ἐξεύρη τις νὰ κρούσῃ εὐκαίρως. Τὸ μεταλλόσημον δὲ, κατ' ἐμὲ, διττὴν ἀποδεικνύει πρὸς τοὺς μαθητάς τὴν τῆς πατρίδος σπουδὴν, τιμώσης αὐτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν στοιχειακῶν σχολείων, κλίνοντας πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ κεντρικόν.

Ἐν Σύρῳ αἱ ἐξετάσεις ἀπετέλεσαν γενναίαν οἰκοδομὴν, καὶ θέλομεν συνομιλήσῃ περὶ τῶν ποιητέων αὐτόθι.

Ἐνταῦθα παύω καὶ ἄκων, ἐν ᾧ ἡ μόνη μου παρηγορία εἶναι νὰ καταγίνωμαι περὶ παιδιῶν καὶ σχολείων.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι εἰς Παρίσιους.

Ναυπλῖο, 12 μαΐου 1830.

Μυρίας εὐχαριστίας ὀφείλω τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι διὰ τὸ ἀπὸ 15 φεβρουαρίου γράμμα της, ὅπερ ἔλαβον διὰ τοῦ κομιστοῦ τῶν πράξεων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Τὰ περὶ ταύτας δὲ τὰς πράξεις, τόσον ἐπηύξησαν τοὺς κόπους μου καὶ τὴν δυσκολίαν τῶν κατ' ἐμὲ, ὥστε οὐδὲ τολμῶ νὰ ἐλπίσω ἀπαλλαγὴν, ἂν ὁ Θεὸς δέν μοι δώσῃ δύναμιν καὶ εὐπορίας ὑπὲρ ἐμέ. Ἀλλὰ καὶ οὕτω καταγίνομαι εἰς τὸ ἐκπληροῦν τὰ χρέη μου ἐν καλῇ συνειδήσει, ἐπαναπαυόμενος εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ εἰς τὰς εὐλογίας τῶν με ὑμᾶς ὁμοίων ἀνδρῶν.

Πλὴν, φεῦ! πόσον ὀλίγοι, ὀλίγιστοι ὑπάρχουσιν οἱ τοιοῦτοι! Καθ' ἐκάστην λαμβάνω πείραν τούτου, κύριε Μαρξίῳν, διδακτικὴν καὶ θλιβερωτάτην.

Οὐδὲ ἠθέλατε πιστεῦσθαι ποῖοι εἶναι οἱ ἀνταποκρινόμενοι καὶ στέλλοντες ἄρθρα πρὸς τὸν ἐφημεριδογράφον τῆς Σμύρνης. Θέλω σᾶς τοὺς εἰπεῖ, ἂν ποτε εὐτυχῆσω νὰ σᾶς ξαναῖδω, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω περισσότερον.

Αἱ διατριβαὶ τῆς τε Σμυρναίας ἐφημερίδος καὶ ἄλλων φύλλων τῆς αὐτῆς σχολῆς καὶ προθέσεως δὲν δύνανται μὲν νὰ με βλάψωσιν, ὅθεν οὐδὲ κατέβην πώποτε εἰς τὴν παλαιστράν πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐντύπωμα ὅμως ἀποτελοῦσιν εἰς τινὰς κεφαλὰς, καὶ βοήθειαν ἱκανὴν δίδουσιν εἰς τινὰς ἀνθρώπους τεταγμένους ἐνταῦθα πρὸς τὸ ἀπατᾶν τοὺς ἀπλοῦς διὰ παντοίων τρόπων, καὶ ἐμψυχόνειν τὰς στάσεις, καὶ διαταράττειν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν, ὥστε νὰ ἀποδειξῶσι διὰ τούτου ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὀργᾷ νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν μου.

Καὶ ὅμως ὅσα πρὸς τοῦτο ἐνήργησαν οἱ κακοπράγμονες, ὅλα καὶ ἀπέτυχον καὶ θέλουσιν ἀποτύχῃ, ἂν μόνον μοι ἔλθωσι τὰ χρηματικὰ

βοηθήματα ὅσα ἀπὸ τοῦ μαρτίου ἐζήτησα, καὶ ἔλθῃ καὶ ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Δὲν σᾶς ἐνοχλῶ, κύριε Μαρσιάλα, διὰ τῆς περαιτέρω ἐκδιηγήσεως τῶν ἀθλίων τούτων ἐνεργημάτων, τῶν ὁποίων εἶδετε καὶ ὑμεῖς ἐν ταῦθα τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα, ἀλλὰ μᾶλλον τρέπομαι εἰς τὸ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' ὅσα καλὰ προξενεῖ ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἐκάστην δίδων εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς τεκμήρια γενναιοτάτου ἡθους, καὶ παρρησίας, καὶ γνησιότητος, καὶ σπουδῆς.

Ἐλπιστέον δὲ ὅτι τὸ μὲν, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει κύριοι πρέσβεις τῶν συμμάχων αὐλῶν, τὸ δὲ, καὶ ὁ Ὑψηλότατος πρίγγιψ Λεοπόλδος, δὲν θέλουσι μὲ ἀφήσῃ ἐπὶ πολὺ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀπορίᾳ.

Καὶ ὑμεῖς δὲ, κύριε Μαρσιάλα, ἂν δύνασθε, ἀναμφιβόλως θέλετε συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ βοηθηθῶμεν ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων ἀκμῇ.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλῖω, 12 μαΐου 1830.

Παρασυναπτομένην εὐρίσκεις, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, μίαν ἀπόκρισιν διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀξιωματικὴ ἀλληλογραφία μας ἐμβαίνει εἰς τάξιν.

Ὅλῳ προσμένω τὰ γράμματα καὶ τὰς βοηθείας σου. Καὶ ὁ Ἄναξ οὔτε μοὶ γράφει οὔτε χορηγίαν μοὶ στέλλει. Τὰ χρήματά μου ἐτελείωσαν, καὶ οἱ ῥαδιουργοὶ προάγουσι γιγαντιαίως, μηχανώμενοι ταρχὰς καὶ ἀναρχίαν· ἀλλὰ, καθὼς καὶ ἄλλοτέ σοι εἶπα, οὔτε μέχρι τοῦδε ἐπέτυχαν, οὔτε εἰς τὸ ἐξῆς θέλουσιν ἐπιτύχειν, ἐν ὧν δύναμαι νὰ πληρῶνω ἐν τάξει τὸ ναυτικόν, τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς ὑπηρετας τῆς διοικήσεως.

Ἐγκατερῆσας εἰς σύστημα ἄκρας οἰκονομίας, κατώρθωσα νὰ σκεπᾶσω τὰ ἐξόδα τῆς χθὲς ληξάντης τριμηνίας. Τὸ ταμεῖον ἐμέτρησε 500,000 φράγκων περίπου, καὶ ὁ στρατὸς ἐπληρώθη ἄλλ' ἡναγκά-

εθην νὰ ἐλαττώσω τὸν πολιτικὸν κατάλογον, δίδων εἰς τοὺς ὑπηρε-
τας τῆς διοικήσεως μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ των εἰς χρήματα,
τὸ δὲ ἄλλο ἐγγυώμενος μετὰ τρεῖς μῆνας. Καὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν
ἐλάττωσιν ὅλοι μένουσιν εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἡ διοίκησις διατε-
λεῖ ἐνεργοῦσα ὅσον ἐνδέχεται καλῶς. Ἡ οἰκονομική μας κατάστασις
ἐμφυχώνει τοὺς ξένους, ἐπισήμους τε καὶ ἀνεπισήμους, ὅσοι θέλουσι
χωρὶς ἄλλο νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ πράγματά μας, καὶ τοὺς περὶ
αὐτοὺς ἀναστρεφομένους ὀλιγίστους Ἕλληνας, εἰς τὸ νὰ πλάσωσιν
ἀντιπολιτείαν, καθὼς αὐτοὶ λέγουσιν.

Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέτυχαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τοῦ κινήσαι εἰς
ἐπανάσασιν τὸν στρατὸν, ἐδοκίμασαν καὶ εἰσέτι ἀγωνίζονται νὰ πεί-
σωσι τὰς πελοποννησιακὰς ἐπαρχίας εἰς ἀποποίησιν τῶν φόρων. Ἡρ-
χισαν δὲ τὰς ἐπιχειρήσεις των ἀπὸ τοὺς Μανιάτας καὶ ἀπὸ τὴν Μεσ-
σηνίαν, ὅργανα λαβόντες (τετριμμένα ἀγαθὴ τύχη) τοὺς Πετρομπεύδας
καὶ ἄλλους τινὰς ἀθλίους. Ἀλλ' ὅμως ἐδέησε νὰ λάβωμεν πρόνοιαν.

Ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος ἐδείξεν εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις φιλο-
τιμίαν περὶ τὸ καθῆκον, ἀξίαν νοὸς εὐθέος καὶ γενναίας ψυχῆς, προσ-
φέρων μοι αὐθορμήτως, κατὰ τὰ πρῶτα τῆς στάσεως συμπτώματα,
τὴν σύμπραξιν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων. Ἐγὼ δὲ τὸν παρεκά-
λεσα νὰ ἐπιδείξῃ μόνον αὐτὰ κινούμενα περὶ τὰ χωρία ὅπου συνέ-
βησαν ἀταξίαι, πεπεισμένος ὅτι τοῦτο ἀρκεῖ εἰς περιστολὴν τῶν
ἀτάκτων, οὐδὲ χρεῖα ἔσται περισσοτέρου.

Δὲν ἤρκουν, φαίνεται, τὰ τοσαῦτα ἐνοχλήματα, καὶ οἱ πρωταγω-
νισταὶ τῶν κακῶν συνηθροίσθησαν ἤδη ὅλοι εἰς Ναύπλιον, προαπο-
φασίσαντες, ὡς μανθάνω, εἰς τὰ ἐν Αἰγίνῃ διαβουλίᾳ των νὰ κυκλο-
φορήσωσι κρυφίως διὰ τῶν ἀνθρώπων των ἐγγραφόν τι, δι' οὗ εὐχα-
ριστοῦσι μὲν οἱ ὑπογράφοντες τὰς Δυνάμεις διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ
Πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἱκετεύουσι δὲ τοῦτον νὰ ἔλθῃ σπεύδων εἰς τὴν
Ἑλλάδα.

Τοῦτο μαθὼν παρά τινων, ἀπεκρίθην ὅτι τὸ διαδιδόμενον ἐγγρα-
φον δὲν ἔφερεν ἔννομον τύπον, διότι ἡ κυβερνήσις εἶχεν ἤδη ἐκπλη-
ρώσῃ τὸ καθῆκον καὶ πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις καὶ πρὸς τὸν

Πρίγγιπα, καὶ ὅτι, ἂν καὶ οἱ πολῖται καθ' ἑαυτοὺς ἤθελαν νὰ ἐκφράσωσι τὰ φρονήματα καὶ τοὺς πόθους των, ἔπρεπον, ὅχι κρυφίως καὶ διὰ προσαγωγέων (émissaires) νὰ ἐνεργῶσιν, ἀλλ' εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ προσέλθωσι, παρὰ τῆς ὁποίας ἤθελαν λάβῃ τρόπον τοῦ πράγματος ἔντιμον, ὑπογράφοντες τὴν προσφώνησιν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας Διοικητῶν ἢ ἄλλων πολιτικῶν λειτουργῶν.

Τί θέλει ἐκβῆ καὶ ἀπὸ ταύτην τὴν νέαν μηχανουργίαν, ἀγνοῶ. Ὑποθάλλεται δὲ, νομίζω, καὶ διευθύνεται λαθραίως ἀπὸ διπλωματεῖαν τινὰ τὴν ὁποίαν δὲν θέλω νὰ χαρακτηρίσω. Αὐτοῦμαι μόνον ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει ὑποφέρειν τὴν ζημίαν, χωρὶς νὰ ὠφεληθῇ καὶ οὐδεὶς οὔτε τώρα οὔτε μετὰ ταῦτα.

Ἡ ὑψηλὴ πολιτικὴ ἐφαίνετο πρὸ ὀλίγου φοβουμένη τὰς συνταγματικὰς ἀξιώσεις τῶν πρῶν ἀποστατῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ἀνηγόρευσε τὴν αὐτονομίαν. Ἀπεδοκίμασε δὲ σιωπηλῶς καὶ τὴν ἐν Ἀργεὶ συνέλευσιν καὶ τοὺς θεσμούς τῶν ὁποίων αὐτὴ ἐτόλμησε νὰ σῇσῃ τὰς βάσεις· ὅθεν καὶ οἱ κύριοι Πρόεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν πολλάκις μοι ἐξέφρασαν ὅπόσον ἡγωνίων ἂν συνεκάλουν τὴν συνέλευσιν καὶ τὴν συνεδουλεύομένην πῶς νὰ ἀποκριθῶ πρὸς τὰς διακοινώσεις των. Διὰ τί λοιπὸν καὶ σήμερον δὲν ταράττονται διὰ προσφωνήσεις ὑπογραφόμενας ἀπὸ ἀνομολογήτους πολίτας, ἀξιοῦντας τόπον ἐπέχειν τοῦ ἔθνους καὶ λαλεῖν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ;

Ὅχι δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ τινες ἐξ αὐτῶν τῶν κυρίων καὶ ὁμιλοῦντες μετ' ἐμοῦ περὶ τῶν προσφωνήσεων τούτων, ἀντὶ νὰ δεῖξωσι ταραχὴν, ἐφάνησαν μᾶλλον μὴ ἀποδοκιμάζοντες αὐτάς· ὅθεν καὶ διὰ μιᾶς λέξεως ἀπέφηνα πρὸς ἓνα τῶν εἰρημένων πᾶσαν τὴν γνώμην μου, εἰπὼν· « ὁ λόγος σας, κύριε Βάρων, εἶναι βολὴ φωτός, ἐξ ἧς » ἀρχίζω νὰ ἐμβαίνω εἰς τὸ νόημα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας. »

Κρίνον λοιπὸν ἐκ τούτων, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τίνι τρόπῳ οἱ κύριοι οὗτοι καὶ οἱ πελάται αὐτῶν προετοιμάζουσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα τὸν τόπον ὅπου θέλει κτίσῃ τὴν νέαν ἐπικράτειαν. Αὐτοὶ διαίρουσιν ἀνεκδύτως τοὺς Ἕλληνας τοὺς ὑπηρετοῦντας τὴν ἐνεστῶσαν διοίκησιν ἀπὸ τοὺς μακρυνθέντας ἀπὸ αὐτὴν, καὶ πλάσσοντες ἐθνι-

κόν τι ἰδανικὸν κράτος ἐγγὺς τοῦ ἐθνικοῦ κράτους τοῦ ὄντως ὑπάρχοντος, ἀξιούσιν ἐκλέγειν τοὺς Ἕλληνας μετὰ τῶν ὁποίων ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος θέλει διαρρυθμίση δῆθεν τὸν τόπον καὶ ἐγκαταστήσῃ τὴν εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν.

Καὶ ὅλαι αἱ πανάθλια αὗται ἐπίνουσι εἰς ἓν μόνον ἀποσκοποῦσι, τὸ ὅποιον καὶ θέλω εἰπεῖ, καὶ τοι μεγάλως ἀποστρεφόμενος, εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι δηλαδὴ πρὸς τε τὸν ἡγεμόνα καὶ τὴν Εὐρώπην ὅτι, ἀφ' οὗτο ἐκπληρῶ τὸ πολυκάματον ἔργον μου, ὅλα ἐγενίαν πρὸς τὸ συμφέρον ἑνὸς κόμματος, καὶ ὅχι τοῦ ἔθνους ὅλου, δι' ὃ καὶ τοῦτο ὀργᾷ δῆθεν νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας μου, ἵνα ὄντως ἀπολαύσῃ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν παρὰ τῶν ἀνάκτων κεκυρωμένων.

Τὸ δὲ κατ' αὐτοὺς κόμμα μου, ἀποκαλοῦσιν αἱ ἐλεειναὶ αὐταὶ κεφαλαὶ κόμμα Ῥωσσικὸν, καὶ ἔπειτα ἀγωνίζονται νὰ διαδώσωσιν ὅτι τὸ Λονδίνοιον συνέδριον περιέστειλε τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος μάλιστα ἵνα περικόψῃ τὴν ἰσχὺν καὶ στερεώσιν τοῦ κόμματος τούτου, ἐξ ὧν ἡδύνατο νὰ ταραχθῇ ἡ εὐρωπαϊκὴ εἰρήνη· τούτου δὲ τοῦ κόμματος ἐκβληθέντος ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅλα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν θέλουσι διορθωθῇ κατὰ τοὺς πόθους τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, ὁ ἡγεμὼν εὐθὺς πρέπει νὰ βάλῃ τὸν πέλεκυν, καὶ νὰ ἐξοντώσῃ ὅλας τὰς πράξεις τῆς διοικήσεώς μου, καὶ κατ' ἄλλας ἀρχὰς νὰ συστήσῃ τὴν κυβέρνησίν του, φυλαττόμενος μάλιστα πάντων τὸ νὰ λάβῃ συμβούλους ἢ πολιτευτὰς τοὺς ἀνθρώπους ὅσοι συνειργάσθησαν μετ' ἐμοῦ.

Μὲ τοιοῦτο νόμισμα πληρόνουσιν οἱ πληρόνοντες (ἀνωφελῶς μέχρι τοῦδε) ὀλίγους μέντινας κορυφαίους, νέφος δὲ προσαγωγέων καὶ ἀποστόλων, ἐπιπορευομένων τὴν γῆν. Τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ πρωταγωνισταί, ἀλλογενεῖς τε καὶ Ἕλληνες, ἀλγήσαντες διότι ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἐζήτησε τὴν συνεργασίαν μου, κινουσι πάντα λίθον ἵνα με ἀποτρέψωσι τοῦ γενέσθαι κατὰ χρέος ὠφέλιμος εἰς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἰψιλότητα.

Περὶ τούτων δὲν γράφω τῷ Πρίγγιπι, ἀλλὰ θέλω τῷ γράψῃ

ἀφ' οὗ ζητήσῃ νὰ μάθῃ παρ' ἐμοῦ τὰ ἐδῶ διατρέχοντα. Μοι ἐδήλωσε δὲ, ὡς σοι προεφανέρωσα, διὰ τοῦ γράμματός του τοῦ φεβρουαρίου ὅτι θέλει μοι γράψῃ ἐκτεταμένως, καὶ ὅλῳ προσμένω τὰς ὑποσχεθείσας ἐντολάς. Ἐγὼ τῷ ἀπεύθυνα τέσσαρας ὀγκώδεις ἐπιστολάς, καὶ ἀπεκδέχομαι πλέον τὰ παρ' αὐτοῦ. Σὺ δὲ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, δεῖξον, παρακαλῶ, τὴν παροῦσαν μου ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ὕψηλότητα.

Ἡ Πόρτα ἐδέχθη τὸ πρωτόκολλον, ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως δὲν φαίνεται νὰ ἀπεφασίσθῃ ἀκόμη οὐδέν. Ἐγὼ δὲ εἰλικρινῶς εὐχομαι παράτασιν τῶν διαπραγματειῶν ἕως ὅτου ὁ Πρίγγιψ φθάσῃ ἐνταῦθα, ἵνα διευθύνῃ μόνος τὰς πράξεις, καὶ τὰ ὀρισθησόμενα ἐκτελεσθῶσι χωρὶς νὰ κινδυνεύσωσι καὶ πάλιν τὰ μεγάλα συμφέροντα εἰς συμβιβασμὸν τῶν ὁποίων ἐγένοντο αἱ Λονδίνειοι διαθῆκαι. Οὐδὲ παύσομαι ἐξομολογούμενος περὶ τούτου τὸ φρόνημά μου, παρατιθέμενος τὰ περαιτέρω εἰς τὸν Πανάγαθον.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπέστρεψα ἐνταῦθα, καὶ πάλιν θέλω ἀκολουθήσῃ τὴν εἰς Πελοπόννησον περιοδείαν ἂν εὐκαιρήσῃ ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις. Λεγέτω δὲ ὁ ἀγγλικὸς ταχυδρόμος (ἐφημερίς) ὅτι περιοδεύω πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν βιαίων πολιτευμάτων (Coups d'état) τὰ ὁποῖα μοι προσάπτει.

Πᾶσον οἱ καλοὶ ἐκείνοι ἄνθρωποι ἀγνοοῦσι τὰ πράγματα! Εἶδον τὰ ἀποκριτικὰ ἄρθρα τοῦ γαλλικοῦ ταχυδρόμου, καὶ σοὶ στέλλω τὰς ἐφημερίδας τὰς περιεχούσας τὰς κατηγορουμένας πράξεις, καὶ θέλεις ἰδεῖ ἂν ἦτον λόγος νὰ σχεδιάσῃ σύνταγμα ἢ γερουσία ἢ ἄλλο τι νὰ παρασκευασθῇ ἐναντίον πρὸς τὰς βουλὰς τῶν συμμάχων αὐλῶν. Ἄλλως τε τὰ ἔργα τῆς γερουσίας ὀρίζονται διὰ τῶν ψηφισμάτων τῆς Ἀργείας συνελεύσεως, ἐκδεδομένων κατὰ τὸν ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ ὅχι κατὰ τὸν φεβρουάριον τοῦ τρέχοντος.

Τὰ ἄρθρα ὁμῶς τοῦ ἀγγλικοῦ ταχυδρόμου εἶναι ἄξια σημειώσεως, διότι χέουσι μέγα φῶς ἐπὶ τὰς μηχανουργίας τὰς ὁποίας σοὶ ἐξιστόρησα.

Τῷ Κ. Γ. Μαυρομάτῃ Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ τὰς δυτικάς Σποράδας.

Ναυπλίῳ, 18 μαΐου 1830.

Ἄρτι λαμβάνω τὸ γράμμα σας τῆς 15, πρὸς ὃ μετ' οὐ πολὺ θέλω ἀποκριθῆ.

Ἡ προσφώνησις περὶ ἧς μοι γράφετε, μοι εἶναι γνωστὴ, διότι καί τινες τῶν ὑπογραψάντων αὐτὴν ἦλθον νὰ μοι ζητήσωσι συγγνώμην. Οὐδ' ἀμφίβαλλα ὅτι οἱ πρωτουργοὶ τοῦ κινήματος ἤθελαν κυνήγησιν συντρόφους καὶ εἰς Ὑδραν καὶ Σπέτσας.

Τὸ πρᾶγμα μοι φαίνεται διπλωματικὴ πλεχτάνη, τείνουσα εἰς τὸ παραπεῖσαι τὰ βουλεῖα τῶν ἀνάκτων ὅτι ἡ ἀπάντησις τῆς κυβερνήσεως καὶ τὸ τῆς γερουσίας ὑπόμνημα δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὰς ἐφέσεις τοῦ ἔθνους.

Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι οἱ ὑπογράφοντες τὰς προσφωνήσεις αὐτάς, χειροτονοῦνται ἀφ' ἐαυτῶν ὄργανα νόμιμα τοῦ τόπου. Βιάζονται δὲ ὑπ' ἄλλου συμφέροντος, καθὼ, καθιστάμενοι ἀντ' ἐμοῦ, καὶ κατὰ τὰ φρονήματά των μετροῦντες καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἤλπισαν καὶ ἐλπίζουσιν ἡ ὅτι θέλω ἀναστείλῃ τὰ κινήματά των διὰ βιαίου τρόπου, ἡ ὅτι, κακιώσας, θέλω παραιτήσῃ τὴν θέσιν μου, ἡ τέλος ὅτι ὁ ἡγεμὼν, πιστεύσας ὅτι ἐκσυρίττομαι παρὰ τοῦ ἔθνους τὸ ὅποιον συνιστᾷσι δῆθεν οἱ κύριοι οὗτοι, θέλει με προσκαλέσῃ νὰ ἀναχωρήσω ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ παχυλώτατα ἀπατῶνται καθ' ὅλους των τοὺς λογαριασμούς. Ἐγὼ τοὺς ἀφίνω νὰ τρέχωσι καὶ νὰ ῥίπτωνται ἐκουσίως εἰς βόρβορον ἀδιέξοδον, γινόμενοι αὐτοὶ τῆς ἐαυτῶν τιμωρίας ὄργανα.

Ἐγὼ δὲν κακιάω, διότι εἶμαι πεντηκονταεσσάρων ἐτῶν, καὶ εἶδον κατὰ τὴν πολιτικὴν σταδιοδρομίαν μου πολλὰς ἄλλας μετακοσμήσεις εἰς τὴν τοῦ κόσμου σκηνήν. Εἶδον τὸν ἄνθρωπον εἰς παρομοίας θέσεις. Γνωρίζω καὶ τὴν σχολὴν εἰς ἣν ἐπαιδεύθησαν κακῇ τύχῃ οἱ

Ἕλληνες οἱ ἀξιούντες εἶναι πρῶτοι ἐν τῇ πατρίδι των. Προσθέτων δὲ εἰς αὐτὰ, καὶ τὰς παραινέσεις τῆς ξένης πολιτικῆς τὰς περιστοιχιζούσας τοὺς πτωχοὺς τούτους, οὐδόλως ἀπορῶ πῶς ἔχασαν τὸν νοῦν των.

Καθαρὰ τοὺς ἐλάλησα κατὰ τὸ σύνθετες, καὶ καλῶς τοὺς ἀπέδειξα ὅτι οὐδὲν τούτων ἰσχύει νὰ μὲ δαμάσῃ καὶ φέρῃ εἰς ὄκνον περὶ τὰ χρέη μου, τὰ ὅποια μάλιστα ἵνα εὐσυνειδήτως ἐκπληρώσω, πρῶτος ἐγὼ ἔγραψα πρὸς τὸν πρίγγιπα ὅλα ταῦτα, καὶ θερμῶς τὸν παρεκάλεσα νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τοῦ τέλους μαρτίου τῷ ἀνέφερα τὰς ῥαδιουργίας ταύτας.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἄλλο δὲν ἔχετε νὰ πράξετε παρ' ὅ,τι ἀπεφάσισα ν' ἀκολουθήσω κ' ἐγώ. Μηδόλως μηδὲνα ἐμποδίζετε τοῦ υπογράφειν ὅποιαν θέλει προσφώνησιν. Ἀλλ' ὅμως χρέος σας εἶναι νὰ ἐξηγηθῇτε περὶ τούτου θεσμίως τε καὶ ἀδύλως πρὸς τοὺς ἐρωτησοντας ὑμᾶς εἷς τε Ἰδραν καὶ εἰς τὰς Σπέτσας. Θέλετε λοιπὸν τοὺς εἰπεῖ ὅτι τοῦ τοιούτου κινήματος προφανὴς εἶναι ὁ χαρακτήρ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καὶ ἐκ τῆς κρυφιότητος μετὰ τῆς ὁποίας γίνεται. Ἄν ὅμως οἱ πρύκριτοι ἢ ἄλλοι πολῖται θέλωσιν ἐν ταύταις ταῖς περιστάσεσι νὰ ἐκφράσωσιν εὐθυβόλως τὰ φρονήματα καὶ τοὺς πόθους των πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἃς εἴπωσι τοῦτο πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἃς μὴ ἀμφιβάλλωσιν ὅτι προθύμως θέλει ἀποδεχθῇ τὸ νὰ φανερώσωσι καὶ αὐτοὶ ὅσα ἡ κυβέρνησις προεξέφρασε πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους. Τοῦτο εἶναι τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ δίκαιον· τὸ δὲ ἐναντίον, πλεκτάνη καὶ ἀδοξία.

Τούτων κατὰ τὸ χρέος λεχθέντων, ἃς πράξῃ ἔπειτα ἕκαστος ὅ,τι στοχασθῇ, χωρὶς ὅμως νὰ ταραχθῇ ἡ κοινὴ ἡσυχία.

Αὕτη εἶναι πᾶσα ἡ γνώμη μου, τὴν ὅποιαν εὐκόλως θέλετε καταλάβῃ, οὕσαν ἀπλὴν τε καὶ ἀληθῆ.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Προσωρινοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίω, 21 μαΐου 1830.

Πολιται τινές ζητοῦντες νὰ πρωτεύωσιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν, καθῆκον ἔκριναν νὰ ἐκφράσωσιν εὐθυτενῶς πρὸς τὸν Ἰψηλότατον πρίγγιπα Λεοπόλδον εὐχαριστίας μὲν διὰ τὰ εὐεργετήματα τῶν συμμάχων Δυνάμεων, εὐχὰς δὲ ὅπως ταῦτα τελειωθῶσι δι' αὐτῆς τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ Ἰψηλότητος, τὴν ὁποίαν καὶ ἰκετεύουσι νὰ φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ πατρίδα.

Ἰδοὺ καὶ ἀντίγραφον δύο τοιούτων προσφωνήσεων.

Ἡμεῖς δὲ, ὅσον ἐπιθυμοῦμεν νὰ φανῶσιν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν ἄξιοι τῶν θεόθεν ἀποκληρωθέντων αὐτοῖς, τόσον λυπούμεθα ὅτι τινές ἐξ αὐτῶν διαμαρτάνουσι τοῦ εὐπρεποῦς πρὸς τὴν τοῦ σκοπουμένου ἐπίτευξιν, τὸ ὁποῖον μᾶλλον ἀπελάμβανον ἐὰν, πεποιθότες ἐπὶ προαιρέσει καθαρᾷ καὶ γενναίᾳ, πανταχόθεν περισκόπουν καὶ ἐξηρεύων τὸ σπουδαῖον τοῦ κινήματός των. Τότε ἤθελαν κατανοήσῃ ὅτι εἰς τὴν κυβέρνησιν μόνην ἀνῆκε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ νόμιμον χαρακτῆρα, ἐξ οὗ μόνου ἡδύνατο νὰ εὐαρεστήσῃ καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ἰψηλότητα. Ὅθεν ἀναφέροντες πρὸς ἡμᾶς τὸν σκοπόν των, ἤθελαν λάβῃ τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ, ἀναλαμβάνόντων ἡμῶν αὐτῶν τὴν παραπομπὴν τῶν προσφωνημάτων πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ἰψηλότητα.

Ἀλλ' οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος πολῖται, ἀντὶ τούτου, ἐλεεινῶς πλανηθέντες, προετίμησαν ἴσως συμβουλὰς ξένας εἰς τὰ ἀτρεχεῖ τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα, καὶ εἰς κρύφια διαβούλια σκεφθέντες περὶ τοῦ προσφωνήματος, καὶ διὰ σκοτίων προσαγωγέων τὰς ὑπογραφὰς ἐπαιτήσαντες, ὑπὸ σκέπην, ἀνομολόγητον καὶ αὐτὴν, ἔσπευσαν τέλος νὰ τὸ ἀπευθύνωσι πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ἰψηλότητα.

Καὶ λυπηθῆσεται μὲν ὁ ἡγεμὼν ἐπὶ τούτοις, καθὼς καὶ ἡμεῖς, ἀλλὰ

καὶ αὐτὸς μεθ' ἡμῶν δὲν θέλει ἀμφιβάλλει ὅτι πολλοὶ ἢ κατ' ἀγνοίαν ὑποσυρθέντες ὑπέγραψαν, ἢ ἐνδῶσαντες εἰς προτροπὰς τῶν ὁποίων ἀνίκανοι ἦσαν νὰ διακριδῶσιν τὴν φύσιν.

Ταῦτα δὲ σᾶς γράφομεν σήμερον, χρέος ἡμέτερον κρίνοντας νὰ διδάξωμεν τὸ δέον τοὺς πολίτας τοῦ παρ' ὑμῶν διοικουμένου τμήματος.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τοὺς ἀναγνώσετε τὴν παροῦσαν, θέλετε τοὺς εἰπεῖν ὅτι παρηγγέλθητε νὰ ἐπικυρώσετε καὶ στείλετε πρὸς ἡμᾶς ὅσας προσφωνήσεις θελήσωσι νὰ κατευθύνωσι πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἱψηλότητα, εὐγνωμονοῦντες μὲν πρὸς τὰς εὐεργεσίας τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἱκετεύοντες δὲ τὸν ἡγεμόνα νὰ φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα τὰ φρονήματα καὶ ποθήματα ἡμεῖς καὶ προδιηρμηνεύσαμεν ἤδη πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἅμα τιμηθέντες διὰ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ τῶν ἀπὸ φεβρουαρίου. Καὶ τὸ ἔθνος ὅλον τόσον ἀπεριορίστως ὁμοπιστεῖ εἰς τὴν ἤδη καὶ ἐνδεδειγμένην αὐτῷ γενναιοτάτην τοῦ ἡγεμόνος προαίρεσιν, ὥστε φρονεῖ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς μόνος ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος, κληθεὶς παρὰ τῶν Δυνάμεων νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα, δύναται νὰ προβιβάσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν, ἐρειδομένην εἰς δικαιώματα ἀνθρώπων συνιστώντων πολιτείαν ὁλοσχερῶς ἐλευθέραν τε καὶ αὐτόνομον.

Πανύμειοι, σᾶς παραγγέλλομεν καὶ πάλιν νὰ ἐξηγήσετε καλῶς πρὸς τοὺς πολίτας τῆς ἐπαρχίας σας πῶς θεωρεῖ ἡ κυβέρνησις τὸ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κίνημα ὀλίγων τινῶν, καὶ νὰ τοὺς βεβαιώσετε ὅτι ὅσας προσφωνήσεις θελήσωσι νὰ κάμωσι κατὰ τὸν προϋποδειχθέντα τύπον, θέλετε μᾶς τὰς στείλῃ ἀκριβῶς, καὶ ἡμεῖς προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς θέλομεν τὰς διαπέμψῃ πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἱψηλότητα.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1830.

Σήμερον μέλις λαμβάνω τὸ ἀπὸ 22 ἀπριλίου εὐμενὲς γράμμα τῆς
ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος (*).

(*) Γράμμα τοῦ Ὑψηλοτάτου Λεοπόλδου τοῦ Σαξωνοκοδούργου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον
κόμητα Καποδίστριαν.

Παρίσις, 22 ἀπριλίου 1830.

Ἀγαπητέ μου κόμη, εὐκαιρίαν παρισταμένην προθύμως ἀρπάζω ἵνα σᾶς γράψω
τινά.

Ὁ ἱππότης Εὐνάρδος μοι ἀνήγγειλε τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔγραψε βέβαια
τὰ ἐνταῦθα. Σήμερον καταγίνομαι εἰς σπουδαιότατον πρᾶγμα. Αἱ Δυνάμεις μὲν ἔστερ-
ξαν τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ φυσικὴν εὐπορίαν πρὸς ὑπαρξιν δὲν τῇ ἔδωκαν.
Πρέπει λοιπὸν νὰ τῇ προμηθεύσωμεν δύναμιν ἡθικὴν διὰ χρηματικῶν πόρων, τῶν ἀναγ-
καίων ὅχι μόνον πρὸς τὰς δαπάνας τῆς διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐρωστον διαβίωσιν
καὶ αὐξησιν τοῦ τόπου.

Ἐνθυμείσθε τὴν ἀρχαίαν πρότασιν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ κατακυρωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα
πρόσδοος 3,000,000 φράγκων, κεφάλαιον δηλαδὴ τοῦλάχιστον 75,000,000. Ἐγὼ
ἐλιγαρκέστερος φαινόμενος, ζητῶ μόνον 60,000,000 δάνειον, καὶ ὅμως δὲν στέργου-
σιν, ἀλλὰ θέλουσι νὰ τὸ περιστείλωσιν εἰς 36,000,000.

Πρὸς τοῦτο ἀντέτινα, μὴ νομίζω τὸ κεφάλαιον ἱκανόν, διότι πρέπει νὰ φροντίσω-
μεν ὀλίγον καὶ περὶ ἀπαλλαγῆς τινος ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου χρέους, ἐπιφέρων ὅτι, ἂν δὲν
εἰσακουσθῶ, παραιτούμαι· καὶ τοῦτο ἀποφασίζεται ἐντὸς ὀλίγου.

Ἐνδέχεται λοιπὸν τὸ πρᾶγμα νὰ διαλυθῇ οὕτω, καὶ νὰ σᾶς ἔλθῃ ἐπομένως ἀντ' ἐμοῦ
ἄλλος ἡγεμών. Ἄλλ' ὅμως εὐσυνειδήτως δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι ἀδύνατον νὰ
δεῖξῃ ὅστισδήποτε ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος μέριμναν θερμότεραν παρ' ὅσων
ἔδειξα.

Ἦκουσα ὅτι διάφοροι αὐτόθι ἔδειξαν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν ἡγεμονίαν μου, καὶ σᾶς
παρακαλῶ νὰ μοὶ γράψετε τὴν ἀλήθειαν, διότι δὲν ἤθελα ἀντ' οὐδενὸς ἀγαθοῦ νὰ ἐπι-
βληθῶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἄκοντας.

Ἦ καθαυτὸ συνθήκη λοιπὸν μένει ἔτι νὰ γείνη, καὶ φαίνεται ὅτι θέλουσι νὰ μὲ ἀπο-
μακρύνωσιν ἀπὸ αὐτῆς. Ἄλλ' ἐγὼ κρίνω κατεπεῖγον ὥς πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς

Συνοδεύουσι δὲ αὐτὸ γράμματα τοῦ Κ. Εὐνάρδου ἀπὸ τῆς 30 ἐκδεδομένα, ἐξ ὧν μαθάνω ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ δανείου ὑπόθεσις ἀπεφασίσθη τέλος κατὰ τὰς συνετὰς καὶ εὐεργετικὰς γνώμας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ἱψηλότητος. Μοὶ στέλλει πρὸς τούτοις ὁ Κ. Εὐνάρδος καὶ 154,000 φράγκα, ἐξ ὧν θέλω προφθάσῃ τὰς κατεπειγούσας χρείας τῆς διοικήσεως πρὸς ὀλίγας ἔτι ἡμέρας.

Ἄν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ἱψηλότης ἔλαβεν ὅλα τὰ γράμματά μου τὰ ἀπὸ 6 καὶ 22 ἀπριλίου καὶ 24 μαΐου (N.), προσεδέχθη, ἐλπίζω, καὶ τὰς παρακλήσεις μου περὶ τε ταχείας ἀποστολῆς χρηματικῆς βοηθείας, καὶ περὶ τῆς σπουδαίας ἐλεύσεώς της εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα γίνονται καθ' ἐκάστην ὀξυχρεώτερα (plus urgens), καθὼς θέλει βεβαιωθῇ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ἱψηλότης, ρίπτουσα τὰ βλέμματα ἐπὶ τὰ συναπτόμενα ἔγγραφα.

Καὶ ταλανίζω τὰς ἀπεχθεῖς σκευωρίας δι' ὧν ἀγωνίζονται τινες νὰ παραστήσωσι τὰ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος κακῶς ἔχοντα, ἐν ᾧ αὐτὰ ἔχουσιν ἐπιεικῶς, καθὼς θέλετε τὸ γνωρίσῃ, Ἀναξ, ὅταν ἐνταῦθα φθάσετε.

Ἐγὼ προεξέφρασα μετὰ πάσης παρρησίας ἅμα καὶ εὐλαβείας τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ Ἱψηλότητι διὰ τῶν μερικωτέρων γραμμάτων μου ὁπόσῃν πίστιν τὸ ἔθνος βάλλει εἰς τὴν μεγαλόφυχον ὑμῶν διάθεσιν τὴν δηλωθεῖσαν διὰ τε τοῦ γράμματός σας τῆς 28 φεβρουαρίου, καὶ ἐπικυρωμένην ἔτι ἀσφαλέστερον διὰ τοῦ γράμματος πρὸς ὃ ἀποκρίνομαι.

Περιμένω δὲ τὰς προσταγὰς τῆς ὑμετέρας Ἱψηλότητος μετὰ τῆς δηλώσεως τοῦ καιροῦ καὶ τόπου τοῦ ἔκπλου αὐτῆς, διότι καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα τὰ ἐλευσόμενα εἰς προῦπάντησίν σας, εἰσὶν ἔ-
τοίμα.

Ἑλλάδος τὸ νὰ γείνη ἡ συνθήκη ἐμοῦ παρόντος ἐν Λονδίνῳ, ὅθεν καὶ ταχέως ὑπάγω ἐκεῖ.

Πιστεύετε, ἀγαπητέ μου κόμη, εἰς τὴν εὐκρινῇ μου φιλίαν καὶ εἰς τὴν ὑπερέχουσαν ὑπόληψιν μεθ' ἧς εἰμὶ ὅλος ὑμέτερος.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ.

Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σᾶς γράψῃ πλατύτερον περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου πρὸς ὅσα πρέπει ἐν πρώτοις νὰ στηριχθῶσιν ἡ προσοχὴ καὶ ἡ μέριμνα τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς ὑψηλότητος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1830.

Τὰ γράμματά σου, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τῆς 23 καὶ τῆς 30 ἀπριλίου μόλις σήμερον μ' ἔφθασαν, καὶ βλέπεις ὅτι ἡ ἀλληλογραφία μας δὲν τρέχει καθὼς ἀγαπῶμεν· ἀλλὰ χρειάζεται ὑπομονὴ καὶ καρτερία.

Τὰ φράγκα σου αἱ 154,860 ἔρχονται ἐν καιρῷ, διότι μόλις μᾶς ἔμενον ἐν τῷ ταμείῳ ὀλίγαι ἑκατοστύες ταλλήρων· καὶ θέλω τὰς μεταχειρισθῇ εἰς τὰς χρεῖας τῆς διοικήσεως, ἀφίνων εἰς τὸ μετέπειτα νὰ δώσω ἴσην ποσότητα εἰς τὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ἐκ τοῦ βοηθήματος τῶν 1,200,000 φράγκων, τὸ ὅποιον ἐζήτησες μὲν παρὰ τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου, σὲ παρακαλῶ δὲ νὰ μοὶ στέλῃς ὅσον ἔνεστι τάχιον.

Ἀπὸ 7 μαρτίου σήμερον πρῶτον λαμβάνω γράμμα σου· διὸ φρόντισον εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀναπληρώσῃς τὴν μακρὰν σιωπὴν σου.

Ἰδοὺ καὶ γράμμα πρὸς τὸν Πρίγγιπα, τὸ ὅποιον σὲ παρακαλῶ νὰ τῷ ἐγχειρίσῃς.

Οὐδ' ἔχω λόγους, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἱκανοὺς ἵνα σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὰ πολλά σου καὶ μεγάλα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος φροντίσματα.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 30 μαΐου 1830.

Πρῶτον σᾶς περικλείω, Ἄναξ, τὰ ἴσα τῶν δύο μου πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα γραμμάτων τῆς 12 (24) μαΐου καὶ τῆς 24 μαΐου (6 ἰουνίου).

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ τελευταίου ὑπεσχόμην νὰ σᾶς γράψω λεπτομερέστερον περὶ τῆς δυσχεροῦς στάσεως τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων, ἐκπληρῶ σήμερον τὸ χρέος διὰ Ῥωσικοῦ τινος πλοίου ἀπαίροντος ἐπὶ Νεάπολιν, δόντος μοι ἐλπίδας τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου ὅτι ὁ φάκελλός μου ταχέως καὶ ἀσφαλῶς θέλει φθάσῃ εἰς χεῖρας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τὰ προχορηγηθέντα παρὰ τῶν Μεγαλειοτάτων τοῦ τε Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας καὶ τοῦ Βασιλέως Γαλλίας, σκεπάζουσι τὴν ὑσέφησίν μας μέχρι τέλους τοῦ μαρτίου μηνός. Ἐκ τούτων ὁμως ἡδυνήθην νὰ οἰκονομήσω καὶ τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τὰ ἐξοδα τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν, ἕως οὗ ἡ γενναιοῦτης τοῦ Κ. Εὐνάρδου μοι ἐπρόφθασε χεῖρα ἵνα κρατήσω πρὸς ὀλίγας ἔτι ἡμέρας τὴν διοίκησιν. Ἐλαβὼν δὲ παρ' αὐτοῦ 150,000 φράγκων περίπου, τὰ ὑποῖα σχεδὸν καὶ ἐξωδεύθησαν ἤδη. Αἱ δημόσιοι πρόσοδοι ἡδύναντο μὲν νὰ μᾶς βοηθήσωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ κατῆντησαν ἀβέβαιοι, διὰ τὰς κακομηχανίας τῶν ἀγωνιζομένων παντοίοις τρόποις νὰ παραλύσωσι τὴν κυβέρνησιν. Οὗτοι σήμερον ἐμψυχούμενοι, δεικνύονται ἀσυστόλως, καὶ φοβεροὶ ἤθελον εἶσθαι, ἐὰν ὁ λαὸς δὲν τοὺς ἐγνώριζεν. ἔχοντες ὁμως ἰσχυροὺς τρόπους ἀπάτης, ἐνδέχεται κατ' ὀλίγον καὶ νὰ κατορθώσωσι τὸν σκοπόν των, ἐὰν μάλιστα ἡ κυβέρνησις δὲν λάβῃ χρήματα ἵνα πληρόνῃ εὐτάκτως τὸν στρατὸν καὶ τοὺς πολιτικοὺς ὑπηρετάς.

Σύγκειται δὲ ἡ τῶν κακοχειραγωγῶν συντροφία ἀπὸ τινος ξένους;

οἵτινες δι' ἀνοησίαν καὶ κακὴν διαγωγὴν ἀπέτυχον εἰς ὅσα ἐνταῦθα ἐπεχείρησαν, καὶ ἀπὸ ὀλίγους Ἑλλήνας, οἵτινες ὑπὸ κακῆς συνειδήσεως ἀναγκάζονται νὰ ζητήσωσιν ἑξῶθεν τὴν ἐπιρροὴν καὶ ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἔχασαν παρὰ τῷ ὁμογενεῖ καὶ συμπολίτῃ λαῷ.

Οὗτοι, ἐν ὧν ἐνῆργουν διὰ τῶν διατριβῶν τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης, οὐδόλως ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τὸν τόπον, ὅθεν οὐδ' ἔκριναν ἀξιοπρεπές τὸ νὰ καταβῇ ἡ κυβερνήσις εἰς ἀγῶνα ἀντίπαλον πρὸς αὐτούς. Ἀλλ' ἀφ' οὗ αἱ Λονδίνειοι πράξεις μᾶς διεκονιώνθησαν, καὶ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ἱψηλότης κατεδέχθη νὰ μοὶ γράψῃ τὸ γράμμα τῆς 16 (28) φεβρουαρίου, ἔκτοτε καὶ αὐτοὶ ἐπολλαπλασίασαν τὰς προσβολὰς, ὅχι μόνον διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης, ἀλλ' ἀρχίσαντες ἤδη νὰ ἐνεργῶσι καὶ κατ' εὐθείαν παρὰ πάσαις ταῖς τάξεσι, καὶ νὰ κηρύττωσι διδασκαλίας, αἵτινες τῇ ἀληθείᾳ ἤθελαν ὑπερευδοκιμῆσθαι ἂν ὁ λαὸς δὲν εἶχε γνῶσιν καὶ στοχαστικότητα ἱκανήν.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς Ρουμελιώτας λέγουσιν· « Ἀποτινάξατε τὸν ζυγὸν κυβερνήσεως παραδιδούσης ὑμᾶς εἰς τοὺς Τούρκους. Λάβετε τὰ ὅπλα, καταστήσατε ἀρχηγόν σας ἄνδρα τινὰ δυνάμεως καὶ συνέσεως, καὶ ἀποφασίσατε κάλλιον νὰ χαθῇτε παρὰ νὰ ὑποταχθῇτε ἢ νὰ στερηθῇτε τὰς ἐστίας σας. »

Πρὸς δὲ τοὺς πολιτικοὺς ὑπηρετάς· « Διὰ τί παραμελεῖτε τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν σας; Ὑπηρετοῦντες τὸν κυβερνήτην, πάντως θέλετε ἀποδιωχθῇ καὶ προγραφῇ παρὰ τῆς ἐπερχομένης ἐξουσίας. »

Πρὸς δὲ τοὺς ναυτικούς· « Ζητήσατε τὰς ἀποζημιώσεις ὅσας τὸ δημόσιον σᾶς ὀφείλει. Ὁ κυβερνήτης ἔλαβε πολλὰ χρήματα, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν κτίζει παλάτια, καὶ μισθώνει καταπατητάς. »

Πρὸς δὲ τοὺς γεωργούς· « Διὰ τί πληρόνετε φέρους; Ὁ ἡγεμὼν θέλει σᾶς χάριση πολυετὴ ἀσυδοσίαν ἵνα ἀναλάβετε. Διὰ τοῦτο ἔρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ πολλὰ ἑκατομμύρια. »

Πρὸς δὲ τοὺς παλαιοὺς κλέπτας· « Ἐλευθερώητε τάχιον ἀπὸ τὴν παροῦσαν κυβερνήσιν. Δεῖξατε ὅτι δὲν ἔχει πλέον ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῆς. Κάμετε τὴν παλαιὰν τέχνην σας, ἐκδύετε τοὺς ὁδοιπόρους. »

Ἡναγκάσθην λοιπὸν νὰ διορίσω νὰ γείνῃ ἐξέτασις περὶ πάντων

τούτων, καὶ ἐξ αὐτῆς κάλλιστα ἐπληροφορήθην τὸν σκοπὸν τῶν κινούντων τὰ πράγματα, ὄντα αὐτὸν ἐκείνον τὸν ὁποῖον ἤδη προεφάνερωσα τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ Ὑψηλότητι, ἵνα δηλαδὴ μὲ βιάσῃσι νὰ παραιτήσω τὴν θέσιν μου καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος, ἢ καὶ μοῦ ἀφαιρέσωσι τὸ μεῖναι ἐν τῇ Ἑλλάδι ὅταν ὑμεῖς, Ἀναξ, ἀναλάβετε τὴν διεύθυνσιν τοῦ κράτους· φοβούμενοι μὴπως ἐκ τῆς παρουσίας καὶ τῶν μαρτυριῶν μου περὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης δὲν θεωρήσῃ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς κκομη-
χάνου αὐτῶν συμμορίας.

Ὅθεν εἰάν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης τιμῶσα μὲ χαρίζῃ τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ δὲν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μοι, καὶ πάλιν θέλει γνωρίσῃ ὅπόσον δίκαιον ἔχω νὰ τὴν καθικετεύσω νὰ φθάσῃ ὅσον τάχιστα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰάν ὁμως διὰ λόγους κρείττονας ἀναγκαιῶς ἀναβάλλεται πρὸς τινὰ ἔτι καιρὸν ἡ αὐτόθεν ἀναχώρησίς σας, τότε εὐδοκήσατε καὶ νὰ μοὶ στείλετε γραφὴν σας σημαντικὴν τῶν ἡγεμονικῶν σας βουλῶν, ἐξ ἧς μάλιστα, μεταιουμένων τῶν κακούργων μηχανημάτων, θέλουσιν ἀσφαλισθῇ τὰ τῆς ἡσυχίας ἀνεκδέεστατα.

Περὶ τῶν βοηθειῶν ἃς προεζήτησα, δὲν ἐνοχλῶ σήμερον τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἀποδεικνύων τὸ κατεπείγον· ἀλλ' ἐλπίζω μάλιστα ὅτι ὑπὸ τὴν ὑμετέραν εὐμενεστάτην προστασίαν ἤδη ὁ Κ. Εὐνάρδος καὶ ἔλαβε τὸ πλήρωμα τῆς διαπρεσβείας αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου.

Καλὸν ἐλπίζω ἀποτελέσμα καὶ ἐκ τῆς ἐγκυκλίου, ἣν ἐξέδωκα πρὸς ὅλους τοὺς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ διοικητάς, διότι ὅλαι οἱ ἐπαρχίαι δυνηθήσονται οὕτως ἐκφράσαι πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τοὺς πόθους αὐτῶν νομοτύπως καὶ εὐπροσδέκτως.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Συνειδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 9 ἰουλίου 1830.

Ὁ Κ. Φαβριγέττης μοι ἐνεχείρισε χθές τὸ ἀπὸ 3 τοῦ τρέχοντος γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὸ ὁποῖον, καίτοι παλαιὸν, ἀνέγνωσα μετὰ πάσης τῆς προσηκούσης προσοχῆς, ὡς περιέχον νέα τεκμήρια τῆς ὑμετέρας εὐμενοῦς σπουδῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ περὶ τοὺς ἀγῶνας οὓς ἀγωνίζεται ἡ κυβέρνησις αὐτῆς πρὸς τὸ συντηρῆσαι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν.

Καθὼ δὲ μέγιστον λόγον ποιούμενος τῆς γενναίας συμπράξεως καὶ τῶν συμβουλῶν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, πολὺ λυποῦμαι ὅτι ἡ ἐπιστολή σας δέν μοι ἤλθε πλέον σύνωρα, διότι τότε μετὰ μεγάλης προθυμίας ἤθελα ζητήσῃ εὐκαιρίαν νὰ σᾶς συνομιλήσω διὰ ζώσης φωνῆς περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Σπάρτης, καὶ ἡ σᾶς ἔφερα εἰς τὴν γνώμην μου, ἡ μεταδιδόντές μοι τὰς πληροφορίες ἃς ἔχετε, μὲ ἐφέρετε εἰς τὴν ὑμετέραν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ περιελθόντες τὴν κάτω Μεσσηνίαν, καὶ οἱ πατραρηται, τοὺς ὁποίους ἐστείλατε, πιστεύω ὅτι συνέλεξαν ἀποσημειώσεις· ἀλλὰ τὸ κύριον εἶναι νὰ μάθωμεν πρῶτον, πόθεν τὰς ἐλάβον, καὶ ποῖοι Σπαρτιάται τοὺς ἐβεβαίωσαν ὅτι ὁ γερουσιαστὴς Γενοβέλης μισεῖται ἐκεῖ, δεύτερον, ἂν αὕτη ᾖ ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς περὶ τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην κινουμένης ταραχῆς.

Ἐχω καὶ ἐγὼ πληροφορίας περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Σπάρτης ἀπὸ ἱανουαρίου τοῦ ἔτους 1828. Ἐχω ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν δημογεροντιῶν καὶ καπιτάνων ὅλης τῆς περιοχῆς ἐκείνης, καὶ μὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν συνωμίλησα. Ἐχω τέλος τὴν ἀπαρέγκλιτον μαρτυρίαν πολλῶν συνειρομένων πραγμάτων· καὶ ἐκ πάντων βεβαιούμαι ὅτι τὸν Κ. Γενοβέλην δὲν τὸν ἀποκρούει ὁ τόπος, ἀλλὰ μόνοι οἱ Μαυρομιχαλαῖοι, καὶ ὁ Κ. Ζαυετάκης, ὅστις φαίνεται ὅτι ἠνώθη μὲ αὐτοὺς ὅχι ἀφ' ὅτου διωρίσθη ἐκεῖσε ὁ Κ. Γενοβέλης, ἀλλ' ἀφ' ὅτου ὁ μακαρίτης στρατηγὸς Μούρτζινος εἶχε καταταχθῇ εἰς τὴν γερουσίαν.

Ποῖος δὲ εἶναι ὁ δεσμός ὁ ἐνόνων τοὺς ὀλιγίστους τούτους ἀνθρώπους κατὰ τῆς ἐξουσίας τῆς κυβερνήσεως; Καὶ ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν ῥαδιουργιῶν των; Αὐτὰ πάλιν τὰ πράγματα ἃς ἀποκριθῶσιν οἱ Μαυρομιχαλαῖοι διωκόμενοι πειρατείας παρὰ τοῦ Κ. Γοδεβόντου, ὑπηκόου Γάλλου, καὶ καταδικασθέντες παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου εἰς τὴν ἀποζημίωσιν, κατέφυγον εἰς τὴν μεσιτείαν τοῦ Προσέδρου τῆς Γαλλίας, ζητοῦντες νὰ ἀναλάβῃ ἡ κυβέρνησις τὴν ὑπόθεσιν των. Ἐχοντας δὲ τότε τοῦ Κ. Δεσαινδενῆ τὰ χορηγήματα τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, καὶ προτείναντός μοι νὰ κρατήσῃ 50,000 φράγκα εἰς πληρωμὴν τοῦ Κ. Γοδεβόντου, ἔστερξα, διὰ νὰ μὴ βλάψω ἄλλα συμφέροντα, καὶ ἐπειδὴ ἤλπιζα ὅτι ἡ τοιαύτη εὐεργεσία ἤθελε παρακινήσῃ τοὺς Μαυρομιχαλαίους νὰ γείνωσιν εἰρηνικοὶ συμμετοχοὶ τῶν συμπολιτῶν εἰς τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ τοὺς χορηγήσῃ.

Καὶ ὁ πρῶτος λοιπὸν αὐτῶν Πέτρος διωρίσθη ἔπειτα εἰς ἀνωτάτας θέσεις, καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἤθελαν βαλθῇ εἰς ὑπηρεσίας στρατιωτικὰς τε καὶ πολιτικὰς, ἐὰν ἦτον δυνατόν νὰ μετριάσωσι τὰς ἀξιώσεις των. Καὶ ὅμως ἡ κυβέρνησις οὐ τὴν τυχούσαν ἐδειξε πρὸς αὐτοὺς συγκατάθεσιν καὶ ἐλευθερίτητα, πολλάκις παρέξασα αὐτοῖς ἐπαρκείας, συμποσούμενας εἰς 200,000 γροσίων ἀπὸ δύο ἐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ οὕτως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν παύουσι φρονοῦντες ὅτι εἰσὶν ἰδία τις δύναμις, καὶ ἐκτρεπόμενοι εἰς ἔργα κακὰ. Πολλάκις ἤρπασαν μέχρι τοῦ δε τελώνια, δίδοντες γραμμάτια ἐπὶ τὸν ἀδελφόν των Πέτρον Μαυρομιχάλην, καὶ λέγοντες ὅτι αὐτὸς θέλει τὰ δεχθῇ εἰς λογαριασμόν τῶν ὅσα τῷ χρεωστῇ τὸ ἔθνος.

Ἐν τούτῳ ἄρα κεῖται τὸ πᾶν. Ὁ Κ. Γενοβέλης, ἐπειδὴ γνωρίζει κάλλιστα τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῶν ἐκεῖ μερῶν, καὶ δύναται νὰ τὰ φανερώσῃ πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καθὼς ἔκαμεν ἤδη καὶ πρότερον, ἐπειδὴ τὸν ἀγαπᾷ καὶ ὁ λαὸς, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν σεμνῶν πολιτῶν, μὴ δεχομένων νὰ καταταχθῶσιν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῶν Μαυρομιχαλαίων, ἔπεται λοιπὸν ὁ τοιοῦτος διοικητὴς νὰ μὴ ἀρέσκῃ εἰς τού-

τους καὶ νὰ μισῇται παρ' αὐτῶν, ἀλλ' ὄχι παρὰ τοῦ τόπου. Πλὴν ὑπάρχει καὶ τι περισσότερον, τὸ ἐξῆς.

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ Καλαμάτα ἐστὶ ὑπάρχει σκευωρίας τινός, ἔξωθεν τὴν ἀρχὴν ἐχούσης. Ξένος τις Νάμης Μοντελάκης ὀνομαζόμενος, πρῶτον προμηθευτὴς τοῦ Ἰβραῖμ. Πασᾶ ἐν Ζακύνθῳ, ἔλθε καὶ κατώκησεν ἐν Καλαμάτῃ ἐπὶ προσχήματι ἐμπορίας, καὶ ἤρχισεν εὐθὺς, καθὼς λέγουσι, νὰ δανείζῃ μεγάλας ποσότητας χρημάτων καὶ γεννημάτων εἰς διαφόρους ἀρχηγούς τῆς Μάνης, μάλιστα δὲ πάντων εἰς τοὺς Μαυρομιχαλαίους. Ὁ αὐτὸς δὲ Μοντελάκης ἐνοικίασε τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ δημοσίας προσόδους, καὶ ἐφέτος ἠθέλησεν, ἀλλ' ἀπέτυχε.

Καὶ δὲν ἐδυνήθησαν μὲν ἕως τοῦ δε οἱ ὑπηρεταὶ τῆς κυβερνήσεως νὰ συλλέξωσι νομιτύπως ἱκανὰς διαγνώσεις ὥστε νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τοῦ ξένου τούτου αὐστηρότερον ἢ ἀστυνομικὴ πρόνοια. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κ. Γενοβέλης διὰ τῆς στοχαστικότητος αὐτοῦ καὶ τινος ἐπιδράσεως οὐ συνήθους ἐπὶ τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ταχύνῃ τῆς ἀληθείας τὴν εὔρεσιν, διὰ τοῦτο ἡ τῶν κακῶν μερὶς πολλαπλασιῶς ἐπαγωνίζεται ὅπως μὴ σταλῇ ἐκεῖσε ὁ Κ. Γενοβέλης παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ταῦτα τοιοῦτοτρόπως παρ' ἐμοῦ συγκεφαλαιούμενα ἐξάγονται ἐκ πολλοτάτων ἐκθέσεων καὶ ἐγγράφων, ἐξ ὧν φανώτατα ἀποδεικνύεται ὅτι μόνον οἱ Μαυρομιχαλαῖοι καὶ ἕως πεντήκοντα δημιουργήματα καὶ ὁπαδοὶ αὐτῶν φοβοῦνται τὴν παρουσίαν τοῦ Κ. Γενοβέλη.

Ἀναμφιβόλως οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι δύνανται νὰ αὐξήσωσιν, ἂν μάλιστα ἀφεθῶσι νὰ κηρύττωσιν ἀτιμωρητὴ τὴν ἀνταρσίαν, καὶ νὰ δελεάζωσι τοὺς Μανιάτας μὲ τὴν ἀρπαγὴν τῶν δημοσίων χρημάτων. Καὶ ὅμως οὔτε ἄχρι τοῦδε εἰσηκούσθησαν παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἂν ἤθελον ὀλοσχερῶς νὰ τοὺς ἐξαλείψω, ἤρκει νὰ ἀνακηρύξω τοὺς Μαυρομιχαλαίους ἐνόχους, καὶ νὰ ἐπιτρέψω εἰς τοὺς ἄλλους καπιτάνους νὰ ἐκτελέσωσι κατ' αὐτῶν τὰς προσταγὰς τῆς κυβερνήσεως. Ἐγὼ ὅμως καὶ ἀπερρίψα καὶ ἐμμενῶς ἀπορρίψω τοῦτο καθ' ἐκάστην προ-

βαλλόμενον εἰς ἐμὲ, μὴ θέλων εὐδ' ὅπως οὖν νὰ παραδεχθῶ χαλεπὰ πολιτεύματα, ἐξ ὧν τὸ ἔθνος ἠδύνατο ὀποτεδῇ νὰ πάθῃ ὀλέθρια.

Ἀντὶ δὲ ἢ νὰ παραδώσῃ ἡ κυβέρνησις τὴν Σπάρτην εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἢ τὴν διοίκησιν αὐτῆς εἰς τοὺς Μαυρομιχαλαίους, μοῦ φαίνεται ὅτι δύναται καὶ ὀφείλει νὰ βαδίσῃ ἢν βαδίζει ὁδόν, διαγραφομένην, ὡς ἀνωτέρω ἐξέθεσα, ὑπὸ διαγνώσεων σαφεστάτων. Ἀλλ' ὅμως ἂν αἱ πληροφορίες τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἦναι ἀκριβέστεραι, ἄς μοὶ τὰς μεταδώσῃ καὶ θέλω τὰς ἀκούσῃ μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης.

Ὁ γερουσιαστῆς Γενοβέλης δὲν ἀνακαλεῖται, ἀλλ' ἐπειδὴ μέλλει ὅσον οὕπω νὰ λάβῃ ἄλλην ὑπηρεσίαν, εἰς τῶν συνομίλων θέλει ἔλθεῖ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ τότε οἱ κακοδαίμονες οἱ θέλοντες τὸν ὄλεθρον ἑαυτῶν καὶ τῆς πατρίδος των θέλουσι γεῖνῃ γνωπτύτεροι.

Ἐπλάτυνα, κύριε Στρατηγέ, περὶ τούτων τὸν λόγον, διότι καὶ τὴν γνώμην σας περὶ πλείστου ποιῶμαι, καὶ τὴν περὶ τὴν Ἑλλάδα μεγάλῳ ψυχον διάθεσίν σας ὑπερθαυμάζω. Κρίνω δὲ νὰ σὰς δώσω καὶ τρανωτέραν ἀπύδειξιν τῶν τοιούτων μου φρονημάτων, παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ διατάξετε τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους παρ' ὧν ἔχετε τὰς πληροφορίες, νὰ παραινέσωσι τὰ θέοντα τοὺς Σπαρτιάτας τοὺς τολμῶντας λαλεῖν ἐν ὀνόματι τῆς Σπάρτης. Οὗτοι τότε μαθόντες ὅτι δὲν ἀγνοεῖτε τὰς ἀληθεῖς τῆς διαγωγῆς των αἰτίας, σπουδαίως θέλουσιν ἐπισυνέλθῃ εἰς ἑαυτοὺς, καὶ παρ' ὑμῶν θέλουσιν εὗρεῖ τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν.

Τῷ Κ. Κωλέττῃ, Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ
κατὰ τὰς ἀνατολικὰς Σποράδας.

Ναυπλῖω, 15 ἰουνίου 1830.

Ἡ κυβέρνησις ἔλαβε τὴν ὑπ' ἀριθ. 6293 ἐκθεσίν σας, καὶ μεγάλως μὲν ἐλυπήθη ἐπὶ τοῖς περιεχομένοις, ἀλλὰ δὲν τῇ εἶναι δυνατὸν

νὰ λάβῃ ἄλλας προνοίας ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν διοίκησιν καὶ τὴν τῆς Σάμου.

Ταύτης οἱ ἀντιπρόσωποι δύνανται μὲν νὰ προβάλωσι τὰ δικαιώματα τῶν. ἔτι δὲ νὰ διαμαρτυρηθῶσι καὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἀλλ' ἀδίκως θέλουσι κατηγορήσῃ τὴν κυβέρνησιν ὡς ὑπερβᾶσαν τὴν αὐτῆς ἐξουσίαν, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ὡς καταχρασθεῖσαν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους.

Διότι, πᾶς ὅστις ἐξεύρει νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ καταλαμβάνῃ, ἀρκεῖ νὰ ῥίψῃ τὰ βλέμματα ἐπὶ τε τὴν ἀξιωματικὴν ἡμῶν ἀπόκρισιν πρὸς τὰς διακοινώσεις τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ ἐπὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς Γερουσίας, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐντελῶς ἐξεπλήρωσε τὰ χρέη της, χωρὶς νὰ ἀπελπισθῇ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ χωρὶς νὰ βάλῃ καὶ ταύτην εἰς κίνδυνον δι' ἀστοχάστων ἀποφάσεων.

Τὴν περὶ τούτου ἀλήθειαν ὑμεῖς καλῶς γνωρίζοντες, κύριε, θέλετε ἄρα σπουδάζῃ παντὶ τρόπῳ νὰ τὴν μεταδώσετε εἰς τοὺς Σαμίους.

Καὶ πάλιν ὅμως σὰς λέγομεν ὅτι αἱ διαβουλεύσεις τῆς συνελεύσεώς των, ὅποῖαι καὶ ἂν ᾖναι, δὲν δύνανται νὰ μετατρέψωσι τῆς κυβερνήσεως τὴν προκειμένην πολιτείαν. Καὶ ἂν διὰ βίας κρατήσωσι τοὺς δημοσίους ὑπηρέτας τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν νῆσον των, εἰς τί ἤθελε τοὺς ὠφελήσῃ τοῦτο, ἀφ' οὗ κατ' αἵτησιν τῶν πρέσβων τῶν συμμάχων αὐλῶν ἡ κυβέρνησις ἀναγκασθῇ νὰ κηρύξῃ τοὺς πολιτικούς ἐκείνους ὑπηρέτας ἀσχέτους πρὸς αὐτήν, καὶ δὲν τοὺς στείλῃ πλέον μῆτε ἐντολὴν, μῆτε ὁδηγίαν, μῆτε χρήματα; Τὸ πρᾶγμα ἤθελεν εἶσθαι σκληρόν. Ἀλλ' εἶναι ἀφευκτον ὅποταν οἱ πρόεδροι καὶ οἱ ναύαρχοι τῶν συμμάχων αὐλῶν λάβωσι προσταγὴν νὰ ἐκτελέσωσιν ἀκριβῶς τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ φεβρουαρίου.

Ἐνταῦθα περιμένομεν τὰ φερμάνια καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Πόρτας, ἐκτὸς ἂν γείνῃ ἀναβολὴ διὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐγένετο τῇ 21 μαΐου Ν. ὡς μανθάνομεν ἐμμέσως καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων. Ὅταν δὲ ἡ παραίτησις μᾶς ἀγγεληθῇ ἀξιωματικῶς, ἴσως λάβωμεν

ταύτοχρόνως καὶ ἄλλας διακοινώσεις, σαφηνίζουσας μὲν τὰ αἷτια αὐτῆς, προμηνυούσας δὲ καὶ τινὰ τῶν παρακολουθημάτων.

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ὀφείλομεν νὰ πορευθῶμεν ἀπαρεγκλίτως ἢν προειλόμεθα ὁδὸν, καὶ ὑμεῖς, κύριε, ὀφείλετε ἐμμένειν εἰς τὰ ἐντεταλμένα, ἅπερ ἐλάβετε διὰ τοῦ Κ. Λογοθέτου ἐπιστρέψαντος.

Μεταβαλλομένης πάλιν σήμερον τῆς διοικήσεως τῆς Σάμου εἰς τὰ καθεστῶτα πρὸ τοῦ διορισμοῦ σας ὡς ἐκτάκτου ἐπιτρόπου τῶν ἀνατολικῶν Σποράδων, ὁ τόπος δὲν βλάπτεται παντελῶς, ἐπειδὴ οὐδὲ πρότερον ἐβλάπτετο. Ἡ δὲ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν σχέσις τῆς νήσου μένει ἡ αὐτὴ, ἕως οὗ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καταπροσκληθῇ παρὰ τῶν πρακτόρων τῶν συμμάχων αὐλῶν νὰ κόψῃ τὴν μετ' αὐτῆς συνάφειαν.

Ταῦτα σᾶς παραγγέλλομεν, κύριε, ἀπαντῶντες πρὸς τὴν ἐκθεσίν σας, ἐντελλόμενοι νὰ μὴ πρᾶξετε ἄλλως. Οὐδὲ ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ ἐν τούτῳ θέλετε ἀναδείξῃ τὴν ὑμετέραν σπουδὴν τε καὶ φρόνῃσιν.

Τῷ κυρίῳ Ναυάρχῳ Εὐδένι.

Ναυπλῖω, 17 ἰουνίου 1830.

Τοῦ ῥωσικοῦ στόλου ἀναχωρήσαντος μὲν ἤδη ἐντεῦθεν, μελλούσης δὲ παρακολουθῆσαι αὐτὸν καὶ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἡ Ἑλλὰς σινηθίσασα νὰ ἀπολαύῃ τῆς παρουσίας καὶ αὐτοῦ καὶ ὑμῶν ὡς μεγάλου εὐεργετήματος, ὀφείλει, κύριε Ναύαρχε, νὰ σᾶς ἐκφράσῃ σήμερον διὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς διὰ τὴν ὑπὲρ ἀνορθώσεως αὐτῆς λαμπρὰν συνάθλησιν ὑμῶν τε καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς γενναίων ἀξιωματικῶν.

Ὀλιγωμένη ἡ Ἑλλὰς τρία περίπου πρότερον ἔτη ὑπὸ αἱματωδεστάτου ἀγῶνος καὶ ὑπὸ ἀναρχίας, ἐν ᾧ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστήριζεν ἐπὶ τοὺς στόλους τῶν συμμάχων Δυνάμεων, οὗτοι συνελθόντες περὶ τὰ Μεσσηνιακὰ παραλία, ἐνίκων τὴν δαφνοστερῇ καὶ ἀειμνημόνευ-

τον ναυμαχίαν τῆς 8 (20) ὁκτωβρίου, καθ' ἣν ἡ ὑμετέρα ναυαρχίς, πλήρης τραυμάτων καὶ πτωμάτων, ἐμαρτύρει ὅτι ὄντως ὁ κίνδυνος εὔρεν ἐν αὐτῇ ἀλκὴν καὶ ἀνδραγαθίαν ἀντίπαλον.

Τὸ ἔθνος δ' ἔπειτα τὸ Ἑλληνικὸν ἐν Ἀργεὶ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ συνελθόντων, ἐφετικῶς ὀρμηῆσαν νὰ διαιωνίσῃ καὶ τὴν μνήμην τῶν ἀνδραγαθημάτων καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ, ἐψήφισε τὴν ἀνέγερσιν μὲν τροπαίου, σύστασιν δὲ τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος, τοῦ ὁποίου καὶ μὲ διώρισε νὰ σᾶς προσφέρω τὰ ἀνώτατα παράσημα· ἀλλ' ἀπὸ αἵτια τὰ ὅποια γνωρίζετε, κύριε ναύαρχε, ἐμποδίσθην νὰ ἐκπληρώσω μέχρι τοῦδε καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς ὑμῶν τὸ χρέος τοῦτο τοῦ ἔθνους.

Ὅθεν καὶ ἄκων καὶ δυσφορῶν περιστέλλομαι σήμερον εἰς τὸ διερμηνεῦσαι μόνον τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῶν κατοίκων ὧν μὲν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, μάλιστα δὲ ἐκείνων ὅπου περισσότερο ἐνδιετρίψατε.

Ὁ Πόρος, πρότερον κώμη πτωχὴ, οὐδὲ βατὴν ὁδὸν ἔχουσα, οὐδέ τι δημόσιον οἰκοδόμημα, ὥρμος γενόμενος καὶ σταθμὸς τοῦ ῥωσσικοῦ στόλου, εὐθὺς εἰς ζωὴν νέαν ἀνέδραμε. Καὶ αἱ μὲν μεγάλαι κατασκευαὶ αἱ κατὰ κέλευσιν τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ ἀνακτος ἐπιχειρηθεῖσαι, εἰς πλῆθος δυστυχῶν καὶ ἐργατῶν τῆς νήσου ὑπαρξίν βίου εὐφρῆμον ἐπόρισαν, εἰς ὀλίγους δὲ μῆνας, διὰ τε τὸ ἤδη εὐπορώτερον τῶν κατοίκων καὶ διὰ γενναίων συνεισφορῶν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στόλου, καὶ δρόμοι ἠνοίχθησαν, καὶ πλατεῖαι καὶ προκυμαῖαι κατεσκευάσθησαν, καὶ σχολεῖον μέγα ἐκτίσθη τε καὶ συνεκροτήθη ἐκεῖ.

Ἵμεῖς δὲ, κύριε Ναύαρχε, ὅχι μόνον εἰς Πόρον, ἀλλὰ καὶ εἰς Αἴγιναν καὶ εἰς Ναύπλιον ἀφήσατε μαρτύρια τῆς χαρακτηριζούσης ὑμᾶς εὐεργετικότητος, ἀφθόνως βοηθήσαντες καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ τὸ νοσοκομεῖον, καὶ ἄλλα δημοφελῆ ἐνιδρύματα, καὶ τὰς φιλανθρωποὺς παρηγορίας μηδέποτε ἀρνηθέντες εἰς οὐδένα τῶν δυστυχούντων καὶ ἀπορουμένων.

Καὶ ἔσται ἄρα τὸ ὄνομα ὑμῶν αἰέποτε ἀγαπώμενον καὶ θαυμα-

ζόμενον παρ' ἡμῖν ἀντὶ τοσούτων ἀγαθοεργιῶν· ἀλλὰ καὶ φθάσαντες παρὰ τῷ σεβαστῷ ὑμῶν ἀνακτι, κύριε Ναύαρχε, πάντων χαριέστατον καὶ τιμιώτατον βραβεῖον ἔξετε τὴν αὐτοκρατορικὴν εὐμένειαν, εὐδοκήσουσαν, ὡς ἡ Ἑλλὰς ἐλπίζει, νὰ ἀποδεχθῇ τὰς εὐχαριστίας ἃς κατὰ χρέος σᾶς προσφέρουμεν διὰ τὰ περὶ ἡμᾶς μέγιστα ὠφελήματα ὑμῶν τε καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς ἀξιωματικῶν, ἐργασαμένων τὸ θέλημα τοῦ φιλανθρωποτάτου καὶ μεγαθυμοτάτου αὐτοκράτορος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλῖω, 20 ἰουνίου 1830.

Τὰ τελευταῖα σου γράμματα, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, εἶναι ἀπὸ 30 ἀπριλίου. Ἐκτοτε πολλὰ γαλλικὰ πλοῖα ἤλθον εἰς Μοθιώνην, καὶ ὅλοι ἔλαβον γράμματα καὶ ἐφημερίδας ἕως 30 μαΐου. Ἐν δὲ τῶν πλοίων τούτων, καθὼς μοι γράφει ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος καὶ ἐπικυροῖ καὶ ὁ ναύαρχος Δερνιῆς, μοὶ φέρει παρὰ σοῦ 300,000 φράγκων, τὰ ὅποια, καὶ μὴ ἔχων προεῖδῃσιν, θέλω δεχθῇ ὡς εὐεργέτημα τῆς προνοίας, καὶ προσμεῖνῃ τὴν ἐξήγησιν παρὰ τῶν γραμμάτων σου.

Ἐξ ὧν δὲ σοὶ ἔστειλα προηγουμένως διπλῶν, καὶ ἐκ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρίγγιπτος Λεοπόλδου, τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων μαυθάνω, κατανοεῖς εἰς ποίαν ἀκμὴν εὐρίσκονται σήμερον τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἐλπίζω εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὅτι θέλομεν τὴν περᾶση εὐσχημόνως, ἂν διατελέσης συντρέχων.

Οἱ ῥαδιουργοὶ οἱ συσκευάσαντες τὴν μυστηριώδη προσφώνησιν πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, ἀπεματαιώθησαν ὅλως ἕκτε τῆς ἐγκυκλίου μου καὶ ἐκ τῶν νομοτύπων καὶ δημοσίων προσφωνήσεων ἃς ὄλαι αἱ ἐπαρχίαι μοι ἔστειλαν, ἐκφράζουσαι πρὸς μὲν τὰς συμμάχους Δυνάμεις τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν, πρὸς δὲ τὸν πρίγγιπα, τὰς ἐλπίδας τὰς ἀνατελλούσας ἐκ τῆς γενναίας αὐτοῦ περὶ τὴν νέαν πατρίδα φιλοστοργίας. Ἐν ᾧ δὲ ἡτοιμαζόμεν νὰ δημοσιεύσω διὰ

τῶν ἐφημερίδων τὰς προσφωνήσεις ταύτας, καὶ τὰ πρωτότυπα νὰ στείλω πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα, μανθάνω τὴν παραίτησίν του· καὶ λοιπὸν καταθέτω τὰ πάντα εἰς τὸ δημόσιον γραμματοφυλάκιον, καὶ ὁ καιρὸς ὁδηγὸς περὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν.

Ἡ πρὸς τὰς συμμάχους αὐλὰς διακοίνωσις τῆς παραιτήσεως τῆς ὑψηλότητός του δὲν ἀναφέρει οὐδεμίαν τῶν παρατηρήσεων δι' ὧν παραινούν τὸν πρίγγιπα νὰ ἔλθῃ τάχιον ἐνταῦθα. Διὰ μὲν τῶν πρώτων ἐπιστολῶν καὶ μερικωτέρων γραμμάτων, γνησίως καὶ εὐπαρρησιάστως τῷ ἐξέθετα τὰ δυσχερῆ· διὰ δὲ τῶν δευτέρων τῷ ὑπεδείκνυα τὸν τρόπον τοῦ ἐξομαλισμοῦ, τρόπον κείμενον τοῦ λοιποῦ, ἵνα καὶ πάλιν εἴπω, εἰς χεῖρας τῆς νέας Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἡλαδὴ τῆς ὑψηλότητός του, ἐὰν δὲν παρητεῖτο, ἡ τοῦ μέλλοντος δεχθῆναι τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν.

Ἀλλ' οἱ ῥαδιουργοὶ οὐτε θέλουσι νὰ πιστεύσωσιν εἰλικρινῇ τὴν περὶ τούτου γνώμην μου, καὶ ὑποπτον σπουδάζουσι νὰ τὴν καταστήσωσιν, ἐμψυχούμενοι σήμερον εἴπερ ποτὲ παρὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἀγνοῶ τίνος Δυνάμεως, εἰς συσκευὰς καὶ κακομηχανίας δραστηριωτέρας, τεινούσας ὅλως εἰς τὸ παραστῆσαι τὴν τε ἀξιωματικὴν μου ἀπόκρισιν καὶ τὰς παραστάσεις τῆς Γερουσίας καὶ τὰς πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον ἐπιστολάς μου, ὡς μεθοδεύματα δι' ὧν κατέφερα τοῦτον νὰ παραιτηθῇ, ἵνα μὴ χάσω τὴν κυβερνητικὴν ἔδραν. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρήσῃ!

Πρέπει ὁμως ἐν τούτῳ καὶ ἡ εὐταξία νὰ φυλαχθῇ, καὶ ἡ ἀναρχία νὰ προληφθῇ πρὸς ἣν ὠθοῦσι τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος οἱ σκευωροὶ Ἕλληνες τε καὶ ξένοι, οἵτινες ἀπέτυχον μὲν ἕως τῆς ὥρας, ὡς σοι προέγραψα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἐλπίζω, θέλουσιν ἀποτύχη, ἀλλ' εἶναι χρεῖα πρὸς τοῦτο,

α'. Νὰ ἐπιταχύνωσιν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος.

β'. Ἡ βοήθεια τῶν 1,200,000 φράγκων νὰ σταλῇ ἐντὸς τοῦ ἰουλίου, ἢ, τὸ βραδύτερον, τοῦ αὐγούστου.

γ'. Νὰ προσταχθῶσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι πράκτορες τῶν συμμάχων

Αὐλῶν νὰ φανερώσωσι τὴν περὶ τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως γνώμην καὶ διαθέσιν τῶν ἀνάκτων, ἕως ὅτου ὁ νέος ἡγεμὼν ἐκλεχθῇ καὶ παραλάβῃ τὴν ἐξουσίαν.

Ἐπὶ τούτοις ὑπόσχομαι τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου, καὶ δέχομαι νὰ μείνω εἰς τὸ πολύμοχθον ἔργον μου· εἰ δὲ μὴ, δὲν ἐγγυῶμαι οὐδέν.

Ἐν ᾧ τὸ παρόν μου ἔφθασεν ἕως ἐνταῦθα, λαμβάνω τέλος τὰ γράμματά σου τῶν 24 καὶ 25 μαΐου, καὶ σὲ ἀποκρίνμαι σήμερον διὰ τῆς συνήθους ταχυδρομίας. Τὰ γράμματά σου ἐκράτησε τοῦλάχιστον δέκα ἡμέρας ὁ πλοίαρχος τῆς Σπουδαίας (la Diligente), ἕως ἐξ ἀμελείας, ἀλλὰ πάντως μὲ ἐκθασιν βλάβης. Καὶ ἐπειδὴ ταῦτα συμβαίνουνσι σχεδὸν πάντοτε ὅταν ἔρχεται ταχυδρόμος ἀπὸ Γαλλίας, σὲ παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ μοὶ στέλλῃς τὰ γράμματά σου δι' ἐμπορικῶν ὁδῶν Μασσαλίας ἢ Ἰταλίας.

Ὁ Θεὸς θέλει σοὶ ἀνταποδώσῃ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰς περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίας. Ἡ ἀποστολὴ σου τῶν 340,000 φράγκων μὲ λυτρώνει τῆς στενοχωρίας καὶ συνοχῆς διὰ τὸν ἰούνιον καὶ ἕως καὶ διὰ τὸν ἰούλιον.

Ἐγκαρτέρει δὲ εἰς τὰς πρεσβείας σου, καὶ ἀγωνίσου ἵνα φθάσωσιν αἱ αἰτηθεῖσαι βοήθειαι, καὶ φθάσωσι, τὸ ἐπαναλαμβάνω, περὶ τὰς ἀρχὰς αὐγούστου, καὶ μὴ ἐπέκεινα.

Περὶ τῆς ιδέας ἣν μοι δίδεις, θέλω φροντίσῃ, καί τοι δὲν εἶναι ὅσον νομίζεις εὐκόλον τὸ νὰ κατορθωθῇ προγνωμοδότησις τῆς Γερουσίας ἢ τῶν ἐπαρχιῶν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος. Ἀλλ' ὅμως πραγματευόμενος τὰς προσφωνήσεις ἃς αἱ ἐπαρχίαι μοὶ ἔστειλαν, θέλω ἰδεῖ τί δύναμαι νὰ γράψω πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῶν τελείων ἀποφάσεων τῶν συμμαχῶν αὐλῶν.

Ἀναμφιβόλως οἱ δύο πρῶτοι υποψήφιοι, ὁ πρίγγιψ δηλαδὴ Φρεδερίκος τῆς Ὁλλανδίας καὶ εἰς πρίγγιψ βαυαρικὸς, ἐπίσης δεκτοὶ ἔσονται παρὰ τῆς Ἑλλάδος, ὁ μὲν, εὐδοκίμων ἤδη ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ δι' ἀξιώματος ὑψηλοῦ καὶ δι' ἀξιολόγων προϋπηρετημάτων, ὁ δὲ ἀποκαρπούμενος τὴν τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς εἰς αὐτοὺς εὐεργεσίας καὶ τὴν εὐνοὴν σπουδῇν τοῦ βασιλέως τῆς Βαυα-

ρίας. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω ἰδεῖ ἂν δύναμαι νὰ διευθύνω περὶ τούτων ὑπόμνημά τι πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σοὶ συγχωρῶ νὰ μεταχειρισθῇς καὶ τοὺς ὀλίγους τούτους λόγους ὅπου κρίνης συμφερώτερον.

Τῷ ἱππότη Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουνίου 1830.

Ἀπεκρίθην ἤδη, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, πρὸς τὰ γράμματά σου τῶν 24 καὶ 25 μαΐου, καὶ σὲ εὐχαρίστησα διὰ τὴν βοήθειαν τῶν 340,000 φράγκων τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ἔλαβε παρὰ τῆς καρτερικῆς σου μερίμνης. Ὁ Θεὸς θέλει σοὶ ἀνταποδώσῃ τὸ ἀγαθόν.

Σήμερον παραδίδομαι εἰς τὴν χρηστότητα τοῦ Κ. ναυάρχου Δερρινῆ, δηλώσαντός μοι ὅτι ἐκπέμπει ταχυδρόμον δι' οὗ δύναμαι νὰ γράψω. Συνιστῶ δὲ τὸ παρόν μου εἰς τὸν Κ. Λιτάρδην.

Σοὶ προέγραψα τοὺς λόγους δι' οὓς εὐχομαι εὐλικρινέστατα καὶ θερμότατα ὅπως αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ ἐπιταχύνωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος, καὶ φανερώσωσι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς διαθέσεις αὐτῶν.

Ἐπειδὴ ἀναγκαιῶς θέλει μεσολαβῆσθαι καιρὸς μεταξὺ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος, τῆς συγκαταθέσεώς του, καὶ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλεύσεως, μεγάλως συμφέρει νὰ μένῃ ἡσυχος ὁ τόπος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἵνα καὶ αἱ Δυνάμεις δυνηθῶσι νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἀποφάσεις των, ἂν ἡ Πόρτα δὲν ἐπιφέρῃ δυσκολίας διὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου.

Τὸ εὐκολώτερον καὶ αἰσιώτερον ἤθελε βέβαια εἶσθαι ἐὰν ὁ Πρίγγιψ δὲν παρητεῖτο. Ἀγνοῶ ποῖαν ἐντύπωσιν θέλουσι τοῦ ἀφήσῃ τὰ γράμματά μου τοῦ μαΐου καὶ ἰουνίου. Ἄν ἄλλοι οἱ τινὲς λόγοι τὸν παρεκίνησαν νὰ παραιτηθῇ, αὐτὰ τότε δὲν θέλουσιν ἐνεργήσῃ· εἰ δὲ μὴ, ἴσως τὸν μεταπείσωσι νὰ δεχθῇ πάλιν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἐγὼ σὲ

παρακαλῶ νὰ ἐπιμείνης εἰς τὰς παραστάσεις καὶ ἐξαιτήσεις ἃς ἔκα-
μας πρὸς τοὺς κυρίους πρεσβευτὰς τῶν Δυνάμεων.

Ἐνταῦθα πειραζόμεθα ὑπὸ παντοειδῶν σκευωρημάτων. Καὶ τὰς
μὲν πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον προσφωνήσεις γνωρίζεις· σήμερον
δὲ καταγίνονται οἱ τὸν ἀριθμὸν ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι, οἱ δὴθεν ἀντιπολι-
τευόμενοι, νὰ στείλωσι νέαν προσφώνησιν πρὸς τὸ ἐν Λονδίῳ συνέ-
δριον ὑπὲρ ἐκλογῆς ἡγεμόνος. Περὶ τοῦ νέου τούτου σκευωρήματος
πολλὰς ἐκδηλώσεις ἔλαβον, καὶ ἀπεκρίθην πάντοτε τὰ αὐτὰ, ὅτι
δηλαδὴ τὸ τοιοῦτον κίνημα δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἄνευ τῶν ἐννό-
μων τύπων καὶ τοῦ κύρους τῆς κυβερνήσεως.

Εἶπα δὲ καὶ πρὸς τοὺς παρὰ τῇ ἐνεστῶσῃ κυβερνήσει πεπιστευ-
μένους διπλωμάτας, ὁμιλήσαντάς μοι περὶ τῶν σκευωριῶν τούτων,
τὰ ἐξῆς. « Ἀφήσατε, κύριοι, τοὺς ἀνθρώπους τούτους νὰ κάμνωσι
μόνοι ὅ,τι θέλουσιν· ἐξ οὗ συμβήσεται ἕν ἐκ τῶν δύο. Ἡ αἱ σύμ-
μαχοι αὐλαὶ θέλουσι γνωρίσῃ τοὺς ὀλιγίστους τούτους ὡς ἀληθινούς
καὶ νομίμους ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους, ἢ ὄχι. Ἄν τὸ πρῶτον, ἐκ
τούτων θέλω συστήσῃ τὴν ἀντιβασιλείαν, καὶ ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὸ
ὑπέρογκόν μου φορτίον, ἔσομαι εὐτυχής· ἂν τὸ δεύτερον, οἱ δεῖλαιοι
τῶν κακῶν πατέρες θέλουσι γνωρισθῇ ὅποιοι εἰσὶ, καὶ ἡ Ἑλλὰς θέλει
ἀπαλλαχθῇ τέλος ἀπὸ αὐτούς. »

Χθὲς φιλικῶς συνδιαλεγόμενος περὶ τούτου μετὰ τοῦ Κ. ναυάρχου
Δερνιῆ, τῷ ἀπέδειξα τρανώτατα ὅτι δὲν ἐφοβούμεν τὰς σκευωρίας
ταύτας οὔτε τὰς ἐκβάσεις αὐτῶν. « Ἄν θέλωσι, τῷ εἶπα, αἱ Δυνά-
μεις νὰ δοκιμάσωσι καὶ πάλιν τοὺς δοκοῦντας φιλοπάτριδας τούτους,
ἃς τοὺς παραδώσωσιν ὀλίγας μόνον ἡμέρας τὴν διεύθυνσιν τῶν συμ-
φερόντων τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἔθνους, καὶ ἐγὼ ἀποχωρῶ, καὶ τὰ
πράγματα θέλουσι χαρακτηρίσῃ πολὺ κάλλιον ἐμοῦ καὶ τοὺς ἀνθρώ-
πους καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. » Καὶ συνεφώνησε μετ' ἐμοῦ ὁ ναύαρχος.
Σὺ δὲ εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζῃς ταῦτα πάντα.

Τῷ Κ. Α. Στούρτζα εἰς Ὀδησσόν.

Ναυπλίω, 25 ἰουνίου 1830.

Δι' ἑλλειψιν εὐκαιρίας δὲν ἀπεκρίθην τάχιον πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 18 ἀπριλίου. Οὐδὲ τὸ παρὸν ἐξεύρω ποῦ θέλει σᾶς εὐρεῖ. Τὸ συνιστῶ δὲ εἰς τὸν Κ. Φρόδιγγα, καὶ αὐτὸς, ἂν μάθῃ ὅτι ἐφθάσατε εἰς Ὀδησσόν, θέλει σᾶς τὸ στείλῃ· εἰ δὲ μὴ, θέλει τὸ διευθύνῃ εἰς Πετρούπολιν.

Ἀδυνατῶ νὰ σᾶς ἐκφράσω πόσον ἐλυπήθην μαθὼν τὴν παραίτησίν σας ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἣν ἠδύνασθε νὰ ἦσθε ὠφελιμώτατος μάλιστα ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ τὰ τῆς ἐκκλησίας συμφέροντα. Ἀλλ' ἀκόμη ἐλπίζω ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ θέλει σᾶς δώσῃ ἐξάμνηνον μόνον ἀπόλυσιν, καὶ μηδὲν πλέον.

Περιμένω τὰς 300,000 ρούβλια τὰς ὁποίας μοι ὑπόσχεσθε. Περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ Κ. Ροδοφοινίκη δὲν ἀμφιβάλλω, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κόμης Κ. Πανῖνος τρεῖς ἤδη μῆνας δὲν ἔλαβε ταχυδρόμον, πρέπει νὰ ὑπομείνω καὶ τοῦτον τὸν χρονισμόν, καθὼς ὑποφέρω καὶ ἄλλους. Εἰς τοιαύτην δὲ ἐγκυττάλειψιν καὶ μόνωσιν εὐρίσκομαι, ὥστε ἐκ τῶν ἐφημερίδων ἔμαθον καὶ ἐγὼ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου. Στοχασθῆτε τί συμβαίνει ἐκ τούτου, καὶ τί χειρότερα ἤθελαν ἀκολουθήσῃ, ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἐπροστάτευσεν τὸν τόπον τοῦτον, δίδων εἰς τὸν λαὸν γνῶσιν καὶ διάθεσιν ἀτάραχον.

Αἱ ἀγγλικαὶ καὶ αἱ τῆς ἄλλης Εὐρώπης ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν τὰ ἔγγραφα ὅσα ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὰς βουλὰς ἐν τῷ ἀγγεῖλαι τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἐν οἷς εὐρίσκεται καὶ ἡ ἰδιόπιστος καὶ μερικωτέρα ἀνταπόκρισις μου μετὰ τοῦ πρίγγιπος. Αὕτη δὲ ἡ δημοσίευσις ἀπεμαχταίωσεν ἐνταῦθα πολλὰς μικροσυσκευὰς καὶ κακομηχανίας Ἑλληνικὰς τε καὶ ξενικὰς, ἐξ οὗ ἀποβαίνει τὸ νὰ προστατεύωνται ἡ τιμὴ καὶ τὰ τιμιώτατα τοῦ ἔθνους τούτου συμφέροντα καὶ παρὰ τῶν εἰς αὐτὸ δυσμενεστάτων ἀνθρώπων. Ἀγνοῶ ἤδη διὰ ποίων ἄλλων θαυμάτων ἡ θεία πρό-

νοια θέλει μᾶς σώσῃ. Οὐδαμὸθεν οὐδεμίαν ἔλαβον ἀξιοματικὴν διακοίνωσιν περὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρίγγιπος, οὐδ' ἐξεύρω ἂν, ἐκτὸς τοῦ Κ. Εὐνάρδου, ὑπάρχῃ που χριστιανικῇ ἄλλῃ ψυχῇ φροντίζουσα περὶ τῆς χρηματικῆς ἀπορίας μας. Ἄλλο θαῦμα καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις τοῦ γε.ναίου τούτου ἀνδρός εἰς τὸ μεριμνᾶν περὶ τῆς Ἑλλάδος. Πρὸ ὀλίγου μοι ἔστειλε καὶ ἄλλας 340,000 φράγκων ἐκ τῶν ιδίων του χρημάτων, ἐξ ὧν δύναμαι νὰ κρατήσω τὰ καθεστῶτα καὶ τινα εὐταξίαν ἐπὶ τὸν ἰούνιον καὶ ἴσως καὶ τὸν ἰούλιον. Καὶ ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου θέλομεν βοηθηθῇ ὀλίγον, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν θέλουσιν ἀρκεῖ μόνα.

Ἡ ἐπανάστασις ἐγέννησεν ἓνα σωρὸν ἀνθρώπων ἀργῶν, θελόντων νὰ ζῶσιν ἐκ τοῦ δημοσίου, οἵτινες ἂν ἐγκαταλεῖ φθῶσι, θέλουσι πέσῃ ἐκ τῆς ἀπελπισίας εἰς ληστείαν καὶ πειρατείαν, καὶ τότε τὸ ἔθνος θέλει ἀναγκασθῇ νὰ ἐξοδεύσῃ περισσότερα. Τοῦτο δὲν θέλει διορθωθῇ παρ' ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις στερεωθῇ ἐντελῶς, καὶ ἔχουσα χρήματα καὶ ἀξιοπιστίαν, δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους γαίας, ἵνα κατασταθῶσι πολῖται καλοὶ καὶ χρήσιμοι. Γένοιτο!

Τὰ σχολεῖα μας χωροῦσι καλῶς πῶς, ἀλλὰ στεροῦνται ἀνθρώπων διευθυντικῶν. Ὁ Κ. Μουστοξείδης διευθίνει μὲν τὸ ὀρφανοτροφεῖον καὶ τὰ κεντρικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ μόνος δὲν ἐπαρκεῖ, ὡν μόνος τῷ ὄντι. Τί κρίμα τὸ νὰ ᾔῃ ὁ Κ. Βαρδαλάχος ὑπερεβδομηκοντούτης! Καὶ ὅμως ὁ προστατευτός σας Κ. Γεωργαντᾶς μοι λέγει ὅτι μᾶς ἔρχεται. Καλῶς νὰ ἔλθῃ· καὶ ἂν ἀργήσῃ, θέλω τῷ γράψῃ. Τὰ βιβλία σας ἔφθασαν ἀσφαλῶς, καὶ θέλουσι διανεμηθῇ εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας. Θέλω στείλῃ μερικὰ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, τὰ δὲ ἄλλα θέλουσι πωληθῇ εἰς Αἰγίναν, ἐδῶ, εἰς Τριπολιτσάν, Κόρινθον, Πάτρας, Ναύπακτον, Μεσολόγγι, καὶ Σάλωνα.

Δὲν σὰς λέγω σήμερον περὶ τῆς μεγάλης ὑποθέσεως τοῦ πατρὸς Ἀνατολίου, ἐπειδὴ οὐδ' εὔρηκα ἐν τῷ γράμματί σας τὸ ἴσον τῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῆς του, καὶ ἀμφιβάλλω πρὸς τούτοις ἂν δυνηθῶ νὰ ἐνεργήσω ὅσον στοχάζεσθε. Θέλω κινηθῇ ὁμως, καὶ

θαρρήσας θέλω γράψῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀφ' οὗ μοι στείλετε τὸ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς, διότι δὲν γνωρίζω καλῶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἄνευ τῆς βοήθειάς σας ἤθελα γράψῃ ἀόριστα.

Ὅταν λάβω ἀξιωματικὴν σας ἐπιστολὴν περὶ τῆς ἐπιστασίας ἣν ἀπὸ χρηστότητος ἀνελάβετε, θέλω σᾶς ἀποκριθῇ· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σᾶς παρακαλῶ νὰ μεριμνᾶτε πάντοτε περὶ τῶν ἡμετέρων διδασκαλείων. Ἀναμνήσατε δέ με καὶ εἰς τοὺς περὶ ὑμᾶς πάντας.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Προσωρινοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίω, 3 ἰουλίου 1830.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι ἡ ἐν Ἀργεὶ ἐθνικὴ συνέλευσις διὰ τοῦ δεκάτου αὐτῆς ψηφίσματος ἐπεκύρωσε τὰ παρὰ τῆς ἐν Τροιζίνι συνελεύσεως ὀρισθέντα πρὸς ἀπαγόρευσιν τῆς πωλήσεως καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος ἐξαγωγῆς τῶν ἀρχαίων πραγμάτων.

Ἐξεύρετε προσέτι ὅτι ἡ κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 49 διατάγματος ἔταξε προσωρινῶς εἰς Αἴγιαν τόπον ὅπου νὰ συγχομίζωνται τὰ ἀρχαῖα, ὅσα τε αὐτῇ ἀγοράσῃ, καὶ ὅσα οἱ γνώμονες πολῖται γενναίως προσφέρωσι. Κατὰ τὸ β'. λοιπὸν ἄρθρον τοῦ προδηλωθέντος διατάγματος ὁ μὲν ἔφορος καὶ διευθυντὴς τῆς ἀρχαιοθήκης μᾶς ἀπέτεινεν ἔκθεσιν καὶ προτάσεις περὶ τοῦ πῶς δύναται βαθυηδὸν νὰ πλουτισθῇ τὸ ἐθνικὸν τοῦτο μουσεῖον ἀπὸ τὰ πιλύτιμα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα ὅσα τὸ ἀρχαιοσεμνον τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος περιέχει, ἡμεῖς δὲ ἀποδεχόμενοι τὰς προτάσεις, σᾶς μεταδίδομεν αὐτάς, ἵνα συντελέσητε πρὸς ἐκτέλεσιν.

Καὶ δὴ θέλετε κοινοποιήσῃ περὶ τὴν διοικουμένην ὑφ' ὑμῶν ἐπαρχίαν, τὰ ἀκόλουθα.

α. Θέλετε προσκαλέσῃ ὅλους ὅσοι ἔχουσιν ἀρχαῖα πράγματα ἡποιαδήποτε, ἣ γνωρίζουσιν ἣ ὑποθέτουσιν ὑφιστάμενα εἰς μέρος τι

ἢ εἰς οἰκίαν ὅποιανδήποτε, νὰ ἔλθωσι νὰ σᾶς τὸ φανερώσωσιν ὅσον τάχιστα.

β'. Θέλετε δὲ διαβεβαιώσῃ ἐκάστους τρανώτατα νὰ μὴ ἀνησυχῶσι περὶ τῆς ἰδιοκτησίας των, διότι ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει τὴν πειράξῃ, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ ἔθνους συμφέρον ἀποσκοπεῖ.

γ'. Ὅταν σᾶς φανερώσωσί τι ἀρχαῖον ἔργον, ἡ ἀγαλμα, ἡ ἀνάγλυφον, ἡ ἐπιγραφὴν, ἡ ἐπίστημα (cipse), ἡ μνῆμα, ἡ νόμισμα, θέλετε ζητεῖ σημεῖωσιν αὐτοῦ ἀκριβῆ, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπεξελέγξαντες κατὰ τὸ δυνατόν, θέλετε στέλλει ἀμέσως πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐθνικοῦ μουσείου εἰς Αἴγιναν, ἅμα φροντίζοντες μήπως ἐν τῷ μεταξὺ βλαφθῇ, ἢ πωληθῇ, ἢ κρυφθῇ, ἢ λάθρα ἐκπεμφθῇ ἔξω τῆς Ἑλλάδος τι τῶν πραγμάτων τούτων.

δ'. Θέλετε προσκαλέσῃ τοὺς ἀρχαιοκτῆμονας νὰ σᾶς εἴπωσι τί θέλουσι νὰ κάμωσιν. Ἄν τὰ πωλῶσι, ὀφείλουσι νὰ τὸ ἀπαγγέλωσι, καὶ τότε γράφετε πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ μουσείου, αὐτὸς δὲ ἀναφέρει πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἡ κυβέρνησις ἐπομένη τῷ νόμῳ, δίδει τὴν ἄδειαν κατὰ τὸν ἀγοραστὴν καὶ κατὰ τὸ πρᾶγμα. Ἄν θέλῃ νὰ τὸ ἀγοράσῃ αὐτὴ διὰ τὸ ἐθνικὸν μουσεῖον, προτιμᾶται, καὶ ἡ τιμὴ προσδιορίζεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν εἰδημόνων. Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ὀφείλετε νὰ ἀναμνήσετε τοὺς πολίτας ὅτι τὸ μουσεῖον, πρὸς δόξαν ἐθνικὴν συνεστώς, δέχεται καὶ τὰ δῶρα καὶ τὰς προσφοράς τῶν γενναίων καὶ φιλοπατρίδων Ἑλλήνων, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν φυλάττει εἰς κατάλογον ἐσόμενον μάρτυρα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

ε'. Ἄν δὲ ὁ ἔχων τὸ ἀρχαῖον θέλῃ νὰ τὸ φυλάξῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, εἶναι κύριος, ἀρκεῖ μόνον νὰ προσέχῃ μὴ βλαφθῇ τοῦτο ἢ συντριφθῇ. Ἄν ὅμως οἰκοδομῇ τις ἀρχαία εὐρίσκεται ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ τὴν ἀνατρέψῃ ἢ ὅλως νὰ τὴν ἐγγίσῃ χωρὶς προεξέτασιν καὶ ἄδειαν τῆς ἀρχῆς. Ἀποδειχθέντος δὲ ὅτι ἡ ἀρχαία οἰκοδομὴ προξενῇ βλάβην εἰς τὸν ἰδιοκτήτορα, ἡ κυβέρνησις θέλει τῷ δίδει δικαίαν τινὰ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν συντήρησιν τῆς οἰκοδομῆς.

ς'. Ἀνασκαφαὶ δὲν γίνονται εἰς γαίης ἢ ἐρείπια ἀνήκοντα εἰς

τὸ δημόσιον, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς. Ὁ παραβαίνων χάνει τὰ ἀνευρεθέντα πράγματα, δημεύμενα, παραβάς δὲ καὶ δεύτερον, πληρώνει καὶ πρόστιμον ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

ζ'. Θέλετε ἐκδηλώσῃ πρὸς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ὅτι αἱ αὐταὶ ποιναὶ τῆς δημεύσεως καὶ τοῦ προστίμου ἐν ὑποτροπῇ ἐπικεῖνται καὶ εἰς τοὺς πειρωμένους ἐξάγειν λάθρα καὶ πωλεῖν ἔξω τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀρχαῖα.

η'. Τέλος ἂν κατὰ τὰς προσελθούσας ὑμῖν πληροφορίας κρίνετε ὠφέλιμον νὰ γίνωσιν ἀνασκαφαὶ εἰς τόπους τοῦ δημοσίου ἢ τῶν ἰδιωτῶν, συναινούστων, θέλετε γράψῃ πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Μουσείου, ἔχοντες ἐξουσίαν νὰ ὑπόσχεσθε καὶ μικράς τινας ἀμοιβὰς πρὸς τοὺς ἐκμηνύοντας ἀρχαῖα πράγματα κεκρυμμένα, ἢ τόπους ἀνασκαφῶν ἐπιδεκτικούς.

Τῷ Κ. Λυκούργῳ Λογοθέτῃ, Διευθυντῇ
τῆς Σάμου.

Ναυπλίῳ, 3 ἰουλίου 1830.

Ἐλάβομεν τὰς γραφὰς ὑμῶν τε καὶ τῆς δημογεροντίας, ἔτι δὲ καὶ τὰς πράξεις τῆς ὑμετέρας συνελεύσεως, καὶ σὰς λέγομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλλετε οὔτε περὶ τοῦ μεγάλου πόθου ἡμῶν ὑπὲρ τῆς πληρώσεως τῶν ἐφέσεων τῶν Σχυλίων, οὔτε περὶ τῶν ἐπιμελῶν ἡμῶν ἀγώνων πρὸς τὸ δικαιῶσαι τὴν πίστιν ἣν ἡ πατρίς σας ἔχει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Ἀλλὰ τὸ μέλλον δὲν εἶναι ἐφ' ἡμῖν. Τοῦτο δὲ μόνον δυνάμεθα, τὸ νὰ σὰς διακοινώμεν ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ μετὰ πάσης παρρησίας ὅσα μαθάνομεν περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Σάμου. Πλὴν θέλομεν προσεκπληροῦν καὶ ἄλλο χρέος, τὸ νὰ σὰς λέγωμεν δηλαδὴ τὴν γνώμην μας.

Σπουδάσατε, κύριε, νὰ ἐκπληρώσετε ἀξίως τὸ πεπιστευμένον εἰς

ὑμᾶς παρὰ τῶν συμπολιτῶν ἔντιμον ὑπηρετήμα, διοικοῦντες μετὰ δικαιοσύνης καὶ μετριοτήτος, συντηροῦντες τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ τύπου, καὶ καθιστῶντες νομοσεβεῖς τοὺς συμπολίτας σας ὅσοι ζῶσιν ἀπὸ ναυτιλίας καὶ ἐμπορίας.

Πρὸς τὴν δημογεροντίαν ἀμεσώτερον δὲν ἀποκρινόμεθα, διότι εὐρίσκει ἐκ τῆς παρούσης τὸ δέον.

Καὶ πάλιν δὲ καὶ εἰσαεὶ εὐχόμεθα τὰ ἄριστα ὑπὲρ τῆς νήσου σας καὶ ὑπὲρ τῆς διοικήσεώς σας.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίου, 3 ἰουλίου 1830.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι πολλὰ Τουρκόπαιδα ἀρσενικά τε καὶ θηλυκά, μείναντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐδέχθησαν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ εἰς ἐπιγαμίας ἤλθον μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

Τούτων ἀκούσαντες ἡμεῖς τὰς πολλαπλασίας αἰτήσεις, ἐνεύσαμεν νὰ τοῖς ἀποδώσωμεν μικρόν τι μέρος τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κτημάτων εἰς προσωρινὴν διατροφήν. Ἀλλ' αὐτοὶ ἤδη μᾶς παριστῶσιν εὐλόγως ὅτι, ὑποχρεούμενοι νὰ πληρώωσι τὸν φόρον τὸν ἐπιβαλλόμενον εἰς τὰς ἐθνικὰς γαίης, καταντῶσι νὰ ὠφελῶνται τόσον ὀλίγον, ὥστε ἡ πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσία τῆς κυβερνήσεως ἀποβαίνει κενή.

Ἐὰν ὁμολογῇται δίκαιον τὸ νὰ μὴ ἀφεθῶσιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν οἱ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐκπεσόντες κληρονόμοι μεγάλων καταστάσεων· ἐὰν θεωρήσωμεν καὶ τῶν συμμαχῶν Αὐλῶν τὴν περὶ αὐτοὺς ἐσομένην συμπάθειαν, τότε θέλει συμφωνήσῃ μεθ' ἡμῶν ἡ Γερουσία ὅτι ἡ κυβερνήσις ὀφείλει νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῶν. Δυνατὸν ἦτον, νομίζομεν, ἕως ὅτου ὀλιχώτερον καὶ τελεώτερον προνοηθῶσι τὰ κατ' αὐτοὺς, νὰ δοθῇ εἰς ἕκαστον, μέρος τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κτημάτων, δίδον εἰσόδημα ἱκανὸν νὰ τοὺς ζήσει, ἀλλ' οὐδέ ποτε ἀνώτερον τῶν 20,000 φοινίκων.

Τοῦτο ὅμως γενήσεται ἐπὶ τοῖς ἐξῆς ὅροις. Οἱ ληψόμενοι τὰς γαίας θέλουσι πληρόνῃ μόνον ἐν δέκατον, θεωρούμενοι πρὸς τὸ παρὸν ὡς καρπωταὶ τῶν εἰς αὐτοὺς παραχωρουμένων παρὰ τῆς κυβερνήσεως κτημάτων, τὰ ὅποια δὲν δύνανται οὔτε νὰ πωλήσωσιν οὔτε νὰ ὑποθηκεύσωσι.

Προσκαλοῦμεν τὴν Γερουσίαν νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ προκειμένου, καὶ νὰ μᾶς εἴπῃ τὴν γνώμην αὐτῆς.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 14 ἰουλίου 1830.

Τὰ ἔγγραφα τὰ προσαρτώμενα εἰς τὸ γράμμα τῆς 1 ἰουνίου (*) δι' οὗ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης μ' ἐτίμησε, γνωστὰ ἤδη ἦσαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

(*) Γράμμα τοῦ Ὑ. Β. Π. Λεοπόλδου τοῦ Σαξωνοκομδούργου πρὸς τὸν Ἐ. κόμητα Καποδίστριαν.

Λονδίῳ, 1 ἰουνίου 1830.

Κύριε κόμη, σᾶς πέμπω παρηρτημένα εἰς τὴν παρούσαν τὰ πρὸς τοὺς Πληρεξουσίου τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀπευθυνθέντα δύο τελευταῖα ὑπομνήματα τῶν 15 καὶ 21, ἐξ ὧν μανθάνετε πληρέστατα διὰ ποίους λόγους παρητῆθη ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Σᾶς παρακαλῶ δὲ νὰ τὰ κοινοποιήσῃτε εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ νὰ τῇ εἴπητε ἐνταύτῳ τὴν μεγάλην μου λύπην διὰ τὴν ἐκ περιστάσεων ἀπροσδοκῆτων διὰ-λυσιν τοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα βραχυχρονίου συνδέσμου μου.

Μοὶ μένει ὅμως ἡ παρηγορία ὅτι πιστῶς καὶ εὐσυνειδήτως ὑπερηγωνίσθη τῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων, καὶ ὅτι ἀντὶ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου κατώρθωσα τὸ τῆς 20, ὅπερ τῇ παρέχει ἀξιολογώτατα ὠφελήματα, καὶ ὅτι παρ' ὅλον τὸν χρόνον τῶν δυσχερῶν τούτων δικπραγματειῶν εἰς ἄλλο δὲν ἀπέβλεψα εἰμὴ εἰς τὴν ὁλοσχερῇ αὐτενσμίαν καὶ τὴν ἀληθινὴν εὐκληρίαν τοῦ τόπου. Καὶ ἐπλησιάζον νὰ τελειώσω τὸ ἔργον ὑπερβυσιάζων καὶ τὰ ἐμά, ὡς βεβαιῶσθε τρανώτατα ἐκ τῶν ἐγ-

Ἐάν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἔλαβεν, ὡς ἐλπίζω, τὰς τοῦ μαίτου ἐπιστολάς μου, εἶδε τὰ αἴτια δι' ἃ προσεληπάrouν Αὐτὴν νὰ σπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλευσιν.

Τὸ δὲ γράμμα μου τῆς 30 μαίτου (11 ἰουνίου) σὰς ἐκδιηγέιτο, Ἄναξ, τὰ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τύπου, καὶ σὰς ἔλεγε τὰ προνοήματά μου πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διάλυσιν κακῶν

γράφων τῶν διαπραγματειῶν, τὰ ὅποια ὅλα σὰς διαπέμπω. Καὶ τοι μὴ γνωρίζων τὰ αὐτοῖσι μέρη, προδήλως ὁμῶς ἔβλεπον τὰς ἀπείρους δυσκολίας ὅσαι προέκυπτον ἐκ τῆς ὁροθεσίας τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ τύπου καὶ ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, ἐμφανῆ ταῦτα σκοπήματα τῆς τε συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου καὶ τῶν παρακολουθησάντων πρωτοκόλλων. Καὶ τὸ γράμμα μου τῆς 28 φεβρουαρίου σὰς ἐφάνερνεν ὅτι ἐδυσχέραινα νὰ δεχθῶ τοὺς περὶ τούτου ὅρους τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3, καὶ πολὺ μετενόησα ἔπειτα ὅτι ἐκάμφθην πρὸς τὰς ἐκλιπαρήσεις τῶν λεγόντων ὅτι ἡ ταχεῖα διάπραξις τῆς ὑποθέσεως θέλει ὠφελήσῃ τὴν Ἑλλάδα· διότι οἱ φόβοι μου ἐξηλέγχθησαν εὐλογοὶ ἐκ τε τοῦ ὑπομνήματος τῆς Γερουσίας καὶ τῶν ὑμετέρων ἐπιστολῶν, διαγραφουσῶν τὰ ἐκ τῆς ὁροθεσίας ἐκείνης ἐπόμενα δεινὰ πολὺ χαλεπώτερα παρ' ὅ,τι τὰ προέβλεπα.

Αἱ ἐπιστολαὶ δὲ αὐταὶ τόσῳ ἰσχυρότερον ἐνήργησαν ἐν ἐμοί, ὥστε συνεφώνουν μὲ τὰς ἄλλας ἰδιαιτέρας εἰδησεις τὰς ἐκ διαφορῶν μερῶν ἐρχομένας, καὶ μάλιστα μὲ τὰ γράμματα τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς, ἐκφράζοντος αὐτοῦς τοὺς φόβους ὡμῶν διὰ ῥημάτων πολὺ σχετικωτέρων. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἀξιωματικῶς μοὶ ἐδηλώσατε τῆς τε Γερουσίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου ἀποστροφὴν, καὶ τὴν Γερουσίαν ἤκουσα ὀκμαζούσαν τὴν παραδοχὴν τῆς πράξεως ταύτης, κύρωσιν αἰδίου δουλείας, ἀπεύθυνα τῇ 16 μαΐου πρὸς τοὺς Πληρεξουσίους ὑπόμνημα δι' οὗ τοὺς ἐκλιπαρῶ νὰ θεωρήσωσιν ἂν, κατὰ τὰς ἐπιστολάς σας, τὰ παρ' αὐτῶν ἀποφασισθέντα, ἀμετάκλητα μένοντα, δύνανται πλέον νὰ πληρώσωσι τοὺς πόθους τῶν συμμάχων Δυνάμεων καὶ τὰς προσδοκίας τῆς Ἑλλάδος. Ἄμα δὲ παρεσκευάζειν αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν παραιτήσιν μου.

Ἐάν λοιπὸν τὰ περιεχόμενα ἐν τούτῳ τῷ ὑπομνήματί μου εἰγίνοντο δεκτὰ, ἴσως ἡδυνάμην διαπραγματευόμενος νὰ κατερθώσω τι βέλτιον· ἀλλ' ἐπειδὴ συνέβη τὸ ἐναντίον, ἄλλος τρόπος δὲν μοι ἔμεινεν ἵνα ἐλευθερώσω τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰ βάρη τῆς παρούσης συμμάσεως, παρὰ τὸ νὰ δώσω τὴν παραιτήσιν μου. Αὕτη μόνη καθιστᾷ πιθανὴν μεταβολὴν τινὰ εἰς τὸ περὶ ὁροθεσίας, καὶ εἰλικρινέστατα εὐχμαι τὴν πληρῶσιν τῆς περὶ τούτου ἐλπίδος μου. Εἴθε αἱ τρεῖς Αὐλαὶ, ἀκριβοτέρερον ἐξετάσασαι τὸ πρόβλημα, μεταβάλωσι τὴν κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου ὁροθεσίαν! Ἐγὼ δὲ παρακαλῶ καὶ πάλιν τὴν ὑμετέραν Ἐξουχίτητα νὰ ἐκδηλώσῃ πρὸς τε τὴν Γερουσίαν καὶ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τὴν βαθεῖαν λύπην μου ἐπὶ τῷ ἀναγκαιῶς

τινων μηχανορραφίων. Ἐβαλλον δὲ ὑπὸ τὰς ὀφείας τῆς ὑμετέρας ὕψη-
λότητος καὶ τὴν ἐγκύκλιον τῆς 24 μαΐου (5 ἰουνίου), προσιωνιζό-
μενος αἰσία ἐξ αὐτῆς, ἅπερ καὶ ἐτελέσθησαν· διότι ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι
διὰ προτφωνήσεων νομίμως διατετυπωμένων ἐξέφρασαν τὴν εὐγνω-
μοσύνην μὲν αὐτῶν πρὸς τὰς εὐεργεσίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τὴν
πίστιν δὲ τὴν ἀνενδοίαστον ἣν ὅλως εἶχον εἰς τὴν γενναίαν τῆς ὑ-
μετέρας ὕψηλότητος διάθεσιν, καὶ ὅλαι ὁμοφύχως ἰκέτευον Αὐτὴν
ἵνα φθάσῃ τάχιον, καθὼ ὁμολογούμενον ὅτι εἰς τὸν κυριάρχην ἡγεμό-
να τὸν παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν πεπιστευμένον ἀπέκειτο πλέον
νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰ ἀποκληρωθέντα τῇ Ἑλλάδι.

Ἐν ᾧ δὲ ἔμελλον νὰ διαβιδάσω πρὸς τὴν ὑμετέραν ὕψηλότητα
τὰ φρονήματα καὶ τὰς ἐφάσεις ταύτας, ἡ δημοσίευσίς τῶν ὑπομνη-
μάτων τῆς 15 καὶ 21 μαΐου ἐπελθοῦσα, βαρεῖαν ἐκπληξιν καὶ ἄλ-
γος οὐ τὸ τυχὸν κατέχευεν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ἄς μοι συγχωρήσῃ δὲ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὕψηλότης νὰ στηρίξω
καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν Αὐτῆς ἐπὶ τὰ πεπολιτευμένα παρὰ τῆς κυ-
βερνήσεως πρὸς ἐκπλήρωσιν μὲν τῶν περὶ τὸν τόπον αὐτῆς χρεῶν,
ἀνταπόδωσιν δὲ καὶ τῆς εἰς αὐτὴν πίστεως, τῶν τε συμμάχων Αὐλῶν
καὶ τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς ὕψηλότητος.

Τολμῶ καὶ πάλιν νὰ ἐπαναλάβω, Ἄναξ, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀδόκι-
μον ἤθελε νομίσῃ ἑαυτὴν περὶ τὴν πράξιν τοῦ διπλοῦ τούτου καθή-
κοντος, ἐὰν δὲν ὑπέβαλλεν εὐλαβῶς εἰς τε τοὺς σεβαστοὺς θεμελιω-
τὰς τῆς νέας ἐπικρατείας, καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν ὕψηλότητα ὅσα ἔδει,
περὶ τε ὁρισμῶν τινων τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ περὶ
τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὸ πρωτόκολλον μετεδόθη εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ἐν-
ταυτῷ ὅμως ἡ ἀξιωματικὴ αὐτῆς ἀπάντησις πρὸς τοὺς Προσέδρους

παραιτῆσαι τὴν ἐνδοξον καὶ χαριεστάτην μοι συγκατέρθωσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνα-
γεννήσεως, μεθ' ἧς οὐδὲ πᾶσι οὐκ ὅμως θερμῶς εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς
Ἑλλάδος καὶ τῆς πληρυστάτης καὶ τελείας αὐτονομίας αὐτῆς.

Δέχθητε, κύριε κῆμη, τὴν ἀναγραφὴν τῆς περὶ ὑμᾶς ἐξαίρετου μου διαθέσεως καὶ
τιμῆς.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ,

τῶν συμμάχων Αὐλῶν δὲν ἀφίστατο τῆς μεγάλης εὐγνωμοσύνης ἣν ἐπέβαλλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἡ καταθεβαιοῦσα τὸ μέγιστον εὐεργέτημα, τὴν ἐντελῆ, λέγω, τῆς Ἑλλάδος αὐτονομίαν.

Καὶ ἂν νέυσετε, Ἀναξ, νὰ ῥίψετε τὰ βλέμματα ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν, θέλετε βεβαιωθῇ τὰ λεγόμενα.

Ἀπεφαίνεται ἐν αὐτῇ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὅτι τοὺς ὁρίσμοὺς τοῦ πρωτοκόλλου θέλει ἐκτελέσῃ ὅταν εἰς τοῦτο προσκληθῇ, καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἄλλο δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰμὴ νὰ ποθήσῃ καὶ νὰ ἐλπίσῃ τὰ κρείττονα, τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐλπίδας αὐτῆς θέλει ἀποθέσῃ εἰς χεῖρας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τοῦτο καὶ ἐπράξεν ἡ Γερουσία διὰ τοῦ ὑπομνήματος αὐτῆς. Ἐγὼ δὲ μερικώτερον ἠρέκεσθην νὰ γράψω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα ὅσα ἠδύνατο νὰ βοηθήσωσι τὴν περὶ τῶν πραγμάτων κρίσιν σας· ὅθεν οὐδὲ ἦσαν τὰ γράμματα μου ἐκεῖνα τῆς διπλωματικῆς μερίδος καὶ τάξεως.

Αἰρούμενος δὲ τὸν ιδιόπιστον τῆς γραφῆς τύπον, ἄλλο δὲν ἐφρόνουν παρὰ νὰ δώσω εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἀφρομὴν καὶ τρόπον ἔσως νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς γενναίους αὐτῆς σκοποὺς τοὺς ἐν τῷ γράμματι τῆς 28 φεβρουαρίου ἐκδηλωθέντας. Καὶ διακαίᾳ οὖσα ἡ ὑμέτερα βασιλικὴ Ὑψηλότης, θέλει πιστεῦσῃ ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε διανοήθην νὰ δείξω εἰς τὸν κόσμον τοὺς Ἕλληνας ἀγνωμονοῦντας πρὸς τὰς Δυνάμεις, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ διεγείρω συζητήσεις ἐπικινδυνότητας εἰς τὰ τιμιώτατα τῆς νέας ἐπικρατείας συμφέροντα.

Ἐὰν τῷ ὄντι ὑπῆρχον ἀκόμῃ πρόσφοροί τινες ῥοπαὶ εἰς τὰς διαπραγματείας, μόνῃ ἡ ὑμέτερα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἠδύνατο νὰ τὰς τρέψῃ πρὸς τὸ καλὸν, καὶ νὰ κάμῃ δεκτὰς τὰς ἐνθέσμους ἐφέσεις τῆς νέας Αὐτῆς πατρίδος. Τολμῶ δὲ νὰ βεβαιώσω, Ἀναξ, ὅτι, καὶ ἂν ἀπετυγχάνετο ἡ σταδιοδρομία αὕτη ἡ πρὸ τῶν ὑμετέρων ποδῶν ἀνοιγομένη, ἤθελεν εἶσθαι ἐνδοξοτάτη.

Ἦθέλετε δὲ εἰσελθῇ εἰς αὐτὴν ὅλος ἐμπνεόμενος ὑπὸ γενναίου φρονήματος ὑπὲρ τῶν κλήρων τοῦ τόπου τοῦδε, καὶ οἱ Ἕλληνες ἤθελαν θαυμά-

ση τὸ εὐγενὲς ὑμῶν θάρσος, καὶ τὸ δικαϊύτατον ἀγώνισμα ὑπερενίκα ὅλα τὰ ἀντιστατοῦντά, καὶ ἡ πρόνοια ἡυλόγει τοὺς ἐκουσιασμοὺς καὶ τοὺς μόχθους ὑμῶν. καὶ ἡ ὁροθεσία ἐγένετο ὅλως κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν Ἑλλήνων. Οὕτως εὐτυχῶς δὲ κειμένη ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, πόσας δυσκολίας δὲν ἤθελε διαλύσῃ ἐνυπαρχούσας εἰς τὴν φύσιν τῶν ἤδη ἐκτελεστέων ἀποφάσεων;

Ὅσῳ μεγάλαι εἶναι αἱ δυσκολίαι, τόσῳ ἐναρετώτερον τὸ ἐπιχειρεῖν αὐτάς, καὶ ἐνδοξότερον τὸ καταγωνιζέσθαι. Καὶ κόπος μακρὸς, σπουδαίως καὶ καρτερικῶς ἐκ προαιρέσεως εὐθείας καὶ καθαρᾶς ἐκπονοῦμενος, πολλὰ πολλάκις τῶν ἀνθρωπίνων, ἀπίθανα πρῶτον φαίνόμενα, πρακτὰ παρσκευιάσεν.

Ἐκ τούτων τῶν παρατηρήσεων θέλει καταλάβῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, ἐλπίζω, τὴν βαθυτάτην καὶ εἰλικρινεστάτην λύπην ἣν ἐλυπήθην, διὰ τὴν ὑμετέραν ἀπόφασιν, λύπην τῆς ὁποίας πληρέστατα συμμετέχει, πιστεύσατε, καὶ ἡ Γερουσία καὶ ὅλον τὸ ἔθνος.

Καὶ ἤδη θέλω μεταδῶσῃ πρὸς αὐτοὺς τό,τε γράμμα τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος τὸ ἀπὸ 1 ἰουνίου, καὶ τὴν παροῦσαν ἀπόκρισιν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀξιωματικὴν διακοίνωσιν.

Ὑμεῖς δὲ, Ἄναξ, πεπεισμένοι περὶ τῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως τὰς ὁποίας ὑπὲρ ὑμῶν οἱ Ἕλληνες ἔτρεφον, διασώσατε, παρακαλούμεν, ἀπαραμείωτον τὴν πρὸς αὐτοὺς προενδειχθεῖσαν εὐμένειαν, ἐνθυμηθησομένους ἀείποτε εὐγνωμόνως τὰς ὑπὲρ αὐτῶν γενναιοτάτας πρεσβείας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Καὶ περὶ ἐμοῦ πιστεύσατε, δέομαι, ὅτι ἀείποτε μεγίστου τιμῆς τὴν παρ' ὑμῶν χρηστότητα.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίου, 14 ἰουλίου 1830.

Ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις σπεύδει νὰ σᾶς διαβιβάσῃ παρασυναπτόμενον τὸ γράμμα ὅπερ ἔλαβε παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου βασιλικοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἣν ἀποκρίνεται πρὸς αὐτόν, πρὸς δὲ, καὶ τὸ διάγγελμα δι' οὗ ἡ κυβέρνησις μεταδίδει ταῦτα πρὸς τε τὴν Γερουσίαν καὶ πρὸς τὸ ἔθνος.

Τὸ δὲ παρὸν σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ στῆσετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ ἀνακτος, ἵνα ἴδῃ τὴν ἐπὶ τῇ παραιτήσει τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος βαρεῖαν λύπην τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς, ἔτι δὲ καὶ τὰς θερμὰς τοῦ ἔθνους ἐπευχὰς ὅπως τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο συμβεβηκὸς μὴ ἐπιπαρατείνῃ τὴν ἀβεβαιότητα καὶ ἀκρισίαν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, βλάπτον τὰ τιμιώτατα τοῦ τόπου τούτου συμφέροντα.

Καὶ ὑμεῖς δὲ, κύριε, ἐλπίζομεν ὅτι, παρεστῶτες εἰς πάντα τὰ ἐνταῦθα διατρέχοντα, μαρτυρήσετε ὑπὲρ τοῦ τόπου τὰ δίκαια.

Εἶδετε χαίροντες ὅτι ἡ εὐταξία καὶ ἡ ἡσυχία δὲν ἐταράχθησαν, καί τοι πολλὰ ἀνταγωνιζομένων ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων, συμμαχουσάντων πρὸς τὸ παρεκτρέψαι τοὺς πολίτας ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Οὗτοι ἀξιοῦσι συστήσαι ἀντιπολιτεῖαν, καὶ παρασκευάσαι ἴσως καὶ ἐμφανῇ ἐπίθεσιν κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Τολμήσαντες πρὸ ὀλίγου νὰ στείλωσι πρὸς τὸν ὑψηλότετον πρίγγιπα Λεοπόλδον προσφωνήσεις κρυφίως κεχαλκευμένας καὶ ὑπογεγραμμένας, ἐφαντάσθησαν νὰ παραστήσωσι τὴν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς τύχης γνώμην καὶ τὰς εὐχὰς τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Γερουσίας ὡς μὴ ἐπευδοκωμένας παρὰ τοῦ ἔθνους.

Ἐν τοιαύτῃ βαρεῖᾳ περιστάσει ἡ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ συμβουλευθῇ τὴν γηυσίαν τῶν ἐπαρχιῶν γνώμην, αἵτινες, λαβοῦσαι τὴν

ἐγκύκλιον τὴν ὧδε ἐν ἀντιγράφῳ συναπτομένην, ἀπεκρίθησαν κατὰ τὴν προσδοκίαν ἡμῶν.

Ταῦτα πάντα οὕτω παρ' ἡμῶν συγκεφαλαιούμενα ἐπισκοπήσαντες, κύριε, θέλετε κρίνῃ πάντως ὡς καὶ ἡμεῖς, ὅτι μεγάλως συμφέρει τὸ νὰ προφυλαχθῇ τοῦ λοιποῦ ἡ Ἑλλάς, πάντοτε ἐμμένουσα ἐν εὐσχημοσύνῃ, ἀπὸ τὰς δυστυχίας τὰς ἐπισειομένας αὐτῇ ὑπὸ τῶν τοιούτων σκευωριῶν, αἵτινες ἐνδέχεται νὰ προσλάβωσί ποτε βοηθοὺς καὶ ἐξωτερικὰς περιστάσεις.

Ἄς εὐδοκῇσῃ λοιπὸν ὁ ὑμέτερος σεβαστὸς ἀναξ μετὰ τῶν συμμάχων αὐτοῦ νὰ σπεύσῃ διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς περιεστῶσης ἀβεβαιότητος, ὅτε καὶ μόνον αὕτη ἀπολαύσει τῆς τελείας αὐτονομίας. Ἄς νεύσῃ πρὸς τοῦτοις μεγαλοψύχως νὰ βοηθήσῃ καὶ πάλιν τὴν παροῦσαν κυβέρνησιν διὰ καταβολῶν ἀποδοθησομένων ἐκ τοῦ δανείου, καὶ τότε δύνασθε νὰ βεβαιώσετε τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα ὅτι ἡ κυβέρνησις ὅχι ἀμελῶς συντηρήσει τὴν ὑπάρχουσαν ἡσυχίαν. Ἐπερειδομένη εἰς τὴν εὐθύτητα τῆς προαιρέσεώς της, εἰς τὸ εὐδιόθετον τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν ἀντίληψιν τῶν συμμάχων αὐλῶν, πῶς νὰ μὴ ἐλπίσῃ, Θεοῦ βοηθοῦντος, ὅτι θέλει δικαιώσῃ τὴν εἰς αὐτὴν πίστιν καὶ αὐτῶν καὶ τοῦ ἔθνους;

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίω, 14 ἰουλίου 1830.

Αἱ ἐφημερίδες σᾶς ἔκαμαν μὲν ἤδη γνωστὰς τὰς πράξεις δι' ὧν ὁ ὑψηλότητος πρίγκιψ Λεοπόλδος παρητήθη τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν προσφερθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τῶν συμμάχων αὐλῶν εἶχε δεχθῇ. Ἀλλὰ σήμερον καὶ ἡμεῖς κατ' αἵτησιν τοῦ πρίγκιπος σᾶς μεταδίδομεν τὰ αὐτά, πρὸς δὲ, καὶ τὸ γράμμα δι' οὗ μᾶς ἐτίμησεν ἀπὸ 1 ἰουνίου, συναπτοντες καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἡμῶν πρὸς τὴν ὑψη-

λύτητά του, καὶ τὴν πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῶν συμμάχων αὐλῶν ἀξιοματικὴν ἡμῶν διακοίνωσιν.

Ἰνα δὲ κρίνετε, κύριοι, περὶ πάντων τούτων, ἀνγκαῖον νὰ ἀναδράμετε πρὸς τὰ προηγούμενα.

Ἰμεῖς ἐπέψηφίσατε τὴν ἀπὸ . . . ἀξιοματικὴν ἡμῶν ἀπάντησιν πρὸς τὰς διακοινώσεις τῶν κυρίων προσέδρων τῶν τριῶν αὐλῶν, ἀλλ' ἅμα καὶ κατεγράψατε ἐν τῷ ὑπομνήματι ὑμῶν τῆς . . . ὅσα κατὰ χρέος ὤφειλεν ἡ Γερουσία νὰ κάμῃ γνωστά εἰς τὴν Ὑψηλότητά του. Καὶ τὸ ὑπόμνημα δὲ καὶ ἡ ἀξιοματικὴ ἡμῶν ἀπάντησις ἡξιώθησαν τῆς προσοχῆς ὅλων τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ἀγνοεῖτε πρὸς τούτοις οὔτε τοὺς λόγους δι' οὓς ἐπειτα ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐκδώσωμεν τὴν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν ὁδηγίαν, οὔτε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγκυκλίου ταύτης. Ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι ὁμοθυμαδὸν ἀνωμολόγησαν τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὰς πολλὰς τῶν συμμάχων αὐλῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίας, ἐν ταῖς ὁποίαις ἠρίθμουν καὶ τοῦ ἡγεμόνος τὴν ἐκλογὴν, καὶ ὅλαι ἐπεκαλοῦντο τὴν ταχίστην τοῦ ἡγεμόνος ἄφιξιν, ὡς πεπεισμέναι ὅτι αὐτὸς μόνος εἰς τὸ ἐξῆς δύναται νὰ καταπράξῃ τὴν πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Οὐδ' ἠδυνάμεθα ὅλως νὰ προῖδωμεν ὅτι, ἐν ᾧ τὸ ἔθνος ἀνηγόρευεν αὐθορμήτως καὶ νομοτύπως καὶ πανεόρτως τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τοῦτον ἐκάλει πρὸς ἑαυτὸ, ἡ ὑψηλότης του ἤθελε δώσῃ τὴν παραίτησίν του. Ἀλλ' ὅμως τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο συμβεβηκὸς δὲν πρέπει νὰ μᾶς βάλῃ εἰς ἀψυχίαν, οὔτε πάλιν νὰ τὸ θεωρήσωμεν ὡς ῥοπὴν μάλιστα πρόσφορον εἰς πλήρωσιν τῶν διηνεκῶν μας ἐφέσεων.

Ἐξεπληρώσαμεν γνησίως τὰ χρέη μας, διότι αἱ ἐφέσεις ἡμῶν κεῖνται σήμερον ἐνώπιον τῶν σεβαστῶν συμμάχων ἀνάκτων, καὶ ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ μεγαλοψυχίᾳ καὶ ἄκρα αὐτῶν συνέσει ὁλοσχερῶς πεποιθάμεν. Εἰς αὐτοὺς ἀνήκει πλέον νὰ σπεύσωσιν ὅπως ἡ Ἑλλὰς ἀπολαύσῃ τέλος τοῦ καρποῦ τῶν μακρῶν αὐτῆς θυσιασμῶν, τῆς πλήρους δηλοῦντι αὐτονομίας. Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς

τοῦ πρωτοκόλλου τὸ μέγιστον τοῦτο εὐτύχημα πρέπει νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τοῦ ἡγεμόνος ἀναδείξεως, ἡ Ἑλλάς θέλει μάθῃ τὴν νέαν τῶν Δυνάμεων ἐκλογὴν μὲ τόσην χαρὰν, μὲ ὅσπην λύπην ἔμαθε τὴν παραίτησιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ἔνδοξον ἀγώνισμα.

Οὕτως ὀλικώτερον σκεπτόμενοι, ἂν μελετήσετε, κύριε, τήν τε ἡμετέραν ἀπόκρισιν πρὸς τὸν ὑψηλότατον πρίγγιπα καὶ τὴν πρὸς τοὺς προσέδρους τῶν συμμάχων αὐλῶν διακοίνωσιν, εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι θέλετε ἀποδεχθῇ τὰ περιεχόμενα αὐτῶν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Συνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1830.

Λυποῦμαι ὅτι δὲν μοι ἐσημειώσατε εἰς τὸ ὑστερόγραφον τοῦ γράμματός σας τῆς 15, ποῦ εἶναι καλὸν νὰ διατάξω νὰ ἐτοιμασθῇ στρατὸν διὰ εἰκοσιν ἀξιωματικούς καὶ 500 στρατιώτας. Δὲν στοχάζομαι εἰς τὸ Ναύπλιον ἢ εἰς τὸ Ἄργος, διότι αὐτόθι οὔτε τύπος τοιοῦτος εὐρίσκεται κενός, οὔτε ἄλλος ἐπιδεκτικὸς ἐτοιμασίας, καὶ ἐχρειάζετο νὰ οἰκοδομηθῇ κτίριον ἐκ θεμελίων. Ἄλλως τε συνομιλήσας μερικωτέρως μετὰ τοῦ Κ. Βάρωνος, Ρουὰν περὶ τοῦ ὑστερογράφου τοῦ γράμματός σας τῆς 6, τῷ εἶπα ἀνυποστόλως καὶ ἀπαραιεῖτως τὴν γνώμην μου περὶ τῆς προσταγῆς ἣν ἐλάβετε, κύριε Στρατηγέ, ἵνα δώσετε, ἂν σᾶς ζητήσω, 4 ἢ 500 στρατιώτας, ἐλευσομένους εἰς Ναύπλιον ἢ εἰς Ἄργος πρὸς ἡθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ἂν ὁ Κ. Ρουὰν σᾶς μετέδωκε τὴν συνομιλίαν μας, ἐμάθετε λοιπόν, κύριε Στρατηγέ, ὅτι τοιαύτην ζήτησιν ἐγὼ δὲν θέλω κάμῃ. Διότι, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καταντήσῃ νὰ χρειάζεταιαι ξένην φρουράν εἰς τὴν καθέδραν τῆς διὰ νὰ ὑπαικούεταί παρὰ τοῦ λαοῦ, διὰ τί, σᾶς ἐρωτῶ, νὰ μὴ γνωρίσῃ πλέον τὰ καθ' ἑαυτὴν ὅτι ἔφθα-

σαν εἰς τὰ ἔσχατα ; Ἀλλ' ἂν ἐς ἐναντία· τὸ ἔθνος τῇ διδῇ καθ' ἐκάστην νέα τεκμήρια πίστεως, ἀποδοκιμάζον καὶ δι' ἔργων καὶ διὰ κηρυγμάτων τὰς κακομηχανίας ὀλίγων πολυπραγμόνων, τότε ὁ ἐνταῦθα ἐρχομὸς τῆς γαλλικῆς σπείρας δὲν ἤθελεν ἐμποιήσῃ ἔννοιαν ἐναντίαν ἐκείνης τὴν ὁποίαν θηρεύομεν ;

Οἱ πολυπράγμονες καὶ ταρχαῖαι ἤθελαν εἰπεῖ μετὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης. « Δὲν ὑπάρχει πλέον κυβέρνησις εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἔθνος δὲν θέλει τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο περιστοιχίζεται αὐτὸς ἀπὸ ξένας βασιονέτας. » Τὸ δὲ σφάτευμα καὶ ὁ λαὸς ἤθελαν τῷ ζητήσῃ λόγον περὶ τῆς τριακτῆς δυσπιστίας, μὴ καταλαμβάνοντες πόθεν πηγάζει τοιοῦτο πολίτευμα ὀνειδιστικὸν αὐτῶν.

Διὰ πλειόνων δὲν σᾶς ἐνοχλῶ περὶ τούτου, κύριε Στρατηγέ, διότι νομίζω κεκριμένον τὸ πρᾶγμα. Ἀλλ' ὅμως ὁ πρίγγιψ Σούτσος διετάχθη νὰ τὸ ἀναφέρῃ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς τὰ λουτρά τῶν Ίουρηναίων.

Ναυπλῖω, 17 ἰουλίου 1830.

Μετὰ μακράν καὶ ἀχθεινὴν προσμονὴν ἔλαβον τέλος, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰ γράμματά σου τῶν 5, 12, 23 καὶ 24 ἰουνίου ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἀπὸ 1 ἰουνίου ἐπιστολὴν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγι-πος Λεοπόλδου.

Ἀδύνατον νὰ εὗρω ἐκφράσεις πρὸς ἀξιώχρεων ὁμολογίαν τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Ἑλλάδος διὰ τοὺς ἀτρύτους σου ἀγῶνας πρὸς τὸ λυτρώσαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τὴν ὁποίαν ἐπέσειον αὐτῇ· καὶ ἡ χρηματικὴ ἀπορία καὶ αἱ κακοπραγμοσύναι τῶν ἐχθρῶν της. Τὰ γράμματά μου τῆς 20 ἰουνίου (2 ἰουλίου) καὶ τῆς 21 ἰουνίου (3 ἰουλίου) ἱκανῶς σοι ἀνέπτυξαν τὰ περὶ ἀμφοτέρων, οὐδὲ σοὶ στέλλω σήμερον τὰ ἴσα ἐκεῖνων, ἵνα μὴ ὑπερογκώσω τὸν φάκελλον.

Τὰ βοηθήματα ἅπερ εὔρηκας, θέλουσι μᾶς ζήσῃ εἰρηνικῶς μέχρι τέλους τοῦ ὀκτωβρίου. Διότι, ἂν τῷ ὄντι αἱ 500.000 φράγκων τῆς Γαλλίας καὶ αἱ ἄλλαι 500,000 τῆς Ῥωσσίας ἔλθωσιν, ὡς ἄσμενως με ἐπελπίζεις, ἐντὸς τοῦ μηνὸς τούτου, θέλω πληρώσῃ μὲν τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατοῦ φθάνουσιν τῇ 10 αὐγούστου, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ ἔξοδα θέλω ἔχει τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου. Ἄν δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία μᾶς δώσῃ 500,000 φράγκων, ἴσως δι' αὐτῶν δυνηθῶ ἐν τοσοῦτῳ νὰ προβιάσω ὀλίγον καὶ τὴν διοργάνωσιν τῶν ἱουμελιωτῶν εἰς ἣν εὐτυχῶς καταγίνεται ὁ στρατηγὸς Γερκρδς.

Ἐλπιστέον δὲ ὅτι ἐν τούτοις καὶ αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις θέλουσιν ἐκλέξῃ τὸν νέον ἡγεμόνα, καὶ ἡ μεγάλη τοῦ δανείου ὑπόθεσις θέλει τελειώσῃ. Καὶ θεώρει εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δύο ταῦτα ὡς παντάπασιν ἀπαραίτητα, καὶ ὢν οὐκ ἄνευ γενήσεται ἡ ἐπανόρθωσις τῆς ἑλ- λάδος.

Ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος μοι ἔστειλε καὶ αὐτὸς τὴν πρώτην του ἔκθεσιν φθάνουσιν μέχρι τῆς 21 ἰουνίου, καὶ σήμερον ἀποκρινόμενος, τοῦ πέμπω ἔγγραφά τινα τὰ ὅποια θέλεις σε δεῖξῃ, τὴν ἀπάντησίν μου δηλαδὴ πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, τὸ πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγ- γευμα, καὶ τὴν ἀξιωματικὴν διακοίνωσιν τούτων αὐτῶν πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῶν συμμάχων αὐλῶν. Τῷ στέλλω δὲ ἴσα καὶ τινων ἐγγράφων περὶ τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς.

Ἐκ τούτων πάντων θέλεις ἰδεῖ ὅτι χρηρίμως μετεχειρίσθην τὰ διὰ τῶν γραμμάτων σου ἀγγελλούμενα. Δεικνύω δὲ εἰς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον ὑπὸ ποίαν ἐρμηνείαν ἐπιθυμῶ νὰ παρυστήσῃ πρὸς τὰ τρία βουλεῖα τὴν τε πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον ἀπάντησίν μου καὶ τὰ παρεπόμενα ἔγγραφα.

Θέλεις ἰδεῖ καὶ τὴν χρῆσιν ἣν ἔκαμα τῶν παρ' ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν σταλεισῶν μοι ἀναφρωδῶν, καὶ ἐλπίζω ὅτι καὶ αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ θέλουσιν ἀρέσῃ τὴν παρ' ἐμοῦ ἐπευκόλυνσιν τῶν διασκέψεων των περὶ ἐκλογῆς ἡγεμόνος.

Εὐχομαι ἐγκαρδιώτατα καὶ φιλοκερδέστατα ὑπὲρ τῆς υἱείας τῆς δεσποίνης Εὐνάρδου, καὶ ἀγωνιῶ νὰ μάθω τὴν ἐκ τῶν λουτρῶν τε-

λείαν αὐτῆς ἀνάρρωσιν, ὅπως δυνηθῆς, ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους, νὰ ἀποτελειώσῃς τὸ ἔργον σου, διότι σὺ μόνος, μονώτατος, δύνασαι νὰ διαπρὸςβύσῃς ὑπὲρ τοῦ δανείου, καὶ μόνος δύνασαι νὰ δώσῃς εἰς τὸν νέον ἡγεμόνα ἐρμηνείας ὠφελίμους περὶ τῶν πρᾶχθησομένων.

Θέλω σοι γράφει ὀλίγα τινὰ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς σου, καὶ τὰς ὁδηγίας ἃς θέλω διδοεῖ ἐν τοσούτῳ πρὸς τὸν πρίγγιπα Σούτσον, θέλω τὸν διατάξῃ νὰ σὲ τὰς κοινοποιῇ.

Γράφω δὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι δέχομαι μὲν εὐγνωμόνως τὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετηθησόμενα παρ' αὐτοῦ, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἀποφασίσω ἐγὼ νὰ τὸν πιστώσω παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλλίας σήμερον, ἐπὶ θύραις οὖσης τῆς ἀναδειξέως τοῦ ἄνακτος τῆς Ἑλλάδος. Τὰ πρὸς οἰκονομίαν αὐτοῦ ἐφρόντισας πρὸς τὸ παρὸν, καὶ ὁ Θεὸς ἔχει διὰ τὸ μέλλον.

Ἰς. Ἐλάβον ἤδη τὸν 3 ἀριθμὸν τῶν προθύμων ἐκθέσεων τοῦ πρίγγιπος Σούτσου, καὶ τῷ γράφω σήμερον κατ' εὐθείαν, εὐχαριστῶν καὶ προτρέπων αὐτὸν νὰ συνεχίζῃ τὰς τοιαύτας εἰδήσεις, σπουδαιότητας οὕσας ἐμοί. Μανθάνω ἤδη ὅτι τὸ 1,000,000 ἔφθασεν εἰς Μοθώνην. Ἐχομεν ἄρα βάλσαμον διὰ τὰς πληγὰς μας.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 17 ἰουλίου 1830.

Μετὰ μεγάλης σπουδῆς ἅμα καὶ εὐδοκίας ἀνέγνωσα, ἀγαπητέ πρίγγιπ, τὴν πρώτην σας ἔλθῃσιν· ἔλαβον δὲ καὶ γράμματα τοῦ Κ. Εὐνάρδου ἀπὸ 24 ἰουνίου, συμπληροῦντα ὅσας εἰδήσεις μετ' εὐλόγου ἀγωνίας ἐπρόσμενα.

Ἄλλο δὲ δὲν μὲ παρηγορεῖ διὰ τὴν αὐτόθεν ἀναχώρησιν τοῦ Κ. Εὐνάρδου, παρὰ τὸ μανθάνειν ὅτι εἴσθε ἤδη καλῶς παρεσκευασμένος πρὸς τὸ ὠφελίμως συνεχίσαι τὰς ὑπηρεσίας ἃς ἡ Ἑλλὰς ἔλαβε

παρὰ τοῦ ἀκαμάτου καὶ γενναιοτάτου ἐκείνου φίλου τῶν τιμιωτάτων αὐτῆς συμφερόντων.

Αὐτός μοι γράφει ὅτι ὠκονόμησε πρὸς τὸ παρὸν τῆς ἀνάγκας σας. Ὁ μεγαλειότατος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας σᾶς κοσμεῖ διὰ τῆς εὐνοίας του, καὶ οἱ ὑπουργοὶ αὐτοῦ σᾶς πιστεύουσιν. Οὕτως εὖ κείμενος, ἀσπαστός εἰσθε καὶ παρὰ τοῖς πρέσβεσι τῶν ἄλλων Δυνάμεων. Πλήρης δὲ καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑμῶν, ἔχετε καὶ ἰκανότητα πρὸς τὸ υπερμαχῆσαι αὐτῆς. Ἐπειτα ἄρα νὰ δειχθῆτε ἄξιος τῆς προσδοκίας τῆς πατρίδος, καὶ νὰ ἐπιθρέψετε διὰ νέων ὑπηρετημάτων τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς. Ἐφ' ᾧ καὶ γὰρ χαίρω, καὶ συγχαίρω ὑμῖν.

Περιμένων καθ' ὥραν νὰ μάθω τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις βίβαια θέλει σᾶς ἀναθέσῃ τὴν ἐν Παρισίοις πρεσβείαν, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δώσω σήμερον πιστωτικὰ γράμματα καὶ χαρακτῆρα διπλωματικοῦ πράκτορος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ καὶ εἰσθε πραγματικῶς, καὶ τὸ ὑπόλοιπον θέλουσι τελειώσῃ αἱ ἐκδουλεύσεις σας, καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ δύναμις.

Ἐν τούτῳ ὁμοῦ παρήγγειλα τὸν Κ. Ρίζον νὰ σᾶς πέμψῃ ἔγγραφά τινα ἐπὶ τὰ ὁποῖα ἤθελα νὰ καλέσετε τὴν προσοχὴν τοῦ τε ὑπουργείου τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως καὶ τῶν πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσσίας· πρὸς ὃν σκοπὸν καὶ εἰς τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν τὰ μετέδωκα.

Ταῦτα δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου καὶ εἰς ὅσα ἠναγκάσθην νὰ προνοήσω ἵνα προφυλάξω τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ὅσον μοι εἶναι δυνατόν, ἀπὸ τὰ δυστυχῆ ἀποτελέσματα τῶν σκοπῶν καὶ ἐνεργημάτων τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς καὶ τινων ὀλιγίστων ῥαδιουργῶν ξένων τε καὶ Ἑλλήνων, συμβοηθῶν φαινομένων αὐτοῦ. Καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τοῦτο πρῶτον.

Ἐκ τινος καιροῦ πλέκεται ἐν Ἑλλάδι ποιά τις συσκευὴ καὶ κακουργία κατὰ τῆς καθεστῶσης τῶν πραγμάτων τάξεως· περὶ τῆς ὁποίας δώσας σαφεστάτας διαλήψεις πρὸς τε τὸν ὕψηλότατον Πρίγγιπα Λεοπόλδον καὶ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον, καὶ ὑποθέτων καὶ ὑμᾶς εἰδήμονα αὐτῶν, δὲν τὰς συνοφίζω ἐνταῦθα.

Διέταξα δὲ τὸν Κ. Ρίζον νὰ σᾷ γράψῃ τὰς περιστάσεις καὶ τοὺς λόγους καθ' οὓς ἐξέδωκα τὴν πρὸς τοὺς Διοικητὰς ἐγκύκλιον τῆς 21 μαΐου (2 ἰουνίου), τῆς ὁποίας βλέπετε σήμερον τ' ἀποτελέσματα ἕκ τε τῆς πρὸς τὸν Πρίγγιπιν Λεοπόλδον ἀπαντήσεώς μου καὶ ἐκ τῶν παραρτωμένων αὐτῇ ἄλλων ἐγγράφων.

Ἐδῶ ἔχομεν μίαν φούκταν ἀνθρώπων κινουμένων ἵνα συμποδίσωσι τὴν ἐσωτερικὴν ἐνέργειαν τῆς κυβερνήσεως, καὶ συκοφαντήσωσι τὸ σύστημα ὅπερ αὐτὴ παρεδέχθη ὡς πρὸς τὰ περὶ Ἑλλάδος μεγála ζητήματα.

Καὶ ὁ στρατηγὸς Τσῶρτς συμφρονήσας μετὰ τῆς φατρίας ταύτης, μετὰ διεξοδικὰ καὶ κρύφια διαβούλια ἀπεφάσισε, φαίνεται, νὰ ἀποδυθῇ πρῶτος εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ἐγὼ τὰς ἐπινοίας ὅλας τῶν πτωχῶν καὶ δυστήνων κεφαλῶν τούτων κρίνας πρῶτον ὡς ἔδει, τὰς κατεφρόνησα. Ἐπειδὴ ὁμως αἱ κοβουλίαι ἐνδέχεται ἀπὸ τῆς χώρας τοῦ σκότους νὰ μετέλθωσιν εἰς τὸ φῶς, καὶ ἔργα νὰ γείνωσι, χρεὸς ἔχω νὰ προλάβω τὴν αὐτῶν ἐνέργειαν, καὶ εἰ ἀναγκαῖον, καὶ τὴν ἀρχὴν νὰ ἐκριζώσω. Ἐν τούτῳ ἐστῆριξα τὴν πολιτείαν μου, καὶ ταύτην πολιτευθήσομαι, πεποιθὼς εἰς τὸ εὐθεὲς μὲν καὶ καθαρὸν τῆς ἐμῆς προαιρέσεως, εἰς τὸ ἔμπιστον δὲ τοῦ λαοῦ.

Καταλαμβάνετε λοιπὸν ἤδη διὰ τί προσέταξα τὸν ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι ἔκτατον ἐπίτροπον νὰ προκαλέσῃ τὸν στρατηγὸν Τσῶρτς νὰ παραιτήσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ διὰ τί μετέδωκα καὶ εἰς τοὺς ξένους Προσέδρους τὰ πρὸς τὸν Κ. Ράδον προσταχθέντα.

Ἐπιθυμῶ εὐλικρινέστερτα νὰ ἀρκέσῃ τοῦτο, καὶ νὰ συνέλθωσι καὶ ἄλλοι τινές, ἐπιβλαβέστεροι ἴσως καὶ ἐνοχώτεροι τοῦ στρατηγοῦ Τσῶρτς, καὶ νὰ φερθῶσι τοῦ λοιποῦ εὐπρεπῶς τε καὶ καθηκόντως· ἀλλ' ἂν τὸ ἐναντίον συμβῇ, δυσφορῶν μὲν, θέλω ὁμως ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον μου, καὶ σπουδάζῃ νὰ τοὺς καταστήσω ἀδυνάτους νὰ ἐκταράξωσι τὸν τύπον.

Ἐνταῦθα θέλω σᾷς ἐπισημειώσῃ τι τὸ ὅποῖον ἀνέφερα μὲν καὶ

εἰς μίαν τῶν πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον ἐπιστολῶν μου, συμφέ-
ρει δὲ νὰ παραστήσετε καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖν τοῦ χριστιανικωτάτου
βασιλέως. Ὅλαι αἱ πρὸς αὐτὸ ἐρχόμεναι εἰδήσεις καταβεβαιοῦσιν
ὅτι ἡσυχία κρατεῖ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅτι πανταχοῦ ὁ λαὸς, εἰς τὸν
κάματον δεδομένος, ἀνηκουστῇ πρὸς τὰς ἀπίστους παραινέσεις ἀν-
θρώπων τοὺς ὁποίους καὶ γνωρίζει καὶ κρίνει στοχαστικώτατα.

Τοῦτο ἱκανῶς ἀπαντᾷ πρὸς ὅλας τὰς συκοφαντίας. Ἀλλὰ δὲν
εἶναι ὀλιγώτερον καὶ αἱ ἀναφοραὶ τὰς ὁποίαις ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι μοι
ἔστειλαν ἅμα μαθοῦσαι τὴν πρὸς τοὺς Διοικητὰς ἐγκύκλιόν μου·
περὶ τούτου καὶ ἔρχομαι ἤδη νὰ σᾶς λαλήσω.

Σκοπὸς τῆς ἐγκυκλίου μου ἦτον νὰ ματαιώσῃ τὰς τῶν κακοχει-
ραγωγῶν ἐπινοίας. Ἐν ᾧ αὐτοὶ θέλουσι νὰ δεῖξωσι τὴν Ἑλλάδα
ἀντιπνέουσιν πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῆς κυβέρνησιν, ἡ Ἑλλὰς ἐφάνη
εἶπερ ποτὲ ἡνωμένη μετὰ τῆς κυβερνήσεως, περιπλέον δὲ, καὶ εὐ-
γνωμοσύνην ἀνθρωμολόγησε πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις, καὶ τὸν
ἡγεμόνα ἐπεκάλεσε πάσῃ ψυχῇ. Ὁφείλουσα ὁμῶς νὰ εἴπῃ ταῦτα
πάντα εὐσχημόνως καὶ καθηκόντως ἑαυτῇ, τὰ ἡτιολόγησεν οὕτως·
ἐπειδὴ κατὰ τὰς κρίσεις τῶν συμμάχων Δυνάμεων δὲν δύναμαι νὰ
ἀπολαύσω τὸ μέγιστον τῆς αὐτονομίας ἀγαθὸν ἄνευ μοναρχικῆς
πολιτείας ἐπιτετραμμένης εἰς ἡγεμόνα ἐκλελεγμένον παρὰ τῶν θεμε-
λιωτῶν τῆς νέας ἐπικρατείας, ἀποδέχομαι πάσῃ ψυχῇ τὸν ἡγεμόνα
τοῦτον, διότι αὐτὸς μόνος εἰς τὸ ἐξῆς δύναται νὰ διαπράξῃ τὰ εἰς
ἐμὲ ἀποκληρωθέντα.

Ἐν ᾧ δὲ προέβαλα τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀναφορῶν τούτων πρὸς
τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, διεχύθη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἡ εἴδησις τῆς
αὐτοῦ παραιτήσεως, καὶ ἔπειτα ἔλαβον καὶ τὸ γράμμα του τὸ τοῦ
ἰουνίου, καὶ τὴν ἐκθεσίν σας, καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Κ. Εὐνάρδου.
Βλέπετε δὲ καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου, καὶ τὸ πρὸς τὴν Γερουσίαν
διάγγελμα, καὶ τὴν πρὸς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν
διακοίνωσιν.

Βέβαια τὴν γνώμην μου δέχεσθε, καὶ συμφρονεῖτε ὅτι μοι ἦτον
ἀδύνατον νὰ πράξω τι περισσότερον πρὸς τὸ ἀπαλλάξαι τὴν Ἑλλάδα

ἀπὸ τῆς βαρείας εὐθύνης τῆς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦς ἰουνίου τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ἐπιρρίπτομένης αὐτῇ, καθ' ὃ γράμμα αἱ διαπραγματεῖαι ἠδύναντο νὰ περιπλεχθῶσι πάλιν, καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ νέου ἡγεμόνος νὰ πάθῃ ἀναβολήν.

Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος ἐλέγχει τὰς ἐμπεφυκυίας εἰς τὴν ὁροθεσίαν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου δυσχερείας, καὶ παραδήλοι ὅτι δὲν θέλει νὰ τὸν ἐπιβάλωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν τὸν ἀποκρίνεται, τῶν δυσχερειῶν οὕτως ἔχουσιν, ἂν αἱ ἐνεστῶσαι διαπραγματεῖαι δὲν δύνανται νὰ τὰς ἐξομαλίσωσιν. πρέπει ἄρα γε διὰ τοῦτο νὰ στερηθῶ τὴν αὐτονομίαν μου; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ αὐτονομία μοι ἐδόθη ἐφ' ᾧ νὰ κυβερνήτῳ ὑπὸ ἡγεμόνος ἐκλελεγμένου παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ ἐγὼ εὐγνωμῶνως ταῦτα ἐδέχθην, καλῶ λοιπὸν πάσῃ ψυχῇ τὸν ἡγεμόνα εἰς τοὺς κόλπους τῆς νέας πατρίδος του.

Τοῦ τοιοῦτου φρονήματος ἡ ἐκδήλωσις προαπαντᾷ, νομίζω, καὶ κατευνάζει πάντα ἐνδεχόμενον δισταγμὸν καὶ τοῦ νέου ἡγεμόνος τοῦ ἤδη μέλλοντος ἐκλεχθῆναι. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἐννοίας διεχρωματίσθη καὶ ἡ σύνταξις ὅλων τῶν ἐγγράφων ὅσα οἱ κύριοι Πρόεδροι μέλλουσι νὰ παραστήσωσιν εἰς τὰς ὀψεις τῶν οἰκείων ἀνγκτων.

Καὶ ὑμεῖς κατέχοντες ἤδη τὴν ἐννοίαν ταύτην, δύνασθε νὰ δώσετε πρὸς τε τὸν Κ. πρίγγιπα Πολινιάκον καὶ πρὸς τοὺς κυρίους πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας τὰς δεούσας ἐξηγήσεις, ὅπως μηδόλως ἀμφιβάλλωσιν ὅτι πάσῃ δυνάμει συντελέσω εἰς τὴν ταχίστην πλήρωσιν τῶν γενναίων προθέσεων τῶν ἀνάγκων.

Πρὸς δὲ τὸν λόγον τοῦ Βρετανικοῦ πρεσβευτοῦ ὅτι καλὸν ἦτον νὰ ἐπρόβαλεν ἡ Ἑλλὰς ὑποψηφίους εἰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις, ἀποκρίνομαι ὅτι πρὸς τοῦτο ἔδει νὰ προϋπάρχωσι δύο τινά· πρῶτον νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, καὶ δεύτερον, νὰ ἔχῃ καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι θέλει εἰσακουσθῇ. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδέτερον τούτων ἔχω. Οὐτε τὸ ἔθνος μοι ἔδωκε τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, οὔτε βέβαιος εἶμαι ὅτι ἡ ἐκλογή θέλει γείνη ἐκ τοῦ καταλόγου ὃν θέλω προβάλλῃ. Ἐπειτα ἐκ ποίων ἐννοιῶν δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὰς προτάσεις τῆς; Μόνον τοῦτο ἡδυνάμην νὰ πράξω.

νὰ λάβω ἐνδόσιμον ἐκ τῶν ἀναφορῶν ἃς μοι ἔστειλαν αἱ ἐπαρχίαι ὑπὲρ τοῦ περίγυιπος Λεοπόλδου, καὶ νὰ παραβοηθῶ δι' αὐτῶν τὰς περὶ ἐκλογῆς τοῦ νέου ἡγεμόνος διαπραγματείας τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Περισσότερον δὲ οὔτε πρὶν ἐδυνάμην οὔτε σήμερον.

Σᾶς παραγγέλλω ὅμως ἐγὼ ἀνενδύτως νὰ ἐπισπεύσετε ὅσον δύνασθε τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἥτις ἀναμφιβολῶς γενήσεται κατ' εὐχὴν τῆς Ἑλλάδος, διότι αἱ Δυνάμεις δὲν δύνανται νὰ θέλωσιν ἄλλο πρὶν ὅ,τι θέλει τὸ ἔθνος.

Μοὶ μένει νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῶν βοηθημάτων. Μοὶ ἐγράψατε τὴν καλὴν εἰδησιν ἣν σᾶς ἔδωκεν ὁ Κ. Ρ.*** ὁ δὲ Κ. Εὐνάρδος μοὶ λέγει ὅτι ἀφ' οὗ μᾶθῃ τὸ 1,000,000 ἐπιβιβασθὲν ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, τότε μόνον θέλει ἀναχωρήσῃ τῶν Παρισίων. Ταῦτα μὲ θαρρύνουσι. Πλὴν ἐπειδὴ πολλάκις βοηθήματα ἀποφασισμένα καὶ φθάσαντα ἔτι καὶ εἰς Ἑλλάδα, ἐπὶ πλεῖστον ἐχρόνισαν νὰ ἐγχειρισθῶσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν, σᾶς παραγγέλλω νὰ φροντίσετε συντόμως ὅπως τὸ προκείμενον 1,000,000 δοθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν, τὸ βραδύτερον καὶ ἐντὸς τοῦ αὐγούστου, διότι ὁ χρονισμὸς δύναται νὰ βλάψῃ μεγάλως.

Παρακαλέσατε δὲ καὶ τὸν κύριον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας ὥ.α καὶ αἱ 500,000 φράγκων αἱ παρὰ τῆς Αὐλῆς τοῦ ὑποσχεθεῖσαι γαλῶσι τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐγχειρισθῶσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Συνεῖδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουλίου 1830.

Ἐπειδὴ οἱ ῥαδιουργοὶ καταγίνονται νὰ ταραξῶσι τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐπαρχιῶν Ἀρκαδίας καὶ Καρυταίνης, ἀν τὸ νοσερὸν τῆς υἱείας μου καὶ ὁ καιρὸς δὲν με ἐμπόδιζον, ἤθελα ὑπάγῃ ἐκείσε αὐτοπροσώπως, ἵνα ἴδω τὰ τρέχοντα, καὶ παύσω ἀμέσως, εἰ δυνατόν, τὴν ἐναρχομένην ἀταξίαν.

Καὶ οὕτως ὁμῶς θέλω ἐλθεῖ εἰς Μοθώνην διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπου θέλω καλῶς τινὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, καὶ ἀφ' οὗ φροντίσω νὰ τοὺς καταλάβω καὶ νὰ μὲ καταλάβωσιν, ἐλπίζω ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει διορθωθῇ· ἀναχωρῶ λοιπὸν ἐντεῦθεν, ἐκτὸς ἀπροσδοκῆτων περιστάσεων, τῇ τετράδι τὸ ἀργότερον.

Καὶ εἶναι μὲν λυπηρὰ τὰ αἵτια τοῦ ταξιδίου, ἀλλὰ παρηγοροῦμαι ἐλπίζων ἀγαθὴν ἔκβασιν διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι ἔσομαι ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συνόδῳ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 24 ἰουλίου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβερνήσις σπεύδει νὰ σᾶς διακοινώσῃ ἀντίγραφον τῆς ἀπαντήσεως τῆς γερουσίας πρὸς τὸ ἡμέτερον διάγγελμα τῆς 14 (26) ἰουλίου, τὸ ὁποῖον σᾶς προδιεκοινώσαμεν (*).

(*) Γραφὴ τῆς Γερουσίας πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ναυπλίῳ, 23 ἰουλίου 1830.

Ἡ Γερουσία ἔλαβε τὸ τε διάγγελμα τῆς κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 532, καὶ τὰ προσαρτώμενα ἔγγραφα, δηλαδὴ, α'. τὸ πρὸς τὴν κυβερνήσιν γράμμα τοῦ Ὑψηλοτάτου Πρίγκιπος Λεσπόδου ἀπὸ 1 ἰουνίου, β'. τὴν ἀπάντησιν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα ὑπ' ἀριθ. 530, γ'. τὴν ἀξιωματικὴν δηλώσιν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ δ'. τὴν ἀπάντησιν τῶν κυρίων Προσέδρων πρὸς τὴν δηλώσιν ταύτην, καὶ μετ' ἐπιστάσις μελετήσασα ταῦτα πάντα, ἀποκρίνεται πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰ ἑξῆς.

Ὅταν αἱ ὑψηλαὶ ἀποφάσεις τῶν σεβαστῶν προστατῶν τῆς Ἑλλάδος, αἱ περιεχόμεναι ἐν τε τῇ πράξει τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ ἐν ταῖς συμπληρώμασιν αὐτῆς, διεκοινώθησαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβερνήσιν, χωρὶς νὰ συγκαλεσθῇ τὸ ἔθνος ἵνα ἀκριβῶς αὐτὰς διαδοκιμάσῃ, καθ' ὃ δικαίωμα τὸ ἔθνος ῥητῶς εἶχε προάποταμιεύσῃ εἰς ἑαυτὸ, ἡ Γερουσία ἐξέφρασε μὲν τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς συμμάχους Ἕλληνας διὰ τὸν μέγαν καὶ γενναῖον λογισμὸν ἐξ οὗ κατεργάζοντο τὴν πολιτικὴν ἐπανάρ-

Ἐκ ταύτης τῆς ἀπαντήσεως βλέπετε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι ἡ Γερουσία, οἰκοδομοῦσα τὴν γνώμην αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ὁμοφώνως ἐκφρα-

θωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀπιδέξατο δὲ τὴν πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους γενομένην δῆλωσιν τῆς κυβερνήσεως, ἐν ᾗ αὕτη ὑπέσχετο νὰ ἐκτελέσῃ, κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῇ, τὰ τοῦ πρωτοκόλλου. Ἀλλὰ πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπολδὸν δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ παραστήσῃ παρατηρήσεις τινάς, καὶ ἐνταύτῃ νὰ τῷ ὑποδείξῃ ὅσα ἔκρινε πρόσφορα καὶ συντελεστικά εἰς εὐκολοτέραν διάπραξιν τοῦ ἐνδόξου ἐπιχειρήματος τοῦ ἀνατιθεμένου τῇ αὐτοῦ ὕψιλότητι.

Καὶ αἱ ἐπαρχίαι δὲ, περιβάλλουσαι τὴν τε κυβερνήσιν καὶ τὴν Γερουσίαν περιβολὴν πίστεως καὶ συμπνοίας, καὶ αὐταὶ προσεφώνησαν μὲν πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις τὸ εὐγνωμον αὐτῶν, ἐπικάλεσαν δὲ θερμαῖς ἐπικαλέσεσι τὴν ταχείαν τοῦ ἡγεμόνος ἀφίξιν.

Ἡ μεγαλοψυχία τῶν συμμάχων Αὐλῶν, προσφέρουσα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ μέγιστον πάντων τῶν εὐεργετημάτων, τὴν αὐτονομίαν, εἶχεν ἐναποθέσῃ τὴν περὶ καρποφορίας ταύτης φροντίδα εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὅστις, πεπιστευμένος ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων, καὶ τὴν δύναμιν λαβὼν πρὸς το πληρῶσαι τοὺς τῆς Ἑλλάδος κλήρους, καὶ εἰς αὐτὴν ἐφαίνετο μόνος ἐγγυητὴς ἀσφαλέστατος τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας. Ἄλλως τε καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀρεταὶ τοῦ Πρίγγιπος Λεοπολδοῦ, καὶ τὰ εὐγενῆ φρονήματα τὰ πολλὰς ὑπ' αὐτοῦ λαληθέντα, ἐκρίνοντο παρὰ τοῦ ἔθνους ἐχέγγυα οὐχ ἥ-ττον ἀσφαλιστικά τῆς τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ ἀπολαύσεως. Καὶ ὅταν ὁ Ἕλληνικὸς λαὸς διὰ πολυπληθῶν πρερσφωνήσεων ἀνεδείκνυε τὴν μεγάλην αὐτοῦ χαρὰν καὶ ἐνδοτάτην εὐγνωμοσύνην, πρὸς ταῦτα ἀποδίδεσκον ἐπευφημεί τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος καὶ συνελάμβανεν τὰς ἡδί-στας ἐλπίδας.

Πόση λύπη ἄρα δὲν κατέλαβε τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν, ματαιωθείσης τῆς προσδοκίας αὐτοῦ ἐκ τῆς παραιτήσεως τοῦ Πρίγγιπος Λεοπολδοῦ, ἐν τῇ ὁποίῃ ἡ Ἑλλάς εὗρισκε τοὺς ἀρίστους; περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας αὐτῆς αἰωνούς;

Πρὸς δὲ τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους δηλώσεως τῆς κυβερνήσεως, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐκλογὴν νέου ἡγεμόνος, ἡ Γερουσία δὲν δύναται νὰ ἀποφανθῇ ἄλλως εἰμὴ κατὰ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὰς ἐν ταῖς πανδήμεις αὐτοῦ προσφωνήσεσι σαφῶς ἀναγεγραμμένας. Κρίνουσα δηλονότι ἡ Γερουσία τὴν ἐκλογὴν ἄλλου ἡγεμόνος ὅπως καὶ τὸ ἔθνος κρίνει περὶ αὐτῆς, τὴν ἐπιθυμεῖ μὲ ὅσῃν ζέσιν πᾶν ἔθνος εἰκότως ἐπιθυμεῖ τὸ παραίτιον ἐσόμενον τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἀνορθώσεως αὐτοῦ· ὅθεν καὶ παντάπασι πεποιθεῖα εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ βαθυφροσύνην τῶν εὐδαιμονίων προστατῶν τῇ Ἑλλάδι, περιμένει τὰς τελεῖας αὐτῶν ἀποφάσεις ὡς σωτήρια τῆς προνοίας κρίματα, οἰωνιζομένη ἐκ τῶν προτέρων περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσιῶν τῶν Δυνάμεων τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος καταβληθησομένας.

Ταῦτα ἡ Γερουσία πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀντιδιαγγέλλουσα, παρακαλεῖ τὴν αὐτοῦ ἑξοχότητα νὰ διαμνηνύῃ πρὸς τὸν ὕψιλότατον Πρίγγιπα Λεοπολδὸν τὴν εὐλογωτάτην

σθέντας παρὰ τῶν ἐπαρχιῶν πόθους, ἀσπάζεται τὸν πόθον ὃν ἡμεῖς ἐξηγγείλαμεν διὰ τῆς γραφῆς τῆς 14 (26) ἰουλίου.

Δύνασθε ἄρα καὶ πάλιν νὰ βεβαιώσετε τὸν σεβαστὸν ὑμῶν ἄνακτα ὅτι τὸ ἔθνος εὐγνωμονέστατα θέλει μάθῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος, εἰς ὃν αἱ σύμμαχαι Αὐλαὶ ἐμπιστεύσουσι τὴν διαπραξίν τῶν ὑπὲρ Ἑλλάδος μεγαλοψύχων αὐτῶν βουλευμάτων.

Ἐλπίζομεν δ' ἔτι ὅτι θέλετε παραστήτῃ ὑπ' ὧσιν τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἀνακτος ὅσα πρόσφορα ἵνα πεισθῇ περὶ τῆς κατεπειγούσης ἀνάγκης καὶ πείσῃ τὸν ἐκλεχθῆτόμενον ἡγεμόνα νὰ φθάσῃ τάχιον ἐνταῦθα.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρίσιους.

Μοθώνη, 29 ἰουλίου 1830.

Πρὶν ἀναχωρήσω ἐκ τῆς Μοθώνης, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς δώσω, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, ἀφορμὴν νέου τινὸς περὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετήματος, τείνοντος εἰς τὸ νὰ ἀποδείξωμεν καὶ πάλιν πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς ὅτι σπουδάζει ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ φαίνεται κατωτέρα τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν.

μὲν αὐτῆς ἀθυμίαν ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῇ αὐτοῦ παραιτήσῃ, τὰς εὐχαριστίας δὲ καὶ τὸν ἔπαινον ἐπὶ τῇ μεγαλοψύχῳ γνώμῃ, ἣν καὶ τοῦ λοιποῦ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι ἡ αὐτοῦ ὕψηλότης θέλει διαφυλάξῃ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ φιλοστόργῳ καὶ εὐγενεστάτῳ τοῦ Ὑψηλοτάτου Πρίγγιπος γράμματι φέρεται ὅτι ἡ Γερουσία ἀποκαλεῖ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου, κύρωσιν αἰδίου δουλείας, ἡ Γερουσία, καὶ ἐπυγχεμένη καὶ ἀκουσα, ὀφείλει ὁρῶς νὰ ἀνακηρύξῃ ὅτι τοιαύτην προσηγορίαν δὲν ἔδωκεν εἰς τὴν ἀείμνηστον ἐκείνην τοῦ Λονδινείου συνεδρίου πράξιν, τὴν καθορίζουσιν καὶ καθιεροῦσαν τὸ ἄκρον τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας δαψιλευθέντων εὐποιημάτων παρὰ τῶν κτιτόρων τῆς νείας ἐπικρατείας, δηλαδὴ τὴν αὐτονομίαν.

Ὁ Πρόεδρος Δ. ΤΣΑΜΑΔΟΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Π. ΣΟΙΤΣΟΣ.

Εἰς τὰς πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους διεξηγήσεις μου περὶ τῶν πρακτέων πρὸς ἀποφυγὴν ἢ ἐλάττωσιν καὶ τῶν κακῶν ἀκολουθημάτων τῆς ὁροθεσίας, πολλάκις ἐπέδειξα τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἐπεμβάσεως τῆς αὐθεντίας καὶ δυνάμεως τῶν συμμάχων Αὐλῶν εἰς τὴν δυσχερῆ καὶ κινδυνώδη ἐκείνην μεταβολήν, λέγων πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὅτι, ἐν ᾧ τὴν αὐθεντίαν παρίστων οἱ ὁροθέται, τὴν δύναμιν ἔπρεπε νὰ παριστῶσι τὰ πολεμώκεντα πλοῖα τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ τὰ γαλλικὰ στρατεύματα.

Πρὸς τοῦτο ἠρώτησα ἤδη καὶ τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον ἕαν, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς Τούρκους τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, δύναται νὰ βάλῃ ἰσχυράν τινα φρουράν εἰς Πάτρας καὶ εἰς τὸ Ρίον, πορευθησομένην ἐκεῖθεν, χρείας δοθείσης, καὶ εἰς Ναύπακτον, εἰς Μεσολόγγιον, καὶ ἀλλαχόσε.

Ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος συνωμολόγησε μὲν τὸ λυσιτελὲς τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἐδειξε καὶ λύπην ὡς μὴ δυνάμενος νὰ τὸ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν μενόντων αὐτῷ στρατευμάτων, μέλλων ὅσον οὕτως νὰ μεταχειρισθῇ ἐκ τούτων καὶ εἰς τὴν κατάληψιν τῶν φρουρίων Ἀττικῆς καὶ Εὐβοίας. Ἀλλὰ μὲν ἐβεβαίωσε ὅτι διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου θέλει γράψῃ περὶ τούτου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου.

Σὰς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ συλλαλήσετε καὶ ὑμεῖς μετὰ τοῦ πρίγγιπος Πολινιάκου, καὶ νὰ ἐξαιτήσετε τὴν ἀποστολὴν καὶ ἐνὸς ἄλλου συντάγματος, διδάσκοντες τὸν πρίγγιπα ὅτι ἡ αἵτησίς μου συμπνέει μὲ τὸ συμφέρον καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συμμάχων Αὐλῶν· διότι, ἔαν αὐταὶ ἐπιθυμῶσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ὁροθεσίας ὁρισθέντων διὰ τοῦ πρωτοκόλλου χωρὶς κίνδυνον ἀνατροπῆς αὐτῶν ἐκ τῶν ἐνδεχομένων προσκομμάτων, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν σημανόμενον σκοπὸν, δεικνύουσα καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ προθυμίαν.

Ἡ μὲν οὖν κυβέρνησις, μετὰ πάσης παρρησίας ἐκσημαίνουσα τὸ σκοπούμενον, ἐκπληροῦ τὸ καθῆκον αὐτῇ. Ὑμεῖς δὲ ἐκπληρώσετε τὸ ὑμῖτερον, εἰσάγοντες δεόντως τὴν αἵτησιν παρὰ τε τῷ γαλλικῷ ὑπουργεῖν καὶ τοῖς κυρίοις πρέσβεσιν Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας.

Ἐπειδὴ δὲ μέλλετε νὰ ἔλθετε εἰς λόγους μετὰ τοῦ πολεμαρχείου, σᾶς παραγγέλλω νὰ συστήσετε εἰς αὐτὸ καὶ τὸν ὑπολοχαγὸν Κ. Πουρχέτον, ὅστις, ἰθύνων τὰ ἐν τῷ ἡμετέρῳ κατὰ Ναύπλιον ὀπλοστασίῳ ἔργα, πολλῆς εὐδοκίας ἀξιοῦται παρὰ τε τῶν προΐσταμένων καὶ τῆς κυβερνήσεως. Πρεσβεύοντος τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου ὑπὲρ τοῦ προβιβασμοῦ τοῦ καλοῦ τούτου ἀξιωματικοῦ, τολμῶ νὰ συμ-πρεσβεύσω καγώ.

Περὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου τί νὰ σᾶς εἶπω; Ἀνεκφράστως εὐγνωμονῶ διὰ τὴν γενναίαν αὐτοῦ προθυμίαν εἰς τὸ συμπράττειν τῇ κυβερνήσει τὰ χρήσιμα. Κατείδον δὲ καὶ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις ἀγαθοεργίαν, καὶ ὁ περὶ αὐτὰ τόπος, ἐκ τῆς κόνεως ἀνακύπτων καὶ βελτιούμενος, μαρτυρεῖ τοῦ ἀγαθοῦ παραδείγματος τὴν δύναμιν. Ἐὰν λοιπὸν εὐτυχήσετε νὰ παρασταθῇτε τῷ βασιλεῖ, μὴ λείψετε νὰ φανερώσετε τῇ αὐτοῦ Μεγαλειότητι τὴν λαμπράν τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου σπουδὴν εἰς τὸ ἐκπληροῦν τὰς φιλοτίμους τοῦ βασιλέως βουλὰς καὶ εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν τὴν Ἑλλάδα.

Τῷ Κ. Λυκούργῳ Λογοθέτῃ, Διευθυντῇ
τῆς Σάμου.

Ναυπλίῳ, 4 αὐγούστου 1830.

Ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ σᾶς στείλω διὰ ταχυδρόμου τὸ συναπτόμενον γράμμα, ἔλαβον τὸ διάγγελμά σας μετὰ τῶν γραμμάτων τῆς . . . δι' ὧν διαβιβάζετε τὰ πρὸς τοὺς κυρίους προτέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν γραφόμενα.

Ἀνέγνωσα δὲ ἑκάτερα μετὰ τῆς εἰλικρινοῦς μου περὶ τὰ ὑμέτερα σπουδῆς. Ἄλλ' ὅσον ἐπιθυμῶ νὰ συνδράμω παντὶ σθένει εἰς τὸ νὰ κατα-σταθῶσι ταῦτα κατὰ τοὺς πόθους σας, τόσον συντονώτερον ὀφείλω νὰ σᾶς

παρακινήσω νὰ στείλετε ἀμέσως πρεσβείαν τινὰ ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἢ εἰς Ναύπλιον.

Ὅλαι αἱ διαδηλώσεις ὅσας ἔλαβα προσφάτως παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἐμφανέστατά με διδάσκουσιν ὅτι αὐταὶ εἴπερ ποτὲ ἐμμένουσιν εἰς τὰ ὠρισμένα διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, οὐδ' ἔχουσι κατὰ νοῦν νὰ τὰ μεταβάλωσι ποσῶς. Ἡ Σάμος ἄρα δὲν δύναται πλέον νὰ λογίζεται μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, καὶ μόνον μετὰ τῆς Πόρτας ἔπεται νὰ συνδιακοσμή τὰ κατ' αὐτὴν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Καὶ ἐπειδὴ ἀφίνετε εἰς τὴν κρίσιν μου νὰ ἀποφασίσω ἂν συμφέρῃ νὰ ἐγχειρισθῶσι παρὰ τοῦ κομιστοῦ σας τὰ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους γράμματα, ἐγὼ σὰς τὰ ἀποπέμπω ὧδε συναπτόμενα, καὶ σὰς προτρέπω νὰ γράψετε ἄλλα ἵνα ζητήσετε τὴν μεσιτείαν καὶ ἐγγύησιν αὐτῶν ὡς ἀρμογὴν καὶ σύστασιν τῶν προβαλλομένων παρὰ τῆς Πόρτας συμβιβασμῶν.

Ἰνα δὲ βεβαιωθῇτε ὅτι τοῦτο ὁποῦ σὰς παραινῶ εἶναι τὸ μόνον πρακτέον, μάθετε ὅτι οὐδὲ δύναμαι νὰ σὰς δώσω τὰ δηλωτικὰ καὶ τὰ διαβατήρια τὰ ὁποῖα μοῦ ζητεῖτε, διότι οὔτε τὰ πολεμόκροτα πλοῖα τῶν συμμάχων Δυνάμεων, οὔτε καμία ἄλλη ξένη ἀρχή, δὲν ἤθελαν τὰ γνωρίσῃ νόμιμα, ὅθεν εἶναι ἀνίκα α νὰ σκεπάσωσι τὴν ναυτιλίαν καὶ ἐμπορίαν ὑμῶν.

Ταῦτα διαμηνύων πρὸς ὑμᾶς, λυποῦμαι λύπην ἀνέκφραστον, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ποιῶ πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος σας.

Τῷ Κ. Α. Στούρτζα εἰς Ὁδησόν.

Ναυπλίω, 10 αὐγούστου 1830.

Μυριάκις σὰς εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου Στούρτζα, διὰ τὰ γράμματά σας, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἀπὸ 8 ἰουλίου, ὅπερ ἔλαβον καὶ ἀσφαλέστατα καὶ τάχιστα.

Καὶ τοῦτο δὲ μὲ εὐρίσκει κατὰ τὸ σύνηδες καταπιεζόμενον ὑπὸ τῶν κόπων, καὶ πικρὰ ποτήρια ποτιζόμενον. Ἐνταῦθα ἔχομεν τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Πόρτας, οὔτινες φαίνονται λίαν εὐδιάθετοι εἰς εὐθυγνώμονα συνεκτέλεσιν τῶν περὶ ὁροθεσίας ἄρθρων τοῦ πρωτοκόλλου. Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς διορισθέντας παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὁροθέτας ἄλλος δὲν ἔφθασεν ἀκόμη ἐνταῦθα παρὰ τὸν τῆς Ῥωσσίας.

Τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ἄλλας μὲν τινὰς ἱκεσίας τῆς Ἑλλάδος ἐδέχθη, τὰς δὲ περὶ ὁρίων ἀποφάσεις οὐδόλως μετέβαλεν, ἔδωκε δὲ μόνον εἰς τοὺς ὁροθέτας ὁδηγίαις ὅσον ἔνεστιν εὐμενεῖς.

Ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Γαλλία ἔστειλαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν 1,000,000 φράγκων εἰς λογαριασμὸν τοῦ δανείου, καὶ ἡ Ἀγγλία ὑπόσχεται ἄλλας 500,000, κρίνασαι ὁμοφώνως καὶ καθῆκον καὶ συμφέρον αὐτῶν, ἕως ὅτου κάμωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος, καὶ οὗτος φθάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν, παρέχουσιν αὐτῇ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας τοῦ τόπου.

Τοῦ Πρίγγιπης Λεοπόλδου ἡ παραίτησις ἐξήγειρε πρῶτον πολλὴν θρόνησιν καὶ αἰτιάματα κατ' ἐμοῦ· ἀλλ' αὐτὸς δημοσιεύσας τὰ γράμματα μου, διήνοιξεν ὄλῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φρονεῖν ὑγιέστερα. Παραδῶσαντος δὲ, περιπλέον, καὶ τοῦ ζηλωτοῦ Ἐυνάρδου εἰς τὰς ἐφημερίδας, τὰς πρὸς αὐτόν μου ἐπιστολάς, ἀθρόως καὶ περιφανέστατα πλέον ἀπεδείχθη ἡ εὐθύτης τῆς πολιτείας μου, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον πεισθὲν, ἀπεφάσισε νὰ μᾶς βοηθήσῃ πρὸς τὸ παρὸν διὰ τῶν 500,000 φράγκων, ὡς ἀνωτέρω εἶπα, εἰς λογαριασμὸν τοῦ δανείου.

Καταπραΰνουν δὲ τὰς κακὰς συνειδήσεις τινῶν καὶ ἡ ἀπάντησίς μου πρὸς τὴν ἐπιστολὴν δι' ἧς ὁ ὑψηλότατος πρίγγιψ μοὶ ἀνήγγειλε τὴν παραίτησίν του, καὶ τὰ ἔγγραφα τὰ πρὸς τὴν Γερουσίαν καὶ τοὺς προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν συμπαραπέμφαντα τὴν ἀπάντησιν. Ταῦτα πάντα θέλετε λάβῃ διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, ἂν μοι στείλωσιν ἐν ὥρᾳ τὰς ἐφημερίδας ἐν αἷς περιέχονται.

Μέχρι τούτου τῶν ἡμετέρων βαρέων καμάτων ἐλθόντων, αἱ ἀπὸ

Γαλλίας εἰδήσεις τῶν ἐσχάτων τοῦ ἰουλίου ἡμερῶν ἀπροσδοκῆτως φθάσασαι, καὶ πάλιν ἐπισκοτιζουσι τὸν ἡμέτερον ὀρίζοντα, καὶ δεινὸν χειμῶνα ἐπισείουσιν εἰς τὸ σκαφίδιον τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας. Τοῦτο μήπω ἐμβάν εἰς τὸν λιμένα, μὲ ποῖαν πυξίδα εἰς τὸ ἐξῆς θέλομεν δυνηθῆ νὰ τὸ κυβερνήσωμεν;

Τὰ κατὰ τὴν 28 καὶ τὴν 29 ἰουλίου γενόμενα ἄλλως δὲν γνωρίζω εἰμὴ ἐξ ἀποσπασμάτων ἐφημερίδων καὶ ἐκ τῆς πρώτης ῥητῆς διακοινώσεως τοῦ στρατηγοῦ Συνεῖδερου. Κρίνατε μὲ πρῶτην ἀγωνίαν καὶ συνοχὴν περιμένον τὰς διακοινώσεις τοῦ, τε κόμητος Πανίνου καὶ τοῦ Κ. Δώκινς. Ἀλλὰ παύω παραδίδων τὴν μεγαλόσπουδον ταύτην ὑπόθεσιν εἰς τὴν μελέτην σας, τῆς ὁποίας καὶ ἐπιθυμῶ νὰ συλλέξω τοὺς καρπούς.

Ἐλπίζω ὅτι ὁ Κ. Ροδοφοίνιζ θέλει φυλάξῃ τὸν λόγον του, καὶ προστατεύσῃ τὰ συμφέροντα τῶν σχολείων μας. Ἄν ὅμως οἱ ἀγῶνες του δὲν φέρωσι ταχὺ ἀποτέλεσμα, ἔχω τότε σκοπὸν νὰ κατευθύνω πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τὰς ταπεινάς μου δεήσεις.

Τὰ κατὰ τὴν Ἑπείρον εὐρίσκονται πάντοτε ἐν τοῖς αὐτοῖς. Λέγουσιν ὅτι ἤδη ὁ Βεζίρης ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ἐμὲ φαίνεται δύσκολον νὰ δυνηθῇ ἡ Πόρτα νὰ βάλῃ εἰς τάξιν τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπικρατείας της. Ἐνώπιον πάντων κεῖται ἡ ἱστορία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ πῶς εἶναι τρόπος νὰ ἀπακτηθῇ τις;

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλῖω, 15 αὐγούστου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διὰ τῆς δηλώσεως τῆς 14 (26) ἰουλίου καὶ τῶν προσαρτωμένων αὐτῇ ἐγγράφων ἤδη προαπῆντησε πρὸς τὴν ἔντιμον ὑμῶν διακοίνωσιν τῆς 21 τοῦ τρέχοντος (N.), ἀγγέλλουσαν

τὴν παραίτησιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπομένως, ἐπανατιθέμενος εἰς τὰ τῆς δηλώσεώς μου ἐκείνης, ἀρκυῖμαι νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐνταῦθα, κύριε Πρόεδρε, νὰ βεβαιώσετε τὸν ὑμέτερον σεβαστὸν ἄνακτα ὅτι ἡ ἀθυμία ἢ ἐν ἐκείναις ταῖς γραφαῖς ἐκφρασθεῖσα, καὶ βαθυτέρα γίνεται καθ' ἐκάστην εἰς τὰς καρδίας τῶν τῆς Ἑλλάδος οἰκητόρων, δεινῶς ποθοῦντων μετὰ τὴν πολυχρόνιον καὶ ἀδηλοτάτην ζάλην νὰ εὕρωσι τέλος τὴν γαλήνιον καὶ ἀσφαλῆ ὑπαρξίν τὴν ἐκ τῶν μεγαλοψύχων ἀποφάσεων τῶν τριῶν Αὐλῶν παρασκευαζομένην.

Εὐγνωμονήσει ἄρα ὁ λαὸς οὗτος θερμῶς, μαθὼν ὅτι αὐταὶ διατελοῦσι μεριμνῶσαι νὰ τῷ βραβεύσωσι τὸ μέγιστον ἐκεῖνο εὐεργέτημα διὰ τε τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου ἡγεμόνος καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἤδη παρ' αὐτῶν κριθέντων.

Καὶ πάντως συμφορώταται πρὸς ἐκπέρασιν τῆς μεγαλουργοῦ μερίμνης ὑπάρχουσιν αἱ σωτήριαι διαθέσεις τὰς ὁποίας διὰ τῆς χθесινῆς διακοινώσεως μοι ἀνηγγείλατε, ὡς περιεχομένας εἰς ἓν νέον πρωτόκολλον ὑπογεγραμμένον ἐν Λονδίῳ τῇ 16 ἰουνίου 1830 παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς συμμαχίας.

Ταύτην τὴν πράξιν ἐν ἣ ἤρπεν εἰς τὰς συμμαχοὺς Αὐλὰς νὰ ἀναπτύξωσιν ἀξιολόγως ἄρθρα τινὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, ἢ κυβέρνησις προθυμότατα θέλει γνωστοποιήσῃ καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ βεβαίως θέλει εὐρεῖ ἀπὸ καρδίας συνευγνωμονοῦντας αὐτῇ καὶ τοὺς ἐν τῇ Γερουσίᾳ καὶ τὸν λαὸν δι' ὅσα οἱ σεβαστοὶ τῆς Ἑλλάδος προστάται ὥρισαν νὰ ὑπὲρ αὐτῆς ὠφελήματα, μετ' εὐδοκίας ἀποδεχόμεντες τὰς πρὸς αὐτοὺς κατευθυνθείσας ἐφέσεις καὶ παραστάσεις παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ πρὸς ταύτην τεκμηριώσαντες τὴν τε πολύτιμον αὐτῶν ὁμοφωνίαν καὶ τὴν φιλανθρωποτάτην εὐμένειαν.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 15 αὐγούστου 1830.

Εἶδον, κύριε Πρόεδρε, ἐν τῇ γραφῇ τῇ συναπτομένῃ εἰς τὴν χθεσινὴν διακοίνωσίν σας, διασαφήσεις τινὰς περὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ Ὀθωμανικὰ κτήματα, εἰς τὰ προνόμια τῶν δυτικῶν, καὶ εἰς τὰ περὶ ὀροθεσίας· καὶ μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ἀνέγνωσα, πιστεύσατε, τὰς παρατηρήσεις σας περὶ ἐκάστου τῶν τριῶν τούτων.

Ἡ τοιαύτη τῶν συμμάχων Αὐλῶν διευκρίνητις καὶ καταθάρρυντις περὶ πραγμάτων ἐπιδεχομένων ἐρμηνείας ἀπαισίης πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν νέα καθήκοντα, τὰ ὅποια καὶ γνωρίζει καὶ ὀργᾶ νὰ ἐκπληρώσῃ, συντελοῦσα τὸ κατ' αὐτὴν προθύμως τε καὶ γνησίως εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὀρισθέντων περὶ συστάσεως τῆς νέας ἐπικρατείας.

Τῷ Κ. Κοντοσταύλῳ, μέλει τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς.

Ναυπλίῳ, 15 αὐγούστου 1830.

Καί τοι πολλὰ ἀγωνιζομένης τῆς διπλωματείας, ἡ Εὐβοία καὶ ἡ Ἀττικὴ τότε μόνον πιστεύω ὅτι θέλουσι ταχινῶς κενωθῇ, ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δυνηθῇ ν' ἀγοράσῃ τὰ τουρκικὰ κτήματα, συμφωνοῦσα νὰ δώσῃ μέρος τῆς τιμῆς αὐτῶν εἰς χρήματα, τὸ δὲ ἄλλο εἰς ὁμολογίας.

Καθ' ὅσα δὲ συνωμίλησα μετὰ τοῦ ἐνταῦθα εὐρισκομένου ἐπιτρόπου τῆς Πόρτας, φρονῶ ὅτι, ἂν ἡ κυβέρνησις εἶχε 200,000 τάλληρα,

ἡ σπουδαία αὕτη ὑπόθεσις ἐτελείονε συντόμως καὶ ἐπωφελέστατα πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Ἄν δὲν συνέβαιnen ἡ ἐν Γαλλίᾳ μεταβολή, ἡδυνάμην νὰ περιμένω τὸ δάνειον, καὶ ἐπομένως νὰ μεταχειρισθῶ εἰς τὸ προκείμενον, μέρος τῶν καταβολῶν ὅσας αἱ τρεῖς Αὐλαὶ μᾶς ἔδωκαν ἵνα ζήσωμεν μέχρι τοῦ νοεμβρίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο μὲ ἔλειψε, μία μόνη μηχανὴ μοὶ μένει, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἔρχομαι νὰ ζητήσω τὴν γνώμην σας.

Ἦθελα νὰ προτείνω εἰς κεφαλαιούχους Ἕλληνας τε καὶ ξένους νὰ δανείσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὰ 200,000 τάλληρα ἐπὶ ταῖς ἐπομέναις συνθήκαις.

α. Νὰ τὰ δανείσωσι μόνον διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν τουρκικῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ καὶ τῇ Ἀττικῇ.

β'. Διὰ τρία ἔτη, καὶ ἐπὶ τόκῳ 8 τοῖς 100.

γ'. Οἱ δανεισταὶ δύνανται ν' ἀγοράσωσι ἐθνικὰ κτήματα κατὰ τὴν Εὐβοίαν καὶ τὴν Ἀττικὴν διὰ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου.

δ'. Κατὰ τὴν ποσότητα τὴν ὁποίαν θέλουσιν ἐμπαριστᾶ αἱ ὁμολογίαι, ἡ κυβέρνησις θέλει χαρίσῃ ποσόν τι βράβευμα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ἐκ τούτων τῶν ὑποδείξεων σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ κάμετε ἓνα τύπον δανείου· καὶ ἂν στοχάζεσθε πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖον νὰ ἔλθετε καὶ μόνος εἰς Ναύπλιον διὰ τοῦ κυτάρου (κοτέρου, cutter), ἄσμένως θέλω σᾶς ἰδεῖ. Θέλω δὲ σᾶς ἐπαναγᾶγει εἰς Αἴγινα κατὰ τὸν περίπλουν ὃν μελετῶ καὶ ἐγὼ νὰ κάμω αὐτόσε τὴν ἐρχομένην ἐξοδομάδα.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων
Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 16 αὐγούστου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει συσχηματισθῇ ἀκριβέστατα πρὸς

τὰ συμφωνηθέντα παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμαχῶν Αὐλῶν μετὰ τοῦ Χατζῆ Ἰσμαήλ Μπέη, ἐπιτρόπου τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, καὶ δηλωθέντα πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς γραφῆς αὐτῶν τῆς 15 (27) τοῦ τρέχοντος.

Κρίνει δὲ ἡ κυβέρνησις περιττὸν νὰ ἐπαναμνήσῃ ἐνταῦθα ὅσα πολλάκις παρέστησε πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους περὶ τῶν ἀπαραιτήτως προνοητέων πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐνδεχομένων κακῶν ἀπαντημάτων τῆς ἐκτελέσεως τῶν περὶ ὁροθεσίας ὁρισμῶν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐπρόβλεπε νὰ ἀνατεθῇ εἰς μόνους τοὺς ὁροθέτας ἢ τοῦ ἔργου διευθυνσις, παρευρισκομένων πλησίον πού τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων πρὸς βοήθειαν αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ, νὰ δοθῇ δὲ καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν ἰδιαιτέρα ποσότης χρημάτων ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐξοικονομήσῃ τοὺς ἐκείθεν εἰς τὰ ὧδε μεταναστεύοντας κατοίκους.

Τούτων καὶ πάλιν ὀφείλω νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἐκπλήρωσιν κατὰ τὸν ὁρισμένον χρόνον πρὸς κένωσιν τῆς Βονίτσης καὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Μάλιστα δὲ ἐκλιπαρῶ, διότι ἡ παραχώρησις τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς Βονίτσης ἀναγκάτως ἐμπεριέχει καὶ τὴν τοῦ Μακρονόρους, τοῦ ὁποίου οἱ τὰ στενὰ κατέχοντες στρατιῶται πρέπει νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ αὐτοί, ἵνα μὴ ἀπομονωθῶσι καὶ χάσωσι τὴν κοινωनीαν μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ· ὅθεν οὐδὲ πρόκειται πλέον ἔργῳ περὶ ἀποδόσεως μόνης τῆς Βονίτσης, ἀλλὰ περὶ ἀπολείψεως συγχρόνῳ ὅλων τῶν τόπων ὧσους οἱ Ἕλληνες κατέχουσι σήμερον ἔντε Ἀκαρνανίᾳ καὶ τῇ ἀνωτέρᾳ Διτωλίᾳ.

Ἐὰν οἱ τρεῖς ὁροθέται δὲν φθάσωσι τὸν καιρὸν τῆς ἀμοιβαίας ἀντικεινώσεως τῆς Βονίτσης καὶ τῆς Ἀττικῆς, χρησιμώτατοι θέλουσιν εἶσθαι καὶ οἱ ἀντ' ἐκείνων ἀποσταλησόμενοι παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων ἐκεῖσε πιστοὶ ἄνθρωποι.

Τοῖς κυρίοις Καλογεροπούλῳ, Μάνῳ, καὶ Μίσογλου.

Ναυπλίῳ, 19 αὐγούστου 1830.

Σὺς προσκαλοῦμεν, κύριοι, νὰ συνέλθετε, ἵνα μεταβῇτε ἀμέσως εἰς Εὐβοίαν καὶ Ἀττικὴν, ἐκπληρώσοντες ἀξιόλογόν τινα ὑπηρεσίαν κατὰ τὰς διαγραφησόμενας ἐνταῦθα ἐντολάς.

Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι κατὰ τὰς εὐμενεῖς συνθεσίας τῶν σεβαστῶν συμμάχων, προστατῶν τῆς Ἑλλάδος, ἡ Εὐβοία καὶ ἡ Ἀττικὴ συσσωματοῦνται τελείως εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν. Γνωρίζετε δὲ καὶ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν συνθεσιῶν τούτων τοὺς ὑπὲρ τῶν Ὀθωμανῶν τῶν ἐχόντων κτήματα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, αἰτήσαντας παρ' ἡμῶν ἐκδήλωσιν περὶ τούτου, ἡμεῖς ἀπεκρίθημεν τὸ δέον, ὥς θέλετε ἰδεῖ ἐκ τῶν ἀντιγράφων τὰ ὁποῖα προσετάχθη ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεὺς τῆς κυβερνήσεως νὰ σᾶς δώσῃ.

Αὐτὸς θέλει σᾶς δώσῃ καὶ τὰ ἄρθρα τῶν Λονδινείων συνθεσιῶν, ἐν οἷς διασχεῖται μὲν τὸ ποῦ καὶ ποῖα εἶναι τὰ κτήματα ὅσα οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι πλήρως δικαίωμα νὰ πωλήσωσι, πρὸς δὲ, καὶ ὅτι ὅσοι ἐξ αὐτῶν θελήσωσι νὰ μείνωσιν ἐν Ἑλλάδι, δύνανται νὰ κρατήσωσι τὰ κτήματά των, καὶ νὰ ζῶσιν ἐν πασὶ κατὰ τὸν νόμον, προστατευόμενοι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Ἐκ τούτων τῶν ἄρθρων θέλετε ἰδεῖ ὅτι περὶ ἄλλων δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων τῶν κειμένων ἐν τῷ Τουρκικῷ τόπῳ, καὶ ἐχομένων σήμερον ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐντελῶς τε καὶ ὀλοκλήρως. Θέλετε ἰδεῖ πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἀπὸ τούτων σπουδαιοτάτην διαστολὴν τῶν Βακουφίων, καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους καθ' ὃ οἱ Τούρκοι θέλουσι δύνασθαι νὰ ἐκπωλήσωσι τὰς ἰδιοκτησίας των.

Ἦμεῖς λοιπὸν ὑπάρχοντες εἰς Εὐβοίαν, καὶ συνομιλοῦντες πανταχοῦ

ὄθεν διαβαίνετε, μὲ τοὺς Τούρκους περὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων ἄρθρων, θέλετε τοῖς εἰπεῖ ὅτι ἀπεστάλητε ἵνα τοὺς βεβαιώσετε ὅσα διὰ τῆς ἡμετέρας γραφῆς ὑπεσχέθημεν περὶ τούτων πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους· θέλετε τοὺς ἐπιβεβαιώσῃ δηλαδὴ ἐκ προσώπου ἡμῶν,

α'. Ὅτι ὅσοι τῶν ιδιοκτητῶν Ὁθωμανῶν θελήσωσι νὰ μείνωσιν εἰς τὸν τόπον, θέλουσιν ἔχει τὰς ιδιοκτησίας των καὶ καρποῦσθαι τελείαν ἀσφάλειαν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

β'. Ὅτι ὅσοι θελήσωσι νὰ πωλήσωσι τὰ κτήματά των, θέλουσι λάβῃ παρ' ἡμῶν πᾶσαν τὴν δυνατὴν βοήθειαν καὶ εὐκολίαν.

γ'. Ὅτι ὀλικῶς ἡ κυβέρνησις θέλει ἐκπληρῶσθαι φυλακτικώτατα καὶ ἀκριβέστατα ὅλα τὰ ὑπὲρ αὐτῶν διομολογηθέντα ἐν ταῖς Λονδινείois πράξεσι, περιμένουσα τὰ ἀμοιβαῖα καὶ παρ' αὐτῶν.

Οὕτω διεξηγηθέντες πρὸς τε τὸν Ὁμὲρ Πασᾶν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους μεγάλους Τούρκους τοὺς φέροντας ἐκέισε τὰ πρῶτα διὰ τὴν εὐπορίαν των, καὶ ἐμπράκτως ἔπειτα θέλετε τοὺς ἀποδείξῃ ὅτι ἀπεστάλητε ἵνα συμπαρασταθῇτε καὶ τοὺς ἐπευκολύνετε ὅσον τὸ δυνατὸν παρ' ἡμῶν.

Θέλετε φροντίζει δηλαδὴ νὰ ἐνθαρρύνετε τοὺς πολίτας τῆς Ἑλλάδος ὅσοι ἔρχονται ἢ εὐρίσκονται αὐτόσε, εἰς τὸ ἀγοράζειν τὰς Τουρκικὰς ιδιοκτησίας. Καὶ πάλιν, ἅμα τῶν συμφωνημάτων γινομένων κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα τοῦ πρωτοκόλλου, τουτέστιν ὅταν ἡ ιδιοκτησία ᾖναι μὲν ἀποδεδειγμένη ἐξ ἐγγράφων σαφῶν καὶ νομίμων, ἀνήκῃ δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν δυναμένων ἐκπωληθῆναι κατὰ τὸ πρωτόκολλον, εὐθὺς θέλετε μᾶς γράφει κατ' αἵτησιν τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ἡ κυβέρνησις θέλει ἐπικυροῦν τὴν ἐκπώλησιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀγοράσωσι κτήματα ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Ἀττικῇ, Ἕλληνές τε καὶ ξένοι, ἐνδέχεται νὰ ἔρχωνται βραδύτερον, καὶ οἱ Τούρκοι νὰ βιάζωνται νὰ ἐξαργυρώνωσι τὴν κατάστασιν των, θέλετε εἰπεῖ πρὸς τούτους ὅτι τὸ πρωτόκολλον τοὺς δίδει διορίαν ἐν ὀλόκληρον ἔτος, καὶ τέλος ὅτι εἶναι πιθανόν, ἀφ' οὗ ἡ κυβέρνησις παραλάβῃ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Εὐβοίαν, νὰ συνεργήσῃ

εἰς τινὰς ἀρμογὰς καὶ οἰκονομίας δι' ὧν νὰ πωληθῶσιν εὐκόλως ὅσα κτήματα ἤθελαν τοῖς μένει ἀκόμῃ.

Ἄν οἱ χρηματικοὶ ἡμῶν πόροι μᾶς τὸ συνεχώρουν, ἡμεῖς ἠθέλαμεν τοῖς προσφέρει ἀμέσως τὴν τοιχύτην εὐκολίαν, ἀγοράζοντες τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κτήματα, προεκτιμώμενα ὑπὸ ἐμπείρων, ἐκλεγεμένων ἐξ ἐκτέρων τῶν μερῶν, καὶ προσυμφωνουμένων τῆς τε τιμῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς αὐτῶν. Τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν μὴ δύναμενοι νὰ πράζωμεν, δὲν ἀνελπιστοῦμεν ὅμως καὶ νὰ τὸ κατορθώσωμεν εἰς τὸ ὕστερον.

Διὸ καὶ πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον σᾶς παραγγέλλομεν νὰ ἔλθετε περὶ τούτου εἰς λόγους μετὰ τε τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ καὶ τοῦ Μολλᾶ καὶ τῶν ἄλλων κτηματικῶν, καὶ ἂν θελήσωσι, νὰ διαπραγματευθῇτε μὲ αὐτοὺς, ἀκολουθοῦντες τοὺς ἐφεξῆς κανόνας·

α. Θέλετε ἐξετάζει τὰ δικαιωτήρια τῆς ιδιοκτησίας ἐκάστου Τούρκου θέλοντος νὰ πωλήσῃ τὸ κτῆμα του.

β. Ἀναφανέντος τοῦ δικαιωτηρίου ἐννόμου καὶ ἰσχυροῦ, θέλετε ἐκλέγει ἐμπείρους πρὸς ἐπιτόπιον διαμέτρησιν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ κτήματος, ἐργασθησομένους μετὰ τῶν ἐμπείρων οὓς θέλει ἐκλέξῃ καὶ ὁ ἰδιοκτήτωρ.

γ. Ἐν ᾧ οἱ ἐμπειροὶ καταγίνονται εἰς τὴν ἐκτίμησιν, ὑμεῖς θέλετε φροντίζῃ νὰ πορίζεσθε καὶ ἀλλαχόθεν πληροφορίας περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὑποστατικοῦ, περὶ τῶν προϊόντων καὶ τῆς ποσότητος αὐτῶν κατ' ἔτος μεσεῦον, καὶ γενικῶς περὶ τῆς ἀξίας του.

δ. Κατὰ τὴν βάσιν τῆς ἐκτιμήσεως θέλετε διαπρίξῃ μετὰ τοῦ κτήτορος, περὶ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς, καὶ στείλῃ πρὸς ἡμᾶς λεπτομερῆ ἔκθεσιν μετὰ τῶν προτάσεων τοῦ τε κτήτορος καὶ ὑμῶν.

ε. Ἐν περιπτώσει ἀγορᾶς θέλετε προαναγορεύσῃ ὅτι ἡ κυβέρνησις τὴν ἀναδέχεται μὲν, ἀλλ' ἐπὶ τιμαῖς μετρίαις καὶ ἅμα δικαίαις, καὶ ἐπὶ πληρωμῇ γεννησομένη εἰς μακρὰς διορίας, διδομένης μόνης μικρᾶς ποσότητος ἐν τῇ παρалаβῇ τῆς κυριότητος τῶν κτημάτων.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Τούρκοι ἔχουσι καὶ γεννήματα καὶ ζῶα τὰ ὅποια

θέλουσι νὰ πωλήσωσι, παραγγέλλεσθε νὰ λάβετε γνῶσιν καὶ περὶ αὐτῶν, πληροφορούμενοι τὴν ποσότητα, τὴν ποιότητα, καὶ τὴν τιμὴν. Μᾶς συμφέρει πρὸς τούτοις νὰ μάθωμεν τὰς ἐκπωλητικὰς συμφωνίας τῶν Τούρκων περὶ τε τοῦ ποσοῦ τῆς τιμῆς καὶ τῆς διορίας τῆς πληρωμῆς αὐτῆς.

Τέλος θέλετε προσέχει ἐπιμελῶς καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ δι' ἄλλων ὅπως μὴ πωλήσωσιν οἱ Τούρκοι κτήματα τοῦ δημοσίου, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐπανήκοντα κατὰ τὸ πρωτόκολλον. Νὰ μᾶς πορίσετε δὲ ὅλας τὰς δυνατὰς διακλήψεις καὶ περὶ τοῦ πληθους τῶν κατοίκων, περὶ τῶν δημοσίων πόρων καὶ κτημάτων, περὶ τῶν μεταλλείων, δασῶν, καὶ ἄλλων κοινῶν εὐπορημάτων. Καὶ νὰ μᾶς ἐκθέσετε πάντα ὅσον ἔνεστι συχνά, καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν χρονίζει τὰ θέοντα ἀντισημαίνοντες.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίω, 22 αὐγούστου 1830.

Ἐπειδὴ ἐν ταῖς συνομιλίαις μου μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Πόρτας Μολλᾶ περὶ τῆς πωλήσεως τῶν κτημάτων τῶν ἐπαρχιῶν ὅσαι μεταβίσονται ἀπὸ τῆς μιᾶς κυριότητος εἰς τὴν ἄλλην, ἐρωτήσαντός μου ἂν κατὰ τὸ ἀμοιβαῖον δίκαιον θέλῃ εὐκολύνῃ καὶ αὐτὸς τὴν πώλησιν τῶν ιδιοκτησιῶν τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ὁ τόπος ἐξαποδίδεται εἰς τὴν Πόρταν, ὁ Ὀθωμανικὸς ἐπίτροπος, χωρὶς νὰ δώσῃ χάμμιαν ὑπόσχεσιν, ἐζήτησε νὰ μάθῃ ποῖαι τινὲς εἶναι αἱ ιδιοκτησίαι αὗται, καὶ πόση ὡς ἔγγιστα ἡ ἀξία των, καὶ τῷ ἀπεκρίθην ἐγὼ ὅτι θέλω φροντίσῃ νὰ τῷ πορίσω τὰς περὶ τούτου πληροφορίας· σὰς προσκαλῶ λοιπὸν, κύριοι, διὰ τοῦ παρόντος νὰ ἐγκύψετε εἰς τὴν συλλογὴν αὐτῶν μετὰ τῆς δευτέρας ἐπιμελείας.

Πρὸς τοῦτο δύναμαι νὰ σᾶς παρέξω ἀφορμὴν τοὺς συνταχέντας πίνακας ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν ὅσκι κατὰ καιροὺς διωρίσθη-

σαν νὰ καταγράψωσι τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια κτήματα, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας θέλει σᾶς διακοινώσῃ καὶ τὸν πίνακα τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀφ' οὗ ἐπισκοπήσετε, μὴ λείψετε νὰ τοῦ τὰ ἀποδώσετε, ὡς χρησιμεύσουντα εἰς ἄλλας διοικητικὰς σπουδὰς, τῶν ὁποίων δὲν ἀγνοεῖτε τὸ ἀξιόλογον. Εἰς δὲ τὴν διάπραξιν τοῦ προκειμένου ἔργου ὁ κύριος πρόεδρος τῆς Γερουσίας δύναται μάλιστα νὰ συγκαλέσῃ καὶ συναρμύσῃ τὰ μέλη ὅσα ἔχουσι τοπικὰς γνώσεις.

Ἔσται δὲ τὸ ἔργον τοῦτο, πίναξ δεικνύων ἐν ἐκάστῃ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ὅσαι κατὰ τὴν ὁροθεσίαν μένουσιν ἔξω τῆς νέας ἐπικρατείας, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ὡς ἔγγιστα ἀξίαν τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων.

Καί τοι δὲ ὁ πίναξ οὗτος δὲν προλύει αὐτόθεν οὐδὲν ζήτημα, φρονῶ ὅμως ὅτι ἡ Γερουσία ὀφείλει, παρασκευάζουσα αὐτὸν, νὰ φυλάττῃ τὸ πρᾶγμα γνωστὸν εἰς ἐκυτὴν μόνην καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Διὰ τούτων ἀποκριθεὶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 102 διαγγέλλματος ὑμῶν τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰ προκείμενα, θέλω προσθέσῃ ἡδὴ τὴν γνώμην μου καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀττικῇ κτημάτων ὅσα ἡ κυβέρνησις πρὸ τῆς πτώσεως τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἀκροπόλεως εἶχε πωλήσῃ.

Εἰὰν τὰ κτήματα ταῦτα εὐρίσκωνται σήμερον εἰς χεῖρας τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κυρίων ἢ τῶν ἐχόντων ἐπιδικαίωμα, ἡ κυβέρνησις κατὰ τὸ γράμμα τοῦ πρωτοκόλλου δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔχουσιν εἰς τὸ πωλῆσαι αὐτά. Εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἀγοραστὰς τοὺς χάσαντας διὰ τὴν πτώσιν τῆς ἀκροπόλεως τὰ ἀγορασθέντα, ἄλλο δὲν μένει εἰ μὴ νὰ ὑποφέρωσι τὸ τυχερὸν τοῦ πολέμου, ἢ νὰ παραστήσωσιν ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεις των, ὥστε νὰ ἐξετάσῃ ἡ κυβέρνησις ἂν ᾔται δεκταὶ ἢ ὄχι.

Ἡ κυβέρνησις ἔστειλεν εἰς τὴν Εὐβοίαν μίαν συνεπιτροπὴν, τῆς ὁποίας τὰς ὁδηγίας θέλει σᾶς διακοινώσῃ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεὺς, καὶ θέλετε πληροφορηθῇ ὅτι ἔπραξα πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ πρὸς σκέπην τῶν νομίμων συμφερόντων τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Εὐβοέων.

Καὶ ἐγὼ ἡλπίζα ὡς ὑμεῖς, κύριοι, ὅτι ἐπικαλουμένη ἡ κυβέρνησις

σις τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν ἔμφορον προνόησιν τῶν Ἑλλήνων, ἤθελε δυνηθῇ νὰ διαπράξῃ δάνειον, καὶ ἐκ τούτου νὰ κατορθώσῃ ὀλίγον τινα συμβιβασμὸν πωλήσεως μετὰ τῶν Τούρκων κτηματιῶν, καὶ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν κένωσιν τῶν φρουρίων καὶ τῆς νήσου Εὐβοίας. Ἀλλ' αἱ μερικαὶ αἰτήσεις μου καὶ ἀπόπειραι τῆς διαθέσεώς τινων κεφαλαιούχων, δὲν μοι προσφέρουσι πολλὴν εὐψυχίαν, καὶ ἀμφιβόλλω ἂν ἡ κυβέρνησις, κηρύττουσα καὶ συμφορωτάτας συμφωνίας δαυνοῦ, δυνηθῇ νὰ εὕρῃ μετόχους διὰ μεγάλας ποσότητας. Ἀναγκάζομαι λοιπὸν νὰ προσφύγω εἰς τοὺς ξένους, καὶ τοι πολλῆς οὔσης καὶ δεινῆς τῆς ἀβεβαιότητος, καὶ πολλῶν ἐπιβλαβῶν χρονισμῶν ἀναγκαιῶς παρεπομένων ἐκ τοῦ τοιούτου δρόμου εἰς τὰς ἐνεστώσας περιστάσεις.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1830.

Συναπτόμενον λαμβάνετε, κύριοι, τό, τε διάταγμα δι' οὗ συνιστῶμεν πολιτειογραφικὴν ἐπιτροπὴν, καὶ τοὺς διδομένους εἰς αὐτὴν χρηματισμούς(*). Οἱ πίνακες δὲ τοὺς ὁποίους αὕτῃ ἐτάχθη νὰ συν-

(*) Χρηματισμοὶ πρὸς τὴν πολιτειογραφικὴν ἐπιτροπὴν.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1830.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς τὴν πρώτην διεγράψαμεν ὑποτύπωσιν τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμῆσεως τῆς ἐπικρατείας, ἐπιβέβηκαμεν εἰς τε τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ εἰς τοὺς προσωρινούς Διοικητάς νὰ συλλέξωσιν ἕκαστος εἰς τὰς ἐπαρχίας των πάσας τὰς δυνατάς πολιτειογραφικὰς διαλήψεις. Τούτων αἱ πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἐκθέσεις θέλουσι κοινωθῇ εἰς ὑμᾶς, καὶ ἐξ αὐτῶν θέλετε λάβῃ πρώτην τινὰ τοῦ πράγματος θεωρίαν.

Τὰ τέλη δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους διωρίσαμεν εἰς ἕκαστον διοικητικὸν τμήμα καὶ ἐπιτροπὰς ἵνα πορισθῶσι σαφεστέρας καὶ πληρεστέρας εἰδήσεις περὶ τε τοῦ πληθους τῶν κατοίκων καὶ περὶ τῶν κτημάτων, ἰδιωτικῶν τε καὶ ἰθνηκῶν. Καὶ τήν τε ἐγκύκλιον

τάξῃ, θέλουσι μᾶς χρησιμεύσῃ ἵνα βάλωμεν εἰς πράξιν τὸν θ'. παρὰ γραφον τοῦ ζ'. ἄρθρου τοῦ τρίτου τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως ψηφίσματος.

Ἦδη δὲ ἐρχόμεθα νὰ σᾶς μεταδώσωμεν τὸ σχέδιον ἡμῶν πρὸς ἐπίτευξιν προχειροτέραν τοῦ σκοποῦ ὃν σᾶς ὑπεδείξαμεν διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. . . . διαγγέλματος, καὶ πληρώσιν τοῦ πόθου ὃν μᾶς ἐκφράζουσιν ὅλοι ἀπλῶς οἱ πολῖται.

Πρόκειται δηλαδή νὰ πορίσωμεν ἰδιοκτησίαν γῆς εἰς τοὺς κατοίκους τῶν διαφόρων κοινοτήτων τῆς ἐπικρατείας ὅσοι δὲν ἔχουσι, καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας, νὰ παρῆζωμεν καὶ τὴν πρόσκτησιν ἄλλης, ἂν θέλωσι.

καθ' ἣν εἰργάσθησαν αἱ ἐπιτροπαὶ καὶ τοὺς πίνακας τοὺς κατασκευασθέντας ὑπ' αὐτῶν θέλει σᾶς δώσῃ ἐπίσης ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας.

Ἐκ τούτων πάντων σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ συντάξετε πρῶτον τὸν πολιτειογραφικὸν πίνακα ἐκάστης ἐπαρχίας, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πρὸς τὸ παρὸν.

Θέλουσι δὲ περιέχει μετὰ πλείστης ἀκριθείας οἱ πίνακες,

α'. Τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων.

β'. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχόντων κτήματα.

γ'. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργαζομένων ἐθνικᾶς γαίας καὶ μὴ ἐχόντων ἰδίας.

Τούτου μάλιστα τοῦ μέρους ἔχοντες κατεπίγουσαν χρεῖαν, ἀπαιτοῦμεν νὰ τὸ διαλύσετε ταχέως.

Ἐπιτραμμένους δὲ καὶ τὴν ἐπέκεινα περὶ τῶν τοιούτων ἔρουναν καὶ φιλοπονίαν, σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀπευθύνετε ὅλας ὑμῶν τὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τε τῶν ἱστορημάτων τῶν διακινουμένων ἤδη εἰς ὑμᾶς καὶ ἐφ' ὅσων ἄλλων κρίνετε ἀναγκαῖον νὰ πορισθῇτε.

Ὁ μὲν σκοπὸς τοῦ ἔργου ὑμῶν εἶναι νὰ δώσετε ἐν καιρῷ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν πλήρη πολιτειογραφίαν τῆς Ἑλλάδος. Πρέπει ὅμως αἱ σπουδαὶ ὑμῶν νὰ κατευθύνωνται οὕτως, ὥστε καὶ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ λαμβάνῃ παρ' αὐτῶν ἡ κυβέρνησις, χρεῖας δυνάμεις, τὸ χρήσιμον.

Τούτου χάριν, ἀφ' οὗ διέλθετε τὰ εἰς ὑμᾶς μεταδιδόμενα γνωρίσματα, θέλετε μᾶς προβάλλῃ τὴν μέθοδον καθ' ἣν φρονεῖτε νὰ ἐκπληρώσετε κάλλιον τὴν προαίρεσιν τῆς κυβερνήσεως.

Ἢ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπῇ θέλει σᾶς δώσῃ τὰ βιβλία καὶ ὅσα ἀνγκαῖα εἰς τὴν ἀσχολίαν σας. Θέλετε δὲ συνέχεσθαι εἰς ἐν τῶν δωμάτων τῆς Γερουσίας, παραγγελέντων καὶ τῶν γραμματέων τῶν δύο τμημάτων νὰ σᾶς βοηθῶσι. Καὶ ὁ μνηστὴρ μιθὺς ὑμῶν ἔσται . . . φρόνικες, ἀπ' ἀρχῆς τεῦ σεπτεμβρίου λογιζόμενος.

Κατὰ τοὺς πίνακας λοιπὸν τοὺς ὁποίους διωρίσθη νὰ συνθέσῃ ἡ πολιττειογραφικὴ ἐπιτροπὴ, οἱ Διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, συμβουλεύμενοι παρὰ τῶν ἐπιτοπίων ἐπιτροπῶν, τῶν δημογεροντιῶν, καὶ δύο προκριτῶν ἢ ἐπιτρόπων τῶν κοινοτήτων, θέλουσι προσδιορίσῃ,

α'. Τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκογενειῶν ἢ τῶν ἀτόμων τῶν στερουμένων ιδιοκτησίας.

β'. Τὴν γῆν ὅση θέλει τοὺς δοθῇ περὶ τὴν κοινότητα, λογιζομένου τοῦ κλήρου ἐκάστης οἰκογενείας ἢ ἐκάστου ἀτόμου κατὰ τὴν ποιότητα τῆς γῆς. Ὁ κανονισμὸς δὲ θέλει γῆσῃ τὸ μέγιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον μέτρον ἐκάστου κλήρου

γ'. Τὴν διαίρεσιν τῶν εἰς τὴν κοινότητα ἀποκληρωθησομένων γαιῶν, καὶ τὴν διανομὴν αὐτῶν διὰ λαχοῦ.

δ'. Τὴν ἐκτίμησιν ἐκάστου κλήρου ὑπὸ πραγματοποιημένων διωρισμένων παρὰ τε τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς κοινότητος.

ε'. Τέλος τὸ διάταγμα θέλει ὀρίσῃ τὰς προθεσμίας καθ' ἃς ἕκαστος πολίτης ἢ ἐκάστη οἰκογένεια κληροῦχος θέλει πληρῶσθαι τὴν τιμὴν τοῦ ἰδίου κλήρου εἰς τὸ ταμεῖον. Καλὸν δὲ κρίνομεν ἡ προθεσμία νὰ σταθῇ που μεταξὺ τῶν δέκα καὶ δεκαπέντε ἐτῶν.

Τὸ διάταγμα θέλει ὀρθοτεθῇ καὶ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς.

Καὶ δὴ κατὰ τὸ ἐνεστὼς σύστημα τῆς φορολογίας, ἕκαστος δασμοφόρος θέλει πληρῶναι ἀπλοῦν δέκατον ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος μέρους τῆς κυβερνήσεως τὸ ὁποῖον ἐπλήρουν πρότερον κατ' ἔτος εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ τὸ δέκατον τοῦτο, ἔσται ὑφαιρούμενον ἀπὸ τὸ χρέος ὅπερ ὁ δασμοφόρος ἐχρεώθη διὰ τὸν δοθέντα εἰς αὐτὸν κλῆρον τῆς γῆς. Ἄν δὲ μετεβάλλετο τὸ σύστημα τῆς φορολογίας, καὶ ὁ φόρος ἐρρίπτετο ὅχι εἰς τὰ προϊόντα, ἀλλ' εἰς τὴν γῆν, τότε ἡ προδηλωθεῖσα ὑφαιρέσις ἐγίνετο καὶ ἀπλουστέρα καὶ εὐκολωτέρα.

Τὸ διάταγμα θέλει ὀρίσῃ πρὸς τούτοις ὅτι, ἀφ' οὗ αἱ κοινότητες προικοδοτηθῶσιν, ἐλεύθερον ἔσται εἰς πάντα πολίτην ν' ἀγοράζῃ γαίαν ἀπὸ τὰς εἰσέτι μενούσας τοῦ δημοσίου. Ὅθεν καὶ αἱ γαῖαι αὗται θέλουσι καταμετρηθῇ, καὶ εἰς κλήρους διαιρεθῇ, καὶ ἐκτιμηθῇ. Ἔσται δὲ ἡ ἑκτασις ἐκάστου κλήρου, κατὰ τὴν ποιότητα καὶ τὸ

σχῆμα τῶν τόπων, ἀπὸ 500 ἕως 1000 στρεμμάτων. Καὶ πωληθῇσονται οἱ κλῆροι εἰς τοὺς πλειστηριάσσοντας, καὶ ἡ τιμὴ πληρωθήσεται καθ' ὠρισμένας προθεσμίας.

Οἱ κτήτορες τῶν γαιῶν τῶν τε κοινοτήτων καὶ τῶν μετέπειτα πωληθησομένων, ὡς εἴρηται, θέλουσι λαμβάνει παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐνδεικτικὸν τῆς ιδιοκτησίας, καὶ λαμβάνοντες, θέλουσι πληρῶναι μικρὸν τι ἀνταπόδομα κατὰ στρέμμα.

Ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τούτων τῶν ἀνταποδομάτων θέλουσιν ἀντιμισθωθῇ οἱ δημογέροντες, οἱ πάρεδροι αὐτῶν, οἱ πραγματογνώμονες, ἔτι δὲ καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ συντάζαντες τὰ πρακτικά, τὰς καταγραφάς, καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς τοιαύτης ἐξεργασίας.

Σὰς προσκαλῶ, κύριοι, νὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν τὰς πρώτας ταύτας ιδέας, καὶ νὰ μοὶ κοινώσετε τὴν γνώμην σας. χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιχειρήσετε τὴν σύνταξιν τοῦ προκειμένου διατάγματος. Περὶ τούτου θέλει φροντίσῃ ἡ κυβέρνησις ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὸ φρόνημά σας, καὶ τελῶς σχεδιασθῇ, θέλει σὰς τὸ διακοινώσῃ.

Τοῦ διατάγματος τούτου τὸ μὲν πρῶτον μέρος δὲν ἔχει χρεῖαν ἐπικυρώσεως ἐθνικῆς, ὡς ἐνεργοῦν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ β'. παραγράφου τοῦ ζ'. ἄρθρου τοῦ τρίτου ψηφίσματος τῆς Ἀργείας συνελεύσεως. Ἀλλὰ τὸ δεύτερον μέρος, μὴ ὂν ἀδιάφορον, μηδὲ πάρεργον, πάντως χρήζει τῆς ἐθνικῆς προεπικυρώσεως πρὸς ἐκτέλεσιν. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι τὸ διάταγμα, συνταχθὲν τῇ ψήφῳ καὶ τῇ δοκιμασίᾳ ὑμῶν, καὶ διὰ τῶν Διοικητῶν προτεθὲν εἰς γνώσιν καὶ κρίσιν τῶν ἐπαρχιῶν, βεβαίως θέλει ἐπικυρωθῇ παρὰ τῆς ὁμοφώνου εὐδοκίας ὅλων τῶν πολιτῶν, καὶ τότε θέλει ἔχει πλήρη νόμου ἰσχύν.

Ἰπακούεται δὲ, κύριοι, ὅτι οὐδόλως θέλομεν νὰ ἐγγίσωμεν τὴν ὑποθήκην εἰς ἣν ὑπόκεινται τὰ ἐθνικὰ κτήματα διὰ τὰ ἀρχαῖα δάνεια· καὶ τοῦτο θέλει διασαφηθῇ πρεπόντως ἐν τῷ διατάγματι.

Περιμένω τὰς παρατηρήσεις σας, τὰς ὁποίας ἅμα λαβὼν θέλω σὰς στείλῃ τὸ σχέδιον τοῦ διατάγματος.

Τῷ γερουσιαστῇ Κ. Μεταξᾶ, ἀπεσταλμένῳ
εἰς Σπάρτην.

Ναυπλίῳ, 26 αὐγούστου 1830.

Ἐξ ὅλων τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔλαβον περὶ τῆς κατὰ-
στάσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ Κυριακούλη, ἀδελφοῦ τοῦ Πέτρου
Μαυρομιχάλη, παρακινουῖμαι νὰ σᾶς γράψω ἵνα, ἐρευνήσαντες καὶ
ὕμεις ἐπιτοπίως, μοὶ προβάλετε ποίαν βοήθειαν δύναται ἡ κυβέρ-
νησις νὰ δώσῃ εἰς τὴν χήραν καὶ εἰς τὰ ὄρφανὰ τοῦ μακαρίτου.

Ἐὰν ἄλλα μέλη τῆς αὐτῆς γενεᾶς ἔσφαλον πρὸς τὴν κυβέρνησιν,
δὲν εἶναι ὅμως δίκαιον νὰ πᾶσῃ ἐκ τούτου καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ
Μαυρομιχάλη τοῦ πεσόντος ὑπὲρ πατρίδος.

Σᾶς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ ἐπιμεληθῇτε ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης
τῆς περιθάλψεως, ἐξηγοῦντες ἅμα τὴν διάνοιαν τῆς κυβερνήσεως εἰς
τούς περὶ ὑμᾶς Σπαρτιάτας.

Τῷ Κ. Βάρωνι Δεσαιμβενσάν εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 8 Σεπτεμβρίου 1830.

Ὁμοχρόνως ἔλαβον τὰ ἔντιμα γράμματά σας τῆς τε 24 ἰουλίου
καὶ τῆς 14 αὐγούστου, ἐκδόσεων περιλαμβανουσῶν ὅλον αἰῶνα, ἂν
πρέπη ὁ καιρὸς νὰ μετρῆται κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀξιολογότητα
τῶν συμβαινόντων.

Πεφύκασι δὲ αἱ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἀγγελλόμεναι καὶ ἐν τῷ
ὑμετέρῳ γράμματι τῆς 14 αὐγούστου συντόμως ἀνακεφαλαιούμεναι
μεταβολαὶ οἵτι νὰ δώσωσιν ἀναγκαίως μεγάλην τινὰ ροπήν εἰς τὰ
τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἐλπιστέον ὅτι τὰ ἐμβριθέστερα προβλήματα περὶ
τῶν ὁποίων μοι ἀναφέρετε ἐν τῷ γράμματί σας τῆς 24 ἰουλίου, θέ-

λουσιν ἀνυπερθέτως λυθῇ παρὰ τῆς τριπλῆς συμμαχίας, λαμβανούσης γενναίως εἰς νοῦν νὰ στηρίξῃ ἐπὶ πλατυτέρως βάσεως τὴν νεόφυτον ἐπικράτειαν, πρὸς δὲ, ὅτι καὶ ἡ Ἑλλάς συντελέσει εἰς τὴν περιφανῇ ταύτῃ ἐκβάσιν, σωφρόνως μηχανωμένη τὰ πρὸς τὴν ἡθικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῆς ἐπανόρθωσιν.

Περὶ τοῦ μέρους τούτου τοῦ δυσχεροῦς ἔργου τὸ ὅποιον νὰ διαπράξω ἐπαγωνίζομαι, καὶ πρότερον ἤδη σᾶς ἐκοίνωσα τὰς παρατηρήσεις μου, ἀλλὰ καὶ σήμερον ζητῶ συγχώρησιν νὰ σᾶς τὰς ἀναμνήσω, ὃν ἐνδεχόμενον νὰ δυνηθῇτε νὰ κάμετε καλὴν τινα χρῆσιν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ πιστεύω μάλιστα, ἐπειδὴ τῶν συμπατριωτῶν σας τινὲς, περιελθόντες, καθὼς καὶ ὑμεῖς, τὸν ἐνταῦθα τόπον, δι᾽ ἐσχυρίζονται νὰ τὸν θεωρῶσιν ὅχι ὅποιον τεσσάρων αἰώνων δουλεία καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἀναρχία ἡθικῶς τε καὶ ὑλικῶς τὸν κατέστησαν, ἀλλ' ὅποιον τὸν θέλουσιν, ἐκ προαιρέσεως ἐπαινετῆς ἄλλως τε, οἱ δημοκρατικὰ φρονοῦντες.

Οἱ τοὶ λυποῦνται βλέποντες ὅτι ἡ ἐνεστῶσα κυβέρνησις δὲν δίδει εὐθὺς σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα θεσμούς συνταγματικούς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ψέγουσιν. Ἐγὼ δὲ, μὴ φροντίζων, πορεύομαι τὴν πορείαν μου, διότι, ὅσον σπουδάζω γνησίως τὴν καθημερινὴν πείραν, τόσον καταμανθάνω καὶ καταπειθόμαι ὅτι, ἂν ἄλλως ἐβλάδιζον, ἤθελα προδῶσθαι τὴν εἰς ἐμέ πίστιν τούτου τοῦ ἔθνους καὶ ἀθετήσθαι τὰ χρέη μου.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἄλλο δὲν πρόκειται πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἐπὶ τινα ἔτη ἀκόμη εἰμὶ νὰ προπαρασκευασθῶσι τὰ στοιχεῖα τῆς καλῆς, κοινωνικῆς τε καὶ πολιτικῆς, διακοσμήσεως, διὰ τῆς μαθήσεως, τῆς ἐργασίας, καὶ τοῦ καιροῦ. Ἐντεῦθεν καὶ καταγίνομαι μετ' ἐπιμονῆς μάλιστα εἰς τὰ τρία ταῦτα· νὰ συστήσω εἰς πᾶσαν κοινότητα ἐν ἣ περισσύτερα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖται· νὰ βάλω θεμέλια τυπικῶν σχολείων καὶ σχολείων τεχνῶν καὶ ἐργοχείρων· νὰ δώσω τέλος εἰς τὸ πλῆθος, συνιστάμενον ὅλον σχεδὸν ἐκ πενήτων καὶ ἀκτημόνων, κάρπωσιν ἰδιοκτησίας διὰ κλήρων γῆς παραχωρουμένων εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν γεωργῶν μὲ συνθήκας ἐπιεικεῖς.

Ταῦτα, καὶ τοὶ φαινόμενα τὸ πρῶτον δυσκατόρθωτα καὶ σχεδὸν

αδύνατα, κατωρθώθησαν ὅμως κατὰ μέγα μέρος. Οὐδ' ὑπάρχει πλέον κοινότης χωρὶς σχολεῖον, καὶ τὰ ἐν Λιγίνῃ σχολεῖα προχωροῦσιν ἀξιολόγως.

Εὐσάφια ὕλην καὶ κτηματογραφίας, εἰς τὴν ὁποίαν καταγίνεται ἥδη μία ἐπιτροπὴ, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ολίγου ἡ κυβέρνησις θέλει δυνηθῆναι νὰ δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀκτῆμονας τῶν ἐπαρχιῶν κατοίκους, μερικὰ στρέμματα γῆς.

Τοῦτου γενομένου, οἱ ἄνθρωποι θέλουσιν ἀπαλλαχθῆναι ἀπὸ τὴν ὄντως δουλείαν τὴν καταπιέζουσαν αὐτοὺς, καὶ ἐλευθεροὶ κατασταθέντες, θέλουσιν ἀπολαύσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας, καὶ συστήσῃ κοινότητα, ὅχι ὡς πρότερον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἰσχυροτέρου, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τῶν νόμων. Τότε καὶ σύστημα δημοτικὸν εὐκόλως θέλει διοργανωθῆναι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κατ' ἀναγκαιοτάτην ἀκολουθίαν θέλει προκύψῃ καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπία.

Ἀν ὅμως εἰσαχθῇ σύνταγμα πρὶν ταῦτα ἐκτελεσθῶσιν, εἰς ἀτομικὰ μόνον συμφέροντα θέλει χρησιμεύσῃ, καὶ τὸ κράτος τοῦ ἰσχυροτέρου θέλει στηρίξῃ εἰς τὴν ἀμαθίαν καὶ ἀποκτῆνωσιν τοῦ πλήθους. Κατασταθέντος δὲ τοῦ κράτους τούτου, ἀναγκαιῶς ἔπεται νὰ ἀκολουθήσῃ δυοῖν ἄλλοτερον, ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ ἐξ ἐπαναστάσεως, ἢ ἡ στερέωσις τυραννίας σχετικωτάτης, τῶν ὁποίων οὐδετέρου θέλω νὰ γείνω συναίτιος.

Τοιαύτῃ εἶναι ἡ ὁμολογία καὶ πίστις μου περὶ τοῦ μεγάλου τούτου κεφαλαίου τῶν τιμιωτάτων τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων, καὶ ἀπὸ τοιαύτης διανοίας συνετάχθη καὶ τὸ δεύτερον ψήφισμα τῆς Ἀργείας συνελεύσεως. Τὰ αὐτὰ ἐξέφρασα διὰ τῶν μερικωτέρων γραμμάτων μου καὶ πρὸς τὸν Ἰψηλότατον Πρίγγιπα τοῦ Κοβούργου, τὰ αὐτὰ θέλω εἰπεῖ καὶ πρὸς τὸν ἐκλεχθισόμενον ἡγεμόνα· καὶ ἂν με τιμῇσιν προσέχων, θέλω τῷ ἀναπτύξῃ τοὺς λόγους οἵτινες δικαιουσι τὴν γνώμην μου, καὶ αὐτὸς θέλει τὴν κρίνῃ ἐλθὼν ἐνταῦθα.

Περὶ σφόδρα δὲν σὰς λέγω, κύριε Βάρων, ἀλλὰ παύω παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ διατηρῆτε τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν, καὶ τεκμήριον αὐτῆς νὰ μοὶ δίδετε γράφων συχνάκις. Τὰ δὲ γράμματά σας θέλει μοι στέλ-

λει ὁ Κ. Εὐνάρδως ἐν ὅσῳ μένει ἐν Παρισίοις, ἀπόντος δ' αὐτοῦ, ὁ Πρίγγιψ Κ. Σούτσος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς τὰ τῶν Πυρηναίων λουτρά.

Ναυπλίῳ, 8 Σεπτεμβρίου 1830.

Ἀποκρίνομαι, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, πρὸς τὰ γράμματά σου τῆς 11 αὐγούστου. Τὰ ἐν Παρισίοις συμβάντα εἰς τὰ τέλη τοῦ ἰουλίου ἔμαθον πρῶτον ἐκ τῶν ἐφημερίδων καὶ ὕστερον ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ πρίγγιπος Σούτσου, ὄντα, καθὼς λέγεις, τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἐμπληρώσωσιν αἰῶνα ὅλον.

Χαίρω λίαν, μανθάνων ὅτι ἡ ὑγεία τῆς δεσποίνης Εὐνάρδου ἀποκατέστη, καὶ ὅτι ἀπεφάσισας νὰ ἐπιστρέψῃς ταχέως εἰς Παρισίους, καὶ νὰ ἐνδιατρίψῃς ἐκεῖ, παρατείνων τὰς γενναίας περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπιμελείας σου. Καὶ εἶναι ἡ στιγμή καίριος διὰ τὰ τιμιώτατα αὐτῆς συμφέροντα· καὶ σὺ μόνος μονώτατος δύνασαι νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃς καὶ βάλῃς ὑπὸ τὴν προσήκουσαν προστασίαν. Εὐέλπεις δ' εἶμαι ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ τριπλῇ συμμαχία θέλει σκεπάζῃ καὶ ἐκβραβεύσῃ τελέως αὐτά.

Τολμῶ δὲ νὰ τὰ συστήσω καὶ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Γάλλων, γράφων πρὸς τὴν Μεγαλειότητά του, καὶ παραγγέλλω τὸν Πρίγγιπα Σούτσον νὰ ἐγχειρίσῃ τὸ γράμμα μου, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον οὗτος θέλει σε δεῖξῃ(*).

Ἄλλο δὲν μένει παρὰ ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἡ διάπραξις τοῦ δανείου. Ὁ Πρίγγιψ Σούτσος θέλει σε κοινώσῃ ὅσα τῷ ἔγραψα ἐν ᾧ ἔλειπες, ἔτι δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον ἀπόκρισίν μου μετὰ τῶν προσαρτωμένων ἐγγράφων, καὶ θέλεις εὐχαριστηθῇ.

(*) Τὸ γράμμα τοῦτο δὲν εὑρέθη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

Γνωρίζων τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, καταλαμ-
βάνεις πόσον ἀγωνιῶ νὰ μάθω ὅτι τὸ δάνειον ἐτελείωσε. Μὲ τὸ
1,000,000 φράγκων τὸ ὁποῖον ἔλαβον, φυλάττων αὐστηροτάτην
οἰκονομίαν, δύναμαι ν' ἀπαντήσω τὰ χρεωδέστατα ἔξοδα ἕως τέλους
ὀκτωβρίου. Ἄν δὲ καὶ ἡ Ἀγγλίς μᾶς στείλῃ τὰς 500,000 φράγ-
κων τὰς ὁποίας σοι ὑπεσχέθη, τότε δύναμαι νὰ καταντήσω καὶ εἰς
τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Μὲ ταῦτα ὅμως δὲν δύναται ἡ κυβέρνησις καὶ
νὰ εὐκολύνῃ, ὥς ἐπιθυμεῖ καὶ ὀφείλει, τὴν κένωσιν τῆς Ἀττικῆς καὶ
Εὐβοίας.

Οἱ ἐπίτροποι οἱ Τούρκοι οἱ διορισθέντες νὰ ἐπιστατήσωσιν εἰς
τοῦτο, ἐλθόντες ἐνταῦθα, πολλὰς συνομιλίας μετ' ἐμοῦ ἔλαβον, ἐξ
ᾧ συνάγω ὅτι ἂν εἶχα 300,000 ταλλήρων, ἡ κένωσις ἤθελεν εἶ-
σθαι τῶρα καὶ τελειωμένη, κατὰ τὸν ἐξῆς δηλαδὴ τρόπον. Πῦθα
κλείσῃ συμφωνίαν μετὰ τῶν Τούρκων καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις ἤθελεν
ἀγοράσῃ σωματωδῶς καὶ ἀθρόως ὅλας τὰς ἰδιοκτησίας των, προεκ-
τιμηθεῖσας κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ, ἠθέλαμεν δὲ πληρώσῃ εἰς μα-
κρὰς προθεσμίας, δίδοντες μόνον ἀμείσως ἕως 300,000 ταλλήρων.
Μὲ ταῦτα οἱ ὀθωμανοὶ ἀρχηγοὶ δὲν ἤθελαν πλέον ἔχει πρόφασιν
ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐξοφλήσωσι τοὺς καθυστεροῦντας μισθοὺς τῶν
στρατιωτῶν των, καὶ πᾶν ἐμπόδιον ἐξέλειπε πρὸς τὴν κένωσιν. Ἀλλὰ
λειπούσης τῆς προκαταβολῆς τῶν 300,000 ταλλήρων, τὰ πράγ-
ματα μένουσιν οὕτω, διότι οἱ χρηματοκράτοχοι Ἕλληνές τε καὶ ξένοι
δὲν ἐμπιστεύονται ν' ἀγοράσωσιν ἐν ὅσῳ οἱ Τούρκοι κρατοῦσι τὸν
τόπον. Καὶ τί θέλει ἀπογείνῃ ἐκ τούτου, ἀγνοῶ· ἐξεύρω μόνον κα-
λῶς ὅτι ἡ Εὐβοία καὶ ἡ Ἀττικὴ εἶναι παραδεδομέναι σήμερον εἰς
τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν φθοράν.

Ἐπιθυμῶν δ' ἐν τούτοις νὰ παρασκευάσω παντὶ σθένει εἰς τὴν
κυβέρνησιν, εὐκολον τὴν τοῦ πρωτοκόλλου ἐκτέλεσιν, ἰδοὺ ὑποβάλ-
λω εἰς τὴν σκέψιν σου, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰς ἐπομένους προτά-
σεις.

Ἐκτὸς τοῦ δανείου τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς ἐν Λονδίνῳ συνθεσίας
πρέπει νὰ γείνῃ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἡ Ἐλ-

ληνικὴ κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ κάμῃ καὶ ἄλλο, διωρισμένον ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἐν Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ Ὀθωμανικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται οἱ κύριοί των κατὰ τι ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου νὰ πωλῇσιν. Τὸ δάνειον δὲ τοῦτο τὸ δεύτερον ἤθελεν εἶσθαι 8 ἕως 10,000,000 φράγκων, τῶν ὁποίων τὸ τρίτον τοῦλάχιστον, πληρωτέον ἀμέσως.

Ἰποθήκη ἀντ' αὐτοῦ ἤθελαν δοθῇ παρὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς δανειστάς αὐταὶ αἱ προρρήθεισαι Ὀθωμανικαὶ ἰδιοκτησίαι, ἐτι δὲ καὶ τὰ κτήματα τῶν Τζαμίων καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν μωαμεθανικῶν ἰδρυμάτων, εὐρισκομένων κατὰ τὰς δύο ἐκείνας ἐπαρχίας.

Τὴν ἀξίαν τῶν τελευταίων τούτων κτημάτων ἀγνοῶ· πρέπει ὅμως νὰ ᾔῃαι μεγάλη. Τὰ δὲ πρῶτα δύνανται ὡς ἔγγιστα νὰ ἐκτιμηθῶσιν εἰς 5,000,000 φράγκων. Τέλος ἂν αἱ γαῖαι αἱ ἐν Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ ἀποκτώμεναι παρὰ τῆς κυβερνήσεως δὲν ἦσαν ἀντάξιαι τοῦ δανείου εἰς ὑποθήκην, ἡ κυβέρνησις ἤθελε προσθήσῃ καὶ ἄλλας ἐθνικὰς γαίας ἐκ τῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ἡ πληρωμὴ δὲ τοῦ δανείου τούτου ἤθελε γείνη δι' ὁμολογιῶν ἐντόκων, ἐμπερουσῶν ὅτι οἱ δανεισταὶ ὑπὸσχονται νὰ δεχθῶσιν ἀντὶ τοῦ κεφαλαίου ἰσαξίας γαίας, ὅταν ἡ κυβέρνησις δυνηθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν πώλησιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων. Τότε ὅμως καὶ αὕτῃ θέλει δεχθῇ ἀντὶ μετρητῶν ὅσας ὁμολογίας οἱ δανεισταὶ ἤθελαν ἔχει διαπραγματευμένας. Ἀλλ' ἕως τότε ὁ τύκος (5 ἢ 6 τοῖς 100) θέλει τοῖς πληρόνεσθαι ἀκριβῶς· μάλιστα δὲ ἡ κυβέρνησις πρόθυμος εἶναι νὰ τοῖς προσδιορίσῃ καὶ ἰδιαιτέρον πόρον πρὸς τοῦτο, δηλαδή μικρόν τι μέρος τῆς προσόδου τῶν κτημάτων αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ, τὰ συνδιατιθέμενα μέρη, ἐν πάσῃ σχολῇ δύνανται νὰ στήσῃσι συμφώνως τὴν τιμὴν τῶν γαιῶν τῶν δοθησομένων εἰς πληρωμὴν τοῦ δανείου, εἴτε δι' ἀμοιβαίαςπραγματογνωμοσύνης, εἴτε λαμβάνοντα ὡς βᾶσιν τῆς ἐκτιμήσεως τὸ δεκαετὲς εἰσόδημα τῶν γαιῶν.

Ταῦτα πρὸς πάντα ἄλλον ἤθελαν εἶσθαι ἀτελέσταται ὑποδείξεις τοῦ σκοπομένου, ἀλλ' εἰς σὲ, φίλτατε, τὸν καλῶς γνωρίζοντα τὰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις, ἀρκοῦσιν. Ἀνάλαβε λοιπὸν τὸν κόπον νὰ τὰ

ἀναπτύξης κάλλιον, νὰ τὰ ἐπιδιορθώσης, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν μορφωθὲν σχέδιον νὰ προτείνης εἰς τοὺς κεφαλαιούχους τῆς Εὐρώπης. Μεθ' οὗ, ἂν ἴδῃς ὅτι συνδιατίθενται εὐκόλως ἐπὶ συμφωνίαις ἀμοιβαίως ὠφελίμοις, ἔχεις πᾶσαν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίσῃς, στέλλων μοι τὴν συνθήκην ὅσον τάχιστα, ἵνα ἐπικυρωθῇ καὶ ὑπογραφῇ παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Τὴν ἀλήθειαν σοὶ λέγω, μεγάλην ἐλπίδα τρέφω ὅτι θέλεις κατορθώσῃ τὴνπραγαγγελίαν μου, διότι αὐτὴ συμφωνεῖ μὲ τὰς προτάσεις τὰς ὁποίας γαλλικὴ τις ἐταιρία μοὶ ἔκαμε διὰ τοῦ πληρεξουσίου τῆς Κ. Ποὰ δὲ Βάρ. Εἰς τοῦτον δὲ ἐπειδὴ ὁ Κ. Δελαβόρδης ἔδωκε τὰς ὁδηγίας ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς ἐταιρίας, αὐτὸς θέλει σε πληροφορήσῃ περὶ πάντων. Μὲ βεβαίω δὲ ὁ Κ. Ποὰ δὲ Βάρ ὅτι οἱ συμμέτοχοι τῆς ἐταιρίας σκοποῦσι νὰ συστήσωσι κεφάλαιον 12,000,000 φράγκων πρὸς ἀγορὰν καὶ ἐργασίαν γαιῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ὅθεν ἐκ τῆς προτάσεώς μου ἤθελαν ἔχει τὰς αὐτὰς μὲν ὠφελείας, ἀσφάλειαν δὲ περισσοτέραν. Διότι βᾶλλοντες τὰ κεφάλαιά των εἰς τόκον ἀνώτερον τοῦ τόκου ὅλων τῶν δημοσίων ὁμολογιῶν τῆς Εὐρώπης, μετ' ὀλίγα ἔτη (εἰκάζω δὲ ὅχι ἐπέκεινα τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων) θέλουσιν εὐρεθῇ κύριοι γαιῶν ἐκτιμηθεῖσων εἰλικρινῶς καὶ δικαίως. Ἐξ ἐναντίας, ἂν ἡ ἐταιρία ἀγοράσῃ τώρα κτήματα Τουρκικὰ ἢ Ἑλληνικὰ, ὅχι μόνον κινδυνεύει νὰ γελασθῇ εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς ἐκ τῆς ἐνταῦθα δυσχερείας τῶν τοιούτων πράξεων, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐγείρῃ γενικὴν κατακραυγὴν κατ' αὐτῆς τε καὶ τῆς κυβερνήσεως, ἐγκαλουμένης παρὰ τῶν κατοίκων ὅτι δίδει ὀλοκλήρους ἐπαρχίας εἰς ἀλλογενεῖς κερδοσκοπούς, ἐν ᾧ τὸ ἐλάχιστον τοῦ λαοῦ μέρος μῶλις ἔχει τι κομμάτιον γῆς.

Τὸ λέγω καὶ πάλιν, ἂν δέν με δώσωσι 1,500,000 φράγκων, καὶ τοῦτο ὅσον τάχιστα, ἡ Εὐβοία καὶ ἡ Ἀττικὴ θέλουσι μένει εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων ἕως οὗ αἱ Δυνάμεις συναποφασίσωσι νὰ τοὺς ἐκβάλωσι διὰ τῆς βίας. Φοβοῦμαι δὲ μήπως ἕως τότε καὶ ὁ τόπος καὶ οἱ κάτοικοι πάθωσι βλάβας καὶ ἀφανισμόν ἀδιόρθωτον.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσω εἰς Παρίσιους.

Ναυπλῖω, 8 Σεπτεμβρίου 1830.

Δι' ἑλλειψιν εὐκαιρίας δὲν ἀπεκρίθην, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, πρὸς τὰς ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 5 ἐπιστολάς σας· καὶ τὸ παρὸν κατευθύνω εἰς Μοθώ- νην χωρὶς νὰ ἐξεύρω πότε θέλει σταλῇ εἰς Γαλλίαν.

Ἐνταῦθα σᾶς συνάπτω γράμμα πρὸς τὸν Μεγαλειότατον βασιλεῖα τῶν Γάλλων, τοῦ ὁποῖου εὐρίσκετε τὸ ἴσον ἐν τῷ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον γράμματί μου, ἀφινόμενῳ ἡμισφραγίστῳ ἵνα αὐτὸ ἀνα- γνώσετε. Ἄν ὁ Κ. Εὐνάρδος ἀνεχώρησεν εἰς Ἑλβετίαν, θέλετε τοῦ τὸ στείλῃ, καὶ καθ' ὅσα αὐτὸς σᾶς ὑποδείξῃ, θέλετε ἐπιχειρήσῃ τὰς ὑποθέσεις περὶ ὧν λιπαρῶς τὸν παρακαλῶ.

Οὐδὲν ὁδῆγημα ἔχω νὰ σᾶς δώσω πρὸς τὸ παρὸν περὶ τῶν κρειτ- τόνων ἡμῶν πραγμάτων, περὶ ὧν εἰσέτι βουλευόνται αἱ συμμαχικαὶ Αὐλαί. Θέλω δὲ δυνηθῇ νὰ σᾶς δώσω, ὅταν οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει κύριοι Πρόεδροι αὐτῶν λάβωσι προσταγὴν νὰ διακοι- νώσωσί τι πρὸς ἡμὲ παρὰ τῶν Αὐλῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς σας θέλετε γνωρίζει, ὅταν λάβετε τὸ παρὸν, ἂν τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον διεγένετο βουλευόμενον περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, καὶ ποῖον τὸ κεφάλαιον τῶν αὐτοῦ βουλευμάτων, ἐλπίζω ὅτι ταχέως θέλετέ μοι δηλώσῃ τὰ πάντα. Εἰ δὲ καὶ δὲν προεχώρησαν, περιφανέστατον ὑπέρητημα θέλετε ὑπηρετήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἐξαιτούμενοι τὴν ταχίστην διάπραξιν τῶν δύο τούτων ἐξ ὧν ἡρτῆται πᾶσα ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς, λέγω δὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τὴν τελείωσιν τοῦ δανείου.

Ἐκ τοῦ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον γράμματός μου βλέπετε εἰς ποίαν στάσιν εὐρισκόμεθα, μὴ ἔχοντες τὰ ἱκανὰ ἵνα εὐκολύνωμεν τὴν ἐκ- κίνωσιν τῶν ἔτι εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων ὄντων μερῶν. Αὐτοὶ τὸ ἐνδόσιμον ἔχοντες ἀπὸ τοὺς ἐνδεικνυμένους πρὸς αὐτοὺς χαρισμούς, ἄλλο δὲν κάμνουσιν εἰ μὴ νὰ ἐπισωρεύωσι προφάσεις ἐπὶ προφάσεσιν ἵνα ἀναβάλωσιν ἀορίστως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὅσων ὑπεσχέθησαν.

πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους οἱ ἐπίτροποί των. Καὶ λοιπὸν αὐτοκύριοι μένουσιν ἐν τε Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ· καὶ ὅταν ἀναγκασθῶσι νὰ ἐνδῶτωσι τέλος εἰς περαντικὰς προισταγὰς, ἴσως δὲ καὶ εἰς τὴν βίαν, τότε ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἄλλο δὲν θέλει εὑρεῖ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας εἰ μὴ κακὰ καὶ ζημίας ἀπείρους καὶ μόχθους πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν.

Α, ἐξ ἐναντίας, ἡ κυβέρνησις εἶχε μέρος τοῦ δανείου, εὐθύς ἔπαυε τὰς ἀναβολὰς καὶ προελάβανε τὰ ἐξ αὐτῶν κινδυνεύοντα, ἀγοράζουσα ἀθρόως καὶ εὐθηνὰ τὰς ἰδιοκτησίας τῶν Τούρκων, ἐξ οὗ οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἐλάβανον πόρους νὰ πληρώσωσι τοὺς μισθοὺς τῶν ἐν Ἀθήναις, Καρύστῳ, Εὐρίπῳ κτλ. Ἀλβανικῶν στρατευμάτων, καὶ πληρώσαντες, ν' ἀπολύσωσιν αὐτά.

Ἄλλως τε ὑποτιθεμένου ὅτι αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ δὲν θέλουσι δυνηθῇ καιρὸν τινα ἀκόμῃ νὰ λύσωσι τὸ περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος δύσχρηστον ζήτημα, πῶς ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις θέλει προφθῇ ἐν τοσούτῳ τὰς ἀνάγκας τῆς διοικήσεως; Σὰς προέγραψα ἥδη ὅτι τὰ μὲν χορηγήματα ἅπερ ἔλαβε παρὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ρωσσίας, ἀρκοῦσιν ὁμοῦ μὲ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐπαρχιῶν ἕως τὸν νοέμβριον μόνον. Μετὰ τοῦτον ὁμοῦς πάλιν προβλέπω τὴν οἰκονομικὴν ἡμῶν στενοχωρίαν, καὶ μετ' αὐτῆς, κίνησιν τῆς τελείας ἡσυχίας ἣν ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ τόπος.

Ταῦτα κατανοήσαντας, σὰς συμβουλεύω νὰ ἀναλάβετε πᾶσαν ὑμῶν τὴν σπουδὴν καὶ δραστηριότητα ἐπὶ τὰς ἐφεξῆς φροντίδας.

Α. Παρακαλέσατε τὸν πρεσβευτὴν τοῦ βρετανικοῦ ἄνακτος ὅπως ἡ ὑποσχεθεῖσα πρὸς ἡμᾶς βοήθεια τῶν 500,000 φράγκων μᾶς ἀποσταλῇ τάχιον.

Β'. Εἰς τὰς κοινολογίας σας μετὰ τοῦ λόρδου Στουάρδου καὶ τοῦ Κ. Κόμητος Ποτσοδιβόργου δεῖξατε τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς διαπραξέως τοῦ δανείου, ἢ καὶ τῆς ἀμέσου δόσεως μέρους τούτου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν· διότι ἄλλως τὰ περὶ τῆς ὀροθεσίας θέλουσι μείνῃ ἀνεκτέλεστα.

Γ'. Ἀλλὰ πεπειθότες ἐπὶ τῇ πρὸς ὑμᾶς χρηστῇ τοῦ βασιλέως εὐνοίᾳ, προχωρήσατε καὶ περαιτέρω, προσάγοντες εὐλαδῶς καὶ τῇ

αὐτοῦ Μεγαλειότητι τὰς αὐτὰς παραστάσεις. Καὶ ἐλπίζω, καθὼς τὸ λέγω καὶ ἐν τῷ πρὸς τὸν ἄνακτα γράμματί μου, ὅτι θέλει τὰς ἀποδεχθῇ εὐμενῶς, διότι καὶ ἄλλο τε πολλὰ εὐεργέτησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἥδη ἐπ' αἰσιωτάτοις οἰωνοῖς θέλει τὴν εὐεργετήσῃ. Ὅτι δὲ ἡ Ἑλλὰς μεγάλην ἔχει τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πίστιν εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ ἄνακτος, μαρτύριον εἶναι καὶ ἡ προθυμοτάτη τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως φροντὶς εἰς τὸ προστάζει ὅπως τὰ Ναυπλιακὰ φρούρια καθεορτάσῃσι τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τῆς Μεγαλειότητός του, ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ λιμένι πυροβολουῦντα πολεμύκροτα Γαλλικὰ πλοῖα. Καὶ ὅμως ὁ Κ. Ρουὰν οὐδὲν μοι διεκοίνωσεν εἰσέτι ἀξιωματικῶς περὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ γενομένων μεταβολῶν.

Ἀναμνήσατέ με, παρακαλῶ, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα Μολέ. Πρὸ πολλοῦ ἔχων τὴν φιλίαν του, θερμῶς ἐπιθυμῶ νὰ λάβω ἐκ τῶν περιστάσεων τὸ ἐνδόσιμον νὰ τὴν ἀνακαινίσω καὶ θεραπεύσω, ὅπότε ἡ εἰδημοσύνη καὶ ἡ γενναία τοῦ Κ. Μολέ προαίρεσις δύνανται αἰσιῶς νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὰς περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος κρίσεις τῶν ἀνάκτων.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 29 Σεπτεμβρίου 1830.

Περὶ πολλοῦ ἔχω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ν' ἀποκριθῶ ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 ἐπιστολήν σου, τῆς 17 αὐγούστου. Ἀλλ' ἐπειδὴ μοι ἤλθεν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκπομπὴν τοῦ γράμματός μου τῆς 8 Σεπτεμβρίου, δὲν ἔχω τι νὰ προσθέσω περὶ τῶν μεγάλων φροντισμάτων τὰ ὅποια προανέθεσα εἰς τὴν συνετὴν ὑμῶν σπουδὴν καὶ δραστηριότητα.

Ὑπερχάρω μανθάνων ὅτι ὁ Κ. Εὐνάρδος καὶ ἡ δέσποινα αὐτοῦ ἐπέστρεψαν εἰς Παρισίους, καλῶς ἔχοντες ἀπὸ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων τῆς Βόννης.

Ἦΰρατε ἐν τῷ γράμματί μου τῆς 8 Σεπτεμβρίου ὅσα δεῖ ἵνα ἀναπαύσετε τὸν κύριον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος.

Φθάσας σᾶς ἔγραψα πρὸς τούτοις ὅτι οἰκονομικοὺς πόρους μόλις ἔχομεν ἕως τέλους Νοεμβρίου, μεθ' ὃ, ἂν δὲν μᾶς ἔλθωσι νέα βοήθεια ἢ ἂν δὲν γείνη τὸ δάνειον, προβλέπω στενοχωρίας, καὶ κίνησιν τῆς ἐντελοῦς ἡσυχίας ἣν σήμερον ἔχει ὁ τόπος.

Ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εὐταξία διετηρήθησαν μέχρι τοῦδε ἀτάραχοι καθ' ὅλα τὰ μέρη, καὶ τοὶ κακοπλόκοι τινὲς ἐκίνησαν πάντα λιθὸν ἵνα εἰς μὲν τὴν Σπάρτην ἀνάψωσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τὴν ληστείαν, καὶ πείσωσι τινὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου νὰ ἀρνηθῶσιν ἔνοπλοι τοὺς φόρους. Ἀλλ' ἡ ὀρθὴ κρίσις τοῦ λαοῦ θαυμασίως ἀντέκρουσεν ὅλας τὰς ἀπίστους εἰσηγήσεις καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν δευτεραγωνιστῶν τῶν ἀποσταλέντων εἰς Σπάρτην καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, οἵτινες, πταίσαντες πρῶτον εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἐσώθησαν ἐλθόντες ἔπειτα ἐνταῦθα καὶ συγχώρησιν ζητήσαντες καὶ τὰς συσκευὰς ἀποκαλύψαντες εἰς τὰ δικαστήρια. Διέταξα δὲ νὰ γείνη ἡ περὶ τούτων κρίσις, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι παραδειγματισμοὶ τινες παιδείας θέλουσι φέρη καλὸν ἀποτέλεσμα.

Δὲν θέλω νὰ ὀνομάσω ἐδῶ τοὺς κακοπλόκους. Αὐτοὶ μόνοι ἐδείχθησαν εἰς τὰς προσφωνήσεις των πρὸς τὸν πρίγκιπα Λεοπόλδον. Ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν ὅλοι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Ὑπάρχουσι πρῶτον οἱ χειραγωγοί, Ἕλληνες ἐτερόχθονες ὀλίγοι, λαβόντες μέρος μὲν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἀλλ' ἄνευ εὐδοκίμῃσεως ἰδίας καὶ ὠφελείας κοινῆς. Τούτοις ἔπονται οἱ εὗζωνοι οἱ ἐκ τῆς τάξεως τῶν πρὶν ἀρχόντων, δυσαρεστούμενοι διότι ἐπὶ τῆς ἐνεστώσης τῶν πραγμάτων διαθέσεως δὲν κυριεύουσι καθὼς καὶ ἄλλοτε τὰς ἐπαρχίας ὅπου κεῖνται τὰ κτήματά των. Καὶ αὐτοὶ δὲ εἶναι εὐάριθμοι, καὶ ἤδη ζητοῦσι τὴν χάριν τῆς κυβερνήσεως. Οὐδ' ἔχουσιν οὐδέτεροι τούτων οὐδεμίαν ἐπιρροήν εἰς τὴν γνώμην τῶν ἀξιολογωτέρων τάξεων, τῶν ἀστῶν δηλαδή, καὶ τῶν γεωργῶν, καὶ

τοῦ στρατοῦ. Συναμφοτέροι δὲ νεμόμενοι πρότερον τὸ κράτος, ὑπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μετεξέπεσον, καὶ εἰς τὸν ὄχλον ἐγκατεβυθίσθησαν.

Ἡ κυβέρνησις πρὸς τὰς κακοτεχνίας αὐτῶν οὐδὲν πολίτευμα χαλεπὸν ἀντέταξεν, ἀλλὰ πάντοτε τοῖς ἐξηγγειλεν ὅτι γνωρίζει τὰς συσκευάσεων, ὅτι ἐλεεῖ τὴν τύφλωσιν αὐτῶν, καὶ ὅτι δὲν τοὺς φοβεῖται, ὥς ισχύουσα ἐκ τῆς εἰς αὐτὴν πίστεως τοῦ ἔθνους.

Πρόνοιαν δὲ μόνην ἔκρινα δέον νὰ λάβω τὸ ἐγκαταστήσαι ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐβδομάδας τινὰ τῶν νέων Ρουμελιωτικῶν ταγματῶν εἰς Πελοπόννησον, ἵνα δείξω εἰς μὲν τοὺς κακοῤῥάφους ὅτι ὁ στρατὸς πειθαρχεῖ εἰς τὴν κυβέρνησιν, εἰς δὲ τὰς ἐπαρχίας ὅσαι ἐφαίνοντο ἀδιάθετοι νὰ πληρώσωσι τοὺς φόρους, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἔχει τρόπον νὰ τὰς ἐπαναγκάσῃ.

Καὶ τοῦτο ἤρκεσε· διότι καὶ οἱ φόροι πληρύνονται, καὶ οἱ λησὰι συλληφθέντες μέλλουσι νὰ κριθῶσι, καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν Ρουμελιωτικῶν ταγματῶν ἐλπίζω ὅτι μετ' ὀλίγον δύνανται νὰ μετακοσμηθῶσιν αὐτὰ βαθυμῆδὸν εἰς στρατεύμα εὐτακτον.

Ἄν λοιπὸν οἱ κύριοι Πρόεδροι ἀναφέρωσιν εἰς τὰς Αὐλὰς των, ὥς οὐδὲ ἀμφιβάλλω, ὅσα βλέπουσι, τότε καὶ ὁ κύριος πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας θέλει μάθῃ σαφέστατα τὰ τρέξαντα καὶ τὰ νῦν διατρέχοντα ἐν Ἑλλάδι, καὶ θέλει ἄρα πεισθῇ ὅτι αἱ ταραχαὶ καὶ αἱ ἀνατροπαὶ ὑπῆρξαν μόνον εἰς τὰς ἄφρονας κεφαλὰς τῶν ἀξιούντων συστήσαι ἀντιπολιτείαν κατὰ τῆς ἐνεστώσης προσωρινῆς κυβερνήσεως, οἵτινες, μὴ δυνηθέντες πληρῶσαι οὐδεμίαν αὐτῶν ἀλιτήριον ἐλπίδα, παρηγοροῦνται φορτόνοντες τὰς στήλας τῆς Συρναίας ἐφημερίδος μὲ τὰς συκοφαντικὰς των διατριβὰς.

Ἵμεῖς δὲ, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, δύνασθε νὰ παραστήσετε εἰς τὸν λόρδον Στουάρττον ταύτην μου τὴν ἔκθεσιν, καὶ ἀπὸ ταύτης ὁρμώμενος νὰ παρκαλέσετε τὴν Ἐξοχότητά του νὰ πρεσβεύσῃ πρὸς τὴν αὐλήν του ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Περιττὸν κρίνω νὰ ἐπαναμνήσω ὅσα σᾶς παρήγγειλα διὰ τοῦ προηγουμένου μου γράμματος. Ἄς νύσωσιν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ νὰ

σπεύσωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἃς ταχύνωσι τὴν διάπραξιν τοῦ δανείου, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Μεγαλειοτάτου Βρετανικοῦ Ἀνακτος ἃς μὴ ἀναβάλῃ τὴν ἀποστολὴν τῶν 500,000 φράγκων τὰ ὅποια μᾶς ὑπεσχέθη.

Σᾶς εὐχαριστῶ δι' ὅσα ἐνεργεῖτε κατὰ τὸ γράμμα σας τῆς 6. Τὰ δὲ ἐν τῷ παρόντι θέλετε γνωστοποιήσῃ καὶ εἰς τὸν Κ. κόμητα Μολέ καὶ εἰς τὸν Κ. πρεσβευτὴν τῆς Ῥωσσίας.

Τῷ συνταγματάρχῃ Κ. Εἰδέκῳ εἰς
Μόναχον.

Ναυπλίῳ, 6 ὁκτωβρίου 1830.

Ἄπειρος καιρὸς εἶναι, ἀγαπητέ μου συνταγματάρχα, ἀφ' οὗ δὲν ἔλαβον γράμμα σας, οὔτε σᾶς ἔγραψα.

Οἱ νέοι σας ἀρχιτέκτονες ἀξιώτατα ἐφέρθησαν τῆς ὑμετέρας συστάσεως, καὶ ἔργον λαβόντες, ἐργάζονται ὠφελιμώτατα, καὶ με εὐφραίνουσιν· ὅπερ δὲν δύναμαι νὰ εἶπω καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν ἐραστῶν τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες δὲν μᾶς λείπουσι, καθὼς ἐξεύρετε· ἀλλὰ τί ποιητέον; Μὴ ἔχοντες ἄλλους, πρέπει νὰ τοὺς βαστώμεν,

Τὰ δὲ λοιπὰ βαδίζουσιν ἐνδεχομένως, καὶ τοι μεγάλων καὶ ἀνυπερβλήτων οὐσῶν τῶν περὶ τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν δυσκολιῶν προερχομένων, τὸ μὲν, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν διατακτέων πραγμάτων, τὸ δὲ, καὶ μᾶλλον, ἐξ ἀήθων καὶ ὅλως ἀπροσδοκῆτων συμβεβηκότων, διὰ τὰ ὅποια, τὸ πρότερον νομιζόμενον κεκριμένον, φαίνεται πάλιν σήμερον πρόβλημα εἰς λύσιν προκείμενον.

Ἐκ τῶν ὁροθετῶ, ἔφθασαν ἐνταῦθα πρὸ τινων ἤδη μηνῶν μόνον οἱ δύο, ὁ δὲ τρίτος περιμένεται. Ἡμεῖς δὲ μένοντες ἐπὶ τῆς ὑποκειμένης καταστάσεως, ἔχομεν τὰς μετὰ τῶν Τούρκων γειτονικὰς ἐπιπλοκάς, λίαν ὁμαλὰς καὶ φιλίας.

Τὸ ταμεῖον μας, κενόν. Οἱ ἐκ τοῦ δανείου πόροι, ἐν ὑποθέσει· ἐν ᾧ αὐτοὺς ἐπρόσμενον ἡ κυβέρνησις ἵνα στερεώσῃ τέλος καὶ πῆξῃ τὴν διακόσμησιν τῶν διαφόρων τῆς διοικήσεως μερῶν.

Ἀλλ' ὅμως ὑπάρχει τις καὶ τάξις ποσῇ εἰς τὰ πράγματα. Παρηγοροῦσι δὲ μάλιστα τὰς πικρίας τοῦ τεθλιμμένου βίου μου αἱ θαυμασταὶ πρόοδοι τῶν μαθητῶν ὅλων μας τῶν σχολείων. Ταῖς περασμέναις παρευρέθην εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν Εὐελπίδων, οἵτινες ὅλοι μὲν καλῶς ἀπεκρίθησαν, τρεῖς δὲ, ἐκ τοῦ ὀρφανοτροφείου ὀρμώμενοι, ὑπερῆραν πᾶσιν προσδοκίαν εἰς τὴν λύσιν τῶν Ἀλγεβραϊκῶν καὶ γεωμετρικῶν προβλημάτων. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης εἰς τὸ νέον κεντρικὸν ἐν Λιγίνῃ σχολεῖον.

Εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον καὶ εἰς ὅλα τ' ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα οἱ μαθηταὶ δεικνύουσι διψᾶν αὐτόχρημα μαθήσεως καὶ φιλοπονίας. Ποσοῦται δὲ ἤδη ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς στοιχειακοῖς ἡμῶν σχολείοις μαθητῶν εἰς ὀκτακισχιλίους.

Ἰμεῖς γνωρίζοντες τὸ ἐν πᾶσιν ἀτελὲς καὶ πτωχὸν τῶν πόρων μας, συγκαταβατικῶς θέλετε κρίνῃ τοὺς πρώτους τοῦτους καρπούς, ἀλλὰ καὶ θέλετε τοὺς χαρῇ, διότι συνετελέσατε ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς αὐτούς.

Ἄν εἶχα διδασκάλους καὶ διευθυντάς ὅποιοι οἱ τῆς πατρίδος σας, ἐντὸς τριῶν ἡ, τὸ πολὺ, πέντε ἐτῶν, οὐδὲν μέρος τῆς διοικήσεως ἢ τῆς ἄλλης δημοσίου ὑπηρεσίας ἤθελε στερηθῇ ὑπηρετίας ἀξίους. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὑρωμεν ἐνταῦθα τοὺς ἀναγκαίους διδασκάλους καὶ διευθυντάς, καὶ πῶς νὰ πείσωμεν τοὺς ξένους ὅσοι παρ' αὐτοῖς καὶ δύξαν καὶ εὐπορίαν πολλὴν ἔχουσι, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐλθόντας δὲ, πῶς νὰ τοὺς μεταχειρισθῶμεν, ἀδαεῖς τῶν τοῦ τύπου καὶ τῆς γλώσσης αὐτοῦ;

Τὸ μέγα τοῦτο πρόβλημα ὅσον περισσότερο τὸ μελετῶ, τόσον δυσλυτώτερον τὸ εὐρίσκω. Ἀλλ' ὅμως ἀνάγκη νὰ λυθῇ, καὶ τολμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι τὸ κατορθῶναι ἀρ' οὐ πύσιον πᾶσα ἀβεβαιότης περὶ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ αὐτῷ μελετήσατέ το καὶ ὑμεῖς, ἀγαπητέ μου συνταγματάρχα, καὶ δότε μοι τὰς ιδέας σας, πρακτικὰς οὕσας, καὶ διὰ τοῦτο ὠφελίμους.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐλπίζω νὰ λάβω κάποιαν βοήθειαν ἐκ τοῦ παιδευτηρίου τοῦ Κ. Δεζαρδίνου, δι' ὃ καὶ ἐδαπάνησα ἤδη τινὰ, κρατῶν ἐκεῖ μαθητάς. Ἐπρόβαλα δὲ ἤδη πρύτερον εἰς τὸν Κ. Δεζαρδίνον καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ κατασταθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀκούω ὅμως περὶ τοῦ σχολείου τούτου ὅχι καλὰ, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀταξία ὑπερπλεόνασεν ἐν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ ἐγκαταλελειμμένοι πάσχουσιν ἄθλια. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοὶ γράψετε τί τρέχει, καὶ μὲ κάμνετε μεγίστην χάριν.

Τὸ παρὸν σᾶς κατευθύνω εἰς Μόναχον, ἰδὼν ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι συνωδεύσατε ἐκεῖσε τὸν ὑμέτερον ἄνακτα. Ὅταν λοιπὸν εὐτυχήσετε νὰ πλησιάσετε τὴν μεγαλειότητά του, σᾶς παρακαλῶ νὰ στήσετε πρὸ τῶν ποδῶν του τὸ βαθύτατον σέβας μου.

Τῷ Κ. Κρούδω εἰς Γενεύην.

Ναυπλίω, 6 ὁκτωβρίου 1830.

Ἐλαβον, ἀγαπητέ μου Κρούδε, τὸ χαρίεν καὶ καλὸν γράμμα σας τῆς 24 αὐγούστου, καὶ ἐλυπήθην ἰδὼν ὅτι ἀκόμη περιμένετε ἀποκρίσιν μου πρὸς ἄλλο τὸ ὅπῃον μοι ἐγράψατε πρὸ πολλοῦ. Πρὸς τοῦτο εἶμαι βέβαιος ὅτι σᾶς ἀπεκρίθην, ἐπειδὴ ἐνθυμοῦμαι ὅτι προέκειτο περὶ γεωργίας καὶ περὶ τῶν βοηθειῶν ὅσας ἡ Ἑλλάς ἠδύνατο νὰ λάβῃ παρὰ τῶν τόπων τῶν μᾶλλον προχωρημένων εἰς τὸ ζωτικὸν τοῦτο μέρος τοῦ πολιτισμοῦ. Δὲν ἔχω ὅμως ὅλα τὰ σχέδια τῶν ἐπιστολῶν μου, διότι μάλις εὐρίσκω καιρὸν καὶ νὰ ὑπαγορεύω τὰς ἀποκρίσεις μου.

Ἐπειδὴ σᾶς βλέπω ἐν Γενεύῃ ἥδη ὄντα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑμετέρων, μετὰ χαρᾶς θέλω σᾶς ὁμιλήσῃ περὶ τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν ὁποίαν γνωρίζω τὴν γενναίαν σπουδὴν καὶ φιλανθρωπίαν ὑμῶν τε καὶ τῶν συμπολιτῶν σας. Περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος καὶ τὴν κρίσιν τῶν καθ' ὑμᾶς ἀνδρῶν, εὐφραίνομαι βλέπων ὅτι ἀποδέχεσθε τὴν πολιτείαν μου.

Τὸ ἐπικείμενόν μοι ἔργον εἶναι μὲν ἀνώτερον τῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἱκανότητός μου, ἀλλ' ὅχι καὶ τῆς προθυμίας μου. Ὅθεν καὶ ἀγωνίζομαι νὰ ἐκπληρῶ τὰ καθήκοντα, μηδὲν ἀποναρκῶν πρὸς τὰς ἀνυπερβλήτους δυσκολίας τὰς φουμένας ὅχι μόνον ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀναποφεύκτου ἐπιδράσεως τῶν ἐξωτερικῶν συμφερόντων καὶ συμβεβηκότων.

Ἡ θεία πρόνοια δὲν ἔκαμεν ἐπὶ ματαίῳ πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος θαῦματα. Καὶ ἐπειδὴ διέθηκεν ἵνα τὸ ἔθνος τοῦτο ἀνακύψῃ τοῦ τάφου, καὶ ἀναλάβῃ τὴν αὐτοῦ τάξιν ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ αὐτονόμοις ἔθνεσιν, ἡ αἰωνία δικαίηκη πρέπει νὰ πληρωθῇ, καὶ πληρωθήσεται ἐκ τῆς συνδρομῆς καὶ τῶν ἐναντιωτάτων φαινομένων περιστάσεων. Ταύτην τὴν πίστιν καὶ πληροφορίαν ἀμετάβλητον ἔχω ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τῆς σήμερον, λαβοῦσαν ἐν τῇ συνειδήσει μου καὶ ἐκ τῶν γεγονότων βαθυτέραν τὴν ρίζωσιν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐνισχυόμενος ὅχι μόνον δὲν ἡττώμαι ἀπὸ τὰ προσκόμματα ὅσα ἀπαντῶ εἰς πᾶν βῆμα καὶ εἰς ὅποιανδήποτε ὑπόθεσιν, μεγάλην ἢ μικράν, ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας καὶ ἐμψυχοῦμαι μᾶλλον εἰς τὸ ἐλπίζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα σὰς ἐξηγοῦσιν ἱκανῶς τὴν πορείαν μου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν θέλω ἐκτραπῇ, ὡς οὖσαν εὐθεῖαν, καὶ πάντως ἄγουσαν εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς τί ἔκαμεν ἵνα φθάσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ τί δύναται νὰ κάμῃ; Ἐως τοῦδε μόνον ἔδειξε τὰς πληγὰς ὅσας τῇ ἀφῆκαν τεσσάρων αἰώνων δουλεία καὶ ἀνυχρία ἐπὶ τὰ ἔθνη, τὰς ὁποίας ὅποιοι ψηλαφήσῃ, βλέπει ὅτι εἶναι θανάσιμοι. Ἐπιθυμεῖ ὅμως αὐτὴ εἰλικρινῶς καὶ θερμῶς νὰ υποβληθῇ εἰς τὴν δίκαιαν ἐκ τῆς ὁποίας μόνης δύναται νὰ ἰατρευθῇ ριζικῶς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.

Εἶναι δὲ ἡ δίκαια αὕτη, ἡ ἐργασία, τῆς ὁποίας ἔχομεν ἐνταῦθα ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκτὸς ἐνός, τοῦ ὁποίου ἐλλείποντος, στεκόμεθα, οὕτως εἰπεῖν, μὲ στασιωμένας χεῖρας. Ἡ ἐργασία ἀπαιτεῖ καταβολὰς, καὶ αἱ καταβολαὶ συνίστανται πρῶτον μὲν ἐκ χρημάτων, ὕστερον δὲ καὶ ἐκ πιστώσεως.

Ἀθρόως λογαριάζων ὅσα ἔχει ἡ ἐπικράτειά μας, εὐρίσκω 10,000,000 ἐργάσιμα στρέμματα γῆς, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν μὲ 44 τετραγωνικά μέτρα. Οἱ κάτοικοι ὅλοι δὲν ἀριθμοῦνται ἐπέκεινα τῶν 7 ἡ, τὸ πολὺ, 800,000 ψυχῶν. Οἱ δημόσιοι πόροι δὲν δύνανται πρὸς τὸ παρὸν νὰ φθάσωσιν ὑπεράνω τῶν 4,000,000 φράγκων.

Τὰ ἐτήσια ἔξοδα τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ, τῆς διοικήσεως, καὶ τῆς δημοσίου ἑκπαιδεύσεως, ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον περιεσταλμένα, ἀπαιτοῦσιν 7,00,000. ἔχομεν ἄρα ἐλλεῖπον 3,000,000 φράγκων, τὸ ὅποιον ἤθελεν εἶσθαι καὶ μεγαλύτερον, ἂν τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔμελλε νὰ βοηθήσῃ διὰ καταβολῶν τὴν γεωργίαν, τὴν ἐμπορίαν, καὶ τὴν ναυτιλίαν. Τότε ἤθελαμεν χρεισθῇ προσθήκην 8 ἕως 10,000,000 φράγκων, ἅπαζ χρηγομεένων.

Ὁ δὲ τρόπος τῆς καταβολῆς, τοιοῦτος. Ἦθελα βάλῃ 4 ἢ 5,000,000 εἰς τράπεζαν δανειζουσαν πρὸς 8 τοῖς 100 ἐπὶ ὑποθήκῃ. Εὐθύς ἐκ τούτου ἐξέλειπεν ἡ τοκογλυφία, ἡ σήμερον πρὸς 12, 20 καὶ 25 τοῖς ἑκατὸν δανειζουσα ἐπὶ ἐνεχύροις, καὶ διαφθείρουσα τὸν τόπον.

Ἐξέλειπε δὲ βαθμηδὸν καὶ ἡ ἀργία ἡ ἔτι μᾶλλον διαφθείρουσα τὴν τε μεσαίαν τῶν πολιτῶν τάξιν καὶ τὴν ἀξιοῦσαν τὰ πρῶτα φέρειν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὀλιγόστευε δ' ἔτι μέγᾳ καὶ τὸ ἄγονον ἄθροισμα τῶν πολιτικῶν ὑπηρετῶν· διότι οὐδεὶς ἤθελε ζητεῖ πλέον ὑπηρεσίαν ἐπὶ προφάσει ὅτι δὲν ἔχει νὰ ζήσει.

Τέλος καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ μὲ τὸ περὶ αὐτοὺς πολυάριθμον στίφος δὲν ἤθελαν καταβαρύνει πλέον τὴν κυβέρνησιν ἀπαιτοῦντες, οὐδ' αὐτὴ ἤθελεν ἀναγκάζεσθαι, καθὼς σήμερον, νὰ τοῖς διδῇ ἐκάστοτε μικρὰς ἐξοικονομήσεις, ἵνα προφυλάττῃ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐμπορίαν ἀπὸ τῆς ληστείας καὶ πειρατείας. Ἀρχηγοὶ, καὶ μικρότεροι, ἤθελαν λάβῃ τότε προικοδοτήσεις γαιῶν, καὶ ἡ κυβέρνησις δανειζουσα εἰς αὐτοὺς ἵνα κατασκευάσωσι καλύβας, καὶ ἀγοράσωσι βόας καὶ σπόρους, ἤθελε τοὺς ἀναδείξῃ πολίτας εἰρηνικοὺς καὶ χρησίμους.

Ἀλλὰ διὰ νὰ κατορθώσῃ τὰ δύο ταῦτα ἡ κυβέρνησις, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 10 ἕως 12,000,000 φράγκων.

Οὕτως ὑποτυπώσας τὸ πρᾶγμα, διεσκόπησα ἔπειτα, μήπως ἡ Ἑλλάς χρειάζεται καὶ ἄλλας δαπάνας εἰς ὀχύρωσιν τῶν μεθορίων, εἰς κατασκευὴν τῶν θρησκευτικῶν, στρατιωτικῶν, ναυτικῶν, καὶ δι-
δακτικῶν αὐτῆς ἰδρυμάτων, καὶ εἰς πληρωμὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐ-
τῆς χρέους.

Πρὸς χορηγίαν λοιπὸν καὶ τούτων καὶ τῶν προεξημένων ἐζήτη-
σα παρὰ τῶν συμμάχων Δυνάμεων ἐγγύησιν δανείου 60,000,000,
ἐξ ὧν νὰ δίδωνται κατ' ἔτος εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑλλάδος, 10 ἢ
15,000,000.

Καὶ διατελοῦμεν ἐλπίζοντες ὅτι τὸ δάνειον τοῦτο θέλει διαπραχθῇ
ἀλλ' ἂν ἐκ περιστάσεων ἰσχυροτέρων ἢ ἀνεβάλλετο ἢ ἀνετρίπετο, δὲν
ἦτον τρόπος νὰ πείσετε τοὺς κεφαλαιούχους σας νὰ μᾶς βοηθήσωσι
διὰ δανείου ὁποῖον διετύπωσα πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον; αὐτὸς βέβαια
θέλει σᾶς λαλήσῃ περὶ τούτου.

Ἐξεύρω ὅτι δὲν εἴθε κεφαλαιούχος· ἀλλ' ἡ γνώμη σας ἔχει μέγα
βῆρος παρὰ τοῖς συμπολίταις σας. Προσφέρω συνθήκας συμφερούσας,
καὶ τὰς νομίζω παραδεκτάς. Ἐδῶκα δὲ εἰς τὸν Κ. Εὐνάρδον καὶ
πλατεῖαν ἐξουσίαν ἵνα παντάπασι μὴ δυσκολευθῇ.

Ἄν εὐρωμεν τρόπους ἵνα δώσωμεν καλὴν καὶ εὐτονον διεύθυνσιν,
καὶ σκοπὸν ἀκριβῶς ὀρισμένον εἰς τὴν δραστηριότητα τοῦ λαοῦ τού-
του, τάχιστα αὐτὸς θέλει λάβῃ ἔντιμον καὶ λαμπρὰν ἑδραν μετὰ τὴν
τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν. Ὁ σκοπὸς ὅμως οὗτος δὲν ἐπιτυγχάνεται, καὶ
πάλιν τὸ λέγω, εἰ μὴ διὰ τῆς συστάσεως τῆς ἰδιοκτησίας, ὄργανον
προσλαμβανούσης τὴν ἐργασίαν· ἄλλοι ἴσως σοφώτεροι καὶ δεινότε-
ροι ἐνδέχεται νὰ εὐρωσι τρόπον δοκιμώτερον πρὸς τὸ καταστήσαι
εὐνομον τὴν Ἑλλάδα· ἀλλ' ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἄλλον. Καὶ ὥδε περαί-
νω τὴν μακρὰν μου γραφὴν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐυνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 9 ὁκτωβρίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Ἐυνάρδε, ὁ πρίγγιψ Σουῦτσος μ' ἔγραψεν ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου ὅτι, ἐλθὼν εἰς Παρισίους, διετέλεις ἐργαζόμενος μετὰ τῆς αὐτῆς θερμότητος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τῆς ἥδη μέγιστα ὠφεληθείσης παρὰ σοῦ, καὶ ὅτι ἡτοιμάζεις νὰ μοὶ στείλῃς ἐντὸς ὀλίγου γράμμα ἐκτεταμένον. Στοχάσου μὲ πόσῃ ἀγωνίᾳ τὸ περιμένω. Σήμερον γράφω πρὸς τὸν πρίγγιπα ἄλλο, τὸ ὅποιον θέλει σοὶ δείξῃ, ἐνταῦθα δέ σοι περικλείω ἡμισφράγιστον τὸ πρὸς τὸν Κ. Κροῦδον. Καὶ ἂν λάβῃς τὸν κόπον καὶ χαρίσῃς τὴν προσοχὴν σου εἰς ἀμφοτέρα, θέλεις γνωρίσῃ ἀκριβέστατα τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ τῆς κυβερνήσεως, τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν· οὐδὲ δύναμαι νὰ σοὶ εἶπω περισσότερα.

Εἰς σέ, φίλε, ὄντα καὶ ἐσόμενον πάντοτε τὸν αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν σὴν δραστηρίον καὶ εὐνουστάτην μέριμναν ἐπερείδομαι.

ἵνα δέ σε παρηγορήσω καὶ παρηγορηθῶ ὀλίγον καὶ γὰρ, σοὶ δηλοποιῶ ὅτι τὸ πρύτυπον ἀγροκήπιον τῆς Τίρυνθος, τὸ ὑπὸ σοὶ εὐεργέτῃ οἰκοδομηθὲν καὶ διακοσμηθὲν, ἔχει ἤδη τριάκοντα μαθητὰς, τοὺς ὁποίους ὁ Κ. Παλαιολόγος κατασκευάζει ἀρίστους ἀγροῦπηρέτας· ὅτι τὸ κεντρικὸν τῆς Αἰγίνης σχολεῖον, κτισθὲν καὶ αὐτὸ ταῖς δαπάναις σου καὶ φέρον τὸ ὄνομά σου, ἔχει ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων μαθητῶν, ἐπιδιδόντων θαυμάσια· καὶ τέλος ὅτι ὅλα τὰ σχολεῖα μας κραταιοῦνται καὶ μοὶ δίδουσιν ἐλπίδας μεγαλωτάτας.

Ἠνοίξαμεν δὲ καὶ μίαν μεγάλην ὁδὸν μὲ ὅλην τὴν ἐνδειάν μας, καὶ ἥδη πρῶτον μετὰ πολλοὺς αἰῶνας θέλουσι μεταβαίνειν ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Ἄργος μὲ ὄχημα.

Φιλῶ τὰς χεῖρας τῆς κυρίας Ἐυνάρδου, καὶ σὲ ἀπὸ πάσης ψυχῆς ἀσπάζομαι.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσω εἰς Παρίσιους.

Ναυπλῖω, 9 ὀκτωβρίου 1830.

Σπεύδων ἀποκρίνομαι, ἀγαπητέ μου Πρίγγιψ, πρὸς τὴν ὑπ' ἀρ. 7 ἐπιστολήν σας τῆς 10 Σεπτεμβρίου, μεγάλως εὐχαριστηθεὶς καὶ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ δηλούμενα, καὶ διὰ τὸ ἐγκλειόμενον ἔγγραφο.

Ἐπαινῶ παντάπασι τὸ εὐσκεπτον τῶν κινήμάτων σας, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ φέρεσθε ὁμοίως καὶ τοῦ λοιποῦ. Καὶ ὁ τρόπος ὃν ἐξελέξατε ἵνα ταύτοχρόνως καὶ ταῖς αὐταῖς λέξεσι διακονώσετε τὰ παρ' ἡμῶν εἰς τε τὸ Γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τοὺς πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, εἶναι προτιμητέος παντὸς ἄλλου, καὶ κρίνω περιττὸν νὰ σᾶς ἀναπτύξω τοὺς λόγους.

Ὁ τελευταῖος παράγραφος τῆς ἐπιστολῆς σας δὲν μὲ ἀφίνει πλέον ἀμφιβολίαν περὶ τῆς βοήθειας ἣν προσμένω παρὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπουργείου, διότι λέγετε « ταύτη τῇ ὥρᾳ μανθάνω διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἔσται λε τὰς 500,000 φράγκων. » Ἐπεταὶ ἄρα νὰ λάβω τάχιστα τὰ χρήματα ταῦτα· καὶ τοι μέχρι τοῦδε οὔτε ὁ Πρόεδρος Κ. Δώκινς, οὔτε ὁ ναύαρχος Κ. Μαλκόλμος δὲν φοβόνται παρηγγελμένοι νὰ μὲ βεβαιώσωσι ποσῶς περὶ τούτου.

Ἄν ἐλάβετε, ὡς ἐλπίζω, τὰ γράμματά μου, δύνασθε νὰ κρίνετε μετὰ πόσης συνοχῆς ἀριθμῶ τὰς ἡμέρας. Τῇ 10 Νοεμβρίου φθάνει ἡ τριμηνία τοῦ στρατοῦ, τὴν ὁποίαν πῶς θέλω πληρώσω, ἂν δὲν λάβω τὸ ὑποσχεθὲν χορήγημα; Καὶ σημειώσατε ὅτι εἰς τοιαύτην στιγμήν οἱ κύριοι Πρόεδροι μελετῶσι νὰ ἐκβάλωσιν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τὴν μικρὰν τουρκικὴν φρουράν, καὶ νὰ μὲ ζητήσωσιν ἔπειτα τὴν κένωσιν τῆς Βονίτσης, καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἡμετέρου στολίσκου ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Ἐὰν ταῦτα κατασπευσθῶσι, χωρὶς νὰ ἔχω νὰ πληρώσω τὸν στρατὸν, οὔτε νὰ περιθάλψω ὅπωςοῦν τὸν κόσμον ὅστις θέλει συρρεῦσθαι ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας, πῶς θέλω προφυλάξῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν γει-

τονίαν αὐτῆς ἀπὸ τὰς ἐνόπλους εἰσδρομάς, καὶ τὴν παρεπομένην διαπόρθησιν καὶ ἀνατροπὴν;

Πολλάκις διελέχθη περὶ τούτων πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, καὶ θέλει σᾶς στείλῃ ὁ Κ. Ρίζος ἀντίγραφα τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀξιωματικῶν διακρινώσεών μου τέσσην περὶ ὧν αὐτοὶ συνεφώνησαν μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Πόρτης, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἐλεεινῆς μοίρας εἰς ἣν φαίνεται ὅτι ἡ Κρήτη κατεδικάσθη ἀμετακλήτως.

Ταῦτα ἀρκούσι νὰ σᾶς δώσωσι πλήρη καὶ σαφεστάτην γνῶσιν καὶ τῆς γάσεως τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς ἀπορίας.

Προχθὲς ἦσαν παρ' ἐμοῦ ὁ ναύαρχος Κ. Μαλκόλμος καὶ ὁ Κ. Δώκινς, καὶ τοὺς ἀνέγνωσα τὸν τελευταῖον παράγραφον τοῦ γράμματός σας, ἀλλ' αὐτοὶ μοι εἶπον ὅτι οὐδεμίαν εἶδησιν ἔχουσι περὶ τοῦ χορηγήματος τῶν 500,000 φράγκων. Πλὴν ὁ Κ. Δώκινς μοι ἐζήτησεν ὑπομνημάτιόν τι μερικώτερον, περιέχον τὰς ἀναγκαῖας τῶν καθ' ἡμᾶς διαληψεις, ὅπως ἐξ αὐτοῦ δυνηθῇ ὁ λόρδος Ἀβερδὴν νὰ δικαιολογήσῃ πρὸς τὸ παραλαμέντον τὴν ἀποστολὴν τῆς βοήθειας ταύτης εἰς τὴν Ἑλλάδα· τὸ ὅποιον καὶ τοῦ ἔστειλα εὐθὺς τῇ ἐπαύριον, καὶ τοι πεπεισμένος περὶ τῆς παντελοῦς ἀνωφελείας αὐτοῦ. Λαμβάνετε δὲ καὶ τούτου τὸ ἴσον παρὰ τοῦ Κ. Ρίζου.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐλάβαναι ταύτας τὰς 500,000, πάλιν ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομαδῶν ἡ κυβερνήσις θέλει εὐρεθῇ εἰς τὴν αὐτὴν δυσχερεσίαν καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἀνάγκας, μάλιστα δὲ εἰς δεινοτέρας καὶ περισσοτέρας, ἂν ἐπιμένωσι σπεύδοντες τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς ὁροθεσίας.

Σᾶς εἶπα καὶ πρὸ ὀλίγου, καὶ τὴν ὑπομονὴν τῶν συμμαχικῶν βουλειῶν κατεβάρυνα ἐπανακυκλῶν, ὅτι ἡ κένωσις τῆς Ἀκρνανίας καὶ Αἰτωλίας θέλει μᾶς φέρῃ ἐνταῦθα πληθὺς οἰκογενειῶν, στερουμένων παντὸς πόρου ζωῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Κρήτης καὶ ἐκ τῶν ἄλλων νήσων, ὅσκι μένουσιν ἐκτὸς τῆς θαλασσίου ὁροθεσίας, θέλουσιν ἐλθεῖ ἄπειροι μετανάσται, ζητοῦντες παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἄρτον καὶ στέγας. Δυνάμεθα νὰ μὴ τοὺς βοηθήσωμεν ὅπως οὖν; Καὶ τί θέλουσι γεῖναι αὐτοὶ, ἐγκαταλειφθέντες εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ ἀπόγνωσιν; Ἀναγκαιῶς δὲν θέλουσι πέσῃ εἰς ληστείαν καὶ πειρατείαν;

Εἰς τοῦτο σᾶς προσκαλῶ, ἀγαπητέ μου πρίγγιψ, νὰ προσηλώσετε τὴν εὐνοϊκὴν προσοχὴν τοῦ τε Γαλλικοῦ ὑπουργείου καὶ τῶν κυρίων πρέσβων τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας· διότι, ἀφ' οὗ κατανοήσωσι τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, τότε θέλουσι κρίνῃ ἴσως ὅτι ἄλλος τρόπος καὶ εὐκολώτερος καὶ ταχύτερος καὶ εὐδαπανώτερος δὲν ὑπάρχει πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ, παρὰ τὸ δάνειον, προμηθευόμενον ἀνυπερθέτως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Περὶ τοῦ δανείου ἔγραψα κατ' ἄλλο τι σχέδιον καὶ πρὸς τινα τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ ἀρίστων φίλων μου, ἰδιαιτέρως, καὶ σᾶς ἐγκλείω τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα μου ἡμισφράγιστον, ἵνα λάβετε καὶ ἐξ αὐτοῦ σημειώσεις, καὶ τὰς μεταχειρισθῆτε ὅπου καὶ ὅπως κρίνετε ἀναγκαῖον.

Εἰάν λοιπὸν τὸ δάνειον τῶν 60,000,000 δύναται νὰ γείνη, ἅς γείνη τάχιον. Εἰ δὲ μὴ, ὅλαι αἱ βοήθειαι αἱ παρὰ τῶν Δυνάμεων καὶ δοθεῖσαι καὶ δευσιμέναι εἰς τὴν Ἑλλάδα θέλουσιν ὑπάγει χαμέναι.

Εὐκόλως δὲ δύνασθε ν' ἀποδείξετε τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀληθειαν συνδιαλεγόμενοι μετὰ τῶν κυρίων Πρέσβων καὶ τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

Εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν, κλειομένων τὸν ἐρχόμενον ἰανουάριον, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία ἐλευθερίως ἐχορήγησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὰ 8,000,000, ἥδη δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία τῇ δανείζει 500,000 φράγκων. Εἰάν λοιπὸν πρὸ δύο ἐτῶν αἱ τρεῖς αὐλαὶ, ἀντὶ τῶν χορηγημάτων τούτων, ἡγγυῶντο τὸ δάνειον, καὶ αὐταὶ ἤθελαν δαπανήσῃ ὀλιγώτερα, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἤθελεν εἰσθαι σήμερον πλατέως καὶ στερεῶς διωργανωμένη.

Ἀλλ' ἐνυπάρχει καί τι περισσώτερον, τὸ ἐξῆς. Αἱ Δυνάμεις οὐδ' ἤθελαν ἀναγκασθῇ ἴσως ἐκ τῆς ἐγγυήσεώς των νὰ κάμωσι πραγματικῶς οὐδεμίαν καταβολὴν, διότι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, λαμβάνουσα τὴν πρώτην δόσιν τοῦ δανείου, ἤθελε δυνηθῇ καὶ νὰ πληρώσῃ ἀκριβῶς τὰ μερίδια τῶν δανειστών, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου εἰς ἐποχὴν ὠρισμένην. Γενομένου,

καθ' ὑπόθεσιν, τοῦ δανείου πρὸς 5 τοῖς 100, ἡ χρησις τῶν χρημάτων ἤθελε δώσῃ πολὺ περισσότερον τοῦ τόκου τούτου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν· ὅθεν γίνεται πρὸς δὴλον ὅτι αὕτη ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ εὐδοκίμως ὅλας τὰς συμφωνίας τῆς πρὸς τοὺς δανειστάς.

Εὐρίσκετε, λόγου χάριν, ἐν τῷ πρὸς τὸν Κ. Κροῦδον γράμματί μου τὴν περὶ ὑποθηκευτικῆς τραπέζης ἰδέαν. Ἐπιστήσαντες τὸν νοῦν εἰς τὸ τοιοῦτο ἱδρυμα, θέλετε βεβαιωθῇ ὅτι οἱ πολῖται τῆς Ἑλλάδος, πληρόνοντες πρῶτον 8 τοῖς ἑκατὸν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ μεταχειριζόμενοι τὰ δάνεια εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἐμπορίαν, θέλουσι πληρώσῃ ἔπειτα καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς τὸ δημόσιον, δέκατα, δηλαδὴ, καὶ τελώνια, κτλ. ἐξ ὧν ὅλων συνίσταται κέρδος πολὺ ἀνώτερον τοῦ εἰς τοὺς δανειστάς πληρωθησομένου τόκου.

Ταῦτα δὲ διελεπτολόγησα, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ἵνα σὰς παρὰ σκευάσω ἱκανὸν νὰ ἀγορεύσετε γενναίως ὑπὲρ τοῦ δανείου, ἀποδεικνύοντες εἰς τε τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τοὺς κυρίους πρέσβεις ὅτι αἱ κυβερνήσεις των, ἐγγυώμεναι, θέλουσι μᾶς δανείσῃ μόνον τὴν ἡθικὴν ἀξιοπιστίαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἔχῃ ἐν ὅσῳ μένουσι τὰ κατ' αὐτὴν ἄκριτα, καὶ ἄρα, ὅτι ἀνάγκη πολλὴ νὰ κριθῶσι πλέον καὶ ταῦτα.

Μετὰ τὴν διάπραξιν τοῦ προκειμένου δανείου, ἐπεὶ δὲ ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἀρχαιότερόν τι ἐξωτερικὸν χρέος, τὸ τῶν ἐν Λονδίῳ γενομένων δύο δυστυχῶν ἐκείνων δανείων, καὶ ἐπεὶ δὲ οὐδόλως συμφέρει εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς νὰ μὴ κάμῃ συμβιβασμὸν τινα δίκαιον μετὰ τῶν δανειστῶν ἐκείνων, δεῖται, καὶ πρὸς αὐτοὺς διαπραγματευομένη, τῆς ἀναστηρίξεως τῶν Δυνάμεων, τῆς πίστεως δηλαδὴ τῆς ἐξ αὐτῶν, ἥτοι τοῦ νέου δανείου.

Ἄλλ' ὅμως ταῦτα πάντα, καὶ καλῶς λεγόμενα αἰσθάνομαι ὅτι ἐνδέχεται νὰ ἀποβῶσι κενά, ἂν κακῇ τύχῃ ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ὑπερισχύσῃ τῆς εὐμενοῦς καὶ φιλανθρωποῦ διαθέσεως τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Τότε ἡ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ σωθῇ εἰμὴ κάμνουσα

ἀφ' ἑαυτῆς δάνειον κατὰ τὰς βάσεις ἃς ὑπέδειξα εἰς τὸν Κ. Εὐνάρδον. Τότε καὶ ὑμεῖς, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, θέλετε σπουδάσῃ τὸ καθ' ὑμᾶς παρὰ τοῖς Γάλλοις κεφαλαιούχοις, ἀκολουθοῦντες τὰς συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ Κ. Εὐνάρδου.

Πρὸς αὐτὸν γράφω ὀλίγας λέξεις, ἐπαναφερόμενος εἰς τὰ ἐν τῷ παρόντι περιεχόμενα, τὸ ὁποῖον θέλετε τοῦ κοινοποιήσῃ εἴτε εἰς Παρισίους εὐρίσκεται, εἴτε εἰς Ἐλβετίαν παραχειμάσων ἀπῆλθε.

Περιμένω δὲ ἀγωνιῶν τὰς διαμηνύσεις ὅσας μοι ὑπόσχεται διὰ τοῦ γράμματός του τῆς 10 Σεπτεμβρίου, ἐλπίζων αὐτὰς αἰσίας. Καὶ πᾶσαι αἱ ἐφάσεις μου πληρωθήσονται, ἂν μοι ἀγγείλωσιν ὅτι τὸ Λονδίνοιον συνέδριον ἐπανάλαβε τὰς διασκέψεις αὐτοῦ, καὶ ὅτι καὶ τὸ τέλος τούτων ἐγγίξει.

Ἐδιάβασα μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰς ἐφημερίδας μέχρι τῆς 26, ὁ δὲ Κ. ναύαρχος Μαλκόλμος ἔλαβε καὶ τὴν Γαλιινιάνην ἕως τῆς 29, καὶ ἡ καρδιά μου ἐσφίγχθη. Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ Πρόνοια δὲν θέλει μᾶς ἐγκαταλείψῃ· ἀλλὰ καὶ ἃς σπουδάζωμεν νὰ βοηθώμεθα ἡμεῖς αὐτοί· ἃς μὴ ἀθυμῶμεν, καὶ ἃς βαδίζωμεν εὐθέως.

Ὁ Κ. Ρίζος θέλει σᾶς στείλῃ διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου τὸ πρῶτον σημείωμα μὲ τὰς εἰδήσεις τῆς γειτονίας μας. Ἐπρονόησα δὲ ὅπως σᾶς γράφῃ εἰς τὸ ἐξῆς ὅσα μανθάνομεν ἐκ τε τῶν πέραν μερῶν καὶ ἐκ τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εὐταξία τοῦ τόπου διασώζονται ἄριστα. Οἱ δὲ παρ' ἡμῖν δημιουργοί, ἵνα μὴ εἴπω οἱ πολυπράγμονες, φαίνονται ὅτι κατέθεσαν τὰ ὄπλα. Οἱ κορυφαῖοι αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς ἐμὲ, ἠθέλησαν ν' ἀπολογηθῶσιν ὑπὲρ τῆς διαγωγῆς των, καὶ ὁμολογοῦσι σφάλματα βαρεὰ τὰ ὁποῖα ἀγωνίζονται νὰ δεῖξωσιν ἀθῶα καὶ ἀβλαβῆ. Ἐκομισάμην τὰς βεβαιώσεις αὐτῶν, καὶ αὐτοὺς ἐδέχθην μετὰ γαλήνης καὶ ὑπομονῆς, καὶ ἀφ' οὗ τοὺς ἐξήγησα τὸ παράπτωμά των, τοὺς εἶπα ὅτι εἰς αὐτοὺς ἀνήκει τοῦ λοιποῦ νὰ ἐμπληρώσωσι τὸν λάκκον ὃν ἔσκαψαν μὲ τὰς ιδίας των χεῖρας μετὰ αὐτῶν καὶ τῆς παρούσης προσωρινῆς κυβερνήσεως· τοῦ ὁποῖου γενομένου, θέλωμεν συγαπαντηθῆ, καὶ τότε μετὰ χαρᾶς θέλω εὐρεθῆ

πάλιν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὡς εὐρισκόμην, ἀφ' οὗτου ἦλθα, ἕως εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος.

Τοσαῦτα σὰς ἀρκοῦσιν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, περὶ τούτου. Ἐπισυμπληρῶν δὲ προσθέτω ὅτι καὶ ὁ στρατηγὸς Τσώρτς ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, ἅμια προσταχθεὶς παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Ἐρωτηθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Κ. Δώκινς ἂν πειράζῃ νὰ ἔλθῃ ὁ στρατηγὸς νὰ καθίσῃ εἰς Ἀργος, τῷ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν πειράζει, ἂν θελήσῃ νὰ μένῃ ἡσυχος.

Τοῖς Διδασκάλοις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου.

Ναυπλίῳ, 9 νοεμβρίου 1830.

Ἰπερήσθημεν μαθόντες ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Διοικητοῦ Πόρου τὸ ἀνοιγμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχολείου καὶ τὴν τελετὴν τὴν καθιερώσασαν τὰ αὐτοῦ ἐγκαίνια, εἰς ἣν παρευρέθησαν οὔτε ἐκκλησιαστικοὶ καθηγηταὶ καὶ οἱ ἐν Πόρῳ παρεπιδημοῦντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Μεγαλειοτάτου τῶν Ῥωσσιῶν αὐτοκράτορος. Ἐκ Θεοῦ λοιπὸν ἀρχίσαντες τὸ ἱερὸν τοῦτο φρόντισμα, ἐλπίζομεν ὅτι εἰσακουσθήσονται αἱ εὐχαίμας, καὶ ληφόμεθα τοὺς καρποὺς ἀξίους τῆς τε ὑμετέρας φιλοπονίας καὶ τῆς μερίμνης τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ ἔθνους.

Τῷ ἱππότη Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Φλωρεντίαν.

Ναυπλίῳ, 10 νοεμβρίου 1830.

Μυρίας ἐπὶ μυρίαις εὐχαριστίαι· ἔχεις παρ' ἐμοῦ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, διὰ τὰ γράμματά σου τῆς 30 Σεπτεμβρίου καὶ τῆς 10 Ὀκτωβρίου· πρὸς ἃ κατ' εὐθείαν καὶ ἀμέσως ἀποκρίνομαι διὰ τοῦ Κ.

Δεριβωπιέρρου, λαβόντος ἄδειαν νὰ ὑπάγῃ νὰ πάρῃ τὴν οἰκογενεῖάν του ἀπὸ Νεάπολιν.

Ἐδιδάσασα καὶ ἐμελέτησα ὅλας τὰς σημειώσεις σου, καὶ ἄλλο δὲν μοι μένει νὰ ἐπιθυμήσω εἰμὴ τὸ νὰ καρποφορήσωσιν ὅσον τάχιστα ἃς ἐλπίζωμεν. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾔ, σὺ καὶ πάλιν θέλεις ἀναφανῇ μεγὰλα ὑπηρετήσας τὴν Ἑλλάδα.

Συναπτόμενα εὐρίσκεις ἀντίγραφα τῶν πρὸς τὸν πρίγγιπα Σοῦτ-
σον γραμμάτων μου, οὐδ' ἔχω νὰ σοὶ εἶπω περισσότερα περὶ τῆς ἐνεστώσης ἡμῶν καταστάσεως καὶ περὶ τῶν ἐπιπιπτουσῶν εἰς ἡμᾶς ἀναγκῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους.

Διὰ νέου θαύματος μόνον ἢ Πρόνοιᾳ δύναται νὰ σώσῃ τὸν τύπον τοῦτον ἀπὸ τοὺς ἐπικειμένους αὐτῷ κινδύνους ἐκ τῆς μακρᾶς περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ κλήρου ἀβεβαιότητος. Σὺ δὲ, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ εὐρισκόμενος, βέβαιος εἶμαι ὅτι θέλεις καταδόλῃ πᾶσαν δυνατὴν φροντίδα ὅπως αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ μὴ μᾶς ἀφήσωσι νὰ χαθῶμεν ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος.

Διὰ τοῦ τελευταίου μου γράμματος ἐκτεταμένως σοὶ ἐξήγησα τὴν ιδέαν μου περὶ διαπράξεως δανείου παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἀσφαλιζομένου καὶ διὰ τῶν εισοδημάτων αὐτῆς καὶ διὰ τῆς εὐκολύνσεως τῶν δανειστῶν πρὸς τὸ ἀγοράσαι ἐθνικὰς γαίας. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν νὰ φροντίσῃς περὶ τοῦ σχεδίου μου, διότι σὺ μόνος δύνασαι νὰ τὸ φέρῃς εἰς ἔλθασιν. Ἀφ' οὗ δὲ ἴδῃς τὸ δυνατόν αὐτοῦ, γράψον μοι, ἵνα σοὶ στείλω ἄνθρωπον εἴτε ἐργαστήσομενον περὶ τούτου ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σου, εἴτε συμπράξοντα μετὰ σοῦ ὅπως τὸ κρίνης ὠφελιμώτερον καὶ καταλληλότερον.

Χαίρω ὅτι ἡδυνήθης νὰ παρῇς εἰς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον τὰ ἱκανὰ ἵνα ζήσῃ μετὰ τῆς πολυπροσώπου οἰκογενείας του. Ζητεῖς δὲ διάταγμα τῆς κυβερνήσεως ἀπονέμον αὐτῷ 36,000 φράγκων κατ' ἔτος. Ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ἀναγκαίαν πιστεύων τὴν τοιαύτην ἀπονομήν, καὶ συμφρονῶν μετὰ σοῦ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἡδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ κάλλιον τὴν Ἑλλάδα ἐν Παρισίοις, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἐκλέξω τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις. Διότι, καθὼς δὲν

ὑπάρχει Ἕλλην λαῶν γαλλικὰ ὅστις νὰ μὴ πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ διαπρεσβεύσῃ ἐν Παρισίοις, οὕτως οὐδ' ὑπάρχει οὐδεὶς ὅστις νὰ μὴ μισῇ ἀπὸ καρδίας τοὺς φαναριώτας. Ὅλοι ἄρα ἤθελαν ἐνωθῇ πρὸς τὸ βοῆσαι μεγάλα κατὰ τῆς κυβερνήσεως ὡς θαψιλευούσης τοὺς πτωχοὺς τοῦ κοινοῦ πόρους εἰς οἶκον μηδὲν πράζαντα ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἀριστον εἶναι λοιπὸν ὅτι ἠδυνήθης νὰ μὲ ἀπαλλάξῃς ἀπὸ τὴν μεγάλην ταύτην δυσχρηστίαν. Ὅθεν στέλλων μοι τοὺς λογαριασμούς σου, ἐνσημείωσον καὶ τὴν δαπάνην ταύτην, καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἐγένετο παρὰ σοῦ, θέλει ἐπικυρωθῇ ἀγογγύστως τε καὶ ἀμέμπτως.

Σοὶ προέγραψα ἤδη ὅτι διέταξα νὰ ληφθῇ σημείωσις τῶν ὅσα ἐπλήρωσας διὰ τὴν ἀγοράν τοῦ γαιάνθρακος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ εὐρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν πόρων καὶ τῶν ἀπολογισμῶν, δὲν δύνασαι ἄρα γε νὰ μοι εὔρῃς ἄνθρωπὸν τινα ἱκανὸν, δεδουκίμασμένον εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀξιολόγου τούτου μέρους τῆς διοικήσεως; Ὅσα ἔκμα ἕως τοῦδε ἵνα εἰσάξω τάξιν καὶ ἔλεγχον εἰς τὸ λογιστικὸν, δὲν ἐπλήρωσαν τὴν προσδοκίαν μου. Οἱ Ἕλληνες μύλις γνωρίζουσι τὴν ἐμπορικὴν βιβλιογραφίαν, καὶ οὐδὲν περισσώτερον. Οὐδέ μοι ἀρέσκει ἡ ὑπηρεσία αὕτη ὅπως ὑπάγει, καὶ ὑπερπεπεισμένος εἶμαι ἐνδομύχως ὅτι με ἀπατῶσι, καὶ ὅτι ἡ ἐνεστῶσα διαχείρισις γεννᾷ καταχρήσεις ὑπερόγκους ὡς πρὸς τὴν ἐνδειάν μας.

Ὁ ἄνθρωπος ὃν σε ζητῶ πρέπει νὰ ᾔναι διοικητικὸς τις, ἔχων πρακτικὰς γνώσεις περὶ διοργανώσεως καὶ ὑπηρεσίας τῆς οἰκονομίας. Οὕτε δογματικὸν θέλω, οὕτε οἰκονομολόγον, ἀλλ' ἄνδρα ἐργατικόν, πρὸς ὃν νὰ λέγω, λάβε τὰ διδύμενα παῦτα, λάβε καὶ τὰς ιδέας μου, καὶ σκεφθεὶς δός μοι τὴν γνώμην σου, καὶ ἔπειτα σχεδιάσον τὸν προκείμενον κανονισμόν, τὸν ὅποιον θέλεις ἐκτελέσῃ μετὰ τῶν συμβοηθῶν τῶν παρ' ἐμοῦ σοι δοθησομένων. Θέλει δ' ἔχει μεγάλην χρεῖαν βοηθῶν ἐπὶ τινα καιρὸν, διότι ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ, εἶναι Ἑλληνικαί· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ὑποσυνεργῶν ἐξεύρουσιν ἰταλικά καὶ γαλλικά.

Ἄν μοι εὔρῃς τὸν μαργαρίτην τοῦτον, δὲν θέλω νὰ μοι τὸν χαρί-

σης, ἀλλὰ τῷ δίδω τὸν μισθὸν ὃν συμφωνήσεις μετ' αὐτοῦ. Τοὺς πρώτους δὲ μῆνας θέλω τὸν καταστήσῃ παρ' αὐτῷ τῷ προσώπῳ τοῦ Κυβερνήτου, καὶ θέλει ἐργάζεσθαι μετ' αὐτοῦ.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλη παραγγελία. Εἰς τὰ κεντρικά μας σχολεῖα, στρατιωτικά τε καὶ πολιτικά, χρειαζόμεθα ἓνα καλὸν διδάσκαλον ἱερογραφίας ἀρχιτεκτονικῆς, ὁποῖον εὐκόλως, νομίζω, θέλομεν εὑρεῖ εἰς Ἰταλίαν. Φρόντισον λοιπόν. Ἡ δὲ διάθεσις τῶν μαθητῶν μας εἶναι ἀξιοθαύμαστος.

Καὶ τοῦ λοιποῦ θέλω σε γράφει εἰς Ἰταλίαν.

Τῷ Κ. Α. Στούρτζα εἰς Ὀδησσόν.

Ναυπλίω, 10 νοεμβρίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Στούρτζα, διὰ τοῦ νέου πρίγγιπος Σολτιχώφ, μέχρι τοῦδε γραμματέως τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου, ἀναχωροῦντος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔρχομαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὸ καλὸν γράμμα σας τῆς 7 ὁκτωβρίου. Ὁ αὐτὸς δὲ πρίγγιψ, μετῶν παρὰ τῇ ἐκεῖ Ῥωσικῇ πρεσβείᾳ, θέλει φροντίζει εἰς τὸ ἐξῆς περὶ τῶν γραμμάτων ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

Τὰ καθ' ἡμᾶς μένουσιν ἐν τοῖς αὐτοῖς, ἦτοι ἐν τῷ προσωρινῷ. Καθ' ἐκάστην φοβερίζόμεθα μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ὁροθεσίας ὁρισμῶν τοῦ πρωτοκόλλου, καὶ καθ' ἐκάστην τὰ ἐπισυμβαίνοντα ἀναβάλλουσι τὴν κινδυνώδη ἐκτέλεσιν. Μετὰ μακρὰς διαμφισβητήσεις καὶ τόμους ὅλους γραφῶν, μόλις ἐδυνήθησαν ἄχρι τοῦδε νὰ παρχωδῶσιν τὴν Κρήτην εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Μεχμεταλῆ. Τὸ μόνον δὲ ὅπερ μοι ἔμενεν ἵνα σκεπάζω ὁπωσοῦν τοὺς δυστυχεῖς Κρητὰς τοὺς μὴ συμφωνοῦντας μὲ τοὺς Τούρκους, ἦτον ἡ Ἑλληνικὴ φρουρὰ ἣν ἐκράτουν εἰς τὴν Γραμβοῦσαν, μὴ θέλων νὰ τὴν σηκώσω εἰμὴ ἂν ἐμβῶσιν ἀντ' αὐτῆς στρατιῶται τῶν στόλων τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Ἀλλ' ἐτελέσθη πλέον καὶ αὕτη ἡ χαλεπὴ καὶ ἐπώ-

δυνος πρᾶξις, καὶ ἤδη οἱ μετανάσται Κρήτες ἔρχονται πανταχόθεν εἰς τε τὰς νήσους καὶ ἐνθάδε, πανενδοεῖς, καὶ ζητοῦντες παρ' ἡμῶν ἄρτον καὶ στέγην.

Εἶμαι ἄρα φροτωμένος καὶ μὲ ταύτην τὴν νέαν δαπάνην καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν μοι γράφουσιν ἐκ Παρισίων καὶ ἐκ Λονδίνου ὅτι ἡ τοῦ δανείου ὑπόθεσις εἴπερ ποτὲ ἀδηλοῦται, καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν ἔχω νὰ ἐλπίζω ἄλλας παροχάς. Μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μοι ἐφάνερωσεν ὁ Κ. Δώκινς ὅτι διετάχθη νὰ μοι δώσῃ τὰς 20,000 λίρας ἃς ἡ κυβέρνησις του μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῆ ἀπὸ τὸν ἰούνιον. Δι' αὐτῶν συμπληρουμένου τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου τοῦ ἐκ τοῦ δανείου διῆθην παραχωρηθέντος παρὰ τῶν Δυνάμεων ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, δύναμαι μόνις νὰ ἐξοικονομήσω τὰς βιαιοτάτας ἀνάγκας ἕως τοῦ τέλους τοῦ ἔτους. Ἀλλὰ τότε τί θέλομεν γείνη; Ἐγὼ δὲν παύω νὰ κρούω ὅλας τὰς θύρας· ἀλλ' εἶναι ἄρα γε ἐλπίς ν' ἀνοιχθῶσιν, οὕτως ἐχόντων τῶν τῆς Γαλλίαςπραγμάτων;

Καὶ ὅμως, χωρὶς ν' ἀπελπισθῶ, ἐκίνησα καὶ κινῶ ὅλα τὰ δυνατὰ ἵνα ἐπιτύχω ἢ τὸ δάνειον ἢ τὸν συνεχισμὸν τῶν καταβολῶν, ἔχων συμβοητὸν τὸν χρηστὸν καὶ ἄριστον Κ. Εὐνάρδον καὶ τὴν δραστηρίον αὐτοῦ σπουδὴν, τὴν μονοειδῆ σήμερον εἰς τοῦτον τὸν πρόσγειον κόσμον. Ἐνταύτῳ δὲ ἐκ παντὸς ἐνδεχομένου κέντρου διεγείρω τὸ ἔθνος ἵνα ἀγωνισθῇ καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς ἑαυτὸ ἂν ἀποτύχη τῶν βοηθειῶν ἃς αἱ Δυνάμεις τῷ εἶχον ὑποσχεθῇ.

Ἡμεῖς ἔχομεν κτήματα ὠραῖα καὶ γαίαις ἀργαῖς, πλήρεις πολλοῦ θησαυροῦ, τοὺς σταφιδαμπελώνας, λέγω, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ τόσα χωράφια εὐφορα ποτιστικά, καὶ πλησίον κείμενα τῆς θαλάσσης. Ἢδη λοιπὸν ἡ Γερουσία ἐξετάζει τὰ σχέδια ἃ τῇ μετέδωκα περὶ φρονίμου τινὸς διανομῆς μερικῶν ἑκατομμυρίων στρεμμάτων ἐθνικῆς γῆς εἰς τοὺς ἀκτήμονας χωρικοὺς. Διὰ τῆς διανομῆς ταύτης τὸ δημόσιον θέλει ἀποκτήσῃ εἰσόδημα ἐτήσιον ἀξιόλογον, εἴτε δώσῃ τὰς γαίαις ἐπὶ φόρῳ διηνεκεῖ κατὰ τὴν ἀξίαν των, εἴτε τὰς πωλήσῃ ἐπὶ πληρωμαῖς μακροπροθέσμοις. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀργῶν

ἢ κακῶς γεωργουμένων σήμερον χωραφίων. Περὶ δὲ τῶν κτημάτων, δύναται νὰ τὰ πωλήσῃ ὁλοσχερῶς ἐπὶ πληρωμῇ ἀμέσῳ. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀξία αὐτῶν ἐκτιμᾶται εἰς πολλὰς χιλιάδας ταλλήρων, θέλομεν ἔχει, ἂν ἐπιτύχῃ τὸ πρᾶγμα, κεφάλαιον ἱκανὸν ἢ πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἡμῶν ὑστερήματος ἢ πρὸς ἐξασφαλισμὸν τῶν τῶκων δανείου γενησομένου ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Σκέφθητε, ἀγαπητέ μου Στούρτζα, περὶ πάντων τούτων, ἐξ ὧν ἴσως εὑρετε καὶ στοιχεῖα συναρμογῆς πρὸς δόκιμον λύσιν τῶν ζητημάτων ὅσα μοι ἀπετεινάτε διὰ τοῦ τελευταίου σας γράμματος.

Διὰ τί οἱ κεφαλαιούχοι τῆς Ὀδησσοῦ νὰ μὴ συστήσωσιν ἐταιρίαν ὑπογράφουσιν, καθ' ὑπόθεσιν, διὰ 50.000 τάλληρα; Αὕτῃ ᾗθελε στείλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίτροπόν της μὲ χρήματα ἵνα ἀγοράσῃ γαίαν· καὶ ἂν ἀπεφάσιζε νὰ τὰς δικνεύμῃ εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐκείνους τοὺς ὁμογενεῖς τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου κατασφρευθέντας εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὑπόσχομαι νὰ τῇ παραχωρήσω ἀρίστας γαίας ἐπὶ συμφωνίαις συμφωρωτάταις.

Καὶ οἱ μέτοχοι τοῦ τριούτου, εἰς ἀξιόλογον τόκον βάλλουσι βέβαια τὰ κεφάλαιά των. Γινόμενοι δὲ καὶ κτηματικοὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅταν ποτὲ ἔλθωσι νὰ κατασταθῶσιν ἐνταῦθα, θέλουσιν ἔχει ὅλα τὰ τῆς εὐπορίας ἀγαθά. Ἔσονται δ' ἐν τούτῳ καὶ πολῖται ὠφέλιμοι καὶ ἀγαθοεργοί, πορίζοντες ἔργον καὶ ἄρτον εἰς τοὺς δυστυχεῖς τοὺς ἐκπεσόντας ἐκ τῆς πατρίδος. Τὸ δὲ κράτιστον, ἔσονται καὶ εὐεργέται τοῦ ἔθνους ἐξ οὗ καυχῶνται ὅτι εἰσὶ.

Περὶ τούτου λοιπὸν τοῦ μεγάλου σκοποῦ σᾶς προσκαλῶ νὰ δημηγορήσετε τοὺς Ἰγγλέσας, τοὺς Σερφίνους, καὶ ἄλλους. Ἀλλ' ἴσως ἡ ποσότης τοὺς φανῇ ὑπέρογκος. Τότε ἂς συμφωνήσωσι διὰ μικροτέραν, φθάνει νὰ δώσωσι τὸ κελὸν παράδειγμα, τὸ ὅποιον καὶ οἱ ἐν Τερζέστη, καὶ Βιέννῃ, καὶ Λιθούρνῳ κεφαλαιούχοι Ἕλληνες θέλουσιν ἀκολουθήσῃ. Εἰ δὲ μὴ, αἱ καλλίτεραι γαῖαι τῆς Ἑλλάδος θέλουσι γεῖνῃ ἀπόκτημα κεφαλαιούχων Ἀγγλων καὶ Γάλλων.

Εἰς τοὺς βαθυπλούτους τῆς Ὀδησσοῦ προβάλω γαίαν ἀργὰς, ὑποθέτων ὅτι θέλουσιν ἀποφασίσῃ νὰ συνοικίσωσιν ἐν αὐταῖς τοὺς

Ἑλλήνας τῶν Μοσχονησίων, τῆς Βάρνης, τῆς Ἀγχιάλου, τῆς Σωζουπόλεως κτλ. περὶ ὧν μοι γράφετε. Ἄν ἀγαπῶσιν ὁμῶς κάλλιον κτήματα εἰργασμένα, τοὺς πωλῶ, καὶ μὲ τὰ χρήματα τῆς πωλήσεως ταύτης ἐγὼ συνοικίζω τοὺς προστατευομένους παρ' ὑμῶν.

Τέλος ἂν θελήσωσι νὰ δανείσωσιν ἄδραν τινα ποσότητα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν πρὸς 8 τοῖς 100 ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν ῥηθέντων κτημάτων, τὰ χρήματά των θέλουσι βαλθῇ εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ μὲ αὐτὰ πάλιν δύναμαι νὰ δεχθῶ καὶ κατοικίσω τοὺς ὁμογενεῖς μετανάστας. Τοσαῦτα ἀρκοῦσι περὶ τούτου πρὸς ἄνδρα οἷος ὑμεῖς.

Πρὸς δὲ τοὺς ἐκ Φαναρίου μετανάστας δὲν ἔχω εἰσέτι ἀπόκρισιν καταθύμιον. Ἐλάβον τὸ γράμμα των, καὶ ἐκτενῶς συνωμίλησα μετὰ τοῦ Κ. Δερβωπιέρρου περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ *λόγοι ἐκείνοι εἰσὶ καὶ φωναί, καὶ πλέον οὐδέν* (Sunt verba et voces praeereaque nihil). Πλὴν δὲν θέλω ἀμελήσῃ τὸ χρέος, καὶ δώσω καὶ αὐτοῖς παρηγορίαν τινα, ἂν ἡ Πρόνοια παρηγορήσῃ πρῶτον ἡμᾶς. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας σᾶς στέλλω τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀπόκρισίν μου.

Πρὶν τελειώσω τὴν μακράν μου γραφὴν θέλω σᾶς παρακαλέσῃ καὶ πάλιν περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Βαρβάκη. Βάλετε ὅλα τὰ δυνατά σας ἵνα μᾶς προμηθεύσωσι τέλος οἱ κύριοι Ῥοδοφοίνιξ καὶ Δασκῶφ τὰς 300,000 ρούβλια, ἔχοντας μεγίστην χρεῖαν αὐτῶν διὰ τὰ σχολεῖα καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τὴν ἀπαιτουμένην ὥς ἐκ τῆς θαυμασίας τῶν μαθητῶν ἐπιδόσεως.

Πρὸ ὀλίγου περιώδευσα εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἔχων μετ' ἐμοῦ, τὸ πρῶτον, καὶ τὸν Κ. Καννᾶν. Αὐτὸς θέλει σᾶς εἰπεῖ ὅτι εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὸ Ἀνατολικὸν ὑπάρχουσι δύο κάλλιστα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα, πλήρη μαθητῶν φιλομαθεστάτων. Μετ' οὐ πολὺ δὲ συνίσταται καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον εἰς Μεσολόγγιον ὑπὸ διδασκάλῳ τῷ σεμνῷ Παλαμᾷ.

Θεέ μου! πόσα καλὰ ἰδρύματα ἠθέλαμεν συστήσῃ ἂν εἴχομεν πόρους!

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Ἀδάμ εἰς Κέρκυραν.

Ναυπλῖω, 15 νοεμβρίου 1830.

Διὰ τοῦ ἐθνικοῦ πλοίου τοῦ ἐρχομένου εἰς Κέρκυραν ἵνα λάβῃ τὸ παρὰ τῆς Ἀγγλίας δοθὲν ἡμῖν γενναῖον βοήθημα, ἐν ᾧ ἀξίωματικῶς συνιστῶ τὸν ναύαρχον Σχιχτούρην εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, συγχαρῆσατέ μοι, Στρατηγέ μου, νὰ προσθέσω καὶ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, ἐξαιτούμενος παρ' αὐτῆς εὐμενῇ ὑποδοχὴν τῶν πρεσβευμάτων ἅπερ ὁ Κ. Γεροστάθης μέλλει νὰ πρεσβεύσῃ παρ' ἐμοῦ.

Εἶναι μῆνες ἤδη τινὲς ἀφ' ὅτου, ἐλθόντος ἐνταῦθα τοῦ Κ. Παλαιολόγου, μαθητοῦ εὐδοκίμου τοῦ ἐν Ῥοδίῳ γεωργικοῦ σχολείου, καὶ χορηγοῦντος τοῦ Κ. Εὐνάρδου, ἐπεχείρησεν ἡ κυβέρνησις νὰ συστήσῃ πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ ἀγωνοθεσίαν τῆς γεωργίας τυπικόν τι ἀγροκήπιον πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τίρυνθος, ὅπερ καὶ συνέστη καὶ εὐοδοῦται ἤδη, ὅσον οἱ μικροί μας πόροι τὸ συγχωροῦσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τὴν μόνωσιν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς καλλίστης πεδιάδος τοῦ Ἄργους, καὶ διὰ τὸ δυσκοινώτητον πρὸς τὰς δύο πόλεις τὰς ἀντιπερικειμένας αὐτῷ, πολὺ ἀπεμειοῦτο ἡ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον ὠφέλεια, καὶ ἄλλως δὲ ἐκ πολλῶν λόγων ἀποδεδειγμένης τῆς λυσιτελείας τῶν μεγάλων ὁδῶν, διὰ τοῦτο ἔγνων νὰ φροντίσω ἀμέσως περὶ διαγραφῆς ὁδοῦ ἀγούσης εὐθυτενῶς εἰς τε Ναύπλιον καὶ εἰς Ἄργος παρ' αὐτὸ τὸ τυπικὸν ἀγροκήπιον. Αὕτη καὶ διεγράφη, καὶ τὰ δύο τριτημόρια αὐτῆς ἤδη κατεσκευάσθησαν, καὶ ἅμαξαι φορτηγοὶ καὶ τινα καὶ ὀχήματα ἰδιωτικὰ καθ' ἐκάστην ἡδὴ διαπερῶσι τὸ μεταξὺ τῶν δύο πόλεων διάστημα.

Ταῦτα ἐκδιηγούμενος, Στρατηγέ μου, ἃς ἔχω τὴν συγγνώμην σας, διότι θέλω νὰ σᾶς παραστήσω ὅχι μόνον τὰς ἐκ τῶν προτέρων εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας μου, ἀλλὰ καὶ τὸν πόθον ὃν ἔχω ἵνα βοηθηθῶ παρὰ τῆς ὑμετέρας χρηστότητος εἰς τὸ ἀναπτύξαι καὶ ἐκτελειῶσαι τὸ κοινωφελὲς ἐπιχείρημα.

Μὲ βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ ἐν Κερκύρᾳ διοίκησις ἔχει διὰ τὴν κατα-

σκευὴν τῶν μεγάλων ὀδῶν πληθὺς ἀναγκαίων, ἀμαξῶν δηλαδὴ, δι-
τροχῶν, μονοτρόχων, σκαπανῶν, πτυαρίων, ξύστρων, λιθοτριπτῶν,
κτλ. τὰ ὅποια ἴσως τώρα δὲν τῇ χρειάζονται τόσον, ἀφ' οὗ ἐτε-
λείωσαν τὰ μεγάλα τῆς νήσου λιθόστρωτα, καὶ ἂν δὲ τῇ χρεια-
σθῶσι, τὰ ἀναπληροῦ εὐκόλως καὶ ὀλιγοεξόδως· ἐν ᾧ ἡ Ἑλληνικὴ
κυβέρνησις ὄχι μόνον ἤθελε δαπανήσῃ ἀδρῶς ἵνα τὰ προμηθευθῇ,
ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤθελε χάσῃ πολὺν, παραγγέλλουσα αὐτὰ εἰς Γαλ-
λίαν ἢ Ἰταλίαν.

Μετὰ τοῦτο σᾶς προσφέρω καὶ ἄλλην αἴτησιν. Στρατηγέ μου· νὰ
μᾶς δώσετε δηλαδὴ ἐκ τῶν φυτωρίων σας ὅσα δένδρα δύνασθε,
μάλιστα δὲ ἀκακίας, καὶ κατάλπας, καὶ συκομορέας, καὶ ἄλλα
τοιαῦτα, ἔχοντα ταχεῖαν τὴν αὕξησιν, ὅποια ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης
γνωρίζει βέβαια κάλλιον ἐμοῦ, ὡς ἔχουσα κατὰ τὴν κοινὴν φήμην
κῆπον εὐπορώτατον καὶ τερπνότατον.

Ἀλλὰ παύω, ἀφίνων εἰς τὸν Κ. Γεροστάθην νὰ σᾶς λαλήσῃ ἐκτε-
νέστερον. εἰ χρεῖα, περὶ τῶν δύο χαρίτων τὰς ὁποίας τολμῶ νὰ
σᾶς ζητήσω. Ἰπακούεται δὲ ὅτι ἡ τιμὴ τῶν ὅσα θέλετε μᾶς δώ-
σῃ, θέλει συμφωνηθῇ μεταξὺ τοῦ Κ. Γεροστάθῃ καὶ οὗτινος διωρί-
σετε ἀπὸ μέρους σας, καὶ ἂν δὲν ὑπερβαίνει τὴν παροῦσαν ἱκανό-
τητα τῆς ἐνταῦθα κυβερνήσεως εἰς τὰς τοιαύτας δαπάνας, θέλει
σᾶς ἀφελθῇ ἀμέσως ἐκ τῶν 20,000 λιρῶν τὰς ὁποίας φυλάττετε
δι' ἡμᾶς.

Τῷ μοιράρχῳ Κ. Κανάρῃ

Ναυπλίῳ, 15 νοεμβρίου 1830.

Ὁ τῆς γαλλικῆς μοίρας ναύαρχος Κ. Αλαλάνδος, μέλλων νὰ στεί-
λῃ ἐν βρίκιον εἰς τὴν Κρήτην, φιλίως μᾶς ἐξαγγέλλει ὅτι ὁ τοῦ
βρικίου ἡγεμὼν ἐντολὴν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἂν τῷ ὄντι ὁ ἀριθμὸς τῶν
θελόντων μεταναστεῦσαι εἰς Ἑλλάδα Κρητῶν εἶναι τόσον πολὺς ὅσον

τὸν παρεστήσατε διὰ τῶν πρὸς τὴν Γραμματεῖαν τῶν Ναυτικῶν ἐμφανίσεών σας ἐκδεδομένων τῇ . . .

Συμφρονοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν κυρίων ναυάρχων ὅτι ἐν ταῖς ἀναφοραῖς τὰς ὁποίας ἐλχθετε ἐκ διαφόρων τῆς Κρήτης ἐπαρχιῶν παραπολὺ μεγαλύνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν ὅσαι ἀναγκάζονται νὰ φύγῳσι τὴν πατρίδα των,

Ἀλλ' ὅπως ἂν ᾗ, θέλομεν ἵνα, ὅσον σᾶς τὸ συγχωροῦσιν οἱ τρόποι σας, προσφέρετε εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους τὰ ἀναγκαῖα περάματα. Νὰ γείνη ὅμως ἡ ἐκείθεν ἀναχώρησις των ὅσον ταχίστη, διότι ἡ περὶ τὰ Κρητικά παράγια διατριβὴ σας δύναται νὰ προξενήτῃ, κατὰ τὴν γνώμην τῶν κυρίων ναυάρχων, λογοτριβὰς καὶ περιπλεγμοὺς ἀπαρέστους.

Καὶ ἡμεῖς μὲν δὲν συμφρονοῦμεν εἰς τοῦτο, διότι, τὸ μὲν, ὁ σκοπὸς τῆς ὑπηρεσίας σας προεδείχθη παρ' αὐτῶν τῶν Προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τὸ δὲ, καὶ αἱ συνθήκαι δίδουσιν εἰς τοὺς Κρητας δικαίωμα νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Ἀλλ' ὅμως ἐπιθυμοῦμεν νὰ τελεσθῇ ὁ σκοπὸς ὅσον ἔνεστι συντομώτατα, ἀποπλεόντων εὐθὺς τῶν μεταναστῶν.

Πρὸς τοῦτο μάλιστα πολλὰ ἐπεκαλέσθημεν καὶ τὴν συναντίληψιν τῶν κυρίων ναυάρχων, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νὰ προσταξῶσι τὰ πλοῖα των νὰ λάβωσιν οἰκογενεῖας τινὰς Κρητῶν, καὶ ἤδη ἡ ἀπόκρισις των μᾶς δίδει τὴν ἐλπίδα τῆς τοιαύτης συναντιλήψεως· τὸ ὁποῖον εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζετε.

Ὅφειλομεν ἔτι νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν ὅτι οἱ κύριοι ναύαρχοι ἔλαβον ἐκθέσεις ἐν αἷς παρίσταται ἡ ἐκείσε ἀποστολὴ σας μὲ χαρὰ κατῆρα ἀμφιλογούμενον, ὅτι δηλαδὴ διωρίσθητε νὰ μοιράσετε πολεμεφόνδια καὶ νὰ ἐνθαρρύνετε τοὺς Κρητας εἰς πόλεμον καὶ ἀντίστασιν. Προβαίνοντες δὲ καὶ περαιτέρω, διέδωκάν τινες ὅτι ὁ Κ. Ρενιέρης καὶ τὸ συμβούλιόν του, παραχρῶμενοι τὸ ὄνομα καὶ τὴν ροπὴν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐπιδοτροφοῦσι τοὺς Κρητας ὅτι αἱ περὶ αὐτῶν ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν θέλουσι μεταβληθῇ. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἀπέσχομεν τοῦ ἀποκριθῆναι πρὸς τὰς κατηγορίας

ταύτας, αἰδούμενοι ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὸ πρέπον φυλάττοντες. Θέλομεν ὅμως νὰ διαμηνύσετε πρὸς τὸν Κ. Ρενιέρην τὰ κατ' αὐτοῦ συκοφαντούμενα, καὶ νὰ τὸν προτρέψετε, καθὼς τὸν προετρέψαμεν καὶ ἡμεῖς ἐν ὧσιν τῷ ἐγγράφομεν, νὰ ἀναχωρήσῃ πλέον ἐκ τῆς Κρήτης, καὶ τότε θέλετε τὸν λάβῃ ἐπὶ τῆς κορβέτας.

Περαίνοντες τὴν παροῦσαν, σᾶς παρεγγυῶμεν καὶ πάλιν νὰ διαπράξετε τὰ ἐπιτετραμμένα μετὰ τοῦ ζήλου τοῦ συνήθους ὑμῖν. Καὶ ὅσον τάχιον τελειώσετε, καὶ ὅσον περισσοτέρους Κρητὰς σώσετε, τόσῳ μᾶλλον θέλετε δικαιώσῃ τὴν ἡμετέραν πίστιν εἰς τὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὸν γενναῖον ὑμῶν χαρακτῆρα.

Τῷ Κ. Βετάν εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 20 νοεμβρίου 1830.

Ἰπ' ὅσιν ἔχω, ἀγαπητέ μου Βετάν, τότε ἐράσμιον γράμμα σου τῆς 25 αὐγούστου, καὶ τὸ τοῦ ἱατροῦ Κ. Γόσσου ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου. Ἀλλὰ γνωρίζοντες τὸ ἐνδεὲς τῶν στιγμῶν μου, μὴ χαλεπαίνετε ἂν ἀποκρίνωμαι πρὸς ἓνα μόνον. Ἄλλοτε θέλω γράψῃ πρὸς τὸν Κ. Γόσσον· σήμερον δὲ μόνον πολλὰ πολλὰ προσαγόρευσον αὐτὸν παρ' ἐμοῦ.

Τὸ γράμμα σου(*) ἔστειλα πρὸς τὸν Κ. Μουστοξεῖδην. Ἐλπίζω δὲ καὶ γὰρ νὰ μεταβῶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Αἴγινα, καὶ τότε θέλω ἐνεργήσῃ παρ' αὐτῷ ὡς ἐπίτροπός σου, καθὼς πολίτης τῆς Γενεύης.

Ἡ τῶν ἀρχαίων μικρὰ ἡμῶν συλλογὴ γίνεται καθ' ἐκάστην ἀξιολογωτέρα, καὶ ἤθελε γείνη πολὺ περισσύτερον, ἂν εἵχομεν νὰ ἐξοδεύσωμεν ὅσα χρειάζονται εἰς ἀνασκαφάς. Ἀλλὰ δὲν βιάζομαι, ἐλπίζων ὅτι οἱ περιηγηταὶ δὲν μᾶς ἀρπάζουσι πλέον τὰ ἀρχαῖα λαθραίως, ὡς ἄλλοτε.

(*) Αἰτησὶν περιεῖχεν αὐτὸ τινῶν ἀρχαίων πραγμάτων διὰ τὸ ἐν Γενεῇ μουσεῖον.

Ἡ Αἰγίνα δὲν εἶναι πλέον ἔδρα τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἤδη περιλαμβάνει ὅλα τὰ προκατασκευαστικά ἡμῶν διδασκτήρια. Ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὅπου παιδαγωγοῦνται πεντακόσιοι παῖδες, ἐνυπάρχουσι δύο σχολεῖα, τὸ μὲν, ἀλληλοδιδασκικόν, τὸ δὲ, τῶν Ἑλληνικῶν λόγων, τῶν σοιχείων τῆς μαθηματικῆς, τῶν ξένων γλωσσῶν, τῆς ἱστογραφίας, καὶ τῆς μουσικῆς, ὀνομαζόμενον Εὐνάρδειον, διότι δαπάναις αὐτοῦ ἐκτίσθη καὶ συνέστη.

Δουλεῦει δὲ καὶ τυπογραφεῖον Ἑλληνικὸν μέγα καὶ εὐπρεπὲς εἰς ἐκτύπωσιν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων, γραμματικῶν δηλαδὴ καὶ κειμένων τῶν παραδιδομένων συγγραφέων, τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσα εἰς τὸν Κ. Διδότον καθ' ἑαυτὸν μέρος ἐκ τῶν χρημάτων ἃ μοι ἔστειλε παραβόντως ἡ Γενευαία τῶν φιλελλήνων συναυλία καὶ παρακαλῶ νὰ τὸ εἴπῃς πρὸς τε τὸν Κ. Φάβρον καὶ τὸν Κ. Μυνιέρον καὶ ὅσους ἄλλους τῶν συνέδρων αὐτῶν γνωρίζεις.

Οἱ συρρέυσαντες εἰς Αἰγίναν μαθηταὶ ὑπερβαίνουνσι, μετὰ τῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, τοὺς χιλίους πεντακοσίους, καὶ ἡ ἐπίδοσις αὐτῶν, γενναία. Τὰ αὐτὰ τρέχουσι καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὧν ἐκάστη ἔχει ἐν ἡ δὲ δύο ἀλληλοδιδασκικά σχολεῖα, καὶ ἄρα μαθηταὶ οἱ ὅλοι συμποσοῦνται ὀκτακισχίλιοι. Ὅλα δὲ τὰ σχολεῖα ταῦτα θέλουσι ρυθμισθῇ ὅσον οὕτω κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Κ. Σαραζίνου ὑπὸ διδασκάλων ὁρμωμένων ἐκ τοῦ Αἰγιναίου προσχολείου.

Καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ δὲ στρατιωτικὸν σχολεῖον μᾶς δίδει καλλίστας ἐλπίδας, ὥς ἐδείχθη ἐκ τῆς δημοσίου ἐξετάσεως καὶ ἀριστεύσεως τῶν μαθητῶν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ.

Καὶ φροντιστήριον ἐκκλησιαστικὸν συνέστη ἐν τῷ τοῦ Πόρου μοναστηρίῳ πρὸς ὀλίγου, χρῆζον τοῦτο καὶ συντονωτέρας καὶ ἀμεσωτέρας ἐπιστάσεις, γενησομένης δῆπουθεν παρ' ἐμοῦ αὐτοῦ.

Τέλος, εὐεργετοῦντος πάλιν τοῦ Κ. Εὐνάρδου, κατεσκευάσθη καὶ πρότυπον ἀγροκήπιον εἰς Τίρυνθα, διευθυνόμενον παρὰ τοῦ Κ. Παλαιολόγου, μαθητοῦ τοῦ Κ. Δομβάλου, ὅστις ἔχει ὑπ' αὐτὸν ἐξήκοντα σπουδαστάς καὶ τοὺς παρασκευάζει εἰς τὴν ἀγρονομικὴν ὑπηρεσίαν.

Τὸ Ναύπλιον ἀνακαθαίρεται ἀπὸ τὰ συντρίμματα, καὶ καθ' ἐκά-

στην μᾶλλον μετασχηματίζεται εἰς ὄντως πόλιν. Αἱ δὲ καλύβαι τὰς ὁποίας εἶχα κατασκευάσῃ ἔξω πρὸ δύω ἐτῶν, ἐκλείπουσι, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐγείρονται οἶκοι μεγάλοι καὶ εὐπρεπεῖς, συστήσοντες τὸ προάστειον, τὴν Πρόνοιαν.

Ἐτελείωσε σχεδὸν καὶ ἡ διαγραφὴ μεγάλης ὁδοῦ φερούσης ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Ἄργος ἐν ὥρᾳ μιᾷ καὶ τετάρτῳ. Καὶ τὸ Ἄργος, ἔχον ἤδη ἱκανὰς εὐκατασκευάστους οἰκίας, φαίνεται εὐμορφα ἀπὸ Ναύπλιον.

Αἱ συχναὶ μου περιοδεῖαι μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι παντοῦ γίνεται κατὰ καλόν. Οἱ κάτοικοι ἀπολαύουσιν ἐντελοῦς ἡσυχίας, καὶ ἐργαζόμενοι βελτιοῦσι τὰ κατ' αὐτούς. Ταῦτα δὲ ὑλικῶς βελτιώσαντες μέχρι τινὸς, ἀφεύκτως θέλουσι καταντήσῃ καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἤδη συντελοῦσι, καὶ προϋόντος τοῦ χρόνου περισσώτερον συντελέσουσι τ' ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖν.

Ὁ οὕτω θεωρῶν τὴν Ἑλλάδα, ἐνδομύχως πείθεται ὅτι καθ' ἑκάστην μεγάλως προβαίνει πρὸς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν. Ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουσι ξένοι τινές, ἔτι δὲ καὶ Ἕλληνες, οἵτινες ἄλλως θεωροῦσι τὰ πράγματα, καὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζουσι δεδουλωμένην, ὥς μὴπω κληθεῖσαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς συνταγματικὴν συμμέθεξιν τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν.

Καὶ ἂς θεωρῇ μὲν περὶ τοῦτου καὶ κρίνῃ ἕκαστος ὅπως βούλεται· ἀλλ' ἐγὼ οὔτε γνώμην οὔτε πολιτείαν δύναμαι ν' ἀλλάξω. Ἐπιθυμῶ θερμῶς τὴν ὑψώσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἔθνος ἐλεύθερον καὶ αὐτόνομον, ὁφείλω μὲν νὰ σπουδάσω ὅπως τάχιον φθάσῃ εἰς τοῦτο, πλὴν δὲν δύναμαι καὶ νὰ ἀμβλυωπῇσω πρὸς τὰ νοσήματα αὐτῆς ὅσα ἐπαθεν ἐκ δουλείας τεσσάρων αἰώνων καὶ ἐξ ἀναρχίας ἐπταετοῦς.

Τούτων τῶν νοσημάτων ἀπαλλαχθεῖσα διὰ τῆς ἰδίας ἐαυτῆς συντονίας, τούτέστι διὰ τῆς ἐργασίας, θέλει κάμῃ καὶ συνταγματικούς νόμους, τῶν ὁποίων καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι ἤδη προπαρασκευασμένα, καὶ σήμερον ἐνεργοῦνται καθ' ἕκαστον μέρος τῆς διοικήσεως, βαθμηδὸν ἀναπτυσσομένης πρὸς σύστασιν τοῦ μέλλοντος συνταγματικοῦ διακόσμου. Ἡ Γερουσία διὰ τὴν νομοθεσίαν, οἱ Διοικηταὶ καὶ οἱ Γραμματεῖς διὰ τὴν διοίκησιν, καὶ τὰ δικαστήρια, ὑπάρχουσιν

ἐπιτηδεύματα ἐν οἷς μορφοῦνται, κατὰ τὴν γνώμην μου, βουλευτικοὶ καὶ διοικητικοὶ ἄνδρες ὡς ἐν σχολείοις. Πολίτας δὲ θέλουσι μᾶς δώσῃ τὰ διδασκαλεῖα, ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορία, ἡ ναυτιλία, καὶ ἡ ἄλλη βιομηχανία.

Ταῦτα διεξῆλθον, ἀγαπητέ μοι Βετάν, βλέπων ὅτι πολλοὶ, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὸ φρονεῖν ἐναντία, θέλουσι καὶ νὰ ἐνστάζωσι τὰ φρονήματά των εἰς τὸ κοινόν. Ἐγὼ τὴν παμπηφίαν δὲν θηρεύω, ἀλλὰ μόνον τὰς ψήρους τῶν εὐσυνειδήτως καὶ ἀπροσπαθῶς πρὸς τὰ συστήματα, ἀγαπώντων τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος· διὰ τοῦτο καὶ σοὶ ἔδωκα κεφαλαιώδη ἐπιδρομὴν τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς ἀπαρβατάτους ἀρχὰς σοὶ ἀνέπτυξα τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς.

Τῷ Κ. Κόμητι Μοκενίγῳ εἰς Τουρῖνον.

Ναυπλίου, 20 νοεμβρίου 1830.

Ἐλαβον, ἀγαπητέ μου Κόμη, ἀκριβέστατα τὰ γράμματά σας τοῦ ἰουλίου καὶ τοῦ αὐγούστου, ἀλλὰ μὴ ὦν κύριος τοῦ καιροῦ μου, δὲν ἠδυνήθην νὰ σᾶς ἀποκριθῶ μέχρι τοῦδε. Σᾶς βεβαιόνω δὲ ὅτι τόση εἶναι ἡ περὶ τὰ κοινὰ ἀσχολία μου, ὥστε οὐδὲ στιγμὴ μοὶ μένει διὰ τὰς ἰδίας μου ὑποθέσεις.

Καὶ σήμερον εἶπερ ποτὲ τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰ τοῦ τόπου γίνονται βαρέα καὶ δύσκολα, διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ὁλλανδίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ συμβάντα. Ἀφ' οὗ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ἕως προχθὲς δὲν ἀπεφύσισαν τίποτε περὶ τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν τριῶν Αὐλῶν, δυνάμεθα ἄρα γε νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θίλουσι τὰ ἐπα-αλλάβῃ ἥδη; Καὶ λοιπὸν τί θίλομεν γείνη ἐν τοσούτῳ; Πῶς μάλιστα θίλομεν ζῆσιν χωρὶς βοηθήματα καὶ χωρὶς δάνειον;

Ἰσως δυνηθῶ μὲ τὰς 500,000 φράγκων τὰς ὁποίας ἡ Ἀγγλία ἐχορήγησεν εἰς τὴν κυβέρνησιν, παλαιῶν καθ' ὅλων ὑπὲρ τῆς οἰκονο-

μίας, καὶ προφυλάττων πικρὴν τὴν τὸν πτωχὸν; ἡμῶν πόρνος ἀπὸ τὰς παραχρήσεις, νὰ φθάσω ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἀλλ' ἔπειτα; . . ἄς ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι δι' ἀπελπισίαν. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀπελπίζω τὴν σωτηρίαν τοῦ τόπου τούτου, διότι ἔχω μέγα θάρρος εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ.

Εὐφραίνομαι ὄντως καὶ εὐγνωμονῶ διὰ τὴν καλὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχετε περὶ τῆς πολιτείας μου κατὰ τὰς ἐνταῦθα δυσχερεῖς περιστάσεις. Ἀγνοῶ, ἀγαπητέ μου κόμη, πότε καὶ ποῦ θέλομεν πάλιν ἀνταμωθῆ. Πόσον ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ξαναῖδω καὶ ν' ἀκούσω ὅσα κρίνετε ὠφέλιμα νὰ μοὶ εἴπετε, τὸ ἐξεύρετε. Ἀλλ' οὐδ' ὁ χειμὼν εἶναι ὥρα ὁδοιπορίας, οὐδ' ὑμεῖς θαλάσσιος τόσον, ὥστε νὰ διαπλεύσετε ἐν αὐτῷ θυμηδίας χάριν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐγὼ λοιπὸν ἔπρεπε νὰ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς· τοῦ ὁποίου καὶ εἶχα μεγάλην χρεῖαν, καὶ διὰ ν' ἀναπαυθῶ ὀλίγον καὶ λάβω καὶ τὰ μεταλλικὰ νερά. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄδηλον. Εἴθε μόνον τὸ μέλλον νὰ ᾖ κατὰ τὰς εὐχὰς μας!

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι, ὑπουργῷ ἐπὶ
τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Μεγαλειοτάτου
Βασιλέως τῶν Γάλλων.

Ναυπλίω, 20 νοεμβρίου 1830.

Ἡ Ἑλλὰς χαίρει πολλὰ, μαθοῦσα ὅτι ἡ πίστις τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων ἐκάλεσε τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα εἰς τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον. Χαίρει, διότι δὲν δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὑμεῖς, κύριε Μαρσιάλα, κρισιμώτατα καὶ ἰσχυρότατα συντελέσαντες εἰς τὰ τῆς μελλούσης τύχης της, ὡς καὶ ἐλευθερώσαντες αὐτὴν ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ γενναίως μεριμνήσαντες ὑπὲρ τῆς στρατιωτικῆς αὐτῆς διοργανώσεως, μετ' εὐνοίας θέλετε δεχθῆ καὶ τὸν πόθον ὃν αὐτὴ ἐκποθεῖ καὶ ἐκφράζει ὅπως λάβωσι πέρας τὰ περὶ αὐτῆς.

Καὶ ἤδη μὲν ὁ πρίγγιψ Κ. Σούτσος προσήγαγε τὸν πόθον ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἑξοχότητα, ἅμα ἀναλαβοῦσαν τὰ πράγματα· ἀλλὰ καὶ σήμερον θέλει προσλιπαρήσῃ τὰ αὐτὰ, ἀποκινδυνεύων τὴν ὀχληρότητα.

Ὁ αὐτὸς θέλει σᾶς παραστήσῃ, κύριε Μαρσιάλα, ὅτι ἡ κακία τινῶν, καὶ πολλὰ ἐπαγωνισθεῖσα, δὲν κατώρθωσεν ὅμως ἄχρι τοῦ νῦν τὸν σκοπόν της, θελήσασα μὲν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὸν φατριασμόν, νὰ ταράξῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ νὰ διεγείρῃ μάλιστα τὸν στρατὸν εἰς στάσιν καὶ ἀνταρσίαν, ἀλλ' ἀποτυχοῦσα τῆς ἐπιβολῆς διὰ τὸ γνωστικὸν τοῦ λαοῦ τε καὶ τῶν στρατιωτῶν.

Οἱ στρατιῶται δὲ οὗτοι ἤδη καὶ ἐμβαίνουνσιν εἰς τὸ τυπικὸν τάγμα τὸ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεράρδου διοργανούμενον· καὶ ἂν ἡ κυβέρνησις εἶχε τὰ ἀναγκαῖα χρήματα, τὰ εἴκοσι ρουμελιωτικὰ τάγματα ἤθελαν γεῖνῃ εὐθὺς δέκα, φέροντα βαγιονέτας, καὶ κατὰ τ' ἄλλα συγκεκροτημένα ὡς στρατεύματα εὐτακτα.

Ταύτην τὴν μεταρρύθμισιν ἐτοιμάζω ἐν ᾧ περιμένω τὰ βοηθήματα ὅσα πολλάκις ἐζήτησα, γεννησομένην εὐκόλως καὶ λυσιτελέστατα, ὅταν δυνηθῶ νὰ παραχωρήσω εἰς τοὺς διαλυθησομένους στρατιώτας μερικὰ στρέμματα γῆς καὶ ὀλίγα φράγκα ἵνα κατασταθῶσι καὶ ἀγοράσωσι ζῶα.

Καὶ τότε οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ σήμερον καταναλωταὶ, θέλουσιν ἀποβῆ παραγωγικοὶ, καὶ κτῆμα ἔχοντες, θέλουσιν ἀπέχει τῶν ξένων κτημάτων. Οὐδὲ γνωρίζω ἄλλον τρόπον παρὰ τοῦτον. Διότι τὸ νὰ διαλύσω 2 ἢ 3,000 στρατιώτας χωρὶς νὰ φροντίσω περὶ τῆς ὑπάρξεώς των, εἰς ἄλλο δὲν φέρει εἰμὴ εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν ποτὲ κλεπτῶν, ἐξ ἧς θέλει κινδυνεύσῃ ὅχι μόνον ἡ ἐσωτερικὴ ἀσφάλεια τῆς νέας ἐπικρατείας, ἀλλὰ καὶ αἱ γειτονικαὶ πρὸς τοὺς Τούρκους σχέσεις αὐτῆς.

Πλὴν ἐν ὅσῳ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ προσωρινὰς τινὰς μόνον χορηγίας παρέχουσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, αὐτὴ δὲν δύναται νὰ πράξῃ οὐδὲν οὔτε περὶ τῆς προκειμένης μεταρρύθμισεως οὔτε

περί ἄλλης τινός, εἰς τὸ μέλλον τεινούσης, βιάζεται δὲ νὰ ζῇ μόνον τὸ καθ' ἡμέραν καὶ νὰ μένῃ εἰς τὰ προσωρινά, καὶ ταῦτα γινόμενα δυσχερόστερα ὡς ἐκ τῶν μεγάλων μεταβολῶν τῶν συμβασῶν ἐν τῇ Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαγῶν ἀπὸ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ ἰουλίου.

Τὰς περὶ τούτου σκέψεις μου θέλει βάλῃ ὑπ' ὄψιν σας ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος, καὶ σᾶς παρακαλῶ, κῆρις Μαρσιάλα, νὰ μὴ ταῖς ἀρνηθῆτε τὴν προσοχὴν σας.

Δὲν καταχωῶμαι δὲ τὰς στιγμὰς σας ἐπανακυκλῶν τοὺς ἰσχυροὺς λόγους δι' οὓς ἐξαιτοῦμαι τὴν ταχεῖαν λύσιν τῶν βουλευμάτων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, ἀλλὰ μόνον τολμῶ νὰ σᾶς παραστήσω ὅτι ἡ ἀτελείωτος προσωρινότης, παρὰ φύσιν οὖσα, θέλει φθίρει τὸν τόπον, ἂν ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ ἀφεθῇ χωρὶς κάμριαν βυθίσαι. Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐζήτησεν ὁ Κ. Εὐνάρδος κατὰ τὸν μάρτιον, καὶ ἂν τὰ ἄλλα ἀποφασισθῶσι μετέπειτα.

Συγγνώμην ζητῶ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἔξοχότητος διὰ τὰς τοιαύτας λεπτομερείας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξ ἀγαθότητος μοὶ συνεχώρει ἄχρι τοῦδε νὰ τῇ τὰς γράφω, ἐλπίζω ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλει μοι ἀρνηθῆ τὴν αὐτὴν παρηγορίαν.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ρυκμάνω, Προσέδρῳ τῆς
Ρωσσίας.

Ναυπλίω, 15 δεκεμβρίου 1830.

Σὰς συγχαίρω καὶ ὑπερήδομαι μανθάνων ὅτι τὰ τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα, εἰς ὑμᾶς ἐπετράπησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Μοὶ γράφει δὲ ὁ χρηστότατος Κόμης Κ. Νεσελρۇδης ὅτι ὅταν ὁ Κ. Βουτενιέφ ἔλθῃ νὰ λάβῃ τὸν τόπον σας, ὑμεῖς θέλετε καταδικασθῇ νὰ ἔλθετε νὰ ἐλευθερώσετε τὸν Κ. Κόμητα Πανῖνον. Καὶ λυποῦμαι μὲν διὰ τε τὴν ἀναχώρησιν τούτου καὶ διότι ἀδυνατῶ νὰ καταστήσω χαριεστέραν τὴν ἐν Ἑλλάδι διατριβὴν σας, χαίρω ὅμως

κάν διότι θέλω σᾶς ἔχει στερεὸν ὑποστήριγμα καὶ πρόθυμον εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ὑποίας χρήζει ὁ τόπος οὗτος πάντοτε μὲν, ἀλλὰ καὶ σήμερον εἵπερ ποτέ.

Τὰ καθ' ἡμᾶς, κύριε Βάρων, δὲν σᾶς λέγω, διότι ἀρκούντως θέλετε τὰ μᾶθη παρὰ τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου, ὅστις θέλει σᾶς στείλῃ καὶ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς ἣν γράφω πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον περὶ τῆς ὁροθετικῆς ὑποθέσεως (*).

Μετὰ πολλῆς ἀγωνίας περιμένομεν τὰς παρ' ὑμῶν εἰδήσεις. Αἱ δὲ ἐλθοῦσαι διὰ τῶν παρισιανῶν ἐφημερίδων ἕως τῆς 26 νοεμβρίου δὲν φέρουσι καλοὺς οἰωνούς.

Ἦς. Ὁ συνταγματάρχης Κ. Σκάλων μὲ ἐδειξε πρὸ ὀλίγου τὸ κάλλιστον ἔργον τοῦ τοῦ περὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς ἣν μέλλει νὰ συνδιαγράψῃ μὲ τοὺς συνεργάτας του, τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ φθάσῃ τάχιον ὅπου δεῖ. Ἀναμφιβόλως δὲ θέλει ἀξιωθῇ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ αὐτοκράτορος, μεθ' ὃ ἐλπίζεται καὶ τὰ βουλευτὰ τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων νὰ γνωρίσωσι τὰς ὁρθὰς ἐπιστάσεις τοῦ Κ. Σκάλωνος. Τολμῶ λοιπὸν νὰ σᾶς παρακαλέσω, Κύριε Βάρων, νὰ ταχύνετε ὅσον ἔνεστι τὴν ἐξαποστολὴν τοῦ ταχυδρόμου σας.

Τῷ Κ. Γ. Μαυρομάτῃ, Διοικητῇ Ὑδρας
καὶ Σπετσῶν.

Ναυπλῖω, 16 δεκεμβρίου 1830.

Ἀναγκαῖον κρίνομεν νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν τὴν πρώτην ἐκδοσὴν τῶν συνομιλιῶν μας μετὰ τῶν ἐνταῦθα εὐρισκομένων διαφόρων πληρεξουσίων τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, ἵνα σᾶς χρησιμεύσῃ κατὰ τὸ δέον.

Τοῖς εἵπαμεν ἀδιστακτως ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ προβάλωμεν εἰς

(*) Τὸ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης δὲν εὗρέθη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

τὴν Γερουσίαν τὴν ἐπικύρωσιν τῶν λογαριασμῶν των, διότι ἡ γνώμη μας ἔπρεπε νὰ στηρίζεται εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν δύω ἐπιτροπῶν τῶν διορισθεисῶν πρὸς ξεκαθαρισμὸν τῶν λογαριασμῶν τούτων, τὰς ὁποίας καὶ σὰς στέλλομεν ἐνταῦθα ἐν ἀντιγράφῳ ἵνα ἴδωσι πάντες τὸ ἀληθές.

Ἐπιθυμοῦντες ὁμῶς νὰ ἐξομαλίσωμεν ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν τὴν δυσκολίαν ταύτην, καὶ νὰ προσφέρωμεν καὶ τινα ταχεῖαν βοήθειαν εἰς τὰς ναυτικὰς νήρους, ἐπροτεῖναμεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους των δύω τρόπους πρὸ τελείαν λύσιν τοῦ πράγματος, πρῶτον ἀπὸ στόματος, ἔπειτα καὶ ἐγγράφως, ἐπειδὴ τὸ ἐζήτησαν. Ἀλλ' αἱ προτάσεις ἡμῶν δὲν τοὺς ἤρεσαν, εἶπαν ὁμῶς ὅτι θέλουσι συνομιλήσῃ μὲ τοὺς συμπολίτας των.

Σὰς παρασυνάπτομεν λοιπὸν καὶ τοῦτο τὸ ἔγγραφον, ὅπως δυνηθῇτε νὰ τοὺς συνετίσετε καὶ ὑμεῖς ἐν γνώσει τῆν τε προαίρεσιν τῆς κυβερνήσεως καὶ τὰ ἰδιά των συμφέροντα, προσθέτοντες ὅτι δὲν ἀποποιούμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὅσας ἀντιπροτάσεις μᾶς κάμωσιν εἴτε περὶ ὀλικοῦ τινος συμβιβασμοῦ εἴτε περὶ ἐξοφλήσεως συντεταγμένης.

Πρέπει ὁμῶς νὰ τοῖς φανερώσετε ὅτι ἂν ἐπιμένωσι ζητοῦντες παρὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν ἀναγνώρισιν χρέους 18,000,000 περίπου φοινίκων κατὰ τοὺς ἐκλογισμοὺς τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς, θέλομεν ἀναγκασθῇ νὰ ἐλθίσωμεν ἀξιωματικῶς πρὸς τὴν Γερουσίαν τὰ τῆς διαπραγματείας ταύτης, καὶ εἰς τίνας λόγους ἐπιστηρίζαμεν τὰς προτάσεις μας, καὶ τοῦ πράγματος δημοσιευθέντος, τότε θέλει κρίνῃ τὸ ἔθνος.

Χάριν μᾶς κάμνετε ἂν μᾶς στείλετε τάχιον τὰς ἀποκρίσεις τῶν πολιτῶν τῶν νήσων ὅσοι ζητοῦσι τὰς περὶ ᾧ ὁ λόγος ἀποζημιώσεις(*).

(*) Ἡ κυβερνήσις τοῖς εἶχε προσφέρῃ πρὸς τελείαν ἐξόφλησιν 6,000,000 φοινίκας, ὧν τὸ τρίτον εἰς γαίας, ἄλλο τρίτον εἰς ἐγγράφας, καὶ τὸ τελευταῖον εἰς πληρωμὰς ἐκ τοῦ ἐλπιζομένου δανείου, ἢ τὸ ὅλον εἰς γαίας. Καὶ ἂν διὲν εὐχαριστοῦντο εἰς ταῦτα,

Τῷ Κ. Περρούκα, Γερουσιαστῇ καὶ Πληρεξουσίῳ τῆς κυβερνήσεως εἰς Ἀθήνας.

Αἰγίνη, 25 δεκεμβρίου 1830.

Ἀνυπερθέτως ἀπαντῶ πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 22. Ἰσως δὲν ἀγνοεῖτε ἤδη ὅτι ὁ Ἰσμαὴλ Μπέης προσεκάλεσε τοὺς κυρίους Πρόσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἀθήνας ἵνα συσκεφθῶσι περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν προσταγῶν τὰς ὁποίας αὐτός τε καὶ ὁ Ὁμὲρ Πασᾶς ἔλαβον ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, λεγούσας ὅτι ἡ κένωσις πρέπει νὰ γείνη τάχιον ἀμφοτέρωθεν καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς.

Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ὁ Κ. Ρουὰν οὔτε ὁ κόμης Κ. Πανῖνος δὲν ἔλαβον εἰσέτι τοιαύτην ἐντολὴν παρὰ τῶν ἀνωτέρων, ὁμοῦ ἀποκρίνονται οἱ τρεῖς Πρόσεδροι πρὸς τὸν Ἰσμαὴλ Μπέην ὅτι, ἅμα λαβόντες, θέλουσιν ἀκούσῃ τὴν πρόσκλησίν του.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ ὥστε ὁ Ἰσμαὴλ Μπέης νὰ κοπιᾷ εἰς Αἴγιναν ἵνα συνομιλήσῃ μετ' ἐμοῦ, διότι τότε οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἠδύναντο νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διαπραγματεύεται κρύφια μετὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Μπέη καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκρινιώτητα.

Ἀνεκδοιάστως ἄρα σᾶς παραγγέλλω νὰ τοῦ ἐξηγήσετε τοὺς λόγους τῆς ἀποποιήσεώς μου. Ἄν ὅμως, ἀφ' οὗ οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἔλθωσιν εἰς Ἀθήνας, ἐπιθυμῇ ὁ Ἰσμαὴλ Μπέης νὰ συνομιλήσῃ καὶ μετ' ἐμοῦ, ἃς μοὶ τὸ φανερώσῃ, καὶ τότε θέλω τὸν εὐχαριστήσῃ ἐρ-

τοὺς ἐπρόβαλλε νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἵνα κρίνῃ περὶ τῶν ἀξιώσεων των. Ἄλλ' αὐτοὶ ἀπεποιήθησαν, ἐπιμένοντες ἵνα ἡ κυβέρνησις δεχθῇ τοὺς λογαριασμούς των καὶ βάλῃ τὸ φανταστὸν τοῦτο κεφάλαιον εἰς τὴν Τράπεζαν πρὶς 8 τοῖς 100, φορτόνευσα τὸ ταμεῖον μὲ πληρωμὴν ἐτήσιον 1,440,000 φοινίκων, διδομένων εἰς ἑκάστην πολίτην, ἔλους νησιώτας,

χόμενος εἰς Σαλαμῖνα. Εἰς Αἴγιναν θέλω μείνῃ ὀλίγας ἡμέρας, δι' ὃ δὲν σὰς γράφω νὰ ἔλθετε οὐδ' ὑμεῖς.

Στοχάζομαι τέλος ὅτι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα οὐδόλως νὰ συντελέσωμεν εἰς τὸ νὰ κενώσωσι τάχιον οἱ Τοῦρκοι, ἢ μὴ, τὰ κατεχόμενα μέρη, διότι τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τὰς προσταγὰς αἱ θέλουσι λάβῃ οἱ πρόσεδροι.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Σινεῖδέρω.

Αἴγινη, 26 δεκεμβρίου 1830.

Εὐχαριστῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ τὰ γράμματα αὐτῆς τῶν 22 καὶ 30 δεκεμβρίου (N.).

Μεγάλως χαίρω μανθάνων ὅσα φροντίζετε ὅπως τὸ τοῦ Νεοκάστρου φρούριον ἐπανορθωθῇ.

Ὁ Κ. Δεριθωπιέρρος ἀνεχώρησεν ἐξ Αἰγίνης τῇ 19 (31) δεκεμβρίου, ἐγὼ δὲ τῇ μεθαύριον ἦλθον πάλιν εἰς Σαλαμῖνα, ὅπου διοργανοῦνται ἤδη ἔξ τάγματα. Ἀφ' οὗ δὲ τελειώσῃ ἡ διοργάνωσις, μελετῶ νὰ ἐπιστρέψω καὶ αὐθις ἐκεῖσε μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεράρδου ἵνα θεωρήσω τὰ στρατεύματα καὶ ἔπειτα στείλω αὐτὰ εἰς τὰς θέσεις των. Τούτου περαιωθέντος, ἤθελα, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι, νὰ περιοδεύσω εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἵνα ἀπολαύσω καὶ τῆς ἐντεύξεως τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Εἰς Κόρινθον, εἰς Καλάβρυτα, εἰς Πάτρας, εἰς Γαστούνην, διάφοροι ἀνακινούσι τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων ὅσον δύνανται. Ἀκούραστοι ὁδοιπόροι δὲν παύουσι μεταβαίνοντες ἀπὸ τὸ ἐν μέρος τούτων εἰς τὸ ἄλλο, ἐνεργοῦντες μυστικὰς ἐταιρίας καὶ ταραχάς. Πλὴν ἕως τώρα ἄλλο δὲν κατώρθωσαν παρὰ νὰ διακόψωσι ἓνα μόνον ταχυδρόμον τῆς κυβερνήσεως.

Ἄν ὅμως οἱ προστάται τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀφήσωσιν ἐπὶ πολὺ ἔτι εἰς τὴν παροῦσαν ἀβεβαιότητα, καὶ οὐδὲ βοηθήσωσι τὴν κυβερνήσιν

της εἴτε μὲ τὸ δάνειον εἴτε μὲ χορηγήματα, δὲν τολμῶ πλέον νὰ ὑποσχεθῶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας. Τὸ δὲ μεγαλείτερον, λέγω ὅτι ὀλίγαι ἡμέραι θέλουσιν ἀρκέσει ἵνα ἐξαφανίσωσι τὸν καρπὸν τῶν ὅσα αἱ Δυνάμεις κατέβαλον ὑπὲρ ἀνορθώσεως τοῦ τόπου τούτου.

Ταῦτα ἐξέθετα εἰς ὑπόμνημα τοῦ ὁποίου σᾶς συνάπτω ἴσον, καὶ ἀφ' οὗ ὁ Κ. Ροῦὰν τὸ διακοινώσει εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ βχσιλέως, γενηθήτω πλέον τὸ θέλημα τοῦ Ἰψίστου (*).

Θέλομεν προσμεῖνῃ λοιπὸν καὶ πάλιν τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἄλλ' ἂν οἱ ῥαδιουργοῦντες τολμῇσωσιν ἐν τοσούτῳ νὰ κάμωσι τι περισσύτερον, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει πατάξῃ δυνατὰ, καὶ χρειᾶς δοθείσης, οὐδ' ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει τῇ ἀρνηθῇ, ἐλπίζω, τὴν συνδρομὴν ἣν πολλάκις γενναίως τῇ προσέφερε.

Τῷ Κ. Γιαννίτση, Διοικητῇ Αἰγίνης.

Αἰγίνη, 31 δεκεμβρίου 1830.

Ἐφηνέρωσα ἤδη καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τοὺς συμπληρεξουσίους σας τῶν Ψαρῶν, τὰς ἐξηγήσεις ἃς ἔλαβον μετὰ τῶν πληρεξουσίων Ἰδρας καὶ Σπετσῶν περὶ τῆς μεγάλης ὑποθέσεως τῶν ἀποζημιώσεων.

Καθὼς δὲ σᾶς προεδήλωσα, ἰδοὺ σᾶς στέλλω σήμερον καὶ ἴσον τῶν εἰς τὸν Διοικητὴν Ἰδρας καὶ Σπετσῶν Κ. Μαυρομάτην δοθεισῶν ὁδηγιῶν, καὶ ὅλα τὰ μετ' αὐτῶν ἔγγραφα, τὰ ὅποια διεξελθόντες μετὰ τῶν συμπληρεξουσίων σας, δύνασθε νὰ ἐκτιμήσετε τὰς τε προτάσεις τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἰδραιοσπετσώτας καὶ τοὺς λόγους ἐπὶ τῶν ὁποίων αὐταὶ στηρίζονται.

Αἱ αὐταὶ προτάσεις γίνονται καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ δύνασθε ἤδη νὰ διασκεφθῇτε περὶ αὐτῶν, καὶ νὰ ἐξηγηθῇτε ἐλευθέρως περὶ τῆς δια-

(*) Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο δὲν εὗρεθῇ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

λήψεώς των, ἐτοιμῆς οὔσης τῆς κυβερνήσεως νὰ ἀκούσῃ καὶ τὰς ἀντιπροτάσεις ὅσας ἠθέλετε κάμῃ.

Ἰσως δὲ κρίνετε ἰδιαιτέρως ἀναγκαῖον νὰ ἐπιστήσετε τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ μέρος τῶν ἀποζημιώσεων τῆς κοινότητος τῶν Ψαρῶν. Καὶ ἡμεῖς ὄχι μόνον δὲν βλέπομεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα, ἀλλὰ καὶ εὐκολίαν πρὸς συμβιβασμὸν τοιοῦτον ὅποιος βέβαια νὰ ὑπερευχαριστήσῃ τὴν ὑμετέραν κοινότητα.

Ἀφ' οὗ τὸ ὀρθοτικὸν ζήτημα τελείως λυθῇ, καὶ τὰ μετ' αὐτὸ ὅλα ἐκτελεσθῶσι, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει προθυμηθῇ νὰ πληρώσῃ τὸν ἄλλον πόθον τῆς κοινότητός σας, δίδουσα αὐτῇ τόπον ἴδιον πρὸς συνοικισμὸν.

Ἀλλ' ἐκπληροῦσα τὸ χρέος τοῦτο, ἅμα ἠθέλε δυνηθῇ νὰ προσθέσῃ καὶ ὅσας παραχωρήσεις ἔχει εἰς χεῖρας, λόγῳ τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν κοινότητα ἀποζημιώσεων κατὰ τὸν γενησόμενον ἐκκαθαρισμὸν. Αἱ δὲ παραχωρήσεις ἠθέλαν εἶσθαι γαῖαι, οἰκίαι, καὶ χρήματα, ἂν ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου τὸ συγχωρῇ.

Μᾶς φαίνεται λοιπὸν ὅτι, χωριζομένων τῶν λογαριασμῶν τῆς κοινότητος ἀπὸ τοὺς τῶν πολιτῶν, ὁ ἐκκαθαρισμὸς θέλει γείνῃ εὐκολωτέρως.

Ἄλλας ἐξηγήσεις νὰ σᾶς δώσω δὲν ἔχω, καὶ σᾶς προσκαλῶ νὰ μοὶ φανερώσετε τάχιον τὴν ἐκβασιν τῶν συνδιασκέψεών σας ἐπὶ τῶν ἐνταῦθα διαλαμβανομένων.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βεζίρῃ τῆς Ρούμελης.

Αἰγίνη, 2 ἰανουαρίου 1831.

Ἐλάβον τὸ γράμμα δι' οὗ ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης μ' ἐτίμησε, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ταχυδρόμον τὸν κομιστὴν αὐτοῦ σπεύδω νὰ δώσω καὶ τὴν παροῦσαν μου.

Δὲν δύναμαι ἱκανῶς νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα

πόσης εὐγνωμοσύνης πληροῦσι τὴν ψυχὴν μου αἱ ἐνδείξεις τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεως καὶ φιλίας αὐτῆς. Τὴν παρακαλῶ δὲ νὰ πιστεύσῃ ὅτι περὶ μεγάλου ποιούμενος αὐτὰς, ἐκ παντὸς δυνατοῦ τρόπου θέλω ἀντιτεκμηρίωσιν πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐμὴν διάθεσιν ὅσῳ μοι προσφέρετε εὐκαιρίας.

Περὶ δὲ τῆς αἰτίας τοῦ ἀνὰ χεῖρας γράμματός σας, πρὸ πολλοῦ καὶ ἀγρύπνως ἐφρόντισα καὶ καρτερικῶς ἐμερίμνησα.

Ἡ ἀναρχία καὶ ἡ παντοειδὴς ἀταξία αἱ ὁποῖαι καιρὸν πολὺν ἐβασάνισαν τὰ μέρη περὶ ὧν ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης μοι γράφει, ἀφῆκαν εἰς αὐτὰ δυστυχίας εἰσέτι διατηρούσας, ὡς φαίνεται, τὰς ὀλεθρίας τῆς ληστείας ἐξεις. Ἐγὼ δὲ οὔτε πρότερον ἡμέλησα οὔτε σήμερον ἀμελῶ οὐδὲν τῶν ἐνόντων εἰς προφύλαξιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ αὐτῆν, καὶ βέβαια ἡ Ἑλλάς δὲν θέλει δεχθῇ τοὺς τοιοῦτους, καταφεύγοντας ἐνταῦθα.

Προὑπαρχουσῶν λοιπὸν ἤδη σαφεστάτων καὶ αὐσηροτάτων προσαγῶν περὶ τούτου, καὶ σήμερον ἀνανεῶ αὐτάς, κελεύων τοὺς τε γραττωτικούς ἀρχηγούς καὶ τοὺς διοικητὰς νὰ ἐκτελῶσιν ἀκριβέστατα τὰ ἐντεταλμένα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μετὰ σπουδῆς καὶ ἐργηγόρσεως θέλουσιν ἐνεργήσῃ τὰς θελήσεις τῆς κυβερνήσεως. Τὸ μὲν ἐμὸν ἔργον εἶναι δυσχερὲς καὶ βαρὺ διὰ τὸ εἰσέτι ἀκατέργαστον τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας· ἀλλ' ὅμως ἀγωνιζόμενος πάσῃ δυνάμει, θέλω προφυλάξῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν λύμην τῆς ληστείας, καὶ οὕτως ἐπ' αἰσίοις θέλω ἀρχίσῃ τὰς μετὰ τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος γειτονικὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις.

Τῷ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα Ἐκτάκτῳ
Ἐπιτρόπῳ.

Αἰγίνη, 3 ἰανουαρίου 1831.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν λῆψιν τῶν δύο ἐσχάτων ἐκθέσεών σας,

ἔλαβον παρὰ τοῦ Βεζίρη γράμμα δι' οὗ ζητεῖ ῥητῶς καὶ ἐπιμόνως παρὰ τῆς κυβερνήσεως νὰ μὴ δίδεται ἄσυλον εἰς τοὺς καπιτάνους καὶ στρατιώτας τοὺς ὠπλισμένους σήμερον κατ' αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ ὀνομαζομένους ληστές.

Ἀποκρίνομαι λοιπὸν πρὸς τὸν Βεζίρην διὰ τοῦ τατάρου εἰς τὸν ὁποῖον ἐγχειρίζω καὶ τὸ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο, ὅτι ἡ κυβέρνησις καὶ ἐφρόντισε καὶ φροντίζει συντονώτατα νὰ προφυλάττῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ μίasma τῆς ληστείας, καὶ σήμερον πάλιν προστάττει τοὺς τε στρατιωτικούς ἀρχηγούς καὶ τοὺς Διοικητάς νὰ μὴ ἀφίνωσιν οὐδένα καπιτάνον ἢ ἀρματωλὸν νὰ περᾷ ἐντὸς τῶν ἡμετέρων ὁρίων.

Παρήγγειλα δὲ τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματέα τῆς κυβερνήσεως νὰ διευθύνῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὰς δεούσας ἐγκυκλίους, καὶ αἶμα νὰ διαμηνύσῃ τοῦτο πρὸς τε ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι ἔκτακτον ἐπίτροπον.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κ. Ῥόδιος πρέπει νὰ σᾶς ἐξήγησε τοὺς λόγους δι' οὓς ἔχω λίαν περισπούδαστον τὴν ἀκριβεστάτην ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων προσταγῶν, περιττὸν κρίνω νὰ σᾶς τοὺς ἐπαναμνήσω, ἀλλὰ μόνον σᾶς προσκαλῶ νὰ καταβίβετε πᾶσαν σπουδὴν ὅπως καταμᾶθῃ ἐκ τῶν ἔργων ὁ Βεζίρης ὅτι καὶ ἐξεύρομεν καὶ δυνάμεθα νὰ φυλάζωμεν τὸν τύπον ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν ληστῶν τοὺς ὁποίους καταδιώκει.

Οἱ κύριοι Πρόεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, μελετῶντες νὰ μεταβῶσιν ὅσον οὕτω εἰς Ἀθήνας ἵνα συνδιαπράξωσι μετὰ τοῦ Ἰσμαήλ Μπέη τὰ τῆς ὁροθεσίας, μὲ παρακάλεσαν νὰ τοὺς προσμείνω ἐδῶ πρὸς συνομιλίαν. Ὅθεν ἀφ' οὗ τοὺς ἵδω, καὶ μάθω ἀκριβῶς περὶ τίνος πρόκειται, εὐθὺς θέλω σᾶς διαμηνύσῃ καὶ παραγγεῖλῃ τὰ ἀναγκαῖα. Ἐν τοσούτῳ δὲ, καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ ὑφ' ὑμᾶς παραινεῖτε τοὺς κατοίκους νὰ ἡσυχάζωσι καὶ νὰ καταγίνωνται ἀταράχως εἰς τὰ ἔργα των.

Τῷ Γραμματεῖ τῆς ἐπικρατείας.

Αἰγίνη, 5 ἰανουαρίου 1831.

Δὲν στοχάζομαι ἀρμόδιον εἰς τὴν παροῦσαν στιγμήν νὰ πιάσω-
μεν σχεδὸν πόλεμον μετὰ τοὺς Σπαρτιάτας.

Ἀν τῷ ὄντι ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης ἐπῆγεν εἰς Αἰμῆνι διὰ
νὰ φέρῃ τοὺς ἐδικούς του εἰς συνάσθησιν, καὶ ἂν ἐπιτύχῃ, ὥς δὲν
ἀμφιβάλλω, φερόμενος εἰλικρινῶς, ἡ ἡσυχία σώζεται πρὸς τὸ πα-
ρὸν, καὶ ἔπειτα βαθμηδὸν φροντίζομεν νὰ ἐκρίζωσμεν, εἰ δυνατόν,
τὸ κακόν. Εἶδε μὴ, τότε πᾶσα ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν
αὐστηρότητα. Δὲν φθάνει ὅμως τὸ νὰ δώσωμεν δύο τάγματα εἰς τὸν
Κ. Κορνῆλιον, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ ἐγχειρίσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῆς
ἐπιχειρήσεως εἰς ἀνώτερόν τινα πολιτικόν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ γεί-
λωμεν καὶ ναυτικὸν ἱκανόν.

Ὁ Κ. Κορνῆλιος εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ, εἴτε εὐρίσκεται εἰς τὸν Πύρ-
γον ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς γράφει, εἴτε ἐμῶϊκεν εἰς πλοῖον, ὥς θέλει
ὁ Κ. Ταγγόπουλος. Ἀφ' οὗ λοιπὸν πληροφορηθῶμεν τὸ περὶ τούτου,
τότε ἀποφασίζομεν τὸ πρακτέον.

Ἐν τοσούτῳ συμφέρει νὰ κινηθῶμεν ὅπως δυνάμεθα διὰ νὰ δώ-
σωμεν εἰς τὸ ταξείδιον τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη σκοπὸν
ωφέλιμον. Ἐνεκα τούτου ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματεὺς θέλει
τῷ γράψῃ ἀξιωματικῶς νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοὺς ἐδικούς του, καὶ
πρὸς τούτοις ὅτι, διὰ νὰ δικαιώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς κυβερνή-
σεως, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐπιρροήν του διὰ νὰ τοὺς κά-
μῃ νὰ ἐξαλείψωσι τὴν ἀταξίαν τοῦ Αἰμενίου καὶ νὰ μὴ ἀνανεωθῇ
πλέον αὐτή.

Νὰ παρακινήσετε καὶ τὸν γεροϋσιαστὴν Ζανετάκην νὰ ἐνεργήσῃ
διὰ τῆς ἐπιρροῆς του τὰ αὐτά. Εἶπατε αὐτῷ ὅτι μοι διεκοινώσατε
τὰς παρατηρήσεις του, καὶ ὅτι εἶμαι εὐδιάθετος νὰ τὰς λάβω εἰς
σκέψιν. Ὅθεν καὶ νὰ τὰς ἐξετάσετε τῷ ὄντι εἰς τὸ συμβούλιον μετὰ

τῶν συγγραμμάτων σου, διὰ νὰ δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ κρίνω τάχιον περὶ αὐτῶν.

Ἀναγκαῖον ἦτον προσέτι νὰ γράψῃ καὶ ὁ ἴδιος Πέτρος Μαυρομιχάλης σοβαρὰ καὶ ἀνοικτὰ πρὸς τοὺς συγγενεῖς του, πρῶτον, ἀναιρῶν ὅσα εἶπαν ὅτι τοὺς ἐσυμβούλευσε, καὶ δεύτερον, προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἔλθωσιν ὅλοι εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἡ κυβέρνησις θέλει φροντίσῃ, εἰ χρεῖα, περὶ αὐτῶν. Καὶ εἶπατέ του ὅτι αὕτη εἶναι ἡ τελευταία συγκατάθεσις τῆς κυβερνήσεως καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς του.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 23 ἰανουαρίου 1831.

Τιμῆς ἀξιοῦμαι εὐχαριστῶν ὑμᾶς διὰ τὴν πρόθυμον ἀποστολὴν τῆς κοινοποιήσεώς μου περὶ τῆς φυγῆς τοῦ γερουσιαστοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη πρὸς τὸν ἐξοχώτατον μέγαν ἀρμοστήν τῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις.

Κατὰ τὰς εἰδήσεις ἃς ἔλαβον ἀπὸ Σπάρτην, ὁ ἀνεψιὸς καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Μαυρομιχάλη εἶχαν διαφημίσει ὅτι αὐτὸς ἐπὶ Ἀγγλικῆς Φρεγάτας ἦλθεν εἰς Λιμένι. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ κακοήτης αὕτη καὶ ἐπικίνδυνος πανουργία προέκυψεν ἀπὸ τὴν Ἰόνιον σημαίαν τὴν ὁποίαν ἔφερε τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Γόρδωνος.

Ὡφειλον λοιπὸν, κατὰ τὰς εἰδήσεις ταύτας, νὰ δώσω ἀνυπερθέτως προσταγὴν εἰς τὸν μοίραρχον Κανάρην, ἡγεμονεύοντα τοῦ ἡμετέρου Πελοποννησιακοῦ παράπλου, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Γόρδωνος, ἂν, ἐπιστρέφον ἀπὸ Ζακύνθου, διευθυνθῇ πρὸς τὸ Λιμένιον ἢ πρὸς ἄλλον λιμένα τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἂν εὕρῃ μέσα τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην, νὰ τὸν συλλάβῃ. Ἀλλὰ κρίνω δεόν νὰ σᾶς προφανερῶσω τὸ τοιοῦτο, κύριε Πρόεδρε, ἵνα προλάβω πᾶσαν ἐνδεχομένην κακὴν ἐξήγησιν ὅταν ἐνεργηθῇ.

Ἄν ὁμως ὁ Μαυρομιχαλὴς μείνῃ εἰς τὰς ἰονίους νήσους, τότε ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ διαπραΰνετε ὅπως ἐκβληθῇ ἐκεῖθεν ἵνα μὴ δύναται νὰ ταραττῇ τὴν ἡσυγίαν τῆς Ἑλλάδος.

Τῷ προσωρινῷ Διοικητῇ Σπάρτης.

Ναυπλῖω, 26 ἰανουαρίου 1831.

Ἐλαβον καὶ τὰς ἐκθέσεις καὶ τὰ ἰδιαιτέρα γράμματά σας μέχρι τῆς 15.

Ἐλεῶ καὶ ἐγὼ τὴν τύφλωσιν τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἐξοκέλ-λουσιν εἰς τὴν ἀταξίαν κατὰ τὰς ἄρρονας παραινέσεις τῶν Μαυρομιχαλαίων. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν καὶ γερουσιαστὴς Πέτρος, ἐπιβὰς χωρὶς διαβατήριον εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Γόρδωνος, ἔφθασεν εἰς Ζάκυνθον, εἴτε ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ, εἴτε ἐπίτηδες, ἄγνωστον.

Ἀπὸ Κατῆκολον δὲ μοὶ ἀγγέλλουσι τῇ 19 ὅτι αὐτὸς ἔφθασεν ἐκεῖ μὲ πλοῖον Γαλαξειδιώτικον ἐξ αἰτίας τοῦ ἐναντίου καιροῦ.

Ἄν αἱ προσταγαὶ τῆς κυβερνήσεως ἐκτελεσθῶσιν ἀκριβῶς, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, αὐτὸς θέλει φερθῇ πάλιν εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, σταλέντος ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προχθές. Θέλει δὲ κριθῇ, εἴτε συλληφθῇ εἴτε μὴ, ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον.

Σᾶς παρασυνάπτω τὸ περὶ τούτου πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγγελ-μά μου, τὴν πρὸς ἐμὲ ἐκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, καὶ τὸ διάταγμα τῆς διαπαύσεώς του. Λάβετε καὶ τὴν πρὸς ὅλους τοὺς Διοικη-τὰς ἐγκύκλιον τῆς κυβερνήσεως, οἵτινες παραγγέλλονται νὰ λάβωσι τὴν γνώμην τῶν πολιτικῶν καὶ προκρίτων πάσης ἐπαρχίας περὶ τῶν ἀταξιῶν τοῦ Λιμενίου καὶ περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρομιχα-λαίων.

Κατὰ τὰ περιεχόμενα τῶν ἐκθέσεών σας πιστεύω ὅτι ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι τῆς Σπάρτης θέλουσι δεῖξῃ προθυμίαν διὰ τὴν διατήρησιν

τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας τοῦ τόπου. Ὄθεν καλὸν θέλετε τοὺς κάμη ἂν τοὺς δώσετε τὴν εὐκαιρίαν νὰ φανῶσι τοιοῦτοι.

Πρὸς τὸν μοίραρχον Κανάρην ἐστάλησαν αἱ ἀναγκαῖαι προσταγαὶ ἵνα φανῇ καὶ ἐμφυχώσῃ τοὺς Σπαρτιάτας ὅσοι ἀποδοκιμαζοῦσι τὰς πράξεις τῶν ἐν τῷ Λιμενίῳ. Καὶ ἀφ' οὗ οὗτοι ἀπομονωθῶσιν ἐκεῖ, ὀγλίγωρα θέλουσι γνωρίσῃ τὴν πλάνην των, καὶ τότε ἴσως θέλουσι χωρισθῇ καὶ ἀπὸ τοὺς πλάνους.

Ἀφ' οὗ ἡ ἀνάκρισις προχωρήσῃ, τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον θέλει ἐκδώσῃ ἐντάλματα κλητεύοντα ἐνώπιόν του καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Μαυρομιχαλικῆς οἰκογενείας.

Καὶ διὰ τοῦ τελευταίου μου μερικοῦ γράμματος καὶ σήμερον σᾶς ἐπιτρέπω νὰ καθίσετε εἰς Κυτριάς ἢ εἰς Μαραθονήσι.

Παρασυναπτόμενον εὐρίσκετε ἀντίγραφον ἀναφορᾶς κατοίκων τινῶν καὶ προκρίτων τοῦ Μαραθονησίου πρὸς ἐμὲ, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπατε εἰς ἀπάντησιν ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀσμένως θέλει ἀκούσῃ τὰς προτάσεις τοῦ γερουσιαστοῦ Κ. Ζανετάκη περὶ τῶν βελτιώσεων τὰς ὁποίας ἐπιθυμοῦσι, καὶ ἀχρονίστως θέλει τοὺς φανερώσῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς, ἐπιτρέπουσα μάλιστα, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτῶσι, καὶ τὸν γερουσιαστὴν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τούτῳ αὐτόσε.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 27 ἰανουαρίου 1831.

Ἐβράδυνα, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, νὰ ἀπαντήσω πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 12 ἐπιστολήν σας, ἐπειδὴ ἐπεθύμουν νὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς γράψω τὴν ἐκβασιν τῶν ὁδηγιῶν τὰς ὁποίας οἱ κύριοι Πρόεδροι τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν εἶχαν λάβῃ ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν περὶ τῆς κενώσεως τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Εὐβοίης, καὶ τῆς Ἀκαρνανίας.

Εὐρισκόμην εἰς Αἴγιναν ὁπότε με προσεκάλεσαν νὰ τοὺς προσμείνω ἵνα συνομιλήσωμεν περὶ τῶν ἔργων τῆς βαρείας καὶ λυπη-

ρᾶς ταύτης ὑποθέσεως. Δὲν σᾶς ἐκδιηγούμαι τὰ τῶν συνομιλιῶν μου μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων, διότι ἀρκούντως θέλετε καταλάβῃ τὴν διάνοιαν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἕκ τε τῶν πρὸς ἐμὲ γραφέντων ἔπειτα παρὰ τῶν Προσέδρων καὶ ἕκ τῶν ἀποκρίσεών μου.

Ταῦτα δὲ ἐγράφησαν ἀμοιβαθὸν ἐν Σαλαμῖνι, ὅπου ἐλθόντες οἱ κύριοι Πρόεδροι ἵνα πραγματοποιήσῃ μετὰ τοῦ Ἰσμαήλ Μπέη, ἠθέλησαν νὰ ἔλθω καὶ γώ. Παρῆσαν δὲ καὶ οἱ κύριοι ναύαρχοι Μαλκιόλμος καὶ Ρικάρδος, καὶ ὅτε γαλλικὸς στολομοίραρχος Κ. Ααλάνδος καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Σινδῆρος ἦλθον ἀπὸ Μεθώνης.

Ἀλλ' αἱ μετὰ τοῦ Ἰσμαήλ Μπέη κοινολογίαι κατῆντησαν εἰς τὸ νὰ διδάξωσι τοὺς τε κυρίους Προσέδρους καὶ τοὺς κυρίους ναυάρχους ὅτι πρέπει καὶ πάλιν νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως νέας καθοδηγήσεις. Ὁ μὲν Ὀθωμανικὸς ἐπίτροπος δὲν ἔδειξε ποσῶς προθυμίαν νὰ ταχύνῃ τὴν κένωσιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Εὐβοίας· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἅμα ἀποφαίνουσα ὅτι ἦτον ἐτοίμη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἐπανελάθεν ὅσα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἤδη ἔτους παρέστησε περὶ τῶν ὀλεθρίων ἀκολουθιῶν τῶν δυσεκτελέστων ὁρισμῶν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου περὶ τῆς ὁροθεσίας τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἐκεῖ δὲ ἐν Σαλαμῖνι, ἐν ᾧ οὔτε κύριοι Πρόεδροι καὶ οἱ ναύαρχοι καὶ ὁ στρατηγὸς Σινδῆρος κατεγίνοντο εἰς ταῦτα μετὰ προαιρέσεως εἰρηνεστᾶτης πρὸς τὰ ἡμέτερα δίκαια, πρῶτος ὁ Κ. Δωκίης ἐλάβεν ὀδηγίαν παρὰ τοῦ λόρδου Παλμερστῶνος, παρaxyγελλούσας αὐτῷ νὰ συνδιαθέσῃ μετὰ τῶν συμπροσέδρων του καὶ ἐμοῦ τὴν ἀναβολὴν τῆς κενώσεως τῆς Βονίτης καὶ τῆς Ἀκαρνανίας. Τῷ ἐξηγεῖ δὲ ὁ λόρδος Παλμερστὼν τὸν σκοπὸν τῆς εἰρηκτικῆς διαθέσεως τοῦ Λονδινεῖου συνεδρίου, καὶ τῷ παραγγέλλει πρὸ πάντων ἐχευμένην. Ἐλαβε δὲ καὶ ὁ Κ. Κόρης Πανίνος διὰ τοῦ αὐτοῦ ταχυδρόμου λεξείς τινας παρὰ τοῦ Κ. Κόρητος Ματουσέβιτση.

Οἱ κύριοι Πρόεδροι εὐκόλως ἐξετέλεσαν τὰ προσταττόμενα, καθότι αἱ διαπραγματεῖαι τῆς Σαλαμῖνος ἤδη πρότερον παρεπεμπον,

ὡς ἀνωτέρω προσῆπα, τὰς τελείας διαγνώσεις εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἄρα τὰ τῆς Ἑλλάδος μένουσιν ἐν τῷ αὐτῷ.

Ἄμα δὲ ἐπιστρέψας εἰς Ναύπλιον, ἔλαβον καὶ τὰς ὑμετέρας ὑπ' ἀριθ. 13 καὶ 14 ἐπιστολάς, ἐξ ὧν διδάσκονται πληρέστατα καὶ καταλαμβάνω καὶ τὰς προσταγὰς ἃς ἔλαβεν ὁ Κ. Δώκιος καὶ τὰ διακοινωθέντα μοι παρὰ τοῦ Κ. Ρουάν. Καὶ δὲν δύναμαι ἱκανῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα μεθ' ὧν συναγωνίζεσθε εἰς τὸ σῶσαι τὸ σκαφίδιον τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας ἀπὸ τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ ναυαγίου καὶ πλησίον του τοῦ λιμένος.

Θέλων λοιπὸν νὰ σᾶς προμηθεύσω τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διαπέρασιν τοῦ μεγάλου ἔργου, ἔρχομαι νὰ σᾶς κοινώσω πρῶτον τὰς παρατηρήσεις μου περὶ τοῦ βουλευματος τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὑπὲρ ὑγιεστεράς ὁροθετήσεως τῆς νέας ἐπικρατείας, ἔπειτα θέλω σᾶς ἀναγράψῃ ἀκριβῶς τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ τέλος θέλω ἀποκριθῇ πρὸς τινα τῶν ἐπιστολῶν σας ἄρθρα περὶ τῶν ὁποίων ζητεῖτε ὁδηγίας.

Ὁ Κ. Ρίζος σᾶς στέλλει ὅλα τὰ ἔγγραφα τῶν ἐν Σαλαμῖνι διαπραγματευμάτων, καὶ τὰς πρὸς τὸν Βεζίρην Κιουταχῆν ἐπιστολάς μου, καὶ τὰς εἰδήσεις Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας.

Οὐδ' ἔχω τι νὰ προσθήσω περὶ τῶν ὑπομνημάτων τῶν κυρίων Προτέδρων καὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀποκρίσεών μου, ἐξ ὧν καὶ πάλιν προσλαμβάνετε ἀφορμὴν νὰ στερεώσετε τὴν γενναίαν διάθεσιν τοῦ τε Κ. Κόμητος Σεβαστιάνῃ καὶ τοῦ λόρδου Παλμερστῶνος. Ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ οἱ κύριοι πρέσβεις καὶ πληρεξούσιοι τῆς Ρωσσίας θέλουσι συμφρονήσῃ τὰ αὐτά.

Τὸ ἰσχυρότατον καὶ πληκτικώτατον ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν μεταποίησιν τῶν περὶ τῆς ἡπειρωτικῆς ὁροθεσίας ἀποφασισθέντων, εἶναι, μοι φαίνεται, ἡ φυσικῶς ἀδύνατος σύστασις τῆς γραμμῆς ἣν διέγραψε τὸ πρωτότυλλον τῆς 3 φεβρουαρίου.

Ὁ τῆς Ρωσσίας ὁροθέτης Κ. Σκάλων συνέταξε περὶ τούτου τὸ ἀξιόλογον φυλεπώνημα τὸ ὁποῖον σᾶς περιλείω, καὶ δύνασθε νὰ τὸ

δείξετε εἰς τε τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόρογν καὶ εἰς τὸν κύριον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας, νὰ τὸ στείλετε δὲ καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Ματουσεδίτσην.

Ἡ παρὰ τοῦ Κ. Σιάλωνος προβαλλομένη ὁροθεσία θυσιάζει μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν, ἀλλ' ὑποδεικνύει καὶ αὐτὸς ὅτι ἐκ τούτου τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας μένει ὅλως ἀνοικτὸν, διότι θεωρεῖ τὰς δύο γραμμὰς τοῦ Ἀσπροποτάμου καὶ Σπερχεῖοῦ ὡς βάσεις ἀναλλοιώτους.

Ἐξ ἐναντίας, ἂν ᾗται λόγος περὶ μεταβολῆς, ὡς ἤδη φαίνεται, τότε βέβαια μόνη ἡ γραμμὴ ἡ προταθείσα παρὰ τοῦ ἐν Πόρῳ συνεδρίου, ἀξία γίνεται τῆς ὑψηλῆς ἀντιλήψεως τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἀλλ' εἴτε οὕτως εἴτε ἐκείνως, δὲν πρέπει νὰ ἀστοχῆσωμεν ὅτι ἡ Πύρτα ἐπιμόνως θέλει ἀπορρίψῃ πᾶσαν παραχώρησιν, καί τοι προφανῶς ἀδυνάτου οὔσης τῆς ἐκτελέσεως τῶν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου ὁρισμῶν.

Ὅθεν ἂν ἐγὼ ἐκκλομήνῃ νὰ δώσω γνώμην περὶ τοῦ τίς ὁ τάχιςτος καὶ ἀσφαλέστατος τρόπος τῆς τοῦ προβλήματος διαλύσεως χωρὶς οὐδὲ ἡ Πύρτα εὐλόγως νὰ μεμψιμοιρήσῃ ἢ ὅπως οὖν ἀντισταθῇ, καὶ σήμερον ἤθελα προτείνῃ ὅ,τι ἐπρότεινα ἐν Πόρῳ εἰς τοὺς κυρίους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν· αὐτὸ τοῦτο καὶ αἱ παροῦσαι περιστάσεις μὲ ἐνάγουσι νὰ προτείνω εἰς αὐτὰς τὰς σεβαστάς Αὐλὰς.

Αἱ γειτονικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Ρούμελης, πλήρεις εἰς πολέμου καὶ ἀναρχίας, καὶ αἱ βίαιαι τοῦ Βεζίρη πράξεις πρὸς καθυπόταξιν τῶν Ἀλβανῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀρματωλῶν, μᾶλλον ἐξήγειραν τὸ ἀρεϊμανὲς αὐτῶν. Ἄν δὲ, ὡς βεβαιῶσι, καὶ ὁ τῆς Σκόδρας Πασᾶς κατασταθῇ ἀρχηγὸς ἐκατέρων, τότε πλεον ἐσχάτη γενήσεται ἡ τῶν τόπων ἀνατροπὴ καὶ ἐρήμωσις.

Οὐδ' εἶναι ταῦτα παροδικὰ καὶ ἐφήμερα, ἀλλὰ μέλλουσι διαρκέσαι καὶ πολλάκις ἀνανεωθῆναι, ὡς δυνάμεθα νὰ βεβαιωθῶμεν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ὧν μὲν τῶν χρόνων, μάλιστα δὲ τῆς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ δυνάστεας.

Πῶς λοιπὸν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις δύνανται νὰ ἐλπίζωσιν ὅτι μὲ τὴν ὁροθεσίαν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια θέλει προφυλαχθῇ ἀπὸ τὰς εἰσβολὰς τῶν ἀποστατῶν ὑπηκόων τῆς Πόρτας, καπιτάνων Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων; Καὶ πῶς, ἂν αὐτοὶ καταρρεύωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δύναται νὰ διατηρῇ φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Τούρκων;

Διὰ τὸ συμφέρον λοιπὸν καὶ τῆς Πόρτας καὶ τῆς νέας ἐπικρατείας καὶ αὐτῆς τῆς συμμαχίας, ἀνάγκη νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅρια ὑποὶ στρατιωτικῶς νὰ χωρίζωσι τὰς δύο ἐπικρατείας, περιλαμβανομένων ἐν τῇ Ἑλλάδι τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου οἱ Τῦρκοι δὲν ἔχουσιν οὔτε ἰδιοκτησίας οὔτε δύναμιν ἡθικὴν, καὶ ὧς ἐκ τούτου οὐδέποτε δύνανται νὰ στερεώσωσι τὴν ἐξουσίαν των εἰρηνικῶς καὶ βεβαίως.

Τοιαύτη σωτήριος ὁροθεσία ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀπὸ τοῦ Βόλου εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτης φερομένη γραμμὴ, ἐγκλειομένης καὶ τῆς Πρεβέζης. Δέον ὅμως καὶ τὰ πράγματα νὰ συντελέσωσιν οὕτως, ὥστε ἡ Πέρτα, καταμαθοῦσα τὸ ἀνωφελές τῆς ἀντιστάσεως, νὰ συγκατανεύσῃ.

Τούτων οὕτω θεωρηθέντων, δὲν δύνανται ἄρα γε αἱ Δυνάμεις νὰ εἰπωσιν ὅτι ἡ ἀπώδosis τῶν μερῶν τῶν σημειουμένων ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς 3 φεβρουαρίου πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ δι' αὐτῶν τῶν Δυνάμεων, καὶ ἐπομένως ὅτι τὰ στενὰ τοῦ Μακρυνόρους, ἡ Βόνιτσα, ἡ Κάρυστος, ἡ Εὐριππος, ὁ Καραμπαμπᾶς, καὶ αἱ Ἀθῆναι, πρέπει νὰ καταληφθῶσιν ἀπὸ τὰ στρατεύματά των;

Τούτου δὲ καὶ γενομένου τῷ ὄντι, εἰ λαοὶ τότε εἰ εὐρισκόμενοι ἔξω τῆς ἐνεστώσης γραμμῆς θέλουσιν ἔλθει εἰς προϋπάντησιν τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, αὐτὰ δὲ, ἵνα προλάβωσι τὴν τῶν λαῶν πρὸς τοὺς Τούρκους σύγκρουσιν, θέλουσι προβηματίσῃ ἀνυπερθέτως πρὸς τὰς θέσεις τὰς συνιστώσας τὴν ἀπὸ Βόλου εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτης γραμμὴν, καὶ τότε πλέον αἱ Δυνάμεις θέλουσιν ἀποφῆναι πρὸς τὴν Πόρταν ὅτι ἀναγκάζονται ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν πραγμάτων νὰ θεωρήσωσι τὴν γραμμὴν ταύτην ὡς ὄριον τῆς νέας ἐπικρατείας, καὶ θέλουσι φροντίσῃ ἵνα ἀντὶ τούτων δοθῇ εἰς τὸν

Σουλτάνον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἡ ἀνάλογος χρηματικὴ ἀποζημίωσις. Αὕτη δὲ ληφθήσεται ἐκ τοῦ γενησομένου δανείου.

Ἐγὼ ἀμφιβάλλω ἂν αἱ Δυνάμεις δυνηθῶσιν ἄλλως πὺς νὰ κατορθώσωσι τὴν μεγαλόψυχον αὐτῶν πρόθεσιν, ὅσον δικαίως καὶ νυνεχῶς καὶ ἂν θελήσωσι νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν διορθώσιν τῆς ἡπειρωτικῆς ὁδοθεσίας τῆς Β φεβρουαρίου.

Καὶ εἰς ἡμᾶς μὲν δὲν ἀνήκει νὰ προβουλευώμεν περὶ οὐδενὸς τούτων ὀφείλομεν ὅμως νὰ παραθέσωμεν μερικωτέρως τὰς γνώμας ἡμῶν εἰς τὴν σκέψιν τῶν σεβαστῶν συμμαχικῶν Αὐτῶν, καὶ νὰ τὰς παρακαλέσωμεν αἰδημόνως καὶ λιπαρῶς ἵνα μὴ ἀναδύωσι πλέον, ἀλλὰ σώσωσι τάχιον μεγάλα συμφέροντα διηνεκῶς κινδυνεύοντα.

Ὡς νύσῃ ἡ συμμαχία νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχήν της εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἑπείρου καὶ Ἀλβανίας, καὶ ἰδοῦσα ὅτι οἱ Τοῦρκοι, ὑποθέτοντες τὴν Εὐρώπην ἐν παραμυῇ πολέμου, ἐνδέχεται νὰ τυφλωθῶσι καὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι νέας ἐπιδρομὰς κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἃς ἀποφασίσῃ τάχιστα ὅσα ἱκανὰ εἰς τὸ προφυλάξαι τὸν μόλις συνεστῶτα τοῦτον τόπον ἀπὸ τὰς ἐπικειμένους καταστροφάς.

Ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ζητήματα, ἐξεταζόμενα ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν, γίνονται ἔτι φοβερώτερα· καὶ ἂν αἱ συμμαχικαὶ αὐλαὶ εὐδοκίησωσι νὰ τὰ ἐξετάσωσιν οὕτω, τότε καὶ μᾶλλον θέλουσι σπεύσῃ, ἐλπίζω, νὰ τὰ λύσωσι, διαπορθεύουσαι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς τε τοὺς προσέδρους αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ πρίγκιπος Λεοπόλδου εἶχαν συλλάβῃ ἐλπίδα νὰ ταράξωσι τὴν καθεστῶσαν τάξιν καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου, οἱ αὐτοὶ καὶ σήμερον καταγίνονται ἀλλέως νὰ διεκπεράνωσι τοὺς ἀλιτηρίους σκαπούς των. Τὸ μὲν παρελθὸν ἔτος ἐκινούντο εἰς προὔπάντησιν δῆθεν τοῦ ἡγεμόνος, ἤδη δὲ κινούνται, ἵνα συμβιάσωσι τὴν Ἑλλάδα μὲ τοὺς λαοὺς τοὺς ἀποστατοῦντας κατὰ τῶν κυβερνήσεών των, καὶ τῇ προμηθεύωσι σύνταγμα δημοκρατικὸν καὶ κυβέρνησιν ὁμόσπονδον.

Πρὸς τοῦτο, οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι πολυπράγμονες ἠγωνίσθησαν πρῶτον νὰ βάλωσιν εἰς ἔργον μίαν φράσιν τῶν συνταγμάτων τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τῆς Τροιζῆνος διὰ τῆς ὁποίας κυροῦται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, ἔπειτα δὲ ἀνῆψαν στάσιν καὶ ἀνταρσίαν εἰς τὸ Λιμένι τῆς Σπάρτης ὅπου κατοικοῦσιν οἱ Μαυρομιχάλοι, καὶ δὲν παύουσιν ὠθοῦντες τοὺς προκρίτους Ἰδρας, Σπετσῶν, καὶ Ψαρῶν εἰς τὸ νὰ ζητῶσι σήμερον παρὰ τοῦ ταμείου τὰς ἀποζημιώσεις των, μὴ οὐσας κατωτέρας τῶν 15.000.000 φράγκων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ μία ἀρχὴ δὲν εἶναι καὶ νόμος, καὶ πρὸς τὸ εἶναι τὸν τύπον ἐλεύθερον προϋποτίθεται νομοθεσία ὅλη, μήτε ὑπάρξασα πώποτε μήτε ὑπάρχουσα ἐν Ἑλλάδι, διὰ τοῦτο ἀπηγόρευσα τὴν ἐκδοσιν τῆς νέας ἐφημερίδος ἣτις ἔμελλε νὰ κηρύξῃ τὴν ἀποστασίαν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας.

Ὁ Κ. Ρίζος θέλει σᾶς στείλῃ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ τοῦ Λιμενίου καὶ εἰς τοὺς Μαυρομιχάλας, ἐγὼ δὲ σᾶς παρασυνάπτω τὸ πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγγελμά μου· ἐξ ὧν πάντων θέλετε γνωρίσῃ πληρέστατα τὰ τρέχοντα περὶ τῆς λυπηρᾶς ταύτης ὑποθέσεως.

Οἱ πρόκριτοι δὲ τῶν προειρημένων νήσων, ἐν ᾧ διαστάζουσι νὰ δεχθῶσι τὰς προτάσεις τῆς κυβερνήσεως, διαστάζουσιν ἐπίσης καὶ νὰ ἀκούσωσι τὰς ἀπίστους εἰσηγήσεις τῶν ταραξιῶν. Οἱ Διοικηταὶ εἶναι εἰς τὰς θέσεις των, ἡ κοινὴ ἰσυχία οὐδέποτε ἐταράχθη, καὶ ὁ λαὸς τῶν νήσων δὲν κλονεῖται ἀπὸ τὰς δοξομανεῖς ἢ πλεονεκτικὰς φαντασίας ὀλίγων τινῶν προκρίτων. Ὁμοίως διακινεῖται οἱ λαοὶ καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὴν στερεάν Ἑλλάδα.

Ποιοὶ δὲ εἶναι οἱ ἄνθρωποι οἱ σαλεύοντες καὶ ἀγωνιζόμενοι νὰ φέρωσι τὸ πᾶν ἄνω κάτω, σᾶς τὸ ἐσημείωσα εἰς τὰ προηγούμενα γράμματά μου· εἶναι (συγγωρήσατέ μοι νὰ τοὺς ὀνομάσω μὲ τὸ περιληπτικόν των ὄνομα) οἱ Φαναριῶται, εἶναι ὀλίγοι ξένοι οἱ ὅποιοι δὲν ἠδυνήθησαν ἄλλως νὰ κάμωσι κατάστασιν, ὀλίγοι πρόκριτοι οἵτινες ᾔθελαν νὰ διαμοιρασθῶσι τὰ πτωχὰ εἰσυδήματα τοῦ κοινοῦ, κυριεύοντες ἕκαστος τὴν ἐπαρχίαν του, καὶ ὀλίγοι νέοι ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ ἐξωτερικὰ μαθήματα.

Οἱ χειραγωγοὶ τοῦ κακοῦ φαντάζονται ὅτι αἱ Δυνάμεις δὲν θέλουσι δυνηθῇ πλέον νὰ συμφωνήσωσιν εἰς τὸ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ζήτημα, καὶ πιστεύοντες ὅτι αὐτὸ θέλει παραπεμφθῇ εἰς τὴν κρίσιν ἐθνικῆς συνελεύσεως, καταγίνονται ἀπὸ σήμερον νὰ ἐτοιμάσωσι τὴν λύσιν ὑπὲρ ἐκυτῶν.

Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν σκοπὸν ἀγωνίζονται νὰ παραλίσωσι πρῶτον τὴν ἐνεστῶσαν κυβέρνησιν, καὶ πρὸ πάντων νὰ τὴν καταστήσωσιν ἀδύνατον νὰ πληρώσῃ τὸ στράτευμα καὶ τοὺς πολιτικούς ὑπηρέτας, ἐξεύροντες καὶ ἐλπίζοντες ὅτι τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔμεινε καὶ θέλει μείνῃ μὲ μόνους τοὺς ἰδίους του πόρους, τοὺς ὁποίους καὶ σπουδάζουσι νὰ τοῦ ἀρπάσωσι.

Καὶ τῷ ὄντι, ἂν κατώρθοναν νὰ ἐγείρῃσι ταραχὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἢ κυβερνήσεις τότε, μὴ δυναμένη νὰ ἐνοικιάσῃ τὰς δημοσίας προσόδους, ἀδυνατεῖ καὶ νὰ βασταχθῇ. Διότι τὸν μάρτιον μῆνα ἀρχίζει τὸ οἰκονομικὸν τῆς Ἑλλάδος ἔτος, καὶ ἐντὸς τοῦ μαρτίου ἢ καὶ τοῦ φεβρουαρίου δίδονται αἱ πρόσοδοι εἰς τοὺς πλειοδοτοῦντας, πληρόνοντας ἀμέσως τὸ ἐν τρίτον τῆς ὅλης τιμῆς εἰς τὸ ταμεῖον.

Τί θέλει ἀπογεῖνῃ λοιπὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας μηχανουργίας, δὲν τολμῶ νὰ προσέπω. Πιθανὸν ὅμως μὴ φαίνεται ὅτι θέλουσιν ἀποτύχη, καὶ τοῦτο φρονῶ ἐπιστηριζόμενος εἰς τὴν μέχρι τοῦδε καλὴν διάθεσιν καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατεύματος.

Ἄλλως τε, ἀμεταθέτως καὶ στερεῶς ἀπεφάσισα μὴδὲν νὰ παραιτήσω τὴν διαγεγραμμένην μου πολιτείαν· καὶ οὐδὲ τὴν παραικρὰν μεταβολὴν εἰς τὴν παροῦσαν τῶν πράγματων κατὰστασιν θέλω δεχθῇ πρὶν γνωρίσω τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο διπλῇ τις βοήθεια μοὶ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Οἱ μὲν Πρόεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν πρέπει νὰ προσταχύωσι νὰ ὑποστηρίξωσι συμφώνως τὴν κυβέρνησιν, τὸ δὲ χορηγίμα ὅπερ μετὰ τῆς δεούσης σπουδῆς ἐζητήσατε, πρέπει νὰ δοθῇ καὶ νὰ σταλῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα τάχιον, ὅσον δήποτε καὶ ἂν ἀποφασισθῇ. Ἀρκετὰ ἤθελαν εἶσθαι πρὸς τὸ παρὸν 1,200,000 ἢ 1,000,000

φράγκων, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὕλικου, ἡ ἡθικὴ ὑποστήριξις ἤθελεν ἀποτελέσῃ σωτηριωδεστάτην ἐνέργειαν.

Ἰμεῖς λοιπὸν, ἀγαπητὲ πρίγκιψ, ἤδη μαθόντες τὰ πάντα, ἐπικαλέσατε τὴν προσοχὴν τοῦ τε γαλλικοῦ ὑπουργείου καὶ τῶν κυρίων Πρέσβειων ἐπ' αὐτὰ, καὶ ταχεῖαν ζητήσατε τὴν κρίσιν τῶν βουλευμάτων τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου.

Διότι, ὑποθέσατε, ἂν ἐν τῷ μεταξὺ, τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων μὴ ἐρχομένων, καὶ τῶν συμμαχικῶν Προσέδρων μὴ λαλούντων σύμφωνα, καθαρὰ καὶ σαφεῖ, τὸ κίνημα τοῦ Λιμενίου ἐκταθῇ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, τότε ποῖος θελεῖ ἐμποδίσῃ τὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων σύγκρουσιν; Διότι ὡς ὁ Βεζίρης τῆς Ρούμελης εὐρεθῇ δυνατὸς, δὲν θέλει τάχα εἰσέλθῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς ὁποίας τοῦ παραχωρεῖ τὸ πρωτόκολλον, καὶ περαιτέρω ἀκόμη ἂν εὕρῃ τὴν εὐκολίαν; Ἄν ἐξ ἐναντίας αἱ ταραχαὶ τῆς Ἀλβανίας καὶ ὁ Πασᾶς τῆς Σκόδρας τὸν κρατήσωσι περὶωρισμένον εἰς τὰ Ἰωάννινα, δὲν ἐνδέχεται τότε οἱ Ἀλβανοὶ καὶ Ἕλληνες καπιτάνοι τοὺς ὁποίους ἐφοβέρισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ, νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν Ρουμελιωτῶν; Καὶ τότε τί γίνεται;

Τὴν εὐταξίαν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὰς μετὰ τοῦ Βεζίρη φιλικὰς σχέσεις διετήρησε μέχρι τοῦδε ἡ κυβέρνησις, διότι τὸ στράτευμα μένει εὐπειθὲς, καὶ οἱ κάτοικοι περιμένουσι τὴν σωτηρίαν των παρὰ τῆς δικαιοσύνης τῶν συμμάχων Αὐτῶν, συμπράξει φρονίμῳ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ τι θελεῖ γείνη ὅταν ἡ κυβέρνησις αὕτη συμποδισθῇ καὶ σταθῇ, ὅταν δὲν ἔχῃ πλέον νὰ πληρώσῃ τὸ στράτευμα καὶ τοὺς πολιτικούς ὑπηρέτας, καὶ οἱ κακόβουλοι λάβωσιν εὐκολίαν νὰ ἐγείρωσι τὸν λαόν; Ἐγὼ καταπονούμενος ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑποθέσεων, ἀδυνατῶ, οὐδ' εὕρισκω καιρὸν νὰ δώσω εἰς ὅλα ταῦτα τὰς προσοχούσας ἀναπτύξεις. Σὺς ἐμπιστεύω λοιπὸν τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ἐκπληρώσατέ το μετὰ τῆς οἰκείας ὑμῶν δεξιότητος καὶ νοημοσύνης.

Ἀποδέχομαι ὅσα κινήματα ἐκάμετε κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 13 γράμμα σας, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ τὰ συνεχίσετε, λαμβάνοντες ὁρμητήριον τά,τε ἐν τῷ παρόντι περιεχόμενα καὶ ὅσα ἐγγράφα σᾶς στέλλει ὁ Κ. Ρίζος.

Σημειώσατε τὰς διαφορὰς ἐκάστων τῶν ἀποκρίσεων τῶν κυρίων Προσέδρων πρὸς τὰς διακοινώσεις μου περὶ τῆς φυγῆς τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη. Σημειώσατε δὲ καὶ τὸ πλοῖον δι' οὗ αὐτὸς ἔφυγε.

Πρὸς τὸν Κ. Βιλλεβέκον καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄλλην ἀπόκρισιν δὲν δύναμαι νὰ δώσω παρ' ἡν τοὺς ἐδώκατε. Ἀν ὅμως ἄνθρωποι εὐκατάστατοι θέλωσι ν' ἀγοράσωσι γαίης εἰς Εὐβοίαν, ἃς στείλωσι τοὺς ἐπιτρόπους των μὲ τὰ χρήματα, καὶ αὐτοὶ ἐπιτοπίως θέλουσι κρίνῃ τὸ συμφερότερον πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐπιχειρήσεώς των. Δύνασθε δὲ νὰ τοὺς βεβαιώσετε τρανώτατα ὅτι θέλω τοὺς βοηθήσῃ ἐκ παντὸς τρόπου καὶ εὐκολύνῃ τὰς πράξεις των.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει τράπεζαν πληρόνουσαν τόκον ὁκτὼ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐθνικῶν κτημάτων. Εἰς ταύτην οἱ κεφαλαιούχοι καταβάλλοντες, θέλουσι λάβῃ καιρὸν ν' ἀγοράσωσιν ἐθνικὰς γαίης, πληρόνοντες αὐτάς διὰ τῶν γραμματίων τῆς τραπεζῆς. Ἀλλ' ἂν θέλωσι κάλλιον ν' ἀγοράσωσιν ἐκ τοῦ εὐθέως Τουρκικᾶς ἰδιοκτησίας, ἀνοικτὴ εἶναι εἰς ὅλους ἡ ἀγορὰ, καὶ σᾶς λέγω καὶ πάλιν ὅτι θέλω παρέξῃ εἰς τὴν ἐταιρίαν τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Βιλλεβέκος ἐπιτροπεύει, ὅλην τὴν δυνατὴν ἀντίληψιν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Ῥώμην.

Ναυπλίω, 29 ἰανουαρίου 1831.

Ὁφείλω, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἀπόκρισιν εἰς τὰ δύο γράμματά σου, ἐκδεδομένα, τὸ μὲν, ἀπὸ Φλωρεντίας τῇ 9 νοεμβρίου, τὸ δὲ ἀπὸ Ῥώμης, τῇ 8 δεκεμβρίου πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπόκρισιν ἐβράδυνα, ἐπειδὴ ἤθελα νὰ σοὶ δώσω σαφειστάτας πληροφορίας περὶ τε τῶν

μεγάλων ἡμῶν συμφερόντων καὶ περὶ τῆς στάσεως τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων. Ἀφ' οὗ ἔλαβον τὰ γράμματα σου, καθ' ἑκάστην ἐπερίμενα εἰδήσεις ἐκ Παρισίων καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Αὐταὶ ἤλθον φέρουσιν προσταγὰς πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ἵνα συνδιαπράξωσι μετὰ τῶν Τούρκων ὅπως ἡ κένωσις τῶν μερῶν ὅσα κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου ἀμειβαίως ἀντιπαρχωρῶνται, ἐκτελεσθῇ τῇ 24 ἰανουαρίου (N). Ὅθεν ἐγένοντο καὶ συνδιαλέξεις ἐν Σαλαμῖνι, ὅπου καὶ γὰρ παρευρέθη· ἀλλ' ἐγνώρισαν τέλος ἀμφοτέρωθεν ἀναγκαῖον νὰ ζητήσωσι καὶ πάλιν ὁδηγίας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεστάλησαν ταχυδρόμοι ἐκεῖσε.

Ἐν τῷ μετὰξὺ τούτῳ ἔλαβον γράμματα τοῦ πρίγγιπος Σούτσου ἀπὸ 7 ἰανουαρίου, μὲνῶντα ὅτι τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον ἀνέλαβε πάλιν τὰς διασκέψεις του μὲ διάθεσιν εὐμενεστάτην πρὸς τὴν Ἑλλάδα· τῶν ὁποίων καὶ περιμένομεν τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ εὐελπὶς εἶμαι ὅτι αὐτὸ πληρώσει τὰς δικαίας ἐφέςεις τῶν Ἑλλήνων.

Ἐγὼ δὲ ἄρτι ἀντέσειλα πρὸς τὸν πρίγγιπα Σούτσον τίμον παχὺν, ἐξ οὗ θέλει δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς τε τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τοὺς κυρίους πρέσβεις καὶ πληρεξουσίους τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ὅλας τὰς ἀναγκαίας διαλήψεις πρὸς λύσιν ταχίστην τῶν διαμελετωμένων ζητημάτων.

Τῷ στέλλω καὶ περιγραφὴν ἀκριβεστάτην τῶν ἐσωτερικῶν μας πραγμάτων, καὶ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σοὶ στείλω ἀντίγραφον αὐτῆς, ἀλλ' ἐν περιλήψει σοὶ λέγω ὅτι ἡ ἡσυχία καὶ ἡ τάξις τοῦ τόπου διασώζονται εἰσέτι παρὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀρχεκάκων. Αὐτοὶ ἐτίναζαν εἰς τὴν Σπάρτην τοὺς Μαυρομιχάλας, ἐλπίζοντες νὰ ἀμπώσωσι τοὺς ἐκεῖσε δυσπειθεστέρους ἀνθρώπους εἰς ταραχὴν καὶ ληστείαν· ἀλλ' ἀπέτυχον. Ἐν μόνον μικρὸν μέρος, τὸ Λιμένι, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ Μαυρομιχάλοι, ἔκαμαν ὀλίγον θύρουδον. Ἐκεῖ ἐστάθη ἡ κίνησις, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπαρχίαι δὲν φαίνονται ποσῶς διατεθειμέναι εἰς ἀποπλάνησιν.

Ὁ πρίγγιψ Σούτσος, ἀκολουθῶν τὰς καλὰς ὁδηγίας σου, δὲν παύει θεόμενος τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν ὑπὲρ τῶν χρηματικῶν χορηγημά-

των ὧν ἔχομεν ἀπαραίτητον χρείαν. Καὶ αἱ πρὸς αὐτὸν δοθεῖσαι ἀποκρίσεις δὲν ἀπελπίζουσιν οὔτε αὐτὸν οὔτ' ἐμέ.

Ἐκ τῶν 500.000 φράγκων τὰ ὁπεῖτα ἡ Ἀγγλία ἐσχάτως μᾶς ἔδωκεν, ἐπλήρωσα τὸν στρατὸν ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Νέα ὅμως τριμηνία μᾶς ἔρχεται εἰς τὸ τέλος μαρτίου. Ἐν τοσούτῳ τὰ ἄλλα κατεπεύγοντα ἔξοδα σπουδάζω νὰ οἰκονομῶ ἐκ τῶν πτωχῶν τῆς πολιτείας μας πόρων, ἐλπίζων πάντοτε τὴν εὐθύδωσιν τῶν πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς αἰτήσεών μου, ἐπαναλαμβανομένων παρὰ τοῦ πρίγγιπος Σούτσου.

Χαῖρε, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, πολλὰ προσαγόρευσον παρ' ἐμοῦ τὰς περὶ σέ δεσποίνας, καὶ σὺ δέχου τὸ εὐλικρινέστατον καὶ ἐγκάρδιον πίστωμα τῆς φιλίας μου. Ὁ σὸς ὅλος ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 9 φεβρουαρίου 1831.

Ἐρχομαι κατὰ χρέος νὰ σᾶς γνωστοποιήσω τίνι τρόπῳ οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ κατεχράσθησαν τὴν παρουσίαν τοῦ πλοιάρχου τοῦ βρικίου, τὸ ὁποῖον ἐκεῖσε ὁ Κ. Αλαλάνδος ἀπέστειλε.

Ὡς συνάπτονται ἀκριβεῖς μεταφράσεις, α. τοῦ γράμματος, ὅπερ οἱ ἐκεῖ διατείνονται ὅτι ἔγραψαν πρὸς τὸν μοίραρχον Κ. Αλαλάνδον, β'. τῆς προκηρύξεως ἣν ὑπέπεμψαν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης, καὶ γ'. ἐνὸς γράμματος, ὅπερ ὁ γεροϋσιαστής Κ. Ζανετάκης ἔλαβε παρ' ἀνθρώπου πιστοῦ, ὄντος εἰς Λιμένι ὅτε ἔφθατε τὸ γαλλικὸν βρίκιον.

Ὁφείλω δὲ νὰ προσθέσω ὅτι οἱ τε πρόκριτοι καὶ οἱ ὀπλαρχηγοὶ τῶν ἐπαρχιῶν μοι διεμήνυσαν ὅτι ἔχουσι νὰ μοι στείλῃσι πανδύμους διαμαρτυρήσεις καὶ κατὰ τοῦ πρώτου γράμματος καὶ κατὰ

τῆς προκηρύξεως, λέγοντες ὅτι δὲν ἀνέχονται ἵνα ὀλίγιστοι συμπο-
λῖται των, ἀντάρται κατὰ τῆς κυβερνήσεως, τολμῶσι λαλεῖν ἐν ἠνό-
ματι καὶ ἐκ προσώπου τῆς πατρίδος των, ἣτις φαυλίζει καὶ κατα-
κτείνει αὐτούς.

Ἀλλ' ἐγὼ δὲν πιστεύω ὅτι τῶ ὄντι οἱ ἐκεῖ ἄνθρωποι ἐτόλμησαν
νὰ στείλωσι πρὸς τὸν Κ. Ααλάνδον γράμμα, τύπον ἔχον ὅχι μόνον
ἐκνομον, ἀλλὰ καὶ ἐπαναστατικόν. Ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχωσι Σπαρ-
τιάται ἐκδηλοῦντες τὰς ἰδίαις των γνώμας ὅπως τοῖς φαίνεται. Ἀλλ'
ἀδύνατον καὶ νὰ προσαγορεύωνται ἐνώπιον τοῦ γαλλικοῦ στολομοι-
ράρχου ἐπιτροπὴ συνταγματικὴ τῆς Σπάρτης, καὶ ὑπογράφοντες, νὰ
προστυπῶσι καὶ σφραγίδα ἀπαράδεκτον παρὰ τοῦ ἔθνους.

Οὐδ' εἶναι ταῦτα λεπτολογίαι ἄχρηστοι, ὥς ἤθελέ τις νομίσῃ,
ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς, κύριοι Πρόσεδροι, ἐλπίζω ὅτι συμφρονήσετε μετ'
ἐμοῦ περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ πράγματος.

Τὴν παροῦσαν μου θέλω διακοινώσῃ ἰδιοπίστως καὶ πρὸς τὸν
στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον καὶ πρὸς τὸν μοίραρχον Κ. Ααλάνδον, ἀπο-
βλέπουσαν μόνον εἰς τὸ νὰ προκαταλάβῃ τὰς ἐνδεχομένας κρίσεις
διαφύρων ἐφημερίδων τῆς Γαλλίας περὶ τῶν προειρημένων ἐγγρά-
φων. Διότι οὐδὲ τῶρα πρῶτον οἱ ἐν Ἑλλάδι πολυπράγμονες θέλου-
σιν ἀρπάζῃ τὴν εὐκαιρίαν ἵνα συνθέσωσιν ἄρθρα ἐφημερίδων.

Τῶ Πρίγγιπι Κ. Σούτσω εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 12 φεβρουαρίου 1831.

Ἄρτι λαμβάνω τὸ ὑπ' ἀριθ. 15 γράμμα σας τῆς 7 ἰανουαρίου
μετὰ τῶν δύο παραρτημάτων αὐτοῦ, πρὸς ὃ καὶ ἀποκρίνομαι διὰ
προχείρου εὐκαιρίας προσφερομένης μοι παρὰ τοῦ μοιράρχου Κ. Αα-
λάνδου.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν σὰς ἔγραψα διεξοδικῶς, καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁρ-
μώμενοι ἐκ τῶν ἐντελῶν πληροφοριῶν τῶν περιεχομένων ἐν ἐκείνῃ

τῷ γράμματι, καὶ πάλιν θέλετε ἀναδείξῃ τὴν οἰκίαν ὑμῶν περὶ τὰ πράγματα σπουδῇ τε καὶ δεξιότητι.

Σᾶς ἀνήγγελλον δὲ ὅτι καὶ τὰ κινήματα τοῦ Λιμενίου καὶ ὅλαι αἱ ἄφρονες ἐπιχειρήσεις τῶν Μαυρομιχαλαίων ἀπέτυχον. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ γερουσταστὴς Πέτρος, συλληφθεὶς εἰς Γλαρύνταν, μετακομίσθη εἰς ἓν τῶν φρουρίων τοῦ Ναυπλίου, καὶ θέλει δικασθῇ. Εἰς τῶν ἀδελφῶν του προσῆλθεν ἐβελουσίως εἰς τὴν κορβέταν τοῦ γενναίου Κανάρη. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ἀνεψιοὶ καὶ συγγενεῖς του, παντοῦ ἀποτυχόντες, πιθανὸν μετ' ὀλίγον νὰ πράξωσι τὸ αὐτό.

Ἐν τοσούτῳ ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Πελοποννήσου δι' ἀναφορῶν ἐξέφρασαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὸ πιστὸν φρόνημά των· ἐξ οὗ ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἑλλάς θέλει συντηρηθῇ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ τάξει.

Ἐκ τοῦ ὧδε συναπτομένου ἀντιγράφου τῆς τελευταίας ἐκθέσεως ἦν ἔλαβον ἀπὸ Μεσολόγγι, μανθάνετε πληρέστατα τὴν ἐν τῇ στερεᾷ θέσει μας καὶ τὰ εἰς τὴν γειτονίαν διαθρυλλούμενα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν μέλλουσιν ἤδη νὰ διαπρεσβεύσωσι πρὸς τὴν Πόρταν ὑπὲρ τῆς γραμμῆς τῆς ἀπὸ Βώλου εἰς Ἄρταν, καὶ εὐχομαι νὰ τὸ κατορθώσωσι τάχιον, δὲν τολμῶ ὅμως καὶ νὰ τὸ ἐλπίσω, διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους σᾶς ἔδωκα διὰ τῶν προλαβόντων γραμμάτων μου.

Ἄν δὲ ἡ Πόρτα ἀποκρούσῃ ἐπιμόνως τὴν πρότασιν, ἐμψυχουμένη ἀπὸ τὰς ταραχὰς τοῦ Βελγίου, τῆς Πολωνίας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Εὐρώπης, τότε τὰ καθ' ἡμᾶς καθίστανται δεινὰ καὶ κινδυνώδη. Ἀλλ' ἂς μὴ θορυβώμεθα πρὸ τοῦ καιροῦ, καὶ ἂς ἐλπίζωμεν εἰς τὴν πρόνοιαν.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας ἰδοὺ σᾶς περικλείω γράμμα πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην, καὶ ἄλλο πρὸς τὸν λόρδον Γραμβίλλην, τῶν ἐποίων λαμβάνετε γνῶσιν ἐκ τῶν συναπτομένων ἴσων καὶ σᾶς προτρέπω νὰ τὰ δείξετε καὶ εἰς τὸν κόμητα Ποττοδιβόργον, προσφέροντες αὐτῷ τοὺς φιλικοὺς ἀσπασμούς μου.

Τὰ δύο μάλιστα κατεπεύγοντα καὶ ἀναγκαιότατα εἶναι, αἱ

χρηματικάι βοήθειαι, καὶ ἡ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὁμόφωνος ὁδηγία.

Εὐχαριστημένος μὲν εἶμαι ἀπὸ τὰς μετὰ τῆς κυβερνήσεως σχέσεις αὐτῶν, ἀλλ' ἂν αἱ σχέσεις αὗται ρυθμιθῶσιν ἀπὸ νέας κοινὰς ὁδηγίας, τότε θέλουσι γεῖν ὠφελιμώτεραι. Καὶ συμφέρει κατὰ τὰς ἐνεστῶσας περιστάσεις νὰ δειχθῇ ἡ συμμαχία καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς Τούρκους εἴπερ ποτὲ ἡνωμένη καὶ ἰσχυρά· διότι ἡ παρამικροτέρα περὶ τούτου ἀμφισβολία ἤθελε ῥίψῃ τῶν μὲν πρώτων τὸν εὐκίνητον νοῦν, τῶν δὲ δευτέρων τὴν ἀγέρωχον ἀμαθίαν, εἰς πλάνας ὀλεθριωτάτας.

Τρέφω ἐλπίδας ὅτι αἱ παρὰ τῷ κόμητι Κ. Ποτσοδιβόργω καὶ τῷ Λόρδῳ Γραμβίλλῃ διαπρεσβεῖαι σας ἤδη εὐπρόσδεκτοι ἐγένοντο ἐν Λονδίῳ, καὶ ὅτι ἀπεφάσισε τὸ συνέδριον νὰ μᾶς στείλῃ τὰς βοηθείας ἃς ἐζητήσατε. Μεγάλη καὶ ἀμήχανος εἶναι ἡ ἔνδειά μας. Ἀγωνίζομαι μὲν νὰ προφθάσω τὰ μᾶλλον κατεπεύγοντα ἐκ τῶν μικρῶν οἰκονομῶν τὰς ὁποίας ἡδυνήθην νὰ κάμω, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλουσιν ἐκλείψῃ.

Ἐκ τῶν ἐνοικιασθησομένων προσόδων ἐλπίζω νὰ πληρώσω τὴν τριμηνίαν ἣτις ἐκπνέει τὸν ἐρχόμενον μάρτιον.

Μελετῶ ὅμως καὶ ἄλλο μνηχάνημα ὑποβοηθητικόν, τὸ ὅποιον θέλω μεταχειρισθῇ ἂν δὲν λάβωμεν κάμμίαν συνδρομὴν παρὰ τῶν Δυνάμεων. Τοῦτο δὲ εἶναι χαρτονόμισμα ἐκδοθησόμενον πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐξόδων μιᾶς ἑξαμηνίας παρὰ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης καὶ δανεισθησόμενον εἰς τὴν κυβέρνησιν, διὰ τοῦ ὁποίου αὐτὴ ἤθελε πληρώσῃ μέρος τῶν μισθῶν τῶν πολιτικῶν καὶ τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ ἄλλο μέρος εἰς χρήματα, λαμβάνουσα κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καὶ τὰς εἰς τὸ ταμεῖον πληρωμὰς τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τελωνῶν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου τοῦ ἀσφαλισμοῦ, ἔχω νὰ δώσω καὶ ἄλλον, τὸν ἐξῆς. Ἡ τράπεζα θέλει ἐκθέσῃ εἰς πώλησιν ἐθνικὰς γαίας ἀξίας ἴσης μὲ τὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν δανειζομένην ποσότητα εἰς χαρτονομίσματα, καὶ αἱ γαῖαι θέλουσιν ἀγορασθῇ μόνον διὰ τῶν κυκλοφορούντων χαρτονομισμάτων.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ πολίτευμα τοῦτο, πρὸς τὸ ὅποιον πρὸ δύω ἡδὴ ἐτῶν προετοιμάζω τοὺς Ἕλληνας, δὲν εἶναι ἀλόγη καταληπτὸν εἰς αὐτοὺς, καὶ ὅτι ἡ χαρτοκαπηλία (agiotage) δύναται νὰ τὸ καταστήσῃ βλαβερὸν καὶ μάλιστα ἄθλιον, διότι τὰ ἐνταῦθα ἦθη, πλασθέντα ὑπὸ τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, δὲν δύνανται νὰ μεταρρυθμισθῶσιν ἐντὸς δύω ἢ τριῶν ἐτῶν. Ἀλλ' ὅμως, σὰς τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἂν οὔτε τὸ δάνειον ἀποφασισθῇ, οὔτε μᾶς στείλωσι ἄλλην βοήθειαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μαρτίου, θέλω βιασθῆναι νὰ προσφύγω εἰς τὸ χαρτονομίσμα, λαμβάνων τοὺς ὄρους καὶ τοὺς προφυλαγμοὺς οὓς προανέφερα.

Περὶ τούτου συνομιλήσας καὶ μετὰ τινων ἐμπόρων τοῦ τόπου, παρακινῶν αὐτοὺς νὰ συγκοινωνήσωσι μὲ τὴν κυβέρνησιν, ἔλαβον ἄρτι ἐν σχέδιον παρ' αὐτῶν, τοῦ ὁποίου σὰς στέλλω τὴν περίληψιν ἵνα τὴν δεῖξετε εἰς τινας τῶν πλουσιωτέρων καὶ στερεωτέρων κεφαλαιούχων, μήπως δυνηθῇτε νὰ τοὺς καταφέρετε νὰ ἀρχηγήσωσι παρομοίαν τινὰ ἐπιχείρησιν. Διότι δὲν στοχάζομαι νὰ δυνηθῶσιν οἱ Ἕλληνες νὰ τὴν κατορθώσωσι μόνοι, ὅχι ὅτι τοὺς λείπουν τὰ κεφάλαια, ἀλλὰ τι ἄλλο μεγαλύτερον, τὸ ὅποιον δὲν ἀποκτᾶται οὔτε ἐν ὀλίγῳ καιρῷ οὔτε μὲ μόνην τὴν θέλησιν, τὸ πίστωμα δηλαδή.

Ὅθεν ἂν κεφαλαιούχος τις ξένος, καταβήλων ποσότητα ἱκανὴν, ἐγίνετο καὶ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος, τότε τὸ πίστωμα αὐτοῦ ὑπεστήριζεν ἠθικῶς καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων κεφαλαιούχων, καὶ τὸ ἀπεδείκνυε λυσιτελέστερον.

Περὶ τῆς αἰτήσεώς σας τῆς γενομένης διὰ τοῦ Κ. Εὐνάρδου σὰς προσεῖπα ἡδὴ τὴν γνώμην μου, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔγραψα ἐσχάτως ὅτι ἀποδέχομαι ὁλοσχερῶς ὅ,τι ἀπεφασίσατε.

Τῷ Κ. Κόμητι Σεβαστιάνῃ, ἐπὶ τῶν ἐξωτε-
ρικῶν ὑπουργῷ τοῦ Μεγαλειοτάτου
Βασιλέως τῶν Γάλλων.

Ναυπλίῳ, 12 φεβρουαρίου 1831.

Ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ πρίγγιπος Κ. Σούτσου ἐκ νέου πληροφορού-
μενος τὴν εὐνοϊκὴν περὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος σπουδὴν τῆς ὑμετέρας
Ἐξοχότητος, τολμῶ νὰ τὴν παρακαλέσω ἵνα μὴ διαλείψῃ οὕτω δια-
κειμένη σήμερον ἐν ᾧ ἐνεργεῖται ὁ τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος πλατὺς
καὶ στερεὸς ὀρισμός.

Περὶ ὅσων τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον βουλευέται, δὲν θέλω σᾶς
ἀπασχολήσῃ διαλεγόμενος, μόνον δὲ ἱκετεύω διηνεκῶς νὰ ἐπιταχύ-
νετε τὴν κρίσιν αὐτῶν, βεβαιούμενοι ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλως στα-
λειςῶν πρὸς τὸν πρίγγιπα Κ. Σούτσον πληροφοριῶν ὅπόσον κατε-
πιῦγον εἶναι νὰ ἀπαλλαχθῇ τέλος ὁ τόπος οὗτος ἀπὸ τὰς ῥοπὰς τῶν
μετὰ τῆς Πόρτας διαπραγματειῶν, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα ἐν τῷ μεταξὺ
νὰ συμβῶσιν.

Ἐγὼ κατέβαλα καὶ καταβάλλω πᾶσαν δυνατὴν σπουδὴν, τὸ μὲν,
εἰς τὸ προφυλάξαι τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰς ἐκτροπὰς δι' ὧν ἤθελαν
ἐμπέσῃ πάλιν εἰς ἀναρχίαν, τὸ δὲ, εἰς τὸ τηρῆσαι μετὰ τοῦ Βεζίρη
τῆς Ρούμελης καὶ μετὰ τῶν γειτόνων Τούρκων τὰς φιλικὰς σχέσεις,
καὶ μέχρι τοῦδε ἐπέτυχα· ὁμολογῶ ὅμως ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν δύ-
ναμαι νὰ ἐπιτύχω ἂν ἡθικῶς μὲν δέν με ὑποστηρίζωσιν οἱ Πρόσε-
δροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, χρηματικῶς δὲ δέν με συνδράμῃ ἡ συμ-
μαχία, ἀποδεικνύουσα διὰ τούτου εἰς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς
Τούρκους τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων καταμανθά-
νετε πληρέστατα, κύριε Κόμη, καὶ τὴν κατάστασιν ἡμῶν, καὶ τὰς
ἐφέσεις ἀκούοντες δικαιοῦτε.

Καὶ ὁ Κ. Βάρων Ρουάν, ἐλπίζω, ἤδη κάλλιστα εἰδὼς τοὺς τε
ἀνθρώπους καὶ τὰ ἐνταῦθα πράγματα, θέλει σᾶς διασαφήσῃ τὸ κα-

τεπειγον τῶν ἀποφάσεων ἃς ἡ Ἑλλάς ἐπικαλεῖται παρὰ τῆς ὑψηλῆς φρονήσεως τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμμάχων αὐτοῦ, καὶ παρὰ τῆς ὑμετέρας συνετῆς μερίμνης.

Τῷ Λόρδῳ Γραμβίλλῃ, Πρεσβευτῇ τῆς Ἀγγλίας ἐν Παρίσις.

Ναυπλῖω, 12 φεβρουαρίου 1831.

Μιλόρδε, εὐτυχῆς γίνομαι μανθάνων ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ πάλιν ἐκλήθη συνεργάτις εἰς τὰς περὶ τῶν Ἑλληνικῶν διαπραγματείας, καὶ παρὰ τοῦ πρίγγιπος Κ. Σούτσου πληροφορούμενος τὴν περὶ ἡμᾶς εὐμενῆσας διαθέσιν, σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω εὐκρινέστατα καὶ θερμότατα.

Ἐλαβε δὲ καὶ πρότερον ὁ Κ. Σούτσος καὶ σήμερον λαμβάνει ἐντεῦθεν ἐκμηνύσεις ἱκανὰς ἵνα σᾶς ἀποδείξωσιν ὅποσον κατεπειγούσα εἶναι ἡ ἐκπεριαιώσις τῶν βουλευμάτων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Καὶ τόσον ταχύτερον φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ ἀποφασισθῶσι τὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅσον τὰ ἄλλα μεριμνήματα τὰ ἀπορροφῶντα σήμερον τὴν προσοχὴν τῶν βουλείων ὑπάρχουσιν ὑπερβεβηκότα καὶ ἐμβριθέστερα.

Εἰς τὴν παροῦσαν τῶν πνευμάτων ἀνάζεις κατὰ τε πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Τουρκίαν αὐτὴν, τολμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι πᾶσα ἀναβολὴ τῶν συμμάχων Αὐλῶν εἰς τὰ περὶ Ἑλλάδος σκέμματα θέλει ἐπελπίσῃ τὴν κατόρθωσιν ἄλλων σκοπῶν τοὺς ὁποίους καὶ ἡ ἀπλὴ γνῶσις καὶ ὁ ὁρθὸς λόγος ἤδη ἀποπέμπουσιν εἰς τὰς εὐτοπίας. Καὶ παρακολουθήσουσιν ὀλέθρια πράγματα ἂν οὔτε Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀστοχῆσαντες περὶ τοῦ μέλλοντος παρεκτραπῶσι τῆς ἀσφαλοῦς ὁδοῦ.

Τοῦτον τὸν κίνδυνον προλαμβάνων, ἐζήτησα προσκειμένως ἵνα σταλῶσι πρὸς τοὺς ἐνταῦθα Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὁμό-

φωνοι ὁδηγίαι, δι' ὧν νὰ δυνηθῶσιν οὗτοι νὰ καταβεβαιώσωσι τοὺς τε Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους ὅτι, καὶ μετὰ τὰς γενομένας ἐν Εὐρώπῃ μεγάλας μεταβολάς, ἡ συμμαχία ὑφίσταται, καὶ ἀπὸ αὐτὴν κρέματαί πάντοτε καὶ ἡ κρίσις τῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων καὶ ἡ σύστασις τῶν μετὰ τῆς Πόρτας σχέσεων αὐτῆς. Ἐνεργήσει δὲ μάλιστα ἡ τοιαύτη καταβεβαίωσις σωτηριωδέστατα, ἂν πιστωθῇ καὶ διὰ τῶν χρηματικῶν β.ηθημάτων τὰ ὁποῖα ὁ Κ. Σοῦττος ἐζήτησε.

Νεύσατε λοιπὸν, Μιλόρδε, νὰ πρεσβεύσετε πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Παλμερστῶνα ὑπὲρ τῶν πόθων μου τούτων, μετὰ παρρησίας προσηρομένων. Ὑμεῖς εἰσηκούσατε μετὰ πολλῆς χρηστότητος καὶ ὅσους σὰς ἐξέφρασα κατὰ τὸ 1827, καὶ μετὰ συντόνου γενναιότητος συνετελέσατε εἰς τὴν πλήρωσίν των· ἄρα δὲν ἤθελα παραβῇ ὅλα τὰ χρέη μου, ἂν δὲν ἐπεκαλούμην καὶ σήμερον τὴν ἀντίληψίν σας; Τάτιν ὁ πρίγγιψ Σοῦττος θέλει πολλάκις ζητήσῃ, καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ τοῦ τὴν ἀρνηθῇτε.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν.

Ναυπλίω, 17 φεβρουαρίου 1831.

Πολλάκις σὰς ὠμιλήσαμεν, κύριοι, εἰς τὰς μερικωτέρας ἡμῶν ἐντεύξεις περὶ τῶν χρηματικῶν πύρων τῆς πολιτείας, καὶ τὴν προσοχὴν σας ἐπεκαλέσαμεν ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν τὴν προκύπτουσαν εἴτε ἐκ τῆς βραδείας πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τῶν φορολογουμένων, εἴτε ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῶν περὶ δανείου ἢ χρηματικῆς συνδρομῆς ἀποφάσεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν διὰ τὰ πρὸ ὀλίγου συμβάντα εἰς διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη.

Ἡμεῖς μὲν ἐκ παντὸς τρόπου ἠγωνίσθημεν ἵνα λάβωμεν παρὰ τῆς ἐλευθεριότητος τῶν Δυνάμεων, μέχρι τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου, χρηματικὰ τινα βοηθήματα· ἀλλὰ ἐλέπομεν καὶ μεγάλας

δυσκολίας ἀντιπιπτούσας πρὸς τὴν ταχεῖαν πλήρωσιν τῶν ἡμετέρων αἰτημάτων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὴν μὲν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπὴν προσεκαλέσαμεν νὰ μᾶς παραστήσῃ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους τοῦ ἀρχίζοντος τὸν ἐρχόμενον μάρτιον, μετεδώκαμεν δὲ εἰς αὐτὴν καὶ τὰς ἰδέας ἡμῶν περὶ τῶν προνοητέων πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος μέχρις ὅτου δυνηθῶμεν νὰ ρυθμίσωμεν τελείως τὰ τῶν πόρων ἡμῶν ἢ διὰ δανείου ἢ κάμνοντες χρῆσιν τῆς δημοσίου περιουσίας, ἅμα γενομένων δεξιωτέρων τῶν περιστάσεων.

Διευθυνάσης λοιπὸν πρὸς ἡμᾶς τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς τὰς ὧδε συναπτομένας ἐμφανίσεις ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α καὶ Β, τὴν μὲν, περιέχουσαν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους, τὴν δὲ, σχέδιον ψηφίσματος περὶ ἐκδόσεως 3,000.000 φοινίκων εἰς χαρτονομίσματα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος, σᾶς προσκαλοῦμεν, κύριοι, νὰ θεωρήσετε ἀμφοτέρας, καὶ νὰ γνωμοδοτήσετε περὶ τοῦ σχεδίου.

Ὁ Κ. Παπαδόπουλος, μέλος τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς, θέλει λαλήσῃ ἀπὸ μέρους αὐτῆς, καὶ δώσῃ εἰς τὴν γερουσίαν ὅσας διασαφήσεις αὕτη ἐπιθυμήσῃ, καὶ θέλει ὑποστηρίξῃ τὸ συζητούμενον.

Ἐνταῦθα δὲν σᾶς ἀναπτύσσομεν ὅσα ὠφελήματα τὸ ἔθνος δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ συστήματος καθ' ὃ προτιθέμεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὸ ἐλλεῖπον· σᾶς λέγομεν μόνον ὅτι, ἐπειδὴ τὰ ὠφελήματα εἶναι μεγάλα, καὶ ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ φροντίσῃ νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃ ἀνεκδεῶς, προφυλάττουσα ἐκ παντὸς τρόπου τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας ἀκολουθίας τῆς ἐνδεχομένης ἀπιστώσεως τοῦ χαρτονομίσματος καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς καπηλευμάτων.

Ὅλα τὰ εἰς εὐνομίαν προβεβηκότα ἔθνη, ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῶν συνιστώντων τὴν δημοσίαν πίστιν ἀντλοῦσι τὰς γεωργικὰς, ἐμπορικὰς, βιομηχανικὰς, καὶ ναυτιλιακὰς ἐπιβολάς. Αἱ χορηγαί, ἢ τὰ κεφάλαια, εἰσὶ τὸ πρῶτιστον ἐλαττήριον πάσης ἀναπτύξεως καὶ πάσης τελειοποιήσεως τῆς ὑλικῆς τῶν ἐθνῶν εὐπορίας, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς, τῶν ἐνυπαρχουσῶν εἰς αὐτά.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει μὲν πλουσίως τὰς εὐπορίας ταύτας, στερεῖται δὲ

κεφαλαίων· καὶ μόνον ἐκ τῆς πίστεως δύναται νὰ τὰ πορισθῇ. Ἀλλ' ἡ πίστις δὲν κατασκευάζεται κατὰ μόνην τὴν θέλησιν, οὔτε ἀμέσως, πολλὰ δὲ προηγούμενα πρέπει νὰ τὴν συστήσωσιν, ὅποια κατὰ δυστυχίαν λείπουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἡμεῖς ἐπεθυμούσαμεν νὰ ἀναβάλωμεν ἀκόμη ἐπίτινα ἔτη τὴν ἐκδοσιν τοῦ χαρτονομίσματος· μὴ εὐρίσκοντες ὅμως ἄλλον τρόπον πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος τῆς ἡμετέρας οἰκονομίας, ἀπεφασίσαμεν νὰ σᾶς τὴν προβάλλωμεν σήμερον.

Τὸ χαρτονόμισμα τοῦτο ἡ κυβέρνησις θέλει μεταχειρισθῇ μόνον ἐφ' ὅσον δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως, καὶ θέλει τὸ ἀποσύρῃ ἐκ τῆς κυκλοφορίας ἅμα λαβοῦσα ἐξωτερικὰ βοηθήματα ἢ ἅμα γενομένου τοῦ δανείου.

Ἄλλως τε δοκίμιον κάμνομεν. Ἄν ἐπιτύχῃ ὡς ἐκ τῶν προφυλάξεων τὰς ὁποίας φροντίζομεν νὰ λάβωμεν, τότε λύεται αἰσιώτατα τὸ περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως μέγα ζήτημα.

Τοῦτο ἂν κατορθώσωμεν, τότε καὶ ἡ ἐξόφλησις τῶν χρεῶν μας καὶ τὰ δάνεια θέλουν γείνη, ὅχι διὰ τῆς πίστεως ἣν ζητοῦμεν παρὰ τῆς γενναιότητος τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐθνικῆς.

Πρὸς τὴν τοιαύτην ἄρχη κατόρθωσιν ὀφείλομεν νὰ συναγωνισθῶμεν πάντες, ὑμεῖς μὲν, κύριοι, πεποιθότες εἰς τὴν συντονίαν τῆς κυβερνήσεως, ἡ δὲ κυβέρνησις, εἰς τὴν ὑμετέραν πρόθυμον σύμπραξιν.

Τοῖς κυρίοις Σουγδουρῇ καὶ Δούμα εἰς
Σύρον.

Ναυπλίω, 25 φεβρουαρίου 1831.

Προθύμως ἀποδεχόμεθα, κύριοι, τὰς ἐν τῇ ἀναφορᾷ ὑμῶν τῆς 3 φεβρουαρίου ἐκφραζομένας ἐφέσεις, καὶ ἀσμένως σᾶς ἀναγγέλλο-

μεν ὄχι μόνον αὐτὸ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι θέλομεν καὶ νὰ συγκοινωνήσωμεν εἰς διάπραξιν αὐτῶν.

Παραγγέλλομεν λοιπὸν σήμερον τὸν αὐτόθι Διοικητὴν νὰ ὑπογράψῃ ἀπὸ μέρους μας 1,500 φρίνικας ἐτήσιον συνδρομὴν διὰ τὸ ἐμπορικὸν σχολεῖον τὸ ὁποῖον ἀπεφασίσατε νὰ συστήσετε, νὰ διατηρῆτε καὶ βαθμηδὸν τελειοποιῆτε ἐκ συνεισφορᾶς ὑμῶν τε καὶ τῶν δύο ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν, καὶ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι οἱ ἀγῶνες σας θέλουσι κατευοδωθῇ ὄχι μόνον παρὰ τοῖς ἐν Σύρῳ συνεμποροῖς Ἑλλήσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς εἴτε πρὸς ἀνατολὴν εἴτε ἀλλαχοῦ εὐρισκομένοις.

Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν συνεισφορῶν λάβετε τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τοῦ σχολείου, τότε οἱ συνδρομηταὶ πρέπει νὰ συνέλθωσιν ἵνα ἐκλέξωσι τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τοὺς συμβούλους, καὶ ἀποφασίσωσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπροβάλετε.

Καλὸν ἦτον ὅμως ὁ κανονισμὸς οὗτος νὰ διωρθωτο πῶς πρὶν ὑποβλήθῃ εἰς τὴν κύρωσιν τῶν συνδρομητῶν καὶ τῆς κυβερνήσεως, καθότι σήμερον ἐν ταυτῷ περιέχει καὶ τὰ περὶ συστάσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς ἐταιρίας τῶν συνδρομητῶν, καὶ τὰ περὶ διακοσμήσεως αὐτοῦ τοῦ σχολείου. Νομίζομεν ἡμεῖς ὅτι τὰ δεύτερα ἔπρεπε πρὸς τὸ παρὸν νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰς βάσεις τὰς ἐν τῷ σχεδίῳ ὑποδεικνυμένας, μελλούσας νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἐπομένως παρὰ τῆς ἐταιρίας κατὰ λόγον τῶν προσερχομένων πύρων, ἐξ ὧν θέλουσι προστεθῇ εἰς τὸ σχολεῖον, αὐξανομένου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ικανότητος τῶν μαθητῶν, νέαι τάξεις καὶ διδάσκαλοι τῶν τε ξένων γλωσσῶν καὶ τῆς γεωγραφίας, καταστατικῆς, ἱστορίας τῆς ἐμπορίας, καὶ τῶν στοιχείων τοῦ θαλασσίου καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου.

Καὶ ταῦτα διεξερχόμεθα, θέλοντες νὰ σᾶς ἐπικινήσωμεν εἰς τὸ περᾶναι καλῶς μετὰ τῆς οἰκείας ὑμῶν σπουδῆς καὶ δεξιότητος τὸ ἐπιχειρηθὲν ἀγαθόν. Ἦμεῖς δὲ μαθόντες τὴν ἡμετέραν γνώμην, δύνασθε ἤδη νὰ συντάξετε καὶ τὸν περὶ συστάσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς τῶν συνδρομητῶν ἐταιρίας ὑπογραμμόν, καὶ τὸν περὶ στοι-

χειώδους διακοσμήσεως τοῦ σχολείου· τοὺς ὁποίους ἀποδεχομένη ἡ κυβέρνησις, καὶ συμμετέχουσα τῆς συνεισφορᾶς, θέλει κυρώσῃ ἐξαίρετον εὐεργέτημα, παρὰ τῶν ἐν Σύρῳ ἐμπόρων εἰς τὴν πατρίδα εὐεργετούμενον.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρίσιους.

Ναυπλίῳ, 9 μαρτίου 1831.

Ἰπ' ὅσιν ἔχω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 16 ἐπιστολάς σας τῆς 7 φεβρουαρίου, καὶ τὰς ἐφημερίδας μέχρι τῶν 25, ἐξ ὧν ὅλων τὰ συναγόμενα, οὐδὲν ὡς παρηγορητικὰ φαίνονται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· καὶ ἡ ἀθυμία ἦτον ἐγγύς, ἂν ἔλειπεν ἡ εἰς τὸν Θεὸν πεποιθήσις.

Συμφρονῶ καὶ ἐγὼ ὅτι εἰς κρείττονα συμφέροντα ἐδόθη πάντως ὅλη τῶν βουλευῶν ἡ προσοχή, καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη κρέμαται ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν συμφερόντων τούτων, τοῦ ὁποίου μὴ γενομένου, παρακολουθήσει ὁ πόλεμος. Τότε καὶ ἡ κρίσις τῆς μελλούσης ἡμῶν τύχης γενήσεται μᾶλλον προβληματώδης. Ἀλλὰ καὶ ἡ διατρέχουσα ἐν τοσοῦτῳ ἀβεβαιοτήτης οὐδὲν ἦτον χειροτερεύει καθ' ἑκάστην τὰ καθ' ἡμᾶς.

Οἱ γείτονες Τούρκοι καθίστανται ἀπαιτητικοὶ καὶ ὑπέρβιοι. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τῶν ὁποίων τὰ ἴσα σᾶς στέλλει σήμερον ὁ Κ. Ρίζος, θέλετε κρίνῃ περὶ τε τῶν συζητήσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Εὐβοίας, καὶ περὶ τῶν μετὰ τοῦ Βεζίρη τῆς Ρούμελης σχέσεών μας. Θέλετε ἰδεῖ, τὸ μὲν, ὅτι ἡ κυβέρνησις καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν ἵνα εἰρηνεύῃ μετὰ τῶν Τούρκων καὶ μὴ δίδῃ εἰς αὐτοὺς παραμικρὰν πρόφασιν ῥήξεως, τὸ δὲ, βλέπομεν μετὰ λύπης ὅτι οἱ κύριοι Πρόεδροι, μὴ ἔχοντες ὁδηγίας, ἀδυνατοῦσι νὰ μᾶς συμβοηθῶσι.

Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν ὁρίων δὲν σᾶς λέγω πλέον τίποτε, ἵνα μὴ ἐπανακυκλῶ ὅσα σᾶς ἔγραψα προλαβόντως, ἱκανὰ ὄντα.

Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως. Ἡ εὐταξία καὶ ἡσυχία διασώζονται πανταχοῦ. Πανταχοῦ ὁ λαὸς καταγίνεται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν χωρίων, κωμοπόλεων καὶ πόλεων. Ἐν Σύρῳ καὶ Ναυπλίῳ πάλιν οἱ πολῖται ἐμπορεύονται. Καὶ ἐκτὸς ὀλίγων φυλλαδιογράφων ἢ ἐραστῶν τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἐκτὸς ὀλίγων ἀνθρώπων κυνηγούντων τὸ μονοπώλιον τῶν ἐπαρχιακῶν συμφερόντων καὶ τῶν δημοσίων πόρων, οὐδεὶς μεριμνᾷ περὶ τῶν μεγάλων συμβεβηκότων ἐξ ὧν σήμερον μετέωροι ἴστανται οἱ κληροὶ τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ὅμως ἂν ἐξ αὐτῶν ἐκραγῇ τέλος ὀλικὸς πόλεμος, τότε βεβαίως καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα θέλει ἐπεκτείνειν τὴν ἐπίδρασιν, καὶ τότε ποῖα τὰ ἐνταῦθα ἀποτελέσματα, ἀδύνατον νὰ προῖδωμεν.

Οἱ ἐνταῦθα ἀρχέκακει ἐν τοσοῦτῳ, περὶ ὧν σᾶς ἔγραψα προλαβόντως, δὲν παύουσιν ἐπηρεάζοντες κυρίως τὰς ἀδυνάτους κεφαλὰς, καὶ διακινοῦντες τὰ ἀνήμερα πάθη. Ἀποτυχόντες παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, ἐπεχείρησαν ἤδη τοὺς Ὑδραίους καὶ Σπετσιώτας. Ἀπαιτοῦσιν οἱ νησιῶται οὗτοι ἀποζημιώσεις 15,000,000 φράγκων κατὰ τὸν λογαριασμόν των, καὶ ἤθελαν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις νὰ βιάσωσι τὴν κυβέρνησιν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ὑπέρογκον τοῦτο χρέος, καὶ μέρος μὲν αὐτοῦ νὰ καταγράψῃ ἵνα πληρόνῃ τοὺς τόκους του, νὰ ἐξοφλήσῃ δὲ τὸ ἄλλο διὰ πρὸς πωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν.

Φαίνονται λοιπὸν μερικοὶ πρόκριτοι τῶν νήσων τούτων διατεθειμένοι νὰ στασιάζωσιν ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταφέρωσι τὴν κυβέρνησιν νὰ δεχθῇ παρομοίαν σύμβασιν. Γίνονται δὲ μέχρι τοῦδε λόγοι μόνον, καὶ ἐλπίζω ὅτι αὐτοῦ θέλουσι σταθῇ, ἐκτὸς ἂν ἐξωτερικαὶ ὑποβολαὶ καὶ εἰσηγήσεις δὲν ἐπάρωσι περισσότερον τοὺς νησιώτας, καὶ ἐπιθαρρύνωσι τὰς ἐλπίδας ἐκείνων οἵτινες τοὺς μεταχειρίζονται ὄργανα τῶν ἀλιτηρίων σκοπῶν των. Μελετῶ νὰ ὑπάγω μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Πόρον, καὶ νὰ καλέσω πρὸς ἐμὲ τοὺς προκρίτους τούτους, μήπως δυνηθῶ νὰ τοὺς ἐπιστρέψω εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον.

Σᾶς ἔγραψα καὶ προλαβόντως ὅτι οἱ χρηματικοὶ μας πόροι ἐξεκενώθησαν. Τὸ ταμεῖον μόλις ἔχει ἑκατὸν τόσας χιλιάδας φράγκων

ἐν ᾧ παρίσταται ἡ τριμηνία ἡ λήγουσα εἰς τὸ τέλος τοῦ τρέχοντος μηνός. Ἄν ἕως τότε ἐνοικιασθῶσιν αἱ πρόσοδοι τοῦ ἔτους, πληρῶν τὸ στράτευμα καὶ τὸ ναυτικόν· εἰδὲ μὴ, τί γινόμεθα ;

Σὰς στέλλω παρασυναπτόμενον ἴσον ἀποκρίσεώς μου πρὸς δύω ἐμπόρους Ἀγγλους, προσφερομένους μοι πρὸς σύστασιν τραπέζης. Φροντίζων νὰ κάμω χρῆσιν τῆς ιδέας ταύτης, ἤθελα νὰ φροντίσετε καὶ ὑμεῖς παρὰ τισι τῶν αὐτόθι κεφαλαιούχων. Περὶ τοῦ σχεδίου τούτου ἤδη σὰς ἔγραψα, ἀλλ' αὐτὸ παρίσταται σήμερον ὑπὸ συμφορώτερον σχῆμα.

Δὲν ἄγνοῶ ὅμως καὶ τὰς ἀνυπερβλήτους σχεδὸν δυσκολίας ὅσας θέλετε εὐρεῖ παρὰ πᾶσι, δυσκολίας ἀπαντωμένας καὶ παρ' ἐμοῦ, καὶ καταντῶσας εἰς μίαν καὶ μόνην· ἡ Ἑλλὰς ἄρα γε θέλει ὑπάρξῃ ὡς ἐπικράτεια ; ἔχει κυβέρνησιν ; Δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ ἐγγυηθῇ περὶ τῶν ὑποχρεώσεών της ; Ἄλλως εἰπεῖν, αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ εἶναι ἄρα γε σύμφωνοι περὶ τῶν πρακτέων πρὸς τελείαν σύστασιν τῆς Ἑλλάδος ;

Ἰσως εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις εἶναι ἀδύνατον νὰ ζητήσωμεν καὶ λάβωμεν ἀπόκρισιν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, ἢ πρὸς τὴν μίαν τὴν περιέχουσαν ὅλας. Ἀλλ' εἶναι ὅμως ἀντάξιον ἀποκρίσεως τὸ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον φράγκων, τὸ ἤδη δοθὲν εἰς ἡμᾶς παρὰ τῆς συμμαχίας πρὸς λόγον τοῦ δανείου. Τοῦτο προσαγόμενον καὶ νουθετοῦν τὴν γνώμην τῶν κεφαλαιούχων, δύναται νὰ εὐκολύνῃ τῆς τραπέζης τὴν σύστασιν.

Ἄν λοιπὸν αἱ συνηγορίαι τοῦ τε Κ. Ποτσοδιεόργου καὶ ὑμῶν δὲν ἐπέτυχον μέχρι τοῦδε παρὰ τῷ ἐν Λονδίῳ συνεδρίῳ, ἀγορεύσατε σήμερον καὶ πάλιν ὑπὲρ τοῦ πράγματος κατὰ τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα. Παρακαλέσατε ἀπὸ μέρους μου καὶ τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιεόργον καὶ τὸν λόρδον Γραμβίλλην, καὶ βοηθήθητε ἀπὸ τὰς πρεσβείας των.

Δὲν σὰς σημειῶ πλέον τὴν ἰσχυρὰν ἀνάγκην χρηματικῆς βοηθείας, οὔτε τὸ κατεπεῖγον τῆς ταχίστης πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ἀποστολῆς ὁμοφώνων καθοδηγήσεων, ἐξ ὧν νὰ δύνανται νὰ συντελῶσι τὸ κατ' αὐτοὺς εἰς διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ

τάξεως, καὶ νὰ περιστέλλωσι καὶ τοὺς Τούρκους. Περὶ τούτων ἀναμφιβόλως συνωμιλήσατε μετὰ τε τοῦ Κ. Κόμητος Σεβαστιάνῃ καὶ τῶν κυρίων πρέσβειων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας. Λαμβάνοντες δὲ τὸ παρὸν, βλέπετε ἂν ἀρμόζῃ νὰ τοὺς ὁμιλήσετε καὶ πάλιν.

Σᾶς εὐχαριστῶ δι' ὅσα μοι φανεροῦτε περὶ τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ μικρὸν ἱμῶν ὀπλοστάσιον. Ἐλπίζω δὲ ὅτι αἱ ἐνέργειαι σας θέλουσι καρποφορήσῃ, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλουσι σταλῇ πρὸς τὸν Κ. Πουρχέτον ὅσα χρειάζεται ἵνα συγκροτήσῃ τὰ φρούριά μας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 9 μαρτίου 1831.

Ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, συχνότερα γράμματά σου ἐλάμβανα ὅταν εἴσουν εἰς Παρισίους· ἀλλ' ἐγὼ ἐφρόντισα πάντοτε νὰ σοὶ γράψω ὅσον ἡδυνήθην συχνότερα.

Σοὶ στέλλω σήμερον ἕν ἀντίτυπον τῆς γαλλικῆς μας ἐφημερίδος, ἐξ οὗ θέλεις μάθῃ ἀκριβῶς ὅσην πρὸδον ἐκάμαμεν εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν. Σοὶ στέλλω προσέτι καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου πρὸς τὰς προτάσεις δύο ἐμπόρων Ἀγγλων περὶ συστάσεως τραπέζης.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ μαρτίου ἐφθάσαμεν, καὶ ὅμως ἀκόμη δὲν ἐχρεωκοπήσαμεν. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἐπὶ θύραις.

Ἐχω διὰ τοῦ ἐσχάτου ταχυδρόμου γράμματα τοῦ πρίγγιπος Σούτσου ἀπὸ 7 φεβρουαρίου, μὴ δίδοντά μοι οὐδεμίαν ἐλπίδα, καὶ τοι πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἐπαγωνιζομένου τοῦ ἀνδρός· ἐφ' ᾧ καὶ δὲν ἔχω παράπονον. Περιττὸν νὰ σοὶ εἴπω τοὺς λόγους τῆς δυσελπιστίας. Ἀλλ' οὐδὲ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς τραπέζης πολὺ ἐλπίζω, σοὶ τὸ ἀναφέρω μόνον πρὸς ἐλάφρωςιν τῆς συνειδήσεώς μου. Ὁ μόνος μου δὲ πόθος πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ἵνα τά, τε συμβεβηκότα καὶ ἡ σύνεσις τῶν ἀνθρώπων συντρεῖξωσι τάχιον εἰς κρίσιν καὶ

κατάστασιν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, διότι τέλος ἡ παροῦσα ψυχὸρραγία καταντᾷ ἀβάστακτος.

Ἀνάμνησόν με, παρακαλῶ, εἰς τὰς περὶ σέ δεσποίνας, καὶ δέχου πάλιν, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὴν μαρτυρίαν τῆς φιλίας μου.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσω εἰς Παρισίους.

Μοθώνη, 16 ἀπριλίου 1831.

Ἐν Ναυπλίῳ ἔλαβον, ἀγαπητέ πρίγγιψ, τὰς ὑπ' ἀριθ. 17 ἐπιστολάς σας καὶ τὰ γράμματα τοῦ Κ. Εὐνάρδου, ἀγγέλλοντός μοι 200.000 φράγκα, καὶ πάλιν κατὰ τὴν μεγαλόψυχον αὐτοῦ μέριμναν ἀποστελλόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ 18 δὲ ἀριθμός σας μ' εὐρίσκει ἐνταῦθα, περιδεύσαντα πρὸς τὸ ἰδεῖν τὰ κατὰ τὴν Σπάρτην, καὶ θέλω ἐνδιατρίψῃ δύο ἡμέρας περισσότερον διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Φιλίππου.

Σᾶς γράφω διὰ τῆς φρεγάτας ἣν αὖριον ὁ περιπλοάρχης Κ. Λαλάνδος ἀποστέλλει εἰς Τουλῶνα, διότι θέλω εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας στιγμὰς καθ' ἃς με ἀφίνουσιν ἐλεύθερον, καὶ τοι ὑπερκεκμηκῶς καὶ ὑπερανηδιζόμενος, καὶ ὑπὲρ τὸ ἔθος ἄρρωστος, νὰ σᾶς φανερώσω καὶ πάλιν τὴν κατάστασίν μας.

Αὕτη τόσον ἤθελεν εἶσθαι κακὴ ἂν δὲν ἤρχετο ἡ βοήθεια τῶν 200,000 φράγκων, ὥστε τὰ παρεπόμενα ἦσαν καθ' ὅλας τὰς πιθανολογίας ὀλέθρια· διότι, μὴ δυναμένου μου πληρῶσαι τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ναυτικοῦ, οἱ ῥαδιουργοὶ ἤθελαν ἐπιχειρήσῃ νὰ διεγείρωσι καὶ τοὺς Ρουμελιώτας καὶ τοὺς νησιώτας εἰς στάσιν, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἀνταρσίαν· ἐν ᾧ ὅσα ἡγωνίσθησαν μέχρι τοῦδε πρὸς τοῦτο τὸ κάκιστον τέλος, ἀπέτυχον, καὶ πάντοτε θέλουσιν ἀποτύχῃ, ἐφ' ὅσον γίνεται εὐτάκτως ἡ μισθοδοσία ἀξιωματικῶν τε καὶ στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν.

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ οἱ τέκτονες τῶν κακῶν, τοὺς ὁποίους σᾶς ὑπέ-

δειξα εἰς τὰ προλαβόντα μου γράμματα, διαπεραίνουνσι καὶ ἐπισχύουσι διηνεκῶς τὰς ἐνεργείας των παρὰ τοῖς Ἰδραίοις καὶ Σπαρτιάταις, ταῦτα τὰ δύο μέρη ἐκλέξαντες ὡς μᾶλλον πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς εὐδιάθετα, διότι ἀμφοτέρω καὶ λαὸν ἔχουσι πολὺν καὶ πτωχὸν καὶ ἀνδρεῖον, καὶ τοὶ ὑπεφθαρμένον, καὶ προκρίτους, νομίζοντας ἑαυτοὺς πρώτους, διότι ἐπὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας ἦσαν ἡγεμόνες τῆς πολιτείας. Παρὰ τοῖς προκρίτοις τούτοις οἱ προσκολλημένοι τότε πρὸς ἴδιον κέρδος πολυπράγμονες Ἕλληνές τε καὶ ξένοι, αὐτοὶ τοὺς ὠθοῦσι καὶ σήμερον μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν πρὸς τὴν ἀνταρσίαν.

Σᾶς προεμήνυσα τὰ πρῶτα κινήματα τῶν Μαυρομιχαλαίων, καὶ τὰς παραλόγους ἀξιώσεις τῶν ναυτικῶν νήσων, τὰ ὅποια κινήματα καὶ εἶχα καθησυχᾶσι. Ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης καὶ ὁ ἀδελφὸς του συνελήφθησαν. Αἱ Σπέτσαι καὶ πολλοὶ τῶν Ἰδραίων πλοιάρχων, γνωρίζοντες τὰ ἀληθῆ των συμφέροντα, σπουδάζουσι νὰ τὰ συνδιευθετήσωσι μετὰ τῆς κυβερνήσεως· ἀλλ' ὅσοι τῶν Ἰδραίων ὑπάγονται εἰς τοὺς Κουντουριώτας, Μιχούλας, καὶ Τουμπάζας, αὐτοὶ ὁδηγοῦνται ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τῶν λεγομένων φιλελευθέρων μας, οἵτινες, διὰ νὰ τοὺς ἐκβάλωσιν εἰς τὸ φανερόν καὶ τοὺς συγκρούσωσιν ἀμετακλήτως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἔςησαν εἰς τὴν Ἱδραν τυπογραφεῖον καὶ ἐκδίδουσιν ἐφημερίδα, δις τῆς ἐβδομάδος διασπείρουσαν διδάγματα ἀνατρεπτικῶτατα, ἐὰν ἄρα ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ κατανυχθῇ ἐξ αὐτῶν.

Προσέτι καὶ οἱ Σπαρτιάται, δηλαδὴ οἱ κάτοικοι τοῦ Λιμενίου καὶ τῆς Σκαρδαμουλάς, ὅπου κατῴκουν ἄλλοτε οἱ Μαυρομιχάλοι, περιφέρουσι σημαίαν ἔχουσαν ἐπεζωγραφημένον ἓνα Λυκοῦργον καὶ ἓνα Λεωνίδαν, καὶ ζητοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ σύνταγμα ἀντιπροσωπικόν.

Τὸ σωστὸν ὅμως ἐπιθύμημα, τῶν μὲν ἀνθρώπων τοῦ Μαυρομιχάλη, εἶναι νὰ ἐκδύσωσι τὰς γειτονευσάσας ἐπαρχίας, καὶ πρὸ πάντων τὸν Μισοθρᾶν καὶ τὴν Καλαμάταν, τῶν δὲ Ἰδραίων τοῦ λαοῦ, μισθοὶ καὶ χρήματα.

Οἱ πρόκριτοι ἀμφοτέρων, διψῶντες δύναμιν, ἐλπίζουσι νὰ τὴν ἀπολαύσωσι διὰ τῆς συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, καθὼς τοὺς βεβαιοῦσιν οἱ ἀρχέκακοι, κρατοῦντες τὸ φυλλάδιον τοῦ Κοραΐ εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα συχνὰ λαμβάνουσι παρὰ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ καὶ Παρισίοις ἀδελφῶν καὶ φίλων.

Πρὸ ὀλίγου ἡ φατρία αὕτη ἠθέλησε νὰ κάμῃ μίαν δοκιμὴν, βάλλουσα ἓνα Ψαριανὸν ἰδικὸν τῆς νὰ ὑψώσῃ τὴν *τρίχρωμον σημαίαν* εἰς ἓν πλοῖον ἀναγόμενον ἐκ τῆς Αἰγίνης. Τὸ πλοῖον τοῦτο, μὴ ἔχον τὰ χαρτιά του ἐν τάξει ἵνα φέρῃ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἠθέλησε νὰ δείξῃ εἰς τὴν δημογεροντίαν, εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ εἰς τὸν τόπον, ὅτι δὲν εἶχε χρεῖαν αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ λαὸς τῆς Αἰγίνης καὶ τῶν Ψαρῶν, συναχθεὶς ὑπὸ τῶν δημογερόντων αὐτοῦ, καὶ ἐξετάσας πῦτοι ἦσαν οἱ Ψαριανοὶ καὶ οἱ ξένοι οἵτινες ἔπραξαν τὴν ἀταξίαν, ὁμοφώνως τοὺς ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς Αἰγίνης.

Καὶ εἰς Λιμένι εἶχαν ἐτοιμάσῃ μίαν *τρίχρωμον σημαίαν*, καὶ διαβαινόντων ἐκεῖθεν δύο τοπογράφων Γάλλων ἐκ τῶν καταγινομένων εἰς τὸν μέγαν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς Πελοποννήσου, οἱ ἀνεψιοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Μαυρομιχάλη ἐκήρυζαν ὅτι ὑπὸ προσάτιδι τῇ Γαλλίᾳ ἐπιχειροῦσι νὰ καταστρέψωσι τὴν ἐνεστώσαν κυβέρνησιν καὶ νὰ συστήσωσι νέαν κυβέρνησιν συνταγματικὴν. Ἀποδεικνύεται δὲ ὑλικώτατα ἐκ τῶν συλληφθέντων γραμμάτων ὅτι τὸ Λιμένι καὶ ἡ Ὑδρα συνακούονται εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των.

Ὅθεν ἅμα φθάσας ἐνταῦθα, συνωμίλησα μετὰ τε τοῦ στρατηγοῦ Κ. Σνεϊδέρου καὶ τοῦ περιπλοάρχου Κ. Αλαλάνδου, τοὺς μετέδωκα τὰς παρατηρήσεις μου, καὶ τοὺς πρῆσθησα ἡλίκα δεινὰ ἐπισεύονται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ κακοῦ ἐφαίνοντο εἰς τὸ ἔθνος λαμβάνοντες ὅποιανδήποτε ὑποστήριξιν παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου. Συμφρονήσαντες δὲ ὅλως μετ' ἐμοῦ ὅ,τε στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος καὶ ὁ περιπλοάρχης Κ. Αλαλάνδος, ὡμολόγησαν ὅτι ἂν τὸ πρᾶγμα παρετείνετο, ἡ κυβέρνησις ἀναγκαιῶς ἔπρεπε νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν ὀπλων, καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου φύσει ἀτάκτου ὄντος, εἶπετο νὰ καταστραφῇ ἐντὸς ὀλίγου πᾶν ὅ,τι μέχρι

τουδὲ ἐγένετο ἵνα ἀπαλλαχθῇ ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ἐπιρροήν τῶν φατριῶν, τῶν καπιτάνων, καὶ τῶν ἀρχόντων.

Καὶ τῷ ὄντι, διὰ τὴν ἐξοντώσῃ ἢ κυβερνήσει τοὺς ἐν τῷ Λιμενίῳ καὶ τῇ Σκαρδαμούλᾳ, ἐφθανε νὰ ὀπλίσῃ κατ' αὐτῶν τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης, ζητούσας αὐτὸ, καὶ περιμενουσας τὴν συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐνεργητῶν τοῦ κακοῦ· ἀρκεῖ νὰ δώσω προσταγὴν εἰς τὰς κοινότητας ὅπου αὐτοὶ εὐρίσκονται, καὶ θέλουσι διωχθῇ ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἀφ' οὗ λαοί τε καὶ οἱ ἐσόμενοι ἀρχηγοὶ αὐτῶν καταλάβωσιν ἐκ τούτου τὴν δύναμίν των, τότε ποία ἐξουσία θέλει δυνηθῇ νὰ τοὺς κρατήσῃ; Τότε δὲν ὑπάρχει πλέον ἐξουσία ἐθνικὴ, ἐλευθέρᾳ καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν ἐπιρροήν των. Ἐπομένως, ἀφ' οὗ συντόνως ἐκοπίασα τρία ἡδὴ ἔτη νὰ λυτρώσω τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ταύτην ἐπιρροήν, οὐδέποτε θέλω δεχθῇ νὰ τὸ ἀναβυθίσω πάλιν ἐγὼ εἰς τὸν τάρταρον τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας.

Ταῦτα προφυλαττόμενος, ἀπεφάσισα νὰ ζητήσω τὴν σύμπραξιν τοῦ στρατηγοῦ Συνειδέρου καὶ τὴν τοῦ περιπλοάρχου Κ. Λαλάνδου, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἀνεκάλεσεν ἡδὴ τοὺς δύο τοπογράφους ἀξιωματικούς ἐκ τοῦ Λιμενίου, ὁ δὲ, θέλει στείλῃ ἐκεῖσε ἕν βρίκιον, φέρον πρὸς τοὺς Μαυρομιχλαίους, λόγους φρονίμους, ἀλλὰ συντόνους καὶ αὐστηροὺς. Θέλω δὲ φροντίσῃ νὰ βάλω περὶ τὸ Λιμένι καὶ περὶ τὴν Σκαρδαμούλαν, καὶ ὑγειονομικὸν περιζάθισμα (cordon sanitaire), καὶ ἂν δὲν ἀρκῇ, θέλω βάλῃ καὶ δεύτερον εἰς τὰ ἄκρα τῆς Σπάρτης καὶ εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς αὐτῆς, καὶ οὕτω θέλω ἀπομονώσῃ τὴν νόσον, ἕως ὅτου νὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ θεραπεία ἔξωθεν, διότι ἡ ἀληθινὴ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ ἀναντιρρήτως εὐρίσκεται ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Παρομοίως θέλω φερθῇ καὶ πρὸς τοὺς Ἰδραίους, ὅπως καταγινόμενος νὰ ἐμπυδίσω μὲν τὴν διάδοσιν τοῦ μολύσματος, νὰ τὸ θεραπεύσω δὲ ὅπου ἐνυπάρχει, εἰ δυνατόν.

Περιττὸν κρίνω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, νὰ ἐπαναλάβω καὶ σήμερον ὅσα σᾶς προσέγραψα περὶ τοῦ, ποίας τινὸς θεραπείας ἔχομεν κατεπεύγουσαν χρεῖαν.

Οἱ κύριοι Πρόεδροι μετὰ τῶν ὁποίων πολλάκις συνωμίλησα περὶ τῶν τρεχόντων πρὶν ἐκ Ναυπλίου ἀναχωρήσω, μένουσιν ἄλλοι, διότι στεροῦνται καθοδηγήσεων. Πρὸς τούτων λοιπὸν τῶν καθοδηγήσεων τὴν ἐξαίτησιν πρέπει νὰ συστρέψετε ὅλους σας τοὺς ἀγῶνας. Ἄς προσταῇ τὸ συνέδριον τοὺς κυρίους Προσέδρους νὰ λαλήσωσι γλῶσσαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, κηρύττοντες ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις, ἕως ὅτου τελειώσωσι τὰς περὶ τῆς μελλούσης τύχης τῆς Ἑλλάδος διασκέψεις καὶ ἀποφάσεις των, δὲν θέλουσι γνωρίζει ἄλλην κυβέρνησιν παρὰ τὴν καθεστῶσαν ἐκ τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἀργεὶ συνελεύσεως· καὶ τότε ὅλαι αἱ ἐπαναστατικαὶ παρωδίαὶ αἱ παρ' ἡμῖν σκευαζόμεναι θέλουσι διαλυθῇ πρὸς κατασχύνην τῶν οὐτιδανῶν παρωδιάρχων. Εἰ δὲ μὴ, ἂν τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον ἀπολησμονήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἂν οἱ συμμαχικοὶ πράκτορες μηδέποτε λάβωσιν ὁδηγίας, καὶ ἂν τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπῃν διατολμώμενα ἐπωθήσωσι τὰ ἔθνη εἰς πόλεμον, ἡ Ἑλλὰς τότε θέλει ὑποπέσῃ εἰς καταστροφὴν. καὶ μόνῃ ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ Κυρίου δύναται νὰ τὴν σώσῃ.

Σὰς παρήγγειλα διὰ τῶν προτέρων γραμμάτων μου νὰ ζητήσετε ταύτας τὰς ὁμοφώνους ὁδηγίας, διότι προέβλεπα τὴν ἀνάγκην, καὶ τὰ πράγματα ἀποδεικνύουσιν ὅτι δὲν ἠπατήθην. Εἰς τὸ αὐτὸ τείνουσι καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι αἰτήσεις. Ἀνάγκη νὰ πεισθῶσι, νὰ καταβεβαιωθῶσιν οἱ Ἕλληνες ὅτι ἡ συμμαχία ὑφίσταται, καὶ θέλει καὶ σήμερον ὅ,τι ἤθελε τὸ παρελθὸν ἔτος. Τὸ πᾶν κεῖται ἐν τούτῳ. Ἄς δοθῇ ἡ βεβαίωσις αὕτη διὰ κηρύξεως, ἃς δοθῇ διὰ τῆς τελειώσεως τοῦ δανείου, ἃς δοθῇ μόνον ἀποδεικτικῶς καὶ καταπειστικῶς, καὶ τότε ἡ Ἑλλὰς ἡσυχάζει. Βέβαια πρέπει νὰ εὐχόμεθα ἵνα τοῦτο ὑπάρξῃ ἐκ τῆς τελείας κρίσεως τῶν μειζόνων ζητημάτων· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἡ κήρυξις θέλει μᾶς δώσῃ καιρὸν καὶ εὐκολίαν νὰ περιμένωμεν τὴν λύσιν τῶν διαπραγματειῶν ἐκ τῶν ὁποίων σήμερον μετέωροι κρέμονται τῆς Εὐρώπης οἱ κλῆροι.

Χρεία δὲν εἶναι, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, νὰ σᾶς εἴπω πόσον ἐλπίζω εἰς τὰς βαρείας ταύτας περιστάσεις ἐκ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς τε καὶ

δεξιότητος, τὰς ὁποίας ἤδη καὶ ἐτεκμηριώσατε εἰς τὸ ἔθνος. Αὐτὸ λαβὼν δι' ὑμῶν τὴν σωτηρίαν, θέλει σᾶς ἀποδώσῃ ποτὲ τὴν ἀξίαν εὐγνωμοσύνην.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλῖω, 16 ἀπριλίου 1831.

Ἐλαβον, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰ γράμματά σου τῆς 8 ἰανουαρίου καὶ τῆς 9 μαρτίου ἐν ᾧ ἀνεχώρουν ἐκ Ναυπλίου ἵνα ὑπάγω νὰ ἴδω ἐκ τοῦ ἐγγυτέρου τὰ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης διατρέχοντα. Ἐπιστρέψας ἤδη ἐκ τῆς περιοδείας μου, γράφω μὲν σήμερον διὰ φρεγάτας ἐκπλεύσας πρὸς τὸν πρίγγιπα Σούτσον καὶ πρὸς τὸν ἀνεψιόν σου, συνάπτω δὲ καὶ τοὺς πρὸς σὲ τούτους στίχους, ᾧ τῆς Ἑλλάδος γενναίᾳ καὶ μεγαλόψυχῃ εὐεργέτῃ.

Τὰ φράγκα σου αἱ 200,000 ἔφθασαν ὡς ἐκ θαύματος εἰς ῥῆτὴν στιγμήν, ἐν ᾧ δηλαδὴ, ὀφείλων νὰ πληρώσω τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ χρειάζόμενος 500,000 φοινίκων, μόλις εἶχον ἐν τῷ ταμείῳ 200,000. Καὶ ἂν ἡ πληρωμὴ ἔλειπεν, ὥραϊαν δουλείαν ἔκαμναν τότε οἱ ἀρχέκακοι μὲ τοὺς στρατιώτας καὶ μὲ τοὺς ναύτας. Βλέπεις λοιπὸν ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἡλίκαν ὠφέλημα ὠφέλησας τὴν Ἑλλάδα.

Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ ἀνακυκλήσω ἐνταῦθα ὅσα γράφω τῷ Κ. Σούτσῳ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἀποφερομένης τὰ ἀνάλογα ἐκ τῆς νόσου τῆς σαλευούσης σήμερον τὴν Εὐρώπην. Σπουδάζω ὅμως νὰ τὴν προφυλάξω ἀπὸ αὐτὴν, καὶ γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Συνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 14 μαΐου 1831.

Ἀφ' οὗ ἔλαβον τὸ ἀπὸ τῆς 18 (N.) τοῦ τρέχοντος γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξουχότητος, δὲν ἔτυχε νὰ ἴδω τοὺς κυρίους Προσέδρους συνηγμένους, οὐδ' ἔκρινα κατεπεῖγον νὰ τοὺς προβάλω συνδιάλεξιν περὶ τοῦ πρακτέου, ἃν ἐχρειάζετο, πρὸς συντήρησιν τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας, νὰ σταλῇ ἀπόσπασμά τι τῶν στρατευμάτων σας πρὸς τὰ σύνορα.

Αἱ εἰδήσεις αἱ καθ' ἐκάστην λαμβάνω ἐκ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, εἶναι δεξιώταται. Ὁ Καρατάσος, φέρων πλοῦτον προκηρύξεων καὶ προσφωνήσεων, καὶ φανταζόμενος νὰ ρίψῃ τοὺς διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ νὰ συστήσῃ ἄλλην διοίκησιν, ὀνομαζομένην παρ' αὐτοῦ συνταγματικὴν, κατευθύνθη πρὸς τὰς Θήβας καὶ τὸ Ταλάντι, ἔχων παρ' ἑαυτῷ ἔξ μόνον ἀξιωματικούς ἐκ τῶν ἡμετέρων ταξιαρχικῶν λεγομένων καὶ ἑκατὸν στρατιώτας. Ἀλλὰ σηκωθέντων κατ' αὐτοῦ τῶν ἄλλων ταγμάτων καὶ τοῦ λαοῦ ὅλου, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Λιθανάταις, ὅθεν ἤδη καὶ ἀπεπειράθη τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν στρατευμάτων μήπως αὐτὸς θελήσῃ νὰ μεσιτεύσῃ ἵνα τὸν συγχωρήσῃ ἡ κυβέρνησις.

Εἰς Ταλάντι ἐπῆρεν ἀπὸ τὰς δημοσίους ἀποθήκας ὅσας ζωοτροφίας ἦϋρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ὀλίγαι, μόλις θέλει περάσῃ μὲ αὐτὰς ἔξ ἧ ὀκτὼ ἡμέρας. Εἶχε καλέσῃ καὶ τὰς δημογεροντίας, ἀλλ' αὐταὶ συνέλαβον τοὺς γραμματοφόρους του, τὰ δὲ γράμματά του ἔστειλαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν.

Οἱ στρατιῶται τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀφήσῃ εἰς Θήβας καὶ εἰς Ταλάντι, συνελήφθησαν, καὶ αἱ καταθέσεις των εἶναι σημειωδέσταται. Ὁ Καρατάσος εἶχεν ὑποσχεθῇ εἰς τοὺς ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας τοὺς πλανηθέντας παρ' αὐτοῦ, χρήματα, τροφὰς, καὶ πολεμεφόδια, κοιμισθόμενα εἰς Ταλάντι διὰ πλοίων Ἰδραϊκῶν, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς

ἔφερren ἐκεῖ· ἀλλὰ μὴ εὐρόντες τὰ πλοῖα, οἱ περὶ αὐτὸν ἤρχισαν νὰ ἀψυχῶσι καὶ νὰ διασκορπίζωνται. Ἐπιάσθησαν καὶ τὰ γράμματα ἃ ἔστελλε πρὸς τοὺς ἐν Ἰδρα ἀδελφούς, ὡς λέγει, δι' ὧν τοὺς φανερόνει τὰς πράξεις του καὶ ζητεῖ λιπαρῶς τὰς περιμενομένας βοηθείας.

Ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἤδη εἰς Θήβας, καὶ σήμερον εἰς Ταλάντι. Θέλει δὲ σπουδάζῃ νὰ συλληφθῇ ὁ Καρατάσος μὲ τοὺς μείναντας παρ' αὐτῶ, διότι ἂν ἐνωθῶσι μὲ τὰς συντροφίας αἱ ὁποῖαι ληστεύουσι τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας τοῦ Τουρκικοῦ, θέλομεν ἔχει χειρότερα βάσανα καὶ ἀνησυχίας.

Ἢδη δὲ ὁ Βεζίρης, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶμαι καλὰ, καὶ παραπονεῖται, διότι τῶν ἐκεῖσε Ἑλλήνων καπιτάνων τινές, σύμμαχοι ὄντες τῶν Ἀλβανῶν σήμερον, κατέφυγον εἰς τὸν Βάλτον καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦ Πατρατζικίου τὸ ὑφ' ἡμῶν διοικούμενον. Ἐγὼ δὲ τῷ ἀπεκρίθην λέγων μετὰ πάσης παῖρησίας τὸ διὰ τί ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ καταπαύσῃ ὁλοσχερῶς καὶ ὅσον ἐπιθυμεῖ, πρᾶγμα ἀσύμφορον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας, οὔσης τῆς ὁροθεσίας ὁποῖα εἶναι σήμερον. Ἀλλ' ὅμως τῷ προβάλλω νὰ συνδιαπράξῃ μὲ ἡμᾶς ἵνα προληφθῶσιν ἢ καὶ ἐλαττωθῶσι τὰ τοιαῦτα. Ἐάν δὲ, ὡς ἄρτι μανθάνω, ὁ Βεζίρης ἐνίκησε τὸν Πασᾶν τῆς Σκόδρας, καὶ ἐπιστρέψας θελήσῃ νὰ ἐνεργήσῃ τι πλεόν τῶν παραπόνων, τότε τί θέλομεν κάμῃ; Ἐπὶ τούτου προσεκάλεσα καὶ τὴν προσοχὴν τῶν κυρίων Προσέδρων, καὶ ἅμα θέλω ἀποπειραθῇ αὐτῶν καὶ περὶ οὗ μοι γράφει ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης φρονίμως καὶ προνοητικῶς.

Οἱ Ἰδραῖοι ἐξακολουθοῦσι τὰς μηχανουργίας των. Οἱ δὲ Σπαρτιάται φαίνονται διαναπαυόμενοι πρὸς συλλογισμόν. Ὁ Κ. Ζανετάκης ὑπῆγεν εἰς Μαραθονήσιον ἀδεία τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἴδωμεν τί θέλει κάμῃ πρὸς παῦσιν τῆς ἐν Λιμενίῳ στάσεως.

Ἦ ἐν Πελοποννήσῳ ταχυδρομία μοι ἀναφέρει περὶ Ἀγγλων περιηγητῶν οἵτινες ὁμιλοῦντες μὲ τοὺς ἐντοπίους, τοὺς βεβαιοῦσιν ὅτι τὰ κινήματα τοῦ Λιμενίου καὶ ὅσα ἄλλα γαίνωσι πρὸς συνταγματικὴν ἀναρρύθμισιν τοῦ τόπου, εἶναι ἔντιμα καὶ ἐπαινετά. Ἀλλὰ τὸ

μάθημα φαίνεται ὅτι ἔμεινεν ἄκαρπον, διότι οἱ ἀκούσαντες αὐτὸ δὲν συμφρονοῦσι μὲ τοὺς διδασκάλους.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐνοχλήσω, κύριε Στρατηγέ, λέγων περισσότερα περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων. Θέλω δὲ σπεύσῃ νὰ σᾶς φανερώσω τὴν γνώμην τῶν κυρίων Προσέδρων, ἂν ταῦτα χειροτερεύσωσι.

Τῷ ναυάρχῳ Κ. Ρικόρδῳ.

Ναυπλίῳ, 15 μαΐου 1831.

Τὸ ἀπὸ 29 ἀπριλίου γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος λαβόντες κατὰ τὴν περιοδείαν ἦν πρὸ ὀλίγου ἐκάμαμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυνηθέντες εὐθὺς νὰ ἀπαντήσωμεν πρὸς τὰ διακοινωθέντα, ἐρχόμεθα σήμερον νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸ χρέος τοῦτο, ἐκθέτοντες ὅσα καὶ ὑμετέρα Ἐξοχότης δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, ἂν τὸ κρίνῃ εὐλογον ἢ ἀναγκαῖον.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριε Ναύαρχε, ὅτι ὅταν τὰ στρατεύματα τοῦ ὑψηλοτάτου Πασᾶ τῆς Αἰγύπτου κατέλαβον τὴν Κρήτην, πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης ἐπιμόνως ἐζήτησαν τὴν προστασίαν ὑμῶν τε καὶ τῶν συνναάρχων ἵνα μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, καὶ ὑμεῖς τὴν παρέσχετε, καὶ οἱ Κρηῖτες κατέφυγον ἐνταῦθα.

Ἀλλ' ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀπέβησαν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Νάξον, ἐζήτησαν ἔπειτα τὴν ἄδειαν τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κρήτην, ὅχι διὰ νὰ μείνωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ περιμαζεύσωσιν, ὡς ἔλεγαν, τὰ πράγματά των, ζῶα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τοῦτο ἦτον πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἡμεῖς δὲ ἀπερρίψαμεν τὴν αἴτησίν των, φοβούμενοι μὴ κακοπάθωσιν ἀναφαινόμενοι εἰς τὸν τόπον των πρὶν ἀκόμη ἢ ἡσυχία στερεωθῇ. Τότε ὑμεῖς ἐφανερώσατε πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἡ δέησίς των θέλει εἰσακουσθῇ ὅταν ἕκαστος λάβῃ διαβατήριον τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, τὸ ὁποῖον

ἐπιτυπώσαντες καὶ οἱ κύριοι Πρόεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, νὰ εὐδοκήσωσι νὰ συστήσωσι τοὺς ἀπερχομένους, εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἐν Κρήτῃ προζένων τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Δὲν ἀγνοεῖτε πρὸς τούτοις, κύριε Ναύαρχε, ὅτι τότε καὶ ἐπρεσβεύσατε ὑπὲρ τούτου, καὶ ὅμως οὐδὲν κατωρθώθη, διότι οἱ κύριοι Πρόεδροι ἀπεφάνθησαν ὅτι οἱ ἐν Κρήτῃ πρόξενοι ἐξήρτηντο ἐκ μόνων τῶν παρὰ τῇ Ἱψηλῇ Πόρτᾳ πρέσβων.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, οἱ μὲν ἐν Κρήτῃ ἀρχηγούντες Τοῦρκοι παρεπονθήσαν κατὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Κρητῶν, ἡμεῖς δὲ προσετάξαμεν τὸν ἐν τῷ Αἰγαίῳ περιπλοάρχην Σαχίνην νὰ ἐμποδίζῃ τοὺς ἐν Νάξῳ καὶ ἄλλαις νήσοις πρόσφυγας Κρητὰς τοῦ νὰ μεταβαίνωσι κρυφίως εἰς Κρήτην, νὰ τοὺς στείλῃ δὲ εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἐφροντίσαμεν νὰ οἰκονομήσωμεν κατὰ ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἦλθον λοιπὸν ἐκεῖ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἠθέλησαν. Δοκιμάσαντες δὲ καὶ πάλιν νὰ λάβωσι τὴν προστασίαν τῶν κυρίων Προσέδρων, καὶ ἀποτυχόντες, ὑπάγουσι μόνοι εἰς Κρήτην· οἱ δὲ ἐξουσιάζοντες Ὀθωμανοὶ, μαθύντες τὰς ἐφέσεις των, δὲν τὰς ἀπέκρουσαν. Σήμερον οἱ αὐτοὶ Κρητὲς συρρέουσιν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια μετὰ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν ζώων αὐτῶν.

Τοιαῦτα συνέβησαν.

Τελευτώντες ἀνακηρύττομεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις οὐδέποτε ἐνεπόδισε τοὺς Κρητὰς τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των ἵνα μείνωσιν ἐκεῖ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων
Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 29 μαΐου 1831.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις προθύμως ἐπιλαμβάνεται τῆς εὐκαιρίας ἣν κοινῇ τῇ προσφέρετε διὰ τῆς μηνύσεως ὑμῶν τῆς . . . ἵνα

καλέσῃ καὶ πάλιν τὴν εὐνουν ὑμῶν προσοχὴν ἐπὶ τὰς περιεστώσας αὐτῇ κατὰ τὸ συνεχὲς δυσχερείας διὰ τὰ ἐν ταῖς γείτοσιν Ὀθωμανικαῖς ἐπαρχίαις συμβαίνοντα καὶ διὰ τὰς ἐπιμέμφεις τοῦ Βεζίρη.

Ὁ ἐν Ἰωαννίνοις τοποτηρητῆς αὐτοῦ καὶ υἱὸς Ἐμὶν Πασᾶς μᾶς ἔγραψε πρὸ ὀλίγου γράμμα, τὸ ὁποῖον ὧδε συνάπτομεν μετὰ τῆς ἡμετέρας ἀποκρίσεως, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ θεωρήσετε ἀμφοτέρα καὶ νὰ κρίνετε, καθ' ὅσα καὶ ὑμεῖς δύνασθε εὐκόλως νὰ πληροφορηθῇτε ἐπὶ τῶν τόπων, ἃν ᾗναι δυνατόν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ φυλάξῃ περὶ τὰ σημερινὰ μεθόρια τὴν αὐστηράν καὶ εὐτακτον ἐπαγρύπνησιν καὶ σύμπραξιν ἣν ὁ Βεζίρης ζητεῖ ἵνα σκεπάσῃ τοὺς τόπους τοῦ ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ληστῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις κάμνει καὶ θέλει κάμῃ πᾶν ὅ,τι δυνατόν αὐτῇ ἵνα συντελέσῃ εἰς τοῦτο, μέγα ἔχουσα συμφέρον νὰ προφυλάξῃ καὶ τὰς διοικουμένας ὑπ' αὐτῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν μάλιστα τῆς ληστείας. Γνωρίζει ὅμως καὶ ὁμολογεῖ καὶ τὸ φύσει ἀνεπαρκὲς τῶν ἰδίων τῆς τρόπων, καὶ τὰς περιστάσεις δι' ἃς ἔτι μᾶλλον ἀνίκανοι γίνονται οἱ τρόποι οὗτοι.

Ἐνταῦθα δὲν διεξερχόμεθα τοὺς χαρακτῆρας τῶν νῦν περιστάσεων, ἀλλ' ἀρκούμεθα νὰ σᾶς παραστήσωμεν ὅτι ἡ ἀβεβαιότης ἐν ᾗ εὐρίσκονται οἱ κάτοικοι τῶν ὀροθετητέων ἐπαρχιῶν (ἀβεβαιότης περὶ πολέμου ἢ ἀναρχίας), αὐτὴ ἐνθαρρύνει τοὺς πάντοτε ἐνόπλιως ζήσαντας νὰ συμμετέχωσιν εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνα τὸν μεταξὺ τῶν στρατευμάτων τοῦ Βεζίρη καὶ τῶν τοῦ Πασᾶ τῆς Σκόδρας, συμμάχους ἐχόντων τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ Ἑλληνας ἀρχηγούς.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡμεῖς ἐπροβάλαμεν πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Βεζίρη νὰ στείλωμεν παρ' αὐτῷ ἄνθρωπον πιστὸν ἵνα συμφωνήσῃ μετ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατρός του τοῦ Βεζίρη τὰ κοινῇ πρακτέα πρὸς ἐλάττωσιν, ἐφ' ὅσον δυνατόν, τῶν ὀλεθρίων ἀκολουθιῶν τῆς ληστείας.

Ἀλλ' ὁ συμβιβασμὸς οὗτος ἡδύνατο ἴσως νὰ ἐπιτύχῃ κάλλιον, ἂν ἅμα καὶ ὑμεῖς, κύριοι Πρόεδροι, ἠθέλετε νὰ στείλετε ἀπὸ κοινοῦ ἄνθρωπύν σας παρὰ τῷ Βεζίρη ἢ τῷ Ἐμὶν Πασᾶ, παραστήσον-

τα εἰς αὐτοὺς μετὰ πάσης παρρησίας τὴν εἰλικρινῇ προαίρεσιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ μάρτυρά πως ἐσόμενον τῶν τε δοθησομένων παρὰ τοῦ ἡμετέρου ἀνθρώπου ἐξηγήσεων καὶ τῶν συμφωνηθησομένων παρ' αὐτοῦ.

Ἐὰν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ περὶ ὁροθεσίας ζήτημα μετ' οὐ πολὺ ἀποφασίζεται, ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος καὶ πρὸς τὸ εὐχαριστῆσαι τοὺς Τούρκους, καὶ πρὸς τὸ φυλαῖναι τὴν ἡσυχίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, ἤθελεν εἶσθαι ἀναμφιβόλως τὸ νὰ ἐνεργηθῇ ἀμέσως τὸ σχέδιον περὶ οὗ σᾶς ὠμίλησα ἐν Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Ἐὰν δηλαδὴ τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα κατελάβανον ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας θέσιν τινὰ κατὰ τὰ σιμερινὰ σύνορα, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὅτι τοῦτο ἤρκει νὰ φέρῃ τὴν ἐνεργοτάτην θεραπείαν· ἐπειδὴ τότε οἱ Ἕλληνες καπιτάνοι ὅσοι ἔχουσι ξαθίαν τὴν καταφυγὴν εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐπικράτειαν, ἅπαζ εἰσελθόντες, δὲν ἤθελαν ἐξέλθῃ πλέον, ἢ ἤθελαν δεχθῇ ὑποταγὴν ἢ κακοπάθειαν αἰωνίαν νικηθέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Εἰς ὑμᾶς μένει, κύριοι Πρόεδροι, νὰ συσκεφθῇτε ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων τὰς ὁποίας κατὰ χρέος σᾶς διακοινοῦμεν, καὶ νὰ μᾶς μεταδώσετε ἔπειτα τὰς ἀποφάσεις ὑμῶν.

Τῷ Κ. Μαρσιάλῃ Σούλτῳ, Ὑπουργῷ τοῦ
Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῶν Γάλλων.

Ναυπλίῳ, 1 ἰουνίου 1831.

Κύριε Μαρσιάλα, διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 9 φεβρουαρίου ἐθάρ-
ρῃσα νὰ ἐκθέσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τοὺς λόγους δι' οὓς
ἐθεώρουν ὡς μέγα εὐεργέτημα ἐσόμενον παρ' ὑμῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα,
ἂν συνεχωρεῖτε εἰς τὸν λοχαγὸν Κ. Πουρχέτον νὰ μείνῃ ἔτι διῶπη-
ρετῶν παρ' ἡμῖν τὰ ὠφέλιμα. Σήμερον δὲ σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΩΣ

διὰ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς ἐδέχθητε τοὺς λόγους καὶ τὴν δέησίν μου, γράψαντές μοι ἀπὸ Ἀθῶν τῇ 19 μαΐου, καὶ γενναίως πιστώσαντες τὴν περὶ ἡμᾶς μεγάτιμον καὶ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἀξίαν εὐνοίαν.

Τῷ ἱππότη Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλῖο, 1 ἰουνίου 1831.

Πολὺ ἐβράδυνα νὰ ἀποκριθῶ εἰς πολλὰ γράμματά σου, ὧν τὸ τελευταῖον εἶναι τῆς 11 ἀπριλίου· ἀλλὰ δὲν θέλεις με ἀδικήσῃ πιστεύων ὅτι θεληματικῶς ἐβράδυνα. Καταφορτωμένον ἀπὸ δουλείας καὶ περισπασμούς, ἀδύνατον μὲ εἶναι νὰ μεταχειρισθῶ τὸν καιρὸν μου ὅπως θέλω, οὔτε δι' αὐτὰ τὰ ἀληθῆ καὶ μεγάλα συμφέροντα τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἔθνους, ἀλλὰ τὸν κατεξοδεύω ὡς λεανὸν νόμισμα εἰς λεπτομερεῖς ὑποθέσεις καὶ εἰς συνδρίαι.

Πρέπει νὰ τρέχω παντοῦ θοποῦ ζητοῦσι νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν. Ἄμα δὲ ἐπιστρέψας εἰς Ναύπλιον, πρέπει νὰ θεωρῶ μόνος ἅπειρα γράμματα, ἀναφοράς καὶ ἐκθέσεις, εἰς τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρέπει νὰ ἀποκριθῶ, σχεδιάζων καὶ τὴν προσήκουσαν πράξιν ἢ ἀπόφασιν. Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ τὰς καθημερινὰς ἐντεύξεις, καὶ καταλαμβάνεις πῶς περῶ τὴν ζωὴν μου.

Γράψας ἤδη πρὸς τὸν ἀνεψιὸν σου Κ. Ὀδιέρον στίχους τινάς, σοὶ ἐφανέρωσα τὴν παραλαβὴν τῶν 200,000 φράγκων, βοηθησάντων με εἰς τὸ νὰ πληρώσω τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ νὰ ματαιώσω τὰς μηχανὰς τῶν ὑποκινούντων αὐτὰ εἰς ἀνταρσίαν.

Πρὸ ὀλίγου οἱ ἀρχέκακoi ἐξήγειραν τὸν νέον Καρατάσον εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ὅστις, μῆτε ἀναγινώσκειν μῆτε γράφειν εἰδῶς, φορτωμένος δὲ προκηρύξεις, ἠθέλησε νὰ σηκώσῃ εἰς ἐπανάστασιν τὰ στρατεύματα, καὶ νὰ τὰ κηρύξῃ συνταγματικά, ὀνομαζόμενος ἀρχηγὸς αὐτῶν. Ἀλλὰ μόλις ἠδυνήθη ὀλίγους στρατιώτας καὶ ἀξιωμα-

τικούς νὰ πλανήσῃ, τὰ δὲ τάγματα καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν ἀναστάντες, ἀθρόοι ὥρμησαν εἰς ἐκβολὴν καὶ καταδίωξιν τοῦ λεγομένου ἀρχηγοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἐστεῖλα δὲ καὶ ἐγὼ πρὸς σωφρονισμόν τῶν καλῶν τούτων ἀνθρώπων εἰς Λεοαδίαν τὸν ἀδελφόν μου μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ. Καὶ οἱ λησταὶ κατέθεσαν τὰ ὄπλα. Τέσσαρες τῶν ἐπισημοτέρων ἀξιωματικῶν συνελήφθησαν, ὁ δὲ Καρατάσος ἔφυγεν εἰς Θεσσαλίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ διώκεται, καὶ ἄρτι μὲ βεβαιούσιν ὅτι θέλουσι τὸν συλλάβῃ.

Εἰς καλὸν δὲ τοῦ τόπου καὶ τοῦ στρατοῦ ἐτράπη τὸ ἀνήκον τοῦτο κίνημα, καθὼς μετ' ὀλίγον, ἐλπίζω, καὶ τὰ τῆς Σπάρτης καὶ Ἰδρας. Εἰς Λιμένιον τῆς Σπάρτης λησταὶ συνηγμένοι ὠρθωσαν σημαίαν, φέρουσαν ζωγραφίας τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Λεωνίδου. Εἰς δὲ τὴν Ἰδραν ἐκδίδεται ἐφημερίς, τῆς ὁποίας πᾶς ἀριθμὸς εἶναι ψευσμάτων ὕψασμα καὶ συκοφαντιῶν καὶ γελοίων ὑπομνηματισμῶν περὶ ζητημάτων ἀκαταλήπτων εἰς τοὺς ἀναγνώστας.

Τρίβεται ὅμως τὸ διπλοῦν τοῦτο σκάνδαλον, καὶ ἀναμφιδόλως θέλει ἐκλείψῃ, ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι οἱ διεγείροντες ἴσως αὐτὸ, πεισθῶσιν ὅτι τὰ τοιαῦτα εἰς ἄλλο δὲν θέλουσι καταντήσῃ, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ βυθίσωσι καὶ πάλιν τὸ ἔθνος εἰς ἀναρχίαν φρικτὴν.

Ἀλλ' οἱ ὁδηγοὶ τοῦ κακοῦ, οἱ καταφερόμενοι κατὰ τοῦ προσώπου τῆς κυβερνήσεως, καλῶς ἐξεύρουν ὅτι ἐκ τῶν τοσούτων ῥαδιουργημάτων τρία τινὰ προέρχονται, τὰ ἐξῆς. Ἡ κυβέρνησις βιάζεται νὰ μεταχειρισθῇ τὸν καιρὸν καὶ τὰς φροντίδας τῆς εἰς τὸ διαλύειν τὰς μικρὰς ταύτας ἀνεμοζάλας· ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ ἐξοδεύῃ καὶ τοὺς ὀλίγους τῆς πόρους· οὐδὲ δύναται νὰ αὐξήσῃ τοὺς πόρους τοῦ τόπου, καταγινομένη εἰς τὴν περὶ τῶν ἐθνικῶν κτημάτων ἐπιμέλειαν, εἰς τὴν διανομὴν τῶν γαιῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκποίησιν μέρους τινὸς τῶν πρὸ πολλοῦ ἀποχερσωμένων.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ὀλεθρίων ἀκολουθιῶν, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἥτις περισσότερον μὲ στενοχωρεῖ. Ὡς ἐκ τῶν ῥαδιουργιῶν τῶν λεγομένων πατριωτῶν, καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων λαμ-

βάνουσι προφάσεις ἵνα μὴ πληρόνωσιν ἀκριβῶς τὰ εἰς τὸ ταμείον ὀφειλόμενα, καὶ οἱ φορολογούμενοι δὲν χάνουσι τὴν εὐκαιρίαν πρὸς τὸ ὑποχρονίζειν περὶ τὰς πληρωμὰς αὐτῶν. Κρίνον λοιπὸν περὶ τῆς ἡμετέρας στενοχωρίας. Οἰκονομῶν ὅσον εἶναι δυνατόν, ἐλπίζω νὰ κατορθώσω νὰ διαθρέψω τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν· ἀλλὰ πῶς θέλω πληρώσῃ τὴν τριμηνίαν τοῦ τέλους ἰουλίου;

Εὐχόμεαι τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασίν σου, ἥ καὶ ἄλλως πως νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειάν μας· εἰ δὲ μὴ, ἀμφιβάλλω ἂν δυνηθῶ νὰ φυλάζω τὰ πράγματα εἰς κατάστασιν ὑποφερτῇ. Περὶ αὐτῶν ἔγραψα τῷ Πρίγγιπι Σούτσῳ ἀπὸ τὸν φεβρουάριον, οὐδ' ἔπαυσα ἔκτοτε νὰ τὸν παραγγέλλω νὰ ἐμφανίζῃ ὑπομνήματα πρὸς τε τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον, καὶ πρὸς τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον, καὶ πρὸς τοὺς ἐν Παρισίοις Πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας. Γεννηθῆτω δὲ ὅ,τι ὁ Πανάγαθος Θεὸς θελήσῃ κατὰ τὰ ἀνευρηθέντα αὐτοῦ κρίματα!

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 2 ἰουνίου 1831.

Ὀλίγας ἡμέρας ἀφ' οὗ σᾶς ἔγραψα τὸ ἀπὸ 14 μαΐου γράμμα, ἔλαβον τοὺς ἀριθμούς σας 20 καὶ 21 ἀπὸ τῆς 5 τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐχάρην μαθὼν ὅτι τὰ γράμματά μου τῆς 16 ἀπριλίου ταχέως σᾶς ἔφθασαν, καὶ κατ' αὐτὰ νέας διακοινώσεις ἀπευθύνετε πρὸς τὰς τρεῖς Αὐλὰς.

Αἱ προλαβοῦσαι δὲ ἐνέργειά σας ἤρχισαν νὰ φέρωσι τὰ ἀποτελέσματα, διότι ἐκτὸς τοῦ γράμματος δι' οὗ ὁ Κ. Κόμης Σεβαστιάνης μ' ἐτίμησε, τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον ἔδωκε εἷς τε τὸν Κ. Ρουὰν καὶ εἰς τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον καὶ εἰς τὸν στολομοίραρχον Κ. Λαλάνδον, τὰς προσταγὰς περὶ ὧν ἔγραφετε διὰ τῶν τελευταίων σας ἀριθμῶν. Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ δώσῃ ἤδη καὶ τὸ ἐν Λονδίῳ συνέ-

δριὸν τὰς αὐτὰς συμφώνους ὁδηγίας καὶ πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, καὶ νὰ μᾶς στείλῃ καὶ προκαταβολὴν τινα ὅσηνδήποτε ἐκ τοῦ δανείου, ἃς ἦναι καὶ 5 ἢ 600,000 φράγκων.

Βλέπετε ἐκ τοῦ συναπτομένου ἴσου τοῦ πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον γράμματός μου πῶς θεωρῶ τὴν παρ' αὐτοῦ προσφερομένην μοι ὑποστήριξιν, ἐτοίμου ὄντος, ὡς λέγει, νὰ μοὶ στείλῃ 500 ἀνθρώπους εἴτε εἰς Ναύπλιον εἴτε εἰς Ἄργος.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ μοὶ ὠμίλησε καὶ ὁ Κ. Ρουάν, καὶ συμφέρει νὰ γνωρίζητε κατὰ γράμμα τὰς παρατηρήσεις ἃς τῷ ἀπεύθυνα σήμερον.

« Ἐὰν αἱ ῥαδιουργίαι δι' ὧν ἀγωνίζονται νὰ ταράξωσι τὴν τε ὑπεστώσαν εἰσέτι ἡσυχίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν μέλλουσαν τύχην αὐτῆς, κατήντων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ δύναται νὰ βασταχθῇ εἰς Ναύπλιον καὶ εἰς Ἄργος ἄνευ ἐπικουρικῶν στρατευμάτων, ἔστε ὑπερβέβηκοι, κύριε Βάρων, ὅτι τότε ἐγὼ δὲν θέλω εἶσθαι κυβέρνησις. Ἀλλ' ἕως τοῦδε δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τόσῃν ἀμηχανίαν· θέλομεν δὲ μάλιστα τὴν προλάβῃ, ἐλπίζω, ἂν οἱ ῥαδιουργοὶ πληροφηρθῶσι σαφῶς τὰς ἐντολὰς ἃς ἐλάβετε. »

Οὕτως ἐλάλησα πρὸς τὸν Κ. Ρουάν, καὶ οὕτω λαλήσω καὶ πρὸς τοὺς συμπράκτορας αὐτοῦ εἰς τὴν αὐρινὴν συνέντευξιν εἰς ἣν τοὺς προσεκάλεσα ἐπὶ τούτῳ.

Καὶ ἐὰν δὲ ἡναγκαζόμεν νὰ ζητήσω τὴν ὑποστήριξιν τῶν ξένων στρατευμάτων, δὲν ἤθελα τὰ ζητήσῃ βέβαια διὰ τὴν ἑδραν τῆς κυβερνήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἤθελε ρίψῃ ὅλως τὴν ὑπόληψιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἔχει διὰ τε τὰ προγενόμενα παρ' αὐτῆς εἰς τὸν τόπον ὠφελήματα καὶ διὰ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πίστιν τοῦ ἔθνους. Ἀλλὰ πρὸς διάλυσιν τῶν κακοβούλων ῥαδιουργημάτων, ἂν ἦτον ἀνάγκη, ἤθελα δεχθῇ τοιαύτην μόνον κίνησιν ἐπικουρικῶν στρατευμάτων, ὁποῖαν ὑπέδειξα τῷ στρατηγῷ Σνεϊδέρῳ διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 14 (26) μαΐου, τοῦ ὁποῖου τὸ ἴσον σᾶς διεβίβασα διὰ τῆς προλαβούσης ἐπιστολῆς μου.

Ἦθελε δὲ εἶσθαι καὶ ἄλλος τις τρόπος, ὁ ἀναφερόμενος ἐν τῷ

ἄρτι πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους σταλέντι ὑπομνήματί μου, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον σᾶς στέλλει σήμερον ὁ Κ. Ρίζος.

Τὸ δὲ πάντων συμφορώτατον, ὕπερ καὶ δι' ὅλων τῶν προτέρων γραμμάτων μου παρέστητα, καὶ ὑμεῖς ἐπεδείξατε πρὸς τὰς συμμαχους Αὐλὰς, εἶναι τὸ νὰ καταπεισθῶσιν οἱ τε Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅτι ἡ συμμαχία καὶ ὑπάρχει, καὶ θέλει καὶ σήμερον ὅτι ἤθελε τὸ παρελθὸν ἔτος. ἵνα λοιπὸν ἀποτελεσθῇ τὸ σωτήριον τοῦτο βεβαίωμα, καὶ ἀσφαλισθῇ μὲν ἡ ἐσωτερικὴ ἡσυχία τῆς Ἑλλάδος, εὐχαριστηθῶσι δὲ καὶ ὅλοι οἱ γείτονες Τοῦρκοι, διὰ τί τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα νὰ μὴ τοποθετηθῶσι πρὸς τὰ σημερινὰ σύνορά μας, καὶ νὰ ὑπάγωσιν ἔπειτα καὶ οἱ ὁροθεταὶ νὰ θεωρήσωσι τὴν γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου διαγραφείσαν; Ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης ἤθελαν καταλάβῃ καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅτι, ἂν δὲν διορθωθῇ ἡ παρούσα ὁροθεσία, ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, μὴ ἔχουσα σύνορον, οὐδὲ τρόπον ἔχει νὰ προφυλαχθῇ καὶ νὰ προφυλάξῃ τοὺς γείτονας ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ληστῶν.

Δὲν ἐπλάτυνα τὴν ιδέαν ταύτην ἐν τῷ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὑπομνήματί μου, ἀλλὰ προφορικῶς μὲν τὴν ἐξέθεσα ἤδη πρὸς τὸν Κ. Ρουάν, θέλω δὲ τὴν ἐκθέσῃ καὶ πρὸς τοὺς συμπράκτορας του εἰς τὴν αὐρινὴν κοινολογίαν, καὶ παρακαλέσῃ αὐτοὺς νὰ τὴν διακοινώσωσι καὶ πρὸς τὰς αὐλὰς των καὶ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις.

Ἀφ' οὗ ἀπεφάσισαν νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς τὴν Πόρταν περὶ νέας ὁροθεσίας, δὲν ἤθελε χρησιμεύσῃ μεγάλως μία ἐκθεσις τῶν τριῶν ὁροθεσιῶν, ἀποδεικνύουσα ἀδύνατον τὴν διαγραφὴν τῶν ὁρίων κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου;

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς ταῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ βουλευφορήσωμεν, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ὑπομνήματί μου παρέστητα τὴν πρὸς τὰ σύνορα ἐμφάνειαν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ὡς κίνημα μόνον ἀσφαλιστικὸν τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας διὰ τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους.

Ἐάν λοιπὸν ὁ Κ. Ρουάν γράψῃ περὶ τούτου τῷ κόμητι Κ. Σεβα-

στιάνη, θέλετε ἐξέυρει νὰ ἐξηγήσετε πρὸς τὸν ὑπουργὸν τὴν διά-
νοιαν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ τότε θέλετε ὁμιλήσῃ καὶ μετὰ
τῶν κυρίων πρέσβων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὰ
ἐνταῦθα ὑποδεδειγμένα.

Σᾶς εἶπα πρὸ ὀλίγου ὅτι τὸ ἔθνος νέμεται εἰσέτι τελείαν ἡσυχίαν,
καὶ δεικνύεται ἄχρι τοῦδε πρὸς τὴν κυβέρνησιν πλήρες εὐγνωμοσύ-
νης καὶ πίστεως. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Ὁ ταγματάρχης Καρατάσος, ἐξορμηθεὶς εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλ-
λάδα ὑπὸ τῶν ἀρχεκάκων, ἐδιώχθη καὶ ἐκυνηγήθη παρ' ὅλων τῶν
ταγμάτων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν σηκωθείσων ἀθρόως. Ὁ ἀδελφός μου,
σταλθεὶς ἐκεῖσε μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ, μοὶ γρά-
φει καὶ μὲ βεβαίωσι ὅτι τὰ ἄτακτα στρατεύματα, καθὼς καὶ ὁ λαὸς
καὶ οἱ πρόκριτοι, γνωρίζοντες ὅλοι τὸ ἀληθινόν των συμφέρον, ἐνοπλοι
θέλουσιν ἀποκρούσῃ, εἰ χρεία. ὅλας τὰς ἀνοήτους καὶ ἀλιτηρίους
ἐπιβολὰς τῆς πατρίδας. Τὰ αὐτά μοι γράφουσιν οἷτε στρατιωτικοὶ
ἀρχηγοὶ καὶ οἱ διοικηταὶ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννή-
σου καὶ τοῦ Αἰγαίου.

Ὅσα ἐπρονόησα ἵνα ματαιώσω τὰ συσκευαζόμενα διὰ μέσου τῶν
λεγομένων δρομοληστῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀρχίζουσιν ἤδη νὰ
φέρωσιν ἀποτελέσματα, καὶ εὐελπὶς εἶμαι ὅτι τὸ κακὸν ριζόθεν θέλει
κοπῇ.

Οἱ Σπαρτιάται, οἱ συγκεκλεισμένοι εἰς Λιμένι καὶ Τσίμιθραν, μοὶ
στέλλουσιν ἀνθρώπους ζητοῦντες συμβιβασμὸν, ἐγὼ δὲ τοὺς ἀπε-
κρίθην ὅτι οὐδεὶς συμβιβασμὸς εἶναι δυνατὸς, ἂν οἱ κορυφαῖοι τῆς
ἀνταρσίας δὲν ἔλθωσι μετανοοῦντες εἰς τὴν ἑδραν τῆς κυβερνήσεως.
Αἱ δὲ ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς Σπάρτης, ἡσυχάζουσιν, ζητοῦσιν, ὡς σᾶς
ἔλεγα καὶ ἐν τῷ γράμματί μου τῆς 16 ἀπριλίου, προσταγὰς τῆς
κυβερνήσεως ἵνα καταναγκάσωσι διὰ τῆς βίας τοὺς ἐν τῷ Λιμενίῳ
εἰς ὑποταγὴν.

Ἐν Ὑδρᾷ δὲ, τῇ ἐστία ὅλων τούτων τῶν ἀθλίων ὑφασμάτων, οἱ
πρωταγωνισταὶ τοῦ κακοῦ βουλευόνται σπουδαίως πῶς νὰ ἀπαλ-
λαχθῶσιν ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον θέσιν εἰς ἣν ἐκουσίως ἐμβῆκαν. Τὸ κατ'

ἐμὲ, καὶ τοὺς εὐκόλυνα καὶ θέλω τοὺς εὐκολύνη τὸν τρόπον, χωρὶς ὁμως νὰ φθάσω εἰς τόσῃν ἀπλότητι, ὥστε δι' ἀδυνάμων πολιτευμάτων νὰ ἐπιθαρρύνω τὴν στάσιν καὶ τὴν ἀνταρσίαν.

Οὕτως ἔχουσι σήμερον τὰ ἡμέτερα. Ἄν δὲ προσθέσετε, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, καὶ ὅσα συνεκεφαλαίωσα ἐν τῷ πρὸς τὸν στρατηγὸν Συνεδέρον γράμματί μου, τότε πλέον μανθάνετε ἀκριβέστατα ὅλα τὰ κατὰ τὸν τόπον καὶ τὴν κυβέρνησιν.

Καὶ νομίζω ὅτι δὲν ἀπατῶμαι εἰς τὴν περὶ τῆς καταστάσεως ἀμφοτέρων κρίσιν μου, τολμῶ καὶ πάλιν νὰ σᾶς εἶπω ὅτι, ἂν αἱ πράξεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καὶ ἡ μικρὰ βοήθεια ἣν ἐζήτησα, ἀργήσωσιν ὑπὲρ τὸ δέον νὰ μᾶς προφθάσωσιν, ἡ Ἑλλὰς τότε θέλει πέσῃ καὶ αὐτὴ εἰς χεῖρας τῶν δημεγερετῶν τῆς ἐποχῆς, οἵτινες ἐπείουσι εἰς τὸν κόσμον μακρόν τινα καὶ πολυτάραχον κίνδυνον.

Θεωρήσατε, παρακαλῶ, ὅτι ἐν ᾧ σᾶς γράφω, μόλις ἔχω 30,000 φράγκων εἰς τὸ ταμεῖον, χρεωστῶ δὲ 100,000 διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω χρειασθῇ ἄλλας 300,000 διὰ τὴν τριμηνίαν τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ. Θεωρήσατε προσέτι ὅτι αἱ πληρωμαὶ τῶν προσόδων καθυστεροῦσιν, εἰς τοῦτο τείνοντος ὅλου τοῦ ἀγῶνος τῶν ἐναντίων.

Ἀλλ' ὁμως, μακρὰν ἀπέχων τῆς ἀψυχίας, οὐδὲ μίξιν γραμμὴν ὑποχωρῶ ἐκ τῆς εὐθείας πορείας ἣν εἰς ἐμὲ τὸ καθήκον ἐχάραξε, καὶ περιμένω τὰς ταχείας ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Ἰμεῖς δὲ, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, ποιήσατε τὴν ὠφελιμωτάτην χρῆσιν τούτων ὅλων τῶν ἀγγελμάτων, κύριοι ὄντες ὅλως τούτου ὡς παρ' ἐμοῦ. Περιττὸν νὰ σᾶς εἶπω πόσον εὐγνωμονῶ διὰ πόνον ζῆλον καὶ τὴν δεξιότητα ἣν ἐπιδεικνύετε ὑπὲρ τῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπικίνδυνον ὥραν. Οὐδ' ἀμφιβάλλετε, ἐλπίζω, ὅτι κατὰ πρώτην ἐκκαιρίαν προθυμότητα θέλω σᾶς προσφέρει τὰ μαρτύρια τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῆς.

Τῷ κόμητι Κ. Μοκενίγῳ εἰς Τουρῖνον.

Ναυπλίῳ, 2 ἰουνίου 1831.

Μυρίας εὐχαριστίας σᾶς ἀποδίδω, ἀγαπητέ μοι κόμη, διὰ τὸ ἀγαθὸν γράμμα σας τῆς 1 φεβρουαρίου, πρὸς τὸ ὅποιον ἐβράδυνα νὰ ἀποκριθῶ, διότι αἱ ἡμέραι, αἱ ἐβδομάδες, οἱ μῆνες καὶ οἱ χρόνοι περῶσιν ἐνταῦθα τόσον ταχέως, ὥστε μόλις τὰ αἰσθάνομαι ἐκ τῆς ἀσθενώσεως τῆς πτωχῆς μου ὑγείας, ἥτις καὶ ἔπαθε καὶ πάσχει ἐκ τοῦ ἄδου τῶν ὧδε δεινῶν, ἀλλ' ὅχι ὅσον καὶ νὰ μὲ ἀποσχίσῃ ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν μου.

Τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰ τοῦ δυστυχοῦς τούτου -χειροτερεύου-σι καθ' ἐκάστην. Ἐν ᾧ διὰ τὰ ἐξωτερικὰ συμβεβηκότα δὲν ἐλπίζεται ταχεῖα ἢ περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων ἀπόφασις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐντοσούτῳ σηκώνει τὰς κεφαλὰς ὀλιγίστων τινῶν ληστῶν, καὶ δίδει ὄγκον εἰς τὸν μικρὸν ὄμιλον τῶν ταρχοποιῶν νέων. Ἄλλο ὅμως δὲν κατώρθωσαν ἐκάτεροι μέχρι τοῦδε παρὰ σκάνδαλον· περὶ ὧν γράφων πρὸς τὸν Νεράνζην, περιττὸν κρίνω νὰ ταῦτολογῶ πρὸς ὑμᾶς. Ἡ ἔνδεια τῶν πόρων μὲ στενοχωρεῖ τὸ περισσότερον. Ἀλλὰ δὲν ἀπελπιζομαι, καὶ θαδίζω εὐθέως. Γεννηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ!

Πότε καὶ πῶς θέλει μὲ ἐλεήσει ἡ χάρις του, ἐλευθεροῦσα ἀπὸ τὰ πράγματα, δὲν ἐξεύρω. Τότε ἡδυνάμην νὰ ἀναλάβω καὶ τὴν ὑγείαν μου· εἰδὲ μὴ, αὐτὴ θέλει καταντήσῃ νὰ μὴ βαστᾷ πλέον. Περισσότερον φοβοῦμαι τὸ γῆρας τὸ νοσηματικόν, τὸ ὅποιον γίνεται βῆρος καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς.

Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν τοὺς ἀθλοὺς τούτους στοχασμοὺς, καὶ ἄς ἐλπίζωμεν, ἀγαπητέ μοι κόμη, ὅτι θίλω ἀπαλλαχθῆ, καὶ ἀξιωθῆ νὰ σᾶς ξαναἰδῶ καὶ νὰ περᾶσω μεθ' ὑμῶν καιρὸν τινα εἰς τὰ λουτρά πλησιον μιᾶς γωνίας.

Ὅσα μοι λέγετε περὶ τῶν ἄθλων καὶ κόπων μου, μαρτυροῦσι τὴν

περὶ ἐμὲ διηνεκῇ προαγάπησιν ὑμῶν. Πολλὴ ἀρετὴ δὲν εἶναι εἰς τὸ ἐμὸν τοῦτο, διότι ὑπέφερα καὶ ὑποφέρω ὅσα ἐγὼ δὲν ἡτοίμασα οὔτε βέβαια ἐπεθύμησα. Ἀρχὴ ὅλων μου τῶν πράξεων καὶ τινων ἴσως κατορθώσεων εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ καθήκοντος, ἡ ἀμφιλογουμένη ἴσως ὀλίγον καὶ μὴ κατὰ τὸν ζῆλον τοῦ νῦν καιροῦ.

Ἀλλ' ὅμως ἡ ἰδέα αὕτη δὲν εἰσχωρεῖ εἰς τὴν κεφαλὴν, πολὺ δὲ σπανιώτερον εἰς τὴν καρδίαν ὅλων. Ὁ δὲ κόσμος ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου εὐρίσκομαι, ἥκιστα πάντων παρεσκευάσθη ἐκ τῶν προτέρων νὰ καταλάβῃ τὴν ἰδέαν ταύτην, καὶ κατ' αὐτὴν νὰ πολιτεύεται. Ἐκεῖθεν προέρχονται αἱ δυσκολίαι τὰς ὑποίας ἀντιπολεμῶ, καὶ οἱ κόποι οὓς κοπιᾶζω ὑπὲρ ὀλίγου καρποῦ. Προσθέσατε εἰς ταῦτα καὶ τὰς ἐξωθεν ἐναντιότητας, καὶ θέλετε μὲ οἰκτείρῃ πολλά. Πλὴν καὶ πάλιν σὰς λέγω ὅτι δὲν ἀπελπίζομαι.

Τοῖς Ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ τοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίω, 5 ἰουνίου 1831.

Ἐπειδὴ οἱ πόθοι ὅσους ἐξεφράσαμεν διὰ τῆς ἡμετέρας ἐγκυκλίου τῆς 7 μαΐου πληροῦνται, σπεύδωμεν σήμερον νὰ σὰς κάμωμεν μετόχους τῆς ἡμετέρας χαρᾶς διὰ τῆς παρούσης.

Τὸ ἔθνος κατὰ τὴν δικαίαν τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως προσδοκίαν ἔμεινε τῷ ὄντι ἀτάραχον πρὸς τὰς ἀνακινήσεις κακοδαιμόνων τινῶν ἀνθρώπων, ζητούντων νὰ δικαιώσωσι διὰ τῆς ἀνατροπῆς ὅσα ψεῦδη καταγίνονται νὰ διαδίδωσι διὰ τοῦ τύπου περὶ τῆς παρουσίας τοῦ ἔθνους καταστάσεως. Καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅπου οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐτόλμησαν νὰ ἐνεργήσωσι τὰ ἀλιτήρια αὐτῶν σχέδια, καὶ τὰ στρατεύματα ὅσα ἀπεπειράσθησαν νὰ πλανήσωσιν, ἀπέρριψαν μετ' ἀγανακτήσεως τὰς ἀπίστους αὐτῶν εἰσηγήσεις, καὶ οὕτω πάλιν ἐπίστωσαν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, τὴν εὐορκίαν καὶ φιλοτιμίαν αὐτῶν.

Καὶ ἔχομεν ἐκ τῶν λεπτομερῶν ἐμφανίσεων τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ, ἐπιστρέψαντος ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, τὸ μέτρον τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ γενναίου ζήλου τῶν τε στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν, καὶ τοῦ ἐκτάκτου ἐπιτρόπου καὶ ὅλων τῶν ἐκείσε πολιτικῶς ὑπηρετούντων.

Ὁ Καρατάσος, μόλις ἔχων δώδεκα στρατιώτας, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἔξω τῶν συνόρων, οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ πλανηθέντες, τὸν ἀριθμὸν περίπου διακόσιαι, παρεδόθησαν, καὶ ἄλλοι τινὲς μετὰ τεσσάρων ἀξιωματικῶν συνελήφθησαν καὶ μέλλουσι νὰ κριθῶσι.

Καὶ τὰ τάγματα δὲ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος μᾶς ἐβεβαίωσαν διὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ τοῦ Καρατάσου ἀξιοκατάκριτον καὶ ἀνύητον κίνημα, καὶ ὅτι ἔτοιμα ἦσαν νὰ δράμωσιν εἰς τὰς προσταγὰς τῆς κυβερνήσεως ὁσάκις χρειασθῇ νὰ κατασταλῶσι διὰ τῶν ὀπλῶν αἱ ἀπόπειραι τῶν ἀνταρσιῶν καὶ τῆς βλάβης τῶν καθεστώτων.

Καὶ ἡμεῖς μὲν ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλομεν ἀναγκασθῇ εἰς τοῦτο· ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἀναγκάρομεν πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους τὴν ἀρίστην διάθεσιν τοῦ στρατοῦ.

Ἐν τῇ Πελοποννήσῳ οἱ λησταὶ περιεκυκλώθησαν, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζομεν ὅτι αἱ ἐπαρχίαι τῶν Καλαβρύτων καὶ τῆς Γασταύνης δὲν θέλουσι φοβεῖσθαι πλέον περὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας των, τὰς ὁποίας καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνειαν τῶν ληστῶν δὲν ἔπαυσαν νὰ ἔχωσι. Τοῦτο δὲ περιμένομεν παρὰ τοῦ ζήλου τῶν ταξιαρχικῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν.

Ἄλλο ἄρα δὲν μένει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐπιθυμήσῃ παρὰ τὸ νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς ἐν Ὑδρᾷ καὶ Λιμενίῳ πεπλανημένους ὑπὸ δολίῶν συμβουλῶν, συνεργομένους εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἐπιγινωρίζοντας ὅσα ἡ πείρα τῶν τελευταίων καιρῶν τοὺς ἐδίδαξε. Τότε θέλουσιν αἰσθανθῇ ὅτι εὐπρόσδεκτος εἰς νοήμονα φιλοπατρίαν ἦτον ὁ τρόπος, καὶ ἱκανὸς ὁ καιρὸς ὃν τοῖς ἔδωκεν ἡ κυβέρνησις ἵνα ἀρνηθῶσι τὰς πλάνας των, καὶ τέλος οὐδὲ θέλουσι πλέον ἀμφιβάλλει ἴσως ὅτι τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ περιμένει τὰς περὶ τῆς μελλούσης τύχης του τελείας ἀποφάσεις τῶν

συμμάχων Αὐλῶν, ὀφείλει νὰ συντελέσῃ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ σωτηρίας εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, μένον ἥσυχον, καὶ προκύπτον εἰς ἐπανόρθωσιν διὰ τῆς ὁμονοίας.

Καὶ τρέφομεν ἐλπίδας ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλομεν ἔχει νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὴν τοιαύτην εὐκταίαν μεταβολήν, ὅτι δηλαδὴ τὸ μὲν ἐν Λιμενίῳ σκάνδαλον ἔπαυσε συνεργεία τῶν Σπαρτιατῶν αὐτῶν, ἡ δὲ ἐξολίσθησις τῶν ἐν Ὑδρᾷ ἀνθρώπων διωρθώθη διὰ τῆς φρονήσεως τῶν προκρίτων τῆς νήσου.

Σᾶς παραγγέλλομεν δὲ νὰ διακοινώσετε τὰ ἐν τῇ παρούσῃ εἰς τε τοὺς δημογέροντας καὶ προκρίτους καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ἣν διοικεῖτε.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Συνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 8 ἰουνίου 1831.

Ἔρχομαι σήμερον νὰ σᾶς διακοινώσω, καθὼς σᾶς ὑπεσχέθην διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 1, τοὺς στοχασμούς μου περὶ γαλλικοῦ συνοικισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, κατὰ ποῖον δηλαδὴ τρόπον ἡδύνατο ὠφελίμως νὰ γείνη.

Ἰπύμνημα δὲν σᾶς στέλλω, διότι αἱ πολλαὶ καὶ βαρύμοχθοι ἀσχολίαι μου δέν μοι δίδουσι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ μόνον θέλω συλλήψῃ με ὑμᾶς περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου πράγματος διὰ τοῦ καλῆμου.

Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, μόλις ἐξελθὼν ἀπὸ τεσσάρων αἰώνων δουλείαν, ἤδη προελαττωθεὶς ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς δεσποτείας εἰς τὸ τρίτον καὶ ὀλιγώτερον μέρος τῶν ψυχῶν ὅσας δύναται νὰ θρέψῃ τὸ εὐφορον τοῦτο ἔδαφος, ἐδεκατεύθη πρὸς τούτοις καὶ ἐσκορπίσθη ὑπὸ φονικωτάτου πολέμου, καὶ ἐλλείψεως ἐξουσίας φρονίμως καὶ συντόμως συντεταγμένης.

Οἱ ἄνθρωποι ὅμως οὔτινες ἠγωνίσθησαν ἐπὶ τῆς τοσαύτης ἀτα-

ξίας καὶ τῶν κινδύνων νὰ νομοθετήσωσι καὶ κυβερνήσωσι τὸ ἔθνος, ἐθέσπισαν διὰ πράξεως νομοθετικῆς ὅτι πᾶν χωρίον ἦτον κύριον νὰ γεωργῇ τὰ πρὶν ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτοῦ κείμενα τουρκικὰ κτήματα, καὶ ὅτι ἕκαστος πρὸς τούτοις ἠδύνατο νὰ ζελογκόνη καὶ δουλεύῃ ὅποیان γῆν ἤθελε, πληρόνων ἐπ' ἀμφοτέρων τριπλοῦν δέκατον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Ἡδὴ δὲ πρὸ δύω ἐτῶν ὁ φόρος οὗτος ἡλαττώθη εἰς τὸ διπλοῦν μόνον.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ νόμου τούτου, ἐγένοντο ἔπειτα ἄλλοι, συγχωροῦν-τες τὴν ἐκποίησην τῶν κτημάτων καὶ τῶν γαιῶν, καὶ οὗτοι πάλιν κατηργήθησαν ὑπὸ ἄλλων νόμων. Τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι πολλὰ δημόσια κτήματα ἠρπάγησαν παρ' ἰδιωτῶν παρὰ πάντα νόμον, καὶ εἰσέτι καὶ σήμερον κρατοῦνται ὡς ιδιοκτησίαι, ὄντα, ὡς λέγουσι, μεγάλης ἀξίας.

Ἐκ τούτων συνάγεται,

α. Ὅτι οἱ χωρικοὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς νομίμους κληρονόμους ὅλων τῶν τουρκικῶν κτημάτων, καὶ μάλιστα ἐκείνων ὅσα διὰ τὸ εὐγεων καὶ τὸ ποτιστικὸν εἶναι καὶ εὐγεωργητότερα καὶ καρποφορώτερα· ὅθεν ἀρκοῦνται νὰ τὰ νέμονται καθ' οὓς ὅρους τὰ γεωργοῦσι σήμερον.

β'. Πολὺ μέρος πολιτῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν προκρίτων καὶ δημογερόντων, μὴ δυνάμενοι μὴδ' ἐξεύροντες νὰ ὑψωθῶσι εἰς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν ἰδίων αὐτῶν συμφερόντων, οὐδόλως προθυμοῦνται νὰ παύσωσι διὰ τῆς ἐπιρροῆς των τὰς καθ' ἡμέραν γινομένας καταχρήσεις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν διατάξεων, καταχρήσεις αἵτινες ὅχι μόνον κόπτουσιν εἰς τὴν ρίζαν πᾶσαν γεωργικὴν βελτίωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπανάρθωσιν τῆς Ἑλλάδος ἤθελαν ἐμποδίσῃ διαρκοῦσαι.

Ὅσον περὶ τοῦ πρώτου, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ χωρικός δουλεύει σήμερον ὅποیان γῆν θέλει, καὶ φόρον πληρόνει τὸν ἀνάλογον πρὸς τὸν καρπὸν. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, εὐκατάληπτον εἶναι τὸ πῶς ἄνθρωποι ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν πολλὸν χρόνον μαθητευθέντες, δὲν καταλαμβάνουσιν εὐκόλως ὅτι διὰ μόνης τῆς εὐνόμου

συστάσεως τῆς ιδιοκτησίας δύνανται νὰ συντάξωσι καὶ τὴν πολιτείαν των, ἀλλὰ προτιμῶσι τὴν παροῦσαν κατάστασιν, θέλοντες εἶναι πάντοτε ἀρχηγοὶ μᾶλλον ἀκτημόνων ἀνθρώπων, παρὰ πολῖται ἔχοντες ἕκαστοι νόμιμον ιδιοκτησίαν, ἔστω καὶ ὀλίγων στρεμμάτων.

Ἐγὼ ἀφ' οὗτου παρέλαβον τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἀνεन्दότως ἠγωνίσθην νὰ καταφέρω τοὺς τε γεωργοὺς, καὶ τοὺς προκρίτους καὶ δημογέροντας, νὰ καταλάβωσιν ὅτι πρέπει ἀνυπερθέτως νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ἐπόμενα.

α. Ἡ νομιμοποιήσις τῶν ιδιοκτησιῶν τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 ἀποκτηθεισῶν, ὅθεν ἡ ἐξέτασις τῶν ἀξιωτηρίων (τίτλων) ἐκάστων.

β. Νὰ προικοδοτηθῇ ἐκάστη ἐπαρχία, ἤτοι οἱ πολῖται αὐτῆς οἱ ἀκτῆμονες, μὲ γῆν ἀνάλογον πρὸς τὴν εὐπορίαν ἣν ἔχουσι διὰ νὰ τὴν δουλεύωσι.

γ. Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀξία τῶν κληρῶν τούτων, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτῆς νὰ ἐγγραφῇ ὡς πίστωμα τοῦ δημοσίου ταμείου, γενόμενον πρὸς τὸν πολίτην τὸν λαβόντα τὴν κτῆσιν.

δ. Τὸ χρέος τοῦτο θέλει πληρωθῇ παρ' αὐτοῦ, δίδοντος κατ' ἔτος τόσα ἐκ τῶν ἑκατὸν τοῦ κεφαλαίου, κατὰ τὴν ποιότητα τῆς γῆς καὶ ἀναλόγως πρὸς τὸ εἰσόδημα αὐτῆς. Λόγου χάριν, ὅποιος λάβῃ γῆν ἐκτιμηθεῖσαν 10,000 φοίνικας, θέλει πληρῶσθαι τὸ χρέος τοῦ εἰς εἰκοσιπέντε ἔτη, ἂν δίδῃ δέκα τὰ ἑκατὸν κατ' ἔτος. Ἰπακούεται δὲ ὅτι θέλει πληρόνει περιπλέον ἐτησίως καὶ τὸ δέκατον ἐκ τῶν διαφόρων προϊόντων τῆς γῆς του.

ε. Ἐπὶ ταῖς αὐταῖς συνθήκαις δύνανται καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατοικίων τῶν ἐπαρχιῶν ἤδη ἔχουσι γαίας, νὰ προσκτήσωσι καὶ ἄλλας. Ἀλλ' αὐτοὶ θέλουσι τὰς λάβῃ ἐπὶ δημοπρασίας ἐνεργουμένης παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Οὕτως ἡ μὲν ἐκτέλεσις τῶν ἐν τῷ δ'. ἄρθρῳ συνιστᾷ καὶ κατασκευάζει τὰς ἐπαρχίας, ἡ δὲ τῶν ἐν τῷ ε. παρέχει πολλὴν εὐκολίαν εἰς τοὺς κτηματικούς πρὸς τὸ αὐξῆσαι καὶ βελτιῶσαι τὴν κατάστασιν αὐτῶν.

Ἐκ ταύτης τῆς θεωρίας ὁρμώμενος, πολλάκις συνωμίλησα μὲ

τοὺς προκρίτους καὶ μὲ τοὺς γεωργοὺς πολλῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοὺς ἔπεισα, νομίζω. Ἀλλ' εἰς τὴν Γερουσίαν, πρὸς ἣν ἤδη ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους διήγγειλα τὰ αὐτὰ, δὲν εὕρισκω τὴν αὐτὴν διάθεσιν. Ἀδύνατον δέ μοι εἶναι νὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἐνέργειαν ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας ἀπαραιτήτως ἀπαιτουμένης, κατὰ τὰ ψηφίσματα τῆς ἐν Ἀργεὶ συνελεύσεως, ἐπὶ διατάξεων ἀποβλεπουσῶν τὰ ἐθνικὰ κτήματα. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπιμόνως ἀπεφάσισα ἐκ τῆς κατασκευῆς τῆς ἰδιοκτησίας προηγηθείσης νὰ παράξω τὴν συνταγματικὴν κατασκευὴν τῆς Ἑλλάδος, εὐελπὶς εἶμαι ὅτι ἡ Γερουσία ἐντὸς ὀλίγου θέλει στέρξῃ εἰς τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα.

Ταῦτα δὲ διεξῆλθον, κύριε Στρατηγέ, ἵνα φθάσω εἰς πρῶτον τι συμπέρασμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος πῶς ἄρα δύνανται οἱ ξένοι ἄποικοι καὶ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι εὕρισκουσιν ἐν Ἑλλάδι προστασίαν, ἀσφάλειαν καὶ εὐκολίαν διὰ τε τὴν ἐγκατάστασίν των, καὶ διὰ τὴν κατ' ὀλίγον πληρωμὴν τῆς τιμῆς τῶν παραχωρηθησομένων εἰς αὐτοὺς γαιῶν.

Ἡ γνώμη μου δὲ εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ τοὺς δώσῃ τὰς ἀσφαλείας ταύτας εἰ μὴ ἀφ' οὗ οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις οἱ ἄποικοι θέλουσι κατασταθῇ, αὐτοὶ γείνωσι πρῶτον κτηματικοὶ κατὰ τὰς βάσεις τοῦ ἀνωτέρω ὑποτυπωθέντος συστήματος.

Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπροχώρησαν τόσον εἰς ἡθοποίησιν, ὥστε νὰ μὴ ζηλοτυπῶσι ξένους ἐγκατασταθησμένους εἰς τὸν Ἑλληνικὸν τόπον ὑπὸ τῇ προστασίᾳ καὶ ταῖς χάρισι τῆς κυβερνήσεως.

Ὅχι δὲ μόνον, ἀλλ' ἡ ἀντιδιάθεσίς των ἤθελεν ἐπισκληρυνθῇ καὶ ἐκ τῶν λόγων πολλῶν βέβαια δυσμενῶν ἀνθρώπων οἵτινες θέλουσιν εἰπεῖ πρὸς τοὺς κατοίκους. « Ἀφ' οὗ ἐθυσιάσθητε ἵνα ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοὺς μόνους κτήτορας τῆς γῆς σας, σεῖς μὲν καὶ σήμερον ἀκτήμονες ἐμείνατε, ξένοι δὲ πάλιν θέλουσι σᾶς κυριεύσῃ, προτιμώμενοι παρὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ πρῶτοι λαμβάνοντες παρ' αὐτῆς γαία; καὶ ἰδιοκτησίας δικαίωμα. »

Καὶ νεαρώτατον παράδειγμα βεβαιοῦ μου τὸν εὐλογον φόβον.

Συναινέσει τῆς Γερουσίας παραχωρηθέντων ὀλίγων στρεμμάτων γῆς κατὰ διαφόρους ἐπαρχίας εἰς τοὺς πρόσφυγας τῶν Κρητῶν, μόνοι οἱ Κορωναῖοι τοὺς ἐδέχθησαν καλῶς, οἱ δὲ λοιποὶ κάτοικοι ἐδυστρόπησαν πρὸς τὰς διατάξεις τῆς κυβερνήσεως, καὶ μόλις μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσα νὰ προμηθεύσω εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους Κρήτας ἐλπίδα νὰ ζήσωσιν εἰρηνικῶς δουλεύοντες περὶ τὰς πόλεις τοῦ Ἀργους, τῆς Κορίνθου, καὶ τῆς Μονεμβασίας.

Καὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀπεφασίσθησαν μὲν συναινέσει καὶ τῶν προκρίτων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων. Πλὴν εἶναι ἄρα γε εἰλικρινὴς ἡ συναίνεσις; Πόσω λοιπὸν χειροτέρας δυσκολίας δὲν θέλει ἀπαντήσῃ ἡ κυβέρνησις πρὸς ἐγκατάστασιν ξένων ἀποίκων εἰς τὴν πεδιάδα τὴν ἀπὸ Γαργαλιάνου εἰς Ἀρκαδίαν, ἢ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀλφειοῦ, ἃν δὲν δώσῃ πρότερον, ὡς ἀνωτέρω εἶπα, ἰδιοκτησίαν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν τῶν περὶ τὴν καλλίστην ἐκείνην κοιλάδα καὶ τὴν θαυμασίαν πεδιάδα;

Ἄν δέ τις ἀντιβάλῃ ὅτι τὸ γειτονικὸν τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς στράτευμα ἱκανὰ ἔσονται ἀσφαλιστήρια τῆς τοιαύτης ἀποικίας, ἐγὼ ὅμως δὲν φρονῶ καταλλήλους παρομοίους ἀσφαλισμούς, οὐδὲ προσῆκον ὅλως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ τοὺς προμηθεύσῃ.

Θεωρῶν λοιπὸν τὴν σύστασιν εἴτε μιᾶς ἀποικίας εἴτε πολλῶν, ἀπηλλαγμένην πάσης προστασίας ξένων στρατευμάτων, καὶ πάλιν θέλω εἰπεῖ τὴν αὐτὴν γνώμην, δηλαδή « δὲν φρονῶ ὅτι ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ ὑποσχεθῇ ὑπεράσπισιν, ἀσφάλειαν, ὠφελείας, καὶ εὐκολίας εἰς τοὺς ἀποίκους, πρὶν καταδείξῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰς γαίας τὰς διανεμηθησομένας εἰς τοὺς κατοίκους ὡς ἰδιοκτησίας. »

Τούτου ὅμως προγενομένου, δύναται τότε ἡ κυβέρνησις νὰ διαθέσῃ τὸ περισσεῦον τῆς γῆς χωρὶς νὰ παραπονεθῶσιν οἱ κάτοικοι ἐν ᾧ σήμερον ἀδυνατεῖ κατὰ νόμον, πρὶν γείνη ἡ προῤῥηθεῖσα διανομή· διότι ὅχι μόνον ἤθελεν ἐνεργήσῃ ἄνευ σαφῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς δεῖνος * δεῖνος ἐπαρχίας, ἀλλ' ἤθελε προκαλέσῃ καὶ παράπονα ὅχι ἁμοῖα νομιμότητος.

Ἦδη σᾶς εἶπα ὅτι ἐλπίζω ὅτι ἡ Γερουσία θέλει παραδεχθῇ τὸ σχέδιόν μου, καὶ ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλω δυνηθῇ νὰ τὸ βάλω εἰς πρᾶξιν.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀμοιβαίως τὸν μεταξὺ καιρὸν εἰς προπαρασκευὴν τῶν τῆς συστάσεως τῆς ἀποικίας, ὡς ἐφεξῆς. Ἡ μὲν Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει σᾶς ἀναγγεῖλῃ ἀξιωματικῶς ἐπὶ ποίαις συνθήκαις θέλουσι παραχωρηθῇ αἱ γαῖαι εἰς τοὺς ἀποίκους, ἡ δὲ γαλλικὴ πάλιν θέλει ἀρεσθῇ νὰ μᾶς φανερώσῃ ἐπὶ ποίαις θέλει συγχωρήσῃ εἰς τοὺς Γάλλους τὸν ἐν Ἑλλάδι συνοικισμόν. Ἐπ' ἀμφοτέρων δὲ τῶν μερῶν τῆς διαπραγματείας ἐνταῦθα θέλω σᾶς δώσῃ τὴν προσωπικὴν γνώμην μου χωρὶς νὰ ἀναλάβω οὐδεμίαν εὐθύνην περὶ τῆς δοθησομένης παρὰ τῆς Γερουσίας.

Ἡ κυβέρνησις ὀφείλει, παρ' ἐμοὶ κριτῇ, νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ξένους ἀποίκους τὰς γαίας ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις ὡς καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὑπακουομένου ὅμως ὅτι οἱ ἄποικοι ὑποχρεοῦνται νὰ εἰσποιηθῶσι καὶ γείνωσι πολῖται τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ ὅροι εἰσὶν οἱ ἐν τοῖς ἄρθροις γ'. καὶ δ'.

Ἰποτεθέντος ὅτι οἱ ἄποικοι θέλουσι κάμῃ τὰ πρῶτα ἔξοδα τῆς ἐγκαταστάσεώς των, ἡ κυβέρνησις εἰμπορεῖ νὰ τοὺς ἀντιχαρίσῃ ἐλαφρώσεις τινὰς προσδιορισθησομένας.

Ἐὰν δὲ οἱ ἄποικοι θελήτωσι νὰ φυλάξωσι δικαίωμα πρὸς τὸ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν μετὰ τινα ῥητὴν προθεσμίαν, δυνηθήσονται τότε ἐκποιεῖν τὰ κτήματα αὐτῶν, εἰς πολίτας Ἑλλήνας, ὅμως ἢ εἰς ξένους γινομένους πολίτας, ὡς οἱ πρὸ αὐτῶν.

Δὲν εἶναι ἐμὸν τὸ νὰ σημειώσω ἐνταῦθα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ἐχέγγυα καὶ τῆς χρηστοτηθείας καὶ τῆς διαγωγῆς καὶ τῆς φιλοπονίας τῶν ἀποίκων.

Ἐὰν οἱ ἄποικοι ἀποφασίσωσι νὰ γείνωσι πολῖται τῆς νέας ἐπικρατείας, τὴν ἐνέργειαν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ μάλιστα τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφοφορίας θέλουσιν ἀρχίσῃ μετὰ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐν Ἑλλάδι. Κατὰ δὲ ὅλα τ' ἄλλα θέλουσι λογίζεσθαι ὡς καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται. Ἄν δὲ ἐπὶ

χρόνον μόνον τινά ὠρισμένον γείνωσιν ἄποικοι, τότε δὲν λαμβάνουσι τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας, ἀλλὰ μόνον τὰ λοιπὰ ὅλα ἔχουσι κοινὰ μὲ τοὺς πολίτας τῆς ἐπαρχίας.

Ἄν ἡ κυβέρνησίς σας λοιπὸν, κύριε Στρατηγέ, ἀγαπᾷ νὰ διαπράξῃ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ἔργον, τολμῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ τῇ προβάλετε νὰ γράψῃ ἀξιωματικῶς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, καὶ νὰ τῇ κοινώσῃ ὅσα κρίνῃ σύμφορα καὶ συντελεστικά εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι γαλλικὸν συνοικισμόν. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀποκρινόμενη προθύμως, θέλει σημειώσῃ ὅσους ὀρισμοὺς δύναται νὰ δεχθῇ, καὶ οὕτω θέλει βαδίσῃ τὸ πρᾶγμα ταχέως πρὸς τὸν σκοπὸν.

Συγχώρησιν σᾶς ζητῶ, κύριε Στρατηγέ, διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ γράμματος τούτου, τὸ ὁποῖον, καὶ πάλιν τολμῶ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι μόλις ἔχω καιρὸν νὰ ἀναγνώσω. Ἀνακαινίζω δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ σήμερον τὸ βεβαίωμα τῆς παρ' ἐμοῦ εὐδοκιωτάτης τιμῆς.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Συνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 8 ἰουνίου 1831.

Λυποῦμαι ὅτι δέν μοι ἐσημειώσατε εἰς τὸ ὑστερόγραφον τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς σας τῆς 15, ποῦ πρέπει νὰ προστάξω νὰ ἐτοιμασθῇ στρατῶν διὰ 20 ἀξιωματικούς καὶ 500 στρατιώτας.

Εἰς Ναύπλιον ἢ εἰς Ἄργος, δὲν στοχάζομαι, ἐπεὶ οὐδ' ὑπάρχει ὧδε οἴκημα ἐλεύθερον ἢ ἐτοιμαστὸν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ οἰκοδομήσωμεν ἐκ θεμελίων. Ἐπειτα, συνομιλήσας μετὰ τοῦ Κ. Ρουὰν περὶ τοῦ ὑστερογράφου τῆς ἐπιστολῆς σας, τῷ εἶπον παρρησίᾳ καὶ ἀνυποστόλως τὴν γνώμην μου περὶ τῆς δοθείσης εἰς τὴν ὑμετέραν Εἰσχυρτῆτα προσταγῆς ἵνα μοι παρέξετε, ὅταν σᾶς ζητήσω, 4 ἢ 500 στρατιώτας εἰς Ναύπλιον ἢ εἰς Ἄργος, πρὸς ἡθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ἐμάθετε βέβαια, κύριε Στρατηγέ, παρὰ τοῦ Κ. Ρουὰν, ὅτι

σᾶς ἔγραψεν, ὅτι ἐγὼ τοιαύτην ζήτησιν οὐδέποτε θέλω σᾶς κάμῃ. Διότι, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις κατήντα νὰ χρειάζεταιται εἰς τὴν ἰδίαν τῆς ἔδραν ξένην φρουρὰν ἵνα ὑπάρξῃ, σᾶς ἐρωτῶ, δὲν ἔπρεπεν ἀφ' ἐαυτῆς νὰ γνωρίσῃ τότε τὴν ἀθλίαν κατάστασίν τῆς; Εἰς τοῦτο καταντήσασα ἤθελε φανῇ ὅτι ἔχασε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους, καὶ λοιπὸν ἔπρεπεν εὐθὺς νὰ παραιτηθῇ ὥς μὴ δυναμένη νὰ εκπληρῶσῃ τὰ χρέη τῆς. Ἄν ὅμως τὸ ἔθνος καθ' ἐκάστην τῆς δίδῃ τρανὰς ἀποδείξεις τῆς πίστεώς του, ἀποδοκιμάζον καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τὰς ἀλιτηρίους ραδιουργίας ὀλίγων παραξιών, τότε ἡ ἐνταῦθα παρουσία τοῦ γαλλικοῦ ἀποσπάσματος δὲν ἤθελεν ἀποτελέσῃ τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι ἐθηρεύσαμεν;

Τότε οἱ παραξίαι ἤθελαν εἰπεῖ μετὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης· δὲν ὑπάρχει πλέον κυβέρνησις ἐν Ἑλλάδι, τὸ ἔθνος δὲν τὴν θέλει, καὶ αὐτὴ φέρει ξένας βαγιονέτας εἰς τὴν καθέδραν τῆς ἵνα καταδυναστεύσῃ τὸ ἔθνος.

Ὁ δὲ στρατὸς καὶ ὁ λαὸς ἤθελαν ζητήσῃ τὸν λόγον τῆς τοιαύτης τῆς κυβερνήσεως δυσπιστίας, καὶ οὐδὲ ἤθελαν τὴν ἐξηγήσῃ εὐνοϊκῶς.

Διὰ πλείονων δὲν σᾶς ἐνοχλῶ, κύριε στρατηγέ, περὶ τούτου, σαφοῦς ὄντος, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. Προσετάχθη δὲ καὶ ὁ Πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ πράγματος τὰ εἰκότα πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην.

Θέλων νὰ γνωρίζετε πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς, ὅσον τοῦλάχιστον καὶ ἐγὼ τὰ καταλαμβάνω, συνάπτω ὧδε ἀντίγραφον τῆς σήμερον γελομένης δευτέρας ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Διοικητάς. Σᾶς στέλλω καὶ τὰ ἐκ Σπάρτης, ἂν προφθασθῇ ἡ μετάφρασίς των, ἵνα κρίνετε πόσον οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ κατεχράσθησαν τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐκέῖσε πεμφθέντος παρὰ τοῦ Κ. Λαλάνδου βρικίου.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 9 ἰουνίου 1831.

Εἰς τὴν ἔντευξιν ἣν κοινῇ μοι ἐχαρίσατε, κύριοι, τῇ 2 τοῦ τρέχοντος, χρέος μου ἔκρινα νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῆς λυπηρᾶς ἀντιπολιτείας τῆς ἐνεργουμένης κατὰ τῆς κυβερνήσεως παρὰ τινων πολιτῶν τῆς Ἰδρας.

Παρέστησα εἰς ὑμᾶς πράγματα ἀναμφισβητήτως ἀποδεικνύοντα ὅτι ἄνθρωποι ἔνοπλοι καὶ μισθωτοὶ ἐξουσιάζουσι τὴν κοινότητα, καὶ παραλύουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Ἡ δημογεροντία δηλαδὴ, διὰ τῆς ὁποίας ἡ κυβέρνησις διαπράττει ὅλα τὰ διοικητικὰ καὶ ἀστυνομικὰ, ἀξιώματικῶς ἐφάνέρωσε πρὸς αὐτὴν, ὅτι ἄνευ δυνάμεως, ἤτοι ἄνευ ἀποστολῆς στρατευμάτων τῆς κυβερνήσεως, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ χρέη της.

Τοῦτο ὑποδείξας εἰς ὑμᾶς, σᾶς εἶπα ὅτι, ἂν τὰ τοιαῦτα ἐπιδιαρκέσωσιν, ἡ κυβέρνησις θέλει ἀναγκασθῇ, καὶ ἐπαλγοῦσα, νὰ ἀρνηθῇ πρὸς τὰ Ἰδραϊκὰ πλοῖα, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ μικρότερα. τὰ ναυτιλιακὰ διπλώματα, ὡς ὀφείλοντα δίδεσθαι κατὰ τὰς πράξεις τῆς δημογεροντίας, ἐξεταζούσης τὰ δικαιωτήρια τῶν αἰτούντων, καὶ λαμβανούσης παρ' αὐτῶν, καὶ διδούσης εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰς ἐγγυήσεις τὰς ὀρίζομένας διὰ τοῦ ναυτικοῦ κανονισμοῦ. Ὅταν λοιπὸν, διὰ τὰ ἐκεῖ διατρέχοντα, οἱ δημογέροντες τῆς Ἰδρας ἀδυνατῶσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ χρέη των περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς κυβερνήσεως προσταγῶν, δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ δεχθῇ τὸ κῦρος τῶν πράξεων των διὰ τὰ εἰς τὴν ναυτιλίαν ἀναφερόμενα;

Ἀλλ' ἀφαιρουμένης ἐκ τοῦ Ἰδραϊκοῦ ναυτικοῦ τῆς νομίμου ναυτιλίας, ποῖα ἔσονται τὰ ἀποτελέσματα καὶ διὰ τὴν νῆσον αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Αἰγαίου; Τὸ ζήτημα τοῦτο, ὡς ἐπανήκον εἰς τὰ χρέη τῶν ἐνταῦθα κυρίων ναυάρχων τῶν συμμάχων

Αὐλῶν, ἀφίνω εἰς ὑμᾶς, κύριοι Πρόεδροι, νὰ διασκεφθῇτε κοινῇ, τῆς χρείας καλούσης.

Ἀναπαυθεῖς δὲ ὑπὸ τῶν ἀποκρίσεων ἃς ἀπεκρίθητε πρὸς τὰς κατὰ τὴν ἔντευξιν παραστάσεις μου, ἐθάρρῃσα τότε νὰ σᾶς προσκαλέσω νὰ μεσιτεύσετε προφρόνως καὶ φιλίως εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ νὰ φανερώσετε, εἰ δυνατόν, τὴν γνησίαν ὑμῶν διάνοιαν κἂν πρὸς τοὺς Ἰδραίους, κηρυττομένους ἀρχηγούς τῆς ἐχθρικῆς ἀντιπολιτείας.

Καὶ ὑμεῖς μετὰ πολλῆς χάριτος ἐδέχθητε τὴν πρόσκλησιν, καὶ μετὰ τῶν κυρίων Μιχούλη, Κουντουριώτου καὶ Μαυροκορδάτου συνωμιλήσατε· αὐτοὶ δὲ φρονοῦσιν, ὥς μοι ἐφανερώσατε κατὰ τὴν ἔντευξιν τῆς 4, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ ἡ κυβέρνησις πρὸς τοὺς ναύτας τῶν τὰ ναυτιλιακὰ ἔγραφα, διότι ἡ διαγωγή τῶν ἔχει βᾶσιν τὸ δίκαιον ἕως οὗ διορθωθῶσιν ὅσα παράπονα ἔχουσι κατὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ἀφ' οὗ δὲ ὑμεῖς τοὺς παρεστήσατε ὅτι δὲν ἐπανῆκεν εἰς ὑμᾶς νὰ ἐξετάσετε μετ' αὐτῶν τὰ παράπονά των, ὅποια δὴ ποτε καὶ ἂν ἦσαν, καὶ τοὺς παρεκινήσατε νὰ τὰ εἰπῶσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ὥς πάντως ἐσομένου καλοῦ τοῦ ἀποτελέσματος, ἐκεῖνοι σᾶς ἀπεκρίθησαν ὅτι τοιοῦτον μὲν σκοπὸν δὲν εἶχεν ἡ ἀποστολὴ των, ἂν ὅμως ἡ κυβέρνησις τοὺς προσεκάλει νὰ συνομιλήσωσι μετ' αὐτῆς περὶ τῶν ἐν Ἰδρᾷ πραγμάτων καὶ περὶ τῶν αἰτιῶν αὐτῶν, ἤθελαν τὸ δεχθῇ, καὶ τότε ἐθάρρουν νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

Ἐκ τούτων πάντων ὅχι ἄνευ βαθυτάτης λύπης συνάγω, κύριοι Πρόεδροι, τὸ πλήρες μέτρον τῆς τυφλώσεως τῶν ἀνδρῶν. Ἀφ' οὗτο μὲν ἐδέχθη τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, πᾶσαν ἡμέραν καὶ πᾶσαν στιγμὴν διχτελῶ ἀφαιρῶν ὀλοσχερῶς ἑμαυτὸν ἐκ τοῦ μέσου, καὶ τὸ κατ' ἰδίαν οὐδεὶς ἐκουσιασμός εἶναι ἀνώτερος τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα στοργῆς μου. Ἀλλ' ὅμως ἡ τοῦ ἀνθρώπου διάθεσις ὀφείλει πλέον νὰ σιγήσῃ ὅταν τὸ καθήκον τοῦ ἀρχοντος μεγάλως λαλῇ. Ἄρα, καταδεδικασμένος ὢν νὰ ἤμαι εἰσέτι ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως τοῦ τόπου τούτου, ἤθελα καταπατήσῃ τὰ χρέη μου, ἐὰν ἐδεχόμην νὰ προὔπαντήσω ὀλιγίστους τινας πολίτας,

νομίζοντας ἑαυτοὺς κυρίους νὰ ἀντιτάττωσιν ὅπλα καὶ μηχανορραφίας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς κυβερνήσεως ἀποφάσεων, τὰς ὁποίας καὶ παρὰ νόμῳ κρίνουνσι.

Μέχρι τούτου ἔμειναν τὰ πράγματα· ἐγὼ δ' ἔτι ἐλπίζω ὅτι, ἂν ἡ φρόνησις καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος δυνηθῶσι νὰ ὑπερισχύσωσιν εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἡ εἰς Ναύπλιον ἔλευσις τῶν δύνανται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας ἐν Ὑδρᾷ.

Ἐπανεκεφχαλίσσα διὰ τῆς παρούσης ιδιοπίστου γραφῆς τὰ τῶν δύο ἐντεύξεων ἡμῶν, κύριοι Πρόσεδροι, καθὼς σᾶς προανήγγειλα εἰς τὴν τελευταίαν, ἵνα τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ἦσαν αἱ ἐντεύξεις, ἔχωσιν ἔγγραφον τὸ βεβαίωμα, ἀπομνημονεῦον τήν τε εὖνουν σπουδὴν καὶ συναπύπειραν ὑμῶν πρὸς τὴν διὰ πειθοῦς παῦσιν τοῦ ἐν Ὑδρᾷ σκανδάλου, καὶ τῆς κυβερνήσεως πᾶσαν τὴν δυνατὴν καὶ ἐνδεχομένην περὶ τούτου ἐπιμέλειαν.

Ἄν ὅμως ἐκεῖνοι ἐλάσωσι τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην ἐπέκεινα παντὸς ὅρου, καὶ τὸ σκάνδαλον αὐξήσῃ, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει κάμῃ τὰ χρεὴ της, χωρὶς νὰ φοβηθῇ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν εὐθύνην.

Συγγνώμην πολλὴν σᾶς ζητῶ διὰ τὸ μῆκος τοῦ γράμματος.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 15 ἰουνίου 1831.

Συνεχίζω διὰ τοῦ παρόντος, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, τὸ μικρὸν γράμμα ὃπερ σᾶς ἔγραψα τῇ 1 τοῦ τρέχοντος. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὅποια σᾶς στέλλει ὁ Κ. Ρίζος διὰ τοῦ συναπτομένου φακέλλου, καὶ ἐξ ὧν προσθέτω εἰς τὸ παρὸν, θέλετε ἰδεῖ ὅτι πλησιάζομεν νὰ δυνηθῶμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν κάλλιον τὴν κρίσιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος.

Βλέπετε ἐκ τοῦ ἴσου τῶν ὁδηγιῶν ἃς φέρει ὁ γερουσιαστὴς Κα-

ράπαυλος, καὶ ἐκ τῆς δηλώσεως ἦν περὶ τούτου ἀπέτεινα πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, πόσον ἐπροθυμήθη ἡ κυβέρνησις νὰ ἀποδείξῃ πρὸς τε τοὺς Τούρκους καὶ πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις τὴν διάθεσιν αὐτῆς καὶ σπουδὴν πρὸς τὰς γειτονικὰς καὶ φιλίας μετὰ τοῦ Βεζίρη σχέσεις, καὶ νὰ φυλάξῃ ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῇ τὴν ἡσυχίαν καὶ τᾶξιν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἡμῶν ἀνεχώρησαν, καὶ εἴθε κατορθώσωσι τὰ εὐκατὰ!

Πιθανὸν ἤδη εἶναι, μετὰ τὰς κατὰ τοῦ Παῖα τῆς Σκόδρας νίκας, νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ὁ Βεζίρης τὴν συντονωτέραν καταδιώξιν τῶν ληστών. Ὁ Καρατάσος μὲ τοὺς ἀκολουθήσαντας αὐτῷ ὀλίγους στρατιώτας κατέφυγεν εἰς Μοσχοβούνι τῶν Ἀγράρων, ὅπου ἐσυντρόφευσε μὲ τοὺς ληστὰς Παντούλην καὶ Θεοχάρην, καὶ συνεποσώθησαν περὶ τοὺς τριακοσίους. Μανθάνω δὲ ὅτι ἐτοιμάζονται νὰ καταφύγωσιν ἐντὸς τῶν σημερινῶν ἡμῶν ὁρίων, τὸ ὅποιον καὶ πιστεύω, ὅταν κατανagakathῶσιν ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ Βεζίρη νὰ παύσωσι τὰς ἐκεῖ ληστείας των, τοὺς φόνους καὶ τὴν καταστροφὴν.

Καὶ ἡ μὲν κυβέρνησις καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν ἵνα μὴ χάσῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ συλλάβῃ ἢ καθαιρέσῃ τοὺς κακούργους τούτους· ἀλλὰ σᾶς ὁμολογῶ καὶ πάλιν ὅτι ἡ ἐπὶ τούτῳ ἀπαραίτητος κίνησις τῶν στρατευμάτων ἔτι μᾶλλον ἀπογυμοῖ τὴν ἔνδειαν τοῦ δημοσίου ταμείου, καὶ εἰς ἀγῶνα μὲ ββάλλει κατὰ δυσκολιῶν ἀνυπερβλήτων, ἐν ᾧ μόλις ἔχω 24 ἢ 30,000 φαάκων.

Πρὸς τούτοις καὶ τὰ τῆς Σπάρτης καὶ Ὑδρας πράγματα μένουσιν ὅπως ἦσαν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ᾔναι μέχρι τοῦδε τελειωμένα καὶ καλοτελειωμένα.

Ἐκ τῆς ἰδιωπίστου γραφῆς μου πρὸς τε τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Συνεδέρον καὶ τὸν Κ. Λαλάνδον καλῶς θέλετε καταλάβῃ πόθεν ἄρα προέρχεται ὁ δισταγμὸς τῶν ἡμετέρων συνταγματικῶν λεγομένων εἰς τὸ γνωρίσαι τὸ σφάλμα των, καὶ μὴ γενέσθαι αἰτίους μεγαλειτέρων περιπλεγμῶν καὶ δυστυχημάτων.

Μετὰ τὴν κατάχρησιν τὴν ὁποίαν ἔκαμαν οἱ ἐν τῷ Λιμενί τῶν τρόπων καὶ λόγων τοῦ κυρίου Ὁρνάνου, πλοιάρχου τοῦ ἐκεῖσε ἀπο-

σταλέντος Γαλλικοῦ βρικίου, ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν ἰδεῖ ποῖα ἔσονται τὰ ἀποτελέσματα.

Ἦδη δὲ ἐν ᾧ σᾶς γράφω, οἱ κύριοι Κουντουριώτης, Μιαούλης καὶ Μαυροκορδάτος συνομιλοῦσι μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων, καὶ ἰδοὺ διὰ τί. Εἰς τὴν ἔντευξιν ἣν ἔλαβα μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων, τῇ ἐπαύριον τῆς ἀποστολῆς τοῦ προλαβόντος πρὸς ὑμᾶς γράμματός μου, τοὺς ἐφάνέρωσα ὅσα καθ' ἑκάστην ἐμάνθκαν περὶ τῆς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας τῆς ἐπικρατούσης κατὰ τὴν κοινότητα Ἰδρας· ὅτι δηλαδὴ ἡ δημογεροντία, ὡς μὴ οὖσα τοῦ Κουντουριωτικοῦ μέρους, δὲν ἔχει πλέον οὐδεμίαν δύναμιν, ἀλλὰ φαίνονται μὲν ὁ ἐφημεριδογράφος καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ, περιστοιχισμένοι ὑπὸ ἐνόπλων τινῶν ἀνθρώπων, ὅτι δίδουσι τὸν νόμον εἰς τὴν Ἰδραν, τῷ δὲ ὄντι ὁ Κουντουριώτης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, πληρόντες τοὺς ἐνόπλους, ἀδύνατον καθιστῶσι τὴν δημογεροντίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν τῆς κυβερνήσεως προσταγῶν. Δεικνύουσι δὲ τὴν δεινὴν τῆς Ἰδρας κατάστασιν τὰ συναπτόμενα ἔγγραφα, τὰ ὅποια παρανέγνωσα καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους.

Ἐκ τούτων ὀρμώμενος, ἠρώτησα τοὺς κυρίους Προσέδρους ἂν ἡ κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ ἐπιγνώρῃ πρᾶξεις δημογεροντίας ἀδυνάτου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δεόντων, καὶ μὴ δυναμένη, ἂν ἠδύνατο ἔπειτα νὰ δώσῃ διαβατήρια καὶ διπλώματα εἰς τὰ καράβια καὶ πλοῖα τῆς Ἰδρας; Διότι οὐδ' ἀγνοοῦσιν οἱ κύριοι Πρόεδροι ὅτι κατὰ τὰς πράξεις τῶν δημογεροντιῶν δίδει ἡ κυβέρνησις τὴν εἰς τὰ ἔξω ἐγγύησιν, διαγνωρίζουσα τὴν ἐθνικὴν σημαίαν διὰ τῶν διαβατηρίων καὶ διπλωμάτων, καὶ ὅλως πιστοῦσα τὴν τιμιότητα καὶ καλὴν διαγωγὴν τῶν πλοίαρχων καὶ πληρωμάτων.

Ἀποδείξας λοιπὸν εἰς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὅτι, ἔν τῇ τοιαύτῃ ἀναρχίᾳ ἐπιδιήρκει ἐν Ἰδρᾷ, ἡ κυβέρνησις ἤθελε βιασθῇ νὰ ἀρνηθῇ πρὸς τὸ ναυτικὸν καὶ τὸ ἐμπορικὸν τῆς νήσου ταύτης τὴν εἰς τοὺς ἄλλους νησιώτας διδομένην προστασίαν, ἔθεσα τὰ ἐπόμενα δύο ζητήματα.

α'. Ἄν οἱ Ἰδραῖοι, στερηθέντες τῶν χαρτίων τῆς κυβερνήσεως,

δύνανται νὰ ζητήσωσι καὶ λάβωσιν εἴτε παρὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Προσέδρων εἴτε παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβειων ξένα διαβατήρια καὶ διπλώματα.

Β'. Ἄν πλεύσοντας καθ' ὑπόθεσιν ἄνευ οὐδενὸς ἐννόμου χαρτίου, ὁ ἐν τῷ Διγαίῳ στόλος τῶν συμμάχων αὐλῶν δὲν θέλῃ τοὺς μεταχειρισθῆ ὡς πειρατάς;

Οἱ κύριοι Πρόεδροι ἀπεκρίθησαν καταφατικῶς πρὸς τὸ δεύτερον. Καὶ περὶ τοῦ πρώτου εἶπαν ὅτι τότε μόνον αἱ γραμματεῖαι τῶν πρεσβειῶν θέλουσι δώσῃ διαβατήρια καὶ διπλώματα, ὅταν οἱ αἰτοῦντες φέρωσιν ἀποδεικτικὰ ἐπίσημα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Τούτων ἀποσαφηνέντων, εἶπα πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὅτι ἐπεθύμει ἡ κυβέρνησις νὰ διδαχθῶσιν ἐν ὥρᾳ οἱ πρόκριτοι τῆς Ὑδρας τοὺς κινδύνους οὓς ἀναδέχονται διὰ τὴν ἀλόγιστον τῆς κοινότητος αὐτῶν κατὰ τῆς κυβερνήσεως πολεμιότητα. Οἱ δὲ Πρόεδροι συναινέσαντες, μὲν ἐζήτησαν καιρὸν νὰ καλέσωσι δύο ἢ τρεῖς τῶν προκρίτων νὰ ἔλθωσιν εἰς Ναύπλιον, ἵνα δυνθῶσι νὰ τοὺς λαλήλωσι καθαρὰ, καὶ διαλύσωσι τὰς πλάνας καὶ τοὺς παραλογισμοὺς τῆς παρούσης αὐτῶν πολιτείας.

Ἦλθον λοιπὸν ἐνταῦθα οἱ ἐξ Ὑδρας πρὸ πέντε ἡδὴ ἡμερῶν. Ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν εἰς Ἄργος ἵνα παρευρεθῶ εἰς τὸ ἀνοιγμα ἑνὸς νέου σχολείου, καὶ μόλις χθὲς ἐπιστρέψας εἰς Ναύπλιον, ἀγνοῶ ἔτι τὴν ἔκβασιν τῶν παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων πρὸς ἐκείνους λεχθέντων. ἂν δέ τι μάθω πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρόμου, θέλω σᾶς τὸ γράψῃ. Σᾶς ἐξομολογοῦμαι ὅμως, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ὅτι δὲν προσμένω τι καταθύμιον· διότι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι βαρέως ἐνεπλήθησαν, καὶ οἱ λόγοι (ἵνα μὴ εἶπω οἱ ἄνθρωποι) οἵτινες ἐκυρίευσαν τὸν ἀσθενῆ αὐτῶν νοῦν, διατελοῦσιν ἐνεργοῦντες τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν, καὶ θέλουσι λοιπὸν ὅλοι τὸ αὐτὸ παρ' ὀλίγας τινὰς διαφοράς, δηλαδὴ μεταβολὴν παύουσιν τὴν ἐν Ἑλλάδι ὑπηρεσίαν μου.

Ἐγὼ δὲ μὴ ὑποστελλόμενος πρὸς οὐδέν· τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὅταν ἔχω νὰ ἐκπληρώσω τὰ χρέη μου ὅπως τὰ νοῶ, πολλάκις παρέστησα εἰς πολλὰ ὑποκείμενα Ἑλληνικὰ τε καὶ ξένα ὅτι ἐβιάζομαι

μὲν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μὲ τοὺς κυρίους τῆς λεγομένης ἀντιπολιτείας, ἀλλὰ δι' ὁδῶν ἐναντίων. Ἐπιθυμῶ ὅσον καὶ ἐκεῖνοι, καὶ περισσύτερον ἐκείνων, καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς, νὰ ἐλευθερωθῶ εἰς τὸν πάντα χρόνον ἀπὸ τῆν ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπικειμένην μοι ἄπειρον εὐθύνην, μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν. Δὲν θέλω ὅμως καὶ νὰ ἀθετήσω οὔτε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους οὔτε τὸ εἰς ἑμαυτὸν ὀφειλόμενον. Ὅσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου μετεχειρίσθην, εἶναι τίμια καὶ γνωστὰ, οὐδ' ἔχω πώποτε νὰ τὰ ἀρνηθῶ. Δύνανται ἄρα γε καὶ οἱ κύριοι οὗτοι νὰ εἴπωσι τὸ αὐτό; Τὸ δὲ ὕστερον, μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ τὸ νὰ καταβῶ τόσον, ὥστε νὰ στήσω σύγκρισιν μεταξὺ τῆς πολιτείας ἐμοῦ καὶ ἐκείνων. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχη, ἀφ' οὗ ἐκοπίασαν περὶ τούτου οἱ κύριοι Πρόεδροι, ἔπεται νὰ ἀποτελεσθῇ καί τι, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν τὴν ιδεῇ.

Καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἠθέλησαν νὰ κινήσωσιν ἀταξίαν διὰ μιᾶς συμμορίας ληστῶν. Ἀλλ' αὐτοὶ μόλις ἀρχίσαντες, ἤδη καὶ πλησιάζουσι τὸ τέλος, κυνηγηθέντες παρὰ τῶν ταξιαρχικῶν τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ μὲν, πκραδοθέντες, οἱ δὲ, ζητοῦντες συγχώρησιν.

Ὁφείλω νὰ συμπληρώσω τὰς πληροφορίας ἃς σήμερον σᾶς δίδω, διὰ τῶν ὧδε συναπτομένων ἴσων τοῦ, τε γράμματος ὁμοῖ ἔγραψεν ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος περὶ γαλλικοῦ ἐν Ἑλλάδι συνοικισμοῦ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸ ἀποκρίσεώς μου. Προσθέτω καὶ τὸ ἴσον ἄλλου μου γράμματος ἀποκριτικοῦ πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ στρατηγοῦ ἵνα ἐτοιμάσω στρατῶνα διὰ 500 στρατιώτας καὶ 20 ἀξιωματικούς, χωρὶς νὰ μοι εἴπη ποῦ. Ἐξ ὧν πάντων ἔχετε, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, πῶς νὰ ἀποκριθῇτε προσηκόντως πρὸς τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἡμῶν ἐρωτήσεις τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου, ἢ τῶν κυρίων πρέσβειων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ἰμεῖς δὲ αὐτοὶ θέλετε κρίνῃ ἂν συμφέρῃ, καὶ χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇτε περὶ τῶν ἐν τῇ παρούσῃ μνημονευομένων πραγμάτων, νὰ πρωτολογήσετε περὶ αὐτῶν εἴτε πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην, εἴτε πρὸς τὸν Λόρδον Γραμβίλλην καὶ τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόργον.

Ἄν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δὲν ἐτελείωσεν εἰσέτι τὰ ἔργα αὐ-

ταῦ, κατεπείγουσα ἀνάγκη εἶναι νὰ σπεύσῃ. Καὶ δύνασθε πάλιν ἐκ τῆς πιστῆς διηγήσεως ταύτης τῶν καθ' ἡμᾶς νὰ ἀντλήσετε τὰ ἐσχυρότατα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τοιαύτης ἀνάγκης.

Ὡς γνωστὸν δὲν σᾶς ἐπαναλέγω ὅτι ἂνευ ταχείας χρηματικῆς βοηθείας δὲν ἀποκρίνομαι τὴν συντήρησιν τῶν καθεστώτων, οὔτε καὶ ἂν συμβῶσιν ἀταξίαι, δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἰςερ. Ἄρτι εἶδον τοὺς κυρίους Προσέδρους, καὶ ἐκ τῶν συνομιλιῶν αὐτῶν μετὰ τῶν Ἰδραίων δὲν ἐξάγω καλοὺς οἰωνούς. Αἱ ἀποκρίσεις τὰς ὁποίας ὑπέφεραν νὰ ἀκούσωσι παρ' ἐκείνων, ἱκανῶς χαρακτηρίζουσι καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα. Οὐδὲ δύναμαι νὰ ἐλπίσω ὅτι ἡ πρόφρων μεσιτεία τῶν κυρίων Προσέδρων εἰς τὰ τῆς Ἰδρας δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τι καταθύμιον. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας βέβαια θέλω ἀναγκασθῇ καὶ πάλιν νὰ σᾶς γράψω περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν θέλετε διακοινώσῃ ὅπου δεῖ ὅσα κρίνετε ἀναγκαῖα.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλῖω, 20 ἰουνίου 1831.

Ἵπερεπλεονάσατε τὴν πρόφρονα ἐπιμέλειαν ἀναγγέλλοντές μοι διὰ τοῦ χθεςινοῦ γράμματός σας τὰ ἀξιούμενα παρὰ τῶν κυρίων Κουντουριώτου, Μικούλη καὶ Μαυροκορδάτου.

Δὲν ἄγνωεῖτε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι οὐδὲ προσῆλθον πρὸς τὴν αὐτῶν κυβέρνησιν, καὶ προσθέτω ὅτι οὐδὲ πώποτε μοι ἀπεύθυναν οὐδεμίαν οὔτε προφορικὴν οὔτε ἔγγραφον παράστασιν περὶ τῆς λεγομένης παρὰβάσεως τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἄργει συνόδου.

Ἐγὼ δὲ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν τε ὑμετέραν προσωπικὴν

γνώμην καὶ τὴν τῶν κυρίων συνέδρων ὑμῶν, θέλω καλέσῃ τὴν προ-
σοχὴν σας ἐπὶ τὰ γνωρίσματα τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμά-
των περὶ ὧν ἀπὸ ἀγαθότητος ἐπεμελήθητε τὰς ἡμέρας ταύτας, θέ-
λοντες νὰ ἀποδείξετε καὶ πάλιν τὴν ὑμετέραν περὶ τὴν Ἑλλάδα
καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς γενναίαν σπουδὴν.

Πρῶτον λοιπὸν θέλω σᾶς εἰπεῖ ὅτι τὰ αἰτιήματα περὶ ὧν ὁ λό-
γος, μὴ ἐκφραζόμενα διεσταλμένως, δὲν δύναμαι οὔτε νὰ τὰ ἀναι-
ρέσω οὔτε νὰ τὰ γνωρίσω ὡς δίκαια. Δύναμαι ὁμῶς νὰ σᾶς βε-
βαιώσω τρανώτατα καὶ εὐσχημότατα ὅτι ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν διοί-
κησιν καὶ εἰς ὅλας τὰς πράξεις αὐτῆς οὐδὲ γραμμὴν δὲν παρέβη
ὅχι μόνον τὸ νόημα, ἀλλ' οὐδὲ τὸ γράμμα τῶν Ἀργείων ψηφισμά-
των. Οὐδὲ δισταζῶ ἀπὸ σήμερον νὰ ὑποσχεθῶ ἀπόκρισιν νικῶσαν
πρὸς ὅλας τὰς ἐπὶ τούτῳ κατηγορίας.

Ἀλλὰ ποῖον δικαίωμα ἔχουσιν οἱ κύριοι Κουντουριώτης, Μιαούλης,
καὶ Μαυροκορδάτος, ἵνα γείνωσιν ἐπιτιμηταὶ τῆς κυβερνήσεως;
ἡ ποῖον ἀπὸ τὰ ἰδιὰ των συμφέροντα βλάπτει ἡ λεγομένη παράβα-
σις τῶν ψηφισμάτων τοῦ Ἀργους; ὧς πολῖται, οὐδέποτε παρεπο-
νήθησαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν περὶ τούτου· ἡ δὲ κυβέρνησις δὲν δύ-
ναται νὰ ἀθετήσῃ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα χρήτης, καὶ νὰ γνωρίσῃ
αὐτοὺς διερχομένους τῶν ἐθνικῶν ἐφέσεων, αὐτοχειροτονήτους καὶ
αὐτονομάστους.

Ἀλλ' ὅχι μόνον λαλοῦσιν αὐτογνωμόνως ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους, ἀλ-
λὰ καὶ τὰ πάντα ἀγωνίζονται ἵνα κυρώσωσι τὸ λάλημα διὰ πραγ-
μάτων. Τὰ δὲ πράγματα, ἀποστασίαι, καὶ οὐδὲν πλέον ἢ ἔλαττον.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐνοχλήσω ἐκδιηγούμενος ὅσα δύνανται νὰ σᾶς
ἀφαιρέσωσι πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ἐλзеινῶν τούτων ἐνεργη-
μάτων. Αἱ ἀποδείξεις δὲν θέλουσι λείψῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅταν
ἀναγκασθῇ, καὶ ἀλγοῦσα, νὰ τὰς μεταχειρισθῇ, ἵνα δικαιώσῃ τὰ
προνόμια αὐτῆς ὅφειλε νὰ ἐνεργήσῃ ἐὰν οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι ἄνθρωποι,
τυφλώττοντες καὶ ἀντεμμένοντες, εἰς τέλος ἀνηκουστήσωσι πρὸς
τὰς ἀγαθὰς ὑμῶν τε καὶ τῶν συνέδρων ὑμῶν συμβουλὰς.

Καὶ ἵνα πεισθῇτε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι αἱ ἀξιώσεις τὰς ὁποίας

σᾶς ἐξέφρασαν οἱ κύριοι οὗτοι δὲν εἶναι κυρίως ὁ σκοπὸς τῶν ὀλεθρίων αὐτῶν παρασκευῶν, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπιστήσετε εἰς τοῦτο· ἂν αὐταὶ ᾔσαν ἀληθιναὶ, ἢ καὶ ἐστηριγμέναι εἰς τὰς ἐπιθυμίας καὶ εἰς τὴν γνησίαν προαίρεσιν τοῦ ἔθνους, διὰ τί δὲν ἠθέλησαν νὰ τὰς ὑποστήσωσιν ἐνώπιον τῆς κυβερνήσεώς των, καὶ νὰ ἀκούσωσι καὶ τὰς σωτηρίους συμβουλὰς ἃς ἐδῶκατε εἰς αὐτοὺς; Μὴ ἐκσημάναντες δὲ ὑπ' οὐδεμίαν ὅλως μορφήν τὰς ἀξιώσεις ταύτας, καὶ μηδέποτε ἄρα βεβαιωθέντες ὅτι ἡ κυβέρνησις τὰς ἀπορρίπτει ἄνευ ἐρεῦνης καὶ συζητήσεως, ποῦ εὐρίσκουσι τοὺς λόγους ἵνα διεγείρῃσι τὴν κοινότητα τῆς Ἰδρας εἰς ἀποστασίαν τινὰ, καὶ νὰ ἀποπειρῶνται τὰ αὐτὰ καὶ ἄλλοῦ δι' ἀποστόλων πλανώντων ὀλίγους ἀνθρώπους μὴ ἔχοντας τί νὰ χάσωσιν, ἐλπίζοντας δέ τι νὰ κερδήσωσιν ἐκ τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας;

Δὲν ἦτον ἀσφαλέστερος τρόπος, τὸ γνωρίζω, νὰ φέρῃ τις τοὺς ἀνθρώπους τούτους ἅπαξ καὶ ἐντελῶς εἰς ἐπίγνωσιν καὶ τῆς ἰδίας των στάσεως καὶ τῶν γνησίων ἐφέσεων τοῦ ἔθνους, παρὰ τὸ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ φθάσωσιν ὅπου θέλουσι, δηλαδή νὰ τοὺς παραδώσῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων πραγμάτων. Καὶ τοῦτο ἤθελα ἀδιστακτικῶς ποιήσῃ, ἂν δύο ἐμβριθέστατοι λόγοι δέν με ἐκώλυον, ἀναλογιζόμενον ὅτι ἤθελα φανῇ κητώτερος καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης ἥ μοι μαρτυροῦσι καθ' ἐκάστην ἐπὶ τούτων τῶν περιγάσεων ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι, καὶ τῆς ἄλλης δι' ἧς με τιμῶσιν αἱ τρεῖς συμμαχοῦσαι Αὐλαί.

Ἄς ἐλπίζωμεν ὅμως ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου δὲν θέλουσι βραδύνη νὰ μᾶς φανερωθῶσι, καὶ τότε γίνεται πάλιν τὸ καλὸν ἐν τῇ Ἑλλάδι χωρὶς αὐτὴ νὰ δοκιμάσῃ ἐκ νέου τὰς φρικτὰς πληγὰς τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας.

Συγγνώμην σᾶς ζητῶ διὰ τὴν μακρὰν περὶ τῶν πραγμάτων τούτων προσλαλιάν. Δότε μοι ὅμως νὰ πιστεύσω ὅτι προσδέχεσθε τὴν διάθεσιν ἣτις ὠδήγησε τὸν κάλαμόν μου εἰς τὴν ἰδιόπιστον ταύτην διακοίνωσιν.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρίσιους.

Ναυπλίῳ, 25 ἰουνίου 1831.

Τὸ γράμμα σας τῆς 16 (28) ἔλαβον διὰ τοῦ προτελευταίου ταχυδρόμου, καὶ σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐνζήλον ζήτησιν καὶ διακοίνωσιν τῶν περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῶν αἰσιωτάτων εἰδήσεων. Θερμότατα εὐχομαι ὅπως αἱ διασκέψεις τοῦ συνεδρίου φθάσωσι τὸ τέλος, καὶ μάθωμεν πλέον διὰ τοῦ ταχυδρόμου περὶ οὗ γράφετε, ὅσα δύνανται νὰ προφθάσωσι τὸ κίνδυνον τὸν παρὰ τῶν ῥαδιοουργῶν ἐπιειδιόμενον κατὰ τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὅποια σὰς στέλλω σήμερον, τὸν ἀριθμὸν ἑνδεκα, μαυθάνετε ὅτι οἱ ἀρχέκακοι βαδίζουσι πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν, καὶ ὅτι αἱ μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων συνομιλίαι τινος δὲν τοὺς ἀπηλπίσαν.

Τοῦτο εἶναι σημαντικὸν καὶ ἄξιον προσοχῆς. Ἴδου καὶ ἄλλο ὅχι ὀλιγώτερον σημειῶδες. Σὰς εἶπα διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 15 ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Καρατάσου οἱ συλληφθέντες κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, εἶχον χαρτί, καὶ ὅτι ἀνακρίσεως γενομένης, ἐφανερώθη ἡ συνωμοσία. Ἦδη δὲ λαβὼν τὰς πρώτας ἐκθέσεις τοῦ διωρισμένου ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως, βλέπω ὑλικὴν τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἀνταρσία τοῦ Καρατάσου συνείχοντο μὲ τὸ γενικὸν σχέδιον τοῦ ὁποίου σὰς ἔδωκα τὴν περίληψιν διὰ τοῦ προλαβόντος μου γράμματος. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐμορφώθη, καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν κατευθύνθη παρὰ τῶν ἀρχηγῶν κρυπτῆς τινος ἐταιρίας ἐδρευόντων ἐν Ὑδρᾷ, σκοπὸν ἐχούσης τὴν καταστροφὴν τῆς παρούσης κυβερνήσεως.

Ἀν τοῦτο δὲν δύναται νὰ καταπραχθῇ, ἀρκεῖ εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἐταιρίας νὰ διδάξωσι διὰ τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων τῆς Σμύρνης καὶ Ὑδρας, ὅτι τὸ ἔθνος κἂν ἐπιθυμῇ τὴν μεταβολήν. Οὕτως ἐλπίζουσι νὰ πιστώσωσι καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄλλαχοῦ.

τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Ἑλλάς μέλλει νὰ ἐγερθῇ ἀθρόα, ἵνα ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς σημερινῆς κυβερνήσεώς της.

Ὁ δὲ Κ. Μαυροκορδάτος, ἀκούσας καλλιτέρας συμβουλὰς εἰς τὰς ἐν Ναυπλίῳ γενομένας πολλὰς συνομιλίας, ἠθέλησε νὰ δώσῃ νέαν διεύθυνσιν εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς ἐταιρίας τῆς ὁποίας τῶν ἀρχηγῶν εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς. Ὅσον ἀπὸ μέρους τοῦ δηλαδὴ ἀρκεῖται νὰ λέγῃ αἰτίαν τῆς ὑποτιθεμένης δυσαρεστήσεως τοῦ ἔθνους τὴν μὴ συνταγματικὴν πολιτείαν τῆς κυβερνήσεως· ἀλλ' ἐνταύτῳ κινεῖ τὰς κοινότητας Ἰδρας καὶ Σύρας νὰ στέλλωσιν ἀναφοράς πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ζητοῦσαι ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους νὰ συγκαλέσῃ ἡ κυβέρνησις ἐθνικὴν συνέλευσιν δώσουσαν σύνταγμα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τὰς μὲν ἀναφοράς τῆς Σύρας ἔλαβον, αἱ δὲ τῆς Ἰδρας ἔρχονται, καὶ ἔσως παρόμοιαι κατασκευασθῶσι καὶ εἰς κάμμιν ἀλλήν κοινότητα τοῦ Αἰγαίου· ἡ Πελοπόννησος ὅμως καὶ ἡ στερεὰ Ἑλλάς δὲν παύουσι στέλλουσαι πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἀναφοράς πάντῃ ἐναντίας. Ἐχρμεν ἄρα πρὸς τὸ παρὸν τὸν διὰ καλάμου ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ μὴ γένοιτο νὰ καταντήσῃ εἰς πυροβολισμούς!

Ὅλα δὲ ταῦτα ἐξηγοῦνται εὐκόλως, καὶ νομίζω ὅτι εἶπα τὰ ἱκανὰ πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ δευτέρῳ μου πρὸς τὸν Κ. Δώκινς γράμματι. Συμπληρώσω δὲ κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τὰς ἐξηγήσεις μου, ἀναιρῶν τὰ λεγόμενα παράπονα, ὅσα περιέχονται ἐν τῷ γράμματι, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον σημειοῦται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 11. Οὐδ' ἔχω καιρὸν νὰ πλατύνω σήμερον τὰ ὀλίγα ταῦτα ὅσα σᾶς λέγω· ἀλλὰ ποιήσω τοῦτο μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Ἄν τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον δὲν ἔκρινεν εἰσέτι τὰ παρ' αὐτοῦ φροντιζόμενα καὶ ὅσα ὑμεῖς πρὸ ὀλίγου ὑπεβάλετε εἰς αὐτὸ, σᾶς λέγω ὅτι ἡ ἀνατροπὴ καὶ ἡ ἀναρχία θέλουσι καταστρέψῃ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πᾶν ὅ,τι καλὸν ἔγεινεν ἐνταῦθα διὰ βοηθείας τῆς συμμαχίας.

Τὰ περιεχόμενα ἐν τούτῳ τῷ γράμματι θέλουσι σᾶς χρησιμεύσῃ εἰς τε τὰς μελλούσας κοινολογίας πρὸς τὸ Γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσσίας, καὶ εἰς

τὴν διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἄς ἐκπληρώσωμεν τὰ θέοντα μετ' εὐθύτητος καὶ ἀληθείας, τὰ δὲ λοιπὰ ἔστωσαν τῆς προνοίας ἔργον.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 1 ἰουλίου 1831.

Διὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ρουὰν ἐρχομένου εἰς Νεόκαστρον καὶ ἀναδεχομένου τὸ παρόν μου, σᾶς εὐχαριστῶ πρῶτον διὰ τὰς ἐξηγήσεις τὰς περιεχομένας ἐν τῷ ὑμετέρῳ γράμματι τῆς 26 ἰουλίου, καὶ ἔτι μᾶλλον δι' ὅσας μοι διεκοίνωσεν ἰδιοπίστως ὁ Κ. Ρουὰν.

Εἵμεθα πεπληροφορημένοι σήμερον ὅτι ἡ εἰς Λιμένι ἐμφάνεια τοῦ βρικίου σας ὄχι μόνον δὲν περιέστειλεν, ἀλλὰ καὶ μεγάλως ἐνεψύχωσε τὸ ἄγριον καὶ πονηρὸν πνεῦμα τῶν ἐκεῖ συναχθέντων ληστῶν. Ἀλλ' εἴθε ἡ ἐπιτίμησις τὴν ὁποίαν ἔπειτα τοὺς ἐδώκατε ἐνεργήσῃ καλλίτερα!

Ἐξεύρω μόνον ὅτι δι' ἔλλειψιν χρημάτων εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης προσηλύτους δὲν εὐρίσκουσι. Καὶ φαίνεται ὅτι οἱ καθαυτὸ πάτρωνές των, οἱ ἐν Ἰδρα μεγαλοουργοί, δὲν ἔχουσιν εἰσέτι διάθεσιν νὰ τοὺς δώσωσιν, ἴσως δὲ ἀργότερα τὸ ἀποφασίσωσι.

Βαδίζουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν σκοπὸν των, καὶ ὅσον ἐλπίζουσι βοηθεῖαν ἐκ τῶν περιστάσεων, τόσον ἐπιμηχανῶνται ἵνα μὴ μείνωσι μεμονωμένοι. Ἀποβλέπουσι δὲ εἰς τὸ καταστρέψαι τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν καὶ ἀναγκάσαι τὴν κυβέρνησιν εἰς ἓν ἐκ τῶν δύο, ἢ νὰ δεχθῇ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸ πολλοῦ πλεχθείσης σκευωρίας, ἢ νὰ παραιτηθῇ.

Ἐγὼ δὲ καὶ τὰς πλοκάς ἐγνώριζα, καὶ τὸ νῆμα οὐδόλως ἐφρόντισα νὰ κόψω, ἄξιον πλείστου λόγου κρίνων παρά τε τῇ Ἑλλάδι καὶ παρὰ ταῖς Δυνάμεσι ταῖς προστατευούσαις τὴν αὐτῆς ἀνθρώπων, τὸ νὰ μὴ ἐπιθέσω βάρος κατὰ τῆς συνειδήσεώς μου, ἀλλὰ νὰ ἀφήσω τὰ πράγματα νὰ λαλήσωσιν.

Ἦδὴ λοιπὸν ταῦτα καὶ λαλοῦσι μεγάλως, καὶ θεραπείας εἶναι καιρός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θεραπεία ἐκ μόνου τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου δύναται νὰ ἔλθῃ, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐκείθεν τὴν ἐζητήσαμεν, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἐλάβομεν τῆς φροντίδος. Πρέπει ὅμως νὰ κωλύσωμεν ἐν τοσούτῳ τοῦ ἀρρώστου τὸν θάνατον, ἕως οὗ ἡ ὑπόσχεσις πληρωθῇ, πρέπει δηλονότι πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀσθενώσωμεν καὶ τὴν πηγὴν καὶ ρίζαν τοῦ ἐπικρατοῦτος κακοῦ.

Πασιδὴλον εἶναι ὅτι τοῦ κακοῦ ἡ ἀρχὴ ἐμφωλεύει εἰς Ἰδραν. Ἡ κοινότης τῆς νήσου ταύτης, ἡ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι οἱ κατεξουσιάζοντες αὐτὴν, ἀρκούντως ἐφανέρωσαν τὴν ἀνταρσίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ δεχθῇ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς ἀνοήτους ἀπαιτήσεις μιᾶς κοινότητος· διότι ὅχι μόνον ἤθελεν ἀπαρέσῃ μεγάλως εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, ἀλλ' ἴσως ἤθελε καὶ προκαλέσῃ τότε γενικὴν ἐπανάστασιν. Ἄν ἡ κοινότης τῆς Ἰδρας εἶχε δίκαια παράπονα, εἶχε καὶ τρόπον ἔννομον νὰ τὰ παραστήσῃ. Τὸ ἔλαμεν ἐν καιρῷ; Ὅχι· ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς ἐπροτίμησε τὴν ἀνταρσίαν, εἰς ἣν ἀμπύθει καὶ ὅλους ὅσοι ἐλπίζουσι κέρδος ἐκ τῆς δικοπαγῆς καὶ τῆς ἀταξίας, καὶ οὕτως ἀπέδειξεν ὅτι σκοπὸν ὄντως δὲν εἶχε τὴν διόρθωσιν τινῶν καταχρήσεων, ἢ τινῶν παραπόνων, ἀλλὰ τὴν σύστασιν νέας κυβερνήσεως, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῆς ἐξουσίας ὑπὲρ τῶν πολυπραγμόνων καὶ κακοτρόπων αὐτῆς συμβούλων.

Ὀφείλε λοιπὸν ἡ κυβέρνησις ἐν τοιαύτῃ περιστάσει νὰ κόψῃ πᾶσαν κοινωμίαν πρὸς τοὺς Ἰδραίους, καὶ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα νὰ τοὺς ἀρνηθῇ· ἐξ οὗ ἤθελαν ἀναγκασθῇ ἢ νὰ ἐκβῶσιν εἰς τὸ Αἰγαῖον τῇ ἀνόμῳ δυνάμει τῶν πλοίων αὐτῶν, ἢ νὰ χαθῶσι τῆς πείνας. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἀνάγκαι δύνανται νὰ προληφθῶσι διὰ μιᾶς μόνης προφορικῆς φανερώσεως τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας. Ἡ μὲν κυβέρνησις θέλει εἰπεῖ πρὸς τοὺς Ἰδραίους ὅτι ἀναγκάζεται, καὶ ἀλγοῦσα, νὰ τοὺς ἀρνηθῇ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, οἱ δὲ ναύαρχοι θέλουσι τοὺς εἰπεῖ ὅτι, ἂν ἐκβῶσιν ἄνευ τῶν χαρτίων, θέλουσι τοὺς ἀνταποκρούσῃ εἰς τὸν λιμένα των, μὴ θέλοντες νὰ τοὺς διώκωσιν ἔξω εἰς τὸ Αἰγαῖον. Τότε καὶ οἱ Ἰδραῖοι ἤθελαν γνωρίσῃ ὅτι ὀφεί-

λουςι νὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἡ κυβέρνησις θέλει εὐκολύνῃ, ὅσον τὰ κοινὰ συμφέροντα συγχωροῦσι, συμβιβασμὸν τινα πρὸς παῦσιν τῶν ταραχῶν ἢ καὶ πρὸς μὴ αὐξήσιν αὐτῶν.

Τοιαύτην σύμπραξιν ζητεῖ, κύριε Ναύαρχε, ἡ κυβέρνησις παρὰ τὴν ὑμῶν καὶ παρὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικόρδου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀγγλικῆς μοίρας.

Ὁ Κ. Ρουὰν θέλει ἀρεσθῇ νὰ σᾶς μεταδώσῃ ὅσας ἐξηγήσεις ἔλαθε παρ' ἐμοῦ, ἐξ ὧν ὑπεραποδέδεικται ὅτι, ἐὰν ἦναι ἐφ' ὑμῖν νὰ δώσετε εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν συνδρομὴν ἣν σᾶς ζητεῖ, κατεπειγούσης ἀνάγκης εἶναι νὰ τὸ κάμετε τάχιον. Ὁ Κ. Ρουὰν μοι ἔδωκεν ἐλπίδας ὅτι θέλετε ἐλθεῖτε πρὸς ἡμᾶς· ὅθεν, παρκαλῶ, ταχύνετε· εἰδὲ μὴ, γράψατέ μοι τὸ συντομώτερον μίαν λέξιν.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 1 ἰουλίου 1831.

Ἀπερχομένου τοῦ Κ. Βάρωνος Ρουὰν ἔως ἐπὶ Νεόκαστρον, καὶ φανεροῦντος μοι, ὅτι μεθ' ὑρίου κινεῖ πλοῖον πρὸς Τουλῶνα, δὲν θέλω ν' ἀφῶσω, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, τὴν εὐκαιρίαν χωρὶς νὰ σᾶς γράψω. Διότι, ἐνδεχόμενον ὄν νὰ γράψωσι τὰ καθ' ἡμᾶς ὅ,τε Κ. Ρουὰν καὶ ὁ Κ. Αλαλάνδος καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Σνειδέρος πρὸς τὰ οἰκεία αὐτῶν ὑπουργεῖα, πρέπει καὶ ὑμεῖς νὰ ἔχετε νὰ δώσετε ἐξηγήσεις πρὸς ὅσα σᾶς ἐρωτήσωσι τότε Γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ οἱ κύριοι Πρέσβεις.

Ἐκ τοῦ γράμματος τὸ ὁποῖον σᾶς ἔγραψα τῇ 25 ἰουνίου καὶ τῶν συναπτομένων εἰς αὐτὸ ἐγγράφων, θέλετε λάβῃ πλήρη γνῶσιν τῶν ἐνταῦθα διατρεξάντων μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἰδοὺ δὲ τὰ μετὰ ταῦτα.

Ὁ Μιαούλης, ὁ Κουντουριώτης καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, ἐπιστρέφοντες εἰς Ὑδραν, ἐβάλθησαν ἔτι μᾶλλον εἰς κοτόρθωσιν τοῦ σκο-

ποῦ των. Ὅθεν ἐξέδωκαν κατηγορίαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ σχῆμα ἀναφορᾶς, ἐνεργήσαντες καὶ δι' ἀποστάλων καὶ πρὸς τοὺς ἐν Σύρᾳ συσσωρευμένους τυχοδιώκτας καὶ ἀχορτάστους κερδοσκοποῦντας νὰ κάμωσι τὸ αὐτὸ, καὶ ἐνεργοῦντες καὶ εἰς τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Ἀλλ' εἰς Τῆνον ἀπέτυχον, καίτοι πολλὰ ὑπεραγωνισθέντων τῶν κυρίων Βλαχούτση καὶ Ξένου. Αὐτοὶ ἐδοκίμασαν νὰ φθείρωσι τοὺς ὑπηρέτας τῆς κυβερνήσεως διὰ χρημάτων· ἀλλ' αἱ προσφοραί των ἀπερρίφθησαν.

Τὰ σχέδια τῶν εἰς τὰς νήσους περιφεριζόμενων ἀναφορῶν τούτων, εἰς Ἰδραν εἶναι γενημένα, καὶ συνετάχθησαν, λέγουσι, παρὰ τοῦ Μαυροκορδάτου.

Δοκιμαὶ παρόμοιαι ἔγειναν καὶ εἰς τινὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ παντοῦ ἀπέτυχον.

Λέγει δὲ διὰ τῆς ἀναφορᾶς ἡ κοινότης τῆς Ἰδρας πρὸς τὴν κυβερνήσιν ταῦτα· « παρέβης τοὺς ὅρκους σου, διότι ὁμόσασα νὰ κυβερνήσης κατὰ τὰς συνταγματικὰς ἀρχὰς τῶν ψηφισμάτων τῆς Τροικῆνος, κυβερνᾷς αὐτογνωμόνως. Πρέπει λοιπὸν νὰ συγκαλέσης συνέλευσιν ἐθνικὴν ἵνα δώσης λόγον τῆς διοικήσεώς σου, καὶ ἵνα λάβωμεν καὶ σύνταγμα ἀντιπροσωπικόν ».

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σᾶς στείλῃ τοὺς λιβέλλους τούτους με παρασημειώσεις, καὶ θέλετε ἰδεῖ ποῦ εὕρισκόμεθα.

Βλέπετε δὲ σήμερον ἐκ τοῦ συναπτομένου ἔσου τοῦ πρὸς τὸν Κ. Λαλάνδον γράμματός μου, ποίαν σύμπραξιν τοῦ ζητῶ. Ταύτην ὁ μὲν ναύαρχος Κ. Ριχόρδος δὲν ἀποποιεῖται, ὁ δὲ Κ. Δώκινς διστάζει, καίτοι πολλάκις μοι εἶπεν ὅτι, ἂν τὰ Ἀγγλικά πλοῖα ἀπαντήσωσιν Ἑλληνικά χωρὶς ναυτιλιακὰ χαρτία, θέλουσι τὰ μεταχειρισθῆ ὡς πειρατικά.

Ἀλλ' ἡ πρότασίς μου εἶναι ἀπλουστέρα καὶ εὐθυτέρη, διότι, ἀντὶ νὰ τρέχωσι κατόπι τῶν ἀνεφοδιάστων πλοίων, τοὺς προβάλλω νὰ τὰ κωλύωσι νὰ ἐξέρχωνται. Πλὴν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει τὸ δεχθῆ ὁ Κ. Δώκινς, ἀμφιβάλλω δὲ καὶ περὶ τῆς συμπράξεως τοῦ Κ. Λα-

λάνδου, διότι ἐκάτερος ἔχων τὰς ὁδηγίας του, δὲν δύναται νὰ τὰς παραβῇ.

Οἱ Πρόεδροι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας μὲ τόσῃν δειλίᾳ φέρονται πρὸς ὅσα ἀποβλέπουσι τοὺς λεγομένους συνταγματικούς φιλοπάτριδας τῆς δοκούσης ἀντιπολιτείας, ὥστε ἀμφότεροι ἀπορίαν ἐξέφρασαν πρὸς τὸν Κ. Ρυκμάνον, Πρόεδρον τῆς Ῥωσσίας, πῶς ὁ Κ. Ρικάρδος παρρησίᾳ ἐτόλμησε νὰ ἀποδοκιμάσῃ ἐν Πόρῳ τὴν διαγωγὴν δύω ἢ τριῶν ἀνθρώπων, ἐξαχθέντων μὲν πρότερον παρὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ φῶς ἐξ ἀφκνοῦς καὶ ἀθλίας ὑπάρξεως, σήμερον δὲ ἀναίδῃν συνομνυόντων κατ' αὐτῆς. Σᾶς ἐρωτῶ λοιπὸν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ὅταν οἱ Πρόεδροι τῶν συμμάχων αὐλῶν δὲν ἀποδοκιμαζῶσι τοὺς Ἕλληνας τοὺς βραδιουργοῦντας κατὰ τῆς καθεστῶσης τάξεως, ὑποστηρίζουσιν ἄρα γὰρ πάσῃ δυνάμει τὴν τάξιν ταύτην;

Ὁ μὲν Κ. Δώκινς λέγει ὅτι ὁδηγίας δὲν ἔχει· ἀλλ' ὁ Κ. Ρουάν ἔλαβε, καὶ ὁμῶς αὐτὸς ἐλάλησε τὰ ἀνωτέρω πρὸς τὸν Κ. Ρυκμάνον.

Οὐδ' ἤκουσα τὸ παραμικρὸν παρὰ τοῦ Κ. Ρυκμάνου, φυλάττοντος ἐχεμυθίαν ἀνήκουστον· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι βέβαιον.

Εἴαν ταῦτα πάντα ἦναι δυστυχία διὰ τὸν πολυπαθῆ τοῦτον τόπον, εἶναι ὁμῶς εὐτυχία δι' ἐμὲ, διότι ἄρχομαι νὰ ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἐλευθεροῦμαι ἀπὸ τὴν ἄπειρον εὐθύνην ἣν φέρω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὰ πράγματα τῆς Ὑδρας, ἵνα σᾶς ἀπαιλλάξω ἀπὸ πᾶσαν ἀσάφειαν, σᾶς λέγω ὅτι τὰ ναυτιλιακὰ χαρτία δὲν θέλω τὰ ἀφαιρίσῃ ἀπὸ τοὺς Ὑδραίους ἔνεκα τῆς ἐκδεδομένης παρ' αὐτῶν κατηγορίας, ἀλλὰ διὰ λόγον ὀλιγώτερον θεωρητικόν, καὶ ἀπλούστατον, τὸν ἐφεξῆς.

Ἐπειδὴ διὰ δευτέρας ἀναφορᾶς ζητοῦσιν αὐτοὶ νέαν δημογεροντίαν, θέλω τοὺς ἀποκριθῆ νὰ τὴν ἐκλέξωσιν ὅπως θέλουσιν, ἐπιφέροντες ὅτι τότε θέλω τὴν γνωρίσῃ, ὅταν ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσταγῶν ἃς ἡ σημερινὴ δημογεροντία δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ. Τούτου μὴ γενομένου, τὰ ναυτιλιακὰ χαρτία δὲν θέλουσι τοῖς δοθῇ.

Ἐπὶ τούτου οἱ συμμαχικοὶ θαλασσάρχαι δὲν προδικάζουσι, κατὰ τὸ λεγόμενον, οὐδὲν περὶ ἀρχῶν ζήτημα, ἀλλὰ μόνον θέλουσιν ἐπεμβῆ ἵνα προφυλάξωσι τὸ Αἰγαῖον ἀπὸ παρ' ἀνομον, καὶ ἐπομένως ἀσυγχώρητον ναυτιλίαν.

Τὴν τοιαύτην συζήτησιν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐνεργήματα ἐγὼ δὲν σπεύδω, διότι προσμένω τὸν ταχυδρόμον ὃν μοι ὑπεσχέθητε. Ἄν αὐτὸς ὅμως δὲν ἔλθῃ, πρέπει ἄρα γε νὰ ἀφήσω τὴν εὐθραυστον τῆς ἐνταῦθα διοικήσεως μηχανὴν νὰ διαλυθῇ εἰς κομμάτια; Πρέπει πάλιν νὰ διεγείρω πλαγίως τὴν ἀναρχίαν, τὸν ἐμφύλιον πύλεμον, καὶ τῆς ληστείας τὴν ἀνανέωσιν; Δὲν δύναμαι βέβαια.

Ὡς ἂν δὲν ἦσαν ἱκανοὶ εἰ τοσοῦτοι περισπασμοί, ἔχω καὶ ἄλλους μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γεράρδου (*). Μετ' ὀλίγον σᾶς στέλλω τὰ γράμματά του καὶ τὰς ἀποκρίσεις μου, διὰ νὰ τὰ δεῖξετε, ἂν ἦναι χρεῖα, εἰς τὸν Κ. Δοῦκα τῆς Δαλματίας.

Ὁ στρατηγὸς Γεράρδος καὶ οἱ λοιποὶ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ οἱ ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλλάδος διάγουσι τὴν ζωὴν των μετὰ τῶν κορυφαίων τῆς γελοίας ἡμῶν ἀντιπολιτείας, καὶ δὲν ἀφίνουσι λόγον ἀπρεπῇ, ἵνα μὴ εἶπω τι περισσότερον, τὸν ὅποιον νὰ μὴ ρίπτωσι κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Αὐτοὶ καὶ παροργίζονται καὶ ἐρχόμενοι μοι προσκλαίονται, ἐγὼ δὲ παραβλέπω, καὶ διηνεκῶς παραγγέλλω φρόνησιν καὶ μετριότητα. Ἀλλὰ τῶν πραγμάτων προχωρησάντων καὶ περαιτέρω, ἡναγκασμένος εὐρέθην νὰ κρίνω τελείαν κρίσιν μεταξὺ ἐνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ γάλλου καὶ ἄλλου τοιούτου Ἑλλήνου· οὐδ' ἐδίστασα, ἀλλ' ἔδωκα κατὰ τὸ δίκαιον τὴν προτίμησιν εἰς τὸν Ἕλληνα.

Ὁ Κ. Πελίων, ἀναδειχθεὶς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἀντισυνταγματάρχης, εἶχε τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ ἱππικοῦ· ὁ δὲ Κ. Καλέργης, ἀντισυνταγματάρχης καὶ αὐτὸς, ἐτάχθη ὑπὸ

(*) Συνταγματάρχου τῆς Γαλλίας, ὅστις σταλεῖς εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τοῦ Δουκὸς τῆς Ἀγγουλιμης, ἔλαβεν αὐτόθι τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ τακτοῦ στρατεύματος.

τὸν πρῶτον εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα, διότι ὁ Κ. Πελίων εἶναι καὶ ἐπὶ τοῦ ταξιαρχικοῦ τοῦ τακτοῦ σώματος· ἐτάχθη δὲ κατ' αἵτησιν καὶ σύστασιν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κ. Πελίωνος.

Ἄλλ' ἀνεφύη ἔκτινος καιροῦ ζηλότυπος ἀντιδιάθεσις μεταξὺ τῶν δύω ἀντισυνταγματαρχῶν, τοῦ μὲν Κ. Καλέργη ἀπολαμβάνοντος πλείονα εὐνοίαν παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ σώματος, τοῦ δὲ Κ. Πελίωνος ζητοῦντος ἀφαιρέσαι αὐτὴν καὶ μὴ δυναμένου. Ἐκ τούτου βλαπτομένης τῆς ὑπηρεσίας καθ' ἑκάστην καὶ μᾶλλον, ὥφειλεν ἡ κυβέρνησις δυοῖν θάτερον, ἢ τὸν Κ. Καλέργη νὰ ἀποπέμψῃ, ἢ τὸν Κ. Πελίωνα νὰ περιστείλῃ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ταξιαρχικοῦ ὑπηρεσίαν. Τοῦτο καὶ ἔπραξα, διότι ἄλλως ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ σώματος ἤθελαν μοῦ ζητήσῃ τὴν παραίτησίν των.

Ταῦτα τὰ ἄθλια πράγματα πληρέστερα θέλετε καταλάβῃ, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὅποια σᾶς στέλλω, καὶ θέλετε συναπορήσῃ μετ' ἐμοῦ διὰ τὴν ἀλύγιστον καὶ διαγωγὴν τοῦ στρατηγοῦ Γεράρδου.

Τελειῶ τὴν μακρὰν ταύτην ἐπιστολὴν μέχρι τοσούτου. Ἀπέκαμα, ἀλλ' ὅμως θέλω μείνῃ εἰς τὴν χαλάστραν ἕως τῆς τελευταίας σιγμῆς, καὶ ἃς κινδυνεύσω νὰ χαθῶ.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ Πρίγγιπι Μετερνίχῳ εἰς Βιένναν.

Ναυπλίῳ, 3 ἰουλίου 1831.

Σπεύδων ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ γράμμα τῆς 27 ἀπριλίου (*) δι

(*) Γράμμα τοῦ ὑψηλοτάτου Πρίγγιπος Μετερνίχου πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον κόμητα Καποδίστριαν, Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Βιέννη, 27 ἀπριλίου 1831.

Κύριε Κόμη, τῆς αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος εὐσήμως ἀναγνωρισθείσης παρὰ τῆς

αὐτὴ ἡ ὑμετέρα Ἰψηλότης μ' ἐτίμησεν, ἀναγγέλλουσα ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ καὶ βασιλικὴ αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἐπιθυμοῦσα νὰ διευθετησῇ τὰς μεταξὺ τῶν τόπων τῆς ἐπικρατείας αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑφ' ἐστῶσας ἐμπορικὰς σχέσεις, καὶ θέλουσα προσέτι νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὴν προσωρινὴν ταύτης κυβέρνησιν ἀρίδην ἀπόδειξιν τῆς φιλικῆς αὐτῆς διαθέσεως, κηδύκησε νὰ διορίσῃ προξένους εἰς τὰ τρία ἐμπορία τοῦ Ναυπλίου, τῆς Σύρας, καὶ τῶν Πατρῶν.

Τῆς κυβερνήσεως ἡ μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς τὸ εὐνόημα δι' οὗ ἡ αὐτοῦ Ἀ. Μεγαλειότης ἐτίμησε τὴν νεοσύστατον ἐπικράτειαν, μεγεθύνεται καὶ ἐκ τῆς ἐλπίδος καὶ τῶν βεβαιώσεων τῆς ὑμετέρας Ἰψηλότητος ὅτι παρακολουθήσει τὸν διορισμὸν τῶν προξένων καὶ διορισμὸς διπλωματικοῦ πράκτορος.

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις μετὰ προθυμίας ἡδίστης ὁμολογεῖ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς, οὐδὲ ὀλιγωρήσει τι τῶν

ὀθωμανικῆς Πόρτας, εὐρίσκει καὶ ἡ Μεγαλειότης αὐτοῦ ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ Βασιλεὺς τὸ ἐνδόσιμον ἵνα φροντίσῃ περὶ τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, αὐτῆς τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καλούσης τὰς δύο ἐπικρατείας εἰς συνεχῇ καὶ ἀμοιβαίως ἐπωφελεῖ ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων αὐτῶν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ λοιπὸν, εἰς ἄλλοτε ἀναβάλλων τὸν διορισμὸν διπλωματικοῦ πράκτορος, ἔκρινεν εὐλογον νὰ προνοήσῃ καὶ εὐθετήσῃ πρὸς τὸ παρὸν τὰ περὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων. Πρὸς τοῦτο δὴ, καὶ ἅμα ἵνα δώσῃ καὶ εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν ἀρίδην ἀπόδειξιν τῆς φιλικῆς αὐτοῦ διαθέσεως, ἀπεφάσισεν ἡ Μεγαλειότης αὐτοῦ νὰ καταστήσῃ ὁμογενεῖς προξένους εἰς τὰ ἐπικαιρότατα τῆς Ἑλλάδος μέρη, τοῦτέστιν εἰς Ναύπλιον, εἰς Πάτρας, καὶ εἰς Σύρον, ὅπου καὶ κηδύκησε νὰ διορίσῃ τὸν Κ. Γρόπιον, τὸν Κ. Μαϊερσβάχ, καὶ τὸν Κ. Βαλεμβούργον.

Ὅθεν σπεύδω νὰ ἀγγείλω τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ σεβαστοῦ μου κυρίου, παρκαλῶν αὐτὴν νὰ παρέξῃ εὖνουν ἀκοὴν εἰς τοὺς ῥηθέντας, καὶ νὰ τοὺς γνωρίσῃ εἰς τὰς ἐγγυρίους ἀρχάς, ὥστε νὰ νέμονται ἐν τοῖς αὐτῶν ἐνεργήμασιν ὅχι μόνον τὰ νόμιμα γέρα, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν προστασίαν καὶ ἀντίληψιν, εἰς τὸν ἀξιωματικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα καθήκουσαν. Ὁφείλουσι δὲ καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς δοθείσας εἰς αὐτοὺς ἐντολὰς ἀξίως πολιτεύεσθαι τῆς προσωπικῆς εὐνοίας τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Κάγω δὲ τοῦ καιροῦ δραττόμενος ἀναεὺ πρὸς ὑμᾶς, κύριε Κόμη, τὸ βεβαίωμα τῆς διαπρεπεστάτης ἀξιώσεως καὶ τιμῆς.

ΜΕΤΕΡΝΙΧΟΣ.

ἐπ' αὐτῇ ἵνα κατασφαλίσῃ καὶ εἰς τοὺς προξένους τῆς αὐτοῦ Ἀ. Μεγαλειότητος ὅσα δικαιώματα καρποῦνται ἐν Ἑλλάδι περὶ τὰ ἴδια ἐνεργήματα οἱ πράκτορες τῶν συμμάχων ἀνάκτων.

Ὁ Κ. Βαλεμβούργος, ὁ Κ. Μαϊερσβάχ, καὶ ὁ Κ. Γρόπιος δύνανται λοιπὸν νὰ προσδοκῶσι πᾶσαν προθυμίαν καὶ δρᾶσιν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὅσαςκις ζητήσωσι τὴν ἀντίληψιν καὶ προστασίαν αὐτῆς· καθὼς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐλπίζει νὰ τύχῃ τῶν αὐτῶν ὅταν λάβῃ καιρὸν νὰ διορίσῃ προξένους κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς αὐτοῦ Ἀ. Μεγαλειότητος.

Τὸ δὲ μέρος τῶν εἰς αὐτοὺς δοθεισῶν ἐντολῶν περὶ οὗ ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης ἀξιοῖ νὰ ἀναφέρῃ ἐν τῷ τέλει τοῦ γράμματός της διὰ λέξεων εὐμενεστάτων, τοῦτο οἱ κύριοι πρόξενoi ἤδη καὶ ἐξεπλήρωσαν, ὡς τετιμημένοι διὰ τῆς πίστεως τοῦ σεβαστοῦ αὐτῶν ἀνακτος.

Γενέσθω δὲ, παρακαλῶ, ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης παρὰ τῇ αὐτοῦ Ἀ. Μεγαλειότητι ἐρμηνεύς τῶν φρονημάτων καὶ τῶν ἐφάσεων τῶν ἐν τῷ παρόντι σημεινομένων.

Τῷ Λόρδῳ Παλμερστῶνι, ὑπουργῷ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς μεγάλης Βρετανίας.

Ναυπλίῳ, 9 ἰουλίου 1831.

Μιλόρδε, ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ εὐμενῶς με ἐδέχθη κατὰ τὴν ἐσχάτην μου εἰς Ἀγγλίαν ἔλευσιν, καὶ τὴν σπουδὴν αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μοι ἀπεμαρτύρησε, καὶ προεῖπε μάλιστα ὅτι ἡδυνάμην νὰ ὠφελήσω τὸν τύπον τοῦτον ἀναδεχόμενος τὴν προσωρινὴν του κυβέρνησιν, διὰ ταῦτα τολμῶ, Μιλόρδε, νὰ σᾶς ἀποτείνω τὸ παρὸν σήμερον, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ δώσετε προσοχὴν ὀλίγην εἰς τὰ περιεχόμενα.

Μετ' ἀνεκφράστου λύπης βλέπω ἐκ τῶν πρὸς τὸν Κ. Δώκινς τελευταίων ὁδηγημάτων τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὰ ὅποια ἰδιοπίστως μοι προσκοίνωσεν, ὅτι κλίνετε νὰ πιστεύσετε ὅτι ὁ ἐπικρεμáμενος σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα κίνδυνος προέκυψε κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ πολιτεύματος τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως, χρωματισθέντος, ὡς φαίνεται, πρὸς ὑμᾶς δυσμορφότατα. Εἶναι, λέγουσι, τὸ πολίτευμα τοῦτο δύσκοινον, καὶ πρὸς τὸν λαὸν ἐπαχθές· οἱ ξένοι εἰσβάλλουσιν εἰς ὅλα τὰ ὑπουργήματα· ἡ κατασκοπεία εἶναι τὸ κύριον τῆς διοικήσεως ἐλατήριον.

Ἀγνοῶν ἐγὼ ἐπὶ τίνων πραγμάτων στηρίζουσιν οἱ κατήγοροι τὰς κατηγορίας ταύτας, ἐζήτησα μὲν παρὰ τοῦ Κ. Δώκινς διασαφήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν μοι ἔδωκε, δὲν ἔμαθόν τι νεώτερον. Ὅθεν ἔρχομαι ἐπὶ τὰ ἐπόμενα.

Πολλάκις ὁ Κ. Δώκινς ἐν ταῖς μερικωτέραις ἡμῶν συνομιλίαις ἠγωνίσθη μετὰ πολλοῦ ζήλου νὰ μὲ πείσῃ νὰ ἀνακαλέσω πλῆσιόν μου τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες ἐκουσίως παρητήθησαν ἀπὸ τὰ δημόσια ὑπουργήματά των ἵνα συστήσωσιν ἐκ σταθερᾶς προδουλῆς τὴν ὀνομαζομένην παρ' αὐτῶν ἀντιπολιτείαν, καὶ ἐκ πολλοῦ ἤδη φρονεῖ ὁ Κ. Δώκινς ὅτι, προσεταιριζόμενος τοὺς ὀλιγίστους ἐκείνους, ἤθελα ἀναδείξῃ τὴν κυβερνήσιν μου δημοτικὴν καὶ παρὰ πάντων εὐλογητὴν.

Ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ συνεφρόνησα οὐδὲ συμφρονῶ περὶ τούτου· καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου, ἂν ὑποφέρετε, Μιλόρδε, νὰ τοὺς ἀκούσετε.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, τῶν ὁποίων τὴν ἱκανότητα πρῶτος ἐγὼ ὁμολογῶ, εἶναι αὐτοὶ οἱ ὑπὸ διάφορα σχήματα καὶ χρώματα διευθύναντες τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἐλεύσεώς μου. Τί δὲ ἡ Ἑλλάς ἦτον ἐπὶ τῆς διοικήσεως αὐτῶν, ὅλοι γνωρίζουσιν· ἀλλ' ἰδίως καλῶ μάρτυρα τὸν ναύαρχον Κωδριχτῶνα, ἰδόντα τὸν τόπον ἐπὶ τῆς ναυμαχίας τοῦ Νεοκάστρου, καὶ διαπραγματευθέντα πρὸς τὴν τότε κυβερνήσιν.

Ἑλλάς ὑπῆρχε τότε τὸ Ναύπλιον, ἡ Αἴγινα, καὶ τινα ἄλλα ὀχυρὰ μέρη, κακῶς φρουρούμενα, κατὰ τὴν σερεάν καὶ τὸ Αἰγαῖον. Ὁ λαὸς ἡ ἐπλανήτευεν εἰς τὰ ὄρη, ἢ συνεσωρεύετο εἰς τὰ ὀχυρὰ, ὑφιστάμενος

τὴν χειρίστην δεσποτείαν, τὴν τοῦ στρατιώτου, ὑπὸ τῆς ἐνδεΐας καὶ πείνης ὠθυομένου εἰς τὴν ληστείαν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν.

Οὐδὲ θέλω μὲν ἐγὼ ν' ἀποδώσω τὴν τηλικαύτην καταστροφὴν εἰς μόνους τοὺς ἀξιοῦντας τότε κυβερνᾶν τὴν Ἑλλάδα· ὁ Ἑλληνικὸς ὄμως λαὸς, κακῇ τύχῃ αὐτῶν, δὲν εἶναι τόσον ἐπιεικὴς πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἀπονέμει καὶ τὸ ὑπέρογκον ἐξωτερικὸν χρέος, καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ τὰς εὐτυχίας τοῦ Ἰβραχίμ. Πασᾶ, καὶ τὴν πειρατείαν, καὶ ὅλας τὰς συμφορὰς αἱ ὁποῖαι ἔφεραν τὸ ἔθνος εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου.

Καὶ πάλιν, ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα, αὐτοὺς τούτους ἐκάλεσα πλησίον μου, καὶ μετ' αὐτῶν ἠθέλησα νὰ μοιρασθῶ τὴν εὐθύνην τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως· αὐτοὶ δὲ πῶς ἐπλήρωσαν τὴν προσδοκίαν μου;

Πᾶσαν εὐκαιρίαν ἐπιδεξίως μετεχειρίσθησαν, πᾶσαν ὑπόθεσιν ὅπως οὖν δύσκολον προθύμως ἐξεδούλευσαν, καταγινομένοι νὰ συμποδίσωσι, νὰ δυσφημίσωσι, καὶ νὰ παραλύσωσι τὴν κυβέρνησιν τῆς ὁποίας ἦσαν μέρος. Κεῖνται αἱ ὑλικάι ἀποδείξεις τῆς οἰκτρᾶς ταύτης ἀληθείας ἐν τοῖς κοινοῖς γραμματοφυλακίαις, καὶ ἔξεστί μοι πιστεύειν ὅτι καὶ τὰ γραμματοφυλάκια τῶν ὑπουργῶν τῶν συμμάχων Αὐλῶν δὲν στεροῦνται αὐτῶν, ἂν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ἀποφασίσῃ νὰ κοπιᾷ καὶ ἀναθεωρήσῃ ἐπὶ τούτῳ ὅσας ἔξιστορήσεις πλουτεῖ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ἔχω δὲ ὁμοίους ὅλους τοὺς συνιστῶντας τὸ κόμμα τοῦτο Ἕλληνας. Ἀλλὰ κυρίως μὲν πολυπράγμονας καὶ κορυφαίους λέγω τοὺς ἐκ τῆς Φαναριωτικῆς σχολῆς ὁρμωμένους καὶ τοὺς ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ ἐκπνεύσαντος Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων· οἱ δὲ λοιποὶ συνίστανται, τὸ μὲν, ἐκ τινων προκρίτων, ποθούντων τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐπιρροήν των, τὸ δὲ, ἐκ τινων νέων πρεσβεούντων τὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ κρυπτῶν ἐταιρικῶν. Οἷτε πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, μὴ εὐχαριστούμενοι εἰς κυβέρνησιν ζῶσαν καὶ χωρὶς αὐτοὺς, ἐργάζονται ἐλπίζοντες νὰ συστήσωσιν ἄλλην, ὅλως ὑποκειμένην εἰς τὰ θελήματά των.

Ἐπ' ἀληθείας δὲ πῶς οἱ πρόκριτοι οὗτοι, γινόμενοι διευθυνταὶ

τῶν πραγμάτων, ἤθελαν δυνήθῃ νὰ ἐνεργήσωσι τὴν ἐξουσίαν, μὴ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀναγκαίαν ἰκανότητα, στερούμενοι καὶ τῶν ἐλαχίστων γνώσεων, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν μετριώτατα εἰδότες γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν !

Ἐπειτα καὶ ἡ ἀντιποιητὴ ἀριστοκρατία αὕτη συνιστᾷ ἄρα γε, ἢ δύναται νὰ συστήσῃ σῶμα, ἐνότητα ἔχον πνεύματος καὶ ἐνεργείας; Ἐν ὅσῳ ἡ παροῦσα γενεὰ ζῇ, οἱ ταύτης τῆς τάξεως Ἕλληνες πρὸς μὲν πολυπραγμοσύνην καὶ συμποδισμόν τῶν καθεστώτων εἶναι καλοί, ὥς ἐκ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν παθῶν αὐτῶν κινούμενοι, πρὸς δὲ στηριγμὸν καὶ σύστασιν κυβερνήσεως, πολὺ ἀπέχουσι.

Τὸ αὐτὸ φρονεῖ καὶ ὁ Κ. Δώκινς, καὶ πολλάκις μοι ὡμολόγησεν ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀναδειχθῶσι καὶ πάλιν κυβερνήσεις, ἡ Ἑλλάς πάντως θέλει μεθυποπέσῃ εἰς ὀλεθριωτάτην ἀναρχίαν.

Προσθέτω δὲ ὅτι αὐτοὶ, μὴ ἔχοντες πλεόν μὴδὲ δυνάμειοι ἔχειν οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, οὐδὲ φάντασμα κυβερνήσεως δύνανται νὰ συστήσωσιν, ἂν δὲν βληθῶσιν ὑπὸ τὴν σκέπην ξένης χειρὸς καὶ δυνάμεως, ὅχι ἠθικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑλικῶς.

Ἄν εἶχεν ἄλλως τὸ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ κόμματος τούτου, διὰ τί ἀπὸ τριῶν ἐτῶν, μάλιστα δὲ ἐσχάτως, δὲν ἡδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του; Καὶ ὅμως οὐδ' ἐστερεῖτο οὐδὲ στερεῖται βοηθῶν. Τρις ἐδοκίμασε νὰ φέρῃ τὸν στρατὸν εἰς ἀνταρσίαν, καὶ τρις ἀπέτυχεν. Ἡγωνίσθη νὰ σηκώσῃ εἰς ἀποστασίαν τὰς ἐπαρχίας τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ αὐταὶ ἔμειναν ἡσυχοὶ. Σήμερον τέλος σπουδάζει νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸ ἔθνος τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου δι' ἐφημερίδος παρορμώσεως τὸν λαὸν εἰς ἀφηνιασμόν, τὸν ὅποῖον ζητεῖ νὰ καταστήσῃ νόμιμον διὰ τῶν ἀναφορῶν.

Ἐν τοσούτῳ ἡ γενικὴ τάξις οὐδαμῶς ἐπαράχθη μέχρι τοῦδε, ὅλοι οἱ ὑπηρετικοὶ εὐρίσκονται εἰς τὰς θέσεις των, καὶ οἱ φόροι εἰσπράττονται, δυσκόλως μὲν, ἀλλ' εἰσέρχονται ὅμως εἰς τὸ ταμεῖον. Σὺ ἐρωτῶ λοιπὸν, Μιλόρδε, ἂν ὁ λαὸς δὲν ἤθελε τὴν παροῦσαν κυβερνήσιν, πῶς αὕτη ἡδύνατο νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα ὅπως τὰ ἐκπληροῖ, τουτέστι διὰ τῶν ἐγγόμων καὶ συνήθων ὁδῶν;

Τέλος αἱ πληροφορίες τὰς ὁποίας ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἔλαβε περὶ τῆς στάσεως τῆς κυβερνήσεως ταύτης, εἶναι γυμναὶ πάσης ἀληθείας, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ τέλει τῶν πρὸς τὸν Κ. Δώκινς ὁδηγιῶν, ὅτι δηλαδὴ τὸ σῶμα τοῦ Κυβερνήτου ἐσχεπάσθη ἀπὸ παντὸς κινδύνου, προσταχθέντων τῶν γαλικῶν στρατευμάτων νὰ τὸν φυλάξωσιν.

Ἄλλ' ἐγὼ, ὅταν ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος μοι ἐπρόσφερε τοῦτο, τῷ ἀπεκρίθην διὰ τοῦ γράμματος τοῦ ὁποίου τολμῶ νὰ σᾶς περικλείσω ἴσον. Καὶ δύναμαι, Μιλόρδε, τρανότατα νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι καὶ ἐταξείδευσα πάντοτε καὶ ζῶ καὶ σήμερον ἐν τῇ Ἑλλάδι ὡς καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀποβάσεώς μου, καὶ ὅτι καὶ σήμερον καὶ τότε καὶ πάντοτε τὴν κεφαλὴν μου τίθημι ὑπὸ τὴν φρουρήσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδίας μου πολιτείας.

Δὲν κρύπτω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ ἀπέβησαν δυσκολώτερα καὶ κινδυνωδέστερα, ὅχι ἐκ τῆς ἀχαριστίας ἢ τῆς στασιώδους διαθέσεως τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἵνα εἶπω μετὰ πάσης παρρησίας, ἐκ τῆς βοθησίας ἣν εὕρισκousι παρὰ τῶν ξένων πρακτόρων οἱ ῥαδιουργοῦντες κατὰ τῆς κυβερνήσεως!

Δέον νομίζουσιν οἱ κύριοι πράκτορες νὰ δέχωνται, νὰ περιποιῶνται καὶ νὰ εὐνοῶσι τοὺς ἀνθρώπους τούτους. Οὕτως ἄρα γε ἔχουσι νὰ διδάξωσι τὸ ἔθνος ὅτι ἡ κυβερνήσις του ἀξιοῦται τῆς εὐδοκίας τῶν συμμάχων Δυνάμεων;

Ἡ ἐφημερὶς τῆς Σμύρνης, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Ἰδρας, αἱ κηρύττουσαι τὴν ἀποστασίαν, ἔρχονται τακτικῶς εἰς τοὺς Προσέδρους, καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς τὰς μεταδίδουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς καὶ μηδόλως φροντίζοντας.

Δὲν θέλω νὰ συνεχίσω τὴν λυπηρὰν ταύτην διήγησιν, ἀλλ' ἀνέφερα μόνον τὰ ἀνωτέρω, ἵνα σᾶς ἀποδείξω, Μιλόρδε, ὅτι κυβερνήσις οὕτω πολεμουμένη, καὶ ὅμως εἰσέτι πειθαρχουμένη παρὰ τοῦ ἔθνους, καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ καὶ εὐταξίαν δυναμένη φυλάττειν, ἀδύνατον νὰ ᾔηται κυβερνήσις λαομίσητος.

Τόση εἶναι ὅμως ἡ τυφλὴ ἔπαρσις τῶν κορυφαίων τοῦ παρ' ἡμῖν

ἐπαναστατικοῦ κόμματος, ὥστε πρὸ ὀλίγου ἔβαλαν νὰ περιφέρωσι τὰ ἄρθρα τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων αἱ ὁποῖαι λαλοῦσι περὶ τῆς ὑποτιθεμένης συμμαχίας τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Πόρτας. Πρὸς τοῦτοις τὸ μέγα καὶ μυστηριῶδες τέχνημα τοῦ κόμματος (ἐὰν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μυστήριον ἐν Ἑλλάδι) εἶναι τὸ νὰ πείθῃ τοὺς ἀπατωμένους ὅτι, εὐθὺς ἀφ' οὗ τὸ ἔθνος ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὴν παροῦσαν κυβερνήσιν του καὶ συστήσῃ κυβέρνησιν συνταγματικὴν, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία θέλουσι προμηθεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅρια πλατύτατα, καὶ τὴν Κρήτην ὁμοῦ καὶ τὴν Σάμον.

Μεταβαίνω ἤδη εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν, ὅτι δηλαδή οἱ ξένοι ἔχουσι τὰ ἐπικερδέστερα ὑπουργήματα.

Ἀποκρίνομαι ὅτι ξένοι δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ τακτικοῦ, εἰς τὰ ὀπλοφυλάκια, εἰς τὸ μηχανικόν, καὶ εἰς ὅσα μέρη τῆς διοικήσεως χρειάζεται νὰ ὁδηγήσωσι καὶ νὰ διδάξωσι τοὺς Ἕλληνας. Οὔτε τὰ τῆς δικαιοσύνης οὔτε τὰ οἰκονομικά δύνανται νὰ διακοσμηθῶσι κατ' ἀρχῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι λυσιτελῶς παρ' ἄλλων ἢ παρὰ ξένων, ἐχόντων πολλὴν ἱκανότητα, καὶ τιμιότητα, καὶ κατὰστασιν ἀνεκδοῇ καὶ αὐθύπαρκτον.

Οὐδὲ θέλω, Μιλόρδε, νὰ καταδαπανήσω τὸν καιρόν σας δίδων πολὺν πλατυσμόν εἰς ταύτην τὴν γνώμην, ἵνα σᾶς ἀποδείξω τὸ σπουδαῖον καὶ ἀνεπισφαλές αὐτῆς. Οὐδὲ πρὸς τὴν ψευδῇ εἰδήσιν ἣν σᾶς ἔδωκαν περὶ τῆς κατασκοπίας καὶ τυραννίας τῆς κυβερνήσεως θέλω ἀποκριθῇ διὰ μακρῶν ἐπιχειρημάτων.

Ἄν τοιοῦτος ᾗτον ὁ χαρακτήρ καὶ τοιαῦτα τὰ ἐλατήρια τῆς κυβερνήσεως, πῶς ἤθελεν ἀφήσῃ εἰς ὑπαρξίν τὰς μηχανουργίας τὰς πρὸ πολλοῦ κατ' αὐτῆς ἐτοιμαζόμενας; Μαθοῦσα ἐν καιρῷ διὰ τῶν κατασκόπων τὰ πράγματα, εἶχε καὶ φυλακὰς ἵνα τὰ περιστείλῃ.

Αἱ δὲ ἐπαρχίαι, ἐξ ἐναντίας, καὶ ἡ ὁλότης τοῦ ἔθνους τοῦτο μὲ ἐπιμέμφονται, ὅτι ἐξ ἀρχῆς δὲν ἐξέβαλα ἐκ τῆς Ἑλλάδος τοὺς Φαναριώτας καὶ τοὺς μαθητάς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τοὺς διεξάγοντας τὰς κακούργους συσκευὰς ταύτας. Τοῦτο δὲν ἔπραξα, πρῶτον, κηλούμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι θέλουσι διορθωθῇ ἐκ τῆς νέας θέσεως εἰς

ἦν παρ' ἐμοῦ ἐτάττοντο, καὶ ὕστερον ἐνόμισα προτιμότερον νὰ τοὺς ἀφήσω νὰ κριθῶσιν ἐκ τῶν ἔργων των, ὡς καὶ θέλουσι κριθῇ ἢ ταχύτερον ἢ βραδύτερον.

Ἐλπίζω, Μιλόρδε, ὅτι ἔταν λάβετε τὸ μακρὸν τοῦτο γράμμα, τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον θέλει ἔχει τελειωμένας τὰς περὶ Ἑλλάδος ἀποφάσεις. Ἀλλ' ἂν ἀκόμη δὲν ετελείωσε, σπεύσατε, ἰκετεύω, τὸ ἔργον, μὴδὲ ἀνέχεσθε νὰ τρέχῃ ὁ τόπος οὗτος τὸν καθημερινὸν κίνδυνον τῆς διαφθορᾶς, τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας· διότι πολὺ δεινότερα πάσης ἐννοίας ἐνδέχεται νὰ ᾖναι τ' ἀποτελέσματα.

Αἱ μεθόριοι ἐπαρχίαι τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας πλήρῃ ἐπανάστασιν ἄγουσι, καὶ ὁ Βεζίρης κάθηται ἐπ' ἀμύνης. Τί θέλει γείνη, ἂν καὶ οἱ Ρουμελιῶται ἐπιδιοθῶσιν εἰς τὰς ἀρχαίας των ἔξεις καὶ εἰς τὰ μηχανήματα τῶν θελόντων ἔχειν παρ' αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην ἐπιρροὴν καὶ ἀξίωσιν; Καὶ τὸ Αἰγαῖον πάλιν θέλει πληρωθῇ πειρατῶν, καὶ τότε αἱ Δυνάμεις βιασθήσονται μετελθεῖν πολιτεύματα ἀνοικειότερα πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς συμμαχίας αὐτῶν.

Περισσότερα νὰ σᾶς εἴπω, Μιλόρδε, δέν μοι ἀνήκει, ἀλλὰ μόνον παρακαλῶ νὰ διαβάσετε τὸ γράμμα μου μετὰ συγκαταβάσεως. Καὶ ἂν πρὸς πλήρωσιν τοῦ τῆς Ἑλλάδος κλήρου ἀπαιτῆται νὰ ὑποβληθῇ ἡ διοίκησίς μου εἰς τὴν κρίσιν τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν, εὐελπὺς εἶμαι ὅτι δέν θέλετε στήσῃ τὴν διάγνωσιν πρὶν με ἀκούσετε. Τὴν εὐδοκίαν ταύτην καὶ ζητῶ καὶ προσμένω παρὰ τῆς εὐθύτητός σας.

Ἡ ὁμολογία μου σᾶς εἶναι γνωστῇ, Μιλόρδε. Πρὶν ἀναδεχθῶ τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος ἀπεσάφισα πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς, καὶ πρὸς τοὺς πρέσβεις αὐτῶν συνελθόντας ἐν Πόρῳ, καὶ πρὸς τοὺς Προσέδρους ὕστερον ἐπανέλαβον, ὅτι ἀναγκα χρειάζεται ἡ Ἑλλάς ἵνα ὑπάρξῃ ἐπικράτεια ἐλευθέρα καὶ αὐτόνομος, καὶ ὅτι ἐγὼ μετὰ χαρᾶς ἀνελάμβανα τὴν προπαρασκευὴν τῆς τοιαύτης σωτηρίου ἀποκαταστάσεως.

Καὶ τὰ πράγματα καὶ ἡ ἰδία μου πείρα μ' ἐβεβαίωσαν ἔτι ἰσχυρότερον εἰς τὴν τότε ῥηθεῖσαν γνώμην. Ὅθεν δὲν εἰργάσθην ἐν τῇ Ἑλλάδι οὔτε ὑπὲρ ἑαυτοῦ οὔτε ὑπὲρ τῶν ἐμῶν, καὶ ἡ διοίκησις καὶ αἱ δοξασταί μου εἶναι ὅλως ἀμέτοχοι προσωπικοῦ συμφέροντος, ἐκτὸς ἂν λογισθῇ προσωπικὸν συμφέρον κρείττονος γένους ἢ πλήρης μου αὐταπάρνησις.

Καθὼς ἔχουσι τὰ πράγματα σήμερον ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, τοῦτο καὶ μόνον δὲν παύω ζητῶν, ἵνα αἱ Δυνάμεις κόψωσιν ὅπως οἶδασι τὴν περὶ κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος σπουδαιοτάτην κρίσιν.

Καὶ πιστεύσατε, Μιλόρδε, ὅτι ὅλων τῶν ἀποφάσεων καταθυμιωτάτη ἔσται εἰς ἐμὲ ἡ ἀπαλλάξουσά με τάχιον ἐκ τοῦ ἐπικειμένου μοι βάρους.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς.

Ναυπλῖω, 11 ἰουλίου 1831.

Διὰ τῶν ἡμετέρων ἐγκυκλίων τῆς 7 μαΐου καὶ τῆς 5 ἰουνίου γνωστάς ἐποιήσαμεν εἰς τὴν διοικουμένην ὑφ' ὑμῶν ἐπαρχίαν τὰς μηχανὰς ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν θέλομεν πλέον νὰ δώσωμεν τὴν οἰκείαν προσηγορίαν, ἀγωνιζομένων νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν, καὶ οὕτω νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς ξένους καὶ εἰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὀργᾷ νὰ ἀποσεῖσῃ τὴν καθεστῶσαν κυβέρνησιν, καὶ νὰ συστήσῃ τάχιον ἀφ' ἑαυτῆς ἄλλην, ἣν αὐτοὶ συνταγματικὴν ὀνομάζουσιν.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν διὰ τῶν προκρίτων καὶ δημογερόντων αὐτῶν ἀνέφεραν πρὸς ἡμᾶς ἐσχάτως ὅτι ἀπεδοκίμαζον ὅλως τὰς τοιαύτας ῥαδιουργίας, καὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μαρτυρήσωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὴν εὐθύτητα καὶ ἄτρεπτον πίστιν αὐτῶν. Οὕτω διακειμένοι, μὲ ἀγανάκτησιν βέβαια καὶ λύπην ἐνταῦτ' ὧ θέλουσι μάθῃ

σήμερον ὅτι εἰ αὐτοὶ ἄνθρωποι οὓς προσετληλιτεύσαμεν, ἀποτυφλώ-
θέντες ὥστε νὰ νομίσωσιν ἑαυτοὺς ἀντιπροσώπους πεπιστευμένους
παρὰ τοῦ ἔθνους, καὶ κριτὰς τῶν πράξεων τῆς καθεστῶσης κυβερνή-
σεως, ζητοῦσιν ἤδη νὰ συγκαλεσθῇ συνέλευσις καὶ νὰ γείνῃ σύν-
ταγμα.

Ἡμεῖς φυλάττοντες τὸ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς προσῆκον, δὲν δυνάμεθα
νὰ δώσωμεν ἀμέσως προσοχὴν εἰς τὰ προσποιητὰ παράπονα τὰ
ὁποῖα ἄκρα κακοβουλία ἐχάλκευσεν ἵνα προκαλέσῃ παρόμοια κινή-
ματα· διότι καὶ βάσιμα ἂν ᾔσαν τὰ παράπονα, εἰς συνέλευσιν ἐθνι-
κὴν ἀνῆκε νὰ ζητήσῃ τὴν διόρθωσίν των· εἰς τὴν κυρίαρχον ἐκείνην
ὁμήγυριν, καὶ ὅχι εἰς πολίτας τινάς, ὀφείλει ἡ κυβέρνησις λόγον
τῶν πράξεών της.

Καὶ ὑπερεπιθυμοῦντες νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὸ
κῦρος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως τὴν ὅλην ἡμῶν διοίκησιν, ἠθέλαμεν
σπεύσῃ τὴν συγκαλέσιν αὐτῆς, ἂν λόγοι κρείττονες δὲν μᾶς
ἐκώλυον.

Τὸ ἔθνος δηλονότι δὲν ἀγνοεῖ ὅτι αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις ἀνέλα-
βον νὰ ἀποφασίσωσι περὶ τε τῆς ὁροθεσίας καὶ τῆς τελείας συστά-
σεως τῆς νέας ταύτης ἐπικρατείας· καὶ ἐξέυρομεν βεβαιώτατα ὅτι
ταῦτα ἀποφασίζονται ἐντὸς ὀλίγου καὶ στέλλονται πρὸς ἡμᾶς.

Ἐλάβομεν δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν διαβεβαιώσεις καὶ
εὐδοκίας ἀξιωματικὰς ὑπὲρ συντηρήσεως τῆς καθεστῶσης ἐν Ἑλλάδι
κυβερνήσεως ἕως οὗ αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν συμπληρώσωσι τὸ ἔργον
τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ἀνορθώσεως.

Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι αἱ ἀξιώσεις ἀνθρώπων τινῶν, πλανωμένων
ἐξ ἐπινοιῶν ἀφρόνων ἢ κακοβούλων, δὲν δύνανται νὰ ἀντισταθμί-
σωσι τὰ μέγιστα καὶ καιριώτατα τῆς ἐπικρατείας συμφέροντα.
Διὸ καὶ ἀμεταθέτως ἐγνωνκότες νὰ μὴ ἐκτραπῶμεν τῆς ὁδοῦ τοῦ
καθήκοντος καὶ τῶν χρεῶν ἅπερ εἰς ἡμᾶς τὸ ἔθνος ἀνέθεσε, κατα-
γινόμεθα νὰ ἐτοιμάσωμεν τὴν συγκαλέσιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως
σύγχρονον μὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν συμμάχων, ἐλπίζον-
τες ὅτι τοῦτο ἔσται μετ' οὐ πολὺ. Ἄν ὅμως περιμένοντες δὲν λάβω-

μεν οὐδὲν μέχρι τοῦ ὀκτωβρίου, τότε καὶ ἡμεῖς ἀναγκαῖον θέλομεν κρίνῃ νὰ συγκαλέσωμεν τὴν συνέλευσιν, τὸ μὲν, ἵνα βάλωμεν εἰς τάξιν τὰ οἰκονομικά, τὸ δὲ, ἵνα ἀπολογισθῶμεν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους ὅσα ἐπράξαμεν κατ' ἐπιτροπὴν τῆς ἐν Ἀργεῖ συνέλευσεως.

Σὰς προσκαλοῦμεν λοιπὸν, κύριε, νὰ συνάξετε τοὺς δημογέροντας καὶ προκρίτους τῆς ἐπαρχίας, καὶ νὰ δώσετε πρὸς αὐτοὺς τὰς ἐξηγήσεις ταύτας. Ὅσας δὲ παρατηρήσεις κάμωσι περὶ αὐτῶν, νὰ τὰς συλλέξετε ἐπιμελῶς ἐν πρωτοκόλλῳ καὶ νὰ μᾶς τὰς διαπέμψετε.

Ὅσον ὁ κακὸς δαίμων ἀγωνίζεται νὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν ἣν ἄγει τὸ ἔθνος, ἄρτια καὶ ὀρθὰ φρονοῦν, τόσον καὶ οἱ πολῖται ἐκάστης ἐπαρχίας ὀφείλουσι προσέχειν καὶ γρηγορεῖν, φυλαττόμενοι ἀπὸ τῶν παγίδων καὶ τῶν κακῶν εἰσηγήσεων.

Τούτου καὶ ἐπετύχουμεν ἕως σήμερον, καὶ δὲν ἀφιδάλλομεν ὅτι τῇ ἄνωθεν βοήθειᾳ ἡ Ἑλλὰς εὐδοκίμως θέλει διέλθῃ μέχρι τέλους καὶ τὸν περιεστώτα κίνδυνον, καλοὺς συλλέγουσα τῆς εὐβουλίας αὐτῆς τοὺς καρπούς, συντελοῦσα μὲν εἰς καταρτισμὸν καὶ βεβαίωσιν τοῦ μέλλοντος αὐτῆς κληρώματος, παρὰ δὲ τῶν ἐθνῶν ἀτενῶς προσεχόντων ἐπ' αὐτὴν ἀπολαμβάνουσα νέον θαυμασμὸν καὶ ἀξίωσιν.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίου, 11 ἰουλίου 1831.

Ἀντίγραφον πέμποντες πρὸς ὑμᾶς, κύριοι, τῆς σήμερον παρ' ἡμῶν ἐκδιδομένης ἐγκυκλίου πρὸς τὰς ἐπαρχίας διὰ τῶν ἐκτάκτων ἐπιτρόπων καὶ προσωρινῶν Διοικητῶν, δὲν θέλομεν διατρίψῃ ἐξηγῶντες τοὺς λόγους δι' οὓς καλοῦμεν τὴν προσοχὴν τοῦ τόπου ἐπὶ τὰς κακοβούλους παρεκτροπὰς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων οἵτινες καὶ ἄλλοτε εἰλικρινῶς ὑπακούοντες εἰς τὴν πείραν, συνετέλεσαν, καὶ τοῦ

λοιποῦ ἡδύναντο νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἐπανόρθωσιν τῆς πατρίδος των· οὐδὲ τοὺς λόγους σᾶς ἐξηγοῦμεν ἐξ ὧν ἐκινήθημεν, τὸ μὲν, ἵνα δώσωμεν εἰς τὸ ἔθνος τὴν ἐλπίδα τῆς προσεχοῦς κρίσεως τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καθ' ὅσα προσφάτως ἐβεβαιώθημεν, τὸ δὲ, νὰ δηλώσωμεν πρὸς αὐτὸ τὴν εὐμενῇ τῶν συμμάχων Αὐλῶν σπουδὴν καθ' ἣν, ἀποφαινόμεναι πρὸς ἡμᾶς, εὐδοκοῦσιν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς προσωρινῆς ταύτης κυβερνήσεως ἕως οὗ κριθῶσι παρ' αὐτῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος τὰ τέλεια.

Σᾶς παρακαλοῦμεν μόνον, κύριοι Πρόεδροι, νὰ στείλετε πρὸς τὴν ὑμετέραν κυβέρνησιν τὴν εἰρημένην ἐγκύκλιον, προσεισημειοῦντες τὰ δέοντα, καὶ παροτρύνοντες ἐκ περιουσίας, πρὸς ταχίστην κρίσιν τῶν τῆς Ἑλλάδος, κινδυνευούσης, διὰ τὸ μετέωρον, ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐν Εὐρώπῃ μεγάλων συμβεβηκότων.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 15 ἰουλίου 1831.

Μετὰ σπουδῆς ἀποκρίνομαι πρὸς τὴν γραφὴν δι' ἧς μ' ἐτιμήσατε, στέλλοντές μοι παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Κ. Γόρδωνος, πρεσβευτοῦ τοῦ Μεγαλειοτάτου ὑμῶν Ἄνακτος, τὸ εἰς αὐτὸν δοθὲν ὑπόμνημα παρὰ τοῦ Ἱπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἱψηλῆς Πόρτας περὶ τῆς περιοδείας τοῦ στρατηγοῦ Πίσα εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ ᾧδε συναπτομένῳ ἀνθυπομνήματι, κύριε Πρόεδρε, τὰ γεγονότα ἐκτίθενται μετὰ πάσης τῆς ἀκριβείας, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐξ αὐτοῦ ὁ ἐξοχώτατος Φεῖζ Ἐφέντης θέλει ἀπαλλαχθῇ πάσης ἀμφιβολίας, πληροφορούμενος ὅτι ἐξ ἀθωοτάτων λόγων ἐκινήθη ὁ στρατηγὸς Κ. Πίσας νὰ ζητήσῃ τὴν δίοδον διὰ τῆς γεφύρας τῆς Τατάραινας.

Ἄς ᾔηται βεβαία ἡ Ἱψηλὴ Πόρτα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις οὐδ'

ἡμέλησεν οὐδ' ἀμελήσει οὐδὲν τῶν ἐνόντων ἵνα συστήσῃ ἀνυπερθέτως πρὸς αὐτὴν τὰς φιλικὰς καὶ γειτονικὰς σχέσεις.

Καὶ ἐσπούδασε μὲν καὶ ἀφ' ἧς ὥρας ἐκοινοποιήθησαν εἰς αὐτὴν αἱ πράξεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, νὰ διατηρήσῃ πανταχοῦ τὴν ὑφεστῶσαν κατάστασιν, τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν, ἕως ὅτου ἐνεργηθῶσι τὰ τῶν συμμαχικῶν ἀποφάσεων περὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, καὶ ἤδη συντονωτέραν ἀγρύπνησιν καὶ σπουδὴν θέλει ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς ὑπηρέτας αὐτῆς, ὅπως εἰρηνικῶς φθάσωμεν εἰς τὴν καιρὸν τοῦ ἀσφαλισμοῦ καὶ τῆς ἀναψυχῆς τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων.

Ταύτας τὰς ἐξηγήσεις καὶ βεβαιώσεις σᾶς παρακαλῶ, κύριε Πρόσεδρε, νὰ μεταδώσετε πρὸς τὸν ἐξοχώτατον παρὰ τῇ Πόρτᾳ πρεσβευτὴν τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ Ἀνακτοῦ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1831.

Ἡ κυβέρνησις δὲν ἔλειψε νὰ σᾶς μεταδώσῃ ἐν καιρῷ τὰς εἰς αὐτὴν ἐλθούσας πληροφορίας περὶ τῶν ἐνεργουμένων παρὰ τινων ἀνθρώπων, συνηγμένων ἐν Ἰδρᾷ, κατὰ τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας ἣν εἰσέτι νέμεται ἡ Ἑλλάς, καὶ ἐπομένως κατὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς συμφερόντων τὰ ὅποια αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαὶ εὐμενέστατα προστατεύουσιν.

Οὔτε ἡ μακροθυμία τῆς κυβερνήσεως, οὔτε ἡ θεραπευτικὴ ὑμῶν μεσιτεία, οὔτε ἡ τῶν ὑμετέρων συμπρακτόρων, ἠδυνήθησαν νὰ φέρωσι τοὺς ἀνθρώπους τούτους εἰς ἐπίγνωσιν τῆς πλάνης των καὶ εἰς ἀπόθεσιν τῆς κακῆς αὐτῶν πολυπραγμοσύνης, ἀλλὰ σήμερον ἐπέδειξαν καὶ τι βαρύτερον, φανεροῦν πλεόν καὶ τὸν σκοπὸν ὃν προσέθεντο καὶ τὰς ὁδοὺς δι' ὧν τείνουσι πρὸς αὐτόν.

Τὴν νύκτα τῆς 14 (26) τοῦ τρέχοντος, ἑκατὸν πεντήκοντα Ἰδραῖοι, ἀρχηγὸν ἔχοντες, ἓνα, τὸν ὁποῖον εἰσέτι δὲν ὀνομάζομεν, ὡς μὴ πιστεύοντες τόσῃ ἀπόνοιαν παρ' αὐτοῦ, ἐλθόντες εἰς τὸν λιμένα Πόρου, ἐκυρίευσαν τὴν φρεγάταν Ἑλλάδα, σκοπὸν ἔχοντες νὰ τὴν ἀνάξωσι καὶ συγκινήσωσι μὲ ἄλλα πλοῖα ἐν Ἰδρᾷ ὀπλιζόμενα· λέγουσι δέ τινες ὅτι καὶ τὴν ὀπλοθήκην σκοποῦσι νὰ κυριεύσωσιν οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι.

Ἡ κυβέρνησις ἀμέσως ἐφρόντισε κατὰ τοιοῦτου τολμήματος ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῇ, ἐξ ὧν ἐλπίζει ὅτι θέλει στήσῃ τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ· ὀφείλει ὁμως πρὸς περισσοτέραν βεβαιώσιν νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐνταῦθα παρευρισκομένων θαλασσιῶν δυνάμεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἰδιολογούμενοι πρὸς ἡμᾶς οὕτω πάνυ πρόην μετὰ τῶν ὑμετέρων συμπρακτόρων, μᾶς ἐβεβαίωσατε ὅτι οἱ περίπλοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων θέλουσι θεωρεῖ τοῦ λοιποῦ τὰ ναυτιλιακῶν γραμμάτων στερούμενα Ἑλληνικὰ πλοῖα ὡς πειρατικά. Καὶ ἰδοὺ αἱ πειρατεῖαι ἤρχισαν, διότι τὸ ἐν Πόρῳ γανόμενον ἄλλως δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ.

Ἐπομένως ἀξιούμεν ὑμᾶς, κύριε Πρόσεδρε, νὰ προσκαλέσετε μετὰ τῶν συμπρακτόρων τοὺς συμμαχικοὺς περιπλοάρχας ἵνα συμφωνήσωσι καὶ συνδιαπράξωσι μὲ ἡμᾶς ἄνευ ἀναβολῆς ὅσα ἱκανὰ νὰ πείσωσι τοὺς ἐν Ἰδρᾷ πρωταιτίους τῶν ἀπονενοημένων καὶ κακούργων τούτων κινημάτων, ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις δὲν θέλουσι τὰ ἀνεχθῇ, ἀλλὰ θέλουσι τὰ ἀμαυρώσῃ καὶ περιστείλῃ παραδειγματικῶς.

Οὐδ' ἀμφιβάλλομεν, κύριε Πρόσεδρε, ὅτι τοιαύτη εἶναι τῷ ὄντι ἡ θέλησις τοῦ Μεγαλειστάτου καὶ σεβαστοῦ ὑμῶν Ἄνακτος, ὑπ' ὃψιν ἔχοντες γράμματα μαρτυροῦντα αὐτὴν, ὡς οὐδὲ περὶ τῆς βοηθείας ἀμφιβάλλομεν τῆς παρὰ τοῦ Κ. Ναυάρχου Ρικάρδου καὶ τοῦ Κ. Αλαλάνδου καὶ τοῦ Κ. Λυόνσου, δοθησομένης εἰς τὴν κυβέρνησιν πρὸς προκατάληψιν τῆς ἐπαπειλουμένης κατὰ τὸ Αἰγαῖον ἀταξίας.

ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ.

Πρὸς τὸν Πρόσεδρον τῆς Ῥωσσίας.

Λυπούμεθα ὅτι ὁ Κ. Ρουάν λείπει ἐκ τῆς προεδρίας αὐτοῦ, καὶ ὁ Κ. Λαλάνδος εὐρίσκεται εἰς Νεόκαστρον, καὶ ὁ Κ. Αυόντος ἀνεχώρησε χθὲς. Ἀλλὰ διὰ τὸ κατεπεῖγον τῶν περιστάσεων ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε προτρέψῃ τὸν Κ. Ναύαρχον Ρικόρδον νὰ ὑπάγῃ εἰς Πόρον ἵνα κωλύσῃ τοὺς ἐξ Ὑδρας πειρατὰς τοῦ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν σκοπὸν των.

Πρὸς τὸν Πρόσεδρον τῆς Ἀγγλίας.

Λυπούμεθα, κύριε, ὅτι ἀκριβῶς χθὲς τὸ πρωὶ ἐξέπλευσεν ἡ Φρεγάτα Μαδαγάσκαρ ἐκ Ναυπλίου.

Πρὸς τὸν Πρόσεδρον τῆς Γαλλίας.

Μεγάλως λυπούμεθα, κύριε Βάρων, ὅτι ἐβραδύνατε μέχρι τοῦδε νὰ ἐπιστρέψετε εἰς Ναύπλιον. Ἀλλ' ἐλπίζοντες ὅτι καθ' ὁδὸν εὐρίσκεσθε ἐπιστρέφοντες, στέλλομεν τὴν παροῦσαν εἰς τὴν γραμματεῖαν ὑμῶν.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1831.

Οἱ ἐν Ὑδρᾷ ὤρμησαν εἰς τόλμημα μέγα, δι' οὗ ἀπέδειξαν καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν καὶ τὴν μέθοδον τῆς διαπραξέως, στείλαντες εἰς Πόρον διακοσίους ναύτας ἵνα κυριεύσωσιν ἐξαφνικῶς τὴν Φρεγάταν Ἑλλάδα, ἄοπλον οὖσαν.

Πρὸς τοῦτο ἡ κυβέρνησις ἐζήτησε μὲν καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ἐν ταῦθα συμμαχικῶν περιπλοαρχῶν, ἔστειλε δὲ εἰς Πόρον καὶ στρατεύματα ἐλαφρά ἵνα προκαταλάβωσι τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ. Ἀλλ'

ἐκ τῶν τριῶν περιπλοαρχῶν μόνος ὁ Κ. ναύαρχος Ρικόρδος εὐρεθεὶς εἰς Ναύπλιον κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν, ἅμα προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ρυκμάνου, προσέδρου τῆς Ῥωσσίας, ἀμέσως ἀπῆρεν εἰς Πόρον μὲ ὅλα τὰ περὶ αὐτὸν πλοῖα. Τὰ αὐτὰ αἰτησάμενοι καὶ παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐξομεν καὶ τῶν περιπλων τοῦ, τε Γαλλικοῦ καὶ Ἀγγλικοῦ τὴν συνεργίαν, ἅμα μαθόντων τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, τῆς κυβερνήσεως τὰς αἰτήσεις.

Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα σήμερον. Ἡμεῖς δὲ ἐλπίζομεν ὅτι τὸ κακὸν θέλει διαλυθῇ, φυλαττομένης τῆς κοινῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας. Ἄν ὅμως ἄλλως συμβῇ, καὶ νέοι κίνδυνοι ἐπιχυθῶσιν εἰς τὸ ἔθνος, πάλιν πεποιθήμεν ὅτι διὰ τῆς φρονήσεως τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διὰ τοῦ ζήλου τῶν διοικούντων θέλουσι διασκεδασθῇ.

Ταῦτα σᾶς ἀναγγέλλομεν ἀκριβῶς ἵνα ἀποκρούετε τὰς ἐπιθροήσεις καὶ ἀναιρῆτε τὰς ψευδεῖς φήμας τὰς ὑπὸ τῶν κακοβούλων διαδοθησομένας πρὸς σκανδαλισμὸν τῶν φιλησύχων κατοίκων τῆς ἐπαρχίας σας.

Ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας θέλει σᾶς γράφει τὰ ἐκ Πόρου.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1831.

Ἐκ τῶν χθὲς τὸ ἐσπέρας ἐλθουσῶν μοι ἐκ Πόρου εἰδήσεων μανθάνω ὅτι ἡ *Μαδαγάσκάρ* φρεγάτα τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, μόνον περάσασα παρὰ τὴν νῆσον, ἐπλευσε πρὸς Σαλαμῖνα καὶ πρὸς Ἀθήνας· ἐξ οὗ ἐματαιώθη πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἐλπίς ἣν καὶ ἐγὼ εἶχον καὶ ὑμεῖς συνηλπίζετε χθὲς μετ' ἐμοῦ. Εὐρίσκεται δὲ μόνος εἰς Πόρον ὁ Κ. ναύαρχος Ρικόρδος.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐξ ὧσων οὗτος γράφει πρὸς τὸν Κ. Βάρωνα Ρυκ-

μάνον καὶ ἐξ ὧτων καὶ γὰρ εὐθυτέρως πληροφοροῦμαι, οἱ Ἰδραῖοι φαίνονται πεπεισμένοι ὅτι τὰ Ἀγγλικά καὶ Γαλλικά πλοῖα δὲν θέλουσι τοὺς κωλύσῃ νὰ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπόν των, εἶναι μεγάλη καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη νὰ ἀπαλλαχθῶσι τάχιον τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἐξ ἧς μέλλουσι νὰ πάθωσι τὰ ὀλεθριώτατα καὶ τὸ ναυτικὸν καὶ ἡ Ἑλλάς ὅλη. Διότι ἤδη χθὲς σᾶς ἐμήνυσα διὰ τοῦ μερικωτέρου γραμματίου μου ὅτι ὁ Μιαούλης εἶπε πρὸς τὸν Διοικητὴν ὅτι τότε θέλει ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ Πόρου μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, ὅταν τὸν παραγγείλωσιν οἱ συμμαχικοὶ περίπλοι. Ὁ αὐτὸς εἶπε καὶ πρὸς τὸν Κ. ναύαρχον Ρικὸρδον ἔτι σαφέστερον, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ ᾧμα θέλει διαλυθῇ, καὶ ἡ φρεγάτα Ἑλλάς εὐθὺς θέλει ἀποδοθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἃν φανῇ πλησίον τῆς φρεγάτας Λοδίτσης καὶ ἐν Ἀγγλικὸν πλοῖον καὶ ἐν Γαλλικόν.

Προδηλότατον ἄρα καὶ ἀναντίρρητον μοὶ φαίνεται, κύριε Πρόεδρε, ὅτι εἰς καὶ μόνος λόγος ὑμῶν καὶ τῶν συμπροσέδρων, ἱκανὸς εἶναι νὰ σδύσῃ πάραυτα αὐτὴν τὴν πηγὴν τῆς ἐπικρεμαμένης τῇ Ἑλλάδι δεινῆς ἀνατροπῆς τε καὶ ἀναρχίας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Κ. Βάρων Ρουὰν ἐτι βραδύνει, δὲν ἠδύνασθε ἄρα γε νὰ συνεκδώσετε ὑμεῖς σήμερον μετὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ρυκμά-νου κήρυγμα κλητεῦον ἐν ὀνόματι τῶν ὑμετέρων Αὐλῶν τοὺς Ἰδραῖους τοὺς κυριεύσαντας τὴν φρεγάταν καὶ θηρεύοντας καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς ὀπλοθήκης, νὰ ἐπιστρέψωσιν εὐθὺς οἴκαδε, διότι οἱ περίπλοι τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν, πειρατὰς ἔχουσιν αὐτοὺς, ὡς πλέοντας ἄνευ διπλωμάτων καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς κυβερνήσεώς των;

Τὸ τοιοῦτο κήρυγμα, σταλὲν παρ' ὑμῶν ἀμφοτέρων πρὸς αὐτοὺς δι' οὗ τρόπου κρίνετε οἰκειότερον, πάντως θέλει ἀρκέσῃ διὰ καὶ θερμῶς σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐνεργήσετε κατ' αὐτὴν τὴν πρωτίαν τὴν πρότασίν μου.

Διότι καὶ χρέος μου εἶναι νὰ χάμω πᾶν ὅ,τι δυνατόν ἵνα προλάβω τὰ βίαια ἔργα καὶ τὴν ἀναρχίαν, καὶ τὸ ἠθικὸν ἔρρισμα ὅπερ σᾶς ζητῶ, κύριε Πρόεδρε, πηγάζει, ἃν δὲν ἀπατῶμαι, καὶ ἐκ τῆς

διανοίας καὶ ἐκ τοῦ γράμματος τῶν πρὸς ὑμᾶς ὁδηγημάτων τοῦ Λόρδου Παλμερστῶνος, τὰ ὅποια ἠξιώσατε νὰ μοὶ δείξετε. Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ περὶ τῶν ὁδηγημάτων τοῦ Κ. Βάρωνος; Ρουάν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι φθάσας ἐνταῦθα θέλει ἀρεσθῇ νὰ εἰσακούσῃ τὴν σήμερον γινομένην πρὸς αὐτὸν αἵτησίν μου ἐν ἰσογράφῳ τῆς παρούσης.

Ἀφ' οὗ οἱ Ὑδραῖοι ἐτόλμησαν νὰ διαλαλήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι τότε θέλουσιν ἀποχωρήσῃ, ὅταν οἱ τρεῖς στόλοι τὸ ἀπαιτήσωσι, καὶ τοῦτο εἶπαν ἐν ᾧ ὁ ναύαρχος Κ. Ρικόρδος ἐστάθη παρατεταγμένος μὲ τὰ πλοῖα του εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος Πόρου, λέγων πρὸς τοὺς Ὑδραῖους ὅτι πρέπει νὰ διαρρήξωσι τὰ πλοῖα του ἵνα ἐξέλθωσι, σᾶς ἐρωτῶ, κύριε Πρόεδρε, τί θέλουσι φρονήσῃ οἱ Ἕλληνες, βλέποντες τὴν Μαδαγάσκὰρ ἀναγομένην ἀπὸ Ναυπλίου, μόλις φαινομένην περὶ τὸν Πόρον, καὶ ἀμέσως ἀπομακρυνομένην;

Πῶς δὲ θέλει ἐξηγηθῇ καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ Κ. Ρουάν, καὶ ἡ βραδύτης τοῦ Κ. Λαλάνδου πρὸς τὸ φθάσαι ἐνταῦθα, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ ἀπόκρισις τοῦ Κ. Βαλλιάν, ἡγεμόνος τοῦ ἐν Ναυπλίῳ σήμερον εὐρισκομένου γαλλικοῦ βρικίου Ἀκταίωνος; Τί πρέπει τέλος νὰ στοχασθῇ (ἂς προσθέσω καὶ τοῦτο) καὶ αὕτη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐὰν κρίνετε δεόν νὰ ἀποποιηθῇτε τὴν σημερινὴν αἵτησίν μου;

Πρόδηλον εἶναι ὅτι τότε οἱ Ἕλληνες ὅλοι θέλουσι πιστεύσῃ, καθὼς καὶ οἱ Ὑδραῖοι, ὅτι οἱ κύριοι Πρόεδροι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας εἶναι μᾶλλον διατεθειμένοι νὰ γνωρίσωσιν ἔθνος καὶ Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τοὺς ἐν Ὑδρᾷ παρὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ. Τότε ποῖαν πίστιν θέλουσι δώσῃ εἰς τὰς προλαβούσας μου πρὸς αὐτοὺς ἐκδηλώσεις ὅτι αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ θέλουσι τὴν συντήρησιν τῆς σήμερον καθεστῶσης τῶν πραγμάτων εἰρηνικῆς τάξεως;

Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν, κύριε Πρόεδρε, νὰ τιμῆσετε διὰ τῆς προσοχῆς σας τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καὶ συσπουδάσαντες σήμερον μετὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ρυκμάνου, νὰ στείλετε ἄνευ ἀναβολῆς εἰς Πόρον τὸ σύμφωνον κήρυγμα ὅπερ σᾶς ἐζήτησα.

Ἀξιωματικῶς δὲν σᾶς γράφω, ἵνα μὴ βραδύνω. Ἄν ἀγκαπᾶτε

ὅμως, ἐντὸς τῆς ἡμέρας θέλει σᾶς σταλῇ ἡ παροῦσα ὑπὸ τὸ ἀξιωματικὸν σχῆμα. Ταύτης τὸ ἴσον στέλλω ἐν τοσούτῳ καὶ πρὸς τοὺς κυρίου Βάρωνας Ρουάν καὶ Ρυκμάνον.

Τῷ Γερουσιαστῇ Κ. Αἰνιᾶνι.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουλίου 1831.

Διὰ τῆς ὑμετέρας μεσιτείας οἱ κύριοι Γεώργιος καὶ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης ἐζήτησαν τὴν συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως ἵνα ὑπάγωσιν εἰς Λιμένι καὶ πείσωσι τοὺς συγγενεῖς των Κ. Κατσάκον, Ἀναστάσιον καὶ Δημήτριον Μαυρομιχάλας, καὶ τοὺς θελήσαντας ἀκολουθεῖν αὐτοῖς, ὅπως ἔλθωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν ζητῆσαι συγχώρησιν, καὶ οὕτω παύσωσι τὰς ἐν Σπάρτῃ ἐγερθείσας ταραχὰς ἐκ τῆς ἀλογίστου καὶ κατακρίτου διαγωγῆς των.

Κομισάντων δὲ τῷ ὄντι τῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀναφορὰν ἧς συνάπτομεν ὧδε ἀντίγραφον, ἡμεῖς πλήρη καὶ ὀλοσχερῇ πίστιν δώσαντες εἰς τὰς ὑμετέρας παραστάσεις περὶ τῆς εἰλικρινοῦς μεταμελείας τῶν Μαυρομιχαλῶν, συγκατετέθημεν καὶ συγκατατιθέμεθα εἰς τὰ ἐπόμενα.

Α. Παραγγέλλεσθε νὰ ὑπάγετε εἰς Λιμένι συμπαραλαμβάνοντες μεθ' ὑμῶν τοὺς Κ. Κωνσταντῖνον καὶ Γεώργιον Μαυρομιχάλας, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἐθνικοῦ πλοίου τὸ ὅποῖον θέλει σᾶς δώσῃ ὁ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν γραμματεὺς.

Β'. Φθάσαντες εἰς Λιμένι, θέλετε ἐνεργήσῃ ὅσα κρίνετε συμφορώτατα ἵνα οἱ μεθ' ὑμῶν Κ. Μαυρομιχάλοι συμπίσωσι τοὺς συγγενεῖς των καὶ μεταδώσωσιν αὐτοῖς τὴν διάθεσιν ἣν μᾶς ἐξέφρασαν ἐν τῇ ἀναφορᾷ των τῆς 5 τοῦ τρέχοντος. Ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ τοῦτο ἐγγράφως διαπιστώσωσι, καὶ οἱ συγγενεῖς των συνομολογήσωσι προσυπογράφοντες, θέλετε τοῖς εἰπεῖ ὅτι ἡ κυβέρνησις, εὐδοκοῦσα ἐπὶ τῇ μεταμελείᾳ αὐτῶν, τοὺς συγχωρεῖ, ἐφ' ᾧ ὅμως νὰ ἐκπλεύ-

σωσι μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τῶν Κ. Κωνσταντίνου καὶ Γεωργίου, καὶ ἔλθωσιν εἰς Ναύπλιον. Θέλετε τοῖς φανερώσῃ προσέτι ὡς παρ' ἡμῶν ὅτι, φθάσαντες εἰς τὴν ἑδραν τῆς Κυβερνήσεως, θέλουσι συμμίξῃ καὶ μετὰ τοῦ γενάρχου αὐτῶν Πέτρου Μαυρομιχάλη καὶ μετὰ τοῦ θεῖου των Ἰωάννου Μαυρομιχάλη, καὶ ὅλοι θέλουσι συμμεταβῇ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ εἰς Αἰγιναν, ὅπου ἡ κυβέρνησις θέλει φροντίσῃ καὶ οἰκονομῆσῃ τὰ κατ' αὐτοὺς ὥστε νὰ ζήσωσιν εὐπρεπῶς ἕως ὅτου τὰ τῆς Σπάρτης διορθωθῶσι καὶ ἡσυχάσωσι τελείως.

γ'. Πρὸς ἐπευκόλυνσιν τῆς ἐκείθεν ἀναχωρήσεως τῶν Κ. Κατσάκου, Ἀναστασίου καὶ Δημητρίου τῶν Μαυρομιχαλῶν, ἃν καὶ αἱ οἰκογένειαι των θελήσωσιν ἀκολουθῆσαι αὐτοῖς, σᾶς δίδομεν . . . φοίνικας, τῆς χρήσεως τῶν ὁποίων θέλετε μᾶς ἀποδώσῃ λόγον ἐπιστρέφοντες (*).

δ'. Ὑποτεθέντος ὅτι αἱ συμβουλαὶ τῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου τῶν Μαυρομιχαλῶν δὲν ἐτελεσφόρησαν πρὸς τοὺς συγγενεῖς των, ἐμμένοντας εἰς τὰ πρὸ ὀλίγου παρ' αὐτῶν πεπολιτευμένα, τότε θέλετε ἐπιστρέψῃ εἰς Ναύπλιον μετὰ τῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου, χωρὶς νὰ δώσετε οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ἢ χρηματικὴν βοήθειαν εἰς τοὺς συγγενεῖς των.

ε'. Τὸ παρὸν διακοινοῦται καὶ πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς Σπάρτης, πρὸς τὸν ὅποιον σᾶς παραγγέλλομεν νὰ γράψετε ἀκριβῶς τὰ περὶ τὴν ἐπιστολὴν σας γυνόμενα. Λάβετε δὲ καὶ ὑμεῖς ὧδε συναπτομένους ἐν ἀντιγράφῳ τοὺς πρὸς τὸν Κ. Εὐγενίδην στελλομένους χρηματισμούς.

Οὐδ' ἀμφιβάλλομεν, κύριε Γερουσιαστὰ, περὶ τῆς σπουδῆς ἣν θέλετε καταβάλλῃ πρὸς λύσιν καὶ καταπάυσιν τῆς ἀνωμαλίας τῆς μεγάλα βλαψάσης τὰ συμφέροντα τῶν τῆς Σπάρτης ἐπαρχιῶν.

(*) Τοῦτο ἐγένετο μὲν, ἀλλ' ἀπετέλεσεν οὐδέν.

Τῷ Κ. Εὐγενίδῃ, Διοικητῇ Σπάρτης.

Ναυπλῖω, 21 ἰουλίου 1831.

Λαβόντες γνῶσιν τῶν εἰς τὸν γερουσιαστὴν Κ. Αἰνιᾶνα δοθεισῶν παραγγελιῶν, θέλετε ἰδεῖ ὅτι ἡ κυβέρνησις καὶ πάλιν ἐπιθυμεῖ νὰ προσφέρῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς Μαυρομιχάλας νὰ μετανοήσωσι διὰ τὰ ἐν Λιμενίῳ προηγουμένως γενόμενα. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ καὶ εὐκαιρίαν νὰ τοὺς οἰκονομήτῃ ὅπως διὰ τοῦ χρόνου ἐπαναλάβωσι τὴν πρέπουσαν θέσιν εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα.

Ὁ Κ. Αἰνιὰν θέλει σᾶς γράψῃ τὴν ἔκβασιν τῆς ἀποστολῆς του καὶ ἂν ᾖναι σύμφωνος μὲ τὰ παρὰ τῶν Μαυρομιχαλῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου πρὸς ἡμᾶς ἐκφρασθέντα, παραγγέλλεσθε νὰ προσκαλέσετε τρανότατα καὶ εὐσημότατα ὅλους τοὺς Σπαρτιάτας τοὺς φέροντας ἤδη τὰ ὅπλα εἰς προφύλαξιν τῶν ἐπαρχιῶν των ἀπὸ τῶν ἐπαπειλουμένων ἐκ τοῦ Λιμενίου ἐπιδρομῶν, νὰ τὰ ἀποθέσωσι καὶ νὰ μένωσιν ἡσυχοὶ εἰς τὰς ἐστίας των.

Ἀφ' οὗ καὶ οἱ Μαυρομιχάλοι ἀναχωρήσωσι, καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς ὑποσχεθῶσι τὰ ὅπλα, θέλετε γνωστοποιήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀμέσως θέλει φροντίσῃ περὶ προσωρινῆς τιнос διατάξεως πρὸς συντήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ ἀρμονίας, ἅμα δὲ θέλει συμβουλευθῇ καὶ τὴν γνώμην τῶν προκρίτων περὶ ὧν οὐδεὶς νὰ προτείνῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν πρὸς σύστασιν καὶ στερέωσιν τῆς εὐτυχίας τῆς Σπάρτης.

Προτρέψατε ἀπὸ μέρους ἡμῶν καὶ τὸν γερουσιαστὴν Κ. Ζανετάκην νὰ συνεργήσῃ μετὰ τοῦ οἰκείου ζήλου διὰ τῶν συμπατριωτῶν πρὸς εὐόδωσιν τῆς τε ἀποστολῆς τοῦ γερουσιαστοῦ Κ. Αἰνιᾶνος καὶ ὅλων τῶν προϋποδειχθέντων ἡμῖν ὡς ἱκανῶν νὰ ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὸ παντελὲς τὴν εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου ὃν διοικεῖτε.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίω, 28 ἰουλίου 1831.

Οἱ πλοίαρχοι κύριοι Λούνσος καὶ Λαλάνδος, ἡγεμόνες τῶν ναυτικῶν μοιρῶν Ἀγγλικῆς τε καὶ Γαλλικῆς, ἡρέσθησαν νὰ μᾶς παραστήσωσι τὰ τῆς ἀποστολῆς ἣν ἀνεδέχθησαν μετὰ τοῦ Ἐξοχ. Κ. ναυάρχου Ρικόρδου ἵνα ἐπαναγάγωσιν εἰς τὸ καθῆκον τοὺς ἀπονενοημένους ἐκείνους τοὺς κυριεύσαντας τὰ ἐθνικὰ πλοῖα καὶ τὴν ὀπλοθήκην τοῦ Πόρου.

Εἶναι δὲ πολλοῦ ἄξιον τὸ νὰ δημοσιευθῶσι τάχιον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ αἱ ἀποφάνσεις αἱ γενόμεναι παρὰ τῶν κυρίων μοιράρχων πρὸς τὸν Κ. Μιαούλην καὶ αἱ ἀποκρίσεις ἃς οὗτος ἐτόλμησε νὰ τοῖς δώσῃ.

Ὅταν τὸ ἔθνος γνωρίσῃ ὅτι οἱ μὲν κύριοι μοίραρχοι ἐκλήτευσαν ἐν ὀνόματι τῶν Αὐλῶν τῶν τοὺς Ὑδραίους νὰ ἀποχωρήσωσιν ἀφίνοντες τὰ πλοῖα καὶ τὴν ὀπλοθήκην τοῦ Πόρου ὅπως τὰ εὔρηκαν, πρὸς δὲ, καὶ ὅτι διαρρήδην ἀπέφηναν ὅτι δὲν θέλουσιν ἀνεχθῆ ἔξερχόμενα εἰς τὴν θάλασσαν ἄνευ διπλωμάτων τῆς κυβερνήσεως οὔτε τὰ ἐν Πόρῳ εὕρισκόμενα πολεμικὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα οὔτε ἄλλα, ὁ δὲ Κ. Μιαούλης, προβάλλων τὰς τῶν ἀνωτέρων του προσταγὰς, οὐδόλως ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τῶν μοιράρχων τὴν κλήτευσιν, τότε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τὰς μὲν δεινὰς ἀκολουθίας τοῦ πράγματος δὲν θέλει φοβηθῆ, θέλει οἰκτείρῃ ὅμως τὴν τοσαύτην ἀπόνοιαν τοῦ ἀνθρώπου.

Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν, κύριε Πρόσεδρε, νὰ μᾶς χορηγήσετε ὅσον ἔνεστι τάχιον τὰς ἐκθέσεις ἃς σᾶς ἔδωκαν οἱ κύριοι μοίραρχοι τῆς συμμαχίας, ἵνα τὰς φέρωμεν εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ρυκμάνω, Προσέδρῳ τῆς Ρωσσίας.

Ναυπλῖω, 30 ἰουλίου 1831.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα δεινῶς νὰ ἐκχέῃ εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἔθνους ὅλου τὴν θλίψιν αὐτῆς ἐπὶ τοῖς ἐν Πόρῳ δυστυχίμασι, καὶ δὴ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πληρῶσασα διὰ κηρύγματος δημοσίου τε καὶ περιφανοῦς, τούτου αὐτοῦ τὸ ἴσον σᾶς διαπέμπει, κύριε Βάρων, σήμερον ἐνταῦθα συνημμένον, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 27 τοῦ φθίνοντος πρὸς ἡμᾶς γράμματός σας (*).

(*) Γράμμα τοῦ Κ. Βάρωνος Ρυκμάνου πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Βιέννη, 27 ἰουλίου 1831.

Ἐξοχώτατε Κυβερνήτα, ἐμάθετε ἤδη τὸ τόλμημα ὅπερ οἱ ἐν Πόρῳ συγκεκλεισμένοι Ὑδραῖοι ἐτόλμησαν καθ' ἐνὸς πλοίου τῆς νκυτικῆς μοίρας τοῦ Αὐτοκράτορος, πυροβολήσαντες ἀπενενημένως καὶ ἀχαρίστως κατὰ τῆς σημαίας τῆς Ρωσσίας, ἣτις δὲν ἐφείσθη οὔτε τὸ αἷμα τῶν στρατιωτῶν τῆς οὔτε τῶν χρηματικῶν αὐτῆς θησαυρῶν ἵνα σώσῃ τὴν πατρίδα των· τόλμημα κατὰ τοῦ ὁποίου πέπεισμαι ὅτι δεινῶς ἀγανακτήσει καὶ τὸ ἔθνος ὅλον μετὰ τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως. Οὐδ' ἤλπιζε βέβαια ἡ Ρωσσία μετὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν τόπον τοῦτον εὐεργετήματα, μετὰ τὴν διηνεκή προστασίαν ἣν πάντοτε ἐχάρισεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, μετὰ τσαύτας ὠφελείας ἃς οἱ πράκτορες αὐτῆς καὶ σήμερον καθ' ἐκάστην ὠφελοῦσι καθ' ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν τοὺς αὐτοὺς τούτους Ὑδραίους ἐρχομένους ἐκεῖτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημαίαν ἣν σήμερον καταιμάτωσαν, οὐδ' ἤλπιζε, λέγω, ἡ Ρωσσία τοιαύτην προσβολὴν καὶ τηλικαύτην ἀγνωμοσύνην.

Καὶ πέποιθα μὲν ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει προνοήσῃ ὅσα ἐπ' αὐτῇ ἵνα προλάβῃ ἄλλα τοιαῦτα τολμήματα ἱκανὰ νὰ καταισχύνωσι τὸ Ἑλληνικὸν ὄνμα· ἀλλ' ἐγὼ ὑπόχρεως εἶμαι, καίτοι ἀλγών, νὰ δώσω εἰς τὴν σεβαστὴν αὐλήν μου γινῶσιν λεπτομερῆ τοῦ εἰκτροῦ τούτου συμβεβηκότος, ἔτι δὲ καὶ εἰδῇσιν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐτοκρατορικὴν πρεσβείαν, ἵνα ἐνεργήσῃ ἀμέσως ὅ,τι κρίνῃ δεόν κατὰ τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων τῶν ἤδη εὐρισκομένων εἰς τοὺς Ρωσικοὺς λιμένας τῆς Μάρμης θαλάσσης.

ΒΑΡΩΝ ΡΥΚΜΑΝΟΣ.

Ἐν αὐτῷ τῷ κηρύγματι βλέπετε ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἤδη καὶ ἐστιγμάτισεν (ἂν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν οὕτω) τοὺς ἐργάτας τοῦ κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς σημαίας τολμήματος, καὶ ὑπευθύνους αὐτοὺς καθιστᾷ ἐπὶ τῇ βλάβῃ ἣν ἐνδέχεται νὰ πάθῃσι τὰ κράτις συμφέροντά της ἀφ' οὗ αἱ δηλώσει; τοῦ, τε ναυάρχου Κ. Ρικάρδου καὶ αἱ ὑμέτεραι φθάσωσιν εἰς Ῥωσσίαν.

Καὶ ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς εὐέλπιδες μένουσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ εὐμένειαν ἀξιώσει ἀποδιαστεῖλαι μὴδὲ συγχῦσαι τὸ μέγα τοῦ ἔθνους ἄθροισμα, ὑπερευγυνωμονοῦν ἐπὶ ταῖς ἐκεῖνου εὐεργεσίαις, ἀπὸ τινων ὀλίγων ἀνθρώπων, ἐμμενόντων ἐξ ἐλεεινῆς πλάνης εἰς θήραν σκοπῶν ἀφρόνων καὶ κατακρίτων.

Μὴδ' ἀμφιβάλλετε, παρακαλοῦμεν, ὅτι θέλομεν φροντίσῃ πάντα τὰ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἵνα προλάβωμεν παρόμοια δυστυχήματα, καὶ ἵνα διανοιξώμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Ἰδραίων ἐπὶ τὰς μακρὰς ἀθλιότητας ἃς ἐξ ἐπιβούλων εἰσηγήσεων κινούμενοι ἐτοιμάζουσιν εἰς ἑαυτούς· τὰ ὅποια ἴσως συντελέσωσι νὰ κατορθώσωσιν ἢτε προκλήρυξις ἢν ὀφειλομένως σᾶς διακοινῶ σήμερον, καὶ ἡ δημοσίευσίς τῆς γραφῆς πρὸς ἣν ἀπαντῶμεν.

Τοῦτο καὶ θερμότατα ἐπιθυμοῦμεν ἐν τῷ ἀκμαίῳ τούτῳ καιρῷ, ὁπότε ἡ συμμαχία ἐμμερίμνως καὶ δραστηρίως καταγίνεται νὰ ἐκπεράνῃ τὸ ἔργον τῆς πολιτικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 4055 ἐγκυκλίου ἡμῶν φανερώσαντες πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ἣν διοικεῖτε, τὸ τόλμημα τῶν Ἰδραίων, ἐλθόντων εἰς Πόρον καὶ κυριευσάντων τὰ πλοῖα τῆς ἐπικρατείας καὶ τὴν ὀπλοθήκην τοῦ ναυτικοῦ, ἔτι δὲ γνωστοποίησαντες καὶ τὴν κήρυξιν δι' ἧς

οἱ κύριοι Πρόεδροι ἔσπευσαν ν' ἀποδοκιμάσωσι διαρρήδην τὸ κα-
κούργημα τοῦτο, ὀφείλομεν σήμερον νὰ σᾶς διαμηνύσωμεν καὶ τὰ
μετὰ ταῦτα μέχρι σήμερον ἐν Πόρῳ γενόμενα, παραγγέλλοντες ὑμῖν
νὰ δημοσιεύσετε πλατέως τὴν παροῦσαν ἡμῶν διαδήλωσιν.

Οἱ κύριοι πλοίαρχοι Λυόνσος καὶ Λαλάνδος οἱ ἐπὶ τῶν δύο ναυ-
τικῶν μοιρῶν Ἀγγλικῆς τε καὶ Γαλλικῆς, ἐνωθέντες εἰς Πόρον μετὰ
τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικόρδου, ἐξεῖπον μὲν πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῆς
ἀνταρτικῆς ἐκστρατείας τὰ αὐτὰ ὅσα καὶ πρότερον ἐκήρυξαν οἱ
κύριοι Πρόεδροι ἐν ὀνόματι τῶν αὐλῶν των, καὶ μετὰ τοῦτο προ-
σεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ τοῦ Πόρου παραδίδοντες εἰς τὴν
κυβέρνησιν τὰ ἐθνικὰ πλοῖα καὶ τὴν ναυτικὴν ὀπλοθήκην. Ἀλλ'
ἂφ' οὗ οἱ Κ. Μαυροκορδάτος καὶ Μιαούλης ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν
ἠδύναντο νὰ ὑπακούσωσιν, ὡς ἔχοντες ῥητάς προσταγὰς παρὰ τῆς
κοινότητος τῆς Ἰδρας, προσταγὰς ἐπικυρωθείσας καὶ δι' ἐπιτροπῆς
ἔπειτα ἐλθούσης ἐξ Ἰδρας εἰς Πόρον, τότε οἱ μὲν κύριοι Λυόνσος καὶ
Λαλάνδος ἀπῆραν εἰς Ναύπλιον ἵνα συσκεφθῶσι μετὰ τε τῶν κυρίων
Προσέδρων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὁ δὲ ναύαρχος Κ. Ρί-
κόρδος ἔμεινεν ἐκεῖ, φυλάττων διὰ τῆς φρεγάτας αὐτοῦ καὶ ἐνὸς
βρικίου τὴν μεγάλην εἴσοδον τοῦ λιμένος, ἡ δὲ μικρὰ ἐφυλάττετο
ἀπὸ ἄλλο ῥωσσικὸν βρίκιον, τὸν Τηλέμαχον.

Τὴν δὲ ἐσπέραν τὴν μετὰ τὴν ἔκπλευσιν τῶν κυρίων μοιράρχων
Λυόνσου καὶ Λαλάνδου, ἐλθούσης ἐξῶθεν μιᾶς Ἰδραϊκῆς κορβέτας,
καὶ θελησάσης νὰ εἰσβάλῃ διὰ τῆς στενωτέρας εἰσόδου τοῦ Πόρου,
καὶ ἀποκρουσάσης διὰ τουφεκισμῶν τὸν λέμβον τὸν παρὰ τοῦ ῥωσ-
σικοῦ βρικίου ἀποσταλέντα πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῆς, ἅμα δὲ κανο-
νοβολησάντων κατὰ τοῦ Τηλεμάχου τοῦ, τε φρουρίου τοῦ Πόρου, ἐκ
προδοσίας παραδοθέντος εἰς τοὺς ἀντάρτας, καὶ τῆς κορβέτας ὀνο-
μαζομένης Σπέτσαι, τῆς προκυριευθείσης παρ' αὐτῶν, συνεκροτήθη
μάχη δύο περίπου ὥρῶν, ἐξ ἧς ἡ μὲν κορβέτα Σπέτσαι ἔχασε τὰ
κατάρτια, ἡ δὲ ἄλλη ἠναγκάσθη νὰ παλινδρομήσῃ.

Ταῦτα πάντα ἀνηγγείλαμεν ἤδη εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας διὰ τῆς
ὑπ' ἀριθ. 4154 προκηρύξεως ἡμῶν, εὐχόμενοι ἵνα συντείνῃ καὶ τὰ

δυστύχημα εἰς τὸ νὰ στήσῃ τοὺς ἀνθρώπους τούτους παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου τῆς κακουργίας, ὅπου τοὺς ὠθοῦσιν ἐπίβουλοι παραινέται.

Καὶ ὁμῶς οἱ ἐν Πόρῳ Ἰδραῖοι, καὶ τοὶ αἱματηρὰν πείραν παθόντες, οὐδόλως ἐφαίνοντο διακείμενοι νὰ παραιτήσωσι τὴν ἄφρονα τῆς ἀντιστάσεως γνώμην, καὶ τὴν ἀφρονεστέραν τῆς ἐπιθέσεως, ὅθεν καὶ τὸ πλήρωμα ἀνενέωσαν τῆς κορβέτας Σπετσῶν, καὶ ἄλλα πλοῖα ἐνεδυνάμωσαν, καὶ ἐπικουρίας ἐζήτησαν παρὰ τῆς κοινότητός των.

Τότε ὁ ναύαρχος Κ. Ρικάρδος ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ προκαταλάβῃ τοὺς σκοποὺς των, κυριεύων τὰς δύο κορβέτας τὰς εὐρισκομένας ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ μοναστηρίου· πρὸς ὃ ἔταξε τὸ βρίκιον Ὀδυσσεά, προστάξας καὶ δύο ἄλλα βρίκια νὰ κανονοβολήσωσι τὸ φρούριον. Ἐλθόντος δὲ ταυτοχρόνως καὶ τοῦ βρικίου Ἀχιλλέως ἐκ Ναυπλίου, καὶ συνεργήσαντος μετὰ τῶν εἰρημένων τριῶν, ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἡ μὲν κορβέτα αἰ Σπέτσαι ἀνετράπη, ἡ δὲ ἄλλη παρεδόθη.

Τοῦτο ἐπλήρωσε τοὺς Ἰδραῖους φόβου καὶ καταπλήξεως. Συστενόμενοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πλοίων τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικάρδου καὶ ἐκ τῶν στρατευμάτων τῆς κυβερνήσεως, τῶν ὁποίων ἐν μέρος κατέλαβε τὰ ὑπὲρ τὴν πόλιν ὑψώματα, ἤρχισαν σωρηδὸν νὰ λειποτακτῶσι, καὶ τῇ ἐπαύριον τῆς φθορᾶς τῆς κορβέτας Σπετσῶν, ὁ Κ. Μιαούλης μόλις εἶχεν ἐν τῇ φρεγάτᾳ ἀνθρώπους εἴκοσιν. Ἐζήτουν δὲ πλέον καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Πόρου ἐπιμόνως ἵνα ὁ Διοικητὴς ἐμβῇ εἰς τὴν πόλιν μεθ' ἐνὸς ἀποσπάσματος ἐκ τοῦ τακτικοῦ.

Οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παρασιωπήσωμεν ἐνταῦθα τοὺς ὀφειλομένους παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπαίνους καὶ τὰς εὐχαριστίας εἰς τε τὸν στρατηγὸν Νικήταν καὶ εἰς τὸν ἀντισυνταγματάρχην Κ. Καλέργην, τοὺς διοικοῦντας τὰ στρατεύματα, διὰ τὸ σταθερὸν καὶ σπουδαῖον καὶ φιλόπατρι τῆς ἐκτελέσεως τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀνατεθέντος δυσκόλου ἔργου.

Ὁ Κ. Μιαούλης, βλέπων, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, ὅτι οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ τὸν ἐγκαταλείπουσι κατ' ὀλίγον, διεμήνυσε πλαγίως πρὸς τὸν ναύαρχον Κ. Ρικάρδον διὰ τε τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ γαλλικοῦ βρικίου

Προμάχου, ἐλθόντος τῇ προπαραμονῇ εἰς Πόρον, καὶ διὰ τῶν Κ. Σαχτούρη καὶ Σαχίνη, ὅτι εἰς πρώτην τοῦ ναυάρχου κατὰ τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος ἐπιθετικὴν κίνησιν, αὐτὸς θέλει αὐσῇ καὶ τὴν φρεγάταν καὶ ὅσα ἄλλα πλοῖα εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

Μαθὼν ὁ ναύαρχος τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὅπως ἄξιαν τῆς ἡλιθίας βαρβαρότητος τῶν ἀποφασισάντων, ἔδωκε λόγον ὅτι οὐδὲν θέλει ἐπιχειρήσῃ ἕως τῆς ἐλεύσεως τῶν συνναυάρχων τοὺς ὁποίους περιέμενεν ἐκ Ναυπλίου ἵνα δώσωσι μετ' αὐτοῦ τέλος εἰς τὴν λυπηρὰν ἐκείνην σκηνήν.

Συνεφωνήθη λοιπὸν ἵνα τὰ μὲν ἀτμόπλοια καὶ ἄλλα ἐθνικὰ πλοῖα ἀφεθῶσιν ἀμέσως παρὰ τῶν Ὑδραίων, ὁ δὲ Κ. Μιαούλης κρατήσῃ τὴν φρεγάταν μὲ πεντήχοντα ἀνθρώπους, καὶ 150 στρατιῶται ἐκ τῶν στρατευμάτων τῆς κυβερνήσεως εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ταῦτα ἐν μέρει ἀπεφασίσθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν τὸ πρῶτ' τῆς 1 αὐγούστου, καὶ πάντα προεμήνουν ταχεῖαν καὶ καταθύμιον ὅσον δυνατόν τὴν διάλυσιν, μετ' ὀλίγας ὥρας ἰδοὺ τί ἔγραψεν ὁ γενναῖος Κανάρης πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

« Ἐν Πόρῳ τῇ 1 αὐγούστου, ὥρα πρωϊνῇ δεκάτῃ καὶ ἡμισείᾳ.

« Ὁ Μιαούλης παρέδωκεν εἰς τὰς φλόγας τὴν φρεγάταν Ἑλλάδα » καὶ τὴν κορβέταν Ὑδραν. Αἰωνία κατάρρα εἰς τὸν ἐργάτην τῆς » θηριώδους ταύτης πράξεως! »

Τὰ στρατεύματα ὁμως κατέλαβον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ σωζόμενα ἔτι ἀτμόπλοια. Ἐν τούτοις, καθὼς καὶ ἐν τῇ ὀπλοθήκῃ καὶ ἐν τοῖς ἀποθεσίοις, εὐρέθησαν φυτύλλια βαλμένα εἰς ὑπόνομους πρὸς ὀλοσχερῇ καταστροφὴν τοῦ Πόρου· πρὸς τὸ ὅποιον, φαίνεται, ὀλίγοι τινὲς στιγμαὶ ἔλειψαν εἰς τὸν Μιαούλην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ.

Αὕτη ἡ ἔκθεσις, σύντομος μὲν, ἀλλὰ πιστὴ, τῶν ἐν Πόρῳ συμβάντων ταῖς προλαβούσαις ἡμέραις. Πᾶν ῥῆμα πρὸς χαρακτηρισμὸν αὐτῶν, κατώτερον ἤθελε μείνῃ καὶ τῆς περὶ αὐτὰ φεικώδους ἀληθείας, καὶ τοῦ ἄλγους ἡμῶν, ὅπερ καὶ τὸ ἔθνος ὅλον βέβαια συναλγεῖ.

Ἄς τολμήσωσιν ἤδη οἱ κακοδαίμονες, οἱ ἀθετήσαντες τὸν λόγον

αὐτῶν, καὶ ἀγενῶς ἐπιθέντες χεῖρα πρηστήριον εἰς τὸ ἀρτιγενὲς ναυτικόν τοῦ ἔθνους νὰ κηρυχθῶσιν, ὡς καὶ πρότερον ἀναιδῶς ἐκηρύττοντο; ἀμύντορες τῶν τοῦ Αἰγαίου κατοίκων, καὶ πρόμαχοι τῶν πασχόντων δικαιωμάτων αὐτῶν. Τὸ ὄνειδος ὅπερ ἐνεδύθησαν, ἀρκεῖ νὰ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν μάλιστα ἐτοιμοπίστων.

Ἐμελλε δὲ ἄρα ἡ καταστροφή τῆς 1 αὐγούστου νὰ γείνῃ καὶ ἀποτροπαιότερα, συμβᾶσα καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς μοίρας ἐπλησίαζον εἰς τὸν Πόρον, φέροντες δῆλωσιν συμφωνηθεῖσαν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ γενναίως ἐλπίζοντες ὅτι δι' αὐτῆς ἤθελε παύσῃ πλέον ἢ χύσις τοῦ αἵματος καὶ ἡ καταφθορά, καὶ ἴσως καὶ ἡ ὀλεθρία ἀποτύφλωσις τῶν Ἰδραίων!

Ταύτην τὴν δῆλωσιν ἡμεῖς μετ' ὀλίγον θέλομεν δημοσιεύσῃ, ἅμα δὲ καὶ τὰς παρεπομένας πράξεις καὶ προνοήσεις τῆς κυβερνήσεως.

Πρὸς τοὺς Ἑλληνας.

Ναυπλίω, 3 αὐγούστου 1831.

Ἕλληνες, λόγοι ἀνώτεροι, τοὺς ὁποίους σήμερον εἰς ὑμᾶς μὲν δὲν ἀποδίδομεν, θέλομεν ὑποβάλλῃ ὅμως εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀντιπροσώπων σας, μᾶς πείθουσι νὰ συγκαλέσωμεν πρῶϊμώτερον τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Καὶ δὴ οἱ μὲν ἑκτακτοὶ ἐπίτροποι καὶ οἱ Διοικηταί, συμμορφούμενοι πρὸς τὸ ὑπ' ἀρ. 10049 Ψήφισμα τῆς 4 μαρτίου 1829, θέλουσι συγκαλέσῃ τοὺς ἐκλεκτορικοὺς συλλόγους, οὗτοι δὲ ἢ θέλουσιν ἐπικυρώσῃ τοὺς πληρεξουσίου τῆς ἐν Ἀργεὶ συνελεύσεως τοῦ 1829, ἢ θέλουσιν ἐκλέξῃ ἄλλους, κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰς ἀναλογίας τὰς ὠρισμένας ὑπὸ τοῦ νόμου.

Οἱ πληρεξούσιοι πρέπει νὰ εὐρεθῶσι εἰς Ἄργος τῇ 1 Σεπτεμβρίου,

ἵνα γείνη ἡ εἰθισμένη ἐξέτασις τῶν γραμμάτων τῆς ἐκλογῆς ἢ τῆς ἐπικυρώσεως ἃ θέλουσι φέροι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν. (*)

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίω, 3 αὐγούστου 1831.

Κύριε Πρόσεδρε, ἀξιούμενοι νὰ σᾶς διαπέμψωμεν ἴσον τῆς προκη-
ρύξεως δι' ἧς συγκαλοῦμεν ἐπὶ τὴν 13 Σεπτεμβρίου τὴν ἐθνικὴν συνέ-
λευσιν εἰς Ἄργος, σᾶς παρακαλοῦμεν, καθὼς σᾶς παρεκαλέσαμεν
ὅταν σᾶς ἐστείλαμεν καὶ τὴν ὑμετέραν ἐγκύκλιον τῆς 11 (23), νὰ
μεταδώσετε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν Αὐλὴν σας.

Οὐδὲ σᾶς λέγομεν πλέον πόσον κατεπείγουσα καθίσεται ἡ ἀνάγ-
κη τῆς ταχείας κρίσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων παρὰ τοῦ Λον-
δινείου συνεδρίου.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρίσιους.

Ναυπλίω, 3 αὐγούστου 1831.

Σπεύδω νὰ σᾶς δηλώσω τὰ δυστυχήματα ἐξ ὧν ἡ Ἑλλὰς πενθη-
φορεῖ σήμερον, μεγάλα ἀπολέσασα, τὰ ὅποια δώῃ Κύριος νὰ ἀπο-
καταστήσῃ ποτέ!

(*) Ὁ Κυβερνήτης εἶχε πρῶτον συγκαλέσῃ ἐπὶ τὸν ὀκτώβριον τὴν ἐθνικὴν συνέλευ-
σιν, ἵνα δώσῃ αὐτῇ λόγον τῆς διοικήσεώς του, ἐλπίζων ὅτι, τελειωθείσῶν μέχρι τότε
τῶν περὶ Ἑλλάδος ἀποφάσεων τῆς συμμαχίας, ᾗθελε δυνηθῇ καὶ νὰ ἀποθέσῃ τὸ ἐπι-
κείμενον εἰς αὐτὸν βάρος. Ἐβράχυνε δὲ ἔπειτα τὴν προθεσμίαν τῆς συνελεύσεως εἰς τὴν
1 Σεπτεμβρίου ἐκ προτροπῆς τῶν Προσέδρων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· ἀλλ' οὐδ' οὕτως
ἤξιώθη νὰ ἴδῃ τὴν συνέλευσιν.

Ἡ συναπτομένη ἐγκύκλιος περιέχει ἀκριβῆ συνοψιν τῆς ἐν Πόρῳ γενομένης καταστροφῆς, καὶ τὰ πράγματα γεγωνότως λαλοῦντα, ἱκανῶς χαρακτηρίζουσι τοὺς ἐργάτας αὐτῆς.

Ἐπειδὴ δὲ πλείστου ἄξιον εἶναι, χάριν τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἔθνους, νὰ λάβῃ τάχιον ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον τὴν ἐκθεσιν τὴν σᾶς διακοινῶ, καὶ ἔπειδὴ ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος τοῦτο, σᾶς παραγγέλλω νὰ συντάξετε ὑμεῖς ὑπόμνημα κατὰ τὰ ἐν τῇ παρούσῃ, προσάπτοντες εἰς αὐτὸ καὶ τὰ προσκειμένα εἰς τὴν ἐγκύκλιον ἔγγραφα καὶ τὰ ἐνταῦθα προστιθέμενα.

Θέλω δὲ μάλιστα νὰ στηρίζετε τὴν προσοχὴν τῶν ἐξοχωτάτων πληρεξουσίων τῆς συμμαχίας ἐπὶ τὴν ἐκθεσιν τῶν κυρίων μοιράρχων Λυόνσου καὶ Λαλάνδου καὶ ἐπὶ τὰς παρατηρήσεις ὅσας ἀπαραίτητον ἔκρινα νὰ κάμω ἐπὶ τινων καιρίων μερῶν τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

Εἰς τὰς σημειώσεις μου δὲν ἠθέλησα μὲν νὰ ἐπαναλάβω ὅσας παρατηρήσεις ἐκ στόματος εἶπα πρὸς τε τοὺς κυρίους μοιράρχους καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, ἐν δυσὶ συνδιαλέξεσι γενομέναις πρὸ ὀλίγων ἡδὴ ἡμερῶν· κρίνω ὅμως ἀναγκαῖον νὰ τὰς παραβάσω ἐνταῦθα ἵνα κάμετε τὴν δέουσιν χρῆσιν αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ οἱ κύριοι Πρόσεδροι διὰ πανδημίων κηρύξεων ἀπεδοκίμασαν τὴν ἐν Πόρῳ ἐκκραγεῖσαν ἀνταρσίαν, ἀγγέλλοντες ὅτι μετὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ, τε Κ. Βάρωνος Ρουὰν καὶ τῶν κυρίων πλοιάρχων Λαλάνδου καὶ Λυόνσου, οἱ ἀρχιγοὶ τῆς ἀνταρσίας βεβαίως θέλουσιν ἐπαναχθῆ εἰς τὸ καθῆκον, ἂν τὸ πρῶτον κήρυγμα δὲν ἀρκέσῃ, τῇ προσεπαύριον μόλις φανεῖσαι αἱ φρεγάται ἡ Καλυψὼ καὶ ἡ Μαδαγάσκαρ κατέμπροσθεν τοῦ Ναυπλίου, ἐκίνησαν εὐθὺς ἐπὶ τὸν Πόρον, χωρὶς οἱ κύριοι μοίραρχοι νὰ προομιλήσωσιν ὁπωσοῦν οὔτε μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων οὔτε μετ' ἐμοῦ περὶ τοῦ σπουδαίου ἔργου εἰς ὃ ἔτεινον· ἀλλὰ καὶ φθάσαντες ἐκεῖσε, τί ἔπραξαν ἵνα ἐπαναγάγωσι τοὺς πεπλανημένους; Ἀκάρπως μόνον διεπραγματεύθησαν πρὸς αὐτοὺς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἧς σᾶς πέμπω τὸ ἴσον.

Μήπως ὥφειλον νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς ἀνθρώπους ἀντάρτας, παραδεχόμενοι ὅτι ἡδύναντο οὗτοι ν' ἀπορρίψωσι τὴν προσφερομένην

σωτηρίαν, καὶ ἔπειτα νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ τοῦ Πόρου ἵνα ἔλθωσι νὰ συσχεφθῶσι μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων καὶ μετ' ἐμοῦ;

Ποῖον τέλος ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ σύσκεψις; Νὰ λάβωσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως παραχωρήσεις πρὸς τοὺς Ἰδραίους, τεινύσας εἰς οὐδὲν ὀλιγώτερον παρὰ τὴν καταστροφὴν τῆς καθεστῶσης προσωρινῆς πολιτείας, ἣν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις προεκήρυξαν ὅτι ἤθελαν.

Οὕτω θέσας τὸ ζήτημα, ἀπεσάφησα πρὸς τοὺς κυρίους μοιράρχους ὅτι ἐκ τῶν συνδιαλέξεών των μὲ τοὺς Ἰδραίους, οὗτοι ἔργῳ ἀπέλαβον τὸ ἠθικὸν στηρίγμα ὅπερ ὠφείλετο μόνον εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἡ ἀνταρσία λοιπὸν εἶπετο νὰ παρεκταθῇ, καὶ τότε ἡ κυβέρνησις πρέπει νὰ παραμερίσῃ καὶ νὰ λογισθῇ ἀνυπεύθυνος ἐπὶ τοῖς γενησομένοις.

Τοῖς ἀπέδειξα δι' ἐγγράφων πιστωμάτων ὅτι οἱ ἐν Ἰδρᾷ πολλὰ-κις δοκιμάσαντες νὰ ἐπαναστήσωσι τὸν στρατὸν καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀπέτυχον· καὶ ἂν ὕψωσούν ἐπέτυχον κατὰ τὸ Αἰγαῖον, τυχοδιώκτας μόνον τινὰς καὶ δειλοὺς ἀνθρώπους παρέσυραν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν φιλησύχων καὶ τιμίων πολιτῶν συνεχῶς μοὶ στέλλουσιν ἀναφορὰς, παρακαλοῦντες τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς νήσους ἀπὸ τοὺς Ἰδραίους.

Τέλος διετράνωσα πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ τοὺς κυρίους μοιράρχους ὅτι διαπραγματευόμενος πρὸς τὴν ἀνταρσίαν, καὶ παραχωρῶν ὅσον δῆποτε εἰς αὐτήν, ἤθελα προδῶσῃ τὴν εἰς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους.

Καὶ τῷ ὄντι αἱ ἐπαρχίαι τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀποκρινόμεναι πρὸς τὴν ἐγκύκλιόν μου τῆς 11 ἰουλίου, σαφῶς καὶ ἀναμφιλόγως ἀποδοκιμάζουσι καὶ κατακρίνουσι τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ἀνταρτικὰ κινήματα τῶν Ἰδραίων καὶ τῶν ὀλιγαριθμῶν διευθυντῶν αὐτῶν· τὰς ὁποίας ἀναφορὰς τῶν ἐπαρχιῶν ἡ κυβέρνησις δημοσιεύει, καθ' ὅσον ἀλλεπαλλήλως τὰς λαμβάνει. Ἀπόδειξις δὲ ὅτι οἱ πολῖται ἐκάστης ἐπαρχίας μάλα ἐλευθέρως ἐξέφρασαν τὰς γνώμας καὶ τοὺς πόθους αὐτῶν, εἶναι ὅτι ἐκ Ναυπλίου λαβὼν παρήγγειλα νὰ δημοσιευθῶσι καὶ αἱ ἀναφοραὶ

ὀλίγων τινῶν Καλαβρυτινῶν καὶ Βονιτσάνων καὶ Πατρέων καὶ τινων ξένων ἐκεῖσε παροικούντων καὶ πρεσβευόντων τὰ τῶν Ὑδραίων. Ὅταν δὲ δημοσιευθῶσιν ὅλαι αἱ ἀναφοραὶ μὲ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν, τότε θέλει φανῇ εἰς ποῖον μέρος συναθροίζεται τὸ ἀδρότερον πλῆθος.

Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ τοσαῦται ἀποδείξεις ἐνήργησαν ὥπως οὖν εἰς τὸν νοῦν τῶν κυρίων μοιράρχων, τολμῶ δὲ ἐλπίζει, καὶ εἰς τὸν νοῦν τῶν κυρίων Προσέδρων, διότι μετ' ὀλίγα· συνομιλίας συνεφωνήσαμεν νὰ ὑπάγωσι καὶ πάλιν οἱ κύριοι Λαλάνδος καὶ Λυόνσος εἰς Ὑδραν, καὶ νὰ κάμωσι πρὸς τὴν κοινότητα αὐτῆς τὸ τελευταῖον κήρυγμα.

Συντρέχει δὲ καὶ τὸ ἄνανδρον καὶ βάρβαρον ἔργον τὸ ἐν Πόρῳ τελεσθὲν τῇ 1 αὐγούστου νὰ πείσῃ, ἐλπίζω, τοὺς κυρίους τούτους ὅτι οἱ περὶ αὐτοὺς συνελθόντες Ἕλληνες ἐξηπάτησαν τὴν αὐτῶν εὐπιστίαν. Ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ὑπέσχοντο πρὸς τοὺς Προσέδρους ὅτι ὅλον τὸ ἔθνος θέλει σηκωθῇ ἵνα ὑποστηρίξῃ τῆς Ὑδρας τὸ κίνημα, οἱ Πρόεδροι θέλουσιν ἰδεῖ ἐξ ἑναντίας ὅτι ὅλον τὸ ἔθνος σηκώνεται ἵνα στιγματίσῃ καὶ τὸ κίνημα καὶ τοὺς ἀλιτηρίους ἐργάτας αὐτοῦ.

Συγκαλουμένης δὲ καὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως εἰς τὴν 1 Σεπτεμβρίου, καὶ ἐκ τῶν διαβουλεύσεων αὐτῆς θέλει φανῇ ἡ ἀπόδειξις.

Καὶ ποῖαι μὲν ἄλλαι συμφοραὶ ἀπόκεινται εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον, ἄγνοῶ. Μοὶ φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ πειρατεία, ἡ πανώλης, καὶ ἡ χολέρα, ἤδη ἐπικείνεται.

Πειραταὶ μὲν ἤδη ἐφάνησαν περὶ τὸ Σούνιον· πλοῖον δὲ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Σπέτσας ἐλθόν, καίτοι κατὰ τὸν πλοῦν ἐνὸς μὲν ἀνθρώπου ἐναποθανόντος, ἄλλου δὲ ἀσθενήσαντος, ἀμέσως ἔλαβεν ἐλευθέραν κοινωνίαν, διότι καὶ ἐν Σπέτσαις, καθὼς καὶ ἐν Ὑδρᾷ καὶ Σύρᾳ, οὐδεμία ἀρχὴ ἰσχύει.

Ταῦτα πάντα ὑμεῖς συγκεφαλαιώσαντες ἐν τῷ ὑπομνήματι ὑμῶν, λιπαρῶς θέλετε ζητήσῃ τὴν ταχίστην θεραπείαν παρὰ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Ἀναμνήσατε εἰς αὐτὸ καὶ πάλιν ὅτι, ἂν ἡδόκει νὰ δεχθῇ ὅσα ἐτόλμησα νὰ παρακαλέσω δι' ὑμῶν ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου μηνὸς μέχρι

σήμερον, καὶ αἱ παροῦσαι τῆς Ἑλλάδος δυστυχίαι καὶ αἱ εἰς τὸ μέλλον ἐπαπειλούμεναι ἤθελαν προληφθῇ.

Ὅχι μόνον αἱ πρὸς τοὺς Προσέδρους ὁμόφωνοι τοῦ συνεδρίου ὁδηγίαι ἤθελαν καταβάλλῃ τὸ φρόνημα τῆς φητρίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς κυρίους Προσέδρους τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἤθελαν προφυλάξῃ ἀπὸ τὰς εἰσηγήσεις ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων, μὴ ἐχόντων μὲν νὰ χάσωσι τί ἐν Ἑλλάδι, θελόντων δὲ ἐξ ὁποιουδήποτε τρόπου νὰ λάβωσι τὴν ἐξουσίαν, ἢ καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων.

Ἐζήτησα χρηματικά βοηθήματα, τὰ ὑπεσχέθησαν, ἀλλ' ἀκόμη τὰ περιμένω.

Ἰκέτευσα ἔτι ἵνα ταχύνωσι τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος ἀποφάσεις, καὶ ἂν τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν δὲν κατορθοῦται, νὰ κηρύξωσι καὶ αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις σαφῶς τε καὶ διακεκριμένως ὅτι θέλουσι τὴν συντήρησιν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως. Δὲν ἄγνοεῖτε δὲ ἐν ποίαις λέξεσι προσετάχθη ὁ Κ. Δώκινς νὰ μοὶ κηρύξῃ ἰδιοπίστως τοῦτο, καὶ τὸ ἴσον ἐλάβετε τοῦ περὶ τούτου γράμματός μου πρὸς τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα.

Ἄρα οὐδεμία εὐθύνη ἐπίκειται εἰς ἐμὲ, τοῦτο εἶναι ἀληθέστατον, καὶ πρέπει νὰ τὸ σημειώσετε διαρρήδη ἐν τῷ ὑπομνήματί σας· καί τοι δὲν κρίνω ἐμαυτὸν ἀπολελυμένον τοῦ ἐκπληρῶσαι τὰ χρεή μου πρὸς τὴν πολιτείαν, ὡς καὶ ἐκπληρώσω αὐτά.

Ἐπομένως σᾶς παραγγέλλω καὶ πάλιν νὰ παρακαλέσετε τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον νὰ στείλῃ ὁμοφώνους ὁδηγίας πρὸς τε τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ πρὸς τοὺς κυρίους μοιράρχους τῶν συμμαχικῶν στόλων, προσταττούσας αὐτοὺς νὰ συμφωνήσωσι μετὰ τῆς κυβερνήσεως περὶ ὅλων ὅσα εἶναι δεινὴ καὶ βιαία ἀνάγκη νὰ προνοηθῶσι,

α. Πρὸς ἀπόσβεσιν τῆς Ὑδραϊκῆς ἀνταρσίας καὶ προφύλαξιν τῶν ἄλλων τοῦ Αἰγαίου νήσων ἀπ' αὐτῆς.

β'. Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ναυτιλίας καὶ ἐμπορίας ἀπὸ τῶν πειρατικῶν κινδύνων.

γ'. Πρὸς προφύλαξιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς πανώλους καὶ τῆς χολέρας.

Ταῦτα δὲ προκύπτουσι καὶ ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἤδη προπαραδεχθέντος παρὰ τῶν κυρίων μοιράρχων, ὅτι δηλαδὴ δὲν δύναται νὰ συγχωρήσωσιν ἐλευθέραν ναυτιλίαν εἰς ἄλλα Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰμὴ εἰς τὰ φέροντα ἀδείας καὶ διπλώματα τῆς αὐτῶν κυβερνήσεως.

Εὐχῆς ἔργον ἦτον ἀκόμη ἂν οἱ κύριοι μοίραρχοι παρηγγέλλοντο νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὴν Ἰδραν, ἐν ὅσῳ ἀποστατεῖ, τὰ ἔνοπλα πλοῖα, ἀφίνοντες μόνον τὰ ἄλλα δι' ὧν αὐτὴ προμηθεύεται τὰ ἀναγκαῖα.

Ἄν ταῦτα ἐνηγοῦντο πρὸ ἐνὸς μηνός, ὥς πολλάκις παρεκάλεσα τοὺς κυρίους μοιράρχους, δὲν ἠθέλαμεν θορνεῖ σήμερον τὰς ἐν Πόρῳ αἱματηρὰς συμφορὰς, καὶ τὴν μέλλουσαν σκυθρωπὴν μοῖραν τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Σὰς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ ἐπαναμνήσετε καὶ πάλιν εἰς τὸ συνέδριον ὅτι δέομαι θερμότατα καὶ εἰλικρινέστατα ἵνα αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαὶ κρίνωσι μὲν τάχιον τὰ περὶ Ἑλλάδος βουλευματα, ἐκλέξωσι δὲ τὸν κυρίαρχον ἡγεμόνα, καὶ ἐμὲ ἀπαλλάξωσι τοῦ βάρους ὅπερ αἱ ἔξωθεν περιστάσεις καθιστῶσιν ὁσημέραι δυσβαστακτότερον.

Περὶ τῶν γραμμάτων σας τῆς 23 (5) καὶ τῆς 27 (9) ὑπ' ἀριθ. 24, σὰς λέγω μόνον ὅτι τὰ ἔλαβα. Εἶναι χρεῖα τάχα νὰ σὰς εἴπω ὅτι, ἐν ᾧ σὰς γράφω, μόλις ἔχω 30,000 φράγκα εἰς τὸ ταμεῖον ;

Περὶ τοῦ ζήλου καὶ τῆς δεξιότητος ὑμῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σημερινῆς μου σπουδαιοτάτης παραγγελίας δὲν ἀμφιβάλλω.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Ἐνταῦθα περικλείω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, δύο ἔγγραφα ἐξ ὧν μανθάνετε καὶ τὸ ἐπαναστατικὸν σχέδιον τῶν Ἰδραίων καὶ ὅσα ἐτόλμησαν νὰ ἐπιχειρισθῶσι ἵνα αὐτὸ ἐκτελέσωσι.

Δὲν ἔχω τόσους γραμματεῖς ὥστε νὰ μοῦ μεταφράσωσιν ἢ ἀντι-

γράφωσι τόμον ὅλον ἐγγράφων, φερόντων εἰς μέγα φῶς τὰ μοχθηρὰ ταῦτα μηχανουργήματα, ἀλλὰ μόνον σᾶς δίδω τὴν σύντομον αὐτῶν περίληψιν.

Ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ὅτι πρό τινων ἤδη μηνῶν οἱ διευθύνται τῆς κρυπτῆς ἐταιρίας, κερδήσαντες τοὺς ἐν τῷ Αἰγαίῳ ὑγειονόμους, ἔχοντας καὶ τὴν ἐπιστασίαν τῆς τῶν γραμμάτων ταχυδρομίας, ἐλάβανον παρ' αὐτῶν ὅλην τὴν ἐπιστολογραφίαν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἐν τῷ Αἰγαίῳ ὑπουργηματικούς, καὶ τὰς μὲν ἐπιστολάς ὅσαι ἠδύναντο νὰ φωτίσωσι τοὺς Ἕλληνας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς κυβερνήσεως, ἐκράτουν εἰς Ἰδραν, ἀπέπεμπον δὲ ὅσας αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ ὑπομνηματίσωσι πρὸς βλάβην τῆς ὑπολήψεως τῆς ἐξουσίας, καὶ τοὺς ὑπομνηματισμοὺς ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Ἰδρας.

Μετέφρασαν τὸ ἄρθρον τῆς Σφαίρας, τὸ περὶ τῆς ὑποθετικῆς συμμαχίας τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Πόρτας, προσθέτοντες ὅτι ἡ Ῥωσσία συνεφώνησε μετὰ τοῦ Σουλτάνου ἵνα κάμωσι τὴν Πελοπόννησον μόνην, ἡγεμονίαν, καὶ ἐμὲ, Ὁσποδάρων αὐτῆς. Διὰ τοῦτου ἀπατήσαντες τὸν ὄχλον, ἐπανέστησαν τὴν Σύραν καὶ τινας ἄλλας τοῦ Αἰγαίου νήσους. Ὁ δὲ τῆς Σύρας διοικητῆς ἐπρόδωκε τὰ χρέη του, καλῶς πληρωθεὶς, ὡς λέγουσι, παρὰ τῶν Ἰδραίων.

Ἔδωκαν δὲ μάλιστα δύναμιν εἰς τὴν κακοῦργον ταύτην ἐπιχειρησιν αἱ παρὰ τῶν ἀρχεκήκων παρρησίαι διαδιδόμεναι εἰδήσεις καὶ ἐπιστολαὶ πρὸς αὐτοὺς γεγραμμέναι ἔξωθεν, ὅτι δηλαδὴ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία δὲν θέλουσιν ὅλως ἐπεμβῆ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, οὐδὲ δύνανται ν' ἀποδοκιμάσωσι κινήματα ὅμοια μὲ τὰ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος τῶν Παρισίων τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ μὲ τὰ παρακολουθήσαντα κατὰ τὴν Βελγικὴν καὶ ἀλλαχοῦ προσθέτοντες ὅτι καὶ ἡ Ῥωσσία θέλει ἀναγκασθῆ νὰ φερθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Καὶ ἡ διαγωγὴ δὲ τῶν κυρίων Προσέδρων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἡ τῶν ἀρχηγῶν τῶν δύο ναυτικῶν μοιρῶν, καὶ αἱ

πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἀνταρσίας διατελέσασαι καὶ ἤδη ὑπάρχουσαι φιλικαὶ σχέσεις αὐτῶν, ἐπρομήθευσαν ἱκανοὺς προσηλύτους εἰς τοὺς ἐν Ὑδρα, καὶ μάλιστα εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν πρῶτον αὐτῶν.

Μᾶς ἔσωσε δὲ πρὸς τὸ παρὸν μόνη ἡ σταθερότης μεθ' ἧς ὁ ναύαρχος Ρικόρδος ἐξεπλήρωσε τὰς προσταγὰς τῆς αὐλῆς του. Ἐπειράθησαν μὲν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τὸν δειλώσωσι καὶ νὰ τὸν συμποδίσωσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἔμεινε σταθερὸς, καὶ ὁ Μιαούλης, μείνας σχεδὸν μόνος εἰς Πόρον, ἤθελεν ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ καύσῃ τὰ πλοῖα μας, ἂν κακόβουλοι παραινέσεις δὲν τοῦ παρίστανον τὴν ἀνευ ἐμπρησμῶ ἀναχώρησιν ὡς ἀνανδρίαν.

Ἡθέλησαν, συντόμως εἰπεῖν, νὰ στερήσωσι μὲν τὴν πτωχὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν φρεγάταν αὐτῆς, ἀπὸ δύο κορβέτας, ἀπὸ δύο ἀτμόπλοια, καὶ ἀπὸ ὅλον τὸ ὕλικόν τοῦ ναυτικοῦ τῆς, τὴν δὲ κυβέρνησιν νὰ καταστήσωσιν ἀδύνατον καὶ ἄκυρον κατὰ τὸ Αἰγαῖον.

Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις καὶ τὰ γενόμενα, θέλουσι σᾶς διασαφήσῃ τὴν τε πηγὴν καὶ τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοσούτων ἐπιβουλῶν. Μία ἄρα γε ἀπὸ τὰς αἰτίας δὲν εἶναι καὶ τὰ χίλια Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα διέπλευσαν τὸν Βόσπορον τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀνορθώσεώς μας, καὶ ἀνορθώσεως τοιαύτης; Δὲν ἀναπτύσσω τὴν περατήρησιν ταύτην, ἱκανὴν οὔσαν βέβαια νὰ σᾶς πλήξῃ.

Εἶπα ἀνωτέρω τὴν ἄσειστον σταθερότητα τοῦ ναυάρχου Ρικόρδου. Ὑποθέσατε τῷ ὄντι αὐτὸν ἀναχωροῦντα ἐκ Πόρου μετὰ τῶν συνναάρχων, καὶ ἀφίνοντα τὸν Μιαούλην κύριον νὰ διευθύνῃ ὅπου ἤθελε τὰ πολεμόκροτα πλοῖα. Τότε ἡ ἐπανάστασις τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος εὐθὺς ἐξερρήγνυτο, καὶ ἂν δὲν ἔκαμνε καὶ προκοπὴν, ἐπέφερεν ὅμως βέβαιαι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον.

Ἀλλ' ἂς δεχθῶμεν ὅτι ὁ Μιαούλης ἔδιδε λόγον εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν συμμαχικῶν μοιρῶν νὰ μὴ ἐκβάλῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὰ πλοῖα ἃ εἶχε κυριεύσῃ. Ἀλλὰ ὅμως ἤθελαν ἐξέλθῃ τῆς Ὑδρας, καθὼς καὶ τῷ ὄντι ἀπεστάλησαν εὐθὺς δύο, τὸ μὲν, εἰς Σαλαμῖνα μὲ τὸν Καρατάσον, τὸ δὲ, εἰς Κρανίδι μὲ ἄλλους ταραχοποιούς.

Πλὴν καὶ ἂν οὐδὲν πλοῖον ἀνταρτικὸν ἐξήρχετο οὔτε ἐκ Πόρου οὔτε ἐξ Ἰδρας, πάλιν οἱ ἀντάρται ἐλάμβανον ἐνώπιον τοῦ ἔθνους χαρακτῆρα νομίμου ἐξουσίας, διαπραγματευομένης ἐπὶ τοῖς ἴσοις πρὸς τὴν κυβέρνησιν, διὰ μεσιτείας τῶν μοιράρχων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πῶς ἤθελαν ἐκλάβῃ τοῦτο οἱ Ἕλληνες, καὶ ποῦ ἤθελε καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα; Οἱ Ἕλληνες ἤθελαν στοχασθῇ ὅτι εἰς τὴν ἀνταρσίαν παρέχουσιν οἱ σύμμαχοι ἀνακτες τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν· καὶ τότε πῶς ἡδύνατο νὰ βασταχθῇ ἡ κυβέρνησις, τῆς ὁποίας θέλουσιν αἱ Δυνάμεις τὴν συντήρησιν;

Ταῦτα ἐσπευσμένως ὑπαγορεύων, σᾶς προτρέπω νὰ τὰ μεταχειρισθῇτε χρησίμως.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλῖω, 3 αὐγούστου 1831.

Σὲ γράφω, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τοὺς στίχους τούτους ἵνα σοι δώσω σημεῖον ζωῆς, καὶ ἅμα ἵνα σε παρακαλέσω νὰ καταιδάσῃς τὰ ἐννέα δέκατα ὅλων τῶν εἰδήσεων ὅσας σε δώσωσι περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. Αὐτὰ βέβαια δὲν εἶναι καλὰ, ἀλλ' εἰμποροῦσαν νὰ ᾔναι καὶ χειρότερα.

Ἰδραῖοι τινὲς, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τέκτονας μεγάλων ἐβδομάδων, κινηθέντες εἰς ἀνταρσίαν ἐπ' ἐλπίδι νὰ σηκώσωσι καὶ τὸ Αἰγαῖον καὶ ἔπειτα καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἄλλο δὲν κατώρθωσαν εἰμὴ νὰ καύσωσι διὰ τοῦ Μιαούλη τὴν μόνην φρεγάταν ἣν εἵχομεν, καὶ μίαν κορβέταν.

Δεινὴ μὲν πάντως ἡ καταστροφή καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καθὼ ἐπίσειοντα ὄλεθρον τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῆς ἐμπορίας ἡμῶν· ἀλλ' ἐγὼ ἀγωνίζομαι ἐκ παντὸς τρόπου νὰ προλάβω τὸ μέγα τοῦτο κακόν.

Ἐτι ἄνευ οὐδεμιᾶς χρηματικῆς βοήθειας εὐρίσκομαι, καὶ ὀλίγιστα

βοηθοῦμαι ἐν πᾶσι παρὰ τῆς συμμαχίας. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἀθυμῶ, εἰδὼς ὅτι ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν.

Μὴ θαυμάζῃς ὅτι σήμερον δὲν ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ ἀπὸ Φλωρεντίας γράμμα σου τῆς 20 μαΐου.

Τῷ Ἀνθυποναυάρχῳ Κ. Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 5 αὐγούστου 1831.

Ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπηυλισμένων ἐλαφρῶν στρατευμάτων γράφει ἐκ Ταλαντίου τῇ 1 τοῦ τρέχοντος πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν Γραμματέα,

« Ὅτι τὸ ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τὸ βρίκειον ὁ Ἀντίζηλος, λαβὼν, ὡς λέγουσι, προσταγὴν παρὰ τοῦ Μιαούλη ἵνα μεταοῇ ἀμέσως εἰς Πόρον, ἀφῆκε τὴν στάσιν αὐτοῦ τὴν πρὸς ταῖς ἀποθήκαις τοῦ Ταλαντίου, καὶ ἀνεχώρησεν ἀποφέρον καὶ τὸ ἐν αὐτῷ στρατιωτικὸν ταμεῖον μὲ 25,000 φοίνικας. »

Τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ πάλιν εἰς ὑμᾶς, κύριε ναύαρχε, ὅτι τὰ ἐπαναστατικὰ σχέδια τῶν Ὑδραίων δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἀλλὰ μάλιστα ἀποβλέπουσιν εἰς πλήρη ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ, τὴν ὅποιαν ἐλπίζουν εἰς νὰ κατορθώσωσιν, ἀφαιροῦντες ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως τοὺς πτωχοὺς πόρους τῆς μισθοδοσίας τῶν στρατιωτῶν.

Ἐπειδὴ οἱ ὅροι τῆς κηρύξεως περὶ ἧς ἡρέσθητε νὰ συμφωνήσετε καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ κύριοι συνναύαρχοί σας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἶναι σαφίστατοι, δὲν ἀναπτύσσω ἐνταῦθα τοὺς λόγους ἐξ ὧν ἄγομαι νὰ σᾶς παρακαλέσω θερμῶς νὰ φροντίσετε ὅσον τάχιστα περὶ τῆς ἀμέσου ἀποδόσεως καὶ ἐπιστροφῆς τοῦ τε πλοίου καὶ τῶν χρημάτων τῶν περιπεσόντων εἰς χεῖρας τῶν Ὑδραίων ἐκ τῆς ἀγενοῦς λειποταξίας τοῦ πλοιάρχου τοῦ Ἀντιζήλου.

Ἄρεστον βέβαια ἔσται εἰς ὑμᾶς, κύριε ναύαρχε, νὰ κοινοποιήσετε

τὴν παροῦσαν αἴτησιν καὶ εἰς τὸν μοίραρχον Κ. Λυόνσον, ἧς τὴν διάληψιν θέλω μεταδώσῃ καὶ εἰς τὸν ναύαρχον Κ. Ρικόρδον.

Καὶ περιμένω ἀπόκρισιν καταθύμιον παρ' ὑμῶν.

Τῷ Μοιράρχῳ Κ. Λαλάνδῳ.

Ναυπλῖω, 8 αὐγούστου 1831.

Ἀξιῶμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' ὅσας εἰδήσεις ἀρέσκεσθε νὰ μοὶ δώσετε διὰ τοῦ σημερινοῦ γράμματός σας.

Εὐελπὶς εἶμαι ὅτι ἡ παρὰμονὴ τῶν ὑμετέρων βρικίων περὶ τὰ τῆς Ἰδρας παράλια θέλει προφυλάξῃ τὸ Αἰγαῖον ἀπὸ νέα δυσυχήματα.

Ἦδη δὲ μέλλω νὰ στείλω πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους μίαν ἐκθεσιν ἣν ἔλαβα παρὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τήνου ἀπὸ 31 ἰουλίου (π.), ἐν ᾗ σημειοῦται ὅτι γολέτα τις Ἰδραϊκὴ ἔφερεν εἰς Ἄνδρον ἐπιτρόπους διωρισμένους ν' ἀλλάξωσι τὰς διοικητικὰς ἀρχάς, ὅπερ καὶ ἔπραξαν, ἀποπέμψαντες μὲν τὸν Διοικητὴν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ καταστήσαντες Ἰδραῖον· καὶ τὸ νέον τοῦτο τόλμημα ἐπετέλεσαν, ὑποκαθιστῶντες τὴν γαλλικὴν σημαίαν ἀντὶ τῆς ἐθνικῆς.

Στέλλω λοιπὸν πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ἀκριβῆ μετὰφρασιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης, καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ λάβωσιν εἰς σκέψιν τὰ ἐμπεριεχόμενα.

Ἡ ἐγκύκλιος ἐπὶ τῆς ὁποίας ἠρέσθητε νὰ μοὶ διακοινώσετε παρατηρήσεις τινάς, εἶναι πιστὴ ἀνακεφαλαίωσις ὅλων τῶν ἐκθέσεων ὅσας ἔλαβα παρὰ τῶν ἐν Πύρῳ πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ συμφωνίαι περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ παρήχθησαν βέβαια ἐκ διαπραγματειῶν γενομένων διὰ τριῶν ἢ τεσσάρων ἀνθρώπων, ἐνδέχεται νὰ μοὶ ἐφανερώσαν ὡς τελείως ἀποφασισμένα καὶ πεπληρωμένα τὰ ἐπιθυμούμενα παρὰ τῶν μεσιτευόντων μερῶν. Εἶναι ὅμως ἀληθέστατον καὶ βεβαιότατον ὅτι ὁ ναύαρχος Κ. Ρικόρδος ἐγγράφως ὑπεσχέθη τῷ Κ. Μιαούλῃ

ὅτι θέλει μείνῃ εἰς τὰ παρόντα ἕως οὗ φθάσετε ὑμεῖς τε καὶ ὁ Κ. Λυόνσος· ἐξ οὗ ὑποτίθεται, νομίζω, πρότασις παρὰ τοῦ Κ. Μιαούλη.

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾗ, καὶ ὅπως θεωρηθῶσιν αἱ τοῦ πράγματος περιστάσεις, ἡ ἐν Πόρῳ διαγωγή τῶν Ἰδραίων οὔτε ὀλιγώτερον μισητὴ οὔτε ὀλιγώτερον ἔνοχος δύναται νὰ ἀποδειχθῇ.

Καὶ πάλιν σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε Μοίραρχε, διὰ τὴν πρόθυμον μετάδοσιν τῶν παρ' ὑμῶν εἰδήσεων.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὔλων.

Ναυπλίῳ, 8 αὐγούστου 1831.

Κύριε Πρόεδρε, ἀπαραίτητον κρίνομεν νὰ σᾶς διακοινώσωμεν τὴν ἔκθεσιν ἣν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τήνου, ὡς μνηνύουσιν πράγματα ἄξια τῆς ὑμῶν προσοχῆς. Αὐτὰ δὲ καὶ πάλιν μᾶς δεικνύουσι τὰς μεθόδους ἃς μεταχειρίζονται οἱ ἐν Ἰδρᾷ ἀποτρύπαιοι ἄνθρωποι, ἵνα ἐπαναστατήσωσι τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Ἰσως θέλετε ἀρεσθῇ νὰ κάμετε μετὰ τῶν συνέδρων σας σκέψιν περὶ τοῦ νέου τολμήματος τοῦ ἐν Ἄνδρῳ τολμηθέντος, καὶ νὰ παρῆξετε εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸν δυνατὸν ὑμῖν τρόπον, ἵνα ἀποδείξῃ πρὸς τοὺς ἡσυχούς τοῦ Αἰγαίου κατοίκους ὅτι τὴν εἰς τὴν γαλλικὴν σημαίαν γενομένην ὕβριν δὲν θέλει ἀνεχθῇ οὔτε ὁ Κ. Πρόεδρος τῆς Γαλλίας οὔτε ὁ Κ. Μοίραρχος Λαλάνδος.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 13 αὐγούστου 1831.

Τὰ μὲν γράμματά μου τῆς 3 αὐγούστου, συνωδευμένα μὲ πολλὰ ἀποδεικτήρια, σᾶς διεύθυνα, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, δι' Ἀγκῶνος. Ἐνταῦθα δὲ συνάπτω τὰ παρεπόμενα, καὶ ἵνα σᾶς μεταδώσω καὶ τὰς ἀναφορὰς τοῦ τε στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, συνάπτω καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐφημερίδα, δι' ἧς αὐτὰ ἐδημοσιεύθησαν.

Βλέπετε ὅτι τὸ ἔθνος ὁλόκληρον ἀποδοκιμάζει περιφανῶς τὰ ἐν Πόρῳ τολμηθέντα, καὶ ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν τε ἐργατῶν καὶ τῶν προβολέων τοῦ κακοῦ. Ὅθεν ἡ γραμματεία τῆς δικαιοσύνης ἐτοιμάζει ἀναφωρὰν περὶ εἰσαγωγῆς εἰς δίκην τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀνταρσίας, ἐπὶ ἄκρα προδοσίᾳ ἐγκαλουμένων, ἡ ὁποία ἀναφορὰ καὶ θέλει δημοσιευθῇ.

Τὸ δὲ λυπηρότατον εἰς ἐμὲ εἶναι, ὅτι οἱ ἀποτρόπαιοι οὗτοι ἄνθρωποι καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον φαίνονται ἐνθαρρυνόμενοι εἰς τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς των, ἀντὶ νὰ τοὺς παραιτήσωσι. Καίτοι φυλαττόμενοι ἀπὸ ἓν βρίκιον γαλλικὸν, κωλύον τὴν ἀπὸ Ἰδρας ἐξοδὸν τῶν ἐνόπλων πλοίων, καὶ τοι τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικάρδου ὀρμήσαντος εἰς καταδίωξιν δύο Ἰδραϊκῶν βρικίων, ὑπεξελθόντων πρὶν ὁ ἀποκλεισμός συσταθῇ, ἐκεῖνοι δὲν παύουσι καταγινόμενοι νὰ κάμωσι συμμετόχους.

Παντοῦ ὅπου ἐλπίζουσι νὰ κερδήσωσιν ὁπαδοὺς, ὑποπέμπουσι προσαγωγεῖς (émisaires) διὰ πλαγίων ὁδῶν, καθὼς ἔστειλαν πρὸ ὀλίγου καὶ εἰς Λιμένι, καὶ ἅμα σπουδάζουσι νὰ διαφθείρωσι τὰ πληρώματα τῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Μάνης ἐφορμούντων μικρῶν ἡμῶν πλοίων πρὸς φύλαξιν τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῆς πειρατείας. Καὶ ἄγνοῶ ἂν κατῴρθωσαν νὰ σύρῳσι πρὸς τὴν Ἰδραν δύο ἐκ τῶν πλοίων αὐτῶν.

Ὅσον δύναμαι νὰ κρίνω, ἡ στάσις ἡμῶν διατελεῖ κρίσιμος οὕσα,

διά τε τὴν καρτερίαν τῶν ἀνταρτῶν καὶ διὰ τὰς συντελούσας ἐξωτερικὰς περιστάσεις. Λέγω δὲ περιστάσεις, ἵνα μὴ εἴπω τι περισσότερον. Ἐὰν οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν μοιρῶν καὶ οἱ κύριοι Ρουὰν καὶ Δάκινς ἔλεγον καὶ ἔπραττον ἐναργῶς, καθὼς ἐποίησαν ὅ,τε Ναύαρχος Κ. Ρικόρδος καὶ ὁ Κ. Βάρων Ρυκμάνος, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὅτι οἱ μὲν πεπλανημένοι ἤθελαν ἤδη ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, οἱ δὲ πρωτουργοὶ τῆς ὀλεθρίας ταύτης ἐπαναστατικῆς παρωδίας ἤθελαν ζητήσῃ χάριν καὶ συγχώρησιν.

Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾔ, ὁ καιρὸς θέλει μᾶς ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον· καὶ εἴθε μετ' ὀλίγας ἡμέρας! εἰ δὲ μὴ, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω τί θέλει ἀπογεινῇ ὁ δυστυχὴς οὗτος τύπος.

Σᾶς παρήγγειλλα διὰ τῶν γραμμάτων μου τῆς 3 αὐγούστου νὰ παραστήσετε ὑπόμνημα εἰς τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον. Σήμερον δὲ πεποithῶς ὅτι ἐξετελέσατε τὸ παραγγελθὲν, σᾶς παραινῶ νὰ κάμετε περίληψιν τῶν ἀποδεικτηρίων τὰ ὅποια σᾶς πέμπω, καὶ συνάψαντες εἰς αὐτὰ τὰς παρατηρήσεις ἃς ἀνωτέρω αὐτοσχεδίασα, νὰ τὰ στείλετε πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους πληρεξουσίους τῆς συμμαχίας, ἵνα μὴ κρίνωσι περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἄνευ πλήρους γνώσεως ὅλων τῶν περιστάσεων.

Ὡς ἐὰν δὲν ἦσαν ἱκαναὶ αἱ ἐπαναστατικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν Ὑδραίων ἵνα παραλύσωσι τὴν κυβέρνησιν, ἔχω καθ' ἡμέραν καὶ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν γάλλων, τῶν ὄντων ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ διευθυντὴς τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου, ὁ Κ. ***, γαλλικὸς μὲν λοχαγὸς, τῆς δὲ Ἑλλάδος ἀντισυνταγματάρχης, ὑπερεπλύνασε τὰς παρεκτροπὰς του κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἣν δῆθεν ὑπηρετεῖ· εἰς τε τὰς κοινωνικὰς αὐτοῦ σχέσεις καὶ πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀκόμη ἀξιωματικοὺς οὐδ' ἔπαυσε, μάλιστα ἤδη ἐσχάτως, ἐκ πάσης ἀφορμῆς καταλαλῶν καὶ περιφρονῶν ὅλας τὰς πράξεις τῆς κυβερνήσεως.

Ἐγὼ θέλων νὰ κρατήσω τὸν ἀξιωματικὸν τοῦτον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὡς ἄξιον τῷ ὄντι καὶ ἱκανὸν, ἔπραξα πᾶν ὅ,τι ἦν ἐπ' ἐμοὶ ἵνα ἐπαναγάγω αὐτὸν εἰς ἄλλα φρονήματα καὶ εἰς πολιτείαν συμ-

φωνοτέραὺν πρὸς τὰ χρέη του· ἐζήτησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ χάριτας παρὰ τῆς κυβερνήσεώς του, καὶ πρὸς τὸν Κ. Μαρσιάλην Δοῦκα τῆς Δαλματίας ἐτόλμησα πρὸ καιροῦ νὰ τὸν συστήσω, καὶ ὅταν κατὰ τὸν ἰανουάριον καὶ φεβρουάριον ἐζήτησεν ἐπανειλημμένως τὴν παραίτησίν του ὡς συγκρουσθεὶς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεράρδου, διευθυντοῦ τοῦ τακτικοῦ σώματος, καὶ μετὰ τοῦ Κ. Πουρχέτου, διευθυντοῦ τῆς πυροβολικῆς ἀποθήκης, ἐμεσίτευσά καὶ ἠγωνίσθη, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἀρχηγοῦ τοῦ γαλλικοῦ πυροβολικοῦ, ἵνα μὴ ἐνεργηθῶσιν αἱ αἰτήσεις του, ἀλλὰ νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του. Γνωρίζων ὁμως καὶ ἐκ λυπηρᾶς πείρας ἀναγκαίαν τὴν χαλίνωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, ἀφῆκα τότε τὰς περὶ παραίτησεως αἰτήσεις του ἄνευ ἀποκρίσεως.

Συμβάντων δὲ τῶν ἐν Ἰδρᾷ καὶ Πόρῳ δυστυχημάτων, τότε πλέον αἱ συμπάθειαι αὐτοῦ κατήντησαν ἀκράτητοι, καὶ αἱ πρὸς τὸν γραμματεῖα τῶν στρατιωτικῶν καὶ περὶ ἐλαχίστων ἐπιστολαί του, ἀπέβησαν ἀπαράδεκτοι, ὅχι διὰ τὸ ἀπρεπὲς μόνον, ἀλλὰ διὰ τὸ ὑβριστικόν.

Καὶ ἂν ἐτόλμα νὰ πειράζῃ τὴν κυβέρνησιν διὰ γραμμάτων, κρίνατε τί ἔπρεπε νὰ κάμνῃ διὰ τῆς γλώσσης πρὸς μαθητάς ὑπ' αὐτὸν ἐκπαιδευμένους, πρὸς ἀξιωματικούς παρ' αὐτοῦ διδασκομένους τὴν πειθαρχίαν! Οὐδ' ὑπῆρχεν ἡμέρα καθ' ἣν δέν με καταβάρυνον τὰ παράπονα καὶ αἱ καταμέμφεις τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν, μὴ ἀνεχομένων τὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν δημοσίας περιφρονήσεις ἀνδρὸς ἀξιωματικοῦ ἀνωτέρου.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸν ἐκάλεσα παρ' ἐμοῖ, καὶ συνεβούλευσα, καὶ παρακάλεσα ἵνα μετριασθῇ, καὶ οὐδὲν κατώρθωσα, δέν μοι ἔμενεν ἄλλο εἰ μὴ νὰ δεχθῶ σήμερον τὴν παραίτησιν ἣν μοι εἶχε προσφέρῃ τὸν ἰανουάριον.

Ἐπειδὴ δὲ πρὶν τὸ ἀποφασίσω, τὸ εἶπα πρὸς τὸν στρατηγὸν Γεράρδον, ὁ Κ. *** μοι ἔγραψε, ζητῶν ν' ἀλλάξω τὴν ἀπόφασίν μου. Τούτου τοῦ γράμματος σᾶς συνάπτω ἴσον, μεθ' ὃ γίνεται περιττὸν νὰ προσθέσω πλεῖστα ἄλλα ἔγγραφα, χαρακτηρίζοντα ἀρκούντως τὸν ἄνδρα.

Ἐάν, ἐν ᾧ ζητεῖ χάριν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὁ Κ. *** ἄλλο δὲν κάμνει παρὰ νὰ τὴν ὑβρίξῃ φορτικώτατα, κρίνατε πῶς φέρεται καθ' ἐκάστην τρὸς τὸν γραμματέα τῶν στρατιωτικῶν.

Ἰδτε συνάπτω καὶ γράμμα πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Δουκά τῆς Δαλματίας, δι' οὗ συντόμως τῷ δηλοποιῶ διὰ τί ἠναγκάσθην νὰ δεχθῶ σήμερον τὴν παραίτησιν τοῦ Κ. *** ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος. Παρακαλῶ δὲ ἅμα τὸν Κ. Μαρσιάλην νὰ σᾶς δώσῃ ἔντευξιν, ἵνα τῷ ἐξηγήσητε λεπτομερέστερον τὰ τῆς λυπηρᾶς ταύτης ὑποθέσεως.

Οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ ὅσοι προφρόνως ἐκπληροῦσι τὰ χρέη των, (ἐξ ὧν εἷς εἶναι καὶ ὁ Κ. Πουρχέτος) καὶ ἐπαγγέλλονται προαίρεσιν ἐπιεικῇ τε καὶ ἔντιμον, αὐτοὶ ἀγαπῶνται παρὰ τῆς κυβερνήσεως, δεικνυούσης μετὰ χαρᾶς πρὸς αὐτοὺς ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ τὴν πίστιν καὶ εὐγνωμοσύνην αὐτῆς.

Θέλων νὰ εἰρηνεύσω τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου, διώρισα χωριστὰ ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ πυροβολικοῦ ὕλικου τὸν Κ. Πουρχέτον κατ' αἰτησίην του, ἵνα μὴ ἔχῃ εὐθείας σχέσεις πρὸς ἄλλον εἰμὴ πρὸς τὸν γραμματέα τῶν στρατιωτικῶν.

Βεβαιώσατε τὸν κύριον Δουκά τῆς Δαλματίας ὅτι ὤφειλον πάντως νὰ ἀπαλλάξω τὸν Κ. *** ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα προλάβω τὴν ἀταξίαν ἣτις ἔμελλε νὰ κυριεύσῃ τό τε πυροβολικὸν τάγμα καὶ τὸ κεντρικὸν σχολεῖον.

Μακρὰν ἀπέχω ὁμῶς τοῦ θέλαιν καὶ βλάψαι τὸν δρόμον τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου εἰς τὴν ἐν Γαλλίᾳ ὑπηρεσίαν, ὅπου θέλει ἔχει καὶ ἀρχηγούς εἰδότας καὶ δυναμένους κατέχειν ἐν πειθαρχίᾳ τοὺς ὑποκειμένους αὐτοῖς. Ἐκεῖ ὁ Κ. *** διὰ τῆς ἀναμφισβήτητου ἱκανότητός του πάλιν ὑπηρετήσῃ τὴν Γαλλίαν εὐδοκίμως.

Ἐάν λοιπὸν ὁ κύριος Μαρσιάλης Δουξ τῆς Δαλματίας σᾶς δώσῃ συνομιλίαν, ὡς ἐλπίζω, εἴπατε αὐτῷ πάντα ταῦτα, καὶ δεῖξατε καὶ τὸ ἴσον τοῦ γράμματος τοῦ Κ. *** ὅπερ σᾶς στέλλω.

Τῷ Κ. Μοιράρχῳ Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 14 αὐγούστου 1831.

Ὅχι ἐν μόνον πλοῖον ἐξῆλθε τῆς Ὑδρας, ἀλλὰ τρία· πρῶτον ὁ Ἀντίζηλος, καὶ μία ἄλλη γολέτα καλῶς ὠπλισμένη, φέρουσα τὸν Καρατάσον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἔκπλους αὐτῶν τείνει, ὡς λέγουσι, πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἄρα πρὸς Σαλαμῖνα, ἢ πρὸς τὸ Ταλάντι διευθύνονται.

Ἐκίνησε δὲ καὶ τὸ βρίκιον, τὸ ὀνομαζόμενον ὁ γέρων Σαχτούρης, διωρισμένον, φαίνεται, νὰ παραλάβῃ ὑφ' ἑαυτὸ τὰ μικρὰ πλοῖα τῆς κυβερνήσεως τὰ φυλάττοντα τὰ παράλια τῆς Μάνης, περὶ ὧν καὶ σᾶς ἔγραψα προχθές.

Ταῦτα ἔμαθον προχθές τὸ ἑσπέρας, ἀγγελθέντα πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Γερουσίας Κ. Τσαμαδὸν παρ' ἀνθρώπου πιστοῦ, ἐλθόντος ἐξ Ὑδρας.

Οἱ ταραχοποιοὶ πιστοῦσι τὰς ἐπαναστατικὰς καὶ ὀλεθρίους φράσεις των, διότι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των δὲν ἀπαντῶσιν οὐδὲν σπουδαῖον ἐμπόδιον οὔτε παρ' ὑμῶν, κύριε Μοίραρχε, οὔτε παρὰ τοῦ Κ. Λυόνσου· ἐφ' ᾧ καὶ καυχῶνται κατὰ τὸ εἶκος, διότι ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἀμετακλήτως ἤθελαν ἀποτύχη.

Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τόσον ἔφθασαν θράσος, ὥστε νὰ διαφημίζωσι νέαν ἐκστρατείαν γενησομένην παρ' αὐτῶν πρὸς ἐμπρησμόν τοῦ ἐν Πόρῳ μείναντος ὕλικου, συγχωρήσατέ μοι, κύριε Μοίραρχε, νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί φρονεῖτε περὶ τούτου, καὶ ἂν δύνασθε νὰ βοηθήσετε τὴν κυβέρνησιν ἵνα προλάβῃ σύνωρα τὸ κακόν.

Τὴν αὐτὴν αἵτησιν θέλω κάμῃ καὶ πρὸς τὸν ναύαρχον Κ. Ρικόρδον, ὅστις ἔφθασε χθὲς τὸ πρωῒ ἐνταῦθα, ἀρκεσθεῖς κατὰ τὴν Σύραν νὰ ἐμποδίσῃ μόνον ἐκεῖ τὸ βρίκιον τοῦ Μιαούλη.

Ἀφ' οὗ μοι φανερώσετε ὅτι δὲν δύνασθε νὰ ἀναγκάσετε τοὺς Ὑδραίους νὰ φυλάξωσιν ὅσα πολλάκις τοὺς παρηγγείλατε, τότε θέ-

λω ἰδεῖ ποῖα τινὰ ὀλικώτερον ὀφείλει νὰ προνοήσῃ ἢ κυβέρνησις ἵνα σώσῃ τὸν τόπον ἐκ τῆς ἀνατροπῆς καὶ ληστείας τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐτοιμάζουσιν εἰς αὐτόν.

Δέομαι νὰ μὲ ἀξιώσετε μονολέκτου ἀποκρίσεως, διότι ὁ καιρὸς ἐπείγει, καὶ ἡ εὐθύνη μὲ καταπιέζει.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ρυκμάνῳ, Προσέδρῳ τῆς
Ρωσσίας.

Ναυπλίῳ, 19 αὐγούστου 1831.

Καί τοι βεβαίως οὔσης τῆς κυβερνήσεως ὅτι ἐκ τῶν ὑμετέρων ἐμφανίσεων ἐπληροφορήθη ἤδη τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον τὴν καρτερίαν τοῦ ἀνθυποναυάρχου Κ. Ρικτόρδου δι' ἧς, χαλινώσας τὰς ἀνταρτικὰς τῶν Ἰδραίων ἐπιχειρήσεις, εὐηργέτησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ οὕτως ὅμως χρέος ἡμέτερον κρίνομεν νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν, κύριε Πρόσεδρε, νὰ πρᾶστέητε εἰς τὸν ὑμέτερον σεβαστὸν Ἄνακτα ὅτι ποθοῦμεν ἵνα εὐδοκήσῃ διακρίναι τὸ ἀξιόλογον τῶν τοῦ Κ. ναυάρχου ὑπηρετημάτων κατὰ τὰς παρούσας δεινὰς περιστάσεις.

Αὐτὸς, κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ νοήματος τῶν ὁδηγημάτων ὧν ἔφερε, συνείδε τί ὤφειλε νὰ πράξῃ ὅταν ἡ κυβέρνησις τοῦ ἐζήτησε νὰ ὑπάγῃ εἰς Πόρον καὶ περιστείλῃ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν Ἰδραίων, κυριευσάντων τὰ πλοῖα καὶ τὴν ὀπλοθήκην τοῦ κράτους.

Οἱ μὲν κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀπεδοκίμασαν τότε διὰ πανδήμου κηρύξεως τὴν ἀνταρσίαν, καὶ τὴν σύμπραξιν μάλιστα ὑπεσχέθησαν τῶν ἰδίων στόλων πρὸς ἐπαναγωγὴν τῶν πεπλανημένων εἰς τοὺς ὅρους τῆς εὐταξίας, ὡς καὶ ὑπῆγαν τῷ ὄντι εἰς Πόρον οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῆς τε Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς μαρίρας. Ἀλλ' ὅμως, ἐξ ὧν ἐπανεφέραν πρὸς τοὺς Προσέδρους, ἔδειξαν ὅτι διαφόρως κρίνουσι περὶ τῆς Ἰδραϊκῆς ἀνταρσίας, πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῆς ὁποίας καὶ διαπραγματευθέντες, ἐπεθάρρυναν οὕτως

αυτοὺς, καὶ τοὶ βίβαια ἀκουσίως, ἵνα ἐγκατεστήσωσιν εἰς τὰ ἐπιχειρηθέντα, καὶ καταπράξωσι τὰ κακὰ ἐφ' οἷς συγγάζομεν σήμερον.

Καὶ δὴ ὅ,τε Κ. Λαλάνδος καὶ ὁ Κ. Λυόνσος, μὴ κατορθώσαντες οὐδὲν σύμφωνον πρὸς τὴν κήρυξιν τῶν κυρίων Προσέδρων, ἔμειναν καὶ προσέτρεψαν καὶ τὸν ναύαρχον Κ. Ρικόρδον νὰ συνεπιστρέψωσιν ὁμοῦ εἰς Ναύπλιον.

Τοῦτο ἂν ἐδέχετο τότε ὁ Κ. ναύαρχος, ἡ ἀνταρσία ἤθελε λάβῃ ἐνώπιον τῆς Ἑλλάδος πλήρη καὶ ὁμογνώμονα τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν στόλων, καὶ τὰ παρεπόμενα ἦσαν εὐπρόβλεπτα· ἀλλ' ὁ Κ. ναύαρχος ὅχι μόνον ἔμεινε κατὰ χώραν, καὶ μείνας, ἐνεψύχως πληθὺς κατοίκων τοῦ Πόρου καὶ τῆς Πελοποννησιακῆς περαίας νὰ ἀπορρίψωσι τὰς ἐπιβούλους προτάσεις τῶν Ὑδραίων, ἀλλὰ καὶ βοήθειας ἔδωκε, καὶ συμβουλὰς φρονίμους εἰς τὰ ἡμέτερα στρατεύματα καὶ εἰς τοὺς ναυτικούς τοὺς μείναντας πιστοὺς εἰς τὴν κυβέρνησιν.

ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ κυρίου ναυάρχου συνέβησαν καὶ τὰ πολέμια ἔργα ἅπερ ὁ Μιαούλης μετὰ θράσους ἐνόχου ἤρχισε κατὰ τῶν Ρωσικῶν πλοίων, καὶ ἡ παρὰ τῆς κοινότητος τῆς Ὑδρας ἀποστολὴ δύο πλοίων πολεμικῶν, τοῦ μὲν εἰς Σχλαμῖνα, τοῦ δὲ εἰς Κρανίδι, πρὸς ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ τόπου.

Εἰς ποίας ὑπερβολὰς οἱ κακοδαίμονες ἐκεῖνοι ἀνθρωποὶ δὲν ἤθελαν ἐκτραχηλισθῆ, ἂν ὁ κύριος ναύαρχος, ἀκολουθῶν τὰς συμβουλὰς τοῦ Κ. Λυόνσου καὶ Λαλάνδου, ἀνεχώρει ἐκ τοῦ Πόρου καὶ ἤρχετο εἰς Ναύπλιον; Καὶ οἱ μὲν Ὑδραῖοι ἤθελαν ἀποτύχη καὶ κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἤθελαν ἀναγκασθῆ νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα, καὶ ἐκ τούτου ἡ ἀταξία, ἡ σύγχυσις καὶ ἡ βία ἤθελαν ἐπικρατήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς σήμερον ἡσυχαιτάτας, καὶ σεβομένας καὶ ἀγαπώσας τὴν αὐτῶν κυβέρνησιν.

Ὁ δὲ ναύαρχος Ρικόρδος, παρ' οὗ ἡ Ἑλλὰς εὐηγερτήθη σωθεῖσα μέχρι τοῦδε τοῦ ἐπαναστατικοῦ μολυσμοῦ, καὶ σήμερον διατελεῖ ἰσχυρῶς βοηθῶν τὴν κυβέρνησιν πρὸς τὸ διακόπτειν τὰς οὐσας ἢ

συνισταμένας κοινωνίας τῶν ἀνταρτῶν μὲ τὸ Αἰγαῖον, μὲ τὴν Σπάρτην, καὶ μὲ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Τῶν ἀνταρτῶν ἡ ἐπιμονὴ ἤθελεν εἶσθαι ἀκατάληπτος, ἂν αἱ ἐπανειλημμένοι ἐκδηλώσεις αἱ πρὸς αὐτοὺς γενόμεναι παρὰ τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τῶν ναυτικῶν μοιρῶν Ἀγγλικῆς τε καὶ Γαλλικῆς, ἐλάμβανον πραγματικὴν τινα ἐνέργειαν· ἀλλ' αὐταὶ οὐδεμίαν ἔλαβον μέχρι τοῦδε, διότι καὶ παρεστῶτος γαλλικοῦ βρικίου ἐνώπιον τῆς Ἰδρας, τέσσαρα ὠπλισμένα πλοῖα, διεκπλεύσαντα ἐξ Ἰδρας, ὑπῆγαν εἰς Σαλαμῖνα μετὰ τοῦ Καρατάσου καὶ ἄλλων πεμπτῶν ὁμοίων αὐτῷ, καὶ ἄλλο βρίκιον, διαφυγὸν μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας τὸν γαλλικὸν περίπλου, ἀπῆλθεν εἰς τὰ παράλια τῆς Μάνης, κυριεύσον τὰ ἐκεῖσε ἐλαφρὰ πλοῖα τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐρεθίσον πάλιν εἰς ἀνταρσίαν τοὺς Λιμενίτας, τοὺς ὁποίους ἠγγίζομεν νὰ ἐπαναγκάσωμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος.

Ἡμέτερον δὲν εἶναι νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς προαιρέσεις τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τοῦ Ἀγγλικοῦ τε καὶ τοῦ Γαλλικοῦ περίπλου, ἀλλ' ἀρκούμεθα νὰ ἀποσημάνωμεν τὰ γεγονότα. Καὶ δὴ ὀφείλομεν ὁμολογήσαι ὅτι ἂν ὁ κύριος ναύαρχος ἀπεδέχετο τὸ φρονῆσαι καὶ πράξαι τὰ τῶν συνναύαρχων, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἡ ἀναρχία ἤθελε κατακλύζει ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἐν ᾗ σήμερον, ἔκ τε τῆς γενναίας καὶ ἀκεραίου διαγωγῆς τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικόρδου καὶ ἐκ τῆς ἀκαμάτου δραστηριότητος τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικῶν, ἡ Ἑλλὰς, ἐκτὸς τῆς Ἰδρας καὶ ὀλίγων ἄλλων νήτων τοῦ Αἰγαίου, ὑπάρχει ἔτι ἥσυχος, καὶ διακειμένη φαίνεται εἴπερ ποτὲ πρὸς τὸ συντηρῆσαι τὴν ἐνεστῶσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἕως ὅτου γνωρίσῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν σεβαστῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Ἐκ ταύτης τῆς βραχείας μὲν, ἀλλ' ἀψευδοῦς ἀφηγήσεως τῶν γεγονότων, ὑπὲρ ὧν θαρρῶντως ἐπικαλούμεθα καὶ τὴν ὑμετέραν μαρτυρίαν, κύριε Βάρων, ἀρκούντως χαρακτηρίζονται, νομίζομεν, αἱ ἐπὶ τοῦ παρόντος παρεχόμεναι ὑπὸ τοῦ Κ. ναυάρχου Ρικόρδου ἀξιόλογοι χρεῖαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, τολμῶμεν δ' εἰπεῖν, καὶ εἰς αὐτάς τὰς συμμάχους Δυνάμεις.

Διὸ καὶ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ αὐτοῦ Μεγαλειότης, ἐπιστραφείσα πρὸς αὐτάς, θέλει νεύσῃ νὰ τιμῇσῃ διὰ τῆς σεβαστῆς αὐτῆς εὐδοκίας τὸ πολίτευμα τοῦ Κ. ναυάρχου.

Τολμῶμεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι καὶ ὡς νέον εὐεργέτημα τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος περὶ τὴν Ἑλλάδα θέλομεν ἀναγράψῃ τὴν ἐπὶ τούτοις ἀντιχαρισθητομένην παρὰ τοῦ σεβαστοῦ αὐτοκράτορος εὐμένειαν εἰς τε τὸν ναύαρχον καὶ εἰς τοὺς ἐνευδοκίμησαντας αὐτοῦ ἀξιωματικούς. Οὐδ' ἔχομεν κἂν ἡμεῖς ἄλλο πρὸς αὐτοὺς ἀνταπόδομα τῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος εὐγνωμοσύνης, εἰμὴ τὴν αἵτησιν ταύτην, ἣν καὶ ποιούμεθα, παρακαλοῦντες ὑμᾶς, κύριε Βάρων, νὰ στήσετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος τὴν παροῦσαν γραφὴν.

Τοῖς κυρίοις Πληρεξουσίοις Ἀγγλίας, Γαλλίας, καὶ Ῥωσσίας, τοῖς συνιστῶσι τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν.

Ναυπλίου, 24 αὐγούστου 1831.

Ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις ἀνέθεσε μὲν καὶ εἰς τὸν πρίγγιπα Κ. Σοῦτσον νὰ ἐκθέσῃ πρὸς τὰς ὑμετέρας Ἐξοχότητας τὰ δεινὰ ἅπερ καὶ πρὸ ὀλίγου ἐπέσεισαν καὶ τοῦ λοιποῦ δύνανται νὰ ἐπάξωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν στυγεράν τῆς ἀναρχίας μάστιγα· ἀλλὰ σήμερον καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐρχόμεθα ἐκπληρώσοντες τὸ χρέος τοῦτο, κινούμενοι ἐκ τῶν περιστάσεων, δεινότερων ἐκάστοτε γινόμενων, καὶ χρζουσῶν ἄρα ταχίστης τῆς θεραπείας καὶ διορθώσεως. Ἀνήκει δὲ εἰς μόνον τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον καὶ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν θεραπείαν, καὶ ἀμεσώτατα νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ.

Δὲν θέλομεν καταχρασθῇ τὴν ἐπιεικῇ προσοχὴν τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων, ἐκδιηγούμενοι καὶ πάλιν ὅσα τε ἀπλῶς χαρακτηρίζουσι

τάς επαναστατικάς προθέσεις ἀνθρώπων τινῶν συνηγμένων ἐν Ἰδრა, καὶ ὅσα πρὸ ὀλίγου ἐτολμήθησαν παρ' αὐτῶν ἐν Πόρῳ καθότι καὶ ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος πάντως τὰ ἔφερε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν περιπίλων βέβαια σᾶς τὰ διεμήνυσαν. Ἀλλὰ πληροφορηθέντες ὅτι ταῦτα πάντα διαφόρως κρίνονται καὶ ἐξηγοῦνται παρὰ τε τῶν ἐνταῦθα κυρίων Προσέδρων καὶ παρὰ τῶν κυρίων ναυάρχων, ὀφείλομεν παραστῆσαι αὐτὰ κατὰ τὸ παρ' ἡμῶν κρινόμενον ἄληθές. Καὶ ἐπικρινάτωσαν αἱ ὑμέτεραι Ἐξοχότητες.

Πρὸ πολλοῦ ἢ πρὸς ἀντιπολιτείαν καὶ στάσιν κλίσις εἶχε καταλάβῃ τὸν περιωρισμένον, ἀλλὰ τυφώδῃ νῦν τῶν προκρίτων τῆς Ἰδρας. Εὐψυχούμενοι ὅμως καὶ ὑπὸ τῆς πανουργίας καὶ τέχνης ἄλλων τινῶν Ἑλλήνων ἑτεροχθόνων μὲν, συγκοινωνησάντων δὲ εἰς τὰς συμφορὰς τοῦ ἐπικινδυνωτάτου τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνος, ἤρχισαν πρῶτον νὰ ἀπειθῶσιν ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν εἰς τοὺς ὑπηρετάς τῆς κυβερνήσεως.

Ἀφ' οὗ δὲ συνέβησαν ἐν τε τῇ Γαλλίᾳ αἱ κατὰ τὸν ἰούλιον τοῦ 1830 μεγάλαι μεταβολαί, καὶ ὅσα τὴν Βελγικὴν μετεπολίτευσαν εἰς αὐτόνομον πολιτείαν, καὶ ὅσαι ἄλλαι κινήσεις κακὰ ἐπὶ κακοῖς συσσωρεύουσιν εἰς ἄλλα τῆς Εὐρώπης μέρη, τότε οἱ παρ' ἡμῖν ἀρχέ-κακοὶ τοσαύτην ἔλαβον εὐπορίαν, ὥς ἐν βραχεὶ κατάρθρωσαν νὰ ἀποπλανήσωσι καὶ τοὺς ἐμφρονεστάτους καὶ εὐδοκίμωτάτους τῶν Ἰδραίων.

Τότε καὶ ἡμεῖς, σαφῶς βλέποντες καὶ τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς μηχανουργίας, καὶ τὰς βοηθητικάς αὐτῇ περιστάσεις, ἐπαλλήλως ἐζητήσαμεν παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχωτήτων διὰ τοῦ πρίγγιπος Κ. Σούτσου ἵνα στείλετε πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, συλλογάδην χρηματισμοὺς, ἐξ ὧν νὰ δυνηθῶσι καὶ αὐτοὶ συμφώνως νὰ φανερῶσιν πρὸς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν τὰ διανοήματα τῆς συμμαχίας.

Καὶ οἱ χρηματισμοὶ μὲν ἐδόθησαν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν προέκυπτον ἐκ πράξεως τοῦ συνεδρίου, οὐδ' ἦσαν συλλογικοὶ, δὲν ἴσχυον νὰ ὀχυρώσιν τοὺς κυρίους Προσέδρους πρὸς τὸ ἐπιστρέψαι εἰς τὸ καθήκον τοὺς ἀγωνιζομένους νὰ ἐπαναστατήσωσι καὶ ἀνατρέψωσι τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ καὶ βοηθείας χρηματικὰς δὲν ἐπαύσαμεν ζητοῦντες· τὰς ὁποίας ἂν ἐλάβανεν ἡ κυβέρνησις ἐκ πράξεως τοῦ ἐν Λονδίῳ συνεδρίου, ὅχι μόνον ἤθελεν ἀπαντήσει τὰς κατεπειγούσας χρεῖας τῆς διοικήσεως, ἀλλ' ἅμα ἤθελε διανοιῆναι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν ἐν Ἰδρᾷ τιμιωτέρων ἀνδρῶν, ἀπατωμένων καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων λεγόντων ὅτι ἡ ἐνεσῶσα κυβέρνησις στερεῖται τῆς ὄντως σφριζέως τῶν συμμαχῶν δυνάμεων, ἡρέμα ἀσπαζομένων τὰ γινόμενα κινήματα πρὸς μεταβολὴν τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων. Αἱ τοιαῦται πλάναι ἤθελαν δικασκιδασθῆναι ἐκ μόνης τῆς θέας τῶν βοηθημάτων τῶν στελλομένων παρὰ τῶν τριῶν συμμαχικῶν βουλείων λόγῳ δανείου.

Τὸ δὲ ἀνεπαρὲς τῶν κηρύξεων αὐτῶν ἐξέδωκαν οἱ κύριοι Πρόεδροι τῇ 20 ἰουλίου (1 αὐγούστου) ἵνα προτρέψωσι τοὺς Ἰδραίους εἰς τὸ ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ Πόρου, γίνεται κατὰδὴλον ἐξ ὧν ἀπέτυχον ἔπειτα καὶ οἱ πλοίαρχοι κύριοι Λυόνσος καὶ Λαλάνδος, πραγματευόμενοι περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Ὅχι δὲ μόνον, ἀλλ' ὅσον ἐκ τῶν ὑστέρων, φαίνεται ὅτι αἱ διαπραγματεῖαι αὐτῶν ἔτι μᾶλλον ἐξώγκωσαν τὸ φρόνημα τῶν τῆς ἀνταρσίας ἀρχηγῶν, πιστευσάντων ἑαυτοὺς δύναμιν ὑποστατικὴν, διαπρεσβευομένην, καὶ ἔσθην τοῦλάχιστον μὲ τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν· ἐξ οὗ ἡ τε ἡλιθία αὐθάδεια τῶν ἐπιχειρούντων καὶ ἡ δυσμένεια τῶν συμβούλων αὐτῶν ὑπερέδωκαν πλέον πάντα ὅρον, ὥς κατεφάνη ἐκ τῶν ἐπιτοληθέντων ἐν Πόρῳ.

Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τῆς 1 (13 αὐγούστου) οἱ μὲν κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν ναυτικῶν ἀνεκλήρυξαν πάλιν τὰ αὐτὰ, καὶ ὁ Κ. Λαλάνδος περίπλου κατέστησε περὶ τὴν Ἰδρᾶν· ἀλλ' οὔτε ἡ κήρυξις οὔτε ὁ περίπλους ὁ εἰς τὸ βρίκιον Παλίνουρον ἀνατεθεὶς ἐκώλυσαν τοὺς ἀντάρτας νὰ ἐκπέμπωσιν ἐκ τοῦ ἀποκεκλεισμένου λιμένος πολεμόκροτα πλοῖα εἰς τε τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὰ τῆς Μάνης καὶ παντοῦ ὅπου ἤλπιζον νὰ ἐπαναστατώσωσι τοὺς κατοίκους, νὰ ἐγείρωσιν ὀχλήματα κατὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ καταναγκάσωσι καὶ αὐτὴν εἰς δαπάνας ὑπὲρ τὴν αὐτῆς δύναμιν.

Καὶ θέλουσιν οὕτως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι νὰ παραλύσωσι καὶ περιτρέψωσι τὴν ἐνεστῶσαν διοίκησιν, ἢ, ἄλλως εἰπεῖν, τὴν κυβέρνησιν. Ὅθεν ἀπλώσαντες τὴν τῆς ἀποστασίας σημαίαν, ἀνεκήρυσαν ὅτε ζητοῦσι νὰ ἐλευθερώσωσι μὲν τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν αὐτογνώμονα ἐξουσίαν, νὰ τῷ πορίσωσι δὲ κυβέρνησιν συνταγματικὴν, ἐλπίζοντες διὰ τούτου νὰ συνάξωσι πολλοὺς ὁπαδοὺς.

Ἰνα δὲ ἐπιτύχωσι καὶ καλλίτερα, συνέστησαν καὶ ἑταιρίαν κρυπτὴν, τὴν λεγομένην ἑταιρίαν τῆς δυνάμεως, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἡρακλέους, τῆς ὁποίας οἱ κορυφαῖοι, ἅμα ὑποσχόμενοι τὸ σύνταγμα, ὑπόσχονται εἰς τοὺς κατηχουμένους καὶ θέσεις, καὶ ὑπουργήματα, καὶ βαθμούς· ἐξ οὗ ἔπεται νὰ ἐλκύσωσιν ὅλους τοὺς δοξομανεῖς, ὅλους τοὺς δυσχεραίνοντας πρὸς τὰ καθεστῶτα, καὶ ὅλους τοὺς τυχοδιώκτας.

Ἀλλ' ὅμως οὔτε τὸ περιαδόμενον σύνταγμα, οὔτε ἡ κρυπτὴ ἑταιρία μετὰ τῶν ὑποσχέσεων αὐτῆς, οὔτε ἡ προστασία τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας τὴν ὁποίαν τολμῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ νὰ κηρύττωσιν ὅτι ἔχουσι βεβαίαν, δὲν ἴσχυσαν νὰ διασειώσωσι τὸ ἔθνος· ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅλαι τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ πολλαὶ ἐκ τῶν τοῦ Αἰγαίου νήσων, καθ' ἐκάστην καὶ μᾶλλον διαρρήδην ἀποδοκιμαζοῦσι τὴν Ἰδραϊκὴν ἀνταρσίαν, καὶ ζητοῦσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐκδίκησιν κατ' αὐτῆς, καὶ πικρὰ πολιτεύματα κατὰ τῶν πρωταιτίων τοσούτων κακῶν.

Ἡ μὲν Σύρα ὑπέκυψεν εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν ζυγὸν, καὶ τινες ἄλλαι κοινότητες τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ὑπεκρίθησαν τὸ αὐτὸ, φοβούμεναι τὰ ἐκεῖ παρόντα Ἰδραϊκὰ πλοῖα. Ἀλλ' ἡ Σύρα, ἐκτὸς τῶν κατολίκων οὔτινες εἶναι ἀρχαῖοι καὶ ὄντως κάτοικοι αὐτῆς, κατωκίθη ἐπὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ πλῆθος Ἑλλήνων ἀφρατόρων καὶ ἀνεστῶτων, καὶ ἄλλων ἐκ πάσης μηχανῆς κυνηγετούντων κατὰστασιν, ἐξ ὧν οἱ δεῦτεροι καὶ ἐπέτυχον, ὅτε ὁ Ἰβραχίμ Πασᾶς ἀπέβη εἰς Πελοπόννησον, γινόμενοι καὶ πορισταὶ τῶν τουρκικῶν στόλων, καὶ πειρατείας συμμέτοχοι, καὶ κιβδήλων νομισμάτων καὶ πάσης κουργίας τεχνῖται. Αὐτοὶ καὶ φοβούμενοι πάντοτε τὴν δικαιοσύνην

τῆς κυβερνήσεως, καί τινες ἐγγὺς ὄντες νὰ παύσωσι καὶ τὰς πληρωμάς των πρὸς τιμίους ἐμπόρους ξένους. ἠνώθησαν μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἀποστασίας, καὶ τὴν ἐνήργησαν εἰς Σύραν, προφυλαττόμενοι κατὰ τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου.

Ἐνταῦθα δὲν συνάπτομεν σειρὰν ὅλην γραμμάτων, ἀποδεικνύοντων ἀνελλιπέστατα τὴν ἀλήθειαν τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακεφαλαιωθέντων.

Καὶ ὁσάκις μὲν, συνομιλοῦντες μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ μετὰ τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τῶν περιπίλων τῶν δύο Δυνάμεων, παρεστήσαμεν εἰς αὐτοὺς οὕτω τὰ πράγματα, ἐπικαλούμενοι καὶ τὴν γνώμην αὐτῶν, δὲν παρετηρήσαμεν ἄλλην ἐν αὐτοῖς γνώμην, καὶ τοι οὐδὲ τὴν ἡμετέραν ὅλως δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι εἶχον. Ἐξ ἄλλων ὁμως σημείων πειθόμεθα μετὰ λύπης ὅτι τὴν ἀνταρσίαν λογιζονται αὐτοὶ ἀντιπολιτείαν ἀπλῆν, φρονοῦντες ἴσως καὶ σήμερον ὅτι ὅλον τὸ ἔθνος ἤθελε παραδεχθῇ τὸ Ἰδραϊκὸν σύστημα, ἂν ἡ κυβέρνησις δὲν ἐκράτει εἰς δυναστικὴν ὑποταγὴν τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος.

Πλὴν ἀλλ' ἡ πεῖρα ὤφειλε καὶ νὰ μεταδιδάξῃ περὶ τούτου τοὺς τε κυρίους Προσέδρους καὶ τοὺς ναυάρχους, ἰδόντας ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίσθησαν οἷ, τε Ἰδραῖοι καὶ οἱ ὀλίγοι παραβοηθοὶ αὐτῶν Ἕλληνες καὶ ξένοι ἵνα εὗρωσιν ὁπαδοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἄλλο τόσον τὸ ἔθνος καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀπέρριψε τὰς εἰσηγήσεις καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, καὶ πιστὸν μένον εἰς τὰ ἀτρεκέλ συμφέροντά του, ἔδειξεν ὅτι θέλει νὰ φυλάξῃ καὶ τὴν προσωρινὴν του κυβέρνησιν.

Καὶ ποῖα μέσα μετεχειρίσθη ἡ κυβέρνησις ἵνα ἐμποδίσῃ τὸ ἔθνος τοῦ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῶν Ἰδραίων καὶ παραδεχθῇ τὰς ἐπινοίας αὐτῶν; Μέσον ἰσχυρότερον εἰς τὸν τόπον τοῦτον παρὰ τὰ χρήματα βέβαια δὲν ὑπάρχει. Ἀλλὰ τὰ χρήματα ἔλειψαν· τὸ ταμεῖον δὲν ἔχει εἰμὴ 30 ἢ 40,000 φράγκων· τὸ στράτευμα δὲν ἐπληρώθη, καὶ οἱ πολιτικοὶ ὑπηρεταὶ ἀπὸ τριῶν μηνῶν δὲν ἔλαβον τοὺς μισθοὺς των.

Καὶ ὁμως αὐτὸ τὸ στράτευμα, αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ ὑπηρεταὶ,

αὐτοὶ οἱ κάτοικοι, ἀθρόως λαμβάνοντες τὸ τουφέκιον, ἀπέκρουσαν τοὺς ἀποστόλους τῆς ἀνταρσίας, οὓς οἱ πρὸ ἡμῖν περισσालπιζόμενοι συνταγματικοὶ πολλάκις ἔπεμψαν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας.

Ἰνα δὲ διαγνώσῃ τις τὴν φύσιν τοῦ τοιούτου, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ ποῖοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι οἱ διευθύνοντες τὴν ἐπαναστατικὴν κίνησιν. Εἶναι αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὑποσύραντες τὸ ἔθνος εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου ἐπὶ τοῦ ὀκταετοῦς ἀγῶνος τοῦ κατὰ Τούρκων δι' ἐμφυλίων πολέμων καὶ ἀναρχίας. Ἐπειδὴ δὲ συνηθροίσθησαν καὶ εἰς Ἰδραν, τοῦτο ἤρκει, καὶ ἂν εἶχον ἐκ τῶν προτέρων καλλιτέραν ὑπόληψιν, ὥστε νὰ τοὺς ἀποκρούσωσι καὶ ἡ Πελοπὸννησος καὶ ἡ στερεὰ Ἑλλάς· διότι προϋπάρχει μὲν καὶ ἀντιπάθεια καὶ σχεδὸν φυσικὴ ἔχθρα μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν μερῶν τούτων τῆς Ἑλλάδος, γίνεται δὲ καὶ μεγαλητέρα ἐκ τῆς διαφορᾶς, ἂν ὅχι καὶ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων, ὅπως αὐτοὶ τὰ ἐννοοῦσιν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἰσχυροτέρα αἰτία προσεφύλαξε τὸ μέγιστον μέρος τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ μολύσματος· ὁ δὲ ἰκαίος, λέγω, φόβος μὴ χάσωσιν ἐν ταῖς νέαις ἀνατροπαῖς τὸ εὖ εἶναι ὅπερ ἀπέκτησαν καὶ φυλάττουσι καὶ αὐξάνουσιν ὑπὸ διοίκησιν εὐτακτον. Κατὰ τοῦτο συγκρίνοντες τὸ παρὸν μὲ τοὺς καιροὺς ὅτε, ζῶντες ὑπὸ λεγομένην ἐλευθέριον ἐξουσίαν, κατεπιέζοντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων οἵτινες προσλαμβάνουσι σήμερον τοὺς Ἰδραίους ἵνα πάλιν τὴν ἐξουσίαν ἀρπάσωσιν, ἀνδρίζονται λοιπὸν καὶ κραταιοῦνται, ἐγνωκότες ἀντισταθῆναι πάσῃ δυνάμει εἰς τὰς πολλὰς ἀποπείρας τῆς βίας καὶ τῆς ἀπάτης δι' ὧν ἐκεῖνοι ζητοῦσι νὰ καταστρέψωσι τὰ καθεστῶτα.

Καὶ περὶ τούτων πλατύτερον δὲν διαλαμβάνομεν· βεβαιουῦμεν δὲ, μηδὲ ὅλως φοβούμενοι τὴν ἐκ τῶν πρὶν πραγμάτων ἀναίρεσιν τῶν ἡμετέρων λόγων, ὅτι οὐδέποτε οἱ τῆς Ἰδρας πρόκριτοι, ἡνωμένοι μετὰ δύο ἢ τριῶν παλαιῶν ἀρχόντων τῆς Πελοποννήσου καὶ μετὰ τινων νέων κατασκευαστῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων, οὐδέποτε, λέγω, οἱ εὐαριθμότατοι οὗτοι ἄνθρωποι οἱ θέλοντες σήμερον νὰ ἐπαναστατώσωσι τὴν Ἑλλάδα, δὲν θέλουσιν ἀξιώσῃ τῆς γνησίας ψήφου τοῦ ἔθνους.

Δυνατὸν μὲν εἶναι νὰ τοὺς ἐπιβάλη κανεῖς εἰς τὸ ἔθνος διὰ τῶν ὀπλων, ἀλλὰ καὶ ἐπιβληθέντες, αὐτοὶ οὗτοι οἱ σήμερον σύμφωνοι πρὸς καταστροφὴν τῆς ἐξουσίας, θέλουσιν ἄρα γε συμφωνήσῃ περὶ τῆς χρήσεως αὐτῆς; Ἰταμῶς δυνάμεθα νὰ ἀποκριθῶμεν, ὅχι· ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον τῆς καθιδρύσεώς των, ὁποῖαν θέσιν καὶ ἂν λάβῃ ἕκαστος, θέλουσιν ἀρχίσῃ νὰ ὑποσκελίζωσι καὶ παρακρούωσιν ἀλλήλους, ἱκανῶς διδάξαντες πάντας πρὸ τῆς ἡμετέρας εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως ποιοὶ τινὲς εἰσὶ, τί θέλουσι, καὶ τί δύνανται.

Ἡμεῖς ἐλθόντες τοὺς ἐκχλέσαμεν εἰς τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ ὑπεσχέθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὸ σύστημα τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως. Αὐτὴ τοὺς ἐδοκίμασε δύο περίπου ἔτη μεθ' ὑπομονῆς, ἥ μᾶλλον μετὰ πάσης μακροθυμίας. Πλὴν τέλος ἂν τοὺς ἐκράτει περισσότερον εἰς τὰ πράγματα, ἤθελεν ἀθετήσῃ ὅλα τὰ χρήτης.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκ κομματικῆς διαθέσεως ἤθελε συλλάβῃ ἡ κυβερνήσις τοιαύτην γ νόμῃν περὶ αὐτῶν, τάχα ἡ σημερινὴ αὐτῶν πολιτεία δὲν δικαιώνει ὅλως τὴν γνώμην ταύτην; δὲν τοὺς χαρακτηρίζει πλέον ἐντελῶς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα;

Ἐπεχείρησαν νὰ ἐπαναστήσωσι τὸ ἔθνος καθ' ἣν στιγμὴν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ἐκήρυξαν διὰ τῶν πρακτόρων αὐτῶν ὅτι μεγάλως θέλουσι τὴν συντήρησιν τῆς ἐνεστώσης τῶν πραγμάτων τάξεως.

Τὸ ἔθνος τοὺς καταδικάζει, αὐτοὶ δ' ἐπιμένουσι καὶ ἐπιτολμῶσιν ὑπέρογκα. Τὸ ἔθνος τότε τοὺς στιγμντίζει, τοὺς καταρᾶται, καὶ ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως τιμωρίαν κατὰ τὸ δίκαιον.

Πῶς καὶ διὰ τί οἱ κύριοι Πρόεδροι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, καὶ οἱ Κ. Λύνσος καὶ Λαλάνδος, τοὺς ἀξιοῦσι τῆς σπουδῆς καὶ φιλίας αὐτῶν;

Ἐὰν ἐξ εὐμενείας ἤθελον αἱ σύμμαχοι Δύναμις νὰ δώσωσιν ἄλλον χαρακτῆρα εἰς τὴν προσωρινὴν κυβερνήσιν, καὶ νὰ παρεισάξωσιν ἄλλο σύστημα παρ' ὃ αὐτὴ μέχρι τοῦδε ἠκολούθησεν ἐκ συγκαταθέσεως τοῦ ἔθνους, αἱ Δυνάμεις δὲν ἤθελαν νεύσῃ ἄρα γε νὰ ἀναγγείλωσι τοῦτο πρὸς αὐτὴν τὴν κυβερνήσιν; Αὐτὴ τότε ἤθελε μεταδώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἥτις βέβαια ἤθελε προθυ-

μηθῇ νὰ ἀποδεχθῇ εὐγνωμόνως τὰ νέα πιστώματα τῆς σοφῆς προ-
στασίας τῶν σεβαστῶν τῆς Ἑλλάδος εὐεργετῶν.

Εἰς τὸ παρὸν ὑπόμνημα ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος θέλει συνάψῃ
καὶ τὰ ἀποδεικτήρια ὅσα τῷ διαπέμπομεν καὶ τὴν ἀφήγησιν τοῦ
πῶς ἔχουσι τὰ πράγματα καθ' ἣν ἡμέραν ὁ ταχυδρόμος ἀναχωρήσει.

Ἡμεῖς δὲ δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἀποκριθῶμεν τί θέλει ἀπογεῖνῃ
ὁ τόπος, ἂν οἷ,τε Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ
τῶν περίπλων δὲν λάβωσι συλλογικὰς ἐντολὰς ἵνα λέγωσι καὶ πράτ-
τωσι τὰ αὐτά.

Λέγομεν δὲ καὶ πάλιν ὅτι, ἂν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ θέλωσι νὰ φέ-
ρῳσι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ νὰ συστήσῃ νέαν ἀντιπροσωπικὴν κυβέρ-
νησιν, μετὰ τῶν τύπων τῶν ἐπικρατούντων παρὰ τοῖς μᾶλλον εὐ-
πολιτεύτοις ἔθνεσι, πρέπει νὰ εὐδοκήσωσι νὰ τὸ εἴπωσι. Τότε ἡ
ἐθνικὴ συνέλευσις διαβουλευομένη, θέλει ἀποφασίσῃ, νομίζομεν, σύμ-
φωνα ταῖς θελήσεσι τῶν Δυνάμεων.

Πλὴν ἀλλὰ δὲν διστάζομεν νὰ βεβαιώσωμεν κατὰ τὴν ἡμετέραν
ιδίαν γνώμην ὅτι τὸ τοιοῦτο σύστημα ἤθελε μᾶλλον συγκροτήσῃ,
εἰ συγχωρεῖται οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸν ἐμφύλιον ἔσως
πόλεμον, καὶ ἤθελε φέρῃ ἐν ὀλίγῳ τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος ὑπὸ τὴν
δεσποτείαν ὀπλοφόρου δυνάμεως, εἴτε ἐγγενοῦς εἴτε ξένης.

Ἄν ὅμως προτιμῶσιν αἱ Δυνάμεις ν' ἀποφασίσωσι κατὰ τὰς ἐπιθυ-
μίας καὶ τὰς ἀληθινὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, πρῶτον πρέπει νὰ θεω-
ρήσωσι τὴν ἠθικὴν κατάστασιν εἰς ἣν τὸ ἔθνος εὐρίσκεται ἐκ τῆς
μακραίωνος δουλείας καὶ τῆς πολυετοῦς ἀναρχίας, δεύτερον θέλουσιν
ἐξετάσῃ περὶ τῆς προόδου ἣν ἐντὸς οὐδὲ τεσσάρων ὅλων ἐτῶν ἔλαβε
πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν κυβερνήσεως ἐννόμου, με-
τρίας, οὐδ' ὑποτεταγμένης εἰς τὰς γνώμας ἀνθρώπων μὴ δυναμέ-
ων ἔχειν γνώμην αὐθύπαρκτον.

Ἰνα δυνηθῇ ἡ Ἑλλὰς ἀπολαῦσαι τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐπὶ τῶν ἡμε-
ρῶν ἡμῶν ὑφ'εστῶσης ἀντιπροσωπικῆς πολιτείας, πρέπει πρὸ πάν-
των νὰ συσθῇ ἡ ἰδιοκτησία τῶν πολιτῶν, οὗσα μέχρι τοῦδε ἀσύ-
στατος· πρέπει νὰ λάβῃ ὁ γεωργὸς ἐν μερίδιον γῆς εἰς κτῆμα ἰδίον,

ὅποτε σήμερον τὰ ἐννέα δέκατα τῶν γεωργῶν εἶναι ἀκτήμονες· πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ λαὸς, ὅχι μόνον τὸ αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ κατὰστασιν βεβαίαν ἐξ ἧς πρεπόντως νὰ ἐκτιμῇσθῇ τὴν τῆς ἐλευθερίας ἀξίαν· πρέπει τέλος τὸ ἔθνος ὅλον νὰ συνηθίσῃ βαθμηδὸν δι' ὠφελίμου πείρας εἰς τοὺς δικαστικούς τύπους τῶν ἐννόμων πράξεων ἐξ ὧν ἀσφαλιζονται τὰ συμφέροντα τῆς ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας, καὶ συνίσταται οὐσιωδῶς ἡ ἐσωτερικὴ εὐεξία τῆς πολιτείας.

Πρὸς ταῦτα τὰ ἀξιόλογα ἀποτελέσματα ἔτεινον ὅλοι οἱ ἀγῶνες τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως, τὰ ὁποῖα καὶ ἤθελεν ἀναμφιβόλως κατορθώσῃ ἐπευλογοῦντος τοῦ λαοῦ, ἐὰν οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι οἱ σήμερον εἰς κεφαλὴν ὄντες τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων, δὲν συνεπόδιζον καὶ διεκώλυον διηνεκῶς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προνοημάτων αὐτῆς.

Τὸ ἔθνος θέλει τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπὶ βάσεσι στερεαῖς οἰκοδόμησιν τῆς πολιτικῆς του ὑπάρξεως. Θέλει μὲν βεβαίως ν' ἀπολαύσῃ καὶ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἀλλ' ὡς γνωστικὸν διακρίνει ὅτι ὁ πολιτικὸς οὗτος τύπος πρέπει νὰ ᾔναι ἀκολουθία, καὶ ὅχι ἀρχὴ τῆς ἐπανορθώσεώς του.

Τοιοῦτοι εἶναι, κατὰ γε. τὴν ἡμετέραν γνώμην, οἱ γνήσιοι τῆς Ἑλλάδος πόθοι, οἰκειότατοι ὑπάρχοντες καὶ εἰς τὰ τιμιώτατα αὐτῆς συμφέροντα. Τούτους ἐθαῤῥήσαμεν ἐκφράσαι καὶ πρὸς τὸν ὑψηλότατον πρίγγιπα Λεοπόλδον, ὅτε ἡ Ἑλλὰς προσεδόκα ὅτι ἡ ὑψηλότης του ἐμελλε νὰ τελέσῃ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς γενναῖα τῶν συμμάχων Δυνάμεων βουλεύματα.

Ἀλλ' ὅπως ἂν ᾔ, ὀφείλομεν σήμερον νὰ ζητήσωμεν θερμῶς παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων τὰ ἑξῆς·

α'. Νὰ σπεύσετε ὅσον ἔνεστι τὰς ἀποφάσεις τὰς περὶ τελείας συστάσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

β'. Νὰ στείλετε συλλογικὰς ἐντολὰς πρὸς τε τοὺς κυρίους Προσέδρους πρὸς τε τοὺς κυρίους ναυάρχους, ὅπως ἐνεργῶσι καὶ φέρονται συμφώνως καὶ κατὰ σύστημα-διακριδὸν συνδεδογμένον πρὸς τε τὴν ἐνεστῶσαν κυβέρνησιν καὶ πρὸς τοὺς σπουδάζοντας εἰς ἐπανάστασιν τοῦ τόπου.

γ'. Νὰ στείλετε ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς χρηματικά τινα βοηθήματα, ὡς ἐκ τοῦ δανείου.

Τὰς αἰτήσεις ταύτας καὶ τὰς προηγηθείσας παρατηρήσεις ὑποβάλλοντες εἰς τὰς ὑμετέρας Εἰσφορὰς, ἐλαλήσαμεν μετὰ παρρησίας πρεπούσης τῇ πίστει ἣς ἀξιοῦσιν ἡμᾶς ἢ, τε Ἑλλάς καὶ αἰσεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαί· ἀνθ' οὗ καὶ παρακαλοῦμεν ἵνα νεύσωσιν ἀγγεῖλαι ἡμῖν διὰ τῶν ὑμετέρων Εἰσφορῶν τὰς αὐτῶν ἀποφάσεις. Ἄς νεύσωσι πρὸ πάντων, ἱκετεύομεν, νὰ μᾶς δείξωσι καὶ πάλιν τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν εὐμένειαν, ἀφειδῶς ἀπτόμεναι πάντων ὅσα εἰς τὸ πρόσωπον ἡμῶν ἀναφέρονται, καὶ ἐξουσιν ἡμᾶς βαθέως εὐγνωμονοῦντας· διότι προσμένει ἡ Ἑλλάς ἀγωνιώσα, λέγω δὲ καὶ ἐν συνοχῇ, νὰ καταμάθῃ τάχιον τὴν μοῖραν ἣν ἡ γενναία τῶν Δι' ἡμῶν σπουδὴ εἰς αὐτὴν ἐτοιμάζει.

Τὴν περὶ τούτου εὐλαβῶς προαπαγγελθεῖσαν γνώμην ἡμῶν, περιττὸν κρίνομεν καὶ σήμερον νὰ ἐκφράσωμεν, ἀλλ' ἀρκούμεθα νὰ συγκεφαλαιώσωμεν τὰς εἰλικρινεστάτας δεήσεις ἡμῶν ὅπως αἱ ὑμετέραι Εἰσφορῶντες σπεύσωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος, ἐξ ἧς νὰ θεωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἑαυτοὺς ὡς ἐπὶ τῷ τέρματι τοῦ ἡμετέρου σταδίου.

Τῷ Πρίγγιπὶ Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλῖω, 24 αὐγούστου 1831.

Λαβὼν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, τῇ μὲν 18 τοῦ μηνός, τὰς ἐπιστολάς σας τῆς 30 ἰουλίου, τῇ δὲ 7, τὰς ὑπ' ἀρ. 25 καὶ 26, μεγάλως σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐνεργὸν κοινοποίησιν τῶν ἐν αὐταῖς ἀξιολόγων εἰδήσεων.

Καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐξ ὧν ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ἐφημερίσαι τοῦτε ὑπουργείου καὶ τῆς ἀντιπολιτείας, δεινῶς ὑποπτεύω ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἄφευκτος, καὶ τοὶ γενναῖως ἐπαγωνιζομένης τῆς δι-

πλώματειας πρὸς ἀναβολὴν καὶ αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ ὁ πόλεμος ἐνυπάρχει εἰς τὰ πράγματα, ἢ μᾶλλον εἰς τὰ συμφέροντα, τί δύνανται εἰ λόγοι οἱ μὴ παριστῶντες οὐδέτερα τούτων ;

Πιστεύω ὅτι ἡ πρὸς ὑμᾶς δοθεῖσα ιδιόπιστος εἰδησις, εἶναι ἀπὸ καλῆς πηγῆς. Φρονῶ δὲ πρὸς τούτοις ὅτι, ἂν ὁ πόλεμος ἐκτραχῇ, ἡ Ἀγγλία θέλει μείνῃ οὐδέτερεύουσα.

Ἄλλ' ἂν ἐπὶ τῶν δεινῶν καὶ ἐπικινδύνων τούτων περιστάσεων ἀληθεύσῃ ὅτι, εἴπε ποτὲ ἀνὴρ τις συνετώτατος καὶ βαθυγινωμονέστατος, ὅτι δηλαδὴ ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασι πολλάκις τὰ φαινόμενα ἀπεικότα, δὲν εἶναι καὶ ἀδύνατα, τότε ἐνδέχεται πάλιν καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος ν' ἀποφασισθῶσιν ὑπὸ τῇ; συμμαχίας.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν ἐπὶ πάσης ῥοπῆς ἐκπληροῦν τὰ ἡμέτερα χρέη ἐν δοκιμότητι καὶ συνειδήσει. Καὶ δὴ ἀπαρატρέπτως ἐγνωκῶς τοῦτο ποιεῖν μέχρις ἐσχάτων, σᾶς στέλλω μὲν σήμερον τὸ πρὸς τὸ Λονδίρειον συνέδριον ὑπόμνημα, περὶ οὗ σᾶς ἔγραψα προλαβόντως, σᾶς στέλλω δὲ ἅμα καὶ πολλὰ ἀποδεικτήρια, ἵνα καὶ αὐτὰ φροντίσσετε νὰ βάλετε ὑπ' ὄψιν τῶν ἐξοχωτάτων ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Εἶναι δὲ ταῦτα, ἡ περίληψις τῶν ἀναφορῶν τῶν ἐπαρχιῶν τε καὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἡ ἐκθεσις τῆς Γραμματείας τῆς δικαιοσύνης περὶ τῆς Ὑδραϊκῆς ἀνταρσίας καὶ περὶ τῶν ἐν Πύρῳ-τολμηθέντων, εἰς τὴν ὁποίαν παρέπονται ὅσα παριστῶσι τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων μέχρι τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρόμου.

Ταῦτα πάντα καὶ τὰ ἐξ ὧν παράγονται, δίδουσι, νομίζω, λαμπρὰν γνῶσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἐξ ἧς πρὸς τὸν ἄνθρωπον γίνεται καὶ ἡ φύσις τῆς θεραπείας, τῆς ὁποίας ταχέως ἐλθούσης δύναται εἰσέτι νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς.

Ἄν λοιπὸν τὸ Λονδίρειον συνέδριον ἔτι ὑπάρχῃ, εὐκόλος εἶναι ἡ θεραπεία· δύναται νὰ τὴν ἀποφασίσῃ, ἂν πρὸς τὰς ὑμετέρας συνεχεῖς αἰτήσεις δὲν τὴν ἀπεφάσισε μέχρι τοῦδε, καὶ νὰ περιποιήσῃ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν προαίρεσιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Εἰ δὲ καὶ ἄλλως ἔχουσι τὰ πράγματα καὶ ἄλλα κατασκευάζονται, πάλιν ὀφεί-

λομεν δηλῶσαι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν βουλευῶν. Τότε λαμβάνετε τὸν κόπον νὰ κάμετε ἀντίγραφα τοῦ ὑπομνήματος, καὶ νὰ τὰ διαπέμψετε ἀξιωματικῶς πρὸς τε τὰ ὑπουργεῖα τὸ ἀγγλικὸν καὶ τὸ γαλλικόν, καὶ πρὸς τοὺς πρέσβεις τῆς Ῥωσσίας, φροντίζοντες λαβεῖν ἀπάντησιν καὶ περὶ τῆς παραλαβῆς αὐτῶν.

Δὲν ἀποκρίνομαι σήμερον οὔτε πρὸς τὰς ἐρωτήσεις περὶ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν ὁποίων τὴν παραχώρησιν μελετῶσι νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς Πόρτας, οὔτε πρὸς τὰς περὶ Βακουφίων, κρίνων ταῦτα πάντα ἄκαιρα. Καὶ ἂν τύχη δὲ νὰ ἀπατηθῶ, πάλιν θέλει εἶσθαι καιρὸς ἵνα διορθώσω τὸ σφάλμα μου.

Τὰ αὐτὰ λέγω καὶ περὶ τῆς ὑμετέρας προτάσεως περὶ τοῦ τρόπου τῆς προμηθείας τῶν τῆς σκευῆς τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. Τοῦ σχεδίου σας προϋποτίθεται δάνειον καὶ χορηγία. Ἄν ταῦτα ὑπάρξωσι, δέχομαι νὰ ἐνεργήσετε τὴν πρότασιν.

Ἐπιθυμῶν νὰ σᾶς φιάσωσι ταχέως καὶ ἀσφαλῶς τό,τε ὑπόμνημα καὶ ἡ παροῦσα ἐπιστολή, στέλλω ταχυδρόμον ἐπίτηδες εἰς Ἀγκῶνα.

Σᾶς λέγω δὲ καὶ πάλιν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, νὰ ἦσθε βεβαίωτατος ὅτι θέλω σταθῇ ἐδραῖος εἰς τὴν θέσιν μου ἕως τῆς ἐσχάτης στιγμῆς, καὶ ἂν ἐκ περιστάσεων κρειττόνων συμβῇ νὰ τὴν παραιτήσω, καὶ παραιτῶν, θέλω ἀγωνισθῇ πάσῃ δυνάμει ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἀξίως δηλονότι τῆς πίστεως ἧς αὐτὸ μοι δίδει καθ' ἐκάστην θελξικάρδια δείγματα.

Ἰς. Ἐν τῷ σφραγίζεσθαι τὸν φάκελλον, λαμβάνω δύο ἐκθέσεις ἐκ Σαλαμῖνος καὶ μίαν ἐκ Σύρας, τὰς ὁποίας καὶ ἐν ἀντιγράφῳ περικλείω ὧδε.

Θέλετε ἰδεῖ ποῖος ἦτον ὁ διορισμὸς τῆς γαλλικῆς κορβέτας Λεαίνης. Ὁ πλοίαρχος αὐτῆς ἐπέπληξε τὸν τε Διοικητὴν καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τῆς φρουρᾶς ὅτι ἀντέκρουσαν διὰ τῶν ὅπλων τοὺς Ἰδραίους, λέγων αὐτοῖς αὐταῖς λέξεσιν, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ μὲν πατριῶ-

ται τῆς Ἰδρας νικῶσι τὸν Κυβερνήτην, ὁ δὲ Κ. Ρικόρδος ἀποπέμπεται ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν πλοίων αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὅσοι ἀνθίστανται κατὰ τῶν Ἰδραίων, πράττουσιν ὡς τυφλοὶ μὴ γνωρίζοντες τὰ ἀληθῆ τῶν συμφέροντα.

Ὁ δὲ Κ. Λυόνσος προέτρεψε τοὺς κορυφαίους τῆς ἐν Σύρᾳ ἀνταρσίας νὰ λύσωσι τὸ βαλλάντιόν των, διότι ὁ Κυβερνήτης, ἔχων τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ἔτι δὲ καὶ χρήματα, ἂν συγκαλέσῃ τὴν συνέλευσιν, αὐτοὶ εἶναι χαμένοι, μὴ δυναμένων τῶν συμμάχων Αὐλῶν νὰ ἐπεμβῶσιν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ τόπου.

Σπουδαιότατα ἄρα εἶναι τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς ἀποδεικνύοντα ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις ἀγωνίζεται, ὅχι πρὸς τοὺς Ἰδραίους καὶ τοὺς ὀλίγους αὐτῶν ὀδηγοὺς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς μεγάλους πάτρωνας καὶ ἤδη φανεροὺς προστάτας αὐτῶν.

Ὁ πρεσβευτὴς Κ. Γόρδων, φθάσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέφρασε παρὰ τὴν Ἰδραν, καὶ ἔχει εἰς τὸ πλοῖον τοῦ τὸν Κ. Κλωνάρην, ἓνα τῶν ταραξιῶν τοὺς ὁποίους ἡ Κυβέρνησις ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ Ἄργους. Τὸν Κ. πρεσβευτὴν στέλλω νὰ χαιρετίσω, καὶ ὅταν ἔλθῃ νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ, θέλω τὸν ὁμιλήσῃ καθαρὰ, ὄντα καὶ πρὸ πολλοῦ γνῶριμον.

Ὅσα λαμβάνετε διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδροῦ, σᾶς δίδουσιν ἱκανὸν μέτρον τῆς κινδυνώδους καὶ ἐπισφαλοῦς περιστάσεως καὶ τοῦ τόπου καὶ τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως.

Τῷ ἱππότῃ κυρίῳ Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1831.

Μετὰ γνησίας χαρᾶς ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, προσφάτως τὸ ἀπὸ Γενεύης γράμμα σου τῆς 18 ἰουνίου.

Εγὼ, καθὼς σοι ἐφάνέρωσα καὶ διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 3 (15) αὐγούστου, καταδικασμένος εἶμαι ἐδῶ γὰ πολέμῳ τὰς ἔξωθεν

ἐρχομένης ἡμῖν ἀνοησίας, καὶ πολεμῶ, στερούμενος ὁλοκλήρως τοῦ δραστηκωτάτου μέσου, τωτέστι χρημάτων. Ἐχων ὅμως ὅλον τὸ θάρρος εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἀπελπίζομαι. Μέχρι τοῦδε τὸ πλῆθος τοῦ ἔθνους ἔδειξε κοσμίαν διάθεσιν, ὁμοίως καὶ ὁ στρατὸς, πιστὸς καὶ σταθερὸς διαμένων, καὶ τὰι χρεωστούμενος τριμηνίαν. Μόνον τὸ ναυτικὸν ἐπλανήθη ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του. Πλὴν καὶ ἐξ αὐτοῦ, αἱ Σπέτσαι, μέγα μέρος Ψαρικῶν, καὶ τινες Ὑδραῖοι, ἐφύλαξαν τὴν πίσιν, καὶ ἔτι ἔχουμεν εἰς τὴν θάλασσαν πλοῖα τινὰ, αὐτοσχεδῶς ὀπλισμένα μετὰ τὴν ἐν Πόρῳ καταστροφὴν.

Μένε ἡσυχος περὶ τῶν 200,000 φράγκων σου, ἐπειδὴ θέλω τὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, κύρους ἀρίστου πάντων.

Ὁ πρίγγιψ Σούτσος γράφων μοι ἀπὸ 7 αὐγούστου, ἐλπίζει ἔτι τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ τὰ βοηθήματα ἅπερ αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις μᾶς ὑπεσχέθησαν· ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ εἶχα τὴν αὐτὴν ἐλπίδα, δὲν τολμῶ.

Μυρία πρόσειπε, παρακαλῶ, παρ' ἐμοῦ τὴν δέσποιναν. Σὲ δὲ ἀσπίζομαι σφίγγων τὴν χεῖρα σου ἐκ πάσης ψυχῆς.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 31 αὐγούστου 1831.

Ἐχομεν ἐνταῦθα τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας μέχρι τῆς 18, ἀλλὰ παρ' ὑμῶν εἰδήσεις δὲν ἔλαβον διὰ τῆς αὐτῆς εὐκαιρίας. Τελευταῖα μοὶ ἐγράψατε τῇ 7, καὶ σὰς ἀπεκρίθην τῇ 24 τοῦ φθίνοντος δι' Ἀγκῶνος. Ἐνταῦθα δὲ περικλείω καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐκεῖ περιεχομένων ἀποδεικτηρίων, καὶ δύο νέα ἔγγραφα ἐξ ὧν θέλετε ἀκριβῶς γνωρίσῃ τὰ κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγίου.

Δύνασθε ἄρα νὰ δώσετε σαφεῖς ἐρμηνείας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ἔρχομαι νὰ τὰ συγκεφαλαιώσω καὶ πάλιν.

Ἡ Ὑδραϊκὴ φατρία, προστάτας ἔχουσα πάντοτε τοὺς τε ἀρχηγούς

τοῦ γαλλικοῦ καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ περίπλου καὶ τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν δύο τούτων Δυνάμεων, μένει σταθερὰ εἰς τοὺς ἀνατρεπτικούς σκοπούς της.

Ὅλοι μου οἱ ἀγῶνες περιορίζονται σήμερον εἰς τὸ φυλάξαι τὰ πράγματα ὅπως ἔχουσι, τοῦλάχιστον ἕως οὗ φθάσωσιν αἱ περιμενόμεναι ἀποκρίσεις ἀπὸ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, τὰς ὁποίας ἡ φατρία ἐλπίζει συμφόρους εἰς πλήρωσιν τῶν βουλῶν της. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη κατὰστασις πολὺ ἀπέχει τοῦ εἶναι ἀζήμιος εἰς τὸ ἔθνος· διότι τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα καταδυναστεύουσι μὲν καὶ πορθοῦσι τὸ Αἰγαῖον, ἀνακαίουσι δὲ τὸν ἐμφύλιον πύλεμον εἰς τὴν Μάνην, καὶ κόπτουσι τέλος, ὅσον δύνανται, τὰς θαλασσίους κοινωνίας τῆς κυβερνήσεως μὲ τὰ διάφορα τῆς ἐπικρατείας μέρη.

Ὅσον δὲ ὁ ἀγὼν παρατείνεται, τόσον καὶ ἡ κυβέρνησις ἀλγεινῶς ἀναγκάζεται νὰ ὀπλίξῃ τοὺς πολίτας πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐστιῶν. Καὶ ταῦτα πάντα γίνονται ἐν ᾧ δὲν ἔχω, ὡς πολλάκις σὰς ἔγραψα, οὔτε χρήματα, οὔτε ταμεῖον, οὔτε βοηθήματα, οὔτε πίστωμα, ἀλλ' οὔτε ἐλπίδα περὶ αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως ἀμυνόμεθα, καὶ ἡ ἐπανάστασις δὲν προχωρεῖ, ἐν ᾧ, ἂν δὲν ἐνεθαρρύνετο, βέβαια ἤθελεν ὀπισθοποδίσῃ εἰς τὸ στενὸν θέατρον καὶ κέντρον τῶν ἀφρόνων καὶ ἀλιτηρίων αὐτῆς ἐπιχειρήσεων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ καὶ ὁ Κ. Γόρδων, ἐπιστρέφων ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας, φθάνει εἰς Ναύπλιον, μετὰ τὸ ἐπισκέψασθαι τὰς Ἀθήνας. Τὸν ἄνδρα πρὸ πολλοῦ ἠξιώθη νὰ γνωρίσω, ὡς συμπολιτευσάμενος ἄλλοτε μετ' αὐτοῦ ἐν τε Βιέννῃ καὶ Καρλσβάδῃ καὶ Λαῦβάχῃ καὶ ἀλλαχοῦ· ὅθεν καὶ μακρῶς καὶ ἀναπεπταμένη τῇ καρδίᾳ συνωμιλήσαμεν περὶ τῆς δεινῆς ἔξεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῷ εἶπον μετὰ πάσης ἐνδόσεως καὶ ὅσα ἐθάρρησα νὰ γράψω πρὸς τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα καὶ ὅσα ἐξέθεσα ἐν τῷ ὑπομνήματί μου πρὸς τὴν ἐν Λονδίῳ συνέδριον.

Ἀλλ' ὁ Κ. Γόρδων ἔκρινε, φαίνεται, περὶ τῶν ἐνταῦθα ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων ὡς ὥφειλε κατὰ τὴν σφαῖραν αὐτοῦ, καὶ ἀπόδειξις, αἱ ἐπιθυμίαι ἃς μοι προσέφερεν ἵνα συντελέσῃ εἰς ἀποκατάστασιν

τρόπον τινά τῆς πίστεως μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τῶν περιπλοαρχῶν, καὶ τῆς κυβερνήσεως, καὶ χρεῖσιν, ἐκ συμφώνου βουλῆς, πολιτευμάτων ἀνασταλτικῶν τῆς πηγῆς τῶν ἐπαναστατικῶν κινήσεων, ἕως καὶ ἡ τὸ Λονδίνειον συνέδριον ἀποφασίσῃ ἢ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις συναχθῇ.

Τὰς μακράς μου συνομιλίας μετὰ τοῦ Κ. Γόρδωνος δὲν σᾶς γράφω, ἀλλ' ἐννοίαν τινὰ πρῶτην αὐτῶν σᾶς προσφέρω διὰ τοῦ ὧδε περικλειομένου ἴσου τοῦ, τε γραμματίου ὅπερ χθὲς πρῶτ' μ' ἔγραψεν ὁ Κ. Βάρων Ρυκμάνος καὶ τῆς βραχείας μου πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεως.

Ἀναχωρήσει δὲ ὁ σημερινὸς ταχυδρόμος πρὶν λάβῃ τέλος ἡ διαπραγματεία ἣν ὁ Κ. Γόρδων ἀπὸ ἄκρας χρηστότητος ἀνεδέχθη. Δύναμαι ὅμως νὰ σᾶς προείπω ὅτι οὐδεμία ἐκβασίς ἐλπίζεται ἐκ τῆς διαπραγματείας, ἂν ἡ κυβέρνησις δὲν βεβαιωθῇ ὅτι οἱ Ἰδραῖοι κωλύονται εἰς τὸ ἐξῆς ὕλικῶς τε καὶ ἠθικῶς τοῦ διεξάγειν πολέμια ἔργα κατ' αὐτῆς τε καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, εἰς τὸ Αἰγαῖον, εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Καὶ κωλυθήσονται μὲν ὕλικῶς, ὅταν οἱ περιπλοάρχαι τῆς συμμάχιας δὲν τοὺς ἀφήσωσι πλέον νὰ ἐκπέμπωσιν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἰδρας ἔνοπλα πλοῖα, ἢ ὅταν λείψωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀνταρτῶν αἱ περὶ τούτου ἀσφάλειαι.

Κωλυθήσονται δὲ ἠθικῶς, ὅταν ταῦτα διαπραχθῶσι μετὰ τῶν τύπων τῶν ἱκανῶν νὰ διδάξωσι τοὺς τε ἀνταρτικούς καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνας ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν κρατερῶς ἀποδοκιμαζοῦσι τὰς ἄφρονας καὶ ἀλιτηρίους ἐπιβουλὰς τῶν ἐπισειόντων εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον τὴν ἀνατροπὴν καὶ τὴν ἀναρχίαν.

Ἄνευ τούτων, ὅσα καὶ ἂν γείνωσι λόγῳ δῆθεν συμβιβασμοῦ, θέλουσι χειροτερεύσῃ τὰ πράγματα, ὥστε καὶ ταχυτέρα τις ἔπειτα θεραπεία νὰ καταντήσῃ ἀνωφελὲς ἴσως καὶ ἀνενέργητος.

Περὶ τούτου πεποιοῦς ἐνδότατα καὶ ἀμετακινήτως, βλέπω ὅτι καὶ ὁ Κ. Γόρδων δὲν ἀμφιβάλλει, καὶ ἅς ἴδωμεν τί θέλει ἀποδοῇ· καὶ τοι δὲν προσμένω τι λίαν καταθύμιον, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἷ, τε κύριοι Πρόεδροι καὶ οἱ κύριοι μοίραρχοι παραπολὺ συμπρόεβησαν

μετὰ τῶν κορυφαίων τοῦ παρ' ἡμῖν ἐπαναστατικοῦ δοκιμίου, προ-
νοῦντες καὶ σήμερον ὅτι οἱ ὀλίγοι οὗτοι ἀπὸ διετίας περίπολοι των
ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ἔθνος, ὅθεν καὶ πλήρη πίστιν ἔδωκαν εἰς αὐ-
τούς, καὶ ἔγραψαν ἴσως καὶ πρὸς τὰς Αὐλὰς των ὅσα αὐτοὶ τοῖς
εἶπαν, δι' ὃ ἀναγκάζονται δεινῶς νὰ τοὺς προστατεύσωσι. Καὶ δὲν
ἀρκοῦνται νὰ τοὺς σώσωσι μόνον, ἀλλὰ θέλουσι νὰ παριάψωσιν εἰς
αὐτούς καὶ ποιάν τινα εὐδοκίμησιν καὶ ἀξίαν, ἃν ὅχι εἰς τὸν τό-
πον, τοῦλάχιστον παρὰ ταῖς Αὐλαῖς.

Ἐν τούτῳ ἄρα κείμενον τὸ ὅλον ζήτημα, δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίσω
ὅτι ὁ Κ. Γόρδων θέλει δυνηθῇ νὰ τὸ λύσῃ, καταθυμῶς μὲν εἰς
τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ μοιράρχους, ἀσπασίως δὲ ἅμα καὶ εἰς
τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν.

Τὴν ἀτομικὴν μου πρὸς τὸν συμβιβασμὸν διάθεσιν δὲν δύναμαι
ν' ἀκούσω ἐν πᾶσι, διότι ἔχω καὶ χρέη ἀνώτερα, ὡς ἐκ τῆς πρὸς
ἐμὲ πίστεως τοῦ ἔθνους.

Μοὶ φαίνεται δὲ πληρέστατα ἀποδεδειγμένον ἐκ τῆς συνθεωρή-
σεως πάντων τῶν γεγονότων, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐξ ἀρχῆς ἐφρόντισε
νὰ ἐπαναγάγῃ τοὺς πλανηθέντας, διὰ τῆς πειθοῦς, καὶ ὅχι διὰ τῆς
βίας. Ἐν ὅσῳ αὐτοὶ ἐλάλουν μόνον, καὶ ἀναφορὰς ἔγραφον, καὶ
λοιδορογραφίας ἐτύποναν, ἡ κυβέρνησις τοὺς ἄφινε. Τὰ μηχανήματα
καὶ αἱ συσκευαὶ ἤρχισαν ἀπὸ τὸν ἰανουάριον· τί ἐνήργησεν ἡ κυ-
βέρνησις κατ' αὐτῶν; Οὐδέν· διότι ἠθέλησε νὰ κριθῶσιν οἱ ἀνθρω-
ποι ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν· ἀλλ' ἠθέλησεν ἔτι νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὸ
ἔθνος, λέγουσα ἐν ἑαυτῇ ὅτι, ἂν αὐτὸ γνωρίζῃ τὰ γνήσιά του συμ-
φέροντα, δὲν θέλει σεισθῇ, μενεῖ δὲ ἡσυχον. Οὐδ' ἐσφάλημεν τῆς
προσδοκίας, καθότι τὸ ἔθνος ἀθρόον ἀπεσκοράκισε τοὺς ἀλιτηρίους
σκοπούς τῶν ἐπαναστατῶν, καί τοι ἐχόντων τὸ πρόσχημα καὶ σε-
μνοτάτης ἐξωτερικῆς προστασίας.

Ἀλλ' ἡδύνατο ἄρα γε καὶ ὥφειλεν ἡ κυβέρνησις ν' ἀφήσῃ τοὺς
ἀνθρώπους τούτους καὶ νὰ πράττωσιν ἤδη πόλεμον κατ' αὐτῆς,
μάλιστα δὲ κατὰ τῶν φιλησύχων καὶ φιλευτάκτων ἐπαρχιῶν; Τότε
ἄρα, τότε καὶ μόνον προσέδραμεν εἰς τὴν βίαν ἵνα προφυλαχθῇ.

Κατὰ ταύτην τὴν μέθοδον σᾶς προτρέπω νὰ παριστάνετε τὰ ἡμέτερα ἀθλισύματα καὶ τὴν θέσιν τῆς κυβερνήσεως, ὅσας τις λάβετε χρεῖαν ἀπολογιῶν· εἰς τὸ ὅποιον νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον, δὲν πιστεύω.

Αἱ πρὸς τὴν Μάνην ἐκστρατεῖαι τῶν Ὑδραίων φέρουσι τὸν καρπὸν. Εἰς τὰ ὅρη γίνεται πόλεμος, καὶ ἠναγκάσθην νὰ προφυλάξω καὶ τὴν Καλαμάταν καὶ τὸν Μιστράν ἀπὸ ἐξαφνικῆς ἐφοδον. Ἡρ-
χισε δὲ καὶ ἡ πειρατεία εἰς τὰ τῆς Μάνης παράλια, ὅπου ἔστειλα τρία πλοῖα, ἀγνοῶν τί θέλουσι δυνηθῇ.

Ἄν τὰ πρᾶγματα μειώσιν οὕτω, ἂν δηλαδὴ ἡ ἐπανάστασις διατηρήσῃ τὴν ἑξῶθεν προστασίαν, τὸ κακὸν θέλει χειροτερεύσῃ καθ' ἐκάστην, καὶ ἀργότερα δυσκόλως θέλει θεραπευθῇ, ἂν καὶ θερα-
πευθῇ. Εἶναι μὲν ἀκόμη καιρὸς σωτηρίας καὶ ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ πρέπει τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον ν' ἀποφασίσῃ εὐθὺς, καὶ νὰ στείλῃ καὶ χορηγίας, δύο ταῦτα ἀπαραίτητα ἐπὶ τὸ σκοπούμενον.

Εἰς ταῦτα ἐπιμείνατε. Ὁ Θεὸς δὲ τελέσει τὰ λοιπὰ, ἀφ' οὗ ἡμεῖς τὰ δέοντα πράττουμεν.

Ἰς. Οἱ προστάται τῶν Ὑδραίων παραπονοῦνται ἤδη ὅτι ἡ κυβερ-
νησις ὑπέβαλεν εἰς κατηγορίαν τοὺς πρωταιτίους τῆς ἐν Πόρῳ κα-
ταστροφῆς. Καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζετε τὴν πρὸς τοῦτο ἀπόκρισίν μου, ἵνα κάμετε χρῆσιν αὐτῆς ἐν τῷ δέοντι.

Τὸ μὲν ἐν Πόρῳ τόλμημα κατεπράχθη τῇ 1 αὐγούστου, ἡ δὲ ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας καὶ ἡ προκήρυξις τῆς κυβερνήσεως χρονολογοῦνται τῇ 14. Τί λοιπὸν ἔτρεξεν ἐν τῷ μεταξύ;

Ἐν ᾧ οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν μοιρῶν ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς Ὑδραίους νὰ ἐκπέμπωσι πλοῖα ἐκ τοῦ λιμένος των, λέγοντες ὅτι ἂν ἐξέλθωσι, θέλει τὰ ἀποκρούσῃ εἰς τὰ ὀπίτω ὁ κατασταθισό-
μενος περίπλους, ἐναντίον ὅμως ὧλων τούτων τρεῖς ἐκστρατεῖαι ἐπέρασαν ἐνώπιον τοῦ ἐκεῖ περιπλέοντος βρικίου, ἡ μὲν, ἐπὶ Σαλα-
μῖνα, ἡ δὲ, ἐπὶ τὸ Αἰγαῖον, καὶ τρίτη ἐπὶ τὴν Μάνην. Ἡ δὲ κυβερ-

νησις τότε υπέγραψε τὴν προκήρυξιν τῆς 14, καὶ ἔστειλε καὶ γρατεύματα εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Ἰδρας ἀκτὴν τῆς Πελοποννήσου, ὅταν ἔλαβε τὰς ἀπὸ Σαλαμῖνος, Μάνης, Σύρας καὶ Σίφνου ἐκθέσεις. Καὶ πῶς ἡδύνατο νὰ μὴ πράξῃ οὕτως; Ἐδωκεν εἰς τοὺς Ἰδραῖους καιρὸν νὰ γνωρίσωσι τὸ πταῖσμα των καὶ νὰ ἐπανεέλθωσι μόνοι εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, καὶ ἤθελε τοὺς συγχωρήσῃ. Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἠθέλησαν.

Ἄν αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν περὶ πλων ἦσαν γνήσιαι καὶ ἀποφαντικαί, τότε, παραβαίνοντες αὐτάς οἱ Ἰδραῖοι, δὲν ἔπρεπε νὰ χάσωσι πᾶσαν υπεράσπισιν τῶν τε κυρίων ἀρχηγῶν καὶ τῶν κυρίων Προσέδρων; Νῦν δὲ, τὸ ἐναντίον, ἀμφοτέροι διατελοῦσι προστατεύοντες αὐτούς.

Μὲ ἀνέκφραστον λύπην ἐπαναλέγω ταῦτα. Ὑμεῖς δὲ ποιήσατε αὐτῶν χρῆσιν ὅποιαν κρίνετε ἀναγκαίαν.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 2 Σεπτεμβρίου 1831.

Ἐν συναισθήσει λύπης ἀφράστου ἀναγκαζόμεθα καὶ πάλιν νὰ διαλάβωμεν περὶ τῶν προβαλλομένων ἐν τῇ γραφῇ τῆς 1 τοῦ τρέχοντος δι' ἧς ἡμᾶς ἐτιμήσατε. Θέλομεν δὲ ὅχι διαβασάνισι ἐκ νέου αὐτά, ἀλλὰ παραστήσῃ κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὄψιν, ἵνα, ἂν θελήσῃ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος νὰ τὰ μελετήσῃ, δυνηθῇ πράξαι τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως.

Ἡ κυβέρνησις ἔδωκε μὲν εἰς τε τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν καὶ εἰς τοὺς κυρίους περιπλοάρχας αὐτῶν, βεβαίωσιν, ὅτι σκοπὸν δὲν εἶχε νὰ ἀποκρούσῃ διὰ τῆς βίας τῶν ὀπλων ἐκ τε τῶν πλοίων καὶ τῆς ὀπλοθήκης τοῦ Πόρου τοὺς ἀντάρτας Ἰδραῖους, ἀλλ' ἅμα ἐζήτησε καὶ παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τὴν κήρυξιν τῆς 20 ἰουλίου (1 αὐγούστου), καὶ ἐπιμόνως ἠξίωσεν ἵνα οἱ περιπλοάρ-

χαι ἀναδεχθῶσι· νὰ ἐνεργήσωσι τὰ ἐν ὀνόματι τῶν συμμάχων Αὐτῶν κελεύόμενα διὰ τῆς κηρύξεως.

Ἄν λοιπὸν, ἀναφερόμενοι εἰς τὴν στιγμὴν καὶ εἰς τὴν κήρυξιν ταύτην, ἐβεβαιώσατε καὶ ὑμεῖς, κύριε Πρόεδρε, ἓνα τῶν προσκλειομένων νὰ μὴ φοβῆται, ἐπράξατε βέβαια τοῦτο συμπεποιθότες μετὰ τῆς κυβερνήσεως ὅτι ἡ ἐπίσημος κήρυξις ἢ παρὰ τῶν κυρίων περιπλοαρχῶν δοθεῖσα πρὸς τοὺς Ὑδραῖους, ἤρκει νὰ τοὺς προτρέψῃ εἰς ἀναχώρησιν.

Ἡμεῖς δ' ἐμάθομεν ἔπειτα μετὰ θαυμασμοῦ τε καὶ λύπης πολλῆς ὅτι οἱ μὲν Ὑδραῖοι ἀπερρίψαν πασιφανῶς τὰς ἐπιτάξεις τῶν κυρίων ναυάρχων, αὐτοὶ δὲ πρέπον ἔκριναν ὅχι μόνον νὰ μὴ μεταχειρισθῶσι τὴν βίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ συνδικσκεφθῶσι περὶ τῆς ἀντιστάσεως τῶν Ὑδραίων μεθ' ὑμῶν τε καὶ τῶν ὑμετέρων συνέδρων καὶ μετὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ Ὑδραῖοι, περαιτέρω προβαίνοντες, ἤρχισαν νὰ κτυπῶσι καὶ τὰ Ῥωσσικὰ πλοῖα τὰ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Κ. Ρικὸρδον. Τότε λοιπὸν δὲν ἦτον καιρὸς νὰ εἰδοποιηθῶσιν οἱ προσκλειόμενοι, ἵνα ἐξασφαλίσωσι τὰ πράγματά των;

Ἀφ' οὗ οἱ Ὑδραῖοι διὰ τῆς αὐθάδους ἀποκρίσεώς των καὶ διὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν πολεμίων ἔργων ἔδειξαν ποῖα δεινὰ τυφλῶς ἐπέσειον κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Πόρου εἴτε διὰ βίας ἐκείθεν ἐξεκρούοντο, εἴτε στενῶς συνεκλείοντο ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ τοῦ περιβόλου τοῦ Πόρου, καὶ ἐν ᾧ πολλαὶ ἡμέραι ἐπέρασαν πρὸ τῆς καταστροφῆς, διὰ τί ὁ κύριος πρόξενος δὲν ἐφρόντισε περὶ τῶν συμφερόντων τῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ ζένων;

Λυπούμεθα ὅτι τὸ περὶ τοῦ πλοίου τοῦ ναυλωμένου παρὰ τῶν προσκλειομένων καὶ κρατηθέντος ὑπὸ τῶν στρατευμάτων, δὲν ἐμνημονεύθη ἐν τῇ ἀναφορᾷ· διότι ἠθέλαμεν ἐρευνήσῃ περὶ τοῦ πράγματος. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ πλοῖον ἐκρατήθη διὰ τὴν κοινὴν ὑπηρεσίαν, ὁ κύριος πρόξενος δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἄλλα;

Βέβαια ἡ στιγμή δὲν ἦτον πρόσφορος, ἐπειδὴ οἱ Ὑδραῖοι εἶχαν ἀρχίσῃ τὸν πόλεμον· ἀλλὰ τότε, τὸ ἐπικνηλέγομεν, ὁ κύριος πρό-

ξενος ἡδύνατο νὰ φυλάξῃ τὰ πράγματα εἰς τὸν οἶκον του, μὴ ὄν-
τα μὴδὲ ὀχληρὰ ἐκ τοῦ ὄγκου, ὅσον καὶ ἔχομεν κρίνειν ἐκ τῶν κα-
ταλόγων τῶν προσκλαιομένων.

Προσέτι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν
προνοημάτων τῆς κυβερνήσεως περὶ τὴν πόλιν τοῦ Πόρου ἐγένετο
ἐσπευσμένως. Ὁ ἔνοπλος ὄμιλος τοῦ Καρατάσου ἐμάχετο πρὸς τοὺς
στρατιώτας τῆς κυβερνήσεως, διότι ἤθελε νὰ σκεπάζῃ τὴν φυγὴν
τῶν ναυτικῶν. Καὶ πῶς ἡ εἵσοδος τῶν κυβερνητικῶν στρατευμά-
των ἦτον κατεσπευσμένη, ἐν ᾧ οἱ Ὑδραῖοι εἶχαν ἀνάψῃ φυτύλλια
ἵνα ἀνατρέψωσι καὶ ὀπλοθήκην καὶ ἀτμόπλοια καὶ ἀποθήκας πυρί-
τιδος καὶ ἐπομένως τὴν πόλιν;

Τέλος οὐδὲν δυνάμεθα κατανεῦσαι ὅτι ὅλοι οἱ Ὑδραῖοι εἰσὶν
ὑπεύθυνοι καὶ χρεῶσται πρὸς τοὺς ξένους δι' ὅσα ἐν Πόρῳ οὗτοι
ἐζημιώθησαν· διότι, τούτου ὁμολογηθέντος, ἡ ἀνταρσία μεταχαρακ-
τηρίζεται εἰς ἐμφύλιον πόλεμον, ὅπερ πολὺ ἀπέχει τῶν χρεῶν τῆς
κυβερνήσεως περὶ τὸ ἔθνος τὸ διαπιστεῦσαν αὐτῇ τὰ τιμιώτατα
αὐτοῦ συμφέροντα.

Παύοντες, σᾶς παρακαλοῦμεν, κύριε Πρόεδρε, νὰ παραστήσετε
ὑπ' ὅψιν τῆς ὑμετέρας κυβερνήσεως τὰ ὀλίγα ταῦτα, μεθ' ὧν
ἡξιώθημεν νὰ σᾶς γράψωμεν τῇ 16 (28) ἰουλίου. Οὐδ' ἀμφιβάλ-
λομεν ὅτι θέλετε λάβῃ προσταγὰς συμφώνους πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν
ἐκτεθεῖσαν γνώμην.

Σᾶς λέγομεν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εὐθὺς ἀφ' οὗ τὸ δημόσιον ταμεῖον
ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνεστώσης ἐσχάτης αὐτοῦ ἐνδεΐας, θέλομεν σπεύσῃ
νὰ προσφέρωμέν τινα περίθλαψιν εἰς τοὺς ζημιωθέντας καὶ ἀξίου-
μένους τῆς ὑμετέρας προστασίας.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ρουάν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 10 Σεπτεμβρίου 1831.

Ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος σπεύδει νὰ σᾶς διαπέμψῃ ὥδε συναπτὸν ἀντίγραφον τῆς τε ἀξιολόγου ἀγγελίας τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεενέκου, τοῦ ἐπὶ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων κατὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ τῆς παρ' ἡμῶν σταλτησομένης πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεως διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, παρακαλοῦσα ὑμᾶς, κύριε Βάρων, νὰ ἐπιστήσετε τὴν προσοχὴν σας εἰς ἀμφοτέρω, καὶ νὰ γράψετε πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Γεενέκον τὴν γνώμην σας περὶ τε τῶν ἐξηγήσεων καὶ τῶν προτάσεων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ ἀποκρίσει τῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἐκείνου γραφὴν τῆς 17 (Ν.) τοῦ μηνός.

Βάλλοντες δὲ ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας κυβερνήσεως ἀμφοτέρω τὰ ἐγγράφα, εὐκόλως θέλετε διασκεδάσῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ἀληθινοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων τῶν ἐκ τῆς Ὑδραϊκῆς ἐστίας προερχομένων, ἅτινα οἱ κακόβουλοι σπουδάζουσι νὰ διαδώσωσι σήμερον καὶ εἰς Πελοπόννησον.

Ὁ ἐμπρησμὸς τοῦ Πύρου καὶ ἡ διαρπαγὴ τὴν ὁποίαν ἠπειλήθη ἡ Καλαμάτα, λαλοῦσι λαμπρότερα ὅλων τῶν λόγων τῆς κυβερνήσεως· αὐτὴ δὲ σᾶς μὴνύει σήμερον, κύριε Βάρων, ὅτι ἡ πειρατεία ἤρχισεν ἤδη εἰς τὰ τῆς Μεσσηνίας παράλια.

Τὰ ἐν τῇ παρούσῃ γραφῇ κοινοποιούμεν καὶ πρὸς τοὺς κυρίους συνέδρους ὑμῶν.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ρουάν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 10 Σεπτεμβρίου 1831.

Θέλων νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀξιωματικῶν διακοινώσεων, σᾶς

συνάπτω ὧδε ἰδιοπίστως, ἴσον τοῦ γράμματος ὃπερ ὁ στρατηγὸς Κ. Γεενέκος μοι ἔγραψε, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀποκρισέως μου. (*)

Σᾶς παρακαλῶ δὲ ἅμα καὶ πάλιν νὰ τῷ γράψετε τὴν γνώμην σας περὶ ὧν τῷ προτείνω. Ὁ ταχυδρόμος μου ἀναχωρεῖ αὔριον πρὸ

(*) Ὁ στρατηγὸς εὗτος, διαδεχόμενος τὸν στρατηγὸν Συνειδέρων ἐν Πελοποννήσῳ, εἶχε στείλῃ ἐξ ἰδίας ἐξουσίας γαλλικὰ στρατεύματα νὰ καταλάβωσι τὴν Καλαμάταν. Ἡ περὶ τούτου ἀλληλογραφία λείπει ἀπὸ τὸ χαρτεφυλάκιον τοῦ κυβερνήτου, σώζεται δὲ μόνον ἡ ἐξῆς ἀπόκρισις τοῦ Πρισεέδρου τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 22 Σεπτεμβρίου 1831.

Κύριε κόμη, ἔλαβον τὸ ἰδιοπίστον γραμματίον δι' οὗ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μ' ἐτίμησε, καὶ τὴν εὐχαριστῶ ἐπὶ τῇ διακοινώσει τῶν παραστάσεων ἃς ἀπευθύνει πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Γεενέκον ἐπὶ τῆς καταλήψεως τῆς Καλαμάτας δι' ἐνὸς τάγματος τῆς γαλλικῆς φάλαγγος.

Μοὶ εἶχε δὲ γράψῃ καὶ ὁ στρατηγὸς τὸ κίνημα τοῦτο τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων, τὸ ὅποιον, χωρὶς νὰ ἐξετάσω τὸ διὰ τί τὰ στρατεύματα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως παρήτησαν τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως εἰς ὃ ἦσαν διωρισμένα, συμφρονῶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ γείνῃ ἀνυπερῷ ἔτιως, ἵνα σωθῇ ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως λεηλασίας.

Περὶ δὲ τῶν ἐπιχειρήσεων ἃς ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης προτίθεται ἐνεργῆσαι ἵνα ἀναγκάσῃ τοὺς Μανιάτας νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ὅρη των χωρὶς νὰ ἐξέλθωσι πλέον, ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι ὅλως στρατιωτικὰ, δὲν δύναμαι κατὰ τὴν πρόσκλησίν της νὰ ἀποφθῶ γνώμην πρὸς τὸν στρατηγόν, εἰς ὃν μόνον ἀνήκει νὰ κρίνῃ περὶ τῆς εὐκαιρίας αὐτῶν.

Πεπεισμένος ἄλλως τε ὅτι ὁ στρατηγός, στέλλων στρατεύματα εἰς τὴν Μεσσηνίαν, εἰς ἄλλο δὲν ἀπέβλεπεν εἰμὴ νὰ σώσῃ τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ἐρήμωσιν καὶ διαρπαγὴν, καὶ ν' ἀποδείξῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὴν διηνεκὴ ἡμῶν συναντίληψιν ὑπὲρ συντηρήσεως τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας, δὲν ἀμφιβάλλω κατὰ τὸν ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει εὐρεῖ τὸν στρατηγὸν Κ. Γεενέκον ὅλως διατεθειμένον νὰ συνακουσθῇ μετ' αὐτῆς περὶ τῶν πρακτέων εἰς προφύλαξιν τελείαν καὶ ἀσφαλῆ τῶν Μεσσηνιακῶν πόλεων ἀπὸ νέας ἐπιδρομᾶς τῶν Μανιατῶν καὶ ἀπὸ κινδύνους τοιοῦτους οἷους ἀπέκρουσε νεωστὶ ἡ ἐκεῖσε παρουσία τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων.

Ἐπειδὴ ἀπεκρίθην τῷ στρατηγῷ Κ. Γεενέκῳ δι' ἐνὸς ἡμετέρου βρικίου ἀποσταλέντος παρὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Λαλάνδου τῇ νυκτὶ ταύτῃ εἰς Νεόκαστρον, δὲν δύναμαι νὰ κάμω χρῆσιν τῆς εὐκαιρίας ἣν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἡρέσθη νὰ μοὶ προσφέρῃ.

ΒΑΡΩΝ Α. ΡΟΥΑΝ.

μεσημβρίας, καὶ εἶναι εἰς τὰς προσταγὰς σας ἂν θέλετε νὰ γράψετε πρὸς τὸν στρατηγὸν διὰ τῆς αὐτῆς ευκαιρίας.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 14 Σεπτεμβρίου 1831.

Ὁ Κ. Ρενιῆς, φθίσας, μοὶ ἔφερε τὸ γράμμα σας τῆς 10 (22) αὐγούστου, ἀποκρινόμενον πρὸς τὰ ἐμὰ τῆς 1 (13) ἰουλίου. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἕως τῆς 31 τοῦ παρελθόντος μηνός, σταλέντα δι' Ἀγκῶνος καὶ Μοθώνης, πρέπει νὰ ἐλάβετε ἤδη, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς πληροφορημάτων εὐτυχῶς θέλετε διαπράξῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ὑμῖν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἀξιόλογον ἐντολήν.

Ἐνταῦθα πρῶτον θέλω συνεχίσῃ τὴν διήγησιν τῶν ἡμετέρων ἀθλιότητων. Σᾶς ἐφάνερον διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 31 αὐγούστου τὰς φιλικὰς διαπραγματείας τοῦ Κ. Γόρδωνος, ἅμα προοιωνιζόμενος τὴν ἀποτυχίαν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ἐδειξαν ὅτι δὲν ἠπατώμην.

Βλέπετε τὰ συναπτόμενα δύο ἀποδεικτήρια ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α καὶ Β. Τὸ μὲν πρῶτον εἶναι σχέδιον προφορικοῦ ὑπομνήματος, συντεταγμένον, ὥς μοι εἶπαν, παρὰ τοῦ μοιράρχου Κ. Λαλάνδου, τὸ ὅποτον καὶ ὁ Κ. Γόρδων ἰδιοπίστως μεταδίδων μοι, συνωμολόγησεν ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸ ἀποδεχθῶ, καθότι καὶ ἡ προαίρεσις τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὁ τρόπος τῆς παραστάσεως τῶν πραγμάτων, καὶ τέλος αἱ προβαλλόμεναι θεραπείαι, ὅλα ἦσαν πρὸς ἐμψύχωσιν μὲν τῆς ἀποστασίας, καταφρόνησιν δὲ τῆς κυβερνήσεως. Τὰ εἰς αὐτὸ δὲ ὀλίγα παρασημειώματά μου, εἰςὶ περίληψιν τῆς μετὰ τοῦ Κ. Γόρδωνος συνομιλίας μου.

Ὁ Κ. Γόρδων γνωρίσας, ὥς σᾶς προεῖπον, ὅτι μοι ἦτον ἀδύνατον νὰ δεχθῶ παρομοίαν διακοίνωσιν καὶ νὰ συγκατατεθῶ εἰς τὰ ἐν αὐτῇ προβαλλόμενα, λαβὼν τὸν κάλαμον, ἠρέσθη νὰ καταστρώσῃ ἐπὶ

χαρτίου τὴν σύντομον προφορικὴν πρότασίν μου, ταύτην τὴν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β.

Ἀφ' οὗ δὲ καὶ πάλιν ἐξήγησα εἰς τὸν Κ. Γόρδωνα ὅλον μου τὸν στοχασμὸν περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, τὸν παρεκάλεσα θερμῶς νὰ προκαλέσῃ τὰς τελείας ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου καὶ περὶ τῶν δύο κυριωτάτων, τοῦ διορισμοῦ, λέγω, τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος, καὶ τῶν χορηγημάτων. Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Κ. Γόρδων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ, ἐλπίζω, θέλει πληροφορησῇ τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα ὅσα εἶδεν εἰς τὴν ὀλιγοήμερον ἐνταῦθα διατριβὴν του.

Τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν ναυτικῶν τῆς συμμαχίας μοιρῶν ἀξιώσαντές με τῆς αὐτῶν ἐπισκέψεως μοι εἶπαν περὶ τῶν δύο προτάσεων ἃς ὁ Κ. Γόρδων διεκοίνωσε πρὸς αὐτούς. Καὶ ἐγὼ, λαβὼν γνώσιν, ἀπήντησα ἐκ νέου ὅτι ἤμην ἕτοιμος νὰ τὰς δεχθῶ, καὶ νὰ συσπουδάσω πάσῃ δυνάμει ἵνα τὰ ὑποδεικνύμενα ἐν αὐταῖς προνοήματα ἐκτελεσθῶσι.

Τότε ὁ Κ. Αλαλάνδος, λαλῶν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν συνναυάρχων, ἀνέμνησεν ὡς ἀναγκαῖον τὸ νὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς Ὑδραίους νὰ κινήσωσι τὰ ἐμπορικὰ των πλοῖα, τὰ ὅποια καὶ νὰ ἦναι δεκτὰ εἰς τοὺς λιμένας τῆς ἐπικρατείας. Μακρότατον γίνεται, ἀγαπητὲ πρίγκιψ, τὸ νὰ σᾶς διηγηθῶ ὅσα εἶπα πρὸς τὸν Κ. Αλαλάνδον ἵνα ἀποδείξω ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ κατανεύσῃ εἰς οὐδετέραν τῶν δύο τούτων αἰτήσεων. Συνεπέρανα δὲ τὸν λόγον, εἰπὼν ὅτι, ἂν οἱ Ὑδραῖοι ἀνακαλέσωσιν ὅσα ἀρματωμένα πλοῖα προσέστειλαν εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἂν λύσωσι τοὺς ὀπλισμούς, καὶ δεῖξωσιν ἐμπράκτως ὅτι δὲν πολεμοῦσι πλέον τὸ ἔθνος καὶ τὴν κυβέρνησιν, τότε ἡ κυβέρνησις δύνата νὰ τοὺς εὐκολύνῃ τὸν πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων τῆς νήσου των, ἴσως δὲ καὶ τὴν διαλλαγὴν, ὅχι μὲ τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ ἐγκλήματι δημοσίας προδοσίας, ἀλλὰ μὲ τὴν κοινότητα τῆς Ἰδρως, ἣτις ἀθῶως πάσχει ἐπὶ τοσοῦτων κακουργιῶν καὶ ἀφροσυῶν.

Ὁ Κ. Αλαλάνδος βλέπων ὅτι οὐδεμία περαιτέρω ἐπιμονὴ ἠδύνατο

νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν μου, ἀνεδέχθη νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς Ὑδραίους ἐπὶ ποίαις συνθήκαις ἤθελαν λάβῃ τὰς ἀσφαλείας αἱ ὑπεσχέθην εἰς τοὺς κυρίους ναυάρχους. Αὐτοὶ δὲ, πρὸς τὸ ταχύτερον τῆς ἐκδόσεως, συνεφώνησαν νὰ φέρωσιν εἰς τὰ πλοῖα τῶν ἐξ Ὑδρας μίαν ἐπιτροπὴν.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ μαθὼν ὅτι εἰς τὴν νῆσον ἡτοιμάζετο καὶ ἄλλη ἐκστρατεία συγκειμένη ἐκ τριῶν πολεμικῶν πλοίων, τὸ ἐδήλωσα αὐτὸς ἐγὼ πρὸς τοὺς κυρίους ναυάρχους, ἅμα ἀποφαινόμενος ὅτι, ἂν ἐν ᾧ αὐτοὶ ἤξiouν ἔτι τῆς αὐτῶν σπουδῆς τοὺς ἐν Ὑδρᾷ, ἐκεῖνοι ἀποτρέχοντες τοῦ καθήκοντος ἔκαμνον νέαν ἐκστρατείαν, δὲν ἐδεχόμεν πλεον οὐδένα συμβιβασμόν.

Μοὶ ἀπεκρίθη ὁ Κ. Λαλάνδος ὅτι ἤξευρε μὲν ὅτι ὠπλίζον πλοῖα, ἀλλ' ἦτον βέβαιος ὅτι ἦσαν ἐμπορικά. Ἐγὼ δὲ καὶ πάλιν ἐζήτησα παρ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικάρδου ἵνα κωλυθῶσι ταῦτα τοῦ ἐξελεῖν. Μάταιοι κόποι! Τὰ πλοῖα ἐξῆλθον ἔνοπλα ἐνώπιον τῶν περιπλεόντων, καὶ δύο μὲν ὑπῆγαν εἰς τὰς νήσους Κέων καὶ Θερμιά ἵνα παιδεύσωσι τοὺς κατοίκους, ἀποβαλόντας τοὺς ἐπαναστατικούς πράκτορας, καὶ καλέσαντας εἰς βοήθειαν τὸν γενναῖον Κανάρην, τὸ δὲ τρίτον ἔπλευσε, λέγουσι, πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας τῆς ἀσχολουμένης εἰς τὴν ἀποστασίαν τοῦ Λιμενίου καὶ τῆς Καλαμάτας.

Ἐπὶ τούτων καὶ ἡ ἐξ Ὑδρας ἐπιτροπὴ ἔφθασεν ἐπὶ γαλλικοῦ βρικίου εἰς τὸν κόλπον Ναυπλίου, μεθ' ὃ ὁ Κ. Λαλάνδος ἐμήνυσέ μοι δι' ἐνὸς τῶν ἀξιωματικῶν του νὰ τῷ φανερώσω τί ἤθελα. Ἰδοὺ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισίς μου, σύντομος καὶ σαφής. « Ἀφ' οὗ οἱ Ὑδραῖοι, ἀθετήσαντες τὸ καθήκον καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν εὐμενῇ σπουδῇ τῶν κυρίων μοιράρχων, ἐξεκίνησαν τὰ βρικήα τῶν ἔνοπλα ἐναντίον τῶν ἐπανειλημένων ἀπαγορεύσεων τῶν μοιράρχων καὶ ἐναντίον τοῦ ἀποκλεισμοῦ, μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ περὶ τοὺς κυρίους μοιράρχους πιστὸν τῶν λόγων, τῶν ἀνθρώπων τούτων. Ἐπομένως δὲν δύναμαι πλέον νὰ συγκατανεύσω νὰ τοὺς ὑποσχεθῶσιν οὐδὲν οὐδ' ὅλως ὁπωσονοῦν ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τῆς κυβερνήσεως. »

Τὰ αὐτὰ ἀπεκρίθην, καὶ οὐδὲν ἄλλο, καὶ πρὸς τὸν ναύαρχον Κ. Ρικάρδον. Ὅθεν ἡ ἐπιτροπὴ ἐπέστρεψεν εἰς Ἰδραν, καὶ πλέον ἀγνοῶ, τί θέλει γείνη.

Ἄν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀνακαλέσωσιν ὅλα τῶν τὰ πλοῖα, ἂν παύσωσι νὰ νομίζωνται κέντρον περὶ ὃ συναθροισθῇσεται δῆθεν μετ' οὐ πολὺ ἢ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους ὁμήγυρις, ἐνὶ λόγῳ, ἂν θελήσωσι καὶ δυνηθῶσι νὰ μείνωσιν ἥσυχοι ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν καὶ ἐμπράκτως μὲ βεβαιώσωσι τὴν τοιαύτην διάθεσιν καὶ ἀπόφασίν των, τότε βέβαια καὶ ἐγὼ παύω ὅσα προνοῶ ἤδη διὰ νὰ τοὺς στενοχωρήσω. Τὰ κύρια δὲ τῶν προνοημάτων εἶναι ἡ ἀποστολὴ τινων στρατευμάτων εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς Ἰδρας πελοποννησιακὸν παράλιον, καὶ αἱ δοθεῖσαι εἰς τὰς ἀρχὰς προσταγαὶ νὰ μὴ δέχωνται εἰς τοὺς λιμένας τῆς ἐπικρατείας τὰ πλοῖα καὶ πλοῖα τῆς Ἰδρας.

Ταῦτα μέχρι τοῦδε ὅσον περὶ τῆς ἐστίας τῆς ἀνταρσίας.

Τὰ δὲ ἐκ τοῦ Λιμενίου, μιᾶς τῶν παρχφιάδων αὐτῆς, ἄλλα. Ἐὰ Ἰδραϊκὰ πλοῖα τὰ ἐκφυγόντα, ὡς λέγουσι, τὸν περίπλουν, ἔφθασαν εἰς Λιμένι μετὰ τινος ἐπιτροπῆς, φερούσης πρὸς τοὺς ἐκεῖ συνηγμένους ληστὰς τοὺς μὴδὲ τολμήσαντας ἐπιχειρῆσαι τι ἀπὸ τοῦ μαΐου, κηρύγματα, πολεμεφόδια, ζωτροφίας, καὶ τὸ μέγιστον, χρήματα ἱκανά.

Καὶ σκοπὸς μὲν τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης ἐπιτροπῆς ἦτον νὰ ἐξοπλίσῃ ὅλους τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ νὰ κινήσωσιν, ἔνθεν μὲν, διὰ Καλαμάτας εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Μεσσηνίας, κάκειθεν εἰς Τριπολιτσάν, καὶ εἰ δυνατόν, ἕως τοῦ Ἄργους, ἔνθεν δὲ, διὰ Μαραθονησίου καὶ Μιστρᾶ. Ἀλλ' οἱ Σπαρτιάται ἀπέβριψαν τὰς προτάσεις τῆς Ἰδραϊκῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς τῶν Μαυρομιχαλαίων καὶ 5 ἢ 600 ἀνθρώπων, ἀλωθέντων ὑπὸ ἀδρῶν μισθῶν· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπαρχίαι ἔμειναν ἥσυχοι καὶ πισταὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι λοιπὸν μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Ἰδραϊκῶν πλοίων, προσῆλθον πρὸς τὴν Καλαμάταν, καὶ κατέλαβον μάλιστα τὴν πόλιν, μὴ φθασάντων ἐν καιρῷ τῶν πλοίων τῆς κυβερνήσεως ὥστε νὰ βαστάσωσι τὰ ἐκεῖ φρουροῦντα στρατεύματα· ἐβράδυναν δὲ τὰ πλοῖα διὰ τοὺς ἐναντίους καιροὺς. Τοῦτο,

καὶ διάφορα ἄλλα περιστατικά, ἐβοήθησαν τοὺς ἀντίρτας, νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Καλαμάταν, ἥτις διηρπάγη, ἡρημώθη, καὶ κατεφορολογήθη παρὰ τῶν συνταγματικῶν ἡρώων.

Ἐν ᾧ δὲ τὰ πλοῖα τῆς κυβερνήσεως ἐφθασαν, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῆς, ἐπιδυναμωθέντα, συνηθροίζοντο περὶ τὴν Καλαμάταν ἵνα κινηθῶσι καὶ ἀποκρούσωσιν ἐκεῖθεν τοὺς Μανιάτας καὶ τοὺς Ἰδραίους, ὁ στρατηγὸς Κ. Γεενέκος αὐθορμητικῶς ἔστειλε γαλλικὰ στρατεύματα καὶ κατέλαβον τὴν πόλιν.

Καὶ ὧδε συνάπτονται ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Γ, Δ, Ε, τότε γράμμα ὅπερ ὁ στρατηγὸς μετὰ τοῦτο μοὶ ἔστειλε, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσις μου, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ τοῦ Κ. Ρουὰν ἀπάντησις ἀφ' οὗ ἰδιοπίστως τῷ διεκοίνωσα τὰ προειρημένα.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ στρατηγὸς Κ. Γεενέκος θέλει δεχθῇ τὴν αἵτησίν μου· καί τοι, ἂν πρέπη νὰ πιττεύσω τὰ καθ' ἐκάστην ὥραν μνηυόμενά μοι ἔκ τε Καλαμάτας καὶ ἐκ τῶν μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων χωρίων, οἱ Γάλλοι διεφήμεσαν ὅτι θέλουσι καταλάβῃ τὴν Καλαμάταν καὶ μείνῃ ἐκεῖ ἕως ὅτου ὁ στρατηγὸς λάβῃ προσταγὰς ἐκ Παρισίων.

Εἰς φήμας τόσον δυσμενεῖς ὅκνῳ νὰ δώσω κάμμίαν πίστιν, ἀλλὰ περιμένω νὰ κρίνω κατὰ τὰ πράγματα, τῶν ὁποίων τὴν ρίζαν θέλει μοὶ δείξῃ ἢ ἀποκρίσις τοῦ στρατηγοῦ.

Εἶδομεν ὅμως μέχρι τοῦδε ὅτι καὶ ὁ ταγματάρχης Βαρθελεμῆς ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ τὸ Νησί, ὅπου εἶναι συνηγμένα τὰ στρατεύματα τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κολοκοτρώνην, καὶ προσκληθεῖς νὰ ἀποχωρήσῃ, ἀπεκρίθη ὅπως ὤφειλε, δηλαδὴ, ὅτι δὲν θέλει σεισθῇ, ἂν δὲν τῷ δείξωσι προσταγὴν τῆς κυβερνήσεως.

Ἄν λάβω τὴν ἀπόκρισιν τοῦ στρατηγοῦ Γεενέκου πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρόμου, θέλω σᾶς τὴν στείλῃ (*).

(*) Ὁ Κυβερνήτης ἐζήτηε παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Γεενέκου νὰ ἀφήσῃ οὗτος τὴν Καλαμάταν εἰς τὰ στρατεύματα τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη. Δεῖπει δὲ ἀπὸ τῆ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἡ ἀπόκρισις αὕτη τοῦ στρατηγοῦ.

Ἄρτι μανθάνω πρὸς τούτοις ὅτι, φθασάσης τῆς τε ναυτικῆς ἡμῶν μοίρας καὶ τοῦ ναυάρχου Κ. Ρικόρδου εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλαμάτας, οἱ ἀντάρται ἔβαλαν πῦρ εἰς τρία τῶν ἡμετέρων πλοίων καὶ ἄλλο ἔρριψαν ἔξω.

Τὰ νέα ταῦτα δυσυχήματα καὶ τὰ περὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Καλαμάτας παρήγαγον διπλοῦν τι ἀποτέλεσμα, θλιβερώτατον μὲν μάλιστα διὰ τὰ περιστατικά ἐξ ὧν ἐπήγασεν, ἄλλως δὲ ὠφέλιμον καὶ διδακτικόν.

Ἀπεδείχθη δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ Γεενέκου (ἵδε τὸ γράμμα αὐτοῦ), ὅτι ἡ λεγομένη συνταγματικὴ τοῦ Λιμενίου ἐπιτροπὴ, καθὼς καὶ ἡ σύμμαχος αὐτῆς συνταγματικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Ὑδρας, εἶναι ἀθροίσματα ληστῶν ὧν τὰ κινήματα τείνουσιν εἰς γύμνωσιν καὶ εἰς ἀναρχίαν.

Ἀπεδείχθη δεύτερον ὅτι ἡ ὁλότης τοῦ πολεμικοῦ τῆς Σπάρτης λαοῦ ἔμεινεν ἄσειστος καὶ πιστὴ εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ὅτι θέλει τὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν καὶ εἰς τὴν Σπάρτην.

Ἀπεδείχθη τρίτον ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἀποπτύει τὰ ἐπαναστατικὰ μηχανήματα τῶν Ὑδραίων, διότι ὁ στρατηγὸς Κολοκυτρώνης ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ 1500 ἀνθρώπους στρατιωτικούς ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἄν οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων δὲν ἦσαν οὕτω διατεθειμένοι, οὐδὲμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ συνταγματικοὶ τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Ὑδρας ἤθελαν ἄριστα προχωρήσῃ, ἐν ᾧ δὲν τοὺς ἔλειψαν οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε τὰ χρήματα, οὔτε ἡ προστασία.

Οὕτε ὁ καιρὸς· διότι μετὰ τὸν ἐμπρησμόν τοῦ Πόρου καὶ τὴν πλήρη ἀνατροπὴν τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας, ἀδυνατησάσης τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐξοπλίσῃ ἀμέσως ἕτερα πλοῖα, οἱ Ὑδραῖοι ἠδυνήθησαν νὰ φαίνωνται μόνοι εἰς ὅλα τὰ τῆς Μάνης παράλια ἐξ ὅλας ἐβδομάδας περίπου.

Οὕτε τὰ χρήματα· διότι ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν περὶ τὰς 50,000 φράγκων, ἐν ᾧ ἡ κυβέρνησις οὐδέποτε εἶχεν ἐπὶ τηλικούτων κινδύνων ὑπὲρ τὰς 15 ἢ 20,000 φράγκων, καὶ εἰς τοὺς ναύτας καὶ

στρατιώτας ἐπλήρhone μέρος μόνον μικρόν τῶν προσφειλομένων ἢ ἐδίδε γραμμάτια.

Οὔτε ἡ προστασία· διότι ἡ μετὰ τὰς κηρύξεις τῶν κυρίων ναυάρχων τῆς συμμαχίας καὶ μετὰ τὸν ἀποκλεισμόν ἔξοδος τῶν Ἰδραϊκῶν πλοίων, γίνεται παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἰσχυρόν εἰκασμα τῆς πρὸς τοὺς ἀντάρτας προστασίας τῶν Γάλλων καὶ Ἀγγλων.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κυροῦσι τὴν εἰκασίαν ταύτην. Οἷον, ῥιζοσπάσται τινὲς ἀξιωματικοὶ γάλλοι ἰδίως καταγίνονται νὰ ἐμψυχώσωσιν ὅλα τὰ ἐπιχειρούμενα πρὸς μεταβολὴν συνταγματικὴν δὴθεν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως. Τρέχουσι δὲ καὶ φῆμαι ὅτι οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ ἔλαβον καὶ πολεμεφόδια ἐκ Μοθώνης καὶ Νεοκάστρου.

Ταῦτα δὲ τότε δύνανται νὰ διορθωθῶσι, καὶ νὰ διαλυθῶσι καὶ τῶν ἀνθρώπων αἱ ὑποψαίαι, ὅταν ὁ στρατηγὸς Γεενέκος ἐκβάλῃ τὰ στρατεύματά του ἐκ τῆς Καλαμάτας. Εἰ δὲ μὴ, οὐδεὶς Ἕλληνα θέλει πιστεῦσῃ ὅτι οἱ Μανιάται δὲν κινοῦνται κατὰ ξένην προτροπὴν.

Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι καὶ οἱ Ἰδραῖοι, μείναντες εἰς τὴν Καλαμάταν, εἶναι σήμερον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων. Οὕτω μένοντες, δὲν γίνονται ἄρα γε σκάνδαλον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους, τὸ ὅποιον τοὺς ἀποδοκιμάζει, τοὺς πολεμεῖ καὶ τοὺς καταρᾶται, ὡς ταράττοντας τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν, ἐπικελευομένην ἄλλως τε καὶ ἐκ προσώπου τῶν συμμάχων Δυνάμεων;

Εὐελπὺς εἶμαι, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ὅτι δὲν θέλετε χρειασθῇ τὰς ἐν τῇ παρουσίᾳ περιεχομένης εἰδήσεις ἵνα ταχύνετε τὰς ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, ὡς ἤδη βέβαια ἀποφασίσαντος περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. Δύνασθε ὅμως νὰ τὰς μεταχειρισθῆτε, εἰ χρεῖα, ἵνα πείσετε τοὺς Ἐξοχωτάτους συνέδρους ὅτι καιρὸν δὲν ἔχουσι πλέον νὰ χάσωσιν.

Ἐχετε δὲ ἐκ τῶν λυπηρῶν τούτων διγηγημάτων τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἠπατήθη οἰωνίζόμενος τὰς ἐκβάσεις ἀπὸ τοῦ μαΐου μηνός, κρίνων τὰς αἰτίας τοῦ κινδύνου κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν καὶ ζητῶν ἀπὸ τότε ἕως σήμερον τὰς προσηκούσας θεραπείας.

Σᾶς βεβαιῶ δὲ καὶ πάλιν, καὶ σᾶς παραγγέλλω νὰ βεβαιώσετε

βλους, ὅτι οὐδόλως θέλω παρεκτραπῇ τῆς ὑπογεγραμμένης πορείας μου, οὐδὲ θέλω προδώσῃ οὐδὲν τῶν χρεῶν μου, ἀλλ' ὅλα θέλω τὰ ἐκπληρώσῃ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς. Ὄταν δὲ καταμάθῃ ὅτι δὲν δύναμαι πλέον νὰ σώσω τὸν δυστυχῆ τοῦτον τύπον ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας, ἣ ἀπὸ ἐφεδρείαν στρατευμάτων, τότε θέλω ὑποβάλῃ εἰς ὄψιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου τὴν ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ ἱστορίαν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλω ἀποτρέξῃ, φερόμενος τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, συνείδησιν καθαρὰν καὶ ἥσυχον.

Μοὶ μένει νὰ σᾶς εἶπω ὀλίγα περὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Αἱ ἐκλογαὶ ἤρχισαν· καὶ περισσότεραι ἐπαρχίαι ἐκλέγουσι μᾶλλον ἄλλους παρὰ τοὺς παλαιούς πληρεξουσίους, καὶ ἐκλέγουσι καλοὺς. Ἡ συνίδρυσις ἔπρεπε νὰ γείνῃ μεθαύριον, ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ βραδύνῃ ἔτι ἓνα μῆνα· δὲν σπεύδω αὐτὴν, ἐπιθυμῶν νὰ λάβωσι καιρὸν καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου νὰ στείλωσι τοὺς πληρεξουσίους των. Ἐνδεχόμενον δ' ἔως τότε νὰ ἔχωμεν καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου τελείας ἢ καὶ προσωρινάς.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 14 Σεπτεμβρίου 1831.

Ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ὁ Κ. Ρενιῆς ἔφθασε, τὸν εἶδον, καὶ μοὶ ἐνεχείρισε τὸ γράμμα σου τῆς 5 τοῦ περελθόντος.

Μεγάλως σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν βοήθειαν ἣν μοι φέρει παρὰ σοῦ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, φαινόμενος ἐμοὶ τοιοῦτος οἷον πρὸ πολλοῦ ἐζήτουν.

Αὐριον γέυεται παρ' ἐμοὶ μετὰ τῶν οἰκονομικῶν. πρὸ πάντων δὲ θέλει σπουδάσῃ τὴν παρῴσαν κατάστασιν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, καὶ ἔπειτα θέλει μοι δώσῃ τὰς ιδέας του.

Εἴθε ἐν τοσούτῳ τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα νὰ μοὶ ἀφήσωσι καιρὸν

καὶ τρόπον νὰ κάμω χρῆσιν τοῦ Κ. Ρένιη! Λέγω δὲ τὰ ἐξωτερικά, διότι τὰ παρ' ἡμῖν μικρὰ ἐπαναστατικά προπετεύματα εἶναι ἀκολουθίαι εὐθείαι καὶ ἄμεσοι ἐκείνων, καὶ καρποὶ τῶν ἀγώνων ἀνθρώπων, ἐργολαβούντων αὐτὰ χάριν ἰδίου συμφέροντος.

Οὐδ' ὑπάρχουσι μόνοι τοιοῦτοι οἱ συνιστῶντες τὴν ἐν Ὑδρᾷ φατρίαν, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι ἐν αὐτῷ τῷ Ναυπλίῳ εὐρίσκονται. ὠθοῦντες ἐκείνους. Ἀπὸ τούτους ἔπρεπε νὰ μᾶς ἐλευθερώσωσιν αἱ ἐξωτερικαὶ ἀποβάσεις· ἄλλως δὲν ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον.

Ἐν ᾧ σοι γράφω, οὐδὲ ὀβολὸν ἔχω εἰς τὸ ταμεῖον, ἀλλὰ πορεύω τὴν ὑπηρεσίαν μὲ κάποιον χαρτονόμισμα, τὸ ὁποῖον ἡ κυβέρνησις δέχεται ἐν καιρῷ εἰς πληρωμὴν προσόδων καὶ τελωνίων. Τοῦτο ὑπάρχει καλῶς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πολὺ. Ἡ κυβέρνησις χρειάζεται πίστωσιν, καὶ δὲν δύναται νὰ τὴν ἔχῃ, ὅταν αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ, ἀπὸ ἕξ ἡδὴ μηνῶν ὑποσχόμεναι χρηματικὰ βοσθήματα, δὲν τὸ δίδωσιν, ὅταν οἱ ναύαρχοι καὶ οἱ κύριοι Πρόεδροι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας δεικνύωσι φιλίαν πρὸς τοὺς ἐν Ὑδρᾷ, καὶ τέλος ὅταν πάντα τὰ περὶ τὴν κυβέρνησιν ἦναι ἀβέβαια, ἐν ᾧ ἀξιοῖ ἡ συμμαχία νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὴν ἠθικῶς.

Ἀλλ' ἱκανὰ ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ ἀλγεينوῦ κεφαλαίου τούτου.

Δὲν θαυμάζω ὅτι ἄνθρωποι καὶ ἐφημερίδες τινὲς χαλεπαίνουνσι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ πολιτικὴ των προαίρεσις. Ἀλλ' ἡ μαρτυρία τῶν γεγονότων μοὶ φαίνεται μόνη ἐπικρατὴς καὶ ἀνχιμφισθήτης, ὁμολογούντων ὅτι ἡ κυβέρνησις ἄλλους δὲν ἀπεμάκρυνε τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ὑπηρεσίας εἰμὴ τοὺς σφετεριστὰς τῶν δημοσίων καὶ τοὺς πολυπραγμονούντας κατὰ τῶν καθεστώτων καὶ μηχανωμένους τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν. Περὶ τούτων ἐλπίζω ὅτι ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος, ἡδὴ φθάσας εἰς Γαλλίαν, θέλει δώσῃ ἐρμηνείας οὐχὶ ἀσυμφόρους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Ἀλλ' ἐμὲ οὔτε ὁ φόβος τῶν μηχανουργιῶν καὶ μηχανουργῶν, οὔτε αἱ μακραὶ στῆλαι ἐφημερίδων τινῶν, δὲν θέλουσι παρεκτρέψῃ τῆς

προβεβλημένης πορείας. Ἄς λέγωσι καὶ ἄς γράψωσιν ὅ,τι θέλουσιν ἔρχεται ὁμῶς καιρὸς ὅτε οἱ ἄνθρωποι κρίνονται οὐχὶ καθ' ὅσα εἴπαν ἢ ἔγραψαν περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν τῶν πράξεων. Ὑπὸ τοῦ ἀξιώματος τούτου ἐνισχυόμενος, ἔζησα ἐν τῷ κόσμῳ μέχρι τῆς ἀποκλίσεως τῆς ζωῆς μου καταθυμίως. Ἀδύνατον νὰ ἀλλάξω σήμερον, ἀλλὰ θέλω πράξῃ τὸ δέον, καὶ ἄς γείνη ὅ,τι γείνη.

Τοῖς Διοικηταῖς καὶ στρατηγοῖς.

Ναυπλίω, 14 Σεπτεμβρίου 1831.

Τῆς παρούσης κομιστῆς εἶναι ὁ αὐλικὸς σύμβουλος τοῦ Μεγαλειοτάτου βασιλέως τῆς Βαυαρίας καὶ καθηγητῆς εἰς τὸ ἐν Μονάχῳ πανεπιστήμιον, Κ. Ε. Θείρισιος, ἀνὴρ γνωστὸς μὲν τῇ σοφῇ Εὐρύπῃ διὰ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ, τιμιώτατος δὲ τοῖς Ἕλλησι διὰ τὰς εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτῶν ὑπουργίας, φθάσας νεωστὶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ὡς περιηγητῆς, μετὰ συστάσεων τοῦ σεβαστοῦ βασιλέως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Θέλοντες λοιπὸν ἵνα εὖρῃ παρὰ τοῖς Ἕλλησι γενναῖα μαρτύρια τῆς πρὸς τὸν ἄνακτα εὐγνωμοσύνης αὐτῶν, προστάττομεν ὑμᾶς νὰ τὸν δεχθῆτε μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς δεξιώσεως, καὶ νὰ τὸν προπέμπετε μετὰ φρουρᾶς στρατιωτικῆς περιηγούμενον εἰς τὰ παρ' ἡμῶν διοικούμενα μέρη, τὰ πάντα εὐκολύνοντες αὐτῷ κατὰ τε τὴν ὁδοιπορίαν καὶ κατὰ τὰς ἐρεῦνας ἃς προτίθεται πρὸς ἀνευρέσεις ἀρχαιολογικάς.

Τῷ Κ. Θειρσίῳ, Καθηγητῇ.

Ναυπλίῳ, 22 Σεπτεμβρίου 1831.

Κύριε Καθηγητά, ἐπιθυμοῦντες νὰ συντελέσωμεν ὅπως ἡ περιήγησις ὑμῶν ἀποβῇ εἰς πλείστην ὄσσην ὠφέλειαν καὶ ἐπίδοσιν τῆς τε ἀρχαιολογίας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἀξιούμεθα νὰ σᾶς γνωρίσωμεν πρὸς τὸν Κ. Μουστοξείδην ἢν ἔχομεν τεταγμένον ἐπὶ τε τοῦ ἡμετέρου μικροῦ μουσείου καὶ ἐπὶ τῶν φροντίδων ἐξ ὧν ἐλπίζομεν πλουτίσαι αὐτὸ καλλιτεχνημάτων ὑποικουρούντων ἐντὸς τοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαιοσέμνου ἐδάφους.

Καὶ ὑμεῖς μὲν ἴσως εὐδοκήσετε μεταδοῦναι εἰς αὐτὸν τὰ περὶ τὰς ἐρεῦνας καὶ ἀναζητήσεις ἃς προτίθεσθε ἐπιχειρῆσαι, αὐτὸς δὲ πάλιν ἀπαμειβόμενος, κοινώσῃ ὑμῖν ὅσα οἶδεν, ἵνα, συζευγνυμένων τῶν ἀμφοτέρωθεν γνώσεων καὶ σπουδῶν, λάβωσιν αἱ ἀνιχνεύσεις βεβαιότεραν τὴν ἔκβασιν.

Περὶ τὸν κρίνομεν νὰ σᾶς ἀναμνήσωμεν, κύριε Καθηγητά, ὅτι ἡ κυβέρνησις μετὰ χαρᾶς προσφέρει εἰς τὸν σεβαστὸν ὑμῶν Ἄνακτα, ἂν ἡ Μεγαλειότης του καταδέχῃται ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐθνικῷ μουσεῖῳ κειμένων ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων διὰ τὴν ἐν Μονάχῳ πλουσίαν ἀρχαιοθήκην· ἀνθ' ὧν ἡ Μεγαλειότης του κατὰ τὴν μεγαλοδωρίαν καὶ κατὰ τὴν φιλέλληνα αὐτοῦ βασιλικὴν γενναιότητα, εὐχερῶς θέλει εὐρεῖ νὰ ἀντιμετρήσῃ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἄλλα τινά, οἷον βιβλία, γεωγραφικοὺς πίνακας, φυσικῆς καὶ χημείας ὄργανα, λείποντα εἰς τὰ ἡμέτερα δημόσια διδασκαλεῖα.

ΤΩ Κ. Ν. Ν. (*)

Ναυπλίο, παρασκευῇ 26 Σεπτεμβρίου 1831.

Ἀγαπητέ μου Ν. Ν. ἡ ὑπόθεσις θέλει τελειώσῃ καθὼς ἐπιθυμεῖς. Ἡ διάθεσις κατ' ἂν δὲν θέλεις νὰ δεχθῇς οὐδὲν ἀντὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετημάτων σου, λαμπρύνει τὸν γενναῖον σου χαρακτῆρα, καὶ ἐμὲ κατευφραίνει ὑπερφυγνωμονοῦντα. Βάλαμον τοῦτο εἰς τὴν ψυχὴν μου τὴν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν πικρίας ποτιζομένην! Σφίγγω τὴν χεῖρα σου.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

(*) Τὸ ἀνεπίγραφον τοῦτο γραμματίον εὑρέθη ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ κυβερνήτου, γραφὲν τὸ πρῶν τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΑΡΙΘ. 1.

Οἱ Πρόεδροι τῶν συμμάχων Δυνάμεων πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον
Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ναυπλίω, $\frac{27}{8}$ μαρτίου 1830.
8 ἀπριλίου

Οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει πεπιστωμένοι Πρόεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν προσετάχθησαν νὰ φέρωσιν εἰς γνῶσιν αὐτῆς τὰς τελείας τῶν συμμαχικῶν βουλειῶν ἀποφάσεις πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ τεθέντος σκοποῦ διὰ τε τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου καὶ τῶν συμπληρουσῶν αὐτὴν πράξεων.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων ὑπέγραψαν τῇ 22 ἰανουαρίου (3 φεβρουαρίου) πρωτοκόλλον, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἀξιοῦνται αἱ ὑποσημειούμεναι νὰ στείλωσι πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητι, καθιεροῦν τὴν τε πλήρη ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλα εὐεργετήματα, καρπὸς τῆς ἐπιμόνου καὶ δημοφύχου μεσιτείας τῶν τριῶν Αὐλῶν.

Ἐπειδὴ δὲ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως ταύτης, ὡς καὶ πρῶτος σκοπὸς πασῶν τῶν ὑπὲρ αὐτῆς σπουδῶν, πρέπει νὰ ᾔναι ἡ τελεία καὶ ἄμεσος παύσις τῶν πολεμίων ἔργων μεταξὺ τῶν στρατῶν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, Ἑλληνικῶν τε καὶ Ὀθωμανικῶν, ἀπαρατήτως ἔπεται ἵνα ἡ Ἑλληνικὴ κυβερνησις, ἐκπληρώσῃ σήμερον ὅπερ προθύμως προῦποσχέθη, τὴν καταθέσιν δηλαδὴ τῶν ὅπλων ἀπ' οὗ οἱ Τούρκοι δεχθῶσι τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου. Τούτου δὲ σήμερον γεγεμένου, ἅμα μὲν καὶ πρὸς τὴν Πόρταν διεπρεσβεύθησαν ἤδη τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως προσέταξαν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ τοὺς Προέδρους των νὰ ζητήσωσι τὴν ἄμεσον καὶ ὀλικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπομένων.

α'. Τὴν ἀξιωματικὴν δημοσίευσιν τῆς ἐργῶ ὑφεστῶσης ἐκεχειρίας.

β'. Τὴν παραίτησιν τῶν τόπων, θέσεων καὶ νήσων, τῶν μὴ διδομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, καὶ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ στόλων ἐντὸς τῆς ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ σημειουμένης ὁροθετικῆς γραμμῆς.

γ'. Τὴν προστασίαν τῶν προσώπων καὶ κτημάτων τῶν Ἑλλὰδι μενούστων Ὀθωμανῶν.

Αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ζητοῦσαι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁρισμῶν τούτων, πεπόθασιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς· βίβει τὰς ἀκούσας μετὰ προθυμίας ἀξίας τῶν δαψιλευθέντων πρὸς αὐτὴν εὐεργετημάτων.

Τὸ πρωτόκολλον δὲ δι' οὗ ταῦτα ὁρίζονται περιέχει ἄρθρον τι, περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ὁποίου ἐγένετο νέαι διευκολογία.

Αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις γνωρίζασαι ὅτι μόνον διὰ μοναρχικῆς καὶ διαδοχικῆς κυ-

Εερνήσεως ἡδύνατο νὰ στερεωθῇ τὸ παρ' αὐτῶν διαμεριζόμενον εἰρήνευμα, καὶ συμῶν φωνήσασαι νὰ βάλωσιν εἰς κεφαλὴν τῆς νέας ἐπικρατείας ἡγεμόνα ἐγγυον πρός τε τὴν Ἑλλάδα καὶ πρός πᾶσαν τὴν Εὐρώπην διὰ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἐξελέξαντο ἑμοφώνως τὸν ὑψηλότατον βασιλικὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον τοῦ Σαξωνοκεσούργου, τοῦ ὁποῦοι τά,τε προσωπικὰ προτερήματα καὶ ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ παρκες στάσις ἦσαν ἱκανώταται πίστεις τοῦ πεποιμένου.

Ταῦτα προδιατάξασαι, ἐπιδιέθεσαν ἰδίᾳ καὶ ἄλλα τινὰ, τὰ ὅποια καὶ αὐτὰ ἐκέλευσαν τοὺς Προσέδρους τῶν νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Πρῶτον αὐτῶν εἶναι ἡ ἀπόφασις τῶν τριῶν Αὐλῶν περὶ χρηματικῶν βοηθημάτων ποριστέων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐκ δανείου γινομένου ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων, τὸ ὁποῖον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς μίσθωσιν καὶ συντήρησιν τῶν στρατευμάτων ἅπερ θέλει χρειασθῇ νὰ στρατολογήσῃ ὁ κυρίαρχος ἡγεμὼν πρός ὑπηρεσίαν του.

Ἀπεφασίσθη δὲ ἅμα νὰ ἀφειῶσιν παρ' αὐτῷ ἐπὶ ἓν ἔτος τὰ ἐν Ἑλλάδι σήμερον εὐρισκόμενα γαλλικὰ στρατεύματα καὶ ἂν κριθῇ ἀναγκαῖα καὶ μακροτέρα διαμονὴ αὐτῶν, νὰ ἐνδώσωσιν αἱ Δυνάμεις εἰς τὴν περὶ τούτου γενησομένην αἵτησιν τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη εἰρημένων, ἀπεφασίσθησαν ἰδίᾳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι κατολίκων τὰ ἐξῆς.

Ὁ μεγαλειότατος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἀνέκαθεν ἔχων ὑπὸ τὴν ἰδιαίτεράν αὐτοῦ προστασίαν τοὺς χριστιανούς τούτους ἐν ὧν ἕξων ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Πόρτας, δέχεται μὲν σήμερον νὰ παρικτιῇ τὸ προνόμιον τοῦτο (ὡς πρὸς τὰς ἐπαρχίας αἰτίνας εἰσέρχονται εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν) εἰς τὸν ἐσόμενον ἀνακτα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἅμα ἐζήτησεν ὑπὲρ τῶν κατολίκων καὶ ἀσφαλείας ἀνταξίας ὅσων αὐτοὶ ἀπῆλθον μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν προστασίαν.

Τούτου δικαίως κριθέντος, συνετέθη ἵνα τὸ κατόλικον θρήσκευμα ἔχῃ ἐν τῇ νέᾳ ἐπικρατείᾳ ελευθέραν τὴν πρᾶξιν τῶν τῆς λατρείας αὐτοῦ, καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν ᾧσιν ἀσφαλῇ, καὶ οἱ ἐπίσκοποι νέμονται πλῆρην τὰ λειτουργήματα, δικαιοῦματα καὶ προνόμια ὅσα ἐνέμοντο καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας, καὶ τέλος κατὰ τὸ αὐτὸ ἀξίωμα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀρχαῖα καταστήματα καὶ κτήματα τῶν γαλλικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀποστέλῶν μένωσι σῶα καὶ ἄθικτα.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν συμμάχων Αὐλῶν οἱ ταῦτα διαθέμενοι, θέλοντες προσέτι νὰ δώσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέαν ἀπόδειξιν τῆς περὶ αὐτῆς εὐμενοῦς τῶν ἀνάκτων μερίμνης, καὶ προφυλάξωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἐνδεχομένας θρησκευτικὰς ἀντιζηλίας καὶ συγκρούσεις, ἔγνωσαν ἵνα ὅλοι οἱ ὑπῆκοοι τῆς νέας ἐπικρατείας, ὅποιασδήποτε λατρείας, ὧσι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ὑπουργήματα, ἐπαγγέλματα καὶ τιμὰς, καὶ διέπωνται ὅλως ὡς ἴσοι, μὴ θεωρουμένης τῆς δογματικῆς δι' αφορᾶς, θρησκευτικῆς τε καὶ ἀτυκῶς καὶ πολιτικῶς.

Οἱ Πρόεδροι τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἐκκληροῦντες τὰ παρὰ τῶν κυβερνήσεων ἐκάστων ἐπιτασσόμενα, ἐλπίζουσιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει τὰ δεχθῇ μετὰ τῆς προσηκούσης εὐγνωμοσύνης καὶ μεθ' ἧς ἐνέδειξε μέχρι σήμερον πίστεως πρὸς τοὺς σεβαστοὺς προστατάς αὐτῆς. Ἐχὲν δὲ ἡ τοιαύτη τῆς Ἑλλάδος διάθεσις δικαιοτάτης τοὺς λόγους

διότι εἰς τὰς παρὰ τῶν τριῶν Δυνάμεων παντοίας καὶ δαψιλεῖς βοηθείας ὀφείλει ἡ Ἑλλάς τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς· αὐταὶ τὴν ἡλευθέρωσαν, τὴν ἔλαβον ὑπὸ τὴν ἄμεινον σκέπην αὐτῶν, καὶ τὴν ἔσωσαν ἀπὸ τὸν ἄφρευκτον ὕλεθρον· ἐξ ὧν ἡ παντελής αὐτῆς εἰσακοή εἶναι ἔργον ὀφειλῆς σαφές ἐστίν. Ἀλλ' αὐταὶ κατέθεντο καὶ νίαν εὐγνωμοσύνης ἀφορμὰς, συμπληροῦσαι αὐτῇ σήμερον τὸ τῶν νήσων σύστημα, καὶ ἀπονέμυσται τόπους, εἴτε διὰ τὰς ἀναμνήσεις ἀγαπητεῖς, εἴτε διὰ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν ὠφελίμους. Χορηγῶσι δὲ τὸ ὅλοσχερῶς αὐτόνομον καὶ αὐτοκύριον, τὴν ἀπῆλλαξαν καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἐπαχθῇ ὑποχρέωσιν. Ἐπλήρωσαν δὲ καὶ τὸν θερμώτατον αὐτῆς πόθον, καὶ παραπολὺ ὑπερέβαλον πᾶσας τὰς ἐλπίδας αὐτῆς, ἀσφαλίζουσαι τὴν τε ἀνάπτυξιν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς εὐεξίας καὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτῆς. Καὶ ὅτ' αὖ καὶ ἐκ τῆς ἐκκληγῆς τοῦ ἡγεμόνος ὅστις θέλει τὴν κυβερνήσῃ, ἔλαβον ἡ Ἑλλάς τὰς τε ἀσφαλείας τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας, καὶ ὅσα χρειάζεται ἵνα συσταθῇ κατὰ τὰς σωτηριώδεις βάσεις τῶν εὐθηνουμένων πολιτειῶν.

Αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ προσέεζαν ἔτι εἰς τοὺς Προσέδρους αὐτῶν νὰ ἀναγορεύσωσιν ὅτι μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐλεύσεως τοῦ ἡγεμόνος αἱ μεταξὺ τῆς ἐνεστώσης διοικήσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς συμμαχίας σχέσεις θέλουσι διατηρηθῆναι ὑπάρχουσι σήμερον.

Παρίμια μὲ τὰς διυθεσίας εἰς τοὺς ὑποφαινόμενους ἐπιταγὰς ἐστάλησαν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεις καὶ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ναύαρχους τῶν τριῶν Δυνάμεων, ἐφ' ᾧ νὰ συντελέσωσιν ὁμοῦ εἰς διάσπασιν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 ἰανουαρίου (3 φεβρουαρίου).

ΔΟΚΙΝΣ.

BARON A. ROYAN.

ΚΟΜΗΣ Ν. ΠΑΝΙΝΟΣ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ἐπιστολὴ σύμφωνος τῶν Πρέσβεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Γαλλίας, στελλόντων τὴν ἀπόφασιν τῆς Ὁθωμανικῆς Πόρτας τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1829 τῷ Κ. Κόμμητι Ἀβερδηνί.

Ἡ Ἰψλὴ Πόρτα θέλουσα νὰ πληρώσῃ τελείως τοὺς πόθους τῶν τριῶν Αὐλῶν αἵτινες υπέγραψαν τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου 1827, καὶ νὰ ἀφῇ εἰς τὴν ἀμερόληπτον αὐτῶν δικαιοσύνην τὴν ὅλοσχερῇ ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης ταύτης, μᾶς μετέδωκε τὴν ἀπόφασιν ἣν διακονοῦμεν ὧδε τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξουχότητι, πιστῶς καὶ κυρίως μεταπεφρασμένην, καὶ δι' ἧς πανδημῶς ὑπόσχεται νὰ δεχθῇ πᾶν ὅ,τι ἀποφασίσῃ τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον.

Πεπλήρωται ἄρα τὸ κύριον τέλος τῆς ἀπρωτοῦ τῆς εἰς ἡμᾶς ἐμπιστευθείσης παρὰ τῶν τριῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων.

Προσθέτομεν δὲ ὅτι, ἀπεβλέποντες εἰς τὰς περιστάσεις, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν νὰ στεί-

λωμεν καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Δίεϊκα (Diehitch), ἡγεμόνα τοῦ κατὰ Ρουμέλιν ῥωσικοῦ στρατοῦ, ἴσον ἀπράλλακτον τῇ ἀποφάνσεως τῆς Ἰψηλῆς Πόρτας, ἄλλως τε καὶ αὐτῆς προσταξάσης πρὸς τοὺς ἐν Ἀδριανουπόλει πληρεξουσίους αὐτῆς· νὰ φανερώσωσι τοῦτο πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τοῦ αὐτοκράτορος.

ΚΟΜΗΣ ΓΥΛΑΕΜΙΝΟΤΟΣ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Β

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΡ. Ι ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ἀποφάνσεις τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1829.

Ἡ Ἰψηλὴ Πέρτα ἀποφαίνεται ὅτι, δεχθεῖσα ἤδη τὴν Λονδίνοιον συνθήκην, ὑπόσχεται καὶ ὁμολογεῖ προτέτι σήμερον πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην ὅτι θέλει συγκατατεθῆ ἀνεκδεῶς εἰς ὅλα ὅσα ἀποφασίσῃ τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον περὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς.

Ὅτι ἴσον ἀπράλλακτον — ΔΩΚΙΝΣ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΡ. Ι ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ὁδηγαί πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρεξουσίους τῶν τριῶν Αὐλῶν περὶ συστάσεως ἀμέσου ἀνακωχῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

Ἡ προσχώρησις τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας εἰς τὴν συνθήκην τῇ 6 Ἰουλίου ἐπιβάλλει εἰς τὰς Δυνάμεις τὰς ὑπογραφάσας αὐτήν, χρέος ἀπαραίτητον νὰ διαπράξωσι ταχεῖαν καὶ ὀλικὴν παύσιν τῶν πολεμίων ἔργων μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Θέλετε φροντίσῃ λοιπὸν, Κύριε, νὰ δικαιώσατε τοῦτο πρὸς τὸν Ρεῖζ Ἐφέντην, καὶ ἂψ' οὗ τῷ ἐκφράσατε τὴν εὐχαρίστησιν τῶν τριῶν Αὐλῶν δι' ὅπερ ἡ ὄρτα ἄρτι ταῖς ἔδωκε μαρτύριον πίστεως, θέλετε τὸν προταλίσῃ εἰς ἀπεστολὴν τὴν ταχίστην (ἂν εἰσέι τοῦτο δὲν ἔγινε) τῶν ἀναγκαίων προσταγῶν πρὸς τοὺς Τούρκους στρατηγούς, ὅπως παύσωσιν ἀμέσως τὰ ποίεμα κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τε γῆς καὶ θαλάσσης.

Αἱ τρεῖς Αὐλαὶ ἀπεστέλλουσιν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὴν αὐτὴν αἴτησιν, στέλλουσαι πρὸς τοὺς ἐκείσε προκτερας αὐτῶν τὴν ὡδὲ συναπτεμένην κοινὴν ἐντολήν.

Καὶ εἰ ἐν τῇ Αἰγυπτῷ τρεῖς ναύαρχοι ἔλαβον προσταγὰς πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος, τῶν ὁσίων καὶ αὐτῶν τὸ ἴσον εὐρίσκει· ἡ ὑμετέρα Ἐξουχότης ἐνταῦθα.

Ἡ συμπληρὴ δὲ οὕτε παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπεκδέχεται ἄρνησιν τῆς περὶ ἀνακωχῆς αἰτήσεως, οὕτε περὶ τῶν ἀπειρῶσεων τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως εὐδόλως ἀμφιβάλλει. Ἀπ' οὗ αὕτη ἐδέχθη τὴν Λονδίνοιον συνθήκην, πραγματικῶς ἐδέχθη καὶ τὴν παύσιν τῶν πολεμίων ἔργων· καὶ ἂν θελήσῃ σήμερον νὰ ἀναιρέσῃ τὰς προσταγὰς καὶ σαφε-

στάτας αὐτῆς ἀπεφάνσεις, δύναται νὰ κρίνῃ πόσον βλαβερὰ θέλει τῇ εἶσθαι ἡ τοιαύτη μεταβούλευσις.

Ἀλλὰ τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον πέποιθεν ὅτι δὲν θέλετε χρειασθῇ, Κύριε, τὴν τοιαύτην ὑποβολὴν πρὸς κατόρθωσιν τῆς αἰτήσεως, ἥς τὴν ἔκθασιν θέλετε διακοινώσῃ ἀπαραιτήτως πρὸς τε τοὺς ἐν Ἑλλάδι Προσέδρους τῶν τριῶν Αὐλῶν καὶ πρὸς τοὺς ναυάρχους.

Ταῦτα δὲ θέλει διαπρεσβεύσῃ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μετὰ τῶν συμπρέσβειων αὐτῆς καὶ . . . ληψομένων ἐπὶ λέξεως τὰς αὐτὰς ἐντολάς.

ΛΙΒΗΝ.

ΜΟΝΜΟΡΑΝΣΗΛΑΒΑΛ.

ΑΒΕΡΔΗΝ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Δ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΡ. 1 ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ὁδηγίαι πρὸς τοὺς ναυάρχους τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν περὶ συστάσεως ἀμέσου ἀνακωχῆς μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Ἀναγκῶσα ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τὰς ὡδε συναπτομένας ἐντολάς ἄς τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον στέλλει πρὸς τε τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρεξούσιους τῶν τριῶν Αὐλῶν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Προσέδρους αὐτῶν, θέλει ἰδεῖν ὅτι αἱ Αὐλαὶ σταθερῶς ἀπεφάσισαν νὰ φέρωσιν ἀμεσον καὶ τελείαν παῦσιν τῶν πολεμίων ἔργων μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Καὶ πέποιθε τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον ὅτι ἀμφοτέροι οὗτοι μετ' ἴσης προθυμίας θέλουσι ἀκούσῃ τὴν περὶ τούτου γενησομένην αὐτοῖς πρόσκλησιν, διότι ἀμφοτέροι ἤδη καὶ πραγματικῶς ἐδέχθησαν τὴν σύστασιν τῆς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἀνακωχῆς, προσχωρησαντες εἰς τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου.

Ἄν ἔτιω παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἀπαντήσωσι δυσκολίαι, τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον σὰς προσκαλεῖ νὰ συναρμόσετε τότε ἄνευ ἀναβολῆς μετὰ τῶν συνναύρχων καὶ . . . τὰς ἐνεργεστάτας ἐπιχειρήσεις πρὸς παῦσιν τῶν κατὰ θάλασσαν πολεμίων ἔργων, παρ' ὁποτέρου τῶν διαμυχημένων περαίνονται ἐναντίον τῶν ὑποδείξεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Τούτων δὲ οἷτε ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρεξούσιοι καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι Πρόσεδροι θέλουσι διαμηνύσῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὴν ἔκθασιν ὧν περὶ τούτου προσετάχθησαν νὰ πρεσβεύσωσιν.

Ἀποκαταστάσεως ἤδη τῆς εἰρήνης μεταξὺ Ῥωσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας, καὶ ὁ Ῥώσος ναύαρχος θέλει λάβῃ τὴν αὐτὴν ἐντολὴν, καὶ μετ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ συνναύρχου . . . θέλει συνδιαπράξῃ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

ΛΙΒΗΝ.

ΜΟΝΜΟΡΑΝΣΗΛΑΒΑΛ.

ΑΒΕΡΔΗΝ.

ΕΚΒΟΛΗ ΕΚ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΙΓΓΙΠΟΣ ΛΕΟ- ΠΟΛΔΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Άρ. 1. Λόρδος Άβερδην πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Άργυλλσείκω, 30 ἰανουαρίου 1830.

Ὁ Λόρδος Άβερδην πρὶν διαβίβασθαι ἀξιωματικῶς πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον τὰ ἔσον εὖπω ὑπογραφησόμενα πρωτοκόλλα, δέον κρίνει νὰ ἀνερευνήσῃ τὰς παραστάσεις ἃς ἡ Ὑψηλότης του τῇ προτεραίᾳ τῷ ὑπέβαλεν, ἐξ ὧν ὑποφαίνεται ὅτι ὀκνεῖ νὰ δεχθῇ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἂν καὶ ἡ Κρήτη δὲν δοθῇ εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν.

Περὶ τούτου καὶ πάλιν ὁ Λόρδος Άβερδην ἔπρεπε νὰ θαναμάσῃ πολὺ. Ἡ Ὑψηλότης του εἶχεν ἀναμφισβητῶς, καὶ σήμερον ἔχει τὸ δικαίωμα, ν' ἀποποιήθῃ τὴν ἡγεμονίαν, καὶ λόγους ἱκανοὺς ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ἵνα ἀλλάξῃ γνώμην· οὐδ' ἀναγκάσιον ἐνόμισεν ὁ Λόρδος Άβερδην νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο, ἀλλ' ὥφειλεν ἅμα εὐλαβῶς νὰ προσέβῃ ὅτι ἡ τῆς Κρήτης ἐξαίρεσις οὐδόλως ἔρχει νὰ δικαιώσῃ τὴν τριζύτην ἀπόφασιν.

Ἡ Ὑψηλότης του συνέλαβεν ἐπιθυμίαν περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος ἀφ' οὗτου τὸ πρωτοκόλλον τῆς 22 μαρτίου ἐδικαιολογήθη ὑπεξοχισμένως ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Αὐγούστης, περιέχον ὅχι μόνον τὴν ἐξαίρεσιν τῆς Κρήτης, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑποταγῆς τοῦ ἡγεμόνος, συμφωνώτατα πρὸς τε τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Λονδινεῖου συνθήκης· καὶ τὸ ἄρθρον 10 τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει κλεισθεῖσης συνθήκης, βιάσαν τὴν Πόρταν νὰ δεχθῇ τὸ Πρωτοκόλλον τῆς 22 μαρτίου, ἐκ νέου ἐπεκύρωσε ταῦτα· καὶ ἡ μὲν συνθήκη αὕτη οὐδόλως ὑποχρεοῖ οὔτε τὴν Ἀγγλίαν οὔτε τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ὅμως ὥφειλέ πως νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰ τοῦ πρωτοκόλλου προσηήματα.

Ἵτερον δὲ διεπραγματεύθησαν μὲν πρὸς· κατάργησιν τοῦ περὶ ὑποτάξεως ὁρισμοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε λόγος ἐγένετο περὶ Κρήτης.

Οὐδ' ὅταν ἡ Ὑψηλότης του ἐζήτησε τὴν σύμπραξιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πεποιμένου, καὶ ἡ Μεγαλειότης του τὴν ὑπεσχέθη τέλος τῇ 20 τοῦ παρελθόντος νοεμβρίου, οὐδὲ τότε βέβαια μνεία ἐγένετο περὶ Κρήτης. Καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπιστροφὴν τῆς Ὑψηλότητος του, καὶ ὅποτε ἀντεπέσταλλε πρὸς τὸν Δούκα Βελγικτῶνα, ἀγωνιζόμενον νὰ ἄρῃ ἐκ μέσου διάφορα ἐμποδία προσερχόμενα ἐκ τῆς προσωπικῆς θέσεως τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου πρὸς κατόρθωσιν τοῦ σκοποῦ, οὐδέ τότε περὶ Κρήτης οὔτε λέξις ἠκούσθη.

Μόνον δὲ τῇ παρελθούσῃ τετραδί ὠμίλησε πρῶτον ἡ Ὑψηλότης του περὶ τούτου, δυνατόν κρίνουσα τὸ νὰ ἐγχειρηθῇ φιλικὴ διαπραγματεία πρὸς τὴν Πόρταν, ἐφ' ᾧ νὰ καταπεισθῇ αὕτη νὰ παραχωρήσῃ τὴν νῆσον ἀντὶ χρηματικῆς τιμῆς ἀποζημιώσεως. Πρὸς τοῦτο ὁ Λόρδος Άβερδην ἀπεκρίθη ὅτι ὁ κυριόρχης ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος, κύριος ἦτον νὰ ἐπιχειρήσῃ διαπραγματείας, ἐν ᾧ καὶ ὡς πρὸς τὴν κατοχὴν τῆς Κρήτης ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου μεγάλως ἤθελεν ἐλαττώσῃ τὴν ἀντιζηλίαν, ἂν ἐπρόκειτο λόγος νὰ δοθῇ ἡ Κρήτη εἰς ἄλλην κυδέρνησιν παρὰ τὴν Πόρταν.

Καὶ χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ὁ Λόρδος Ἀβερδὺν τὰ περὶ συμφωνίας τῶν φρονημάτων τῆς Ὑψηλότητος τοῦ μετὸν πολιτικὸν σκοπὸν ἀνθρώπων τινῶν, ἐκείθεν ἴσως συμβουλευσάντων αὐτὴν, νομίζει, ὅτι ὁ πρίγκιψ ἐντὸς ολίγου θέλει γνωρίσῃ ὅτι τὸ τοιοῦτο πολίτευμα ἀπάδει πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ.

Φοβεῖται δὲ μήπως αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις, ἂν μετὰ τούτους χρόνιους καὶ ἀναριθμήτους δυσκολίας κατάρθωσαν τέλος νὰ συμφωνήσωσι περὶ τοῦ συμφωρωτέρου τύπου τῆς τελείας συστάσεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ προσέφεραν καὶ τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὴν Ὑψηλότητά του κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, δὲν ἔχωσιν οὐδεμίαν διάθεσιν νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς αὐτόν. Προσμένουσι δὲ μᾶλλον τὴν ἀποδοχὴν τῶν προβαλλομένων, καὶ ἀναμφίβητον εἶναι ὅτι πᾶσα ἀπάντησις καθ' αἵρεσιν γενομένη θέλει θεωρηθῇ ὡς ἔμπρακτος ἀποποίησης τῆς ἡγεμονίας, ἧς τὴν ἀπολαυσιν ἔως τῆς χθесινῆς πρωΐας πάντες ἐνόμιζον ὅτι ἡ Ὑψηλότης τοῦ φιλοτίμως ἐπόθει.

Ἀρ. 2. Ὁ Πρίγκιψ Λεοπόλδος πρὸς τὸν Λόρδον Ἀβερδὺν.

Κλυρεμόντω, 3 φεβρουαρίου 1830.

Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ Λόρδου Ἀβερδὺν ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος βλέπει ὅτι τὰ πράγματα θεωροῦνται παρ' ἑκατέρου παντάπασι διαφόρως. Ἐν ᾧ αἱ μέχρι τοῦδε συνδιαπράξεις τῆς Ὑψηλότητος τοῦ πρὸς τὴν βρετανικὴν κυβέρνησιν ἀποβλέπουσιν ὅλως εἰς ὑποθέσεις οἰκιακάς, φαίνεται ὁ εὐγενὴς Λόρδος φρονῶν ὅτι ὁ πρίγκιψ ἀναγκαίως ὑπόκειται εἰς τοὺς ὀρισμὺς πρωτοκόλλου, μολὶς ἐπιτροχάδην ἀναγνωσθέντος παρ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον τῇ 30 τοῦ παρελθόντος μηνός.

Ὁ δὲ πρίγκιψ ἐξ ἐναντίας ἤλπιζε,

α. Ὅτι τὸ πρωτόκολλον ἤθελε περιέχει ἀκριβῆ διάληψιν τοῦ συναπαρτιζομένου τῆς Ἑλλάδος.

β. Ὅτι ὁ πρίγκιψ ὄχι μόνον ἤθελε δυνηθῇ νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσῃ μετὰ πυκνὴν σκέψιν, ἀποκρίσιν μετὰ αἰρέσεως, ἢν ἔκρινεν οὕτως.

Καὶ εἶχεν ἡ Ὑψηλότης τοῦ ὡς ἀρχὴν ὅτι ἔπρεπεν εἰκότως νὰ μετέχῃ τῆς διαπραξέως, καὶ τοι ὁμολογῶν ὅτι τὰ δικαιώματά του μεγάλως περιωρίζοντο ὑπὸ τῶν περιστάσεων. Ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδέποτε ἐφρόνησεν ὅτι θέλει τῷ ἀπαγεραιθῇ νὰ κάμῃ ἐνστάσεις πρὸς ὅσα ἤθελε κρίνῃ ὀλέθρια εἰς τὸ ἐπιχειρηθησόμενον παρ' αὐτοῦ ἔργον. Ἐνεκα τούτου οὐδ' ἀντέβαλεν ἀμφισβητήσει· πρὶν τῷ προσφέρωσιν ἀποδεικτικῶς τὴν κυριαρχίαν, καὶ σήμερον εἰ κρίνει πρῶτους τὰς περὶ Κρήτης παρατηρήσεις τὰς προσαχθείσας εἰς τὸν εὐγενῆ Λόρδον τῇ 30 ἰανουαρίου. Ἀλλ' ὅμως ὁ πρίγκιψ ὄχι μόνον δὲν ἀποδέχεται τὴν ἐν τῷ γράμματι τοῦ εὐγενοῦς Λόρδου σημειομένην γνώμην, ἀλλὰ καὶ πάλιν πεποιθὼς λέγει ὅτι δὲν βλέπει δυνατὴν τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἑλλάδος, μὴ προσληφθείσης καὶ τῆς Κρήτης ἐν αὐτῇ.

Ἡ Ὑψηλότης τοῦ ὀφείλει προσέτι νὰ ἀποποιηθῇ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Αὐγούστης ἦν-τλησε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος. Ὅσα καὶ ἂν ἦσαν τὰ προηγουμένα περὶ Ἑλλάδος φρονήματά του, τότε μόνον ἀπεφάσισε νὰ ἀναδεχ-

θῇ τὸ ἔργον, ἃν ἐγίνετο εὐπρακτον, ἀφ' οὗ συνωμίλῃσε μετὰ τοῦ Λόρδου Στουάρτρου ἐν Παρίσις.

Τὴν δὲ σύμπραξιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, οὐδέποτε ὁ πρίγγιψ ἐξήτησεν, ἀλλ' ἡ Μεγαλειότης τοῦ ἀφ' ἐκυτῆς ἐλάλησε περὶ τούτου κατὰ τὴν ἔντευξιν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, λέγουσα ὅτι ἐπεθύμει νὰ δοθῇ ἡ ἡγεμονία πρῶτον εἰς τὸν Σάξωνα πρίγγιπα Ἰωάννην, καὶ δεύτερον εἰς τὸν πρίγγιπα τοῦ Κεζούργου. Πρὸς δὲ τὸν Δεῦκα Βελιγκτῶνα ἡ ὑψηλότης τοῦ οὗτε περὶ Κρήτης οὐδολως ὠμίλησεν οὔτε ἄλλως περὶ ὧρων οὐδέποτε.

Τὸ δὲ ὅτι ὁ πρίγγιψ εἰς μὲν τὴν ἔντευξιν τῆς 27 ἰανουαρίου δὲν ἐπέμεινε περὶ τῆς Κρήτης, εἰς δὲ τὴν τῆς 30 ἀπεφάνθη καθαρώτερον πρὸς τὸν εὐγενῆ Λόρδον, πρέπει ν, ἀποδοθῇ εἰς ἄλλα αἰτία παρ' αὐτοῦ ὑπονοεῖ. Ἡ ὑψηλότης τοῦ εἶχε μὲν ἀκούσῃ ὅτι ἐμελέτων νὰ ἀποκλείσωσι τὴν Κρήτην, ἀλλ' ἤξευρε καὶ ὅτι οὐδεμία ἀπόφασις εἶχε γείνη μέχρι τούδε, καὶ ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔτι ὑπέκειτο πρόχειρον εἰς νέας διαπραγματείας. Ἄλλως τε οὐδ' εἶχε μάθῃ τι ἱκανόν νὰ ἀναιρέσῃ τὴν παγκοινον γνώμην, ὅτι ἐξ αὐτῶν τῶν περιστάσεων θέλουσι τέλος ἀναγκασθῇ αἱ Δυνάμεις νὰ προσλάβωσι τὴν νῆσον εἰς συναπαρτισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας.

Ἡ ὑψηλότης τοῦ ἀναφέρουσα τὴν Κρήτην τῇ 27 ἰανουαρίου, ἠθέλησε μόνον νὰ μάθῃ πῶς ἦτον ὁ ἄριστος τῆς εἰρηνεύσεως τρόπος κατὰ τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν. Ἀλλ' ὅταν ἐπληροφορήθῃ ὅτι τὸ μόνον ἴσως τελειουργὸν μηχανήμα ἦεσαν εἶσθαι τὰ Ὀθωμανικὰ ὅπλα, τότε ἐπέιοθι ὅτι ἡ τῆς Κρήτης ἐξείρεσις παρίστατο ἀνυπέρβλητον πρόσκομμα εἰς τὸν ἀναδεξόμενον τὴν κυβερνήσιν τῇ Ἑλληνικῇ ἐπικρατείας, καὶ πεισθεῖσα, μετὰ παρρησίας εἶπε τὴν γνώμην τῆς 30 ἰανουαρίου.

Καὶ ὁ μὲν Λόρδος Ἄβερδὴν ἐνδείκνυσι φόβον μήπως αἱ Δυνάμεις δὲν θελήσωσι νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς τὸν πρίγγιπα. Ἀλλ' ἡ ὑψηλότης τοῦ δὲν δύναται νὰ πιστεύῃ πρὶν βεβαιωθῇ περὶ τούτου, ὅτι τῆς προκρίσεως τῶν Δυνάμεων εἶναι, ὁ κυβερνήσων τὴν Ἑλλάδα, τυφλῶς ἐξ ἀρχῆς νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις των, ὀλιγορῶν ὅσας ὑποχρεώσεις ὑποχρεῶται ἅμα δι' ὅλους τὴν αὐτῶν προτασιν.

Ἀρ. 3. Λόρδος Ἄβερδὴν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Ἀργυλλοκίω, 4 φεβρουαρίου 1830.

Κατὰ τινὰς ἐκφράσεις τοῦ γράμματος τοῦ πρίγγιπος, φοβούμενος ὁ Λόρδος Ἄβερδὴν μήπως ἄρα ἡ ὑψηλότης τοῦ ὑπόπτως κρίνῃ περὶ τῶν μελλουσῶν προθέσεων τῶν πληρεξουσίων τῶν συμμάχων Δυνάμεων, σπεύδει νὰ τὸν βεβαιώσῃ ὅτι, καίτοι ἔχοντες τετελεσμένας τὰς διαπραγματείας, ἐπιθυμοῦσιν ὅμως αὐτοὶ καὶ ὀφείλουσιν ἅμα νὰ τῷ δώσωσι λεπτομερεῖς ἐρμηνείας ἐπὶ τῶν πρωτοκόλλων. Ἐλπίζει δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν τε καὶ τῶν προσσητημένων εἰς αὐτὰ ἀποδεικτικῶν ἡ ὑψηλότης τοῦ θέλει κατευνασθῇ περὶ Κρήτης φόβους, καὶ ἔομαι εἶναι νὰ ἀξιωθῇ νὰ ὑποβάλῃ ταῦτα πάντα εἰς τὴν ὑψηλότητά του, εἰτε μόνος ἐρχόμενος πρὸς αὐτὴν, εἴτε καὶ μετὰ τῶν συμπληρεξουσίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας.

Άρ. 7. Ὁ Πρίγκιψ Λεοπόλδος πρὸς τὸν Δοῦκα Βελιγικτῶνα.

Κλαρεμόντφ, 9 φεβρουαρίου 1830.

Ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος φρονεῖ ὅτι ἐκτελουμένου δεόντως τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, ἀκολουθήσουσι τὰ ἑξῆς·

α'. Ἀνακοχὴ καὶ εἰρήνη πραγματικὴ, ἂν πρὸς τοῦτο ἀρχῇ ἡ εἰρηναία μέθοδος.

β'. Θέλει γεννηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια μετ' ὑποσχέσεως τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας.

γ'. Ὅρια διαγραφῆσονται ἱκανὰ πρὸς τε τὴν φύλαξιν καὶ πρὸς τοὺς πόρους.

δ'. Εὐρεθῆσεται τῇ νέᾳ ἐπικρατείᾳ ὁ ὅγιμῶν.

Ταῦτα περιέχονται ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ. Ἀλλ' ἡ ὑψηλότης του, πρὶν τὸ παραδεχθῇ, χρέος του νομίζει νὰ ἐρωτήσῃ, ἂν ἡ παρακολουθήσουσα συνθήκη θέλῃ περιέχει τὰ ἀναγκασιότατα εἰς τὴν νέαν ἐπικρατείαν, ἄνευ τῶν ὁρίων αὐτῇ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ πολὺ. Ὁ πρίγκιψ δὲν ἀμφιβάλλει μὲν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐφείλει καὶ πρότερον νὰ βεβαιωθῇ.

Ὅθεν παρακαλεῖ τὸν Δοῦκα ὡς ἀγγλικὸν ὑπευργὸν νὰ τῷ διασαφήσῃ τὰς ἐπομένας ἀμφιβολίας.

α'. Πόσα ἔσται ἐκ τῆς παραδελχῆς τοῦ πρωτοκόλλου ἡ στάσις τοῦ πρίγκιπος Λεοπόλδου ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα συνθήκην;

β'. Ἀμφιβάλλει ἄρα γε ὁ δούξ Βελιγικτῶν ἂν ἡ νέα Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀναγνωρισθῇ παρ' ὧν τῶν Ευρωπαϊκῶν Δυνάμεων;

γ'. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐγγυησις ἔσται μερικὴ, οὐδὲ πλήρης ὅσον ὁ μέλλων ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως δύναται νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ;

δ'. Ποίαν στρατιωτικὴν ἐπικυρίαν θέλουσι δώσῃ αἱ Δυνάμεις, ἕως ὅτου ἡ Ἑλληνικὴ κυβερνήσις στερεωθῇ;

ε'. Ἐπὶ πόσον χρόνον καὶ ἐπὶ τίσι συμφωνίαις δεθῆσεται ἡ ἐπικυρία; Καὶ ἔσται δυνατὸν νὰ παραταῖ ἡ διαμονὴ αὐτῆς ἐπέκεινα τοῦ ὁρισμένου χρόνου, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτῶσι;

ς'. Ποίαν ὑπεράσπισιν θέλει ἔχει ἡ Ἑλλάς κατ' ἐξωτερικῆς ἐπιθέσεως;

ζ'. Δύναται ἡ Ἑλλάς νὰ ἐλπίζῃ βοήθειαν, ἂν ποτε οἱ πόροι αὐτῆς ὀλιγοστεύσαντες δὲν ἐπαρκέωσιν εἰς τὰς χρεῖς τῆς κυβερνήσεως; Ἡ ὑψηλότης του παρακαλεῖ τὸν Δοῦκα νὰ ἀποκριθῇ ρητῶς περὶ τούτου, ἐπειδὴ μανθάνει ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβερνήσις ἐξ ἄλλοτρίων χορηγημάτων ἔζησε, μελλόντων ἤδη νὰ ἐκλείψωσιν.

η'. Ἐν ποίᾳ βάσει σταθῆσονται αἱ πολιτικαὶ σχέσεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν;

Ἰπάρχουσι καὶ ἄλλα τινὰ ἅπερ ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος ὀφείλει ἰδιαιτέρως συστήσαι εἰς τὴν προσοχὴν τοῦ Δοῦκα, μάλιστα δὲ τὸ περὶ Κρήτης κεφάλαιον. Ἐπειδὴ ὁ πρίγκιψ δὲν δύναται νὰ νικήτῃ ὡς ἔργον ἴδιον τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς τὴν τῆς Κρήτης ἐξαίρεσιν, συμπεραίνει κρυπτόν τι συμφέρον ὡς αἴτιον τῆς ἐξαίρεσεως, καὶ τὸ ἔχει κακὸν

οίωνον διὰ τὴν νέαν ἐπικράτειαν, ἥτις, κολωβὴ μένουσα καὶ πτωχὴ καὶ διηνεκῶς ὑποκειμένη εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Τούρκων, θέλει εἶναι μυρίων δυσχερειῶν πλήρης διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς κυβερνήσεως, μηδὲ ποτε δυνηθασμένων τῶν Ἑλλήνων νῆσαι τὸ ἀναγκαῖον τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Κρήτης.

Ἄλλως τε εἶναι ἄρα γε πιθανὸν νὰ χάσωσιν αὐτοὶ μὲν τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς αὐτῶν ἐμπερησκέυς καὶ ἀδελφεὺς, εὗτοι δὲ πάλιν νὰ λησμονήσωσιν ὅτι εἶναι Ἕλληνες; Καὶ ἐπειδὴ διὰ μόνης τῆς βίας θέλει κατορθωθῇ ἡ τριαυτὴ εἰρήνευσις, δὲν ἔπεται νὰ ὑπολάβῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὅτι ἡ αὐτὴ συνθήκη ἡ βασιλευσασα ἐπ' αὐτοῦ τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, αὐτῷ ἐκύρωσε καὶ τῶν ἀδελφῶν τὴν σφαγὴν; Καὶ τότε μὲ ποῖα ὅμματα θέλουσιν τὸν βλέπει;

Παραλείπει νὰ ἐπεξέλθῃ καὶ ἄλλα οὐχ ἥττον χαλεπὰ, ἐξ ὧν ὁ πρίγγιψ καὶ περὶ τὰς Δυνάμεις κείσεται κανῶς, καὶ τὴν ὑπόληψιν ἀδοξήσει. Ἐὰν λοιπὸν δὲν ᾔναι δυνατόν νὰ μετατραπῶσι τὰ περὶ Κρήτης δεδογμένα, ἡ ὑψηλότης του σφλημα θέλει κρίνῃ, ἀνίσως δεχθῇ τὸ πρωτόκολλον, νὰ ζητήσῃ, ὅχι τυρκικὴν ἀμνησίαν, ἀλλ' ἐμολογίας πανσήμευς. Ἄμα δὲ θέλει παρακαλέσῃ τὰς Δυνάμεις νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ παραγράφου 3 τῆς Λονδινέου συνθήκης, καὶ ζητήσωσι βελτίωσιν διοικήσεως καὶ πολιτείας ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς Σάμου τε καὶ τῆς Κρήτης.

Ἀν ὁ Λόρδος Ἀβερδην ἐλαθεν ὡς ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ πρίγγιπος τὸ ὅτι ἡ ὑψηλότης του παρεσκευάσθη ἐκ τῶν ἐφημερίδων εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς Κρήτης, ὡς πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν ὅμως μέρος τῆς Ἑλλάδος ὁ πρίγγιψ δὲν ἐπρόσμενεν ὁροθεσίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀνίκανον καὶ ἀξίαν ἰσχυροτάτων ἐνστάσεων παρ' αὐτοῦ.

Τούτων ἄρα πάντων διασφαθενήτων, τότε ὁ πρίγγιψ θέλει προφέρῃ τὴν αἵρεσίν του. Ἀλλ' ἄμα ἐπιθυμεῖ ἵνα, ἂν ἡ εἰδησις τῆς αὐτοῦ ἐκλογῆς ἐν τσοῦτω σταλῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δυνηθῶσιν ἐλευθέρως εὗτοι νὰ ἀποφάνωσι τὴν περὶ αὐτῆς γνώμην των.

Ἡ ὑψηλότης του ἐννοεῖ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ πρωτοκόλλου ὅτι κυρία ἔσται νὰ δώσῃ, ἢ μὴ, τοὺς συνάδοντας τῇ μοναρχίᾳ θεσμικοὺς, ὅσους κρίνῃ ἀναγκαίους εἰς εὐδαιμονίαν τοῦ κράτους.

Μέχρι τοῦδε ἡ ὑψηλότης του δὲν συνεβουλεύθη εὐδένα περὶ τῶν δυσεχειρητῶν τούτων πραγμαμάτων, οὐδὲ συμβουλευθήσεται πρὶν λάβῃ ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ Δουκὸς, ὑποδεικνύοντος τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ πρέπει ὁ πρίγγιψ νὰ ἀποταθῇ περὶ τούτου.

Ἀρ. 8. Λόρδος Βελλιγκτῶν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Λονδίνο, 10 φεβρουαρίου 1830.

Μετὰ τὴν πρωϊνὴν συνέντευξιν, ὁ Δουξ Βελλιγκτῶν μελετήσας τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ ἀπὸ τῆς 9 τοῦ τρέχοντος γράμματι τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, διασαφεῖ τὰ δέοντα ἐν τῷ προσαρτωμένῳ ὑπεμνήματι, ἐξ ὧν ἐλπίζει ὅτι ἡ ὑψηλότης του θέλει δυνηθῇ νὰ δώσῃ μίαν τελείαν ἀπόκρισιν εἰς τοὺς πληρεξουσικοὺς.

Ἰ πόμνημα, τῇ 10 φεβρουαρίου 1839.

α. Ἀναχωρῇ καὶ εἰρήνῃ πραγματικῇ,
ἀν πρὸς τοῦτο ἀρκῇ ἡ εἰρηναία μέθοδος.

β. Θέλει γεννηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικρά-
τεια μεθ' ὑποσχέσεως τῆς πολιτικῆς ἀνε-
ξαρτησίας.

γ. Ὅρια διαγραφῆσονται ἱκανὰ πρὸς τε
τὴν φύλαξιν καὶ πρὸς τοὺς πόρους.

δ. Εὐρεθήσεται τῆς νέας ἐπικρατείας ὁ
ἡγεμὼν.

α. Ποία εἶσται ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ
πρωτοκόλλου ἡ στάσις τοῦ πρίγκιπος Λεο-
πόλδου ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα συνθήκην;

β. Ἀμφιβάλλει ἄρα γε ὁ Δούξ Βελλιγ-
κτῶν ἂν ἡ νέα Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀνα-
γνωρισθῇ παρ' ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυ-
νάμεων;

γ. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐγγύησις εἶσται μερικῇ,
οὐδὲ πλήρῃ ὅσον ὁ μέλλων ἀρχηγὸς τῆς
Ἑλληνικῆς κυδέρνησεως δύναται νὰ τὴν
ἐπιθυμήσῃ;

δ. Ποίαν στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν θέ-
λουσι δώσῃ αἱ Δυνάμεις ἔως ὅτου ἡ Ἑλ-
ληνικὴ κυδέρνησις στερεωθῇ;

Τὸ πρωτόκολλον ἀπακρίνεται πρὸς ταῦ-
τα πάντα, ἐπιμελησεμένων πάντως τῶν
συμμάχων ἀνάκτων ἵνα στήσῃσι τὴν εἰρή-
νην μετὰξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Ὁ Δούξ ἄλλως φρονεῖ περὶ τούτου.

Τὸ ἀσθενὲς ἢ τὸ ἰσχυρὸν τῶν ὀρίων πρέ-
πει νὰ συγκρίνεται πρὸς τὴν δύναμιν τῆς
γείτονος ἐπικρατείας. Σημειωτέον δὲ ὅτι
ἡ Ἑλληνικὴ χώρα θέλει λάβῃ καὶ τὴν προ-
σῆκουσαν ἐγγύησιν πρὸς τὸ ἀσφαλές. Τοὺς
δὲ πόρους δὲν νομίζει ὁ Δούξ ὅτι μικρὰ
αὔξησις τόπου δύναται νὰ βελτιώσῃ.

α. Ἡ ὑψηλότης τοῦ εἶσται ἡγεμῶν κυρί-
αρχος τῆς Ἑλλάδος δυνάμει τοῦ πρωτο-
κόλλου, καὶ κατ' αὐτό. Ἔσται δ' ἀναγκαῖον
νὰ γείνη συνθήκη μετὰξὺ τῶν τριῶν Δυνά-
μεων καὶ τῆς Πόρτας, καὶ ἴσως καὶ μετὰ-
ξὺ ταύτης καὶ τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος.
Ἄλλ' ὁ Δούξ δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ
συνθήκη θέλει περιέχει τι ἀνεύρετον ἐν
τῷ πρωτοκόλλῳ, ἐκτὸς τῆς ὀλικῆς ἐγγυή-
σεως.

β. Οὐδέμια ἀμφιβολία ὅτι αἱ Εὐρω-
παικαὶ Δυνάμεις θέλουσιν ἀναγνωρίσῃ
τὴν νέαν ἐπικράτειαν.

γ. Τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος
καὶ συμφερούσης καὶ ἐπιθυμουμένης παρ'
ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπικρατειῶν, αἱ
τρεῖς Δυνάμεις, ἐγγυώμεναι τὴν ἀσφάλειαν
τῆς ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ ἀπονεμομένης αὐτῇ
χωρᾶς, θέλουσι προσκαλέσῃ καὶ τὰς ἄλλας
Δυνάμεις εἰς κύρωσιν τῆς συνθήκης.

δ. Ἐκάστη τῶν τριῶν Δυνάμεων ὑπε-
σχέθη νὰ μὴ στείλῃ στρατεύματα εἰς τὴν
Ἑλλάδα ἄνευ συγκαταθέσεως τῶν ἄλλων.
Αὐτὸς δὲ ὁ ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν τῆς Ἑλ-

έ. Ἐπὶ πόσον χρόνον καὶ ἐπὶ τίσι συμ-
φωναίαι δεθῆσεται ἡ ἐπικυρία; Καὶ ἔσται
δυνατὸν νὰ παραταθῇ ἡ διαμονὴ αὐτῆς;
ἐπέκεινα τοῦ ὀρισμένου χρόνου, ἂν αἱ πε-
ριστάσεις τὸ ἀπαιτῶσι;

στ'. Ποίαν ὑπεράσπισιν θέλει ἔχει ἡ
'Ελλάς κατ' ἐξωτερικῆς ἐπιθέσεως;

ζ'. Δύναται ἡ 'Ελλάς νὰ ἐλπίζῃ βοθηθεῖς,
ἂν ποτε οἱ πόροι αὐτῆς, ὀλιγοστεύτανται,
δὲν ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς χρεῖας τῆς κυβερ-
νήσεως; Ἡ ὑψηλότης του παρκαλεῖ τὸν
Δαυῖδα νὰ ἀποκριθῇ ῥητῶς περὶ τούτου, ἐπει-
δὴ μανθάνει ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις
ἐξ ἀλλοτρίων χρηρημάτων ἐξήτε, μελλόν-
των ἡδὴ νὰ ἐκλείψωσι.

η'. Ἐν ποίᾳ βῆται σταθῇ τὸνται αἱ πολι-
τικαὶ σχέσεις τῆς μεγάλης Βρετανίας πρὸς
τὴν 'Ελληνικὴν ἐπικράτειαν;

Πεποιθέτω ἡ ὑψηλότης του ὅτι οἱ ὑπουργοὶ τῆς Μεγαλειότητος του δὲν ἐνεργοῦσι κατὰ
λόγους ἰδιοτελῶν συμφερόντων εἰς τὰς ἀποδίδουσιν οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ
τούτου ἀτόπως ὑποτεθέντος, ὁ Δαυὶς βεβαίως ὅτι ἡ διηνεκής τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν 'Ελ-
λάδα πολιτεία μέλλει νὰ εἶναι φιλική, ἂν ἡ 'Ελλάς ᾖ ὄντως ἀνεξάρτητος καὶ φέρεται ὡς
ἀνεξάρτητος Δύναμις.

λάθος θέλει κρίνῃ ἂν ἔχῃ χρεῖαν ἐπικυ-
ρίας τινὸς στρατιωτικῆς; πρὸς στερέωσιν
τῆς ἐξουσίας του ἢ φύλαξιν τῶν ἐρίων;
καὶ τότε αἱ Δυνάμεις φροντίσουσι περὶ
βοηθείας συμμέτρου πρὸς τὴν τοιαύτην αἰ-
τησιν τοῦ ἡγεμόνος.

έ. Ἡ πρὸς τοῦτο ἀπάντησις περιέχεται
ἐν τῇ τοῦ ἀριθ. δ'.

στ'. Ἡ 'Ελλάς ἀπαξ συσταθεῖσα, καὶ
τῶν ἐρίων αὐτῆς κυρωθέντων κατὰ τὴν
πρότασιν, θέλει ἔχει τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν
καὶ προστασίαν καθ' ὅποιανδήποτε ἐπιθέ-
σεως, τὰς ὁποίας καρποῦνται καὶ ἄλλαι
ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης, γειτνιαζούσαι
μὲ τὰς ἰσχυροτάτας Δυνάμεις, καὶ ὅμως
παντάπασιν αὐτονομούμεναι ἑσωτερικῶς
τε καὶ ἐξωτερικῶς.

ζ'. Οὐδέποτε ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις
ἔδωκεν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον χρηματικὸν χο-
ρηγημα εἰς τὴν 'Ελλάδα, καὶ ἂν ὑποσχε-
θῶμεν τῇ αὐτῇ ὑψηλότητι τοιοῦτο τι εἰς
τὸ μέλλον, τὴν ἀπατώμεν. Ἀλλ' ὁ Δαυὶς
φρονεῖ ὅτι οὐδ' ἀναγκαῖα εἶναι ἡ τοιαύτη
βελήθεια.

η'. Ὁ Δαυὶς ἀποκρίνεται εὐκρινῶς ὅτι ἡ
πρὸς τὴν 'Ελλάδα πολιτεία τοῦ ἡμετέρου
τόπου ἀποβλέπει εἰς τὸ σῶζειν σχέσεις
καλῆς γειτονίας, καὶ συντελεῖν εἰς τὴν ἑσω-
τερικὴν εἰρήνην καὶ εὐδαιμονίαν τῆς 'Ελ-
λάδος, καὶ πληροῦν ὅλους τοὺς δικαίους
πόθους τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος.

Ὡς πρὸς τὴν Κρήτην, τὸ γράμμα τῆς ὑψηλότητός του ἀναφέρει, α. περὶ προσλήψεως τῆς νήσου, καὶ ε'. περὶ εἰρηνεύσεως αὐτῆς διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου. Ἀλλ' αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ἀποφάσισαν νὰ μὴ ζητήσωσι παρὰ τῆς Πόρτας τὴν παραχώρησιν τῆς Κρήτης. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ἄριστος τρόπος πρὸς τινὰ διευθετησὶν ἦτον ἡ ἀποβολὴ πρῶτον τῶν τραχυτέρων ἐκφράσεων εἰς, ἐνοπλίας δυνάμεις, χύσις αἵματος, σφαγὴ, κ.λ.

Ἄν δὲ ἡ ὑψηλότης του εὐδοκῇ νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἐκδιηγήσεις περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ πολέμου, θέλει ἰδεῖ ὅτι πολὺ πλείονων μέψεων ἄξιοί εἰσιν οἱ Ἕλληνες καὶ ἡ Ἑλληνικὴ μάξιστα κυβέρνησις παρὰ οἱ Τεῦρκοι.

Καὶ ἂν ἡ Κρήτῃ μέλλῃ μείναι ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριότητα, ἀπαραίτητος εἶναι ἡ εἰς αὐτὴν τελεία ὑποταγὴ τῶν κατοίκων, Τούρκων τε καὶ Ἑλλήνων, ἄνευ οὐδὲ μικρᾶς ἐξωτερικῆς ἐπεμβάσεως.

Ἐγένετο ὅμως πρόνοια ἐναντίον τῶν ἐνδεχόμενων ἐπὶ ταῖς προγενομένοις ἐκδικημάτων, καὶ οὐδὲ μεσιτεῖαι εὐμενεῖς θέλουσι λείψῃ πρὸς ἀναστολήν τῆς σκληρᾶς διοικήσεως. Ἀλλ' οὕτε ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ παρατηρῇ καὶ περιστελῇ διηνεκῶς τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἐξουσίαν τῆς Πόρτας, καὶ ἄλλη Δύναμις ἂν ἠδύνατο, τότε ἡ Τουρκία ἔπαυε τοῦ λογιζέσθαι αὐτόνομος.

Ἡ ὑψηλότης του ὁρθῶς ἐνόησε, νομίζω, τὸν παράγραφον 3 τοῦ πρωτοκόλλου. Οὐδ' ἔδοξε ταῖς Δυνάμειν ἵνα ὀρίσωσι τὸ περὶ θεσμῶν ἀρμοδιῶν τῇ μοναρχίᾳ ὑπὸ τῆς ὁποίας κυβερνηθήσονται οἱ Ἕλληνες.

Ἀρ. 11. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Ἀόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Κλαρεμόντω, 11 φεβρουαρίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ καλῶς μελετήσας τὰς μεταποιήσεις αἰτινες προεβλήθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς προτεραίας ὑπὲρ τοῦ 4 καὶ 5 ἄρθρου τῆς πρὸς τὸ πρωτόκολλον ἀπαντήσεως τῆς ὑψηλότητός του, συνάγει ὅτι θέλει χάσῃ τὸν κυριώτατον ὀρισμὸν ἂν αἱ Δυνάμεις ἀποποιηθῶσι τὰ στρατεύματα ὅπερ ὅχι μόνον τῷ ὑπετίθησαν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ βάσις λογιζέται πάντων τῶν ἄλλων. Παρακαλεῖται δὲ ὁ Ἀόρδος Ἀβερδῆν νὰ διακοινώσῃ πρὸς τοὺς συμπληρεξουσίου τὴν προσαρτωμένην ἀπόκρισιν.

Ἀρ. 15. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Ἀόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Κλαρεμόντω, 23 φεβρουαρίου 1830.

Παραδοχὴ τοῦ ὑπογραμμοῦ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 20 φεβρουαρίου.

Ἡ ὑψηλότης του δὲν ἀσπάζεται ὁλοσχερῶς τὸ περὶ παρατάσεως τῆς διαμονῆς τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἐπέκεινα τοῦ ὀρισμένου καιροῦ, προβάλλει δὲ τὴν διόρθωσιν τῆνδε.

Ὁφείλει ἔτι ὁμολογῆσαι μετὰ παρρησίας, ὅτι δὲν ἀρέσκεται οὐδ' εἰς τὴν προτεινομένην μεταποίησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 14 γινόμενης παρ' αὐτοῦ δηλώσεως τῇ 11 τοῦ τρέχοντος, ὡς τείνουσαν εἰς τὸ ἀπαμειβῆναι τὸ ἀκριβὲς περὶ τῆς στάσεως ἣν εἴλετο ἡ ὑψηλότης του ἐπὶ τῶν παρόντων. Εἰκότως δὲ θέλει ἀποδεχθῇ καὶ ὁ Λόρδος Ἀβερδῆν ὅτι δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἀμαυρώσῃ ὁ πρίγγιψ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς ἀποδείξεις τῆς προθυμίας του ὑπὲρ τῆς συμμεθεξέως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος των. Ἄν ὅμως οἱ πληρεξούσιοι πάντως περὶ πλείστον ποιῶνται τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος μεταποιήσεις, τότε ἡ ὑψηλότης του τὰς δέχεται κατὰ φιλοφροσύνην.

Ἐν τῷ ὑπογραμμῷ τοῦ ἀνα γείρας πρωτοκόλλου εὐδαιμῆς γινομένης μνήμης τῆς ὑποσχέσεως ἣν οἱ πληρεξούσιοι ἔδωκαν εἰς τὸν πρίγγιπα τῇ 15 φεβρουαρίου περὶ τῶν δυτικῶν ὁρίων, ὁ πρίγγιψ παρακαλεῖ τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα νὰ δώσῃ πρὸς τοὺς διορισθησομένους ὁροθέτας, προσταγὰς, ἐξ ὧν νὰ δυνήθωσι νὰ ἐπεκτείνωσι καὶ τὰ ὅρια κατὰ τὸν κανόνα τῶν φυσικῶν διαχωριστικῶν.

Ἀρ. 18. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Οἶκῳ Μαλבורουγίῳ, 7 μαρτίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ ἐδέχθη μὲν τὴν ἀπόκρισιν μεταποιηθεῖσαν διὰ τὸν τύπον, ἀλλ' ἡ τοῦ πρωτοκόλλου ἀποδοχὴ εὐχ ἦτον ἐστηρίχθη εἰς τὴν διάληψιν καὶ εἰς τὸ νόημα τοῦ πρὸς τοὺς πληρεξουσίους γράμματός του τῆς 11 φεβρουαρίου.

Εὐχεται δὲ νὰ μὴ λογισθῇ ἡ ἐξηγήσις αὕτη ὡς ἔργον ὀλιγοπιστίας πρὸς τοὺς πληρεξουσίους, ἀλλὰ μόνον ὡς προφύλαξις ἑαυτοῦ κατ' ἐνδεχομένης παρεκτροπῆς ἀπὸ τῆς προαιρέσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς πρώτης του ἀποκρίσεως, τὴν ὅποιαν παρεκτροπὴν ἤθελεν ἐκλάττει ἡ ὑψηλότης του ὡς ἀδειαν τοῦ νὰ πράξῃ ἔπειτα κατὰ τὸ δοκοῦν.

Ἡ ὑψηλότης του δὲ καὶ πάλιν ἀναμνησκει τὸ ἀναγκαῖον τῆς εἰς τὸ βόρειον ἐκτάσεως τῶν ὁρίων, ἄλλως τε καὶ τοῦ Λόρδου Ἀβερδῆνος νεωστὶ συνεμολογήσαντος τὸ δυσχερὲς τῆς ἤδη προβεβλημένης ὁροθεσίας. Ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος, πεπειθὸς ὅτι ἐπὶ τοῖς πληρεξουσίοις κεῖται τὸ τελεῖσαι τὴν τοιαύτην μεταβολήν, παρακαλεῖ λοιπὸν τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα ἵνα ἐπισπουδάσῃ ὡς ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ κατορθώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὡς ὀφειλόμενον τῷ πρίγγιπι καὶ ὅλας τὰς περὶ αὐτὸν περιστάσεις.

Ἀρ. 19. Ὁ Λόρδος Ἀβερδῆν τῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ἀρχεῖῳ τῶν ἐξωτερικῶν, 15 μαρτίου 1830.

Οἱ ὑπουργοὶ τῆς Μεγαλειότητός του μεγάλως ἐλυπήθησαν ἀναγνόντες τὸ πρὸς τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα γράμμα τοῦ πρίγγιπο Λεοπόλδου, δι' οὗ τὰ προωμολογημένα παρὰ τῆς ὑψηλότητός του, ἐν ἀμφιβολίᾳ καὶ ἀσταθείᾳ καθίστανται, καὶ σύστημα εἰσάγεται ἑρμηνείας, πᾶσαν ὁμολογίαν, ἐπισηφαλῇ ἀπεργαζόμενον, ἀποταμιευούσης τῆς ὑψηλότητός του εἰς ἑαυτὴν, δικαίωμα κατὰ τὸ δοκοῦν ἐνεργητέον, τὸ ἐκκαλεῖσαι δηλαδὴ τὸ παρ' αὐτῆς ὑπογραφὴν καὶ εἰς τὸ πρωτόκολλον ἀξιωματικῶς προσαρτηθὲν γράμμα, ἀπὲ-

ναντι τῶν ῥησεων ἄλλου γράμματος ὅπερ κατ' αἵτησιν τῶν πληρεξουσίων ἔστειλεν ἡ ὑψηλότης του νὰ λάβῃ ὀπίσω.

Ὅτι ἡ τοιαύτη μέθοδος ἀπ' εὐθείας ἀντίκειται πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν διαπραξέως διπλωματικῆς ὅποια ἡ προκειμένη, πρόδηλον. Καὶ τὸ μὲν τῶν πληρεξουσίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας περὶ τούτου φρόνημα, ὁ Λόρδος Ἄβερδην ἀγνοεῖ· ὅσον δὲ περὶ τῶν ὑπουργῶν τῆς Μεγαλειότητός του, αὐτοὶ ὑπερπεποιθασιν ὅτι ἀδύνατον νὰ διαπερανθῶσι τὰ συζητούμενα, ἂν ἡ ὑψηλότης του δεν θελήσῃ νὰ λάβῃ ὀπίσω τὸ γράμμα αὐτῆς.

Θέλει δὲ ἐπιγνωρίσῃ βέβαια καὶ αὐτὴ, ὅτι εὐτε εἰς τοῦ ἡμετέρου βασιλέως τὸ ἀξίωμα, οὔτε εἰς τὸν χαρακτηρὰ τῆς διαπραγματείας πρέπει ἡ παρ' ἡμῖν τήρησις τοῦ γράμματος, μὴ λαθόντος τὴν δέουσιν ἀναίρεσιν ἢ μεθερμηνείαν παρὰ τοῦ γράψαντος.

Ἀρ. 22. Ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἄβερδηνι.

Οἶκῳ Μαλבורουγίῳ, 17 μαρτίου 1830.

Γραφὲν ἀντὶ τοῦ ἀρ. 18 τῆς 7 μαρτίου.

Ἐκ τῆς παρούσης ἀκμῆς τῶν περὶ Ἑλλάδος διαπραγματειῶν κινεῖται ἡ ὑψηλότης του νὰ διαλεχθῇ πρὸς τὸν Λόρδον Ἄβερδην περὶ κυριωτάτης τινὸς χρείας, εἰσέτι μὴ κριθεῖσης, περὶ τῶν χρηματικῶν, λέγει, χορηγημάτων. Ὁ πρίγγιψ, λαμπρὰν ἀπόδειξιν μηχανώμενος τῆς εἰς τὴν φίλιον διάθεσιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων πίστεως αὐτοῦ, δὲν ἐθάρρυσεν μέχρι τοῦδε τὸν ὀρισμὸν τοῦ παρ' αὐτῶν ἐγγυηθεμένου δανείου. Σήμερον ὅμως καίριον γίνεται νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου, ἵνα, συμμετρήσας τοὺς πόρους τοὺς ἀπονεμηθεσμένους εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν πρὸς τὸ προκείμενον μέγα καὶ δυσχερῆστατον ἔργον τῆς κυβερνήσεως καὶ οἰκονομίας αὐτῆς, συνιδῇ τὴν πιθανότητα τῆς κατορθώσεως τοῦ ἐπιχειρήματος.

Ἰδοὺ δὲ οἱ λόγοι τῆς παρουσίας αἰτήσεως.

α'. Ἡ ἀθλία κατάστασις τοῦ τόπου μετὰ τισύτων ἐτῶν πόλεμον καὶ ἀναρχίαν. β'. Ἀγνοεῖ μὲν ἡ ὑψηλότης του μέχρι τοῦδε τοὺς πόρους τοῦ τόπου· ἀλλ' ὅποιοι καὶ ἂν ὦσιν, ἀπαρκίητος κρίνεται ἡ ἐξόρμησις καὶ ἐξεργασία αὐτῶν διὰ πρῶτης τινός καὶ ἀμέσου χρηματικῆς χορηγίας. γ'. Τὸ ἀναγκαῖον τῆς περιστολῆς τῆς ἀναρχίας διὰ μεταγωγῆς εἰς εὐτακτότερον βίον τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων τῆς Ἑλλάδος· ἐφ' ᾧ χρειάζονται ἐπίσης δαπάναι χρηματικά. δ'. Ἡ περὶ τὴν ἀνατολικὴν εἰρήνευσιν σπουδὴ τῶν συμμάχων Δυνάμεων ἔσται μὲν πάντοτε ἡ αὐτὴ, εἴτε σήμερον εἴτε καὶ βραδύτερον τὸ ἔργον καταπραχθῇ, βέβαιον εἶναι ὅμως ὅτι ἐκ τῶν συμποδισμῶν καὶ ἀναβολῶν τοῦτο γενήσεται δυσχερέστερον.

Ἀρ. 24. Ἰσογραμμὸς συμφωνίας μετὰ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου περὶ δανείου.

Ἡ Βρετανικὴ κυβερνήτις θέλει ἐγγυηθῇ τοὺς τόκους ἐνὶς δανείου ὑπὲρ τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῖς ἐξῆς ὅροις.

Ἡ δανειζομένη ποσότης ἔσονται 500,000 ἀγγλικάι λίραι.

Οἱ ἔριμοι θέλουσιν ὑποβληθῇ εἰς τὴν κύρωσιν τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ὅλη ποσότης θέλει μετρηθῇ εἰς ἑπτὰ ἔτησίους δόσεις, δηλαδή, τελειωθείσης τῆς συμφωνίας,

	80,000 λίραι.
Τῷ 1831,	70,000
1832,	70,000
1833,	70,000
1834,	70,000
1835,	70,000
1836,	70,000
	500,000

Αἱ δόσεις αὗται, καὶ τοι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ συμπεφωνημέναι, πρέπει νὰ λογίζονται ὡς δάνεια χωριστά.

Ὁ ἡγεμὼν ὀφείλει ἀποκληρῶσαι (ἐντὸς τῆς πρώτης ἐξαμηνίας τῆς παρουσίας του) μερίδα τινὰ ἰδίαν τῶν δημοσίων προσόδων εἰς πληρωμὴν τῶν ἡμεινῶν ἐπιμερισμάτων. Ἐκ δὲ τῆς πρώτης δόσεως θέλουσιν ἀφαιρεθῇ οἱ τόκοι τῆς πρώτης ἐξαμηνίας.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία θέλει ἐγγυηθῇ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπιμερισμάτων ὅσα ἡ Ἑλληνικὴ κυβερνήσις ἀδυνατῇ πληρῶσαι, ἐχόντων δικαίωμα τῶν δανειστῶν ἀπαιτεῖν τοῦτο ἐξ μῆνας κατόπι τῆς προθεσμίας, μετὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβερνήσις δὲν δύναται νὰ τοὺς πληρώσῃ.

Αἱ ὑποχρεώσεις τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως ὑπὲρ ἐκάστης μερίδος τοῦ δανείου θέλουσιν ἀρχίζει εὐθὺς μετὰ τὴν δόσιν αὐτῶν. Ἡ ἐγγύησις δὲ τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως δίδεται εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν κυριάρχην ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Συμπεσούσης ὅμως ἀλλοιωσεώς τινος τῶν μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως ταύτης καὶ τοῦ ἡγεμόνος σχέσεων, ἡ μεγάλη Βρετανία κυρία ἔσται τοῦ παῦσαι τὴν ἐγγύησιν αὐτῆς ὑπὲρ τῶν μενουσῶν τοῦ δανείου δόσεων, ἐξαγγέλλουσα τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν συμφωνητὴν καὶ παροχέα τοῦ δανείου. Κυρία ἔσται ἐπίσης καὶ τοῦ πληρῶσαι τὰ χρήματα μιᾶς ἢ πολλῶν δόσεων ἐγγυηθεισῶν παρ' αὐτῆς, διὰ συντασσομένης τινὸς τιμῆς, καὶ ἀποκτεῖσθαι οὕτως ὅλα τὰ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβερνήσιν δικαιώματα τοῦ συμφωνητοῦ.

Ἄρ. 25. Ὁ πρίγγιψ Λεοπολδὸς τῷ Ἀόρδω Ἀβερδηνι.

Οἶκῳ Μαλבורουγίῳ, 25 μαρτίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ, ἐν ᾧ κατὰ τὰς λέξεις τοῦ πρωτοκόλλου περιέμενε τὴν ἐγγύησιν τῆς ὀλικῆς ποσότητος τοῦ δανείου διὰ πράξεως τοῦ συνεδρίου, ὅσουδήποτε ὄντος τοῦ ἐπιβάλλοντος μέρους εἰς ἐκάστην τῶν Δυνάμεων, μετὰ λύπης οὐ μετρίας μακθάνει ὅτι τὸ ὅλον τοῦ δανείου ὅπερ ἡ Βρετανικὴ κυβερνήσις θέλει νὰ ἐγγυηθῇ, εἶναι πάντῃ κατώτερον τῶν ἀπαιρητῶν ἀναρχαίων τῇ Ἑλλάδι κριθέντων παρὰ τῆς ὑψηλότητός του.

Καθ' ὅλας μὲν τὰς προγενομένας περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἡγεμονίας διαπραγματείας,

ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἐνέδωκεν εἰς τὰς τῶν πληρεξουσίων ἐνστάσεις, ἐλπίζων ὅτι τὸ ἄρθρον 4 τοῦ πρωτοκόλλου ἤθελε λάβῃ τὴν ὑποσχεθεῖσαν ἐπέκτασιν, ἐξ ἧς νὰ δυνηθῇ καὶ ὁ πρίγγιψ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς γενναίας τῶν συμμάχων Δυνάμεων βουλὰς. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ τροκειμένου, ὃν τὸ συνέδριον νομίζῃ ἀδύνατον νὰ κατανεύσῃ εἰς ὅλην τὴν αἰτουμένην ποσότητα, ἡ ὑψηλότης του ἀδιστακτικῶς ἀποφαίνεται ὅτι θέλει ἀναγκασθῇ νὰ παραιτήσῃ τὸ ὑψηλὸν διαπραγμα ὅπερ ἐνευσαν οἱ σύμμαχοι ἄνακτες ἀντὶ τῶ ἐγγχειρίσασιν.

Ἀρ. 26. Λόρδος Ἄβερδὴν τῷ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ἀρχαίῳ τῶν ἐξωτερικῶν, 25 μαρτίου 1830.

‘Ο Λόρδος Ἄβερδὴν θέλει σπεύσῃ νὰ μεταδώσῃ τὸ γράμμα τῆς ὑψηλότητός του πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας.

Ἄλλ' οὗτοι δὲν ἔχουσι παραγγελίας νὰ ὀρίσωσι τὸ ποσὸν τοῦ παρὰ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν ἐγγυηθσομένου δανείου. ‘Ο δὲ Λόρδος ἐστείλε πρὸς τὴν ὑψηλότητά του τὸν περὶ δανείου ὑπογραμμὸν, θέλων νὰ διαλύσῃ τὴν περὶ τούτου ἀνησυχίαν τοῦ πρίγγιπος, ἄλλως τε καὶ πρότερον ἤδη γνωρίζοντος ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς Μεγαλειότητός του ἐσκόπει νὰ ἐγγυηθῇ ἰδίᾳ τὸ ἐπιβάλλον εἰς αὐτὴν μέρος τοῦ δανείου.

Καὶ αἱ μὲν Δυνάμεις ἐνδέχεται ν' ἀποφασίσωσιν ἄλλως· ὁ δὲ Λόρδος Ἄβερδὴν ὁμοίως ἀπεφάνθη πάντοτε περὶ τῆς εἰς τοῦτο συμμετοχῆς τοῦ ἀγγλικῷ βουλευίου, καὶ λυπεῖται ὅτι ἡ ὑψηλότης του δὲν τὸν ἐνόησεν ἴσως, καί τοι λίαν φροντίσαντα ἀποσαφῆσαι τὸ πρᾶγμα. Εἴρηται δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιδιорύσει τῇ παρὰ τῆς ὑψηλότητός του προβαλλομένη τοῦτο. « Αἱ ὑψηλαὶ Δυνάμεις αἱ ὑπογράφασαι τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου 1827 ὑπόσχονται νὰ ἐγγυηθῶσι κοινῶς ἢ κατὰ μέρος τὰ δάνεια, κτλ. »

‘Ο Λόρδος Ἄβερδὴν περὶ πολλοῦ ποιεῖται σαφηνίσαι τοῦτο, τὸ κατ' αὐτὸν ἱκανῶς ἤδη πρότερον σαφηνισθῆν, διότι, ἰποικωνδῆποτε ἐσομένων τῶν ὀρισμῶν ἢ τοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου, ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν νὰ ἐγγυηθῇ κατὰ μέρος μόνον.

Ἀρ. 30. Λόρδος Ἄβερδὴν τῷ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ἀρχυλλοσίῳ, 1 μαΐου 1830.

Ἡξιῶθη μὲν σήμερον τὸ πρωὶ ὁ Λόρδος Ἄβερδὴν νὰ δηλώσῃ τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι ὅτι ἀπεφάσισαν αἱ σύμμαχοὺσαι Δυνάμεις νὰ ἐγγυηθῶσι δάνειον 60,000,000 φράγκων, ἀλλ' οἱ πληρεξούσιοι ἐπεθύμουν νὰ δηλώσωσι τῷ πρίγγιπι τοῦτο, ἀποδεικτικώτερον καὶ προσωπικῶς, καὶ ἅμα νὰ περάνωσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐντεύξει μερικώτερά τινα φροντίσματα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ἀρ. 31. Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἄβερδὴν.

Οἴκῳ Μαλβορουγίῳ, 2 μαΐου 1830.

Οφείλω ἀποκριθῆναι πρὸς τὸ ὑμέτερον γράμμα τῆς χθεσινῆς ἐσπέρας ὅτι, καί τοι

προσφιλεστάτην τιθέμενος τὴν προσωπικὴν μετὰ τῶν πληρεξουσίων συνέντευξιν, ἀδυνατῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπολαῦσαι αὐτῆς, ὡς ἐκ πείρας μαθὼν τὸ εἰς ἐμὲ βλαβερὸν τῆς περὶ τῶν πραγμάτων προφορικῆς συγκαινωνίας.

Διὸ παρακαλῶ τοὺς πληρεξουσίους, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωσι περὶ τῶν συζητούμενων, νὰ μοὶ τὸ διακοινώσωσιν ἐγγράφως.

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΑΡ. 2. (*)

Ἡ Γερουσία πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ναυπλῖω, 10 ἀπριλίου 1830.

Ἀποχρώντως μελετήσασα τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου, τὰ εἰς αὐτὸ ἐπισυναπτόμενα ἐγγράφα, τὴν περὶ τούτου ἐπαγγελματικὴν διακοίνωσιν τῶν κυρίων Ἀντιπρίσβεων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, καθὼς καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 497 διάγγελμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἐκθίττει κατὰ τὸ πρὸς αὐτὴν ὑπ' ἀρ. 67 διάγγελμά της τὰς παρατηρήσεις της στηριζομένης εἰς τὰς νομίμους εὐχὰς τοῦ ἔθνους, τσάκις ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔθνος ἐκφρασθείσας, καὶ περιεχομένης εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. Α. ὑπόμνημα.

Μένει εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ τὰς καθυποβάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ἱψηλότητος τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου.

Φρονοῦσα ἡ Γερουσία τὴν προβαλλομένην ἀπὸ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα πρὸς προὔπαντήσιν τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ἱψηλότητος πρεσβείαν, καὶ χρέος, καὶ συμφέρον τοῦ ἔθνους, εἶναι πρόθυμος νὰ συναποφασίσῃ περὶ αὐτῆς ὅποτεν ἐγκριθῇ ἡ ἀρμόδιος ἐποχὴ της.

Ἰπόμνημα ὑπὸ στοιχειῶν Α εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου (22 ἰανουαρίου) καὶ εἰς τὴν συνοδεύουσαν αὐτὸ ἐπαγγελματικὴν διακοίνωσιν τῶν Κυρίων Ἀντιπρίσβεων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν, τῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει.

Ναυπλῖω, 10 ἀπριλίου 1830.

Ὁ διακαὴς πόθος τοῦ ν' ἀπαλλαγθῇ ἀπὸ δεινὰ πολυχρόνια, καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἔφερε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὸν κατὰ Τουρκίας πόλεμον, καὶ καθ' ὅσον αὐτὸν τὸν ἄνισον ἀγῶνα τοῦ ἐνέπνευσε τὴν καταφρόνησιν τοῦ θανάτου καὶ τὴν πρὸς τὰς δεινοπαθείας καρτερίαν του. Βλέπουσα ἡ Γερουσία σήμεριν τὸ πολῦτιμον αὐτὸ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἀγαθὸν, χορηγούμενον ἀπὸ τοὺς σεβαστοὺς μονάρχας,

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 10 ἀπριλίου.

τοὺς γενναίους ὑπερασπιστάς των, δὲν δύναται, εἰμὴ μεθ' ὅλου τοῦ ἔθνους νὰ αἰσθάνεται δικαίαν καὶ βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἅμα λαβὼν τὰ ὄπλα, ἐξελέξατο τύπον διοικητικὸν, τὸν ὁποῖον ἐνέκρινε τότε ἀρμόδιον εἰς τὴν στάσιν του, καὶ τελευταῖον διὰ τῆς ἐν Τροίᾳ ἔθνουσιν ἐλευθέρως, Κυβερνήτην τοῦ ἑπταετῆ, ἄνδρα, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ καὶ θεωρεῖ ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης του. Σκέψεις σήμερον ὑψηλῆς πολιτικῆς, ἀφορώσης τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους εἰς μοναρχικὸν καὶ διχοδοχικὸν σύστημα, μεταβάλλουσι τὸν τῆς κυβερνήσεως σχηματισμὸν, καὶ Ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος καθιερόνους τὴν Βασιλικὴν Αὐτοῦ Ἱψηλότητα τὸν πρίγκιπα Λεοπόλδον. Ἡ Ἑλλάς δὲν εἰμφορεῖ παρὰ νὰ τρέφῃ χρηστάς ἐλπίδας μεγάλων ἀγαθῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν ἀνδρός, τοῦ ὁποῖου ἡ φήμη κηρύττει τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν φρενήσιν, καὶ πολλῶ μᾶλλον, διότι μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Αὐτοῦ Βασιλικὴ Ἱψηλότης ἐζήτησε νὰ μὴ ἀναδεχθῇ τὸ ἐνδοξον καὶ ἐπίπνον βάρος τοῦ νὰ καταστήσῃ ἐν ἔθνους εὐτυχές, πρὶν περὶ τούτου ἐξηγηθῇ αὐτοῦ τοῦ ἔθνους ἡ θέλησις. Ἡ ἀρχὴ, ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς τόσον εὐγενὴ ἀπόφασιν, καθὼς καὶ ὁ φιλοδίκαιος χαρακτήρ του, ἐκ τῆς σήμερον ἐγγυῶνται εἰς τὸ ἔθνος περὶ τῆς στηρίξεως τῶν ἐσωτερικῶν δικαιωμάτων του καθιερωθέντων ἀπὸ τέσσαρας ἐθνοσυνελεύσεις, καὶ μετὰ τὴν ζωὴν ἐξίσου ἀναγκαῖον εἰς αὐτὸ καὶ πολυτίμων.

Ἄλλο οὐσιῶδες ἐπίσης συνδέει τὸ ἔθνος μετὰ τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ἱψηλότητος διὰ αἰσθημάτων αἰωνίου εὐγνωμοσύνης. Ἐμαθε τὰς ἐπιπόνους προσπάθειάς της περὶ τῶν μεγάλων συμφερόντων του. Ἡ Γερουσία θεωρεῖ τὴν ἑκτασιν τῶν ὀρίων τῆς Ἑλλάδος, τόσον στενῶς συνενωμένη μετὰ τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, τόσον σημαντικῶς ἀναγκαῖαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γενναίων καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν τῶν προστατῶν τῆς Ἑλλάδος Ἡγεμόνων, ὥστε δὲν δύναται νὰ τὸ διατρέξῃ χωρὶς τὰς ἀκούτους παρατηρήσεις της.

Ἄ. Εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα αἱ ἀποσπώμεναι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ἐπαρχίαι, περιέχουσαι περίπου, ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκων, ἐκράτησαν πολλάκις τὸν χεῖμαρρον τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος συρρευσάντων κατὰ γῆν στρατευμάτων τῆς Τυρκίας. Εἰς τὴν θάλασσαν ἡ ἐννέα ἔτη ἀδικήτως αἱματονομένη Κρήτη, ἡ ἀκαταδάμαστος Σάμος, αἱ μετὰ ἡρώϊκὴν ἀνθίστασιν καταδραμαθεῖσαι νῆσοι τῶν Ψαρρῶν καὶ Κάσου, ὑπῆρξαν τὰ θαλασσινὰ προπύργια κατὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀλεξανδρινῶν στόλων. Οἱ ἄνθρωποι τῶν μερῶν αὐτῶν με ποῖον ὄμμα θέλουσι ἰδεῖ, ὅτι αὐτοὶ μὲν οἱ προμαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους δουλοῦνται, οἱ δὲ λοιποὶ συναγωνισταὶ τῶν ἐλευθερόνων ; Πῶς ! θέλουσι ἀφῆσαι γῆν, ἄλλην ζυμωμένην μετὰ τὸ αἷμά των καὶ ἀνακαλοῦσαν εἰς αὐτοὺς τὰς λαμπροτέρας νίκας των, τὰ λαμπρότερα ὄνόματα τῶν στρατηγῶν των, καὶ ἄλλην διαμείνας ἀνέπαφον ἀπὸ ἐχθρῶν ἐπιδρομῶν ; Δὲν εἶναι φόβος μὴ εἰς τὴν ἀπελπισίαν των ἀνανεώσῃ τὰς αἰμοσταγεῖς σκηνὰς τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν Ψαρρῶν ; Ἡμεῖς γνωρίζοντες τὴν ὑπὲρ πάντα λαὸν ἄλλον μετ' ἐνθουσιασμοῦ προσήλωσιν αὐτῶν τῶν κατοίκων εἰς τῆς γεννήσεώς των τοὺς τόπους, γνωρίζοντες ἐπίσης καὶ τὸν χαρὰ κτῆρα τῶν πολεμικῶν αὐτῶν γενεῶν, τρέμομεν μήπως ἐνταφιασμοὶ ἐκούσιαι ὁλοκλήρων λαῶν λυπησῶσι μετ' ὀλίγον τὰς συμπαθητικὰς ψυχὰς τῶν φιλανθρώπων προστατῶν μας Ἡγεμόνων.

Β'. Εἰς τὴν στερεάν Ἑλλάδα τὰ ἀποφασισθέντα ὅρια δὲν ἐξασφαλίζονται οὔτε ἀπὸ δύσβατα ὄρη, οὔτε ἀπὸ βαθεῖς ποταμούς. Ὁ Ἀχελῷος καὶ ὁ Σπερχειὸς περὶ τὸ θέρος μάλιστα, γίνονται διακτατοὶ καὶ καταντῶσι ῥυάκες. Ἡ ὀροθετικὴ γραμμὴ δὲν διαπερᾷ διὰ στενῶν καὶ ἀποκρήμων μερῶν, ἀλλὰ δι' ἐσθίου καὶ ἐπιπέδου πολλῶν χῶρας, μὴ περιεχούσης κἀνὲν εἶδος ὀχυρώματος· χρειάζονται λοιπὸν χιλιάδες πολλαὶ στρατευμάτων καὶ δαπάναι πρὸς κατασκευὴν διαφόρου εἶδους οἰκοδομημάτων. Εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπειδὴ ἐκτὸς τοῦ κράτους ἡ Κρήτη μένει, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀφίνεται ἐκτεθειμένον εἰς ἐχθρικὰς ἐπιδρομάς, καὶ πρὸς ὑπεράσπισίν του χρειάζεται στολὸς ἰσχυρός. Αἱ ἐθνικαὶ πρόσοδοί μας, σήμερον, ἐν ᾧ ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἀκολοβώτος, καὶ δὲν ἔχει πολυεξόδους διπλωματικὰς σχέσεις, οὔτε ὀργανισμὸν ἐσωτερικὸν ἐντελῆ, δὲν ἐξαρκούν οὔτε εἰς τὸ ἐν τρίτον μέρος τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων τοῦ Κράτους· θέλουν ἐξαρκέσει μετὰ τοιαύτην κολώθωσιν, καὶ μὲ τοιαῦτα ὅρια δαπανηρά;

Γ'. Τὰ δύο τρίτα τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατεύματος σύγκεινται σήμερον ἀπὸ τὴν ἐκτὸς μένουσαν στερεάν Ἑλλάδα. Ἄν ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των, δὲν στερεῖται ἡ ἀνεξάρτητος Ἑλλὰς τὸ σημαντικώτερον μέρος τῆς δυνάμεώς της, τοὺς βραχίονας, οἵτινες ὑπερασπίσθησαν τὸ Μισολόγγιον καὶ τὰς Ἀθήνας μὲ τὸσον ἡρωισμόν; Ἄν μείναντες τεθῶσιν, ἡ ἐντὸς τοῦ κράτους, ἡ περὶ τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν του, θέλουν εἶσθαι ἀπαθεῖς θεαταὶ τῶν δυστυχιῶν των, ἡ πιστοὶ φύλακες τῆς εἰρήνης; Τῇ Κρήτῃ, τῇ Σάμῳ, τῶν Ψαρῶν, τῆς Κάσου, τῆς Χίου, τῆς Ἰκαρίας, τῆς Πάτμου, τῆς Λέρου, τῆς Καλύμνου, τῆς Ἀστυπολείας, τῆς Καρπάθου καὶ ἄλλων νήσων ἡ ἐγκατάλειψις ἐπιφέρουσα διασκορπίσιν πολλῶν μαχίμων καὶ ἀπελπισμένων ἀνθρώπων, δὲν θέλει καταγεμίσει ἀπὸ πειρατῶν τὴν Ἑλληνικὴν θάλασσαν, ἐπιδεκτικὴν πειρατείας καὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐρημονήσους της, καὶ διὰ τὴν γειτνιάσιν της μὲ ἀφύλακτα παράλια; Καὶ τότε εἰς τὸ νεοσύστατον κράτος, ποῦ κατὰ γῆν ἡ ἡσυχία, ποῦ κατὰ θάλασσαν ἡ ἀσφάλεια τοῦ ἐμπορίου; Ποῦ τὰ μέσα τῆς ἀνεξαρτητοῦ Ἑλλάδος εἰς τὸ νὰ κρατῇ ἄγρυπνον διὰ παντὸς κατὰ μὲν τὴν θάλασσαν σημαντικὴν ναυτικὴν δύναμιν, κατὰ δὲ τὴν γῆν στρατεύματα πολυάριθμα;

Δ'. Αἱ ἀποσπώμεναι τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπαρχίαι εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν δὲν ἐχορήγουν ποτὲ πόρους οὐσιώδεις. Φωλεαὶ ἀνθρώπων ἐλευθέρων καὶ πολεμικῶν, ὑπῆρξαν εἰς τὴν Τουρκίαν αἰτίαι αἰωνίου δαπάνης, αἰωνίου ἀνησυχίας. Αἱ αὐταὶ ἐπαρχίαι, παραλαμβάνουσαι ἀπὸ ἐνναετῆ ἀγῶνα κατὰ πολλὰ αὐξημένον τὸ αὐτὸ φιλοπόλεμον καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα, δὲν θέλουν εἶσθαι εἰς τὰς θύρας τῶν δύο ἐπικρατειῶν ὕλαι καυστικαί, περιμένουσαι τὴν μικροτέραν περίστασιν διὰ νὰ μετανάψωσι καὶ αὖθις τὸ πῦρ τοῦ κατασθεσθέντος πολέμου;

Ἄν ὑποθέσωμεν ὅμως καὶ καταδαμασθέντας αὐτοὺς τοὺς πολεμικοὺς κατοίκους, καὶ διὰ τοῦτο πᾶσαν αἰτίαν πιθανῆς καὶ ταχείας ἐκρήξεως παύσαντας, τί θέλει συμβῆ; Οἱ Ὀθωμανοὶ κρατοῦντες τὰς ὑψηλὰς καὶ δυνατὰς θέσεις, θέλουν ἔχει ὑπὸ πόδας των τὸ Ἑλληνικὸν κράτος, καὶ θέλουν εἰς αὐτὸ διατηρεῖ ἐπὶ ῥοᾷ μὴ συμβιβαζομένης μὲ τὸ ὑψηλὸν πνεῦμα, καθ' ὃ εἰ σεβαστοὶ προστάται τῇ Ἑλλάδι συνέταξαν τὰ κατ' αὐτήν.

Ε'. Ὑποτιθεμένης καὶ πάσης φιλησυχίας εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, μὲ τὴν

τοιαύτην γνωστήν πρὸς τὰς θύλας της πολλάκις ἀπείθειαν τῶν ὑπηκόων της, μὲ τοιαῦτα ἀπὸ τὴν φύσιν ἀνυπεράσπιστα ἔρικ τῆς Ἑλλάδος, ὅποια δύναται νὰ παραχθῇ ἀσφάλεια εἰς τοὺς ἐντὸς τοῦ Κράτους πλὴν ἐγγὺς τῶν συνόρων Ἑλλήνας κατὰ τῆς αἰφνιδίου ἐπιδρομῆς Ἀσιατικῶν καὶ Ἀλβανικῶν φυλῶν, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ποῖα ἐγγύησις μονίμου εἰρήνης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν;

Δίδεται καὶ εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῶν τῶν ἀφινόμενων εἰς τοὺς Τούρκους μερῶν τρόπος ἀληθῆς καὶ πραγματικῆς τοῦ νὰ μὴ στερηθῶσι τὰς ἰδιοκτησίας των, ἂν στερηθῶσι τὴν πατρίδα των; Ὀχι· ἐπειδὴ, ἂν κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου ἐπίσης χορηγῇται ἄδεια εἰς τὸν Τούρκον τὸν εὐρισκόμενον ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους καὶ εἰς τὸν Ἕλληνα τὸν ἐντὸς τῆς Τουρκίας, τοῦ νὰ πωλῇσιν τὰ κτήματά των καὶ ν' ἀπέλθωσιν, εἰς μὲν τὸν πρῶτον, ὡς τὸν Τούρκον τῆς Εὐβοίας, ἐπειδὴ τὰ κτήματά του εὐρίσκονται εἰς ἔθνος ἀνακλούμενον εἰς ἀποκτησιν εὐνομίας, ἡ τοιαύτη πώλησις εἶναι πραγματικὴ καὶ ὠφέλιμος, εἰς δὲ τὸν Ἕλληνα, ὡς τὸν Ἀκαρνανά, εἶναι σχεδὸν ἀνωφελὲς ἢ παντελῶς φαντασιώδης· διότι ποῖος θέλει ἀγοράσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Ἀκαρνανῆς, εὐρισκομένην εἰς γῆν ἐριδος καὶ ἀνησυχίας, ὅπου οἱ νόμοι δὲν ἰσχύουσιν, καὶ μεταξὺ αἰφνιδίων ἐπιδρομῶν;

Ἐκτὸς τούτων τῶν δεινῶν ἐπακολουθημάτων τοιαύτη ὀρεβέτης θέλει ἐπισύρει ἀφεύκτως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνδεεῖς φυλὰς ἀνθρώπων ἀνεστίνων, ἀφινόντων μὲ δακρυὰ καὶ ὀδυρμῶς τὴν δουλωμένην γῆν των. Ἀδελφοί των οἱ ἐντὸς τοῦ κράτους Ἕλληνες, συμπατριῶται ἔρκομένοι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ συμμειρασθῶσι τὴν τύχην των, θέλουν ἀνιλεῶς τοὺς ἐγκαταλείψει, ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὰς δεινοπαθείας, καὶ μὲ τὸν θάνατόν των ἡ μὲ τὴν ἐπίμοχθον ζωὴν των νὰ ἐπιφέρωσιν ἐπιδημίας ἢ κλονισμὸν εἰς τὴν τοσάκις δεκατισθεῖσαν ἀπὸ τὸν θάνατον κοινωνίαν των; Μὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκογενείας δὲν χρῆζουσι περιθάλψεως; Τὰ μέσα τῆς περιθάλψεως αὐτῆς ἔποια; Ἡ ἐθνικὴ γῆ, ἡ τὰ χρήματα τοῦ ταμείου; Ἡ ἐθνικὴ γῆ! . . .

Τὸ πέμπτον ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου φέρει « Πράξεις πλήρους » καὶ ὁλοσχεροῦς ἀμνηστίας θέλουν ἀμέσως δημοσιευθῇ παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας καὶ τῆς Ἑλλάδος »

» Ἡ περὶ ἀμνηστίας· πράξις θέλει κηρύξει, ὅτι κινεῖς Ἕλληνας ἐφ' ὅλην τῆς ἐπικρατείας της τὴν ἑκτασιν δὲν θέλει εἶναι δυνατόν νὰ στερηθῇ τὰς ἰδιοκτησίας του, μηδὲ » νὰ ἐνοχληθῇ παντάπασι διὰ λόγον, ὅτι ἔλαβε τάχα μέρος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπα- » νάστασιν. »

» Ἡ περὶ ἀμνηστίας πράξις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως θέλει κηρύξει τὴν αὐτὴν » ἀρχὴν ὑπὲρ ὅλων τῶν Μουσουλμάνων, ἢ Χριστιανῶν, εἴτινες, ἔλαβον μέρος ἐναντίον » τῆς ὑποθέσεώς της· θέλει εἶναι προσέτι ἐννοημένον καὶ δημοσιευμένον τὸ ὅτι οἱ » Μουσουλμάνοι, εἴτινες ἐκούσιως ἤθελον ἐξακολουθῆσαι νὰ κατοικῶσιν εἰς τὰς χώρας » καὶ νήσους διορισθείσας εἰς τὴν Ἑλλάδα, θέλουν διατηρῆ εἰς αὐτάς τὰς ἰδιοκτησίας » των, θέλουν χαίρει εἰς αὐτάς ἀμταβλήτως μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐντελῇ ἀσφα- » λειαν. »

Ἀφίνεμεν ὅτι, ἂν εἰς ἡμᾶς ἡ ἀμνηστία ὑπάρχῃ ἐκ τῆς σήμερον πραγματικὴ καὶ θέλῃ ὑπάρξει· εἰς τὴν Τουρκίαν ὅμως οὔτε ὑπῆρξε τοιαύτη, οὔτε θέλει ὑπάρξει διὰ λο-

γους γνωστούς· ἀφίνουμεν, ὅτι τῆς ἀμνηστείας τὸ ἄθρονον τοῦτο δὲν περιέχει τὴν ἀπολύ-
τῳσιν τῶσαν δυστυχῶν Ἑλλήνων αἰχμαλωτισθέντων καὶ πωληθέντων εἰς τὸ Τουρκικόν
κράτος, καὶ περὶ τῆς τύχης τῶν ὁποίων εἶναι πικρὸν εἰς τὸ ἔθνος νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν
θετικὴν παρηγορίαν· ἀφίνουμεν τοιαύτας παρατηρήσεις σημαντικοῦ συμφέροντος, καὶ
εἰς μίαν ἄλλην ἐμβαίνομεν μεγχλητέρας φύσεως.

Τὸ ἄθρονον τοῦτο ἐννεεὶ τάχα δύο περιστάσεις μόνον, καθ' ἃς αἱ ἰδιοκτησίαι τῶν
Τούρκων θέλουν εἶσθαι ἀσφαλεῖς, τὴν πρώτην, ὅταν ὡς ἐμποροὶ, ὡς βιομήχανοι, ὡς
πρόσφατοι ἀγορασταὶ γαιῶν, ἀποδειχθῶσιν εἰ Τούρκοι ἐκ νέου εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ
τὴν δευτέραν, ὅταν, ὡς εἰ Τούρκοι τῆς Εὐρώπης, εὐρεθῶσι πολλοὶ αὐτῶν ἐκ τῆς σήμε-
ρον ἰδιοκτητῆται; ἢ περιλαμβάνει διαφορομένως (πρᾶγμα, τὸ ὅποιον δὲν δυνάμεθα
νὰ πιστεῦσωμεν!) καὶ ἄλλην τρίτην ἰδέαν καταστρεπτικὴν ἐκ θεμελίων τῆς Ἑλληνικῆς
κοινωνίας, τὴν ἀπόδοσιν τῶν Τουρκικῶν κτημάτων· κτημάτων Ἑλληνικῶν ἀρπαγέντων
ἀπὸ τοῦς Τούρκους, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀνακτηθέντων εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ
τοῦς Ἑλλήνας μὲ χειμαρρῶς αἱμάτων, ἄλλων ἤδη ἐκποιηθέντων, ἄλλων ἐξασφαλιζόν-
των τὰ δύο δάνεια τῆς Λόνδρας, ἄλλων τρεπνόντων τὰ τρία τέταρτα τοῦ Ἑλληνικοῦ
γυμνοῦ ἔθνους, καὶ ἄλλων φυλακτομένων διὰ νὰ περιβάλῃσιν τοὺς δυστυχήσαντας διὰ
τὴν πατρίδα τῶν Ἑλλήνας καὶ νὰ ἐξοφλήσῃσι χρέη τῆς Ἑλλάδος ἐσωτερικὰ. Ἀθερά-
πευτος δυστυχία! καταστροφὴ αἰώνιος τῆς Ἑλλάδος! ἂν ζητηθῇ μόνον ἡ πραγματίω-
σις τοιαύτης ἀποδόσεως! Ἡ Γερουσία προβλέπουσα δεινὰ ἐπακολούθηματα, νομίζει
ἐν τῶν ἱερωτέρων χρεῶν τῆς νὰ μὴν ἀποσιωπᾷ εἰς τὴν Β. Α. Ὑψηλότητα, ὅτι ὁ
Ἑλληνικὸς λαὸς θεωρῶν τὰ πολυτιμότερά του δικαιώματα καὶ συμφέροντα προβαλ-
λόμενα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει τάχα διατηρήσει τὴν ἀπαρδειγματίστον ὑπομονὴν
τοῦ νὰ στερηθῇ μὲ σιωπῇ τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἀγώνων του, τὸ παρὸν τοῦ τὸ μέλλον του;
καὶ ἂν εἰς τοιαύτην διαγωγὴν τὸ ὑποχρέωσιν σύνεσις, γέννημα τῶν περιστάσεων, δὲν
θέλει μετ' ὀλίγον γενῇ σωρὸς εἰλώτων σπαρμένος μεταξὺ Ὀθωμανῶν, δυναμένων νὰ
τὸν τυραννήσῃσι, καὶ διότι κατὰ συνέπειαν τῶν ἀναφερομένων πράξεων εἰς τὸ ἐν Λον-
δίῳ Πρωτόκολλον, οἱ Ὀθωμανοὶ εἶναι παραδεκτοὶ εἰς πᾶσαν κοινὴν ὑπηρεσίαν, καὶ
διότι διὰ τοῦ πλούτου τῶν θέλουν ὡς πολῖται τῆς Ἑλλάδος ἔχει κατ' ἐξάίρεσιν τὸ δι-
καίωμα τῆς ψήφου; καὶ τότε ἡ πολὺτιμος δωρεὰ τῶν κραταιῶν Συμμάχων Ἡγεμόνων,
ἡ ἀνεξαρτησία μας πῶς θέλει εἶσθαι πραγματικὴ δωρεὰ; καὶ τότε τί ἐκέρδησεν ὁ Ἑλ-
λην μετὰ ἐνναετῇ καὶ αἱματώδῃ πόλεμον; ἀφοῦ εἰς ἐρημίαν ἀπέμεινε μὲ τὰ ὅσα
τῶν φονευθέντων συγγενῶν του, καθιέρωσε νομίμως τὰ αἰώνια δεσμά του.

Ἰποτιθεμένης καὶ τῆς μὴ ἀποδόσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἡ ἐθνικὴ ἄρα γε γῇ
θέλει μόνῃ ἐξαρκέσει εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν μελλόντων νὰ καταφύγῃσιν εἰς ἡμᾶς
ἀδελφῶν μας; δὲν εἶναι χρεῖα κτημάτων δι' ὅχι ὀλίγα ἔτη πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν
ἐξόδων τοῦ Κράτους, μὴ δυναμένων νὰ ἐκπηγάσουν ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους; Οἱ
Κύριοι Ἀντιπρόεδμοι τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει εἰς
τὸ συνοδεῦσαν τὴν πρᾶξιν τῆς 3 Φεβρουαρίου ἐπίσημον ἔγγραφόν των παρέστησαν,
ὅτι τὸ νέον τῶν προστατῶν μας εὐεργέτημα, τὸ δάνειον, θέλει χρησιμεύσει εἰς μι-
σθοδοσίαν καὶ διατροφὴν τῶν στρατευμάτων, τὰ ὅποια ὁ
Ἡγεμὼν ἐν ἀνάγκῃ ἤθελε στρατολογήσει πρὸς ἐξίαν ὑπὸ

ρ ε σ ί α ν. Εὐέλπιδες ὅμως εἶναι οἱ Ἕλληνες, ὅτι αἱ ὀφειλόμεναι ἀποζημιώσεις πρὸς τὰς ναυτικές νήσους, πρὸς τὸν κατὰ ξηρὰν στρατὸν, πρὸς πολλοὺς ἄλλους διὰ τὸ ἔθνος δυστυχήσαντας, ἢ ἀριστεύσαντας πολίτας, ἢ ἐμψύχωσις τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, καὶ τοῦ ἐμπορίου, καθὼς καὶ ἡ ἀναγέννησις τῶν φώτων, θέλουν εἶσθαι πρὸ πάντων τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀγαθοποιῶν σκοπῶν τῆς Βασιλικῆς. Αὐτοῦ Ὑψηλότητος.

Πρὶν δώσωμεν τέλος εἰς τὰς παρατηρήσεις μας αὐτάς, θέλωμεν κάμει μίαν καὶ τελευταίαν.

Οἱ κύριοι ἀντιπρόεδμοι τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει εἰς τὴν ἐπίσημον διακινώσιντων εἰδικοποίησαν περὶ ἰδιαιτέρας πράξεως γενομένης μεταξὺ τῆς Χριστιανικῆς Μεγαλειότητος καὶ τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος, πράξεως καθιερονούσης δικαιώματα εἰς τοὺς Δυτικούς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους· ἡ καθιέρωσις αὕτη σύμφωνος κατὰ μέγα μέρος μὲ τοὺς ἐνυπάρχοντάς μας νόμους· προσδιορίζοντας τὰ πολιτικά δικαιώματα, ἀρκεῖ μόνη νὰ μᾶς πιστοποιήσῃ, ὅτι τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος ἡ θρησκεία θέλει εἶσθαι ἡ ἐπικρατοῦσα τῆς ἀνεξαρτητοῦ Ἑλλάδος. Πλήν πόσης χαρᾶς δάκρυα ἤθελε χύσει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἂν ἡ θρησκεία του, εἰς τὴν ὁποίαν χρεωστέϊ τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν του, τὰ ὀλίγα του φῶτα, τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων του, τὸ συνένονε καὶ διὰ θείων δεσμῶν μετὰ τῆς Β. Α. Ὑψηλότητος! Πόσον ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἠθελεν αὐξηθῇ, ἂν ἔβλεπε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ οὐρανίου Πατρὸς τὸν ἐπίγειον Πατέρα του προσφέροντα τὴν ἰδίαν λατρείαν!

Ὁ Πρόεδρος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ.

Ὁ Γραμματεὺς ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑ.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΠΟΡΩ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ.

*Γράμμα τοῦ ἐξοχωτάτου Στρατηγού Κάννιγγος, πρεσβευτοῦ
τῆς Ἀγγλίας, πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητα Καποδίστριαν,
Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.*

Κερκύρα, 13 αὐγούστου 1828.

Κύριε Κόμη, αἱ τρεῖς Αὐλαὶ αἱ συνυπογράψασαι τὴν Λονδίνειον
συνθήκην προσέταζαν ἐμέ τε καὶ τοὺς συμπρέσβεις νὰ συνέλθωμεν
πάλιν, ἵνα συντελέσωμεν ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν εἰς διάπραξιν τῆς συνθή-
κης, καὶ ἅμα νὰ κατασταθῶμεν ἀμέσως ἐν κοινῇ πρὸς τὴν Ἑλ-
ληνικὴν κυβέρνησιν, ἵνα παρασκευάσωμεν ἐκ κοινῆς προσυζητήσεως
μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὸν τρόπον τῆς διαπράξεως τῆς
συνθήκης, καθ' ὅσον αὐτὴ ἄπτεται τῆς μελλούσης καταστάσεως τῆς
Ἑλλάδος. Διὰ τούτου φρονοῦσιν αἱ Αὐλαὶ νὰ εὐκολύνωσιν (ἀνίσως
ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα στέρξῃ νὰ στείλῃ πληρεξουσίους συμπραγματευσο-
μένους μετὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἡμῶν,
ὥς προσετάχθημεν παρὰ τῶν ὑμετέρων κυβερνήσεων ἐγώ τε καὶ ὁ
Κ. πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας, συναινέσει καὶ τοῦ ῥωσικοῦ βουλείου,

νά τὸ προβάλλωμεν ῥητῶς εἰς τὴν Πόρταν)· νὰ εὐκολύνωσι, λέγω, τὸ τῆς μεσιτείας ἔργον, ὅπερ ἀρχῆθεν αἱ Αὐλαὶ ἀπένειμαν εἰς ἑαυτάς, ὡς μίαν τῶν βάσεων τῆς συμμαχίας αὐτῶν. Ὑμεῖς δὲ, Κύριε Κόμη, ἐπιγνόντες καὶ πάλιν ἐκ τῶν προσφάτων τούτων διαθηκῶν τὴν μεγάλην σπουδὴν τῶν Δυνάμεων ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος, ἐλπίζομεν ὅτι προθύμως καὶ ἄνευ ἀναβολῆς θέλετε συσπουδάσῃ μεθ' ἡμῶν εἰς πλήρωσιν τῶν βουλῶν τῶν σεβαστῶν ἡμῶν ἀνάκτων.

Ἐπὶ τούτῳ καὶ μέλλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς Πόρον, ἅμα ἐλθόντων εἰς Κέρκυραν τῶν μετακομισόντων ἡμᾶς πλοίων, ἀξιούμεθα νὰ προσκαλέσωμεν τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἵνα φροντίσῃ καὶ προετοιμάσῃ τὰ πολιτειογραφικὰ στοιχεῖα καὶ ἄλλα ὅσα χρειασθήσονται πρὸς ὁδηγίαν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν σύσκεψιν περὶ τε τῶν ὀρίων καὶ τοῦ φόρου καὶ τῆς ἀποζημιώσεως, καὶ τέλος, περὶ τῆς ἀποταμιευθείσης εἰς τὴν Πόρταν, λόγῳ δικαιώματος, μετοχῆς εἰς τὸν διορισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Προστέτακται δὲ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πλοίου τοῦ φέροντος ὑμῖν τὰς ἀγγελίας ταύτας παρ' ἐμοῦ τε καὶ τῶν συμπρέσβων, ἵνα ἐπιστρέψῃ πρὸς ἡμᾶς ἅμα λαβὼν τὴν ἀπόκρισιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὴν ὁποῖαν ἀτενῶς περιμένομεν.

Δηλώσας εἰς ὑμᾶς, Κύριε Κόμη, τὰς τε προθέσεις τῶν ἡμετέρων Αὐλῶν, καὶ τὰς προπαρασκευὰς ἃς ἐκρίναμεν οἱ συμπρέσβεις προσφορωτάτας εἰς ταχεῖαν πλήρωσιν αὐτῶν, ἄλλο δὲν ἔχω εἰμὴ νὰ συγχαρῶ ἑμαυτῷ ἐπὶ τῷ μέλλειν ἀνανεῶσαι τὰς ἐν ἄλλοις ἤδη καιροῖς περισπουδάζτως συστάσας πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα σχέσεις μου.

Σημ. Οἱ ἐξοχώτατοι ὅτε κόμης Κ. Γυλλεμινότος καὶ ὁ Κ. Δερβωπιέρρος ἀπέστειλαν ἕκαστος πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος ἐκ Κερκύρας τὴν αὐτὴν δήλωσιν ἣν καὶ ὁ Κ. Στρατφόρδος Κάννιγγ, συμπρεσβευτὴς αὐτῶν.

*Απόκρισις τοῦ Ἐξοχωτάτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρὸς
τὸν Ἐξοχώτατον Στρατηγόρον Κάννιγγα, κτλ.*

Αἰγίνη, $\frac{14}{26}$ αὐγούστου 1828.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας μόλις λαβοῦσα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὴν κοι-
νὴν δῆλωσιν ἧς ἠξιώσατε αὐτὴν ἀπὸ 13 αὐγούστου ἢ, τε ὑμετέρα
Ἐξοχότης καὶ οἱ συμπρέσβεις, σπεύδει νὰ ἀποκριθῇ, ἀναγράφουσα
πρῶτον, κύριε πρεσβευτὰ, τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ
νέα δείγματα τῆς περὶ τὰς μακρὰς δυστυχίας τῆς Ἑλλάδος εὐμενοῦς
σπουδῆς καὶ κηδεμονίας τῶν μεγαλειοτάτων ἀνάκτων Ἀγγλίας τε
καὶ Γαλλίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας.

Τὸ πολυπαθὲς τοῦτο ἔθνος ἤρχισε μὲν νὰ ἐλπίζῃ βέλτιον τὸ μέλ-
λον ἀπὸ τῆς 6 ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀπὸ δὲ τῆς Νεοκα-
στρείου ναυμαχίας καὶ ἐγγυτέραν οἰωνίσθη τὴν βελτίωσιν καὶ ἀπό-
ληψιν τοῦ καρποῦ τῶν δεινῶν αὐτοῦ θυσιασμῶν, καὶ ἔκτοτε μέχρι
νῦν πᾶσα ἡμέρα ἐκόμισε πρὸς αὐτὸ, νέαν τινὰ εὐεργεσίαν τῶν σεβαστῶν
ὑπογραφῶν τῆς Λονδινείου συνθήκης εὐεργεσιῶν τῶν ὁποίων, μεγί-
στη ἔσεται βέβαια ἡ ἐπιτραπεῖσα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διάπραξιν
τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν συμπρέσβων, διότι αὐτὴ θέλει
τελειώσῃ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ τὸ εἰρήνευμα τὸ εὐκταϊότατον οὐχί
τῇ Ἑλλάδι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ.

Ταῦτα διαισθανομένη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, πάντως προθυμη-
θήσεται δικαίῳσαι τὴν πίστιν ἧς αὐτὴν αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ
Αὐλαὶ ἀξιοῦσι. Καὶ δὴ ὀφειλομένως θέλει βάλῃ ὑπ' ὅπιν τῆς ὑμετέ-
ρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν συμπρέσβων ὅσας πολιτειογραφικὰς ἱστο-
ρήσεις ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τῶν συνιστῶντων
σήμερον τὴν Ἑλλάδα καὶ τῆς ἀναγκαίως προγενομένης ἀταξίας ἐκ
τῆς προσωρινῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως.

Ἐὰν δὲ, πρὸς τῇ ἐμφανίσει τῶν γεγονότων, κληθῇ ἡ Ἑλληνικὴ
κυβέρνησις νὰ ἀποφάνῃ καὶ γνώμην περὶ τῶν κριθησομένων ἐν ταῖς

πρὸς τοὺς Τούρκους διαπραγματείαις ὑπὸ τῇ ἰσχυρᾷ μεσιτείᾳ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, πεποιθέτω ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ὅτι μετὰ γνησιότητος καὶ ἐπιεικειᾶς ποιήσομεν τοῦτο.

Ἰδὼν δὲ καὶ ὀργῶντες, κύριε πρεσβευτὰ, εἰς ἔμπρακτον πίστωσιν τῆς ἡμῶν ὑποσχέσεως, ἀσμένως μανθάνομεν ὅτι μέλλετε μεταβῆναι μετὰ τῶν συμπρέσβεων ἐπὶ τὸ Αἰγαῖον. Λυπεῖται μόνον ἡ κυβερνήσις ὅτι ἐξελέξατε τόπον ἐντεύξεως τὸν Πόρον, παντάπασιν γυμνὸν ὄντα οἰκημάτων προσφυῶν εἰς ὑμᾶς, ἐν ᾧ αἱ Σπέτσαι ἦσαν καταλληλότεραι ὡς πρὸς τοῦτο· ἀλλ' ὅμως θέλω ὑπάγει ὅπου καὶ ἂν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἀποφασίσῃ.

Ἰδίᾳ δὲ καγῶ ὑπερήδομαι, κύριε πρεσβευτὰ, ἐπὶ ταῖς αἰσίως ἐσομέναις νέαις προσομιλίαις μου μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐκ τοῦ παρεστῶτος καιροῦ.

Σημ. Ὁ Ἐξοχ. Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Γυλλεμινότον καὶ πρὸς τὸν Κ. Δεριβωπιέρρον.

*Προφορικὴ δήλωσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν συμμάχων
Αὐλῶν πρὸς τὸν Ἐξοχ. Κυβερνήτην.*

Πόρῳ, 18 Σεπτεμβρίου 1828.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν Αὐλῶν ὑπογραφῶν τῆς Λονδινείου συνθήκης, συνελθόντες εἰς Πόρον ἐπὶ σκοπῷ τῷ δηλωθέντι ἐν τῷ ἀπὸ Κερκύρας γράμματι αὐτῶν τῆς 13 αὐγούστου πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κ. Κόμητα Καποδίστριαν, ἀξιούνται νὰ τὸν προσκαλέσωσιν ἵνα μεταδώσῃ αὐτοῖς τὰς πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις αἱ διὰ τῆς ἀποκρίσεώς του τῆς 14 (26) τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῖς ὑπεσχέθη. Οἱ ἀντιπρόσωποι πρὸς τούτοις μετὰ προθυμίας θέλουσιν ἀκούσῃ τὴν γνώμην του καὶ περὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἐν τῷ εἰρημένῳ αὐτῶν γράμματι προσημειωθέντων.

*Απόκρισις τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὴν προφορικὴν δῆλωσιν τῶν
Ἐξοχ. Πρέσβεων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.*

Πόρῳ, $\frac{7}{19}$ Σεπτεμβρίου 1828.

Ὁ Κόμης Καποδίστριας ἀξιοῦται νὰ ἀποκριθῇ πρὸς τοὺς Ἐξοχ. ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν Αὐλῶν ὑπογραφέων τῆς Λονδινείου συνθήκης, ὅτι ἔλαβε τὴν χθесινὴν αὐτῶν δῆλωσιν, καὶ σπεύσει μεταδοῦναι ταῖς Ἐξοχότησιν αὐτῶν τὰς πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις ἃς τοῖς ἀνήγγειλεν ἐν τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ τῆς 14 (26) αὐγούστου, εὐθύς ἀφ' οὗ τὸ Πανελλήνιον, εἰς ὃ ἐπατράπη ἡ ἐπιδιόρθωσις αὐτῶν, τελειώσῃ τὸ ἔργον. Ὁ Κόμης Καποδίστριας ἐπὶ ταύτῃ μόνῃ τῇ νομίμῳ βάσει κρίνων δυνατὸν νὰ στηρίξῃ τὴν γνώμην περὶ τῶν ζητημάτων ὅσα οἱ κύριοι πρέσβεις παρέδειξαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτῶν τῆς 13 αὐγούστου, ἐλπίζει ὅτι ὅσον οὕτω ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ Πανελληνίου θέλει δυνεθῇ νὰ διαπράξῃ ὅ,τι οἱ σεβαστοὶ ἀνακτες οἱ μεριμνῶντες περὶ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος εὐδοκοῦσι νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς.

*Ὑπόμνημα τοῦ Ἐξοχ. Κυβερνήτου, ἰδιωπίστως κοινωθέν πρὸς
τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.*

Πόρῳ, $\frac{11}{23}$ Σεπτεμβρίου 1828.

Οἱ Ἐξοχώτατοι ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν προσέκαλεσαν μὲν ἐν ὀνόματι τῶν ἰδίων κυβερνήσεων τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν διὰ τῶν ἐπιστολῶν τῆς 13 αὐγούστου καὶ τῆς 18 Σεπτεμβρίου ἵνα ἐτοιμάσῃ τὰ πολιτειογραφικὰ στοιχεῖα καὶ ἄλλα ὅσα χρήσιμα εἰς τὴν παρ' αὐτῶν τε καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως γεννησομένην κοινὴν διάσκεψιν τῶν περὶ ἐκτελέσεως τῆς Λον-

δινείου συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου ζητημάτων, πλὴν ἐπειδὴ τὰ πολι-
τειογραφικὰ ἔργα εἰσέτι δὲν συνετελέσθησαν, συνεφώνησαν μετὰ τῆς
Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως νὰ μὴ καταμελήσῃται καιρὸν πολύτιμον, ἀλ-
λὰ ν' ἀκούσωσιν ἐν τοσούτῳ τὴν γνώμην αὐτῆς περὶ τε τῆς ὁροθε-
σίας, καὶ τοῦ φόρου, καὶ τῆς ἀποζημιώσεως, καὶ τέλος τῶν ἐσομέ-
νων τῆς Ἑλλάδος σχέσεων πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν ὑπὸ τῇ
ἀντιλήψει τῶν μεσιτευσουσῶν Δυνάμεων. Ἐρχεται λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ
κυβέρνησις νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος τοῦτο, ἀπογράφουσα ἐν τῷ πα-
ρόντι ὑπομνήματι ὅσα περὶ τούτων πάντων προεξητήσατο ἤδη τὸ
ἔθνος διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίῳ Συνόδῳ τοῦ
1826 ἔτους. Καὶ περὶ μὲν τοῦ βασιμωτάτου ζητήματος τῶν ὀ-
ρίων, θέλει ἀναπτύξῃ τοὺς λόγους ἐξ ὧν δικαιοῦνται αἱ τῆς Ἑλλά-
δος ἐλπίδες· περὶ δὲ τῶν ἄλλων, θέλει ἀρκεσθῇ νὰ ἀπαγγείλῃ τὰς
ἀρχὰς καθ' ἃς ἡ λύσις αὐτῶν θέλει παρακολουθήσῃ, οὕτως εἰπεῖν,
ἐκ τῆς λύσεως τοῦ πρώτου ζητήματος.

Ἡ Ἑλλάς, ἐπαναφερομένη εἰς τὸ παρελθόν, εὕρισκει μὲν καὶ ἐν
αὐτῇ τῇ προαιρέσει τῆς πράξεως τῆς 6 ἰουλίου ἀσφαλεστάτας πί-
στεις περὶ τῆς τύχης ἣν προσδοκᾷ παρὰ τῆς δικαιοσύνης τῶν
συμμάχων Δυνάμεων, πιστοῦται δ' ἐν τούτῳ καὶ ἐκ τῆς παρ' αὐ-
τῆς γενομένης προθύμου ἀποδοχῆς τῆς πρᾶξεως, ὥς εὐεργετήματος.
Ἀναμνησκόμενη δ' ὅμως εὐλαβέστατα καὶ ἀνευδέςστατα καὶ τὰ
συμβεβηκότα ἀφ' ὅτου ἡ Λονδίνιος συνθήκη ἐγνωστοποιήθη εἰς αὐ-
τὴν τε καὶ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν, ἐπερωτᾷ ἑαυτὴν μήπως
ὅσα ἔπαθεν ἐκ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τῶν Τούρκων δὲν τῇ δίδωσι
κάποια δίκαια εἰς τὸ ἐλπίζειν ἄνεσιν τῶν βαρυτέρων τῆς συνθήκης
ὀρισμῶν.

Εἰς τοῦτο ἀποβλέπουσα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, θέλει ἀναλύσῃ
πρῶτον μὲν τὰς δύο ἐπικρατεστέρας ἀρχὰς τῆς πράξεως τῆς 6
ἰουλίου, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς σωτηρίους συναρμογὰς (combinaisons)
ἃς περιμένουσιν ἐκ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς καὶ ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ
Ἑλλάς.

Ἡ πρώτη μὲν ἀρχὴ συνίστησι τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τὸ ἐξῆς

συνυπάρξεως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπὶ ὀκταετίαν διαπολεμησάντων ἀλλήλοισι, εἰς τὴν ὁποίαν ἀρχὴν παρέπονται ἀναγκαιῶς ἡ ὀροθεσία Ἑλληνικοῦ τινος ἐδάφους, ἡ ἰδρυσις κυβερνήσεως, ἡ κατασφάλισις τῶν δικαιωμάτων ὑπάρξεως ἐθνικῆς, ὁλοσχερῶς ἐλευθέρως καὶ αὐτονομικῶς πως τετυπωμένης ταῦτα πάντα ἐπ' ἀγαθῷ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ δευτέρα δὲ ἀρχή, ἡ τὴν ἐπικυριότητα (suzeraineté) τοῦ Σουλτάνου εἰσάγουσα, παρεπόμενα ἔχει ὠφέλιμα τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει, τὴν πληρωμὴν ἐτησίου φόρου, τὴν ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι μενούντων τουρκικῶν κτημάτων, καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐπικυρίου εἰς σύστασιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ἀμφοτέραι μὲν αἱ ἀρχαὶ μένουσιν ἀκέραιοι· ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ὅτι αἱ Δυνάμεις, ἀτενῶς θέλουσαι νὰ περάνωσι τῆς συμμαχίας τὴν πρόθεσιν, δὲν ἀπεποιήθησαν τὸ πλατῦναι κατὰ τὸ εἶκος τὰ ἐκ τῆς συνθήκης ἀποκληρούμενα εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη.

Ὅτι δὲ τοιαύτη ἦτον ἡ προαίρεσις τῶν τριῶν βουλείων, φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ προσθέτου καὶ ἀπορρήτου ἄρθρου τῆς συνθήκης, καθ' ὃ οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐπετρέποντο νὰ προνοήσωσι τὰ περαιτέρω, ἂν ἡ μεσιτεία ἀπερρίπτετο.

Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη κρατύνεται καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὤρισεν ἡ συνθήκη νὰ λυθῇ τὸ περὶ ὁρίων ζήτημα, τὸ κύριον καὶ πρῶτιστον πάντων.

Ἐν τῇ συνθήκῃ ὑποτίθεται διαπραγματεία μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν μεσιτείαν τῶν συμμάχων Δυνάμεων· καὶ ἂν ἡ Πόρτα ἐδέχετο τὴν μεσιτείαν ὡς τὴν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Ἕλληνες, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὅτι αἱ Δυνάμεις ἤθελαν νομίσειν τὴν προθυμίαν τῆς ἰκανῆς πίστεως τῶν συμφωνιῶν τῶν δύο μερῶν, ὅποῖα καὶ ἂν ἐδίδοντο ὅρις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χώραν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σουλτάνος ἀπορρίπτει τὴν μεσιτείαν καὶ σήμερον, ὁπότε πόλεμος μὲν πυρπολεῖ τὰ βόρεια τῆς βασιλείας αὐτοῦ, αἱ δὲ σύμμαχοι Αὐλαί, εὐμενῶς σπουδάζουσαι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, πλη-

σιάζουσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς, καὶ χρηματικὰ βοηθήματα τῇ παρέχουσι, καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν ὅπλων αὐτῶν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἐφαπλοῦσι πρὸς τὸ ἀπαλλάξαι αὐτὴν ὅλως ἀπὸ τῶν Τούρκων, τούτων οὕτως ἐχόντων, δύω τινὰ ἀπαραιτήτως συνάγονται, πρῶτον, ὅτι ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἀπαρνείται ἐκουσίως τὰ ἐκ τῆς μεσιτείας ἀγαθὰ, ὅσα ἤθελεν ἔχει ἀν' ἀμέσως τὴν ἐδέχετο· δεύτερον, ὅτι αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ βιάζονται ἐκ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης ἐκείνης νὰ ζητήσωσιν ἄλλο τι ἀσφαλέστερον πῖστωμα τοῦ προκειμένου αὐταῖς εἰρηνεύματος, παρὰ τὴν παροῦσαν συγκατάθεσιν καὶ τὴν μέλλουσαν τοῦ Σουλτάνου φιλίαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ορίζεται δὲ σαφῶς ἡ φύσις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πιστώματος ἐκ τῆς πείρας ὧν μὲν τῶν ἐποχῶν, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς ληφθείσης κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐπὶ παρομοίων πραγμάτων ἀλλαγῇ τε καὶ πρὸ ὀλίγου ἐν Κωνσταντινουπόλει· λέγω δὲ τὴν ἀκαταμάχητον ἀνάγκην ἐξ ἧς ὀφείλει νὰ δεχθῇ ἐμπράκτως ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις τὰ περὶ Ἑλλάδος κριθέντα.

Ἡ δὲ ἀνάγκη ἐστὶ ἀκαταμάχητος εἰς τοὺς Τούρκους, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια χωρισθῇ ἀπὸ τῶν Ὄθωμανικῶν ἐπαρχιῶν δι' ὁροθεσίας, αἰσίως ἀπεργαζομένης τοὺς ἀμφοτέρωθεν κατοίκους, ἀδυνάμους νὰ βλάψωσιν ἀλλήλους καὶ νὰ ταράξωσι πάλιν διὰ πολεμίων ἔργων τὴν συναινέσει ἢ ἄνευ συναινέσεως τῶν Τούρκων καταστηθευομένην εἰρήνην.

Ἔσονται δ' ἀμφοτέροι εἰς τοῦτο ἀδύναμοι, ὅταν τὰ μὲν συμφέροντα ἐκατέρων διακριθῶσι μετὰ δικαιοσύνης κατὰ τὰς διὰ τῆς Λονδινεῖου συνθήκης τεθείσας ἀρχάς, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, ἰσχυρὰ γενομένη ἐκ τε τῆς διαθέσεως τοῦ ἐδάφους αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖθεν προερχομένων πόρων, δυνηθῇ ἐν χρεῖᾳ νὰ συντηρήσῃ ἀπαραβάτους τὰς ἀρμογὰς καὶ διομολογίας τὰς περὶ τῆς ἰδίας ὑπάρξεως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ καὶ ἀπέφηναν διὰ ρήτου ἄρθρου τῆς Λονδινεῖου συνθήκης, ὅτι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης, οὐδεμίαν ἀποκληρωτικὴν ὑπερίσχυσιν (prépondérance) ἐν Ἑλλάδι μέλλουσι νὰ θηρεύσωσιν, ἐκ τούτου τε καὶ ἐκ τοῦ προηγουμένου, τὸ περὶ

ορίων σπουδαιότατον ζήτημα λαμβάνει τελείαν τὴν λύσιν· καὶ λυθήσεται δὴ συμφωνότατα πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς συνθήκης, ἂν ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ χωρίσῃ ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριότητος μόνον τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς νήσους ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀσυμβιβάστου συνυπάρξεως τῶν δύο λαῶν ἀκριβέστατα προσαρμόζεται, τῶν Ἑλλήνων πολὺ ὑπερεχόντων τοὺς Τούρκους κατὰ τὸ πλῆθος.

Τούτων κειμένων, τὰ μάλιστα συνεσταλμένα ὅρια τῆς Ἑλλάδος ἤθελαν εἶσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου ἀρχόμενα, καὶ ἀφίνοντα μὲν εἰς τοὺς Τούρκους τὴν Θεσσαλίαν καὶ πολὺ τῆς Ἠπείρου μέρος, διὰ δὲ τῶν ἰσχυροτάτων ὅσον ἔνεστιν ὁρειῶν τόπων φθάνοντα εἰς Σαγιάδαις.

Καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη ὁροθεσία ἤθελε παραδώσῃ εἰς τοὺς Τούρκους ἐπαρχίας, τὸ πλείστον καὶ χρησιμώτατον μέρος τῶν κατοίκων ἐχούσας ἐξ Ἑλλήνων. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τούτων πολλοὶ ἤδη καὶ σήμερον συστρατεύονται ἐν Ἑλλάδι μετὰ τῶν ὀκταετιᾶν διαπολεμησάντων πρὸς τοὺς Τούρκους, πῶς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ πέραν μένοντες ἤθελαν ὑποφέρει τοῦ λοιποῦ ἢ νομίζει ὑποφερτὴν τὴν Τουρκικὴν δεσποτείαν; Ἄν πάλιν ἀθρόους δεχθῶμεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χώραν, θέλομεν ἄρα δυνηθῇ νὰ τοὺς κρατήσωμεν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς συνθήκης κεχαραγμένα ὅρια; ἢ ἐκ τῆς ἐμφύτου ἐπιθυμίας τοῦ ἀπολαβεῖν τὰς ἐστίας αὐτῶν δὲν θέλουσιν ὀρμήσῃ νὰ ἀνάψωσι καὶ πάλιν τὸν πόλεμον εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας ὅπου οἱ καπιτάνοι αὐτῶν ἀπὸ αἰώνων ζῶσιν ἐκ τῆς τέχνης τῶν ὅπλων καὶ τῶν παρεπομένων αὐτῇ;

Αἱ παρατηρήσεις αὗται, ἄλλως τε καὶ πολλοῦ πλκατυσμοῦ ἐπιδεκτικαί, θέλουσιν ἀρκέσῃ ἴσως ἵνα πείσωσι τοὺς ἐξοχωτάτους ἀντιπρώτους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὅτι ἡ φυσικωτάτη ὁροθεσία, ἐξ ἧς μόνης ἤθελεν ἀπολάβῃ ἡ νέα ἐπικράτεια τὸν προσήκοντα σχηματισμὸν πρὸς τε τὸ φυλάττεσθαι κατὰ τῶν Τούρκων καὶ πρὸς τὸ συστήσαι τὴν ὑγιονομίαν, ἤθελεν εἶσθαι, κατὰ γῆν μὲν, γραμμὴ προϊούσα ἀπὸ τῶν βάσεων τοῦ ὅρους Ὀλύμπου κατὰ τὸν Θερμαϊκὸν

κόλπον, διὰ τοῦ ὅρου· Χάσια καὶ Μετσόβου καὶ Χορμούδου καὶ Σαμαρίνας καὶ Γαρδικίου, εἰς τὸ Παλέρμον κατὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Τῶν δὲ νήσων, ἡ μὲν Εὐβοία, εἰκότως ἐντὸς τῶν Ἑλληνικῶν ὀρίων περιλαμβανομένη, θέλει σκεπάζει τὰ τῆς Ἀττικῆς παράλια, παρ' ἧ καὶ μηκύνεται, ἡ δὲ Κρήτη, ἔσται τὸ ἔσχατον πρὸς μεσημβρίαν μεθόριον, σκέπασμα τῶν ἄλλων τοῦ Αἰγαίου νήσων.

Τῆς Κρήτης ἡ παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατοχὴ ἀπαραίτητος φαίνεται πρὸς ἀσφάλειαν καὶ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Πελοποννήσου, διότι, μένουσα εἰς ἐξουσίαν τῶν Τούρκων ἢ τοῦ Μεχμεταλῆ, δύναται νὰ ἀποδῇ ποτὲ δεινὸν ὀρμητήριον ἐχθρικῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειτα ὁ λαὸς τῆς Κρήτης, ἔτι καὶ σήμερον κατὰ τῶν Τούρκων διαμαχόμενος, ἂν ἡ Κρήτη μείνῃ εἰς τοὺς Τούρκους, δὲν ἤθελε συρρεῦσῃ εἰς τῆς Ἑλλάδος τὰς νήσους; καὶ ἐκ τούτου δὲν ἤθελεν ὑποπέσῃ ἄρὰ γε πάλιν ἡ κοινὴ ἐμπορία εἰς τὰς προλαβούσας συμφοράς;

Ὁ αὐτὸς λογισμὸς δὲν θέλει βέβαια διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ὅταν ἐξετάσωσι τὸν ὑπογραμμὸν τῆς ἀπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ λιμένος Παλέρμου ὁροθεσίας. Οἱ ἄνθρωποι τῶν μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων περάτων μερῶν πολλάκις μὲν ἐνίκησαν τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα εἰς τὰ στενὰ τοῦ Πίνδου καὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ ἥρωϊκώτατα ὑπερεμάχησαν τοῦ Μεσολογίου, καὶ τῆς Ἀράχουδας τὴν αἰμυνημόνευτον μάχην ἐνίκησαν, καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηναίων ἀντέσχον κατὰ τῶν Τούρκων τὴν ἐσχάτην ἀντίσχεσιν. Ὅντες οὖν οὗτοι στρατιῶται πολλοὶ, οὐδέποτε θέλουσιν ἀπελπισθῇ οὔτε τῆς ἐπανακτήσεως τῶν πατρίων αὐτῶν ἐσσιῶν, οὔτε τὰ ὄρη αὐτῶν οὔτε τὴν τέχνην τῶν ὀπλῶν θέλουσι παραιτήσῃ, ἐγκλειόμενοι ὑπὸ συνθήκης εἰς στενὰ ὅρια ἔξω τῆς γενεθλίου γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὅρια θέλουσιν ὑπερβῇ, καὶ τὸν κατὰ Τούρκων πόλεμον θέλουσιν ἐπανάψῃ, ὁπότε θέλει νομίζεσθαι τετελεσμένον τὸ περὶ τὴν Ἑλλάδα εἰρήνευμα.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὑποβάλλουσα τὰ τελευταῖα ταῦτα εἰς

τὴν σύνεσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, δὲν ἀξιοῖ βέβαια οὔτε κανόνα ἄτρεπτον νὰ τὰ λάβῃ τῶν φρονημάτων αὐτῆς, οὔτε μὴν νὰ συμποδίσῃ, οὐδ' ἀκουσίως πως, τὸν δρόμον τῶν περὶ ἐκτελέσεως τῆς Λονδινείου συνθήκης διαπραγματειῶν.

Ἦδη μεταβαίνοντες εἰς τὸ περὶ φόρου καὶ ἀποζημιώσεως, τῶν πληρωθησομένων παρὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Τούρκους, λέγομεν ὅτι τὸ ποσὸν αὐτῶν δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ εἰμὴ κατὰ τὴν ἀποφασισθησομένην ὁροθεσίαν παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἀξίωμα ὅμως τὸ δικαιοτάτον ἐπ' ἀμφοτέρων, ἴσως ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ προσδιορισθῶσιν ὅ,τε φόρος καὶ ἡ ἀποζημιώσις κατὰ τὰ ἐτήσια εἰσοδήματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ νὰ δίδωνται κατ' ἀναλογίαν τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς καταστάσεως. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐλπίς νὰ αὐξάνωσι τῆς Ἑλλάδος οἱ πόροι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, δύναται νὰ αὐξάνῃ καὶ ὁ φόρος ἕως οὔ φθάσῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον τὸν ταχθησόμενον ὑπὸ τῶν διαπραγματειῶν.

Ἄλλη ὑπόθεσις τῶν διαπραγματειῶν τούτων εἶναι καὶ αἱ ἀξιώσεις τῶν Τούρκων ὑπὲρ τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν καὶ αἱ τῶν Ἑλλήνων ἀπαιτήσεις περὶ τῶν κτημάτων ὅσα οἱ Τούρκοι τοὺς ἐδήμυσαν· περὶ ὧν θέλει κρίνῃ καὶ συναποφασίσῃ τελέως μία μικτὴ ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἐξ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν, ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν μεσιτείαν τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Τέλος τὸ ζήτημα τὸ περὶ σχέσεων τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν Πόρταν τῶν ἐκ τῆς μεσιτείας προερχομένων, εἵπαμεν καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ ὑπομνήματος τοῦδε ὅτι μόνον ἐκ τοῦ δοθησομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπικρατικοῦ σχηματισμοῦ δύναται νὰ λυθῇ. Ἐὰν ἡ ἐπικράτεια ἔχῃ ἐν ἑαυτῇ, ἐκ τῆς προσηκούσης ἐκτάσεως, στοιχεῖα καὶ πόρους πρὸς τὴν ὄντως ἀνεξαρτησίαν, τότε καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν συνίστανται οὕτως, ὥστε νὰ ᾔναι ἀδύνατος αὕτη νὰ πράττῃ οὐδὲν ἐναντίον τῆς ἀφαλείας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν γενναίων βουλευμάτων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.

*Διακοίνωσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν
πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.*

Πόρῳ, 9 ὀκτωβρίου 1828.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀξιοῦνται νὰ δηλώσωσι τῷ Ἐξοχωτάτῳ Κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος ὅτι ἔλαβον τὰς προφορικὰς αὐτοῦ μηνύσεις τῆς τε 16 (28) Σεπτεμβρίου καὶ τῆς 20 Σεπτεμβρίου (2 ὀκτωβρίου), μετὰ τῶν διαφορῶν ἐκθέσεων καὶ καταλόγων πολιτειογραφικῶν, ἀνηκόντων εἰς τὰ παρ' αὐτῶν συζητούμενα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι, χωρὶς νὰ προσμείνωσι τὰ ἀγγελλόμενα παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐξοχώτητος συμπληρώματα τῶν ῥηθέντων ἐγγράφων, ἀπευθύνουσι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὴν ὧδε συναπτομένην τῶν ζητημάτων σειράν, (*) ὡς ὁδήγημά τι εὐκολώτερον πρὸς ἀνέυρεσιν πάντων ὅσα αὐτοὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ δυνηθῶσι τάχιον νὰ διακρίνωσιν, ὑπ' ὅψιν λαβόντες. Καὶ μεταξὺ μὲν τῶν ζητημάτων τούτων, ὁμολογοῦσιν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ, ἤδη λελυμένα ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει ὑπὸ τῶν ἐγγράφων ἃ ἔλαβον· ἀλλὰ πεποιθασιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπαντῶσα καὶ πάλιν αὐτὰ μετὰ τῶν εἰσέτι αὐτῶν ζητημάτων, θέλει δυνηθῆ νὰ κατανοήσῃ πλεονέκτερον τὸν λογισμὸν τῶν ἀντιπροσώπων, καὶ ἐκ τούτου νὰ οἰκονομήσῃ οὐκ ὀλίγον καιρόν.

*Ῥηματικὴ δήλωσις τοῦ Ἐξοχ. Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος
πρὸς τοὺς ἐξοχ. ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν.*

Πόρῳ, $\frac{13}{30}$ ὀκτωβρίου 1828.

Ὁ Πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, προθυμηθεὶς

(*) Εὐρίσκονται ταῦτα πρὸ τῶν οἰκείων ἀποκρίσεων ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ προσορτιμμένῳ εἰς τὸ ἐπόμενον ἐγγράφον.

κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἐξοχωτάτων ἀντιπροσώπων τῶν συμμά-
χων Αὐλῶν τὴν ἐκφρασθεῖσαν πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ῥηματικῆς δη-
λώσεως τῆς 9 τοῦ φθίνοντος, ἐμελέτησε μὲν τὰ προβληθέντα αὐτῷ
εἰκοσιοκτὼ ζητήματα πρὸς πορισμὸν τῶν λεπτομερῶν ἱστορήσεων
περὶ πάντων τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς Λονδινείου συνθήκης ἀποβλε-
πόντων, ἐζήτησε δὲ παρὰ τοῦ Πανελληνίου τὰς ἱστορήσεις, καὶ λα-
βὼν περὶ πάντων τὰς διαλήψεις καὶ γνώμας αὐτοῦ, ἔρχεται νὰ
βάλλῃ σήμερον ὑπ' ὄψιν τῶν Ἐξοχωτάτων ἀντιπροσώπων τὰς ἀπο-
κρίσεις πρὸς τὰ εἰκοσιοκτὼ ζητήματα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν δὲν ἀγνοοῦσι τὴν ἐκ τῶν
νῦν περιστάσεων προκύπτουσαν μεγάλην δυσκολίαν τῆς προκειμένης
ἐργασίας, καὶ βέβαια θέλουσιν ἐπινεύσῃ ὅτι ἀδύνατον ἦτον εἰς τὴν
Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐπὶ τῆς παρούσης ὥρας νὰ δώσῃ εἰς τὰς
πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις τὸ ἐντελὲς ἀξιόχρεον καθ' ὅλα τὰ
μέρη. Ἐπίσης θέλουσιν ἐννοήσῃ, ἐλπίζομεν, καὶ τοὺς λόγους εἰς
οὓς ὁ Πρόεδρος ἐπιστηριζόμενος ἐπρόβαλε τὰς περὶ ὁροθεσίας βά-
σεις, τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐξαίτεται παρὰ τῆς ἰσχυρᾶς μεσι-
σιτείας τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ οὐδὲ παύσει ἀπεκδεχομένη ἐκ
τῆς σοφῆς αὐτῶν βουλῆς τε καὶ πολιτείας.

Ἐλπίζει δὲ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὅτι ἔχοντες ἤδη οἱ κύριοι ἀν-
τιπρόσωποι ὑπ' ὄψιν τὰς ἡμετέρας ἀποκρίσεις πρὸς τὰ εἰκοσιοκτὼ
τοῦ συνεδρίου συζητήματα, δὲν θέλουσι βραδύνη νὰ ἀνοίξωσι τὰς δια-
σκέψεις αὐτῶν καὶ φανερώσωσι τὰς ἐπιτραπείας εἰς αὐτοὺς παρὰ
τῶν Αὐλῶν γνώμας πρὸς εὐκόλυνσιν καὶ ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐκτελέ-
σεως τῆς Λονδινείου συνθήκης.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Πρόεδρος ἰδίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐπιμελη-
θεὶς ἐκ παντὸς τρόπου τὸ σπεῦσαι τὸ σπουδαζόμενον, εὐελπὺς προσ-
δοκᾷ τὴν ἀντίσπευσιν τῶν κυρίων ἀντιπροσώπων ὑπὲρ τελέσεως τοῦ
σωτηρίου ἔργου τοῦ ποθεινοτάτου τῷ τε Ἑλληνικῷ ἔθνει καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἀνθρώποις.

Πρῶτον ζήτημα· α Ποία ἦτον πρὸ τοῦ 1821 ἡ ἀντίστοιχος

» πληθὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν κατοίκων εἰς ἐκάστην διαί-
 » ρεσιν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος; Καὶ ποία εἶναι
 » σήμερον;

Πρὸς τὸ ἀποκριθῆναι κατηγορικῶς περὶ τούτου, ἔδει πρότερον
 διορίσαι τὴν ἑκτασιν τῆς Στερεᾶς καὶ τὰς νήσους ἐξ ὧν συνίσταται
 ἡ ἐν τῷ ζητήματι σημαινομένη Ἑλλάς.

Ἀν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὰ ἔτι σωζόμενα
 μνημεῖα καὶ εἰς τὰς γνώμας τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν γεωγράφων,
 ἡ ἑκτασις τῆς γῆς ταύτης ὁρίζεται πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν
 τῆς Βοιούσης, ἀνατρεχούσης τῆς γραμμῆς μέχρι τῶν πηγῶν αὐτῆς,
 καὶ διὰ τῶν ὀφρύων τῶν τε ὀρέων Ζαγορίου καὶ Μετσόβου καὶ τοῦ
 Ὀλύμπου, φθανούσης εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

Περὶ δὲ τῶν νήσων, ἐκ τε τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῶν μνημείων
 καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν πάντων μαρτυρεῖται ὁμοίως ὅτι καὶ ἡ Κύπρος
 καὶ ἡ Ρόδος καὶ πολλὰ ἄλλαι νῆσοι, ἀποσπάσματα εἰσὶ τῆς
 Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἡ ἐνεστῶσα προσωρινὴ κυβέρνησις, ἀρμοζομένη πρὸς τὰς
 πράξεις τῶν τριῶν τοῦ ἔθνους συνελεύσεων, ὀφείλει νὰ λογισθῇ τὴν
 Ἑλλάδα συνεστῶσαν ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῶν κατὰ τὸ 1821 ἡ
 καὶ σήμερον ἔτι ὑποκειμένων μὲν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, λαβου-
 σῶν δὲ τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ ἐχουσῶν τὸ πλεῖστον τῶν
 ἐγκατοίκων, Χριστιανούς λαλοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Χωρὶς ὅμως ν' ἀκολουθήσωμεν μετ' αὐστηρᾶς ἀκριβείας τὴν κατὰ
 τὴν βᾶσιν ἐκείνην χαρακτέαν ὀροθετικὴν γραμμὴν, θέλομεν ἐκθέσθαι
 ὅσας διαλήψεις ἐκ πάσης τῆς δυνατῆς ἐπιμελείας ἠδυνήθημεν νὰ
 συλλέξωμεν πρὸς λύσιν τοῦ πρώτου ζητήματος.

Ἡ μὲν Πελοπόννησος δὲν ἦτον διχρημένη διοικητικῶς, ἀλλ' εἰς
 βεζίρης τὴν ἐκυβέρνηα σύμπασαν.

Ἡ δὲ Στερεὰ Ἑλλάς διήρχετο εἰς σαντζάκια πέντε, ἥτοι

α'. Τὴν Εὐβοίαν.

β'. Τὰ Τρίκαλα.

γ'. Τὴν Ναύπακτον.

δ'. Τὸ Κάρλελι.

έ Τὰ Ἰωάννινα.

Αἱ δὲ νῆσοι, ἐξαιρουμένων τῶν ὑποτεταγμένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καπιτάν Πασᾶ, εἶχον ἀνωμαλωτέρας τὰς διοικητικὰς διαιρέσεις. Ἀλλ' ὅμως σημειοῦνται αὗται ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου πληθους τῶν κατοίκων.

ΝΗΣΟΙ.	ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.
Ζέα.	5,000	»	»	»
Θερμία.	4,500	»	»	»
Σίφνος	6,000	»	»	»
Σέριφος	2,000	»	»	»
Κίμνηλος	1,000	»	»	»
Μῆλος.	5,000	»	»	»
Πολύκανδρος	1,000	»	»	»
Σίκινοσ	600	»	»	»
Ἰος.	5,000	»	»	»
Σαντωρῆνη.	17,000	»	»	»
Ἀνάφη.	700	»	»	»
Κάσος.	6,000	»	5,000	»
Ἀστυπалаία	3,000	»	»	»
Πάτμος	5,000	»	»	»
Ἀμοργός	3,500	»	»	»
Νάξος.	13,000	»	»	»
Πάρος.	7,000	»	»	»
Ἀντίπαρος.	200	»	»	»
Μύκωνος	5,500	»	»	»

Αὗται αἱ δεκαεννέα νῆσοι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καπιτάν Πασᾶ.

Σάμος	2,500	»	»	»
-----------------	-------	---	---	---

Αἱ πόδεςοδοι ταύτης ἦσαν ἀπονενεμημέναι εἰς τὸν Σιχουλισλάμην.

ΝΗΣΟΙ.	ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
	Χριστιανοί.	Τεῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τεῦρκοι.
Τήνος	28,000	»	»	»

Ταύτης αἱ πρόσδοι ἀνῆκον εἰς ἓνα τῶν Οὐλεμάδων, Βελιζαδὲ Ἐφέντην λεγόμενον, μετὰ θάνατον τοῦ ὁποίου ὁ Σουλτάνος ἐκ νέου τὴν ἀνελάμβανε καὶ ἀπένεμε.

Ἄνδρος	16,000	»	»	»
Σύρα	4,500	»	»	»

Τούτων αἱ πρόσδοι ἀνῆκον εἰς μίαν τῶν Σουλτανῶν, μετὰ θάνατον τῆς ὁποίας διωκοῦντο ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ νομισματοκοπέου.

Λέρος	5,000	»	4,000	»
Κάλλιμνος	6,000	»	4,800	»
Νήσειρος	4,000	»	3,300	»
Ἰηλος	3,000	»	2,800	»
Καλιαί	1,200	»	»	»
Σύμη	8,000	»	4,500	»
Σκάρπαθος	7,500	»	»	»
Καστελόριζον.	2,500	»	»	»

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς τε Λέρου καὶ τῶν ἐπομένων νήσων ἡλαττώθη ἐκ τῆς φυγῆς. Διωκοῦντο δὲ αἱ ὁκτὼ αὗται νῆσαι ὑπὸ τοῦ Μπέγη τῆς Ρόδου.

Κρήτη	160,000	»	90,000	»
-----------------	---------	---	--------	---

Ἡ νῆτος αὕτη διωκεῖτο ὑπὸ ἐνὸς Πασᾶ τριῶν τουρίων, ὑποτεταγμένου εἰς τὸν Σουλτάνον. Ὁ πόλεμος καὶ ἡ πανώλης τῇ ἑκαμυαν μεγάλῃν φθοράν. Ἡ ἐνεστῶσα ποσότης τοῦ πληθοῦς σημειοῦται κατὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν νεαρῶτατα ἐμείθεν ἐλθόντων.

Ἡλιοδρόμια	300	»	»	»
Σκίαθος	1,500	»	»	»
Σκύρος	2,500	»	»	»
Χίος	120,000	1,100	60,000	800

Πρὸ τοῦ 1821 ὑπῆρχον εἰς τὴν Χίον περὶ τοὺς 70 Ἑβραίους. Ἐκ δὲ τῶν σωζομένων 90,000 Χίων πολὺ μέρος κατέφυγον εἰς Σύραν.

ΝΗΣΟΙ.	ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
	Χριστιανοί.	Τούρκοι.	Χριστιανοί.	Τούρκοι.
Σκόπελος	7,000	»	»	»
Τρίκερι.	1,700	»	1,300	»
Ἡ Χερσόνησος Τρίκερι, καί τοι ἀνήκουσα εἰς τὴν Θεσσαλικὴν Μαγνησίαν, ὑπήγετο ἑμῶς εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καπιτάν Πασᾶ.				
Ψαρά	8,000	»	5,000	»
Σαλαμίν	4,000	»	»	»
Αἴγινα.	3,000	»	»	»
Σπέτσαι	8,000	»	»	»
Ύδρα	16,000	»	»	»
Πόρος	7,000	»	»	»

Δισχίλιοι Ψαριανὸι εὐρίσκονται πρόσφυγες εἰς Αἴγινα. Αὗται δ' αἱ ἐξ νῆσοι ἐξευσιάζοντο ὑπὸ τοῦ Καπιτάν Πασᾶ.

Πίναξ ἀναγερόμενος εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα, ἥτοι ἀντίστοιχος ποσότης τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων κατοίκων.

Σημ. Ἰστέον καὶ πάλιν ὅτι οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ ὡς ἐπὶ τὸ ἐγγιστον μόνον δίδονται, μὴ γενομένου δυνατοῦ εὐρεῖν γεωμετρικωτέρους.

Πελοπόννησος.

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
Χριστιανοί.	Τούρκοι.	Χριστιανοί.	Τούρκοι. (*)
458,000	47,750	400,000	

(*) Πιθανὸν νὰ μείνωσιν ἐξ αὐτῶν ὀλίγα τινὰ μένον ἄτομα μετὰ τὴν κένωσιν τῶν Πατρῶν καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων.

Στερεά.

Σαντζάκιον τῆς Εὐρίππου ἢ Εὐβοίας, περιέχον τὴν Ἀττικὴν, Θήβας, Λεβαδίαν, Εὐβοίαν, Τουρκοχώρι, Βουδουνίτσαν, Ζητούνι,

Ταλάντι, Σάλωνα, Λιδωρίκι καὶ Μαλανδρινόν ἢ Ἀττικὴν, Βοιωτίαν, Λοκρίδα Ὀπουντίαν, Εὐβοίαν, Φωκίδα, Δωρίδα, καὶ μέρος Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν.

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.
156,775	13,360	113,750	6,730

Σαντζάκιον τῶν Τρικάλων, περιέχον ὅλην σχεδὸν τὴν Θεσσαλίαν, ἢ κατὰ τὰς νεωτέρας ὀνομασίας, τὰ Τρίκαλα, Χάσια, Κράττοβα, Κλινόροον, Ἀσπροπόταμον, μέρος τῶν Ἀγράφων, Φέρσαλα, Γοῦρα, Ἀρμυρόν, Βελεστίνον, Βῶλον, Ἀγείαν, Ζαγοράν, Ὀλυμπον, Ἐλασσῶνα, καὶ Μολλαλίκιον.

247,560	38,525	239,000	35,500
---------	--------	---------	--------

Σαντζάκιον Ναυπάκτου, περιέχον Βενέτικον, Κράβαρι, Ἀπόκουρον, Καρπενήσι, Δομοκόν, καὶ Πατρατζίκι ἢ μέρος Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν, Αἰτωλίαν ἐπικτήτον, καὶ μικρόν τι τῆς μεσημβρινῆς Θεσσαλίας.

53,075	5,445	37,600	4,470
--------	-------	--------	-------

Σαντζάκιον Κάρλελι, περιέχον Μεσολόγγιον, Ἀνατολικόν, Ζυγόν, Βλοχόν, Ξερόμερον, Βόνιτσαν, καὶ Βάλτον ἢ τὴν κυρίως Αἰτωλίαν καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν.

38,000	2,060	21,550	250
--------	-------	--------	-----

Τὸ μέρος τοῦ Σαντζακίου τῶν Ἰωαννίνων, τὸ περιέχον τὰς ἐπαρχίας Ῥαδοβίτσι, Ἄρταν, Πρέβεζαν, Λάμαρι, Λακκιά, Σούλι, καὶ Μαλακάσι ἢ Ἀμφιλοχίαν, Σελληίδα, καὶ Ἀθαμανίαν.

62,200	3,500	44,260	1,900
--------	-------	--------	-------

Δεύτερον ζήτημα. α Ποσος ὡς ἔγγιστα ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τὰς

» περιστάσεις ἐλθόντων εἰς καταφυγὴν ἐκ τῶν ὑπερισθμίων τόπων ;
 » Καὶ ἐκ ποίων μερῶν εἰσὶν ἕκαστοι ; »

Ὡς ἀδύνατον ὑπάρχει τὸ ὑποδεῖξαι καὶ ἐπὶ τὸ ἐγγιστον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ ἐλθόντων. Τὸ ὅλον τῶν ἡπειρωτῶν, ἔτι δὲ καὶ νησιωτῶν, τῶν διὰ τὰς περιστάσεις ἀναγκασθέντων παραιτῆσαι τὰς ἐστίας αὐτῶν, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ ὡς ἐγγιστα ἐκ τῆς θεωρίας τῶν προεμφανισθέντων πινάκων. Πόσοι δ' ἐξ αὐτῶν κατέφυγον εἰς Πελοπόννησον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσωμεν. Ἀλλὰ καὶ γνωρίσαντες ἂν, δὲν ἡδυνάμεθα πλεόν σήμερον ν' ἀκριβώσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν μετέπειτα καὶ ἐκ τοῦ καταφυγίου τούτου ἀλλαχόσε μεταδόντων διὰ τὸν ἐπιπεσόντα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κατοίκους τῆς Πελοποννήσου κίνδυνον.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ εἰλικρινὴς αὕτη ὁμολογία εἶναι προτιμητέα ὑποθετικῶν ὑπολογισμῶν, εἰς οὐδὲν σαφὲς καὶ βέβαιον ἐπιστηριζομένων.

Τρίτον ζήτημα. « Εἰς ἑκάστην τῶν εἰρημένων τοπικῇ διαίρεσιν,
 » ποῖον τὸ ἐπικρατοῦν ἐπάγγελμα ἐν τῷ λαῷ ; »

Τὸ ἐπικρατοῦν ἐπάγγελμα ἐν τῷ λαῷ ἑκάστου μέρους πολὺ ἐξήρηται ἐκ τε τῆς θέσεως καὶ φύσεως τοῦ τόπου, καὶ ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς καταδυναστείας ἣν κατεδυναστεύθησαν ἢ καὶ σήμερον καταδυναστεύονται οἱ κάτοικοι.

Οἱ μὲν ὄρεινοὶ εἰσὶν ἢ ποιμένες ἢ πολεμισταί. Οἱ δὲ πεδινοὶ ὅλοι ἤθελον ἐργάζεσθαι τὴν εὐφροωτάτην αὐτῶν γῆν, ἐὰν δὲν ἠναγκάζοντο ὑπὸ τῶν καταπίεσεων πολλάκις νὰ παραιτῶσι τὸ ἄροτρον, καὶ λαμβάνοντες τὰ ὅπλα νὰ ζητῶσιν ἀσφάλειαν εἰς τὰ ὄρη. Τὰ κατωκημένα παράλια τῆς στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, ἔχουσι ναυτικούς καὶ πραγματευτάς.

Αὕτη μόνη σαφὴς ἀπόκρισις πρὸς τὸ τρίτον ζήτημα.

Δίδοντες δὲ τὸν πίνακα τὸν ἐνδεικτικὸν τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐπαγγέλματος ἐν τῷ λαῷ ἑκάστου διατμήματος, προσημειοῦμεν ὅτι οὐδ' ἰσχύσαμεν νὰ τὸν φέρωμεν εἰς ὅσην ἀκρίβειαν ἐποθοῦμεν· διότι καὶ ἐν διάτμημα πολλάκις δὲν ἔχει πεδιάδας καὶ παράλια μόνον, ἀλλὰ

καὶ ὀρεινὰ μέρη· ὅθεν καὶ πολλάκις ἀπηντήσαμεν ἐν τῷ αὐτῷ διατμήματι καὶ ποιμένας καὶ γεωργούς καὶ ναυτικούς, σχεδὸν ἰσαλλήλους τὸν ἀριθμόν. Ἀλλ' ὅμως ἵνα δείξωμεν ὅσον ἦτον δυνατὸν τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν ἐνὸς ἐπαγγέλματος, πρῶτον ἀναφέρομεν τὸ πλατύτερον ἀσκούμενον παρὰ τῶν κατοίκων.

Φέρει δὲ ὁ πίναξ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα ἐγγὺς τῶν νεωτέρων, διότι πολλάκις ταῦτα μὲν δὲν εὐρίσκονται εἰς τοὺς χάρτας, τὰ πρῶτα δὲ εἰσι γνωστότερα.

Δὲν μνημονεύομεν ἐν τῷ πίνακι τὰς τουρκικὰς διαιρέσεις (τὰ σαντζάκια), ἵνα ἀποφύγωμεν τὰς παρεμβολάς. Ἡ Ἀκαρνανία καὶ ἡ Αἰτωλία, λόγου χάριν, αἱ συνιστῶσαι τὴν ἐπαρχίαν τὴν ὀνομαζομένην Κάρλελι, πολλάκις ἡνόνοντο διοικητικῶς μετὰ τοῦ σαντζακίου τῆς Εὐρίππου, ἐν ᾧ ἡ Δωρὶς καὶ ἡ Λοκρὶς, ἐμβεβλημέναι εἰς τὸ Κάρλελι, πάντοτε σχεδὸν διωκοῦντο ὑπὸ τοῦ Πασᾶ τῆς Ναυπάκτου.

Εἶχε δὲ καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν διατμημάτων ἔτι παραδοξοτέρας ἐμφάσεις· οἷον ὁ Βοϊβόδας τῶν Ἀχαϊκῶν Πατρῶν εἶχεν ὑπ' αὐτῷ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κιουτσειοῦκ Μάνης εἰς τὸ ἔσχατον τῆς Μεσσηνίας, ἐν ᾧ τὰ διὰ μέσου διηροῦντο καὶ ὑπήγοντο εἰς διαφόρους δικαιοδοσίας.

Πίναξ ἀναφερόμενος εἰς τὸ τρίτον ζήτημα.

Στερεὰ Ἑλλάς, ἦτοι τὰ εἰς σαντζάκια.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ.		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ
Ὄνόματα ἀρχαῖα.	Ὄνόματα νεώτερα.	ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
Ὀλυμπος καὶ Ὅσσα. . .	Κίσσαβος.	Ποιμένες πολεμικοί.
Πεδιάς τῆς Θεσσαλίας.		Γεωργοί.
Μαγνησία Θεσσαλική. .	Χωρία τοῦ Βώλου. .	Τεχνῖται, ναυτικοί, ποιμένες.
Ααμία.	Ζητούνη.	Τεχνῖται, ναυτικοί, ποιμένες.
Φθιώτις.	Πατρατζίκι.	

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ.		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ
Όνοματα ἀρχαῖα.	Όνοματα νεώτερα.	ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
Λοκρίς	Βουδουνίτσα	} Γεωργοί, τεχνῖται.
	Ταλάντι	
Βοιωτία	Λεβαδία, Θῆβαι . .	Όμ.
Ἀττική		Όμ.
Φωκίς	Σάλωνα	Όμ.
Δωρίς καὶ Λοκρίς . . .	Λιδωρίκι Μαλανδρί- νον, Κράβαρι . .	Όμ., ποιμένες, πε- ριεπαῖται.
Αἰτωλία	Βενέτικον	Γεωργοί.
	Μεσολόγγιον. . . .	Ναυτικοί, ἀλιεῖς.
	Ἀνατολικόν	Τεχνῖται.
	Ζυγός	Γεωργοί.
	Ἀπόκουρον	Όμ., ποιμένες.
	Καρπενήσι	Γεωργοί, ποιμένες, τεχνῖται.
	Βλοχός	Γεωργοί, ποιμένες.
Ἀκαρνανία	Ξερόμερον	Γεωργοί, ἀρματωλοί.
	Βόνιτσα	Όμ. όμ.
	Βάλτος	Όμ. όμ.
Ἀμφιλοχία	Ῥαδοδίτσι	Όμ., όμ. ποιμένες.
	Λάμαρι	Όμ., τεχνῖται. (*)

(*) Εὐρίσκονται ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀργεῖς καὶ τινες τεχνῖται καὶ ἔμποροι.

Σελλήτις	Σούλι	Πολεμισαί, ποιμένες.
	Τζουμέρκα	} Ποιμένες, τεχνῖται, γεωργοί.
	Ἀσπροπόταμον. . .	
	Μαλακάσι	
	Ζαγόρι	
	Ἄγραφα	

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ.

Ὄνόματα ἀρχαῖα.

Ὄνόματα νεώτερα.

Πελοπόννησος, ἐπαρχία μόνη.

Ἀχαΐα	Πάτραι	Γεωργοὶ, ἔμποροι, τεχνῖται, ποι- μένες.
	Βοστίτσα	
	Καλάβρυτα	
Ἠλις	Γαστούνη	Τεχνῖται, ποιμένες.
	Πύργος	Ὅμ., ἔμποροι.
Μεσσηνία	Ἀρκαδία, Νεόκαστρον, Μοθώνη, Κορώνη, Νησί, Καλαμάτα	Γεωργοὶ, ἔμποροι, ποιμένες.
Μεσσηνία	Κιουτσίουκ Μάνη, Ἀνδροῦσα, Ἰμλά- κικα, Λεοντάρι.	
	Δυτικὴ Μάνη . . .	Πολεμικοὶ, ναυτικοί.
	Ἀνατολικὴ Μάνη.	
Λακωνία	Μονεμβασία . . .	Γεωργοί.
	Μιστράς, Πραστός.	Ὅμ., ποιμένες.
Ἀρκαδία	Ἅγιος Πέτρος, Τρι- πολιτσά.	Γεωργοὶ, ποιμένες, τεχνῖται.
	Φανάρι	
Ἀργολίς	Ἄργος	Γεωργοὶ, ἔμποροι.
	Ναύπλιον	
Κόρινθος	Κόρινθος	Ὅμ., ποιμένες.

Νῆσοι.—Κρήτη.

Κίσσαμος	Κίσσαμος	Γεωργοί, τεχνῖται.
Αἴλιος	Σέλιος	Ὅμ.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ.

Ὄνόματα ἀρχαῖα.

Ὄνόματα νεώτερα.

Κυδωνία	Χανιά	Ἐμποροὶ, τεχνῖται, γεωργοί, ποι- μένες.
Πανοικία	Σφακιά.	Ποιμένες, ναυτικοί.
Ἄπτερα	Ἀπρίκορνα	Γεωργοί, τεχνῖται.
Ραΐθυμος.	Ρέθυμον	Ἐμποροὶ, τεχνῖται, γεωργοί.
Λάμπεια.	Ἅγιος Βασίλειος . .	Γεωργοί, ποιμένες.
Πάνακρος	Ἄμαρι.	Ὅμ., ὄμ.
Αὐλοπόταμος	Μηλοπόταμον . . .	Γεωργοί, ποιμένες, τεχνῖται.
Κνωσσός	Μαλδίζα.	Γεωργοί, ποιμένες.
Οἰκόλειον	Κάνδια	Ἐμποροὶ, ὄμ., ὄμ.
Φαιστός.	Πριάτινα.	Γεωργοί.
Καινόν	Καινούρια	Ὅμ.
Γόρτυνα.	Μονοφάτσι.	Ὅμ.
Ἀρκαδία	Ῥιζόκαστρον	Ὅμ., τεχνῖται.
Ἱερὰ πέτρα	Ἱερόπετρον	Ὅμ., ὄμ.
Χερρόννησος.	Πεδιάδα.	Ὅμ.
Πέτρα	Μιραβέλλα.	Ὅμ., ὄμ.
Λάσαιον.	Λασίθι.	Ὅμ. ποιμένες.
Κοίτιον.	Σιτιά.	Ποιμένες, γεωργοί.

Εὐβοία.

Εὐβοία.	Εὐριππος.	Γεωργοί, ποιμένες, ναυτικοί.
-----------------	-------------------	---------------------------------

Αἰγαῖον.

Χίος.	Γεωργοί, ἔμποροι, ναυτικοί.
---------------	--------------------------------

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ.		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ
Όνόματα ἀρχαῖα	Όνόματα νεώτερα.	ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
Σάμος	Όμ., όμ., όμ.	
Άνδρος.	Γεωργοί, ναυτικοί.	
Τήνος	Όμ.	
Νάξος	Όμ.	
Σαντορήνη.	Γεωργοί, ναυτικοί.	
Ίος	Όμ.	
Ύδρα.	Ναυτικοί, έμποροι.	
Σπέτσαι	Όμ., όμ.	

Έν γένει οί γεωργοί είναι περισσότεροι εις όσας νήσους ύπάρχει έργάσιμος γή· όπου δὲ λείπει, καθώς εις τὰς μικροτέρας μάλιστα νήσους, οί ναυτικοί είναι περισσότεροι.

Τέταρτον ζήτημα. « Ποία ύπήρχε πρὸ τοῦ 1821 ἡ ἀναλογία » τῶν ιδιοκτησιῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων εις ἕκαστον μέρος; Καὶ » ποία ἦτον ἡ κατάστασις καὶ ἀξία τῶν Τουρκικῶν κτημάτων;

Πρὸς ἀπόκρισιν, θέλομεν ἀνακεφαλαιώσῃ τοὺς ἤδη διακοινωθέντας πίνακας, προστιθέντες αὐτοῖς όσας ιστορήσεις ἡδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν μετὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν.

Δοτικὴ Ἑλλάς.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ.		ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
	Ἑλληνικά.	Τουρκικά.	
Κράβαρα . . .	87,000		
Βενέτικον . . .	29,400	24,600	ὡς 5 πρὸς 4 περίπου.
Ἀπόκουρον . . .	55,170	2,100	» 26 1/4 πρὸς 1 »
Καρπενήσι . . .	10,890	1,400	» 8 πρὸς 1 »
Ἄγραφα. . . .	173,700		
<i>Εἰς μεταφορὰν,</i>	356,160	50,500	

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ.		ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
	Ἑλληνικά.	Τουρκικά.	
Μεταφορά,	356,160	50,500	
Ζυγός . . .	83,250	20,300	» 4 1/4 πρὸς 1 »
Μεσολόγγι . .	(*) 29,400	1,280	» 23 πρὸς 1 »
Ἀνατολικόν . .	46,150	6,550	» 7 πρὸς 1 »
Ξερόμερον . . .	170,200	3,000	» 56 3/4 πρὸς 1 »
Βλοχός	66,000	75,000	» 93 πρὸς 15 »
Βόνιτσα	100,300		
Βάλτος	91,200	1,500	» 60 πρὸς 1 »
Ἀσπροπόταμον .	28,000		
Ῥαδοβίτσι . . .	(**) 208,000	950,000	» 1 πρὸς 4 1/2 »
καὶ Ἄρτα . . .			
Δάμαρι	18,000		
Πρέβεζα	10,000		
Σούλι, Μπούτσα- ρι ἡ Τσερε- κόβιστα.	400,000	20,000	ὥς 20 πρὸς 1
Κατσανοχώρια	30,000		
Ὅλον,	1,636,780	1,285,730	

(*) Ἡ διαφορὰ ἡ εὐρίσκειμένη περὶ τὴν ποσότητα τῶν στρεμμάτων τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν Ζυγοῦ, Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικοῦ, μεταξὺ τοῦ προδιακοινωθέντος πίνακος καὶ τῆς παρούσης ἀποκρίσεως, προέρχεται ἐκ τοῦ πορισμοῦ νεωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων ἱστορήσεων. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἐκ τῶν σημειουμένων κατὰ τὸν Ζυγὸν 20,300 στρεμμάτων ὡς τουρκικῶν ιδιοκτησιῶν, 6,000 περίπου, χριστιανικαὶ πρότερον εὑρεσθαι, ἤρπαιον παρὰ τῶν Τούρκων τῷ 1770, ὅτε οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ἐπανεστάτησαν κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Ἰποταχθέντες συνέθεντο μὲν πρὸς τοὺς Τούρκους τὰ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς κτήσεως αὐτῶν, ἀλλ' οἱ Τούρκοι πατήσαντες τὰς συνθήκας, ἐκυρίευσαν τὰ χριστιανικὰ κτήματα.

(**) Αἰτία τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἄρτης μεγάλης ἀσυμμετρίας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν κτημάτων εἶναι ἡ παρὰ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ βίαια ἀρπαγὴ τῶν χριστιανικῶν ιδιοκτησιῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ.		ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
	Ἑλληνικά	Τουρκικά.	
	<i>Ανατολική Ἑλλάς.</i>		
Εὐρίππος (*) . . .	356,900	413,600	Ὡς 5 πρὸς 6 περίπ.
Ἄττική . . .	173,100	171,700	Ἰση ἀναλογία.
Θήβαι . . .	83,320	172,570	Ὡς 1 πρὸς 2 περίπ.
Λεβαδία . . .	368,125	95,800	» 4 πρὸς 1 »
Ταλάντι . . .	75,350	77,300	Ἰση ἀναλογία.
Τουρκοχώρι . . .	20,250	28,400	Ὡς 7 πρὸς 9 περίπ.
Βουδουνίτσα . . .	26,630	28,000	» 1 πρὸς 1 περίπ.
Σάλωνα . . .	56,360	16,600	» 3 1 2 πρὸς 1.
Λιδωρίκι . . .	70,000	10,000	» 7 πρὸς 1.
Μαλανδρίνον . . .	33,000	6,000	» 5 1 3 πρὸς 1.
Πατρατζίκι (**). . .	139,480	71,440	» 2 πρὸς 1 περίπ.
Ζητούνι . . .	126,310	150,280	» 3 4 πρὸς 1 »
Δομοκόν . . .	27,525	120,225	» 1 πρὸς 4 1 2.
Ἀρμυρόν . . .	76,090	61,075	» 7 1 2 πρὸς 6.
Μαγνησία Θεττα- λική . . .	75,000		
<i>Εἰς μεταφορὰν,</i>	1,733,440	1,322,000	

(*) Ἐκ τῶν 413,600 στρεμμάτων γῆς Τουρκικῶν τῆς Εὐρίππου, μέγα μέρος ἀνήκει εἰς τοὺς Χριστιανούς· διότι ἐξ αἰτίας τῶν βαρέων δεισμάτων καὶ ἀπείρων ἄλλων κακώσεων 24 χωρία Ἑλληνικά ἔχοντα περίπου 34,000 στρέμματα γῆς, ἐμβήκαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τουρκικῆς κυριότητος, ὑποχρεούμενα νὰ πληρώσωσι 20,000 γρόσια εἰς τὴν Πόρταν ἵνα ἔχωσι τὴν ἡσυχίαν των καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ φόρου καταναγκαστικούς.

(**) Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρατζικίου 71,440 στρεμμάτων τουρκικῆς γῆς, 6,000 περίπου εἰσὶ κτήματα Ἑλληνικά, ἀνήκοντα εἰς ἓνα πρόκριτον ὀνομαζόμενον Χατζῆ Χρῆστον Οἰκονόμου. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἡ Πόρτα ἐδήμεισε τὰς ιδιοκτησίας του, καὶ πάλιν τὰς ἀπέδωκεν εἰς τὰ τέκνα του, ἐπὶ ὑποχρεώσει νὰ πληρώωσι 5,500 γρόσια εἰς τὸν θησαυρόν.

ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ.

Ελληνικά.

Βουλρικά.

Μεταφορά,	1,733,440	1,322,000	
Ὀλυμπος .	3,445,000	760,000	} Διὰ τὰ μέρη ὅσα ἔλα- βον τὰ ὕπλα.
Νιόουστα .			
Μαδεμοχώρια			
Κασσάνδρα .			
Ὅλον,	5,178,440	2,082,900 (*)	

Περὶ τῆς Θεσσαλίας (τοῦ σαντζακίου Τρικάλων) δὲν δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος, διὰ τὰς περιστάσεις, νὰ δώσωμεν ἱστορήσεις σαφεῖς.

Πελοπόννησος	1,500,000	3,000,000	ὧς 1 πρὸς 2.
Κρήτη . .	1,520,000	2,280,000	» 15 πρὸς 22.
Χίος . . .	200,000	1,600	» 200 πρὸς 1 2.

Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου.

Ὅλη ἡ γῆ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀνῆκεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἄνευ ἐξαίρέσεως.

Πέμπτον ζήτημα. » Πόσος ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἀξία τῶν κτημάτων
» ὅσα, ὄντα πρότερον τῆς Πύρτας, τῶν βακουφίων, (ἀφιερωμάτων)
» τιμαρίων, καὶ ζιαμετίων, (στρατιωτικῶν φερούδων) καὶ προσώ-
» πων προικισμένων ἢ ἰδιωτῶν Ὀθωμανῶν, εἰσέρχονται σήμερον εἰς
» τὴν κυριότητα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας; καὶ κατὰ ποίαν ἀνα-
» λογίαν ἦσαν ταῦτα διηρημένα; »

Τά,τε εἰς τὴν Πόρταν ἀνήκοντα κτήματα, γνωστὰ ὑπὸ τῷ ὀνό-

(*) Ἡ μεταξὺ τοῦ προδιακοινωθέντος πίνακος καὶ τῶν τελευταίων ἱστορήσεων φαι-
νομένη διαφορά περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἑλλάδι γεωργουμένων κτη-
μάτων, προέρχεται διότι ἐνταῦθα ἐξετιμήθησαν εἰς στρέμματα καὶ οἱ ἀμπελῶνες,
ἐλαιῶνες, καὶ κῆποι.

ματι βακούφια, καὶ τὰ εἰς ιδιωτὰς Τούρκους, τσιφτιλίκια ὀνομαζόμενα, σημειοῦνται ἐν τῇ τετάρτῃ ἀποκρίσει, ὅπου μετροῦμεν τὰς Τουρκικὰς γαίας διὰ στρεμμάτων. Ἀλλὰ πόσα κτήματα ἦσαν τῆς Πόρτας, καὶ πόσα ιδιωτῶν Τούρκων, δὲν δυνάμεθα σαφῶς νὰ προσδορίσωμεν.

Τὰ δὲ τιμάρια καὶ ζιαμέτια, συνιστάμενα ἐκ δεκάτων, συνεποσοῦντο κατὰ μὲν τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, εἰς 265,870 γρόσια· κατὰ δὲ τὴν ἀνατολικὴν, ἐμπεριεχομένων καὶ τοῦ Ἀρμυροῦ, Δρομοῦ, Ὀλύμπου, Νικουστῆς, Μαδερμοχωρίων, καὶ Κασσάνδρας, εἰς 1,741,000· κατὰ δὲ τὴν Κρήτην, εἰς 1,500,000· καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, εἰς 2,500,000.

Ἀλλὰ κατὰ ποίαν ἀναλογίαν τὰ δέκατα ταῦτα ἦσαν διανενημένα, τοῦτο ὁλοτελῶς ἀγνοεῖται. Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἦσαν ἀπηλλαγμέναι τοῦ τοιοῦτου φόρου.

Ἑκτον ζήτημα. « Ποία ἦτον πρὸ τοῦ 1821 ἢ ὡς ἔγγιστα ἐκ τῶν τήμησις τῶν εἰσοδημάτων τῶν κτημάτων τούτων ; »

Ἀδύνατον εἶναι νὰ παρῆζωμεν τὴν ἐκτίμησιν τῶν εἰσοδημάτων τῶν ποτὲ κτημάτων τῆς Πόρτας καὶ τῶν Τούρκων ιδιωτῶν. Δύναται ὅμως νὰ εἰκασθῇ ὡς ἔγγιστα ἐκ τῆς ἐν τῇ τετάρτῃ ἀποκρίσει ὑποδείξεως περὶ τῶν ἐνοικίων τῶν γαιῶν.

Ἑβδομον ζήτημα. « Ἐκ ποίων στοιχείων συνίσταντο τὰ βακούφια, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ποῖα ἦσαν, ἀ. τὰ ἀμέσως ὑποκείμενα εἰς » τὴν διοίκησιν τῶν βακουφίων, β'. τὰ κατεχόμενα ὑπὸ ιδιωτῶν » Ὀθωμανῶν ἐπὶ δόσει τινὶ ἐτησίῳ, γ'. τὰ εἰς χεῖρας χριστιανῶν » ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, καὶ τέλος τὰ ἐξαρτάμενα ἐκ τζαμιῶν καὶ ἱερῶν » τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Τουρκίας ; »

Καθὼς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν κατὰ ποίαν ἀναλογίαν τὰ δέκατα διεμοιράζοντο εἰς τὰ τιμάρια καὶ ζιαμέτια κτλ., οὕτως ἀδύνατον ὑπάρχει νὰ μάθωμεν τὸ σαφὲς περὶ τῶν προκειμένων κτημάτων.

Ὁ γδοορ ζήτημα. « Πόσης ἀξίας ἡδύνατο νὰ ᾔηαι τὰ κτήματα
 » ὅσα, λογιζόμενα ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς μεγάλους Ὀθωμανούς,
 » ἦσαν ὁμῶς ἴδια χριστιανῶν πληρονόντων διὰ ταῦτα εἰς ἐκείνους,
 » φόρους τινὰς ἐτησίους; Καὶ ποία ἦτον ἡ συνήθης ἀναλογία τῶν
 » φόρων τούτων ἐφ' ἐκάστης τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐν τῷ παρόντι
 » ζητήματι καὶ τῷ προηγουμένῳ; »

Ὅρα τὴν τετάρτην ἀπόκρισιν περὶ τῆς ἐπαρχίας Πατρατζικίου
 καὶ τῆς Εὐβοίας. Ὑπῆρχον δὲ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ τοιαῦτα κτή-
 ματα, ἀμπελῶνες δηλαδὴ, πλὴν ὀλίγιστα. Τῶν δ' ἐπὶ τούτοις φό-
 ρων ἡ ἀναλογία, ἀνεύρετος, διότι προσδιωρίζετο μονοκοπῆς.

Ἐrrator ζήτημα. « Εἰς ποίους φόρους καὶ ἄλλα βάρη ὑπέκειντο
 » οἱ χωρικοὶ πρὸς τοὺς κυρίους τῶν γαιῶν; »

Οἱ ἐργαζόμενοι τὰς Τουρκικὰς γαίας ἐπλήρουν εἰς τοὺς κυρίους
 ὅσα προσδιωρίζοντο διὰ τῶν ἐνοικιάσεων. Ὅπου δὲ τῆς Ἑλλάδος
 ὑπῆρχον κτήματα μεγάλα, καὶ γαῖαι πολλαὶ ἐργάσιμοι, καὶ εὐκο-
 λία πρὸς ἐξαγωγήν τῶν προϊόντων, καὶ ὀλίγοι οἱ γεωργοί, ἐκεῖ καὶ
 αἱ συμφωνίαι τῶν ἐνοικιάσεων ἦσαν συμφερώτεραι εἰς τὸν γεωργόν.

Τρία δὲ μάλιστα εἶδη ἐνοικιάσεων ἐπεκράτουν ἐκ συνηθείας.

α'. Τὸ συντροφικόν, καθ' ὃ, ἀφαιρουμένων πρῶτον ἐκ τοῦ ἀκα-
 τεργάστου προϊόντος ὅλων τῶν ἐξόδων τῆς παραγωγῆς, καὶ τοῦ
 νενομισμένου δεκάτου, ἐλάμβανεν ἔπειτα καὶ ὁ κύριος καὶ ὁ σύντρο-
 φος ἔτι ἐν ἡμισυ ἕκαστος.

β'. Τὸ τριτάρικον, καθ' ὃ, ὅλα τὰ ἐξόδα τῆς παραγωγῆς ἦσαν
 εἰς βάρος τοῦ συντρόφου, τὸ δέκατον ἐπληρόνετο ἐκ τοῦ ἀκατεργά-
 στου προϊόντος, καὶ τὸ λοιπὸν διηρεῖτο εἰς ἐννέα μερίδια, ἐξ ὧν
 τρία μὲν ἦσαν τοῦ κυρίου, ἐξ δὲ τοῦ συντρόφου.

γ'. Τὸ γεώμορον ἢ ἡ ἀποκοπὴ, καθ' ἣν, τὰ ἐξόδα τῆς παραγω-
 γῆς καὶ τὸ δέκατον ἦσαν εἰς βάρος τοῦ συντρόφου, ὅστις ὤφει-
 λε προσέτι, εἴτε ἐγένετο εὐφορία εἴτε μὴ, νὰ δίδῃ εἰς τὸν κύριον,
 ἀντίτιμον τῆς ἐργασίμου γῆς ὅσον γέννημα ἐχρειάζετο αὐτὴ πρὸς

σποράν, διὰ δὲ τὰ ἐλαιόφυτα, τὰ δύο ἑβδομα τοῦ προϊόντος αὐτοῦ.

Εἰς τὸ ἐνοικιαστήριον προσδιωρίζοντο ἔτι ὅσα εἶχε νὰ ἀπαιτῇ ὁ κύριος παρὰ τοῦ συντράφου καὶ ἐκ τῶν ἄλλων καρπῶν.

Τὸ τριτάριον ὑπῆρχε τὸ συνηθέστερον. Εἰς τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἔλειπον γεωργοί, οἱ κτηματικοὶ Τοῦρκοι τοὺς εἵλκυον εἰς τὰ ὑποστατικά των διὰ τινων ὠφελημάτων, δανείζοντες αὐτοῖς, λόγου χάριν, μικρὰς χρηματικὰς ποσότητας ἵνα ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρείας αὐτῶν, ἢ δίδοντες μέρος τῶν ἐξόδων τῆς γεωργίας. Ἀλλ' αἱ ἀγγαρεῖαι εἰς τὰς ὁποίας οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι γεωργοὶ ὑπεβάλλοντο, ἀντεστήκοναν, καὶ ὡς τὸ πολὺ μεγάλως ὑπερέβαιναν τὴν ἀξίαν τῶν μικρῶν βοηθημάτων· ὡς ὅταν εἰσγάζοντο τὸ εὐφρόνιστον μέρος τοῦ ὑποστατικοῦ πρὸς μόνον ὄφελος τοῦ κυρίου, ὅπερ ἐλέγετο παρασπóρια· ὅταν ἠναγκάζοντο νὰ παρέχωσι τὰ ζῶα των εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ἀγαῖ, ἢ νὰ προσφέρωσιν, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ συμφωνίᾳ ὑποχρεώσεων, καὶ μέρος τοῦ καρποῦ τῶν βοσκημάτων αὐτῶν.

Οἱ δὲ χριστιανοὶ εἶχον καὶ πολλὰ εἶδη ἰδιοκτησιῶν, ἀνεγνωρισμένα παρὰ τῶν Τοῦρκων, ὡς ἀναντιρρήτως ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς τοῦ ναζούλ ἀβαριζ (ἐνοίκιον γῆς κατοικουμένης), καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ταπίων ἢ χοτζετίων, (κυρίων πιστωμάτων τῆς κτήσεως) ἐκδοδομένων παρὰ τοῦ σπαχῆ, βοῦξόδα, ἢ καδῆ, ὅσαςκις Ἕλληνας ἐπώλει εἰς ἄλλον Ἕλληνα ἢ Τοῦρκον τὸ ὑποστατικόν του.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἰσχυρότατοι πασάδες (οὐδὲ τοῦ Ἀλῆ, σατράπου τῶν Ἰωαννίνων, ἐξαιρουμένου) ὠχυροῦντο, ὡς καὶ οἱ ἰδιῶται, ἐκ τῶν ταπίων ἢ χοτζετίων ὅταν ἤρπαζον τὰς τῶν χριστιανῶν γαίας, περιβάλλοντες διὰ τούτου κάλυμμα καὶ νομιμότητα εἰς τὰς βιαιάς αὐτῶν πράξεις.

Αἱ αὐταὶ ἐνοικιαστικαὶ συμφωνίαι ἐγίνοντο καὶ μεταξὺ συντράφων καὶ κυρίων χριστιανῶν· ἀλλ' οἱ δεῦτεροι σπανίως ὑπέβαλλον τοὺς ὁμοθησικούς των εἰς ἐπιβαρεῖς ἀγγαρίας.

Δέκατον ζήτημα. « Ποῦτος ἦτον ἐν Ἑλλάδι ὁ τόκος τῶν χρημάτων πρὸ τοῦ 1821, καὶ ποία ἡ μεσαιά τιμὴ τῆς πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς τῶν κτημάτων; »

Ὁ Τουρκικὸς νόμος δὲν ἀπεδέχετο τόκον δανείου εἰμὴ μόνον ἐπὶ χρήμασιν ὀρφανῶν, ὅτε οἱ κριταὶ ἀνείχοντο τὰ 10 τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος.

Ὁ τόκος ἄρα τῶν χρημάτων, μὴ ὑπάρχων νομοθετημένος, παρήλλασσε φερόμενος ἀπὸ 12 εἰς 30 τοῖς ἑκατὸν, κατὰ τοὺς καιροὺς, τοὺς τόπους καὶ τὰς χρείας τῶν δανειζομένων.

Εἰς μὲν τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἡ ἐμπορία ὑπῆρχε τεταγμένη, ἐνεργὸς, καὶ ὑπὸ ξένην τινα προστασίαν, τὸ πρῶτον τίμημα, τὸ 12 τοῖς ἑκατὸν, ὠρίζετο πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ Εὐρωπαίους ἐμπόρους, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς μὴ ἐμπόρους, ὅσοι παρεῖχον τὰ πιστὰ ἐκ τῆς αὐτῶν πολιτείας καὶ καταστάσεως.

Τὸ δεύτερον δὲ, τὸ 30 τοῖς ἑκατὸν, ἐπεκράτει ἐπὶ περιστάσεων δεινότερων καὶ ὅπου τῆς Ἑλλάδος ὀλίγα κεφάλαια ἐκυκλοφόρουν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἀνθρώπους μὴ παρέχοντας ἱκανὴν τὴν ἀσφάλειαν.

Ἀλλ' εἰς τὰ μέρη ὅπου τὰ κυκλοφοροῦντα κεφάλαια δὲν ἦσαν σπάνια, καὶ ὅπου τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα δὲν ἡσφαλίζοντο μὲν ὑπὸ ξένης προστασίας, ἀλλ' οἱ χρηματοῦχοι ἐνεπίστευον εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τῶν δανειζομένων, ἐκεῖ ὁ τόκος ἀνέβαινεν εἰς 15 καὶ πολλάκις εἰς 18 τοῖς ἑκατὸν.

Ὅταν ὁ δανειστής, καλῶν τὸν χρεωφειλέτην ἐνώπιον τῶν Τούρκων κριτῶν, παρίστανεν ὁμολογίαν ὀρίζουσαν τὸν συμφωνηθέντα τόκον, χωριστὰ τοῦ κεφαλαίου, οἱ κριταὶ παντάπασιν ἀπέλυον τὸν χρεωφειλέτην τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων, ἐκτὸς ἂν τὸ κεφάλαιον ἀνῆκεν εἰς ὀρφανὰ. Ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ συνήθεια εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη νὰ ἀνανεώνωσι πᾶσαν ἐξαμηνίαν τὰς ὁμολογίας, προσθέτοντες τοὺς τόκους εἰς τὰ κεφάλαια.

Ζητῶν τις τὴν ἀξίαν τῶν ὑποστατικῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸ τοῦ 1821, δὲν πρέπει νὰ ὀδηγηθῇ ἐκ τῶν συμβαινόντων εἰς τὰς παραθαλασσίους πόλεις ὅπου συνυπῆρχον καὶ χρηματοῦχοι καὶ ἔμποροι καὶ τεχνῖται. Ἐκεῖ ἡ αἰτησις ὑπερέβαινε τὴν προσφοράν, καὶ ἦ, τε τιμὴ τῶν γηπέδων καὶ ἡ τῶν οἰκοδομῶν ἀνέβαινε καθ' ὅσον ἡῤα-
νον αἱ ἐκ τῶν βιομηχανικῶν ἔργων ὠφέλεια. Ἐπίσης δὲν πρέπει

νὰ λάβῃ ὅρον τὴν τιμὴν κτημάτων τινῶν διδόντων προϊόντα πολύτιμα, ὡς σταφιδαμπελώνων, παραδείγματος χάριν.

Ὡς δὲ εἶπεν, συνθεωρουμένων τῆς τε θέσεως καὶ ποιότητος τῆς γῆς, καὶ τῆς ἀναλογίας τῆς προσφοράς πρὸς τὴν αἶτησιν, ὁ μὲν ἐλάχιστος ὅρος τῆς τῶν γαιῶν ἀξίας ἦτον πρὸ τοῦ 1821, γρόσια δέκα τὸ στρέμμα, ὁ δὲ ἀνώτατος, γρόσια ἐξήκοντα.

Ἐρδέκατον ζήτημα. « Κατὰ ποίαν ἀναλογίαν ἡ στρατιωτικὴ » ὑπηρεσία ἐβάρυνε τὰ τουρκικὰ φέουδα (κληροδοτήματα); Καὶ ποῖα » ἄλλα βάρη ἦσαν ἐπιβεβλημένα εἰς τὰ αὐτά; »

Τῶν δεκάτων τῶν ὀνομαζομένων τιμαρίων καὶ ζιαμετίων, συμποσομένων περίπου εἰς 6,006,870 γρόσια, τὸ μὲν πλεῖστον ἐδαπανᾶτο εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τόπου, μικρὸν δέ τι μέρος αὐτῶν εἰσῆρχετο εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἄλλο ἐδίδετο εἰς τὰς Σουλτάνας ἢ εἰς τεμένη ἱερὰ. Ἀλλὰ μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξεύρωμεν ἀκριβῶς κατὰ ποίαν ἀναλογίαν διενέμετο τὸ βάρος τῶν δεκάτων τούτων.

Δωδέκατον ζήτημα. « Ἐν ποίᾳ περιπτώσει τὰ Τουρκικὰ ὑπο- » στατικά ἐγίνοντο δικαιωματικῶς κτήματα τοῦ Σουλτάνου; »

Ὁ Σουλτάνος εἶναι δικαιωματικῶς κτήτωρ ὅλης τῆς χειρωθείσης γῆς· τὸ ὅποιον ἀναγορεύει καὶ εἰς τὸ περιώνυμον αὐτοῦ Χαττισερφιον. Ἡ τοιαύτη ἄρα γῆ δὲν δύναται ν' ἀλλοτριωθῇ πρὸς ὄφελος ἄλλων. Δύναται ὅμως ὁ Σουλτάνος νὰ κάμῃ κληροδοτήματα παντοτινὰ, ὅποια εἰσὶ τὰ βακούφια· δύναται δὲ νὰ χαρίζῃ καὶ γαίας εἴτε διὰ βίου μόνον εἴτε καὶ κληρονομικῶς, ἀλλ' εἰς μόνους τοὺς οὐλεμάδας μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν.

Μεταβαίνουνσι δ' εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ τὰ ὑποστατικά τῶν ὑψηλῶν, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, καὶ ἄλλων, ἀντὶ μικροῦ τινος ἐνοικιαστηρίου φόρου διδομένου κατ' ἔτος παρ' ἐκάστης κοινότητος εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Σουλτάνου.

Ὅλα δὲ τὰ ἄλλα ὑποστατικά τῶν Ὀθωμανῶν, ἐκτὸς τῶν προη-

γουμενων, γίνονται τοῦ Σουλτάνου μετὰ θάνατον τῶν καρπουμένων αὐτῶν.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ τοιοῦτος νόμος, ἀνατρέπων τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς κοινωνικῆς συστάσεως, δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ τηρῇται, ὁ Σουλτάνος ἀφίνει τὰ κτήματα τῶν πλείστων ἀποθνησκόντων Ὁθωμανῶν εἰς τοὺς κληρονόμους των, πληρόνοντας μικράν τινα ποσότητα ὡς ἀντίτιμον εἰς τὸ βεχτοῦλ μαλιμιρὶ ἢ τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. Περὶ δὲ τὰ κτήματα ὅλων τῶν πολιτικῶν ὑπηρετῶν ὁ Σουλτάνος πράττει κατὰ τὸ αὐτοῦ δικαίωμα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ συνήθως εξαγοράζονται παρὰ τῶν κληρονόμων διὰ μετριωτάτης τιμῆς, ποσουμένης ὡς τὸ πολὺ εἰς τὸ τριπλάσιον ἢ τετραπλάσιον τοῦ ἐτήσιου εἰσοδήματος.

Ὁ Σουλτάνος, ἐκτὸς τοῦ κτητορικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τὰ κτήματα τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, καρποῦται καὶ ἄλλο, καθιερωτὸν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀναντιστάτου χρήσεως, τὸ κατακυριεύειν μετὰ θάνατον αὐτῶν καὶ τὴν ἄλλην αὐτῶν κατὰστασιν, ἐπὶ προφάσει ὅτι τὴν ἐκέρδησαν ἐκ τῆς βασιλείας, ὅθεν συνάγει ὅτι εἶναι ἐδική του.

Σουλτάνοι δέτινες πολλάκις ἠθέλησαν νὰ πλατύνωσι τὸ τοιοῦτο δικαίωμα καὶ ὡς πρὸς τὰ κτήματα τῶν μὴ Ὁθωμανῶν δημοσίων ὑπηρετῶν· γενομένων ὅμως παραστάσεων δυνάμει χαττισεριφίων καὶ φερμανίων, ἐκδεδομένων παρὰ τῶν προκατόχων αὐτῶν, ἐκωλύθη ἡ διὰ τῆς χρήσεως καθιέρωσις τῆς ἀρπαγῆς.

Δέκατον τρίτον ζήτημα. « Ποία ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ἀξία τῆς ἐθνικῆς » γῆς ἣν ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ ἀπληλευθερωμένα μέρη, καὶ » πόση καὶ ποία ἡ μένουσα ἐπὶ ἀνελευθέρωτος; »

Ἡ ἔκτασις τῆς ἐθνικῆς γῆς ἣν ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες, εἰς μὲν τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ Κραβαρίου ἕως Ἀσπροποτάμου, συνίσταται περίπου ἐκ. 179,270 σρεμματών.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ »

Ἀττικῆς μέχρι Ζητουνίου, περιλαμβα- »

νομένης καὶ τῆς Εὐβοίας. 1,141,690 »

Εἰς μεταφορὰν, 1,320,960 »

<i>Μεταφορά,</i>	1,320,960	τρεμμάτων.
Εἰς τὴν Πελοπόννησον	3,000,000	»
Εἰς τὴν Κρήτην	2,280,000	»
Καὶ εἰς Χίον	1,600	»
<i>Ὀλορ,</i>	<u>6,602,560</u>	»

Ἡ ἑκτασις δὲ τῆς μὴ ἐλευθερωθείσης καὶ ἐπιθυμουμένης, δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ὡς ἐφεξῆς·

Εἰς μὲν τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, περὶ Ἄρταν, Λάμαρι, Λάγκους, Πρέβεζαν καὶ Σούλι 1,150,000 στρέμματα.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν, περὶ Ἄρμουρον, Δομοκόν, Ὀλυμπον, Νιάουσταν, Μαδεμοχώρια, καὶ Κασσάνδραν. 941,300 στρέμματα.

Ἡ πρὸς τὸ τέταρτον ζήτημα ἀπόκρισις δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς ἐγγίστης ἀξίας τῆς ἀνωτέρω σημειωθείσης ἐθνικῆς γῆς.

Δέκατον τέταρτον ζήτημα. « Ποῖαι τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπαρχίαι ἔλαβον μέρος ἐνεργόν τε καὶ συνεχὲς εἰς τὴν ἐπανάστασιν ; »

Δέκατον πέμπτον ζήτημα. « Ποῖα μέρη, φρούρια, καὶ θέσεις » κατέχονται ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ εἰς ποῖα κατὰ κράτος ἔμειναν » οἱ Ἕλληνες ; Περὶ τίνων δὲ καὶ διαμάχονται ἔτι πρὸς τοὺς Τούρκους ; Καὶ ποῖα σήμερον ἢ δύνάμεις ἐκατέρων τῶν πολέμων ; »

Ἀρίστην ἀπόκρισιν πρὸς τὰ δύο ταῦτα ζητήματα ἐκρίναμεν τὴν κεφαλαιώδη, ἀλλὰ καὶ ἀκριβεστάτην ὅσον ἔνεστιν, ἱστορικὴν ἀφήγησιν τοῦ τε πολέμου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ροπῶν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι σήμερον.

Καὶ δὴ θέλομεν διατρέξῃ ὅλας τὰς ἐπαρχίας στερεᾶς τε καὶ νήσων ὅπου ἐκ παρουσίας τῶν ἀντιμαχομένων μερῶν ἐγένοντο συμπλοκαί· ἀλλ' οὔτε περὶ τῆς Πελοποννήσου θέλομεν διαλάβῃ, ἅτε δὴ παντάπασι σχεδὸν ἐλευθέρως οὔσης σήμερον ἀπὸ Τούρκων, οὔτε περὶ τῶν νήσων ὅσαι, κατοικούμεναι ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν, δὲν ἐπολεμήθησαν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἐπὶ τέλους ἐκάστου ἄρθρου θέλομεν εἰπεῖ τὰ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχόμενα μέρη καὶ φρούρια, καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι αἱ κατὰ τὰς Ἡπειρωτικὰς ἐπαρχίας Ὀθωμανικαὶ δυνάμεις ἐνδέχεται νὰ παραλλάξωσιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καὶ σήμερον οὖσαι που, τυχόν, ἐλάττονες τῶν Ἑλληνικῶν, αὐριον νὰ γείνωσι μεγάλῳ τῷ μέτρῳ ἀνώτεραι, ἂν ὁ Σουλτάνος θελήσῃ ἢ δυνηθῇ νὰ στείλῃ καθ' ἡμῶν νέα στρατεύματα.

Μακεδονία.

Ἐάν τις σύρῃ γραμμὴν εὐθεῖαν σχεδὸν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τοῦ Ὀρφανοῦ ἢ τῆς Κοντέσας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Πανομοίου κατὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ἔχει πρὸς μεσημβρίαν αὐτόχρημα τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἐπῆραν τὰ ὅπλα πρὸς τὰ τέλη μαΐου τοῦ 1821. Ἐκεῖ ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν χωρία, ὑπὸ Χριστιανῶν κατοικούμενα, ἐκτὸς τῶν περιεχομένων εἰς τὰς τρεῖς Χερσονήσους, τοῦ Ἄθω, τοῦ Λόγγου, καὶ τῆς Κασσάνδρας. Τὸν ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγένοντο φονικώταται συμπλοκαὶ κατὰ τε τὰ Σιδεροχάνια καὶ κατὰ τὸ στενὸν τοῦ Ρενδίνου μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ μεγάλων Τουρκικῶν δυνάμεων, ἐλθουσῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πέριξ μερῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ λαὸς ἐπολέμησε καὶ εἰς Γαλατᾶν καὶ εἰς Ἀγίαν παρασκευὴν κατὰ τῶν Τούρκων τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ἀναγκασθέντες νὰ ἀποχωρήσωσι τῆς πεδιάδος διὰ τὸ ὑπερέχον πλῆθος τῶν ἐναντίων, οἱ Ἕλληνες ἀνεπόδισαν εἰς τὰς Χερσονήσους, ὅπου μετὰ πολλῆς εὐψυχίας ἀντέσχον, ὀχυρώσαντες ἐκ τοῦ προχείρου ὅπως ἡδύναντο τοὺς ἰσθμούς. Καὶ οἱ Τούρκοι χάσαντες ὑπὲρ τοὺς 15,000 ἄνδρας εἰς τὴν ἄλυσιν τῆς Κασσάνδρας, ἐξεδικήθησαν κατασφάζοντες ὅλους τοὺς μὴ δυνηθέντας φυγεῖν. Ἐπειτα παρεδόθη ὁ Ἄθως, καὶ μετὰ τὸ τέλος δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου οὐδὲν ἀπελευθερώσεως κίνημα ἐφάνη πλέον εἰς τὸ μεσημβρινὸν τοῦτο τῆς Μακεδονίας μέρος. Ἀρχῇ δὲ ἀπριλίου τοῦ 1822, οἱ κάτοικοι τῆς Νιαούσσης καὶ ὀγδοήκοντα

περιπόλων χωρίων ἐπῆραν τὰ ὄπλα κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ὀλυμπίων, ὅπερ εἰὼς ἐποίουν ὀλίγους μῆνας πρότερον, ὅτε οἱ Τούρκοι ἐπολιόρκουν τὴν Κασσάνδραν, ἐπετύγχανον βέβαια· ἀλλ' ἀναστάντες ἐν οὐ δέοντι, ἐσφάλησαν, καὶ τοι περιφανῶς ἀμυνάμενοι. Καὶ ἔστιν ἡ τῆς Νιαούστης μάχη, μία τῶν φονικωτάτων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὡς πεσόντων ἐν αὐτῇ, Τούρκων μὲν, ὑπὲρ τὰς 14,000, Ἑλλήνων δὲ, ὑπὲρ τοὺς μυρίους. Οἱ Ἕλληνες δ' οὖν ἠναγκάσθησαν ἀποχωρῆσαι ὅλως ἐκείθεν πρὸς τὰ τέλη μαΐου, ἐξ ὧν οἱ μὲν περὶ Καρατάσσον, Γάτζον καὶ ἄλλους ἀρχηγούς ὀπλοφόροι, θαυμασίαν τινὰ ἀναχώρησιν ἀναχωρήσαντες διὰ Θεσσαλίας, ἤλθον καὶ ἠνώθησαν μὲ τὰ στρατεύματα τοῦ Ἀσπροποτάμου, Ραδοβιτσίου, καὶ ἄλλων τῇ δυτικῇ Ἑλλάδος ἐπαρχίῳ, συνηγμένα τότε εἰς Πέτα καὶ Κομβότι πρὸς ἐπιβοήθειαν τοῦ Σουλίου. Τῶν δὲ οἰκογενειῶν μέρος μὲν πολὺ ἀπέθανεν ὑπὸ σιδήρου ἢ ἀθλιότητος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀπεσώθη εἰς τὰς νήσους Σκιάθον, Σκύπελον, Σκύρον, κτλ.

Ὀλυμπος.

Οἱ Ὀλύμπιοι πρὸς τὰ τέλη μαρτίου τοῦ 1822 ἐπῆραν τὰ ὄπλα· καὶ ἐνωθέντες συνεκινδύνευσαν καὶ συνέπαθον μετὰ τῶν κατοίκων Νιαούστης καὶ τῶν περιχώρων. Ἐκότεροι δ' ἔπειτα ἐφεδρεύοντες εἰς τὰς νήσους Σκιάθον, Σκύπελον καὶ λοιπὰς, δὲν ἔπαυσαν ἐνεργῶς πολεμοῦντες τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Τούρκους, καὶ πολλὰς τῶν οἰκείων οἰκογενειῶν ἀπελύτρωσαν, δίδοντες ἀντάλλαγμα Ὀθωμανοὺς οὓς ἠχμαλώτιζον. Ἐπαυσε δὲ ὁ πόλεμος οὗτος ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ 1828, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις προσεκάλεσε τοὺς Ὀλυμπίους εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Μεγάρων, ἵνα, ἀφ' οὗ ἡγωνίσθησαν ὡς γενναῖοι πολεμισταί, μὴ ἐκπέσωσιν ἐξ ἐνδείας εἰς πειρατικὸν ἐπιτήδευμα.

Μαγνησία Θεσσαλική.

Ἡ Θεσσαλικὴ Μαγνησία μετέσχεν ἐνεργῶς τε καὶ συντόνως τῆς

ἐπαναστάσεως ἀπ' ἀρχῆς μαΐου 1821 μέχρι τέλους ἰουλίου 1824. Οἱ Ἕλληνες κύριεύσαντες τὰ Ζοχόνια, ἐπολιόρκουν ἤδη τὸ φρούριον Βώλου, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν ν' ἀφίσωσι τὴν πολιορκίαν, πλησιάσαντος τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη, πορευομένου κατὰ τῆς Πελοποννήσου. Ἐχοντες δὲ ἀριθμεῖν πολλὰς συμπλοκάς, λαβούσας ῥοπὰς διαφόρους, σημειοῦμεν ὡς ἀξιολογωτέρας τὰς γενομένας κατὰ μάϊον, ἰούνιον καὶ ἰούλιον τοῦ 1824 μεταξὺ τῆς τοῦ Κιουταχῆ στρατιᾶς καὶ τῶν περὶ Καρατάσσον Ἑλλήνων, ἐν αἷς οἱ Τοῦρκοι ἀπώλεσαν ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους ἄνδρας. Τότε κατεχόντων τῶν Τούρκων τὴν Εὐβοίαν, τὰ ἐν Μαγνησίᾳ συνηγμένα Ἑλληνικὰ στρατεύματα, στερηθέντα τροφῶν, ἀφῆκαν τὸν τόπον· καὶ οἱ μὲν ἄνδρες οἱ ἱκανοὶ εἰς τὰ ὅπλα συνῆλθον εἰς τὰ ἄλλα Ἑλληνικὰ στρατόπεδα, αἱ δὲ οἰκογένειαι, ἄλλαι μὲν διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς τοῦ Αἰγαίου νήσους, ἄλλαι δ' ἔμειναν ὑπὸ τὸν ζυγόν. Οἱ Τοῦρκοι δὲ σήμερον, ἐκτὸς τῆς μικρᾶς τοῦ Βώλου φρουρᾶς, ἔχουσιν ἐν Μαγνησίᾳ καὶ 200 ἔτι ἄνδρας.

Εὐβοία.

Ἐξεργάγη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Εὐβοίαν πρὸς τὰ τέλη ἀπριλίου τοῦ 1821, καὶ οἱ Εὐβοεῖς, κύριοι γενόμενοι ὅλου τοῦ τόπου, ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὰ φρούρια Εὐρίππου καὶ Καρύστου, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον, ἂν δὲν ἐπεσιτίζετο ἀπὸ Αὐστριακᾶ πλοῖα, ἔτοιμον ἦν νὰ παραδοθῇ. Ἀλλ' ὁμοῦς οἱ Ἕλληνες, ἐκτὸς τῶν δύω τούτων φρουρίων, ἐπεκράτησαν ὅλης τῆς νήσου μέχρι τέλους ἰουλίου 1824. Τότε δὲ ἡ ἐν Εὐρίππῳ φρουρά, προσλαβοῦσα ἐκ Ζητουνίου μεγάλην ἐπικουρίαν, ὥρμησεν ἔξω, καὶ πολεμήσασα, ἐνίκηθη εἰς τὰ λεγόμενα Δερβένια, ὅπου ἀπώλεσεν ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἄνδρας. Εὐτύχημα τοῦτο ἄκαρπον διὰ τοὺς Ἕλληνας· διότι, διχοφρονησάντων κακῇ τύχῃ τῶν στρατηγῶν, διεσκορπίσθησαν μὲν τὰ στρατόπεδα, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐξεληθόντες περιεπόρευσαν τὸν σίδηρον καὶ τὸ πῦρ εἰς ὅλην τὴν νήσον, καὶ τοὺς μὲν τῶν κατοίκων ὑπέταξαν, πολλοὺς δὲ ἠνάγκασαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰς νήσους. Καὶ τοῦ συνταγματάρχου Φαβιέρου

ἡ εἰς Εὐβοίαν ἐκστρατεία ἐγένετο τῷ τέλει τοῦ 1825 κατὰ πρόσκλησιν τῶν Εὐβοέων αὐτῶν. Ὄλη ἡ ἐν τῇ νήσῳ ἐνεστῶσα τῶν Τούρκων δύναμις, τακτικῇ τε καὶ ἄτακτος, ὑπολογίζεται εἰς 4,000 ἄνδρας, στρατηγούντος τοῦ Καρυστίου Ὁμέρ Πασᾶ. Κατὰ δὲ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, τὸ τακτικόν, ὅπερ εἶναι καὶ περισσότερον, καλεῖται ἤδη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐλεύσονται, λέγουσιν, ἀντ' αὐτοῦ στρατεύματα ἄτακτα.

Φθιώτις καὶ Λοκρὶς Ὀπουρτία.

Ὅλος ὁ τόπος καὶ τὰ περὶ τὴν Λαμίαν (Ζητούν:) χωρία ἐπῆραν τὰ ὅπλα ἐν ἀρχαῖς ἀπριλίου τοῦ 1821, καὶ τὸ φρούριον Βουδουνίτσης παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας μετὰ πολιορκίαν ὀλιγοήμερον. Περῶντος δὲ τοῦ Δραμαλικοῦ στρατοῦ, οἱ μὲν μάχιμοι τῶν Λοκρῶν, καταλαβόντες τὰ ὄχυρά τῶν ὄρεινῶν τοῦ τύπου μερῶν, ἐπέιχον τοὺς Τούρκους, αἱ δὲ γυναῖκες, τὰ παιδιά, καὶ οἱ γέροντες μετεκομίσθησαν εἰς τὴν νήσον τοῦ Ταλαντίου, ὅθεν ἐξῆλθον μετὰ τὸν κίνδυνον. Ἀλωθείσης ὁμως τῆς Εὐβοίας παρὰ τῶν Τούρκων τῷ 1824, οἱ Λοκροὶ, μὴ ἔχοντες πλέον ἀσφάλειαν, διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τῆς Φθιώτιδος κάτοικοι ἐκράτησαν μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Μεσολογγίου. Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, οἱ Τούρκοι εἰς Πατρατζίκιον (Φθιώτιδος) συνήξαν ἤδη ὅλην σχεδὸν τὴν δύναμιν ὅσην εἶχον εἰς Ζητοῦνι καὶ τὰ περίχωρα, οὖσαν περὶ τοὺς τρισχιλίους.

Βοιωτία καὶ Ἀττικὴ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες περὶ μᾶϊον φθίνοντα τοῦ ἔτους 1821, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐκυρίευσαν τὰς Θήβας τε καὶ τὴν Λεβαδίαν, παραδοθέντων τῶν Τούρκων ἄνευ πολλῆς ἀντιστάσεως. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηνῶν Τούρκοι ἐβάστασαν ἐν τῇ ἀκροπόλει ὑπὲρ τὸ ἔτος. Ἐπεστράτευσαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὰ

πρῶτον τῷ 1821 ὅτε Ὁμέρ Βριόνης καὶ ὁ Ῥεσίτ Πασᾶς· καὶ ὁ μὲν Ὁμέρης εἰσῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπικούρος τῆς ἐν ἀκροπόλει φρουρᾶς, ὁ δὲ Ῥεσίτ εἰς τὰς Θήβας· ἀλλ' ἀμφοτέροι ἠναγκάσθησαν ἀναχωρῆσαι μετὰ μεγάλῃς ζημίας τὸν ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ὁ τόπος οὗτος, ἤδη πορθηθεὶς ὑπὸ τῆς πρώτης ἐπιστρατείας, πολλὰς ὑπέστη ἐπιδρομὰς καὶ μετὰ τὴν ἀθλίαν χεῖρωσιν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατεστραμμένος ὑπῆρχεν ὅπῃτε ὁ Σερασκέρης τῶν Τούρκων, ἀλωθέντος τοῦ Μεσολογγίου, εἰσέβαλεν ἄγων δεινύτατον στράτευμα καὶ ἐπολιορκήσας τὰς Ἀθήνας. Σήμερον ἔως 3,500 Τούρκοι κατέχουσι τὰς Θήβας, τὴν Λεβαδίαν καὶ τὰς Ἀθήνας, φυλάττοντες καὶ τινὰς μεσευούσας θέσεις πρὸς συντήρησιν τῶν κοινωνιῶν.

Φωκίς.

Ἡ τῆς Φωκίδος ἐπανάστασις ἀνάγεται εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον τῇ Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ. Οἱ τῶν Σαλῶνων Τούρκοι, κλεισθέντες εἰς τὸ ἐκεῖσε παλαιὸν φρούριον, πορεδόθησαν μετὰ πολιορκίαν ἑπτὰ ἡμερον.

Ἡ μάχη δὲ τοῦ Χανίου τῆς Γραμβιᾶς (μαΐῳ 1821), ἐν ᾗ ὁ Ὁμέρ Βριόνης καὶ ὁ Ῥεσίτ Πασᾶς ἔχασαν τὸ ἄριστόν τοῦ στρατοῦ των, ἐκώλυσε μὲν τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἐβράδυνε δὲ καὶ τὴν κατὰ Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς.

Προελήφθη δὲ καὶ ἄλλη εἰσβολὴ μετ' ὀλίγους μῆνας (αὐγούστῳ 1821), καταστραφέντος παντάπασι τοῦ στρατοῦ τοῦ Βαϊράμ Πασᾶ, ὅστις ἠγωνίζετο νὰ εἰσβάλῃ διὰ Βασιλικῶν καὶ Χαλκωμάτων παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ἀλλ' ὅμως ὁ Ῥεσίτ Πασᾶς, φθάσας μέχρι Σαλῶνων κατὰ τὸν ὀκτώβριον τοῦ 1822, ἐν ᾧ ὁ Ὁμέρ Βριόνης καὶ ὁ Κιουταχῆς ἐπολιορκούν τὸ Μεσολόγγιον, πάλιν ἠναγκάσθη ἀναχωρῆσαι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους. Τῷ δὲ 1824 νικᾶται ὁ στρατὸς τοῦ Δερβίς Πασᾶ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἀμπλιανῆς, καὶ ματαιοῦται πάλιν ἡ Τουρκικὴ εἰσβολή.

Τῷ 1825 πάλιν οἱ Τούρκοι κατέσχον τὰ Σάλωνα, καὶ πάλιν ἀπεδιώχθησαν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τοῦ Μεσολογγίου ὁ Κιουταχῆς κατέλαβε τὴν ἐπαρχίαν, στείλας μέρος τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ· φθαρέντος δὲ τοῦ Κεχαγιᾶ αὐτοῦ εἰς Ἀράχοβαν, πάλιν ἐξῆλθον τῆς ἐπαρχίας οἱ Τούρκοι. Ἡ πόλις τῶν Σαλώνων κρατεῖται σήμερον ὑπὸ 500 Τούρκων, πάντα φοβουμένων τὴν ἔφοδον τοῦ στρατάρχου Ὑψηλάντου. ἔχουσι δὲ, λέγεται, τροφὰς εἰς δύο μῆνας ἐν τῷ ὑπὲρ τὴν πόλιν φρουρίῳ.

Ἄωρις καὶ Λοκροὶ Ὀζόλαι.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Μεσολογγίου αἱ ἐπαρχίαι αὗται δὲν ἐπατήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὁ μὲν Πασᾶς τῆς Σκύδρας διεπέρασε τῷ 1821 μὲ ὄλον του τὸ στράτευμα τὴν ἐπαρχίαν Κραθάρων· ἀλλὰ μεθ' ὃ ἔπαθεν εἰς Καρπενήσι, πολὺ ἐφυλάχθη νὰ ἀποχωρίσῃ καὶ ἐλαχίστην μοῖραν τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἵνα κατάσχῃ τὸν ὀρεινότετον ἐκεῖνον τόπον, μάλιστα δὲ καὶ ἔσπευσεν ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ, φερόμενος ἐπὶ Μεσολόγγιον καὶ Ἀνατολικόν, ὧν καὶ ἐπεχείρησε τὴν πολιορκίαν. Ὁ δὲ Κιουταχῆς, κυριεύσας τὸ Μεσολόγγιον, καὶ πορευόμενος κατὰ τῶν Ἀθηνῶν μετὰ βαρέος στρατοῦ, οὐδ' αὐτὸς ἔκρινε φρόνιμον ν' ἀφήσῃ στράτευμα εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἀλλὰ προῆλθεν ἀρκεσθεῖς εἰς τὴν φαινομένην ὑποταγὴν τοῦ καπιτάνου Σιαφάκα, ὅστις καὶ πρῶτος ἠνώθη μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὴν περίφημον ἐκστρατείαν τοῦ 1826 καὶ 1827. Παραδοθείσης δὲ τῆς ἀκροπόλεως, ὁ Κιουταχῆς πάλιν διεπραγματεύετο πρὸς τὸν αὐτὸν καπιτάνον, καὶ τέλος τὸν ἔλαβε πλησίον του ὡς ὁμηρον. Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου, καὶ σήμερον ἐν ὄπλοις εὐρίσκονται, καὶ ὑπὲρ τοὺς δυσχιλίους, ὄντες ὑπὸ τὸν χιλιάρχον Τσαβέλαν, κατέλαβον πρὸ ὀλίγου τὰ περὶ Μακρυκάμπι καὶ Ὀξείαν, ἐφεδρεύοντες κατὰ τῶν ἐν Πατρατζικίῳ τουρκικῶν δυνάμεων. Ἐνεδυναμώθησαν δὲ καὶ ἐξ ἄλλης χιλιαρχίας, καὶ ἔτι ἐνδυναμώθησονται, ἵνα δυνηθῶσιν οἱ χιλιάρχοι Τσαβέλας καὶ Στράτος νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς

δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐν Ναυπάκτῳ τουρκικὴ φρουρά, ὑπολογιζομένη εἰς 2,800 ἄνδρας, δὲν κάμνει ἐξόδους συχνάς.

Ἀγραῖς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγραΐδος ἐπῆραν τὰ ὅπλα κατ' ἀρχὰς ἰουνίου τοῦ 1821. Καὶ πρῶτον μὲν οἱ Τοῦρκοι τῆς Θεσσαλίας, θελήσαντες νὰ τοὺς ὑποτάξωσιν, ὥρμησαν μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ μεγάλως ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν. Ἀλλ' ἀποκρουσθέντες ἐν πάσιν, ἀπέτυχον τοῦ κυριεῦσαι τὰ ὄρη ἐκεῖνα, ὧν ἐπρομάχουν γενναίως οἷ, τε κάτοικοι καὶ οἱ ἀρματωλοὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Ράγγου ἐξ ὑπαμοιβῆς ἀρχηγούμενοι. Ὅθεν εὐχαριστοῦντο νὰ κάμνωσι μόνον ἐνίοτε συνθήκας μὲ τοὺς καπιτάνους τούτους ἵνα ἔχωσι τὸν κάμπον ἐλεύθερον ἀπὸ τὰς ἐπιδρομῶν των, καὶ νὰ φρουρῶσι τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Ἄρτας φρουριῖδια, τὸ Φανάρι καὶ τὴν Γαρδίτσαν. Καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν δὲ τοῦ Μεσολογγίου ἐτήρησαν οἱ Τοῦρκοι τὴν ἀνακωχὴν, οὐδ' ἔστειλαν στρατεύματα εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ἀθαμαρία.

Τῷ 1821 οἱ μὲν κάτοικοι τῶν Τζουμερκῶν, τοῦ Μαλακασίου καὶ τοῦ Ἀσπροποτάμου ἀνέλαβον τὰ ὅπλα ἀλληλοδιαδόχως· ὁ δὲ σερασκέρης τοῦ κατὰ Ἀλῆ, πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, ἀπεσταλμένου Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, Χουρσίτ πασᾶς, σπουδαίως ἔστειλε κατ' αὐτῶν μεγάλας δυνάμεις, αἵτινες καὶ ἐκυρίευσαν καὶ ἀναστάτους ἐποίησαν τοὺς Καλαρίτας. Ἀλλὰ τῶν Ἑλλήνων εὐτυχισάντων εἰς Πλάκαν, οἱ Τοῦρκοι ἀμνηχανοῦντες περὶ τὴν κατάσχεσιν τοῦ τόπου, ἐτράπησαν εἰς συνθήκας πρὸς τοὺς καπιτάνους. Οὗτοι ὅμως πάντοτε συγεμάχουν καὶ συνέπραττον τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιφαινομένοις μετὰ δυνάμεως· οὐδ' ἐλάνθανε τὸ πρᾶγμα τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐπροτίμων αὐτοὶ νὰ ὑποκρίνωνται ἄγνοιαν, παρὰ νὰ χάνωσιν ἀνθρώπους εἰς πόλεμον ὀρεινὸν καὶ εἰς ἐπιθέσεις ἐπικινδύνους. Καὶ σήμερον οἱ κα-

πιτάνοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων συνακούονται με τοὺς ἐν Ἀκαρνανίᾳ ὀπλαρχηγούς, ἑτοιμοὶ ὄντες ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ νὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτῶν εἰς τὴν πράξιν.

Σελληῖς καὶ Ἀμφιλογία.

Ὅτε ἐξεβράγη ἡ ἐπανάστασις, ἡ Σελληῖς καὶ μέρος τῆς Ἀμφιλογίας ἤδη ἐπολέμουν κατὰ τῶν στρατευμάτων τῆς Πόρτας, σύμμαχοι ὄντες τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Τὸ ἀριθμεῖν δὲ τὰς ἡρωϊκὰς τῶν Σουλιωτῶν πράξεις καὶ τὴν λαμπρὰν αὐτῶν ἀμυναν καθ' ὅλου τοῦ Ὄθωμανικοῦ στρατοῦ, ἐπιπεσόντος μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, μακροτέρου λόγου ὑπάρχει ἢ κατὰ τὴν περίληψιν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀγωνισθέντες, ἠναγκάσθησαν τῷ 1822 εἰς σύμβασιν, καὶ ἕκτοτε ἔχουσιν οἱ Τοῦρκοι ἐφεδρεῖαν εἰς τὸ τῆς Κιάφας φρούριον.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν Ῥαδοβιτσίου καὶ ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Ἄρτας, πολλὰ ἔργα ἐγένοντο. Τῷ 1821 οἱ Ἕλληνες κατέσχον ἡμέρας μὲν τινὰς τὴν πόλιν Ἄρταν, τὸν δὲ τόπον μέχρι τῆς κατὰ τὸ 1822 συμβάσεως μάχης τοῦ Πέτα. Οἱ κάτοικοι δὲ τοῦ Ῥαδοβιτσίου, ἐνεργῶς συνεπιλαβόμενοι τοῦ πολέμου τῷ 1823 καὶ τῷ 1824, ἀπεκώλυσαν τὸν Ὁμέρ Πασᾶν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς Ἀκαρνανίαν. Σήμερον αἱ ἐν Ἄρτῃ τε καὶ Πρεβέζῃ τουρκικαὶ δυνάμεις δὲν ἀναβαίνουν εἰς 2,000 ἄνδρας. Καὶ κατεγίνετο μὲν ὁ Κιουταχῆς νὰ συνάξῃ Ἀλβανικὰ στρατεύματα εἰς Ἰωάννινα, ἀλλ' ἀπετύγχανε δι' ἀχρηματίαν. Λέγουσιν ὅμως ὅτι ἐκτὸς τῆς συντελείας (contingent) τῆς σταλείσης εἰς τὸν μέγαν στρατὸν, ἔχει παρ' αὐτῷ καὶ 6 ἢ 8.000 ἄνδρας ἐτοιμούς· πρᾶγμα ὑπερβολικὸν ἴσως.

Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία.

Ἡ ἐπανάστασις ἤρχισεν ἐνταῦθα εἰς τὰ τέλη μαΐου τοῦ 1821, καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι τοῦ Βραχωρίου καὶ Ζαπαντίου εὐθὺς ἐχειρώθησαν, τὸ δὲ κατὰ Μακρυνόρος λαμπρὸν ἀγώνισμα ἐνεπόδισε τὴν τῶν

ἐχθρῶν εἰσβολήν. Τῷ δὲ 1822 κατ' αὐγούστον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πολλῶν δυνάμεων εἰσέβαλον διὰ Λουτρακίου καὶ Μακρυνόρους, καὶ πολιορκήσαντες τὸ Μεσολόγγιον περὶ τέλη ὁκτωβρίου, λήγοντος τοῦ ἔτους ἐξεβιάσθησαν πάλιν εἰς ἀναχώρησιν, καὶ ὅλος ὁ τόπος ἐλεύθερος ἦν τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1823. Ἐπειτα δ' εἰσέβαλεν ὁ Σκόδρας Πασᾶς ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Καρπενησίου· ἀπαντήσας ὅμως τὸν ἡρωϊκὸν τοῦ Μάρκου Μπούτσαρη ἐκουσιασμὸν, μετετρέπη, καὶ περιεγύρισε τὸ Κεράθари ἵνα εἰσέλθῃ εἰς Αἰτωλίαν. Ἀλλ' ἀποτυχὼν τῆς ἀλώσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους (1823) ἀνεχώρησεν ἐξ ὅλου τοῦ τόπου καὶ ἦλθεν εἰς Ἄρταν. Τῷ δὲ 1824 ἐπιχειρήσας ὁ Ὁμέρ Πασᾶς νὰ εἰσβάλῃ διὰ Καρβασαρά, δὲν ἐπέτυχεν. Ὁ Κιουταχῆς δὲ προέβη τῷ 1825 μετὰ προφερεστέρων δυνάμεων καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸ Μεσολόγγιον, οὗ τινος ἡ ἱστορία τῆς πολιορκίας γνωστὴ ὑπάρχει τοῖς πᾶσι καὶ περιβρύλλητος. Καὶ ἠλώθησαν μὲν τῆς πόλεως τὰ συντρίμματα, εὐρέθη δ' ὁ νικητὴς ἐν ἐρήμῳ, καὶ μεγάλην σπουδὴν καταβαλὼν ἵνα ἐπανακαλέσῃ τοὺς διασωθέντας τῶν κατοίκων καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι ζῶντας, οὐδὲν κατώρθωσε. Πρὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ 1826 ὁ Καραϊσκάκης ἔστειλε γράτευμα καὶ ἐκυρίευσε τὸ Λεσίνι. Τῷ 1827 ὁ μὲν στρατηγὸς Τσῶρτς, στρατοπεδεύσας εἰς Δραγομέστον καὶ Μύτικα, ἐσπουδάζε νὰ καταλάβῃ τὰς μετὰ τὸ Μεσολόγγιον καὶ Καρβασαρά κοινωνίας, ὁ δὲ πλοίαρχος Ἄστιγξ ἐκυρίευσε τὸ Βασιλάδι. Κατέχοντες δὲ ἤδη τὰ περὶ Μεσολόγγιον καὶ Ἀνατολικὸν τενάγη, ἠθέλησαν αὐτοὶ πρὸ ὀλίγων ἤδη μηνῶν νὰ κυριεύσωσι τὸ δεύτερον· ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τότε μὴ μένοντος ἄλλου τρόπου ἵνα ἐμποδισθῇ ὁ ἐπισιτισμὸς τοῦ Μεσολογγίου, παρὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κύλπου, αὕτη καὶ ἐπεχειρήθη καὶ ἐτελέσθη πρὸ ὀλίγου. Ἡ ἐν Μεσολογγίῳ καὶ Ἀνατολικῷ Τουρκικῇ φρουρὰ ὑπολογίζεται εἰς 2,000 ἄνδρας. Οἱ Τοῦρκοι δὲ κατέχουσι καὶ τὰ Γούρια (παρὰ τὴν ἄρισεράν ὄχθην τοῦ Ἀχελώου), τὴν Παλαιοκατούναν, Ρίγανην, Λάσπην, καὶ Καρβασαράν, μέρη συνεχόμενα εἰς κοινωνίαν πρὸς τὴν ἐτέραν ὄχθην, προμαχομένην ὑπὸ 1,000 ἀνδρῶν κεχαρακωμένων καὶ 150

ἡ 200 ἵππων χρησίμων εἰς παραπομπήν. Ἐλπίς δ' ὑπάρχει ὅτι οἱ Τούρκοι ἀναγκασθήσονται μετ' οὐ πολὺ παραιτῆσαι ταῦτα πάντα, καὶ παντάπασιν ἀποκενῶσαι τὰς δύο ἐπαρχίας.

Κρήτη.

Ὁ ἀγὼν ἤρχισεν ἐν Κρήτῃ κατ' ἰούνιον τοῦ 1821. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ, καὶ τοὶ λαμπρὰ κερδήσαντες τοὺς δύο πρώτους μῆνας, ἠναγκάσθησαν ὅμως δι' ἔλλειψιν πολεμεφοδίων ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς τὰ ὄρη· καὶ πάλιν τὸν νοέμβριον ἀναλαβόντες τὴν ἐπίθεσιν, κατάρθωσαν νὰ κλείσωσι τοὺς Τούρκους εἰς τὰ φρούρια. Τῷ δὲ 1822 ὁ τῆς Αἰγύπτου σατράπης ἔστειλεν εἰς Κρήτην μεγάλας δυνάμεις καὶ στρατηγὸν τὸν Χασᾶν Πασᾶν, ὅστις πολλὰκις ἐνίκηθη. Τῷ 1823 οἱ Χριστιανοὶ ἐκυρίευσαν μὲν τὸ φρούριον Κισσάμου, ἀποκατέστησαν δὲ πάλιν τὰς προτέρας πολιορκίας. Τῷ δὲ 1824 οἱ Τούρκοι λαβόντες ἐπιβοηθείας ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν πεδινὴν, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῶν κατοίκων κατέφυγον εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, οἱ δὲ μείναντες ἐν ὅπλοις ἐχαρακώθησαν εἰς τὰ δυσβατώτερα ὄρη. Ἀλλὰ τῷ 1285 οἱ ἔξω τῆς νήσου εὐρισκόμενοι Κρηῖτες, ἐτοιμάσαντες ἐκστρατείαν, ἐπέτυχον νὰ κυριεύσωσι τὴν Γραμβοῦσαν, καὶ τότε ἀναθάρρῆσαντες καὶ οἱ ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἐπολέμουν διηνεκῶς τὸν σποράδην πόλεμον (*guerre de partisans*), μάλιστα δὲ τῷ 1827 καὶ ἐν τῷ πεδίῳ διεπολέμησαν πρὸς τοὺς Τούρκους, ἐμφανῶς ἤδη συναγωνιζομένων καὶ τῶν Σφακιανῶν, κατὰ τῶν ὁποίων οἱ Τούρκοι ἐκστρατεύσαντες περιεκυκλώθησαν, καὶ μὲν πολλοὺς ἀπολέσαντες, ἠδυνήθησαν ἀναχωρῆσαι. Τότε οἱ Χριστιανοὶ ἐπιθάρρυνθέντες προεχώρησαν καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀποκορώνων, καὶ νέας νίκας ἐνίκησαν. Πρὸ ὀλίγου πάλιν ἡ εἰς Κανδίαν καὶ Ρέθυμον καὶ ἄλλου γενομένη σφαγὴ τῶν ὑποταχθέντων Ἑλλήνων ἐκίνησαν τὴν ἀγανάκτησιν ὅλων τῶν τῆς νήσου Χριστιανῶν· ὅθεν καὶ τὸ Ρέθυμον περιεκυκλώθη, καὶ ἐκ τῶν πολλῶν συναθροίσεων τοῦ λαοῦ ἐλπίζεται ὅτι καὶ ἡ Κανδία πολιορκηθήσεται ὅσον οὐπάρ.

Ἡ ἐνοπλος δύναμις τῶν Τούρκων ὑποτίθεται 6 ἢ 7,000 ἀνδρῶν, ὧν τὸ πλεῖστον φρουρεῖ τὴν Κανδίαν, τὰ Χανιά καὶ τὸ Ῥέθυμον. ἔχουσι προσέτι καὶ τὴν Σούδαν, Κίσσαμον, Σπιναλόγγαν καὶ Ἱεράπετραν.

Χίος.

Γνωστὰι ὑπάρχουσι τοῖς πᾶσιν αἱ πρῶται τῆς Χίου δυστυχίαι. Ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος ἀγὼν τῶν κατοίκων, καὶ τοι ὑπὸ γενναίου καὶ ἱκανοῦ στρατηγοῦ ἀγωνοθετούμενος, δὲν ἡξιώθη βελτίονος μοίρας· καὶ σήμερον ἡ νῆτος ἢ ποτὲ ὑπὲρ τοὺς 100.000 κατοίκους ἔχουσα, ἔρημος σχεδὸν εὐρίσκεται. Οἱ δὲ Τούρκοι κρατοῦσι φρουρὰν 3,000 περίπου ἀνδρῶν, καὶ πολλοὶ ἐπεμελήθησαν τὴν ἐπισκευὴν τοῦ φρουρίου.

Σάμος.

Οἱ Σάμιοι ἐν τοῖς πρώτοις ἀνέλαβον τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ διηνεκῶς ἠγωνίσθησαν μετὰ περιφανοῦς εὐψυχίας καὶ ἐκουσιασμοῦ. Αἱ κατὰ τῶν παραλίων καὶ τῶν ἐνδοτέρων ἔτι μερῶν τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐπιδρομαὶ των, ταχέως εἴλκυσαν κατ' αὐτῶν ὅλας τὰς δυνάμεις ὅσας ἡ Πόρτα εἶχεν εἰς ἐκεῖνο τῆς Ὀθωμανικῆς δυναστείας τὸ μέρος. Καὶ δὴ κατ' αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους τοῦ 1821 στρατόπεζδον ὑπὲρ τοὺς 5,000 Τούρκων, συνελθὼν εἰς Τζαγγλί, καὶ ἐπερειδόμενον εἰς φοβερῶτατον στόλον, ἤρχιζε νὰ ἀποβαίνει εἰς τὴν νῆσον. Φθάσαντος ὁμως ἐν καιρῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἥ τε ἀπόβασις τῶν Τούρκων ἐκόπη, καὶ οἱ Σάμιοι ὀρμήσαντες κατὰ τῶν ἀποβάντων, πάντας κατέφθειραν.

Τῷ δὲ 1822, μετὰ τὴν τῆς Χίου καταστροφὴν, ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐτέτακτο μὲν νὰ καταβάλλῃ καὶ τὴν Σάμον, συνεργεία τοῦ στρατοῦ τοῦ εἰς Ἑφῆσον συναθροισμένου. Ἀλλ' ὅλη ἡ ἐν αὐτῷ παρασκευὴ τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς ἐξηφανίσθη ἐντὸς τῶν φλογῶν

αἵτινες κατέφαγον τόν τε Ὄθωμανικόν ἀρχιστράτηγον καί τὸ μεγαλοφανές αὐτοῦ σκήφος.

Καὶ πᾶν μὲν ἔτος σχεδὸν ἀνέτελλον κατὰ τῆς Σάμου οἱ αὐτοὶ κίνδυνοι· διελύοντο ὁμῶς ὑπὸ τῆς ἀνδρίας καὶ δεξιότητος τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ, μεγάλην δόξαν θερίσαντος κατὰ τὴν παραλίαν ἐκείνην.

Ψαρά.

Ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου τοῦ 1821 ἡνεμίζετο τοῦ σταυροῦ ἡ σημαία ἐπὶ τὰ Ψαριανὰ πλοῖα, καὶ οἱ ναυτικοὶ ἡμιλλῶντο πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ὑδραῖους καὶ Σπετσιώτας ὑπὲρ πατρίδος καὶ δόξης. Ἔπεσον μὲν, ὡς περισσῶς πιστεύσαντες τῇ εὐψυχίᾳ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἔχει ἡ ἥρωϊκὴ αὐτῶν ἄμυνα χαρακτῆρα τῶν σπανιωτάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Οἱ Τοῦρκοι δέ, ἅμα τελειώσαντες τὴν φθοράν τῆς πόλεως τῶν Ψαρῶν, κτυπηθέντες ὑπὸ τῶν πλοίων τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, ἠναγκάσθησαν πάλιν νὰ φύγωσιν ἐκ τῆς νήσου. Οἰκογένειαι ὁμῶς Ψαριανῶν ὀλίγαι ἐπέστρεψαν ἐκεῖσε ἀπὸ δύω ἤδη ἔτων· οἱ δὲ λοιποὶ, καθήμενοι προσωρινῶς εἰς Αἴγιναν, περιμένουσι καιρὸν ἐπιτηδειότερον πρὸς τὸ ἐπανέλθειν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν. Διετέλεσαν δὲ καὶ οὕτως, ἐνεργῶς συναγωνιζόμενοι κατὰ θάλασσαν ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος.

Κάσσοι.

Τῆς Κάσσου ἡ καταστροφὴ προηγήθη ὀλίγαις ἡμέραις τῆς τῶν Ψαρῶν. Ἐπῆλθε δὲ κατ' αὐτῆς ἐν ἰουνίῳ τοῦ 1824 ὁ Χουσεῖν Μπέης, ἀπορρήτως προετοιμάσας τὴν ἐκστρατείαν ἐν Αἰγύπτῳ· ὅθεν οὐδ' εὔρε μακράν τὴν ἀντίστασιν, διὰ τὸ ὑπέροχον τῶν δυνάμεων. Καὶ ἔτρεξε μὲν εἰς βοήθειαν, εὐθὺς ἀκουσθείσης τῆς ἐκστρατείας, μοῖρα τις Ὑδραϊκῶν καὶ Σπετσωτικῶν πλοίων, ἀλλ' ἔφθασε μετὰ τὸ κακόν. Ὁ δὲ Χουσεῖν Μπέης, ἀπαγαγὼν ὅλα τὰ τῶν Κασσίων πλοῖα, ἀφῆκεν εἰς τὴν νῆσον μικράν φρουράν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν

ἐσήκωσε τῷ 1825, ὅτε ἠκολούθησε τὴν κατὰ τῆς Πελοποννήσου ἐκστρατείαν. Καὶ ἔκτοτε οἱ Κᾶσσιοι, ἐλευθεροὶ μείναντες, πάντοτε ἔστελλον ἀντιπροσώπους εἰς τὸ βουλευτικὸν σῶμα· ἀλλὰ μὴ ἔχοντες τὰ πλοῖα, δὲν ἠδύναντο καὶ νὰ συναγωνίζωνται εἰς τὸν πόλεμον.

Ζήτημα δέκατον ἕκτον. « Ποῖα ὁροθεσία ἀρμόζει μάλιστα εἰς » τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς στερεᾶς, ἔχουσιν τότε εὐσημείωτον καὶ » τὸ εὐφροῦρητον καὶ τὸ εὐφυῶς χωριστικὸν τῶν ἀντικειμένων » λαῶν ; »

« Ποῖα δὲ καὶ νησιωτικὰ ὅρια εἰσὶ τὰ καταλληλότετα ; Καὶ ἐκ » ποίων λόγων, στρατιωτικῶν τε καὶ πολιτικῶν καὶ ἄλλων, δύναν- » ται νὰ δικαιολογηθῶσιν ἀμφοτέρω ; »

Ἐκ τῆς ἱστορικῆς περιλήψεως δι' ἧς ἐσπουδάσαμεν ν' ἀποκριθῶμεν πρὸς τὰ δύο ἐρωτήματα, τότε ιδ'. καὶ τὸ ιέ, εἶδον οἱ ἑξοχώτατοι ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τὴν ἀληθῆ στάσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους μέχρι τῆς σήμερον. Τὰ δὲ ἱστορηθέντα δεικνύουσι μὲν καὶ τὸ ἔδαφος τὸ βραχὲν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Ἠπειρον καὶ τὰς νήσους, δεικνύουσι δὲ καὶ τὰς θέσεις καὶ τὸ ἀντίστοιχον τοῦ πλήθους καὶ τῆς δυνάμεως τῶν διαμαχομένων μερῶν. Καὶ μένει νὰ θεωρήσωμεν ποῖα τις ὁροθεσία δύναται, χωρίζουσα εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς δύο λαοὺς, νὰ τοῖς δώσῃ ἱδρυσιν ἰσχυρὰν, ἱκανὴν πρὸς τὸ συντηρῆσαι ἀπαραβάτους τὰς συνθήκας τῆς εἰρηνεύσεως καὶ ἡσυχίας αὐτῶν.

Ἄν ὑποθέσωμεν τὸ σωτήριον τοῦτο ἔργον συμπληρούμενον τῇ συναινέσει τῶν Τούρκων κατὰ τοὺς περιεχομένους ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς 6 ἰουλίου ὁρισμοὺς, ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ θέλει χαραχθῇ ἐκ συμπραγματείαις τῶν πληρεξουσίων τῶν διαμαχομένων μερῶν, γινομένης ὑπὸ τῇ μεσιτείᾳ τῶν τριῶν Δυνάμεων πρὸς εὐόδωσιν ἀμοιβαίως ἀποδεκτῇ.

Τότε οἷτε Τούρκοι καὶ οἱ Ἕλληνες, μαθόντες ἐξ ὧν ἔπαθον, καὶ συμφῶνως γνωρίζοντες τὸ παντάπασιν ἀδύνατον τῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ

τοῦ πολέμου τόπῳ συνυπάρξεως αὐτῶν, θέλουσι χαράξῃ ὅρια καὶ χωρίσματα, τὰ ἀρμυδιώτατα ἀλλήλοις, καὶ κοινῇ συμφορώτατα, καὶ φυλακτικώτατα τῆς καλῆς γειτονίας.

Ἄν δὲ ἐκ τῆς ὁροθεσίας ταύτης καὶ τινα μέρη ἢ ἐπαρχίαι, ἐν αἷς οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἀντεπολέμησαν μετὰ ποικίλων τυγχῶν, μείνωσιν ἔξω τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, δύνανται καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἐκεῖσε κατοίκων ν' ἀσφελισθῶσι διὰ συνθηκῶν, ἢ καὶ νὰ τοῖς δοθῇ δικαίωμα νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅ,τι ἔχουσιν.

Ἐπὶ τῆς ἐναντίας δὲ ὑποθέσεως, ἂν δηλαδὴ οἱ Τοῦρκοι ἐπιμείνωσιν ἀπωθούμενοι τὴν μεσίτευσιν τῶν Δυνάμεων, τότε οὔτε οἱ πρῶτοι λόγοι πολὺ ἰσχύουσιν, οὔτε τὸ δεύτερον διάλλαγμα παρέχει πλεόν ἐλπίδα ἐπιτυχίας. Τότε οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ μένωσι πάντοτε ἔτοιμοι εἰς ἄμυναν κατ' ἐχθροῦ, καὶ διὰ τὸ ὑπέροχον τῶν Δυνάμεων φοβεροῦ καὶ ἐπιμόνου εἰς τὴν γνώμην. Μεταπτωτικῇ δ' ἔσται καὶ ἡ ὑπαρξίς τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τούτου μενόντων Ἑλλήνων, καὶ ἀναγορευομένης τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔκ τε τῆς Πελοποννήσου καὶ τινων νήσων καὶ ἐπαρχιῶν τῆς στερεᾶς χώρας, ὃ Χριστιανὸς τῶν γειτνιαζουσῶν ἐκείνων ἐπαρχιῶν λαὸς ἠναγκασμένος ἔσται ὅπλοφορεῖν τε πρὸς ἄμυναν, καὶ ἐπὶ τέλους καὶ μεταναστεύειν εἰς τὸ Ἑλληνικόν.

Ἀπὸ τούτων τῶν καθόλου ἐπιστάσεων ὁρμώμενοι, θέλομεν πειραθῇ ν' ἀποκριθῶμεν πρὸς τὸ δέκατον ἕκτον ζήτημα κατὰ τὰς προδηλωθείσας δύο ὑποθέσεις.

Πρώτη Ὑπόθεσις.

Ἀφ' οὗ ἡ Πόρτα δεχθῇ τὴν ἀρχὴν τῆς μεσιτεύσεως ὄχι μόνον ὑπὲρ τῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς στερεᾶς, ἐλπίζομενον εἶναι ὅτι δὲν θέλει δυσχεράνη ἀμεταπείστως περὶ τὸν ὀρισμὸν τῆς κατὰ γῆν ὁροθετικῆς γραμμῆς ἐκείνης, ἥτις ἀρχίσει μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ζαγοράς, περῶσα

δὲ διὰ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους καὶ κατὰ τὴν σειρὰν τῶν περὶ τὸν κόλπον τοῦ Βώλου ὀρέων, συνάψει πρὸς τὴν Ὄθρυν, κάκειθεν παρατείνουσά πρὸς ἄρκτον διὰ τῆς ἀκρωνυχίας τῶν βουνῶν Γούρας, Βαρυμπόβου, Ἐλοῖβου, μέχρι Κλίττου, φθάσει εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης, ἀφίνουσα εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μέρος ὅλον τὸ τῶν Ἀγραφῶν καὶ τοῦ Βάλτου δάπεδον.

Ἐχει ὅμως καὶ αὕτη ἡ ὁροθεσία δύο μεγάλα ἄτοπα· τὸ μὲν, ὅτι κόπτει εἰς τὸ μέσον τὴν Θετταλικὴν Μαγνησίαν, ὅλως ὑπὸ Ἑλλήνων κατοικουμένην, τὸ δὲ, τὰς παρὰ τὸν Ἀχελῶν κοιλάδας, ἐξ οὗ γίνεται ἀσθενεστάτη εἰς τοὺς Ἑλληνας κατὰ τὸ ἐδῶθεν μέρος. Καὶ οἱ Τοῦρκοι μένουσι κύριοι τῶν ὑπερτέρων βουνῶν, κύριοι δὲ καὶ Πάργας καὶ Σουλίου καὶ Πέντε πηγαδίων, τῶν ὁποίων οἱ ὑπολειπόμενοι κάτοικοι, ἔτι καὶ σήμερον τὰ ὅπλα φέρουσιν ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Τοῦτο τὸ ἄτοπον θεραπεύεται ἂν κατωρθωθῇ ἐκ τῶν διαπραγματειῶν ὥστε ἀπὸ τοῦ ὄρους Κλίττου νὰ συρθῇ γραμμὴ μεταξὺ Λεοντίτου καὶ τοῦ γεφυρίου τῆς Τατάραινας μέχρι τοῦ Μακρυνόρους, κάκειθεν διὰ τοῦ ὄφρυος τοῦ ὄρους τούτου φθάσῃ διὰ Τζουμερκῶν εἰς τὰ ὄρη Αἰνάδα, Ἅγιον Δημήτριον, καὶ Ἅγιον Ἡλίαν, καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν ῥάχιν τῶν ὀρέων Βλαχωρίτσι καὶ Παγκράτι, καταντήσῃ εἰς τὴν Ἰόνιον θάλασσαν.

Περὶ δὲ τοῦ νησιωτικοῦ ὁρίου, αὐτὸ φαίνεται ἐκ τοῦ πράγματος ἤδη ὀρισθῆν, διότι αἱ νῆσοι αἱ ἀναλαβοῦσαι τὰ ὅπλα καὶ συναγελασθεῖσαι ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας, αὐταὶ καίριον μέρος εἰσὶ τῆς Ἑλλάδος.

Οὐδὲ δύναται ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ἀποσκιρτήσῃ τῶν θεσπισμάτων τῆς τε Τροιζηνίου συνελεύσεως καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς, διῶν τὰ ὑπὲρ Κρήτης ἐπιθυμήματα τοῦ ἔθνους διαρρήδην ἐξαγγέλλονται. Ἄλλως τε καὶ ἐκ μόνης τῆς κατοχῆς τῆς νήσου οἱ Τοῦρκοι πρόχειρον θέλουσιν ἔχει τὴν ἐπιβουλὴν κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ, τε Αἰγαίου καὶ τῆς Πελοποννήσου.

Ἀλλ' ἐν ταῖς διαπραγματείαις ταῖς ἐσομέναις μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Πόρτας (ὅπερ καὶ ὑποθέτομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος), ἀναμφιβόλως ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ προνοητικὴ σύνεσις τῶν μεσιτριῶν Δυναμέων θέλουσιν εὐρεῖ τρόπον συμβιβασμοῦ τοιοῦτον, ὅποιος νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τήν τε ἡπειρωτικὴν ὀροθεσίαν καὶ τὴν θαλάσσιον, ἰσχυρῶς σεσημειωμένας, καὶ εὐφρουνήτους, καὶ ἄριστα διαχωρίζουσας τὰ δύο ἔθνη.

Δευτέρα Ὑπόθεσις.

ἵνα δὲ ἔχωμεν τὴν αὐτὴν ἔκθασιν καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ὑποθέσεως, ἄρκεῖ ν' ἀκολουθήσωμεν τὸ σύνορον ὅπερ αὐτὴ ἡ φύσις φαίνεται ἀποδείξασα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἔστι δὲ ἡ ὀροθεσία, ἢ μᾶλλον ἡ διαχώρισις ἡ φυσικὴ, ἡ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, ἀπὸ Κατούνας μέχρι τῶν κορυφῶν Πίνδου, καὶ ἐπὶ τοῦ Ζυγοῦ καὶ Μεσσόβου, γραμμὴ ἀπαντῶσα, ὅχι μακρὰν τοῦ Κατρίνου, τὸν ποταμὸν Ἀλιάκμονα, καὶ παρακολουθοῦσα αὐτὸν διὰ Σερβίων καὶ Γρεβενῶν.

Τοῦτο τὸ σύνορον ἐχώριζε καὶ τὸ πάλαι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν βορειοτέρων τόπων.

Ἡ Θεσσαλία δὲ καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους καιροὺς πάντοτε διεφυλάχθη ἑλληνικὴ, ἐν ᾗ ἡ Μακεδονία καὶ ὑπὸ τῶν Σλάβων καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν κατελήφθη. Αἴτιον δὲ τοῦ νὰ μείνῃ ἡ Θεσσαλία ἐλευθέρᾳ ἐπιδρομῶν καὶ συμμιξέως μετὰ ξένων ἐθνῶν, ὑπάρχει ἡ γεωγραφικὴ αὐτῆς θέσις.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ὀροθετικῆς ταύτης γραμμῆς, φυσικωτάτη αὐτοῦ φορὰ εἶναι ἡ τοῦ ποταμοῦ τῆς Βογιούσης ἀκολουθία. Ἐὰν ὅμως διὰ λόγους κρείττονος θελήσωσιν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ νὰ δώσωσιν ἄλλον δρόμον εἰς τὴν γραμμὴν ταύτην, τότε ἄριστον ἔσται τὸ ἀκολουθῆσαι διὰ τοῦ Ζυγοῦ τὴν σειρὰν τῶν βουνῶν, τὴν συνεχιζομένην ὑπὸ τῶν ἀκρωρείων Παλαιοβουνίου, Μαυροβουνίου, Χαμουσίου καὶ Φαρμάκου μέχρι τοῦ χωρίου Λεφτοκάρυα,

ὁπόθεν φθάνει εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὸ ρεῦμα τοῦ Θυάμεως ἢ Καλάμου.

Περιττὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ σύνορον τοῦτο, καὶ εὐκρινῶς ὅσον ἔνεστι χωρίζει τοὺς δύο λαοὺς, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα παρέχει κατοίκους πολεμικοὺς καὶ προμαχικούς.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι περιλαμβάνει μέρη τινὰ Ἑλληνικὰ τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι δὲν συνέπραξαν εἰς τὸν πόλεμον· ἀλλὰ θεωροῦμεν τὴ πρᾶγμα πλατέως ἀποθεραπευόμενον διὰ τῆς ἐμπεριλήψεως εἰς τὸ ἄλλο μέρος πολλῶν τόπων διαπρεψάντων ἐν ἀγῶσι καὶ θυσιασμοῖς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς Νιαούστης, λέγομεν, τῆς Κασσάνδρας, τῶν Μαδεμοχωρίων, καὶ τοῦ Ἄθωνος. Οὐδ' ἀναφέρονται ἐνταῦθα τὰς Κυδωνίας καὶ τὰ Μοσχονήσια, τῶν ὁποίων οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι ἦλθον πρόσφυγες εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Περαίνομεν τὰ περὶ τούτου μὲ τὴν ἐξῆς παρατήρησιν· ὅτι δηλαδὴ χωριζομένου ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριότητος τοῦ προϋποδεδειγμένου τόπου, οὐδόλως σχεδὸν βλάπτεται οὔτε ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, οὔτε ἡ ἄλλη εὐπορία τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, ἀλλὰ, τούναντίον, καὶ ὠφελοῦνται, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ Ἕλληνες καπιτάνοι μετὰ τῶν πολλῶν αὐτῶν παλληκαρίων ἀνεन्दότως ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους, καὶ μόλις ἐξ ἀτελῶν τινων συνθηκῶν ἠκολούθησαν ποτὲ πασάδας τινάς, μάλιστα δὲ τοὺς ἀπειθεστέρους εἰς τοὺς Σουλτάνους. Περὶ δὲ τῶν χρηματικῶν πόρων, ἀρκούμεθα εἰς τὸ ἐπόμενον παράδειγμα. Τὰ εἰσοδήματα τῆς Πόρτας ἐκ τῶν ἀλειῶν, ἀλικῶν καὶ τελωνείων τοῦ Μεσολογγίου ἐν ᾧ μόλις ἀνέβαινον εἰς 30,000 γρόσια, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ἐπὶ τοῦ πολέμου, κατὰ τὸ 1824, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν 800,000.

Ἐνταῦθα δὲν λέγομεν περὶ τοῦ θαλασσίου συνόρου, διότι τὰ περὶ τούτου λεχθέντα κατὰ τὴν προτέραν ὑπόθεσιν ἀποσοβοῦσι τὴν προσθήκην ἄλλων ἀναπτύξεων.

Ζήτημα δέκατον ἑβδομον. α Εἰς πόσα ἀνέβαινον οἱ νόμιμοι τῶν ρεα-
» γιάδων φόροι, οἱ πληρονόμενοι ἐτησίως εἰς τὴν Πόρταν παρ' ἐκάστου

» τμήματος τῆς γῆς, τουτέστι διακριδὸν τὸ κεφαλικὸν δόσιμον,
 » ἡ χαράτсион, οἱ φόροι διὰ τὰς γαίας, οἰκίας καὶ ἄλλα ; Καὶ ποῖος
 » ὁ τῆς εἰσπράξεως τρόπος ; »

	ΚΕΦΑΛΙΚΟΝ ἢ ΧΑΡΑΤΣΙΟΝ.	ΝΟΥΖΟΥΛ ΑΒΑΡΙΖ ΚΑΙ ΣΥΜΜΙΚΤΟΙ ΦΟΡΟΙ.
Εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ Κραβάρων ἕως Ἀσπροποτά- μου Γρόσια. 144,130		30,670
Καὶ ἀπὸ Ἄρτης ἕως εἰς Λάκκων Μπότσαρη 69,300		Ἄγνωστον.
Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν ἀπὸ Ἀττικῆς ἕως Ζητουνίου 255,500		266,000
Καὶ ἀπὸ Ἄρμου ἕως Κασσάν- δρας 398,000		445,000
Περὶ τῆς Θεσσαλίας δὲν ἔχο- μεν εἰσέτι οὐδεμίαν διάνληψιν..		
Εἰς τὴν Πελοπόννησον. . . . 383,000		555,000
Εἰς τὴν Κρήτην 300,000		450,000
Εἰς Χίον. 220,000		380,000

Ὅσα δὲ ἐπλήρουν οἱ νησιῶται τοῦ Αἰγαίου εἰς τὸν Καπιτὰν Πα-
 σᾶν, εἰς τὸν Μπέην τῆς Ρόδου καὶ εἰς ἄλλους, ὡς δασυφορίαν τε-
 ταγμένην παρὰ τῆς Πόρτας, συνεποσοῦντο περίπου εἰς 550,000
 γρόσια.

Ὁ τρόπος δὲ τῆς εἰσπράξεως, διὰ μὲν τὸ χαράτсион, ἡ Πόρτα ἔσέλ-
 λε κατ' ἔτος ποσὸν τινα ἀριθμὸν κεατίων ἢ γραμματίων τοῦ κεφα-
 λικοῦ δοσίματος εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰ ὅποια διεμοιράζοντο εἰς τοὺς
 Χριστιανούς καὶ ἐπλήρουντο παρ' αὐτῶν. Τοὺς δὲ ἄλλους φόρους
 εἰσέπραττον οἱ τοπάρχαι.

Δέκατον ὄγδοον ζήτημα. « Ποῖοι φόροι ἦσαν ἡ ἐνομιζοντο προσ-
 » διωρισμένοι εἰς χρήσεις καὶ δαπάνας τοπικάς, καὶ ποῖοι ἐστέλ-
 » λοντο κατ' εὐθείαν εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θησαυρόν ; »

Οἱ μὲν φόροι οἱ στελλόμενοι εἰς τὸν θησαυρὸν (τὸ μιστὸν), ἦσαν τὸ χαράτσιον, τὸ νοῦζουλ ἀβαρίζ, καὶ μέρος τῶν δεκάτων καὶ συμμίκτων τελῶν, ὅσον ἐδίδετο εἰς τοὺς σπαχῆδας, εἰς οἴκους ἀρχοντικούς, ἢ εἰς τεμένη ἱερά.

Οἱ δὲ διωριζόμενοι εἰς ἐπιτοπίους δαπάνας ἦσαν, α. τὸ μέρος τῶν δεκάτων καὶ συμμίκτων τελῶν ὅσον ἐπανῆκεν εἰς τοὺς σπαχῆδας, β'. ὁ κοντουμιές, ἐτήσιος εἰσφορὰ ὑπὲρ τῶν πασάδων, γ'. οἱ μισθοὶ τῶν καπουτζημπασήδων, ἥτοι ἀστυνομικῶν ἀξιωματικῶν, δ'. ἡ ταχυδρομικὴ χορηγία, ε. τὰ τυχερὰ ἔξοδα, *γγελέν γγετσέν* καὶ *μεσαρίφια* λεγόμενα.

Δέκατον ἔννατον ζήτημα. « Πόσα ἐπλήρουν διὰ προϋόντος » πόλεις τινὲς ἢ χῶραι εἰς τὸ σεράγιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως; »

Τὰ εἰκοσιπέντε Μαστιχοχώρια τῆς Χίου, ἀντὶ χαρατσίου, ἔδιδαν κατ' ἔτος τεταγμένον φόρον εἰς τὸ σεράγιον 20,000 ὀκάδας μαστίχης, καὶ 40 ἕως 80 παράδας δι' ἐκάστην οἰκογένειαν. Ἄλλας δὲ πόλεις ἢ χώρας τῆς Ἑλλάδος, ὑποκειμένας εἰς παρομοίους φόρους, δὲν γνωρίζομεν.

Ζήτημα εἰκοστόν. « Ποίους τεταγμένους φόρους ἐπλήρουν εἰς » τὴν Πόρταν οἱ Τοῦρκοι κτηματικοί, καὶ πῶς ἀναλογουμένους πρὸς » τε τὴν ἀξίαν τῶν ὑποστατικῶν αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς φόρους τῶν » ῥεαγιάδων; »

Ἀδύνατον νὰ ὀρίσθῃ ἡ ἀναλογία τῆς δασμοφορίας τῶν Τοῦρκων κτηματικῶν πρὸς τὴν τῶν ῥεαγιάδων, διότι οἱ μὲν Τοῦρκοι ἐπλήρουν μόνον δέκατον τῶν προϋόντων αὐτῶν, οἱ δὲ χριστιανοὶ, ἐκτὸς τοῦ δεκάτου, καθυπεβάλλοντο, ἕκαστος κατὰ τὴν ὀλικὴν του κατὰστασιν, εἰς τὴν χορηγίαν ὅλων τῶν παραπεπραγμένων δαπανημάτων.

Εἰκοστὸν πρῶτον ζήτημα. « Πόσον καθόλου ὑπολογίζεται τὸ » ὄντως εἰσόδημα τοῦ Σουλτάνου ἀφ' ἐκάστης ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. »

Τὰ μὲν ἴδια τοῦ Σουλτάνου εἰσοδήματα ὑποδεικνύονται ἐν τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ ἀποκρίσει· ποῖα δέ τινα καὶ πόσα ἀκριβῶς τὰ δέκατα τὰ εἰς τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ κατ' εὐθὺ εἰσερχόμενα, δὲν ἔχομεν πόθεν νὰ μάθωμεν ἱκανῶς τε καὶ ὠρισμένως.

Εἰκοστὸν δεύτερον ζήτημα. « Κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους ἐν- » αὐτοὺς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τελευταίαν ἐξαμηνίαν, πόση ἄρα » πρόσδοδος προσῆλθεν ὡς ἔγγιστα ἔκ τε τῶν μερῶν τῆς Πελο- » ποννήσου καὶ τῶν νήσων τῶν ὑποκειμένων τῇ Ἑλληνικῇ κυβερ- » νήσει; »

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διὰ τὸ συνεχὲς τοῦ πολέμου καὶ διὰ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἀνενδότους μερίμνας μὴ λαβοῦσα καιρὸν νὰ ῥυθμίσῃ τὰ τῆς οἰκονομίας, ἠκολούθησε τὸ σύστημα τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, καθ' ἃ οἱ δημόσιοι πόροι δὲν εἰσπράττονται ἀμέσως ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ δημοπρατοῦνται.

Συνίστανται δὲ κυρίως τῆς Ἑλλάδος οἱ πόροι ἐκ τῶν δεκάτων καὶ ἐκ τῶν τελωνιακῶν δικαιωμάτων. Εἰσῆχθη δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου τῷ 1827 καὶ ὁ δασμὸς, ἦτοι τὸ ἐπὶ τῇ εἰσαγωγῇ καὶ ἐξαγωγῇ τέλος.

Οὐδ' ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ δημόσιοι πόροι, ὡς ἐκ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ, διαφορὰς μεγάλας καθ' ἕκαστον ἔτος. Καὶ μάρτυς ὁ ἐπύμενος πίναξ, προσφερόμενος ὁποῖος εὐρίσκεται ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ οἰκονομικοῦ ἀρχείου.

	ΕΚ ΠΕΛΟΠΟΝ- ΝΗΣΟΥ.	ΕΚ ΤΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.	ΕΚ ΤΩΝ ΝΗ- ΣΩΝ.
Τῷ 1825 . Γρόσια.	3,903,470	645,110	1,040,930
Τῷ 1826	274,727	397,710	978,055
Τῷ 1827	847,546	16,025(*)	769,108

(*) Ἐκτὸς τῶν εἰσελθόντων εἰς τὸ ταμεῖον 16,025 γροσίων, αἱ ἐπαρχίαι τῆς στερεᾶς ἔδωκαν τὸ δέκατον τῶν γεννημάτων εἰς τὸ στράτευμα τοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐξαμηνίαν τοῦ 1828, μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυβερνήτου, τὸ ἔτος φέρει,

	ΕΚ ΜΕΝ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.	ΕΚ ΔΕ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.
Ἀπὸ τῶν δεκάτων . . . Γρόσια.	2,481,996	631,225
Ἀπὸ τῶν Τελωνίων	190,520	676,850
Ἀπὸ τῶν δασμῶν	54,800	540,700
Ἀπὸ τῶν ἰχθυοτροφείων.	62,775	550
Ἀπὸ διαφόρων δικαιωμάτων . .	5,900	10,640
<i>Τὸ ὅλον, Γρόσια.</i>	<u>2,795,991</u>	<u>1,859,965</u>

Τὰ τελώνια καὶ οἱ δασμοὶ ἐπισημοτέρων τινῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος εἰσπράττονται ἀμέσως παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' εἶναι ἄγνωστον εἰσέτι πόσον ἔσται τὸ ποσὸν αὐτῶν.

Εἰκοστὸν τρίτον ζήτημα. α Ποῖον δικαίωμα ἐλάμβανεν ὁ τῆς ὑπαρχίας ἀρχιερεὺς ἀπὸ πᾶσαν Ἑλληνικὴν οἰκίαν, καὶ πόσον συναποσούτο τὸ ὅλον τῆς λήψεως ; »

Τῶν ἀρχιερέων τὰ εἰσοδήματα ἄλλα μὲν ἐλέγοντο κανονικά, ἄλλα δὲ τυχερά. Τὰ δεύτερα, προερχόμενα ἐξ ἀγιασμῶν, λειτουργιῶν, στεφανωμάτων, διορισμῶν καὶ ἄλλων, ἦσαν ἀπροσδιόριστα, αὐξάνοντα ἢ ὀλιγοστεύοντα κατὰ τὰς περιστάσεις, κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν Χριστιανῶν, καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀρχιερέως. Ἐνίοτε δὲ τὰ τυχερά ἐξισοῦντο ἢ καὶ ὑπερέβαινον εἰς τινα τῆς Ἑλλάδος μέρη τὰ κανονικά εἰσοδήματα. Τὰ δὲ κανονικά συνίσταντο ἐκ τῶν ἐτησίως διδομένων, κατ' ἔθος ἀρχαίων, εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, παρὰ μὲν τῶν οἰκογενειῶν, εἰκοσι παράδων, παρὰ δὲ τῶν ἀκεφάλων οἰκογενειῶν, δέκα μόνον. Ταῦτα συνάπτοντες μετὰ τῆς ἀποκρίσεως τῆς δοθείσης πρὸς τὸ πρῶτον ἐρώτημα, δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν ὡς ἔγγιστα τὸ ὅλον τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τῶν ἀρχιερέων.

Ἀλλὰ καὶ ταῦτα κατήντησαν ἀκανόνιστα, διότι οἱ ἀρχιερεῖς βλέποντες ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πλείστων Χριστιανικῶν οἰκογε-

νειῶν συνίστατο ἐκ γεωργικῶν προϊόντων, εἰσήγαγον, κατὰ τὸ συμφέρον αὐτῶν, ἔθος ἵνα λαμβάνωσιν ἐτησίως παρὰ τῶν οἰκογενειῶν μέρος τι ὠρισμένον τῶν προϊόντων. Ὅθεν ἀντὶ τῶν 20 ἢ 10 παράδων, ἐλάμβανον 11 ἢ 12 ὀκάδας σίτου, ἢ μισθὴν λίτραν μετάξης, ἢ ἔλαιον, κτλ. ὅπερ ὠνομάζετο *ζητεία*. Μετέπειτα δ' ἔλαβον αὐτὴν πάλιν ἢ εἰς χρήματα ἢ εἰς προϊόν, κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἐνίοτε μάλιστα, κατὰ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν εἰσφερόντων, ἐλάμβανον ἅμα καὶ τὰ χρήματα καὶ τὸ προϊόν· ἐξ οὗ οἱ πλείονος αὐτῶν συνῆγον κατ' ἔτος παρ' ἐκάστης οἰκογενείας, τὸ μὲν πλεῖστον, γρόσια τρία, τὸ δ' ἐλάχιστον, ἓν.

Εἰκοστὸν τέταρτον ζήτημα. « Ποῖαι Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὑπῆρχον » ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀπὸ τοῦ Πασᾶ μέχρι τοῦ Κοτζάμπαση, καὶ ποῖα » ἡ δύναμις αὐτῶν; Πόση δέ τις ἦν καὶ ἡ δικαιοδοσία τοῦ Καπιτάν » Πασᾶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου; »

Ἐὰν ἠθέλαμεν ἀνατρέξῃ εἰς τὰς κυρίας αἰτίας δι' ἃς οἱ Ὀθωμανοὶ κατέστησαν ἐν Ἑλλάδι τὸ ἐν ἔτει 1821 παῦσαν διοικητικὸν σύστημα, ἔπρεπε νὰ συντάζωμεν τόμον, ἐν ᾧ ἐνταῦθα προτιθέμεθα μόνον σημείωσιν σύντομον. Ἀρκούμεθα λοιπὸν νὰ ἐμφανίσωμεν αὐτὸ τὸ σύστημα, ὅποῖον ὑπῆρχεν εἰς ἕκαστον τμήμα, *σαντζάκιον* παρὰ τῶν Τούρκων ὀνομαζόμενον, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ Πελοπόννησος ἦτον *σαντζάκιον* ὅπου ἡ Πόρτα ἔστελλεν ἓνα Πασᾶν τριῶν τουτῶν, τὸν Μόρα Βαλεσῆν λεγόμενον, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια τῆς διοικήσεως ἐκρέματο ἀπὸ τὴν διαγωγὴν του καὶ ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ Σουλτάνου. Εἶχε δὲ ὁ Πασᾶς παρ' αὐτῷ καὶ διερμηνεὰ διὰ τὰς γλώσσας, ἀμέσως παρὰ τοῦ Σουλτάνου διωρισμένον.

Δύω ἄλλοι Πασάδες δύο τουτῶν, ὑποκείμενοι εἰς τὸν Μόρα Βαλεσῆν, ἐφρουράρχουν, ὁ μὲν, τοῦ Ναυπλίου, ὁ δὲ, τῆς Μοθώνης. Ὁ δὲ μέγας Πασᾶς, καὶ τοι ὦν πολιτικὸς τε καὶ στρατιωτικὸς ἑπαρχος αὐτοκράτωρ, ὥφειλεν ὑπακούειν εἰς τὰ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως Σουλτανικὰ φερμάνια.

Ἡ Πελοπόννησος διηρεῖτο εἰς εἰκοσιτέσσαρας ἐπαρχίας· Κόρινθον, Βοστίτσαν, Καλάβρυτα, Πάτρας, Γαστούνην, Πύργον, Καρίταιναν, Ἀρκαδίαν, Νεόκαστρον, Μιοθώνην, Κορώνην, Ἀνδρουῖσαν, Νησί, Καλαμάταν, Λεοντάρι, Μιστράν, Μονεμβασίαν, Τριπολιτσάν, Ἅγιον Πέτρον, Ἄργος, Ἰμλάκιον, Φανάρι, καὶ Κάτω Ναχαγέν. Ἐν ἐκάστῃ δὲ ἐπαρχίᾳ ἦτον εἷς καθῆς, εἷς βυθόδας, δύο κοτσαμπασῆδες, εἷς σαιδουκ ἐμιρῆς (ταμίας), καὶ εἷς καποῦ μπουλουκ μπασῆς (ἀξιωματικὸς τῆς ἀστυνομίας). Εἶχε δὲ καὶ ἐκάστη κώμη ἢ χωρίον δύο ἢ τρεῖς προεστούς. Πρὸς δὲ, εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅπου κατῴκουν Τούρκοι, ὁ ἀδρότατος αὐτῶν διωρίζετο αἰάνης.

Ὅσakis καθίστατο νέος Πασᾶς τῆς Πελοποννήσου, ὅλαι αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ὄφειλον ἀπέρχεσθαι εἰς Τριπολιτσάν, τὴν καθέδραν αὐτοῦ, εἰς προσκύνησιν. Ὁ δὲ Πασᾶς ἀνεγίνωσκεν ἐπὶ διβανίου, ἐνώπιον τῶν τε ἐν τέλει Τούρκων καὶ τῶν πρωτίστων κοτζαμπασῆδων, τὰς προσταγὰς τοῦ Σουλτάνου, μεθ' ὃ ἀπεδείκνυε διὰ περιβολῆς καφτανίου τοὺς ὑπουργηματικούς. Συστήσας δὲ τὸ συμβούλιόν του ἐξ ἐνὸς ἢ δύο Τούρκων τῶν ἐπισημοτέρων, ἐκ δύο κοτσαμπασῆδων, καὶ ἐκ τοῦ ἐρμηνέως, ἤπτετο τῶν ἔργων τῆς διοικήσεως, διαμηνύων ἐγκυκλίως εἰς τὰς ἐπαρχίας τὴν τε ἔλευσιν αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Σουλτάνου.

Ὅταν ὁ Πασᾶς ᾔθελε νὰ εἰσάξῃ νεωτερισμὸν τινα, ἔπρεπε νὰ συμβουλευθῇ ὅλας τὰς τοπικὰς ἀρχάς, καὶ νὰ τὸ ἀναφέρῃ ἔπειτα εἰς τὴν Πόρταν. Εἰς δὲ τὰς πράξεις του ἐζήτει μὲν τὴν γνώμην τοῦ συμβουλίου του, ἀλλ' ἔκαμνεν ὅ,τι ᾔθελε.

Καί τοι δὲ ἔχων τὸ συμβούλιον, ὄφειλεν εἶτι συγκαλεῖν κατ' ἔτος εἰς Τριπολιτσάν τοὺς κοτζαμπασῆδας τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ διακοινοῦν εἰς τὴν γενικὴν αὐτῶν σύνοδον τὰ προσταττόμενα παρὰ τῆς Πόρτας, ὑποδεικνύειν τὰς χρεῖας τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, τὸ ποσὸν τῶν φόρων, καὶ τοὺς διορισμοὺς τῶν βοϊθῶδων· καὶ μετὰ τὸ ζητῆσαι καὶ λαβεῖν περὶ πάντων τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν, οὕτως ἐξέδιδε τὰς δεούσας προσταγὰς.

Εἰς δὲ περιστάσεις ἀηθεστέρας, οἷον ὅτε προεφαίνετο ἐξωτερικὸς

πόλεμος, ἡ συνέβαινον ἐσωτερικαὶ ταραχαί, ὁ Πασᾶς ἐκάλει καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῆς ὑποταγῆς τῶν Χριστιανῶν.

Αἱ τοῦ Πασᾶ ἀποφάσεις, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὑπαγορευομένων ἀπὸ τὰς περιστάσεις, ὥφειλον νὰ ἐπιστηρίζωνται εἰς τὸ ἱλάμιον τοῦ Μωάμεθ.

Ἡ Πύρται διωρίζεν ἔτι παρὰ τῷ Πασᾶ δύο ἀξιωματικούς, τὸν μὲν, Μουκαμπεϊλετζήν ὀνομαζόμενον, τὸν δὲ, Τεφτέρ Κεχαγιάν· ὧν ὁ πρῶτος ἐκράτει ὅλα τὰ βιβλία, ὅπου ἐσημειοῦντο, ἅ. τὰ σύνο-
ρα τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν χωρίων, τῶν γεωργημένων καὶ ἀγεωργήτων γαιῶν, β'. ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων κατὰ τὴν πρὸ πολλοῦ χρόνου γενομένην ἀπαριθμῆσιν· ὑπόχρεως ὧν ὁ Μουκαμπεϊλετζῆς νὰ ἀπο-
σαφῇ πάντοτε τὰ περὶ τούτων πρὸς τὴν κυβέρνησιν. Ὅποτε δὲ ἦνοι-
γε τὰ βιβλία, ὁ Τεφτέρ Κεχαγιᾶς ἔπρεπε νὰ ἦναι παρὼν, καὶ γενο-
μένης τῆς χρείας, πάλιν νὰ τὰ σφραγίζῃ· οὐδ' ἦτον κύριος ὁ Μου-
καμπεϊλετζῆς νὰ τὰ ἀνοίγῃ μόνος. Ἀλλ' οὔτε οἱ δύο οὗτοι ἀξιωμα-
τικοὶ οὔτε οἱ δύο τῶν φρουρίων Πασάδες ἐλάμβανον παντάπασι μέρος εἰς τὰ πολιτικά.

Ἐστελλεν ἀκόμη ἡ Πόρτα καὶ ἄλλους δύο ἀξιωματικούς, Ἀλλά Μπέγηδας λεγομένους, ὧν ὁ μὲν ἔμεινεν εἰς Τριπολιτσάν, ὁ δὲ εἰς Μιστρᾶν, ἀρχηγοὶ ὄντες τῶν δύο στρατιωτικῶν συστημάτων τῶν σπαχίδων, οὐδ' ἀναμιγνύμενοι ὅλως οὐδ' αὐτοὶ εἰς τὰ πολιτικά τοῦ τόπου.

Ἐκάστη ἐπαρχία εἶχε καδῆν, ἐκλελεγμένον ὑπὸ τοῦ *Ρούμελη Καδιλεσκέρη* ἐκ τῆς τάξεως τῶν νομικῶν ἀνδρῶν, καὶ διαχρημα-
τίζοντα ἐξαμηνίαν ἢ δωδεκαμηνίαν, καὶ σπανιώτερον ἐπὶ μῆνας δε-
καοκτῶ, ὅστις ἔκρινεν ἀνεκκλήτως ὅλας τὰς ἀστυκάς καὶ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις παντός εἵδους καὶ βάρους, ὧν ὁ αὐτὸς καὶ τῶν ἀποφά-
σεών του ἐκτελεστής. Μόνος δὲ ὁ Πασᾶς ἠδύνατο, καταχρηστικῶς, νὰ ἀπαιωρῇ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐκκαλῶν τὴν ὑπόθεσιν εἰς Τριπολιτσάν πρὸς ἀναθεώρησιν.

Ἀλλὰ καὶ τοι τῶν ἀποφάσεων τοῦ καδῆ ἐκτελεστέων οὐσῶν, αἱ χρισολογαὶ ὅμως παρετείνοντο ἀορίστως, διὰ τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀν-

τιφατικὸν τῆς τουρκικῆς νομολογίας, ποικίλας δεχομένης ἐρμηνείας παρὰ τῶν Οὐλεμάδων.

Καὶ τὰ κεκριμένα ἠδύναντο νὰ ἀνακριθῶσι διοριζομένου νέου Πασᾶ ἢ νέου καδῆ, καὶ πολλάκις ἢ τοῦ διαδόχου κρίσις ἀντέκειτο πρὸς τὴν τοῦ προκατόχου, διότι ἐκεῖνος μὲν ἀπεφάσιζε, λόγου χάριν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Μουσεῖν ἐφέντη, οὗτος δὲ κατὰ τὴν τοῦ Ἀλῆ ἐφέντη· ὅθεν αἱ τοιαῦται κρισολογίαι μόνον ἐκ τῶν ταπικῶν ἐθίμων καὶ ἐκ τοῦ χρόνου τὸ τέλος ἐλάβανον.

Τὰς δὲ κακουργηματικὰς ὑποθέσεις ὁ καδῆς ἀνέπεμπε πρὸς τὸν Πασᾶν, καὶ μόνον ἐκ ῥητῆς προσταγῆς τούτου ἔκρινε περὶ αὐτῶν.

Εἶχε προσέτι δικαίωμα ὁ καδῆς ν' ἀκούῃ τὰ παράπονα τῶν πολιτῶν καὶ νὰ τὰ ἀναφέρῃ εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, νὰ ἀντιπαρὰκρίνῃ τοὺς φόρους καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὰ περὶ τούτου καὶ τὰς καταχρήσεις, γράφων πρὸς τὸν Πασᾶν *ιλάμιον*, ὅπερ δὲν ἦτον ἄνευ ῥοπῆς.

Ὅλαι αἱ πωλήσεις ἀμπελώνων, οἰκιῶν, δένδρων, ἐργαστηρίων, κτλ. ὑπεβάλλοντο εἰς τὸν καδῆν, καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον χοτζέτιον ἢ κτητῆριον γράμμα, ἐν ᾧ ὑπεγράφοντο καὶ μάρτυρες ἢ Τοῦρκοι ἢ Χριστιανοί, ἦτον ἀπαραίτητον ἵνα ὑπάρχῃ ἡ πώλησις νόμιμος.

Εἰς τὰς μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Μωαμεθανῶν διαφορὰς, ἀπαράδεκτος ἦτον ἡ μαρτυρία τοῦ Χριστιανοῦ εἴτε ὑπὲρ εἴτε κατὰ.

Εἶχεν ἔτι δικαίωμα ὁ καδῆς νὰ προσάπτῃ κύρωσιν εἰς τὰς πρὸς τὸν Πασᾶν καὶ πρὸς τὴν Πόρταν ἀπευθυνομένας ἐπαρχιακὰς ἱκετηρίας. Ἀλλ' ὅμως αὐστηρῶς τοῦ ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ ἐπεμβαίνῃ καὶ ὡς οὖν εἰς τὰ πολιτικά.

Πρὸ μὲν τῆς βασιλείας τοῦ νῦν Σουλτάνου, ὁ βοῦδόδας διωρίζετο παρὰ τῆς Πόρτας κατ' αἵτησιν τῆς κοινότητος ἢ τῶν Μαλικιάμ σααμπήδων (ἀγοραστῶν τοῦ δεκάτου). Ἀλλ' ἤδη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, προστάγματι τοῦ νῦν Σουλτάνου, οἱ Πασάδες διώριζον τοὺς βοῦδόδας.

Ἦφειλε δὲ ὁ βοῦδόδας συνάγειν τὸ χαράτσιον, πολιτεύεσθαι ἐν πᾶσι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Πασᾶ, ἐκτελεῖν τὰς ἀποφάσεις τοῦ

κριτηρίου, καὶ ἀκούειν τὰς τῶν κοτζαμπασήδων περὶ εὐταξίας ἢ φορολογίας αἰτήσεις.

Ἐπὶ πάσης πωλήσεως γῆς εἶχεν ἔτι γέρας νὰ ἐκδίδῃ τὴν κύρωσιν τὴν λεγομένην ταπί, ἐξ ἧς μόνης ἡ πώλησις ἐγίνετο νόμιμος καὶ ἀνεπηρέαστος.

Ὁ βοϊδόδας διωρίζετο δι' ἓν μόνον ἔτος.

Ὁ δὲ αἰάνης ἀπεδεικνύετο ὑπὸ τοῦ Πασᾶ ἵνα προστατεύῃ τὰ δίκαια τῶν ὁμοθρήσκων του.

Ὁ καπὺ μπουλουκ μπασῆς, ὑπὸ τῶν κοτζαμπασήδων ἐκλεγόμενος, ἦτον πλησίον τοῦ βοϊδόδα μὲ δέκα ἢ δεκαπέντε ἀρματωλούς, ἀλλ' οὐδεμίαν προσταγὴν ἠδύνατο ἐκτελεῖν ἄνευ συναινέσεως τῶν κοτζαμπασήδων.

Οἱ κοτζαμπασῆδες ἐξελέγοντο παρὰ τῶν προεστῶν τῶν κωμῶν καὶ τῶν χωρίων, οἵτινες συνηθορίζοντο εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἔκαμνον τὰς ἐκλογὰς κατὰ τὴν νικῶσαν ψῆφον, μηδεμιᾶς τουρκικῆς ἀρχῆς μηδὲ ὅλως παρεμβαινούσης εἰς τοῦτο Τελειωθείσης δὲ τῆς ἐκλογῆς, αὐτοὶ οἱ ἐκλογεῖς τὴν ἐνεργάζοντο εἰς τὸν καθὴν διὰ γράμματος φέροντος τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὰς σφραγίδας αὐτῶν, καὶ ἐζήτουν τὸ *ilâmiyat*, ἥτοι τὴν ἐπικύρωσιν, τὴν ὁποῖαν καὶ ἐξέδιδεν ὁ καθὴς παρόντων τοῦτε βοϊδόδα, καὶ τοῦ αἰάνου, καὶ τῶν γνωριμωτέρων Τούρκων, μαρτυρούντων τὴν τῶν προεστῶν θέλησιν, καὶ τὸ πᾶν ἀνεπείμπετο εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ Πασᾶ.

Οἱ κοτζαμπασῆδες ἐτήσιον εἶχον τὸν διορισμὸν, καὶ ἕκαστος, ληγούσης τῆς ἀρχοντείας, ὥφειλεν ἀποδίδειν λόγον εἰς τὴν ἐπαρχίαν, καὶ λαμβάνειν τὴν ἀπόλυσιν. Ὄταν αἱ ἐπαρχίαι εὐχαριστοῦντο ἀπ' αὐτοὺς, τὸ ἀνέφερον διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν Πασᾶν, ὅςις τοὺς ἐκράτει συνήθως κοτσαμπασῆδας καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Αὐτοὶ ἐκανόνιζον τὸν τρόπον τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως, καὶ ἠδύνατο νὰ κάμωσι καὶ ἔκτακτα ἑξόδα, ὑποβάλλοντές τα ἔπειτα εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἐπαρχιακῆς συνελεύσεως. Εἶχον δὲ δικαίωμα καὶ νὰ ἐκδικῶσιν ἐν γένει ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῶν ρεαγιάδων, καὶ νὰ

κρίνωσι τὰς ὁποιασδήποτε διαφορὰς αὐτῶν, καὶ οὐδεμίᾳ τουρκικῇ ἀρχῇ ἡδύνατο νὰ παρεισδύσῃ εἰς τὴν κρίσιν ὅταν οἱ διαφερόμενοι ἦσαν εὐχαριστημένοι. Κατέφευγον δὲ πρὸς τοὺς κοτζαμπασήδας οἱ Χριστιανῶν καὶ ὅταν ἐφυλακίζοντο, καὶ ἐλάμβανον τὴν ἐλευθερίαν.

Οὐδεὶς διαμερισμὸς φόρου ἢ εἵσπραξις ἐγένετο ἄνευ συγχωρήσεως καὶ γνώμης τῶν κοτζαμπασήδων. Καὶ αἱ πρὸς τὸν Πασᾶν ἀναφοραὶ τῶν εἰχον μεγάλῃν βαρύτητα, καὶ ὅλαι αἱ ἐκετηρίαὶ τῶν κομῶν καὶ χωρίων δι' αὐτῶν ἔπρεπε νὰ στέλλωνται πρὸς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς. Οὐδ' εἰς ἄλλον ἀπέδιδον λόγον τῆς διοικήσεώς των εἰμὴ εἰς τὸν Πασᾶν, ὅστις μόνος ἡδύνατο νὰ τοὺς τιμωρῇ ἢ ἀνταμείψῃ.

Προήρχετο δὲ ἡ μεγάλη τῶν κοτζαμπασήδων ἐπιρροὴ ἐν Πελοποννήσῳ, ἃ ἐπεὶ οἱ Τούρκοι ἦσαν καὶ ὀλίγοι ἐνταῦθα καὶ διαπαντὸς διηρημένοι μεταξὺ τῶν ὅ. ἐπεὶ πρὸ πολλοῦ ἐπεκράτησε νὰ στέλλωσιν αἱ ἐπαρχίαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἓνα ἢ δύο προκρίτους ὡς ἐπιτρόπους των, οἵτινες ἔλεγον ἐλευθέρως τὴν γνώμην των εἰς τὴν Πόρταν περὶ τῶν τῆς Πελοποννήτου πραγμάτων. Τοῦτο δ' ἐγένετο διὰ τοῦ χρόνου δικαίωμα τῆς Πελοποννήσου, ἥτις καὶ ἔστειλλε πλεον ἀντιπροσώπους φέροντας ἐντολὰς κατὰ τύπον καὶ παρὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ παρὰ τῶν Τούρκων.

Καὶ ἐπεὶ τέλος τὸ ἔθος ὑπερίσχυε τοῦ νόμου παρὰ τοῖς Τούρκοις, διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ παρευρίσκωνται πάντοτε εἰς Κωνσταντινούπολιν, δύο ἢ τρεῖς, ἐνίοτε δὲ καὶ τέσσαρες κοτζαμπασήδες, *Βεκίληδες* τοῦ Μορέως λεγόμενοι, οἵτινες, λαμβάνοντες ἐκ τῆς πατρίδος των τὰς χορηγίας, ἴσχυον παρὰ τῇ Πόρτᾳ, ὥστε καὶ συστολὴν νὰ ἐμποιῶσιν εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν Πασάδας, καὶ ἐνίοτε νὰ ἐνεργῶσι καὶ τὴν ἀποβολὴν αὐτῶν.

Ὁ Σεντούκ ἐμὴρῃς ἢ ταμίας ἐφύλαττεν ὅσα χρήματα ὤφειλον δι' αὐτοῦ μεταδοθῆναι εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς. Ἐκράτει δὲ τοὺς λογαριασμὸς τῆς ἐπαρχίας καὶ τοὺς καταλόγους τῶν φόρων τοὺς ὑπογεγραμμένους παρὰ τῶν κοτζαμπασήδων, εἰς τῶν ὁποίων τὰς προσταγὰς ὑπέκειτο, καὶ τοι ἐξαρτῶμενος ἀπὸ τοῦ Πασᾶ.

Εἰχον δὲ ἴδιον ταμίαν, *καψιμάλην* ὀνομαζόμενον, καὶ οἱ προεστῶ

τῶν κωμῶν καὶ χωρίων, ἐκλεγόμενον ὡς ἐξελέγοντο καὶ οἱ κοτζαμπασῆδες, πρὸς οὓς αὐτὸς ὤφειλεν ἀναφέρειν τὰ περὶ τῶν χωρίων.

Τοιαύτη ἦτον ἡ πολιτικὴ διοίκησις τῆς Πελοποννήσου. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι Πασᾶς, πολλάκις ἀπὸ κρεωπώλου καταντήσας εἰς τὸ ὑψηλότατον κάθισμα, ἄνθρωπος ἀμαθέστατος ἄλλως τε καὶ αὐτάρχου κυρίου ἐπίτροπος, ἦτον ἱκανὸς νὰ φέρεται μετ' ἐπικειάς καὶ νὰ ἀκολουθῇ διοικητικούς κανονισμούς; Τοιοῦτοι δὲ μάλιστα ἄνθρωποι, γνωστοὶ διὰ τὴν ὀμότητα καὶ τὸ ἀμείλικτον τοῦ ἥθους, συνιστῶντο συνήθως εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου ὡς ἱκανώτεροι εἰς τὸ κυβερνᾶν τὸν λαόν.

Οὐδ' ἄλλως γίνονται τὰ πάντα εἰς τὰς αὐτογνώμονας πολιτείας εἰμὴ ἐκ θελήσεως τῶν ἀρχόντων, δυναμένων καὶ νομοθετεῖν καὶ νομοτελεῖν κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ πάντα πράττειν ἐκ παρασκευῆς, καὶ μετὰ δόλου καὶ πικρουργίας. Οἱ δὲ τῆς μισομαθοῦς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἄρχοντες καὶ ἐκ περισσοῦ εἶχον τὰς τοιαύτας κακίας.

Ὅθεν οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ ἐνώπιον τοῦ Πασᾶ, ἐξουσίαν ἔχοντος ζωῆς καὶ θανάτου κατὰ τῶν ἀρχομένων, καὶ πάντες μετὰ τρόμου ἐπλησίαζον τὸ παλάτιόν του, περίτροβοι καὶ πρὶν ἰδῶσι τὸν δεσπότην καὶ ἀκούσωσι τὴν δεινὴν αὐτοῦ φωνήν. Ἐκατὸν πεντήκοντα ὀπλοφόροι, καθάσαι ὀνομαζόμενοι, εἰς ἰτογηᾶς, καὶ δῆμιος, ἐτήρουν πάντοτε τοῦ Πασᾶ τὴν πύλην, καὶ ἐν μόνον νεῦμα τῆς κεφαλῆς του ἔκρινε περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἱκέτου.

Ἡ ἐπαρχία ὁμοῦς τῆς Μάνης εἶχεν ἄλλο σύστημα. Αὕτῃ πρὸ τῶν 1770 ἐδιοικεῖτο ὑπὸ Καπιτάνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξελέγετο ὁ ἀρχηγός, *Μπὰς καπιτὰν* λεγόμενος, καὶ ἡ ἐπαρχία ἐπλήρωνεν εἰς τὴν Πόρταν χαράτσιον 4,000 γρόσια κατ' ἔτος.

Ἐκεῖ οὐδέποτε ὑπῆρξε Τουρκικὴ ἀρχή. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1770 ὁ καπιτὰν Πασᾶς, προστεταγμένος παρὰ τοῦ Σουλτάνου, διώριζε τοπάρχην, Μπέην τῆς Μάνης προσαγορευόμενον, καὶ ἡ Μάνη ἐπλήρωνεν ἔκτοτε 15,000 γροσίων χαράτσιον. Ἔργον δὲ τοῦ Μπέη ἦτον νὰ φυλάττῃ τὴν εὐταξίαν, καὶ νὰ στέλλῃ τοὺς φόρους πρὸς τὸν Καπιτὰν Πασᾶν, ζητῶν τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης.

Τὸ σαντζάκιον τῆς Εὐρίπου περιελάμβανε τὴν Εὐβοίαν, Ἀττικὴν, Θήβας, Λεβαδίαν, Τουρκοχώρι, Βουδουνίτσαν, Ζητούνη, Σάλωνα, Λιδωρίκι, καὶ Μαλακθρινόν. Τὸ δὲ τοῦ Καρλελίου, (ἤτοι ἡ Αἰτωλία καὶ ἡ Ἀκαρνανία,) περιλαμβάνον τὸ Μεσολόγγιον, Ἀνατολικόν, Βλοχόν, Ξερόμερον, Βάλτον καὶ Βύνιτσαν, ἐμπεριείχετο μὲν καὶ αὐτὸ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ σαντζακίου Εὐρίπου, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ δέκατον αὐτοῦ, ἦτον κληρὸς τῆς Βασιδῆς (μητρὸς τοῦ Σουλτάνου), αὐτὴ ἀπέλαβεν ἵνα διορίζηται μὲν ἀμέσως παρὰ τῆς Πόρτας ὁ τοπάρχης, ἀναγνωρίζηται δὲ μόνον ὑπὸ τοῦ Παῖς Εὐρίπου ὡς μουσελίας τοῦ Καρλελίου.

Ἡ Ναύπακτος, τὸ Ἀπόκουρον, Κράβαρι, Καρπενήσι, Πατρατζίκι, καὶ Δομοκόν, ἦσαν χωριστὸν σαντζάκιον. Αἱ δὲ τοῦ Ἀσπροποτάμου καὶ τῶν Ἀγράφων ἐπαρχίαι ὑπετέλουν εἰς τὸ σαντζάκιον τῶν Τρικάλων.

Οἱ Πασάδες τῶν σαντζακίων τούτων, ἦσαν τριῶν τοιῶν. Τὸ δὲ σύστημα τῆς διοικήσεως, ὅμοιον τῷ τῆς Πελοποννήσου, καὶ μόνον διαφέρειν κατὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν κοτζαμπασηδων, μὴ ἐκλεγομένων παρὰ τῶν ἐπαρχιῶν, μηδὲ τούτων ἔχουσῶν δικαίωμα τοῦ στέλλειν ἐπιτρόπους εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ διέμενε τὸ πολίτευμα τοῦτο μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὅστις ἐδουλαγώγησε πάντα.

Ἡ Ὑδρα ὑπέκειτο μὲν εἰς τὸν καπιτάν Πασᾶν, διωκεῖτο δὲ ὑπὸ ἐντοπίων τύπῳ ἀριστοκρατικῷ· διότι οἱ πρόκριτοι κατὰ πλοῦτον καὶ ἐπιρροήν, διηροῦντο εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν ἕκαστον διώκει τὴν νῆσον ἐνιαυσίως, διαδεχόμενον τὸ ἄλλο.

Τὸ σῶμα τῶν προκρίτων ἐκανόνιζε τὰ περὶ εὐταξίας, ἐμπορίας, καὶ θαλασσίου εὐνομίας. Καὶ ἀστυνόμος τοῦ τόπου, ζαμπίτης λεγόμενος, ἐξελέγετο ἐντόπιος, ἐπικυρούμενος παρὰ τοῦ καπιτάν Πασᾶ.

Ἵπῃρχε δὲ καὶ καγγελαρία, ἔχουσα καγγελάριον καὶ παρεδρους, κρίνοντας τὰς διαφοράς, ὧν αἱ κρίσεις ἐκυροῦντο παρὰ τῶν προκρίτων. Ὁ δὲ καγγελάριος ἦτον καὶ μνημῶν δημόσιος.

Ἐπὶ τούτοις ὑπῆρχε καὶ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, κρίνον τὰ περὶ συνοικεσίων, διαζυγίων, κτλ.

Αἱ Σπέτσαι εἶχον καὶ αὐταὶ τὸν αὐτὸν τύπον τῆς διοικήσεως ὡς ἡ Ὑδρα.

Τὰ δὲ Ψαρά, ἐπίσης ὑποκείμενα εἰς τὸν καπιτὰν Πασᾶν διωκοῦντο ὑπὸ δημογερόντων ἐκλελεγμένων παρὰ τοῦ λαοῦ. Ὅλοι οἱ πολῖται συνερχόμενοι ἐξέλεγον δώδεκα ἐκλέκτορας. οὔτινες ἐξέλεγον τρεῖς δημογέροντας καὶ ἓνα ταμίαν ἢ ἓν ἔτος.

Ὁ ταμίας, ἔχων δύο συμβοητοὺς, διαιτείας λεγομένους, εἰσέσπραττεν ὅλας τὰς προσόδους. Προκειμένων δὲ μεγάλων ὑποθέσεων, οἱ δημογέροντες ὤφειλον συγκαλεῖν εἰς συνέλευσιν τὸν λαὸν ἵνα ὁμοθυμαδὸν κρίνῃ περὶ αὐτῶν.

Ὅλαι αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ διαφοραὶ ὑπεβάλλοντο εἰς διαιτητάς.

Ὁ καπιτὰν Πασᾶς ἐπεκύρυνε τὰς τε ἐκλογὰς καὶ τὰς τῶν διαιτητῶν ἀποφάσεις χωρὶς οὐδόλως νὰ μετέχῃ εἰς αὐτάς, ἔκρινε δὲ μόνον περὶ τῶν κακουργημάτων.

Αἱ νῆσοι Σκόπελος, Σκιάθος, Ἡλιοδρόμια, Σκύρος, Σαλαμῖν, Αἴγινα, Πόρος, Ζέα, Θερμιά, Σίρφοι, Σίφνος, Ἀμοργός, Μῆλος, Πολύκανδρος, Σίκινος, Ἴος, Σαντορῖνη, Ἀνάφη, Κασος, Ἀστυπάλαια, Πάτμος, Νάξος, Πάρος, Ἀντίπαρος, Μύκονος, Τρίκερι, ὑπέκειντο ὅλαι εἰς τὸν καπιτὰν Πασᾶν, ὅστις ἔστελλεν εἰς ἐκάστην ἓνα δεκατοσυλλέκτην, Ὀθωμανὸν, ἢ Χριστιανὸν, *ζαμπίτην* λεγόμενον. Ἀλλ' ἐκάστη εἶχε τοὺς προεστοὺς αὐτῆς, ἐκλεγομένους ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ εὐδοκιμωτέρων, καὶ ἔχοντας δύο συμβοητοὺς. Αἱ διαφοραὶ ἐκρίνοντο παρὰ τῶν προεστῶν ἢ τῶν διαιτητῶν, ἀλλ' ἐξεκαλοῦντο καὶ πρὸς τὸν καπιτὰν Πασᾶν, ὅστις πάντοτε ἔκρινε περὶ τῶν κακουργημάτων. Οὐδεμία δ' ἄλλη τουρκικὴ ἀρχὴ ἐχώρει ὅλως εἰς τὰς νήσους ταύτας, οὐδ' ὁ Σουλτάνος ἔστειλεν ἐκεῖσε προσταγὰς ἀμέσους.

Ἡ Σάμος ὑπήγετο εἰς τὸν Σεῖζαλάμην, ὅστις ἔστελλεν ἐκεῖ κατ' ἔτος ἑπαρχον Τοῦρκον. Εἶχε δὲ ἡ νῆσος καὶ προεστούς.

Ἡ Τήνος ὑπέκειτο εἰς τὸν Ζαραπχανὲν, ὅστις ἔστελλε τὸν ζαμπίτην. Διωκεῖτο δὲ ἡ νῆσος καθ' ὃν τρόπον καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι, οὐδ' ἴσχυε τίποτε ὁ ζαμπίτης ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ προεστοῦ.

Ἡ Ἄνδρος, ὑποκειμένη πρότερον εἰς τὴν Σουλτάναν, ἐδόθη μετὰ θάνατον αὐτῆς εἰς τὸν Ζαραπχανὲν, ὅστις ἐστελλεν ἓνα ζαμπίτην ἵνα φυλάττῃ τὴν εὐταξίαν καὶ κρίνῃ τὰς διαφορὰς τῶν ἐντοπίων. Εἶχε δὲ ἡ νῆσος καὶ ἓνα κοτζάμπασην, ὅστις, ἅμα ἐκλεχθεὶς παρὰ τοῦ λαοῦ, ἀπῆρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀφ' οὗ ἐπλήρυνε τὸ λεγόμενον *ιλιτζάμι* τῆς νήσου, ἐλάβανε τὴν ἐπικύρωσιν παρὰ τοῦ *Zarapchané* *εἰμιρῆ*, καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας του. Οὐδ' ἐξετέλει ὁ ζαμπίτης οὐδεμίαν δικαστικὴν ἀπόφασιν ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κοτζάμπαση.

Αἱ νῆσοι Λέρος, Καλύμνος, Κίσσινος, Δῆλος, Ἄλυσος, Σκάρπαθος, Σύμη, καὶ Καστελόριζον, ὑπέκειντο εἰς τὸν Μπέην τῆς Ρόδου καὶ παρ' αὐτοῦ ἐλάβανον ζαμπίτας, ἔχουσαι ὅμως καὶ προεστούς τῆς ἐκλογῆς των.

Διοικητικὸν σύστημα τῆς Χίου ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1694 ἐσχάτην παράδοσιν τῆς Χίου εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Χριστιανοὶ ἀπελαβόν ἐκ συνθήκης διάφορα προνόμια, ὧν τὰ κυριώτερα εἰσὶ τὰ ἐξῆς·

α'. Τελείαν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν.

β'. Τὴν διοίκησιν τῶν ἐγχωρίων πραγμάτων ὑπὸ τῆς κοινότητος.

γ'. Ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου, τὸ ὁποῖον περιεστάλη εἰς μικρότατον τέλος, τὸ λεγόμενον *τακρίλ*.

δ'. Νὰ ἔχῃ ἡ νῆσος μόνον ἓνα ἑπαρχον Τοῦρκον, τὸν *μουσελίμην*.

ε'. Οὐδεμίαν τουρκικὴν οἰκογένειαν νὰ μὴ κατοικῇ εἰς τὴν νῆσον.

ς'. Προσδιορίζετο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ φρουρίᾳ Τούρκων, καὶ ἡ φρουρὰ ἔπρεπε νὰ ἀλλάσσεται κατὰ καιροὺς.

ζ'. Εἰς μόνος ἀγᾶς Τοῦρκος ἤρχετο νὰ λαμβάνῃ κατ' ἔτος τὸν φόρον τῶν 20.000 οκάδων μαστίχης.

Ἰπέκειντο δὲ οἱ κάτοικοι εἰς τὸ χαράτσιον. Ἀλλὰ μετέπειτα ἔχασαν πολλὰ τῶν προνομίων τούτων, ἐξ οὗ τὸ διοικητικὸν τῆς Χίου σύστημα κατὰ τὸ 1820 εἶχε τὰς ἐπομένους βάσεις.

Ὁ Σουλτάνος ἔστειλε κατὰ διετίαν ἓνα ἑπαρχον, μουσελίμην λεγόμενον, ὅστις, πληρόνων ποσότητά τινα εἰς τὸν ἄνακτα, διώκει τὴν νῆσον εἰς ἰδίον του λογαριασμὸν, ἔχων καὶ ἓνα ἀστυνόμον, λεγόμενον σούμπασην.

Τὸ φρούριον εἶχεν ἀρχηγὸν διαμένοντα ἀρίστον χρόνον, καὶ ἡγεμονεύοντα τῆς τουρκικῆς φρουρᾶς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἤρχετο καὶ ὁ καθὼς, κρίνων ὅλας τὰς τῶν Τούρκων καὶ βεργιάδων πολιτικὰς καὶ κακουργικὰς ὑποθέσεις, καὶ διατηρούμενος ἐπὶ χρόνον ἀρίστον.

Ἐκεῖθεν ἐστέλλετο καὶ τις Τοῦρκος πρὸς εἰσπραξίν τῆς μαστίχης, σακίζ ἐμεινῆς προσαγορευόμενος, ὅστις, καὶ τοι μηδεμίαν ἄμεσον ἐξουσίαν ἐπιτετραμμένος ἐπὶ τῆς νήσου, κατήντησεν ὁμῶς κατὰ χρηστικῶς προστάτης καὶ ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὸ μεσημβρινὸν τῆς νήσου εἴκοσι καὶ ἐνὸς μαστιχοχωρίων τοιοῦτος, ὥστε καὶ ἐχώριζε τοὺς κατοίκους αὐτῶν, καὶ τοὶ ὅλους Χριστιανοὺς ὄντας, ἀπὸ τῆς κοινότητος τῆς Χίου· μηδὲ ἀρκούμενος εἰς τοῦτο, τοὺς καθυπέβαλλεν εἰς πληρωμὰς ὑπερόγκων προστίμων, καὶ ἐσκληρύνετο πρὸς αὐτοὺς τόσον, ὥστε οἱ δυστυχεῖς ἠναγκάζοντο νὰ δίδωσιν, ἐκτὸς τοῦ φόρου τῶν 20.000 οκάδων, καὶ ὅλην τὴν μαστίχην ὅση τοὺς ἔμεινε, πληρονομένην εἰς τὸ ἕκτον τῆς τρεχούσης τιμῆς.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ἐπαρχῶν καὶ τῶν ἀξιωματικῶν Τούρκων ἤρχισαν νὰ φέρωσιν εἰς τὴν νῆσον καὶ τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν, ἐκ τούτου παρεβάθη καὶ τὸ ἀρχῆθεν συγκείμενον προνόμιον καθ' ὃ οὐδεμία τουρκικὴ οἰκογένεια ἠδύνατο κατοικεῖν ἐν τῇ νήσῳ.

Ἐκτὸς τῶν ἀρχῶν τούτων, ἡ Ὄθωμανικὴ Πόρτα ἀνεγνώριζε τὴν κοινότητα ἢ δημογεροντίαν τῆς Χίου, σύνθετον ἐκ πέντε ἐντοπίων Χριστιανῶν, ἐκλεγομένων κατ' ἔτος, πρὸς οὓς πάντοτε ἀπετείνετο δι' ὅλας τὰς τῶν βεργιάδων ὑποθέσεις καὶ διὰ τὰς ἀθήεις καὶ καταχρηστικὰς ἐξαιτήσεις χρημάτων.

Εἶχον δὲ οἱ τῆς Χίου δημογέροντες, ἐπιτρόπους ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατ' ἔτος ἐκλεγομένους ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἐμπόρων Χίων, οἵτινες ἐνήργουν τὰς τῶν δημογερόντων ἐντολὰς περὶ τὰς ὑποθέσεις τῆς

κοινότητος πρὸς τὴν πρωτεύουσαν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν δημογερόντων, ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἄλλαι πολιτικαὶ Χριστιανικαὶ ἀρχαί, ἐξ ἐκείνων ὅπωςδὴποτε ἐξαρτώμεναι. Οἱ δὲ δημογέροντες, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἔθιμα καὶ ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις τῶν διαφόρων συνελεύσεων τῶν προκρίτων τοῦ τόπου, εἶχαν πλήρη ἐξουσίαν εἰς ὅλα τὰ πολιτικά, ἐκκλησιαστικά, οἰκονομικά, φιλανθρωπικά καὶ ἐκπαιδευτικά πράγματα, καὶ ὥφειλον, παύοντες τῆς ὑπηρεσίας, δίδειν λόγον τῆς αὐτῶν πολιτείας εἰς τὴν κοινότητα.

Ἡ κοινότης αὕτη, ὅφ' ὅλων τῶν Χριστιανῶν τῆς νήσου βασταζομένη, (ἐξαιρουμένων τῶν κατοίκων τῶν μαστιχοχωρίων διὰ τοὺς προῤῥηθέντας λόγους) εἶχε τὴν προσήκουσαν ἀξίωσιν παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, καὶ ἤτε ἔλωσις τῶν Χριστιανῶν καὶ αἱ μεγάλαι δύσεις χρημάτων ἀνέστελλον τὴν εἰς τὰς καταχρήσεις ῥοπὴν τῶν Τούρκων ἐξ οὗ ἐκαρποῦτο ἡ κοινότης, καθὼς καὶ οἱ Ἑβραῖοι, τὴν ἀστυκὴν καὶ θρησκευτικὴν ὑπαρξίν, ὅσον δυνατόν ὑπὸ τοιούτους τυράννους.

Εἰκοστὸν πέμπτον ζήτημα. α Ποῖα προνόμια ἢ κοινοτικά διὰ καιώματα εἶχαν ἀφεθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας; καὶ ποῖα ἰδιαίτερα ἢ πλεονεκτήματα εἶχον τόποι ἢ νῆσοι τινές; ἢ

Ἡ Πελοπόννησος ἐκαρποῦτο προνόμιον τὸ εἶχειν κοτζαμπασῆδας, καὶ τὸ ἐκλέγειν αὐτοὺς. Ἡ δὲ Μάνη εἶχε κυβέρνησιν, μόνον κατὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Μπέη ἐξαρτωμένην ἀπὸ τοῦ Καπιτάν Πασᾶ.

Ὁ νῦν Σουλτάνος εἶχε καταργήσῃ διὰ χαττίου ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὴν κατὰ τὴν ἄλλην Τουρκίαν ἐξ ἔθους ἐνεργουμένην δήμευσιν τῆς περιουσίας τῶν Χριστιανῶν ὅσοι ἀποθνήσκουσιν ἐν δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ.

Ἐπὶ τούτοις ἐπαρχίαι τινές τῆς Πελοποννήσου ἐνέμοντο ἄλλα γέγρα· λόγου χάριν, ἐπειδὴ τὰ δέκατα τῶν Πατρῶν ἦσαν ἀποκεκληρωμένα εἰς τὸν τάφον τοῦ Σουλτάν Χαμίτη, ἡ ἐπαρχία αὕτη δὲν συνεισέφερεν εἰς τὰς δαπάνας τῆς διοικήσεως Πελοποννήσου, καὶ ἐπειδὴ οἱ Πασάδες δὲν ἔσχον ἐκεῖ, αἱ Πάτραι εἶχαν γείνη ἄσυλον τῶν

κατατρεχομένων. Ἀλλὰ μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Σουλτάν Μαχμούτῃ ἀνῆρέθησαν πάντα ταῦτα.

Τῶν ναυτικῶν νήσων τὰ προνόμια περὶ τε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ περὶ τὴν ὀλιγότητα τῶν φόρων, ἔμειναν ἄθικτα μέχρι τοῦ 1821.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶχε τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῆς, ἀξιώματικῶς ἀνεγνωρισμένους παρὰ τῆς Ὄθωμανικῆς Πόρτας. Οἱ Ἐπίσκοποι, διὰ βου. διοριζόμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐλάμβανον παρὰ τῆς Πόρτας δίπλωμα, τὸ μπεράτιον καλούμενον, καθ' ὃ εἶχον ἐξουσίαν τοῦ κρίνειν ἀνεκκλήτως ὅλας τὰς τῶν Χριστιανῶν διαφορὰς περὶ συνοικεσίων, διαζυγίων, κτλ. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις.

Εἰς δὲ τὰς μεγάλας πόλεις, καὶ τὰ βιομηχανικὰ σωματεῖα εἶχον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν διαιτητὰς τῶν μεταξὺ τῶν χειροτεχνῶν ἀναφωμενων διαφορῶν.

Εἰκοστὸν ἔκτον ζήτημα. α Ποῖον εἶδος τοπικῆς ἐξουσίας, ἡ δικαστικῆς, ἡ διοικητικῆς, ἡ ἀστυνομικῆς, ἦτον συγχωρημένον εἰς τοὺς Ἕλληνας κατὰ τόπους νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὸ τὴν κυρείαν τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως; »

Ἐν τῇ ἀποκρίσει περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως ἐκάστου τμήματος, ἐδείξαμεν ποῖον βαθμὸν τοπικῆς ἐξουσίας, δικαστικῆς ἢ διοικητικῆς, ἐνέργουν οἱ Χριστιανοί. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἀστυνομίας, οἱ Ἕλληνες εἶχον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἓνα καπιτάνον, ἀρχηγὸν εἰκοσιν ἢ τριάκοντα ἄρχατωλῶν κατὰ τὴν ἑλτασιν τῆς ἐπαρχίας, ὅστις μὲ τὸν λόχον του ἐρύλαττε τὸν τόπον ἀπὸ τὰς κλοπᾶς καὶ ἐξησφάλιζε τοὺς δρόμους. Εἰξελέγετο δὲ παρὰ τῶν κοτζαμπασήδων, καὶ μετὰ τοῦτο διωριζέτο παρὰ τοῦ Πασᾶ. Ἀλλ' ἐξετάζοντες τὸ πρᾶγμα καλλίτερον, εὕρισκομεν ὅτι τὸ προνόμιον τοῦτο δὲν ἦτον ἐκούσιον δῶρημα τῶν Τούρκων, ἀνοχὴ δὲ μόνον καὶ φιλοτιμία ἀναγκαστή.

Ἡ Μάνη, ὡς μὴ διοικουμένη ὑπὸ Τούρκων, ἐγένετο ἄσυλον ὧλων ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσι τὴν Ὄθωμανικὴν τυραννίαν, καὶ

ἐκείθεν αὐτοὶ ἐξερχόμενοι τὸ καλοκαίριον, ἐπείραζον τοὺς Τούρκους, οἳ ἦν αἰτίαν ἠναγκάζοντο οἱ ἀγάδες νὰ τοὺς οἰκονομῶσι.

Πρὸς τούτοις κατὰ τὸ 1770, ὅτε ἐξεῤῥάγη ἐπανάστασις τῶν Χριστιανῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ὁ Σουλτάνος ἔστειλε μὲν κατ' αὐτῆς 12 000 Ἀλβανούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν τὸν τόπον, ἐπίσης ἐπανεστάτησαν. Τότε ἡ Πόρτα ἔστειλε τὸν Καπιτάν Πασᾶν, αὐτὸς δ' ἐκάλεσεν εἰς συμμαχίαν τοὺς εἰς τὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου αὐλιζομένους Χριστιανούς καπιτάνους μετὰ 4,000 ὀπλοφόρων, οἵτινες καὶ διώξαντες τοὺς Ἀλβανούς διωρίσθησαν εἰς ἀνταμοιβὴν ἀρματω-
λοι τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔθος μέγα δύναται παρὰ τοῖς Τούρκοις, ὁ διορισμὸς τῶν καπιτάνων κατήντησεν ἀστυνομικὸν δικαίωμα τῶν Ἑλλήνων μέχρι τοῦ 1805. ὅτε οἱ Τούρκοι, ὑποπτεύοντες, τὸ μὲν, τὸν βωσσικὸν πόλεμον, τὸ δὲ, τὴν φερόμενην τῶν καπιτάνων ἐπιρροήν, κατέτρεξαν αὐτούς, καὶ ἄλλους μὲν ἐθανάτωσαν, ἄλλους δὲ ἠνάγκασαν καταφυγεῖν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους. Ἐκτοτε ὁ Σουλτάνος ἀπηγόρευσε νὰ διορίζωνται Χριστιανοὶ ἀρματωλοί. Εἰς τινες ὁμως ἐπαρχίας ὅπου οἱ κοτζαμπασαῖοι ἦσαν δυνατοὶ διώριζαν πάλιν τῇ συναινέσει τῶν Πασάδων, καπιτάνους Χριστιανούς.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ ἀστυνομικοῦ δικαιώματος, ἡ Πόρτα οὐδέποτε ἐξ οὐδενὸς ἀγῶνος ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἐξουσίαν τῶν καπιτάνων· ὅπερ μέρος μὲν, προήρχετο ἐκ τῆς συμμαχίας τούτων καὶ συμφωνίας μετὰ τῶν γειτόνων Ἀλβανῶν, μέρος δὲ, καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῶν τόπων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, οἱ καπιτάνοι ἀπέβησαν ὥς ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος τοῦ τυράννου τούτου, καὶ περισσότεροι καὶ ἰσχυρότεροι.

Εἰκοστὸν ἑβδομον ζήτημα. α Εἰς ποίαν τάξιν ἀνθρώπων ἐνυ-
• πῆρχεν ἡ ἐξουσία αὕτη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασεως; Καὶ
• πόσοι ἦσαν οὗτοι; Καὶ πῶς διωρίζοντο, καὶ εἰς ποῖον ἦσαν ὑπό-
• λογοι; »

Οὐδεμία τάξις προνομιούχων ἀνθρώπων ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ

τὸ αὐτόγνωμον τῆς κυβερνήσεως ὕψονε καὶ τοὺς χθαμαλωτάτους εἰς τὴν ἀκροτάτην βαθμίδα τῆς κοινωνικῆς κλίμακος. Διὰ δὲ τοὺς διορισμοὺς τῶν Χριστιανῶν εἰς τὰς ὑποδεστέρας ὑπηρεσίας ἀπηρτίτο κατὰστασις καὶ ποιότης ἐπιρροή ἠθικὴ, ἃ διότι ἐξελέγοντο παρὰ τῶν Χριστιανῶν, ὅτι. ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ἤθελον νὰ ἔχωσιν ἀσφάλειαν δι' ὅσα χρήματα οἱ προεστῶτες ὤφειλον εἰσπράττειν ὑπὲρ τῆς Πόρτας.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ὅλοι οἱ κοτζαμπασῆδες ἦσαν καὶ πρῶτιστοι κτηματικοί, καὶ ὅτι, ἅπασι λαβόντες τὸ κοτζαμπασιλίκιον, τὸ εἶχον διὰ βίου, καὶ τὸ μετέδιδον ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους των, ἐκτὸς ἂν κατετρέχοντο, ὅπερ δὲν ἦτον σπάνιον. Περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν περιβεβλημένων τὰς ἀρχὰς ταύτας, καὶ τοῦ τρόπου τῆς αὐτῶν ἐκλογῆς, καὶ τῆς διαδόσεως τῶν λειτουργιῶν, καὶ εἰς ποίας ἀνωτέρας ἀρχὰς ὑπέκειντο, ἀρκούντως, νομίζομεν, ὑπεδείξαμεν ταῦτα ἐν τῇ ὁλικῇ διαλήψει περὶ τοῦ τρόπου τῆς διοικήσεως.

Εἰκοστὸν ὄγδοον ζήτημα. α Εἰς ποῖα μέρη τῆς Ἑλληνικῆς κυρτότητος σῶζεται σήμερον ἡ αὐτὴ ἀρχή, δηλαδή ἡ ἐπὶ Τούρκων » ὑπάρχουσα τοπικὴ διοικήσις; Καὶ μὴ σωζομένης, ποῖον εἶδος » ἀστυνομίας ἢ διοικήσεως κατέστη ἀντ' αὐτῆς; »

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἀποτινάξας τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν, οὐτ' ὤφειλεν οὐτ' ἠδύνατο πλέον γεραίρειν τὰς τοπικὰς ἀρχὰς τὰς ὑπὸ τοῦ καθαιρεθέντος κράτους συνεστηκυίας· ἄρα οὐδὲ σῶζεται οὐδεμία αὐτῶν. Οἱ ἄνθρωποι δὲ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἅτε ἢ καὶ πρῶτοι ἐπαναστάντες ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας, διετέλεσαν πράττοντες καὶ διευθύνοντες τὰ τε στρατιωτικὰ καὶ τὰ διοικητικά· δηλαδή ἐν μὲν τῇ Πελοποννήσῳ, οἱ πρόκριτοι, ἔξω δὲ τοῦ ἰσθμοῦ, οἱ καπιτάνοι, ἐξαιρουμένων τῆς Λεβαδίας, τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τινων ἄλλων μερῶν.

Ἡ δύναμις δὲ τῶν ἀρχηγῶν τούτων, πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν, κατὰ πρῶτον ἄλλο δὲν ἔπραξεν εἰμὴ νὰ ὀπλίσῃ καὶ ὀδηγήσῃ τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ ἐκπο-

ρίση τὰς τοῦ πολέμου δαπάνας διὰ τῆς εἰσπράξως τῶν δεκάτων καὶ τῶν ἄλλων φόρων.

Εἰς μόνην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μάνης, Πέτρος ὁ Μαυρομιχάλης, ἀρχηγὸς ὢν πολιτικός τε καὶ στρατιωτικός ἐπὶ Τούρκων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἡγεμὼν ἀναφανείς ὅλου τοῦ πολεμικοῦ ἐκείνου λαοῦ, συνεπελάβετο μὲν τοῦ πολέμου, συνεπελάβετο δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν ὅσους τὸ ἔθνος ὅλον ἐζήτησεν.

Εἰς δὲ τὴν Κρήτην, ἐπειδὴ ἐκτὸς τῶν Σφακιῶν οὐδαμοῦ ὑπᾶρχον οὔτε πρόκριτοι οὔτε καπιτάνοι, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σφακιῶν ἐκυρίευσαν ἔργῳ τὴν ἐξουσίαν εἰς ὅλα τὰ μέρη ὅπου πολεμοῦντες εἰσέβαλον.

Εἰς τὰ Ψαρά οἱ πρόκριτοι συνέστησαν γερουσίαν.

Εἰς Ὑδραν καὶ εἰς Σπέτσας πρῶτον μὲν ὁ λαὸς ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν ἐξουσίαν, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ πρόκριτοι συμμετέσχον.

Κατὰ δὲ τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου, Ἕλληνες μὴ ἰθαγενεῖς ἐγένοντο ἄρχοντες τῆς διοικήσεως.

Μετ' ὀλίγου ὁμῶς μῆνας αἱ ἀρχαὶ αὗται αἱ ἐνθουσιωδῶς τὸ πρῶτον κατασταθεῖσαι ἐγνώρισαν ὅτι μεμονωμένοι δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι μέγα τι. Ὅθεν πρῶτοι οἱ Πελοποννήσιοι, θέλοντες νὰ συνοργανώσωσι καὶ συμπήξωσι τὴν διοίκησίν των, συνέστησαν Γερούσιαν ἐπταμελῆ ἐκ προκρίτων, πρόεδρον αὐτῆς διορίσαντες τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην.

Αἱ ἐπαρχίαι δὲ τῆς Εὐβοίας, τῆς Θετταλικῆς Μαγνησίας, μερῶν τινῶν τῆς Μακεδονίας, (οἷον Νιαούστης καὶ Κασσάνδρας), τῆς Βουδουνίτης, Ταλαντίου, Λεβαθίας, Θηβῶν, Ἀττικῆς, Σαλῶνων, καὶ Λιδωρικίου, ἔστειλαν συνέδρους εἰς τὴν ἐν Σαλῶνις γενομένην σύνοδον κατ' ὁκτώβριον τοῦ 1821, ἧτις καὶ ἐξέλεξε γερουσίαν δεκατριῶν μελῶν, *Ἀρειον Πάγον* ὀνομασθεῖσαν, καὶ ἀντιπροσώπους διώρισε διὰ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Τρίτη σύνοδος συνεκλήθη περὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου συνῆλθον οἱ σύεδροι Μπλακασίου, Ἀσπροποτάμου, Ἀγράφων, Σουλίου, Ἄρτης, Βάλτου, Βονίτης, Ξερομέρου, Βλοχῶ, 26

Ζυγοῦ, Μεσολογγίου, Ἀνατολικοῦ, Βενετίκου, Κραβαρίου, Ἀποκόρου, καὶ Καρπενησίου. Καὶ αὕτη συνέστησε γερουσίαν ἐξ ἑννέα μελῶν, καὶ ἀντιπροσώπους ἐξέλεξεν ὅλων τῶν μερῶν τούτων τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Συνέλευσις Ἐπιδαύρου.

Αὕτη γενομένη κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1821, συνέταξε μὲν καὶ ἀνηγόρευσε κατὰ τὰς προτάσεις τῆς παρ' αὐτῆς διορισθείσης ἐπιτροπῆς τὸν πρῶτον συνταγματικὸν ὅρον, συνεκάλεσε δὲ τὴν τοῦ Ἄστρους συνέλευσιν ἐπὶ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1823.

Ὁ συνταγματικὸς ὅρος ἀνηγόρευε τὰς γενικὰς ἀρχάς, καὶ καθίςα τρεῖς ἐξουσίας, τὴν νομοθετικὴν, τὴν τελεστικὴν, καὶ τὴν δικαστικὴν. Ἐσῶζε δὲ καὶ τὰς τρεῖς γερουσίας περὶ ὧν ἀνωτέρω, ἕως οὗ ἡ νομοθετικὴ βουλὴ ἤθελεν ἀρμόση ταυτοειδῶς τὸ ὅλον τῆς διοικήσεως διὰ νόμου ὁλοσχεροῦς.

Ἄλλ' οἱ θεσμοὶ οὗτοι δὲν ἐπλήρωσαν ἀρκούντως τοὺς πόθους τοῦ ἔθνους. Καὶ οὐδ' εἰς τὰς διασκέψεις ἴσως τῆς συνελεύσεως τοῦ Ἄστρους παρετηρήθη δεόντως τὸ ἀσύμμετρον αὐτῶν πρὸς τὰς ἔξεις καὶ πρὸς τὰ ἦθη τοῦ τύπου, καὶ τὸ ἀπροσφυῆς πρὸς τὰς τότε περιστάσεις αὐτοῦ.

Συνέλευσις τοῦ Ἄστρους.

Αὕτη συνελθοῦσα κατὰ μάρτιον, ἀνεθεώρησε μὲν τὸ σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου, ἐξέδωκε δὲ νόμους ὀργανικοὺς τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἔπαυε τὴν ἐξουσίαν τῶν δύο γερουσιῶν καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἄλλ' ἡ ἀνανέωσις τῶν ἀρχῶν δὲν ἐβελτίωσε τὰ τῆς εὐταξίας, οὐδ' ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὀργανικῶν νόμων ἠδυνήθη νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὰ μεγῆλα συμφέροντα δι' ἃ αὐτοὶ ἐτέθησαν· καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπελθουσῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι τῶν πολλῶν συμφορῶν τῆς, τε ἐμφυλίου δισοχασίας καὶ τῆς βαρείας ἐπιθέσεως τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ἔθνος ἐζήτησε καὶ τρίτον τὴν θεραπείαν ἐκ τῆς παγκοίνου συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ.

Δευτέρα συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου.

Αὕτη συνεκλήθη τὸ πρῶτον κατ' αὐγούστον τοῦ 1826, καὶ διώρισε δύο ἐπιτροπὰς, τὴν μὲν, διπλωματικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε χρηματισμοὺς καὶ τὴν ἀναγκαίαν ἐξουσίαν νὰ ἀρχίσῃ διαπραγματείας πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν ὑπὸ προστατίδι καὶ μεσιτρία τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, τὴν δὲ, διοικητικὴν τῶν ὅλων τῆς πολιτείας, συγκεϊμένην ἐξ ἑνδεκα μελῶν. Ἀναβληθεῖσα δ' ἔπειτα, μόλις μετὰ πολλὰς διαζήτησεις ἡδυνήθη νὰ συνέλθῃ εἰς Τροιζῆνα κατὰ μᾶλλον τῷ 1827.

Συνέλευσις τῆς Τροιζῆνης.

Εἰς ταύτην τὴν δευτέραν συνεδρίαν ἐξαιρέτως διέπραξε τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος, καὶ ἐξέδωκε μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ ἐνταῦθα συναπτόμενον.

Διώρισε δὲ καὶ ἀρχιστράτηγον τῆς ξηρᾶς, καὶ ἀρχινάυαρχον, καὶ τὸν νῦν Κυβερνήτην.

Συνέστησε προσέτι τριμελῇ ἐπιτροπὴν ἵνα διοικῇ τὴν πολιτείαν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου.

Καὶ τέλος καθίδρυσε, ἀκολουθῶς τοῖς ὁρίσμοις τοῦ συντάγματος, τὴν νομοθετικὴν βουλὴν.

Ὁ Κυβερνήτης ἔφθασε τῇ 6 ἰανουαρίου, ὅποτε, ὅσαι μὲν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου δὲν κατεῖχοντο ὑπὸ τοῦ Ἰβραχίμ Πασᾶ, ἦσαν ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ καὶ φρικτῇ ἀθλιότητι, εἰς δὲ τὴν στερεάν, τὰ συντρίμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, στρατοπεδεύοντα κατὰ Δραγομέστον, Ἐλευσίνα, καὶ Τριζώνια, πολλάκις ἐστεροῦντο πάσης τροφῆς, εἰς δὲ τὸ Αἶγαῖον, οἱ κάτοικοι τῶν νήσων ὠμῶζον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν κακούργων καὶ τῶν ληστῶν, τῆς πειρατείας δεινῶς μαστιζούσης τὸ ἔθνος καὶ διαβαλλούσης καὶ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ. Ἡ κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ἡ βουλὴ ἐκάθηντο εἰς Αἶγινα ἀρ-

γαί, μηδόλως δυνάμεναι πλέον νά εὔρωσιν οὔτε ἡθικὴν ἐπιρροὴν οὔτε πόρους χρηματικούς τοὺς ἀπαραιτήτους εἰς τὴν διάπραξιν τῆς ἐξουσίας. Ταμεῖον δημόσιον δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῆς πολιτείας πρὸ καιροῦ ἐσκορπίζοντο δι' ἐνταλμάτων τῆς ἀδρανοῦς διοικήσεως, ἐνδιδούσης εἰς τὴν βίαν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἀναρχίας.

Ταῦτα κατιδὼν ὁ Κυβερνήτης, συνεσκέφθη μετὰ τε τῆς κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ἐκκριτοτέρων μελῶν τῆς βουλῆς, καὶ εἶπε μὲν πρὸς αὐτοὺς μετὰ παρρησίας καὶ γνησιότητος τὴν περὶ τῆς ἐν Λιγύνῃ κυβερνήσεως ἄχαριν ὑπόληψιν τῶν τε συμμαχικῶν βουλευόν, καὶ τῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ ναυάρχων αὐτῶν, ἀνατρέχων δὲ εἰς τὰς αἰτίας τοῦ περιεστῶτος τὴν πατρίδα δεινοῦ κινδύνου ὁπότε αὐτὴ καὶ καλεῖται εἰς τὸ συνεργῆσαι ἐπὶ τῇ ἑαυτῆς σωτηρίᾳ, εὐκόλως ἔπεισε τοὺς ἄνδρας ἐν τε ἰδιαιτέραις ἐντεύξεσι καὶ ἐν ἀξιωματικαῖς κοινολογίαις,

Α'. Ὅτι ἀκμαιότατον ὑπῆρχε ν' ἀποδείξωσι δι' ἔργων πιστῶν εἰς τὰς συμμάχους. Αὐτὰς ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ θέλει καὶ δύναται νά ἀποσείσῃ ταχέως τὴν ἀναρχίαν, καὶ νά θεραπεύσῃ τὰς μακρὰς αὐτῆς δυστυχίας δι' ἐννόμου διοικήσεως.

Β'. Ὅτι τὸ μέγα τοῦτο κατόρθωμα, κατὰ τὰ προηγηθέντα παθήματα καὶ μαθήματα τοῦ ἔθνους, δὲν ἦτον πιθανὸν νά κατορθωθῇ ὅσον ταχέως ἐχρειάζετο διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, ὀφειλούσης τῆς πολιτικῆς διοικήσεως ρυθμισθῆναι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Τροϊζηνίου συντάγματος.

Γ'. Ὅτι αὐτὸς, καὶ τοὶ ἐπιθυμῶν, καὶ ὡς κυβερνήτης καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀπλῶς, νά ἀνταμείψῃ δι' ἀπεριγράπτου προσαναθέσεως (dévouement sans bornes) τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν τοῦ ἔθνους, δὲν ἡδύνατο ὅμως ἀναδεχθῆναι ἐνώπιον τοῦ, τε ἔθνους αὐτοῦ καὶ τοῦ κόσμου, ὅσας ὑποχρεώσεις ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τὸ Τροϊζήνιον σύνταγμα.

Δ'. Ὅτι τῶν ὑποχρεώσεων τούτων ἡ μάλιστα ἀπαράδεκτος ἦτον ἡ ἐπιβαλλομένη διὰ τῆς ὑποτυπώσεως τοῦ ὄρκου, ἐν τῷ ὁποίῳ φέρεται ὅτι ὁ Κυβερνήτης ὑπόσχεται νά φυλάξῃ τὴν αὐτονομίαν τῆς

Ἑλλάδος, ἐν ᾧ ἡ αὐτονομία οὔτε ἔργῳ ὑπῆρχεν, ἀλλ' οὔτε δικαιοματι, ἀφ' οὗ τὸ ἔθνος ἐδέχθη ὡς βάσιν τῆς μελλούσης αὐτοῦ τύχης τὰς διὰ τῆς Λονδινείου συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου τεθείσας ἀρχάς.

ἐ. Ὅτι, ἂν ἡ βουλὴ ἐπιγνώρισῃ τὸ ὕγιες τῶν ἐπιστάσεων τούτων, καὶ συμφρονήσῃ μετὰ τοῦ Κυβερνήτου ὅτι ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας ὑπάρχει ὁ κράτιστος πάντων τῶν νόμων, τὴν μὲν ἐκτέλεσιν τοῦ Τροϊζηνίου συντάγματος θέλουσιν ἀναβάλλῃ, συστήσῃ δὲ προσωρινήν τινα διοίκησιν μέχρι τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐθνικῆς συνόδου.

ς' δὲ, ὅτι ἡ διοικήσις αὕτη δὲν θέλει εἶσθαι αὐτογνώμων, ἀλλ' ἐστηριγμένη μὲν εἰς τὰ παρὰ τῶν συνελεύσεων ὄλων προστοιχειωθέντα, συγκεκριμένη δὲ ἐξ ἀνδρῶν τοὺς ὁποίους πολλάκις τὸ ἔθνος ἐπὶ τὰ κοινὰ κατέστησε πράγματα.

Πρὸς ταῦτα τὰ ἐξ τοῦ Κυβερνήτου προβλήματα ὁμοθυμαδὸν συμφωνησασῶν τῆς τε κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς νομοθετικῆς βουλῆς, ἐμπίστως τε καὶ εἰλικρινῶς συνεπράχθησαν αἱ πράξεις αἱ ὧδε ἐν ἀντιγράφοις συναπτόμεναι.

Καὶ ὁ μὲν Κυβερνήτης παρὰ τὴν γνώμην πολλῶν τῶν ἐν τοῖς πράγμασι διενεοῖτο νὰ συγκαλέσῃ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν τὸν ἀπρίλιον· ὅθεν καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο ἡ νομοθετικὴ βουλὴ. Ἀλλὰ πείραν λαβοῦσα τῆς καταστάσεως τῶν ἐπαρχιῶν ἡ νέα προσωρινὴ κυβέρνησις, εἶδεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ἡ τῶν ἀντιπροσώπων ἐκλογὴ ἐννόμως νὰ γείνῃ, πρὶν ἢ τῶν ἐπαρχιῶν διοικήσις διοργανωθῇ· ὅθεν καὶ ἀνέβαλε, συναινέσει καὶ τοῦ Πανελληνίου, τὴν τῆς συνόδου συγκαλέσιν.

Τότε ἡ ἐπικράτεια διηρέθη, κατὰ τὰς προτάσεις τοῦ Πανελληνίου, εἰς δεκατρία τμήματα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐστάλη εἰς ἑκτακτος ἐπίτροπος, διωρισμένος νὰ ὀργανώσῃ τὰς ἐπαρχίας, καὶ μάλιστα νὰ συστήσῃ τὰς δημογεροντίας ἢ κοινότητας. Ἐκλέγονται δ' οἱ δημογέροντες, κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἤδη αἱ ἐκλογαὶ αὐτῶν ἐννόμως τε καὶ, ὅπως εἶπεῖν, εὐτακτότατα διεπράχθησαν.

Ἐπελθούσης ὁμῶς κατὰ τὸν μᾶϊον νέας μάστιγος. τῆς πανώλους, καὶ συμποδισάσης καὶ βραδυνάσης προχωροῦσαν εἰς τὸ τέρμα τὴν

διοργάνωσιν, ἤδη μόλις τὸ ἔθνος θέλει δυνήθῃ νὰ τραπῇ εἰς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Ὅτι δὲ τὸ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως σύστημα εὔρε χάριν παρὰ τῷ ἔθνει, εἰκάζεται καὶ ἐκ τῆς προθυμίας μεθ' ἧς οἱ πολῖται πάσης τάξεως ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυβερνήτου, ἐπιτηδεύοντος τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν. Καὶ πῶς ἡ κυβέρνησις ἐθεώρησε καὶ παρέστησεν εἰς τὸ ἔθνος τὸν αἰτούμενον ὑπὲρ τῆς τραπέζης ἐκουσιασμὸν, φαίνεται ἐκ τοῦ διαγγέλματος καὶ τῶν γραφῶν τῶν ὧδε συναπτομένων. Οἱ δὲ πολῖται τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομάδων ἔφεραν εἰς τὴν τράπεζαν τὰ λείψανα τῆς περιουσίας των, ἀναμαρτυροῦντες διὰ καταθέσεως 80,000 περίπου ταλήρων ὅτι ἡσπάζετο τὸ ἔθνος τὴν τῶν πραγμάτων κατὰστασιν ἐξ ἧς ἤλπιζε νὰ δικαιώσῃ τὴν περὶ αὐτὸ εὖνον σπουδὴν τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Ἢδη δὲ καὶ ἄρχονται πληροῦσθαι αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ, καὶ γίνονται ἐχέγγυα τῆς μελλούσης τύχης τὰ, τε χορηγήματα ἐξ ὧν σήμερον ἡ Ἑλλὰς ζῇ, καὶ ἡ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει ἰδρυσις τῶν πρακτόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Πελοποννήσου, καὶ αὐτὴ ἡ διαπραγματεία ἡ εἰς τοὺς ἐξοχωτάτους τῶν τριῶν βουλείων ἀντιπροσώπους ἐπιτραπεῖσα.

Ἐκ δὲ τῆς ἐπιδόσεως ἣν ἤδη καὶ ἐπέδωκεν ἡ Ἑλλὰς, ταῦτα μόνον τὰ βοηθήματα ἔχουσα, ἀπὸ τοῦ ἰκνουαρίου μέχρι τοῦ ἰουνίου μηνός, εἰς τὴν εὐταξίαν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, ἐλπίδας λαμβάνει ὅτι πάντως ἀναβήσεται ἄνευ πολλῆς ἀναβολῆς εἰς τὴν προσήκουσαν ἀνάβασιν ἐκ τῆς φιλοτιμίας καὶ δικαιοσύνης τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

*Μερικωτέρα γραφὴ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν
'Εξοχώτατον Κ. Στρατφόρδον Κάνιγγα.*

Πόρῳ, $\frac{30 \text{ ὀκτωμβρίου}}{11 \text{ νοεμβρίου}}$ 1828.

Διαπέμπων πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰ, τε ἀξιωματικὰ

καὶ τὰ μερικώτερα ὑπομνήματα τὰ περὶ τῶν χρηματικῶν χορηγημάτων ὅσα ἡ Ἑλλὰς αἰτεῖ παρὰ τῆς φιλοτιμίας τῶν συμμάχων Ἀυλῶν, θαρρῶς ἀναμνήσαι ὑμᾶς καὶ ἐγγράφως ὅσα ἡξιώθην ἵνα σᾶς εἶπω ἐν ταῖς περὶ τούτου γενομέναις ἡμῖν συνομιλίαις.

Παραδεχθείσης τῆς ὑποθέσεως ὅτι, ἀντὶ τοῦ Βρετανικοῦ βουλευίου, ἑταιρία τις κεφαλαιούχων θέλει μᾶς δώσῃ ἐπὶ δέκα ἔτη τὰ 10,000.000 φράγκων τὰ ὅποια αἰτοῦμεν, ζητεῖται ποίους ἀσφαλισμούς δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ προσφέρῃ, ἐκτὸς τοῦ χρεωλύτρου τοῦ ὑπὸ τοῦ δανείου παρεχομένου.

Πρῶτος λοιπὸν ἀσφαλισμὸς ἤθελεν εἶσθαι κατὰ τὴν γνώμην μου, ἡ ἀποδεικτικὴ ὑπόσχεσις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ὅτι δὲν θέλει πράξῃ νέα δάνεια πρὶν πληρώσῃ τὸ τρίτον τοῦτο.

Δεύτερος, ἡ εἰς τοὺς δανειστάς ὑποθήκη ἐθνικῶν γαιῶν, παρεχομένων διὰ πράξεων ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἐπίτηδες περὶ τούτου ψήφισις.

Τρίτος, καὶ ἀναντιρρήτως πάντων ἀσφαλέστατος, ἤθελεν εἶσθαι ἡ, τε φύσις καὶ ἡ ὕλική καὶ ἡθικὴ δύναμις τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἡ Ἑλλὰς ἐνεπίστευσε τὰ τῆς ἐπανορθώσεως καὶ τὰ τοῦ μέλλοντος κλήρου αὐτῆς· περὶ τοῦ ὁποίου οὐτ' ἐδίστασα οὔτε καὶ πάλιν διςτάσω εἰπεῖν τὸ ἴδιον ἐμαυτοῦ φρόνημα τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι.

Μένει δέ μοι νὰ προσθέσω τὸ ἐξῆς μόνον. Πολλῶν καὶ βιαίων ἀποριῶν πιεζουσῶν τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος, ὁ μὲν τῆς Γαλλίας ἀναξὶ δίδει εἰς αὐτὸ ἀπὸ τοῦ μαΐου μηνός, 500,000 φράγκων κατὰ μῆνα, ὁ δὲ τῆς Ρωσσίας αὐτοκράτωρ ἐνεχείρισε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν συναλλαγματικὰς 1,500,000 ρουβλίων. Διὰ τί καὶ ἡ Μεγάλη Βρετανία νὰ μὴ ὀρέξῃ εἰς αὐτὴν, βοηθητικὴν χεῖρα, παρέχουσα καὶ τροφάς, πολεμικὰ σκεύη, ἢ ναυτικὰ ἐπίπλοα (agres), ἢ ροῦχα, κτλ ;

Καὶ ἂν μέλλῃ ἡ Ἑλλὰς νὰ πληρώσῃ ταῦτα ποτὲ, πάλιν ὅμως εἰς τὴν παροῦσαν αὐτῆς δεινὴν ἀθλιότητα διδόμενα, εὐεργέτημα θέλουσι λογισθῇ τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, μετὰ τῶν δομάτων συμμάχων αὐτῆς εὐμενέστατα συνευεργετούμενον.

Ἐλπίζομεν λοιπὸν ὅτι, ἀποδεχθείσης τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὰς παραστάσεις ἡμῶν, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος θέλει εἰσακούσῃ τέλος τὰς παρακλήσεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἀξιωματικὸν ὑπόμνημα πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρω, $\frac{30 \text{ ὁκτωβρίου}}{11 \text{ νοεμβρίου}}$ 1828.

Δεν ἀγνοεῖται παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων ὅτι ἡ μὲν Αὐλὴ τῆς Γαλλίας δίδει ἀπὸ τοῦ ἰουνίου μηνὸς 500,000 φράγκων κατὰ μῆνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν. Καὶ ἕως πότε μὲν θέλει χορηγεῖ ταῦτα, δὲν προσδιώρισεν, ἀλλ' ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, γράψας οὕτω πᾶν πρῶτον πρὸς ἡμᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ βασιλεὺς προαιρεῖται νὰ παρατείνῃ τὸ εὐεργέτημα.

Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀναγκαῖον κρίνας νὰ μὴ παρίδῃ ἀπολλύμενον ὑπὸ ἀθλιότητος τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ἔπεμψε μὲν κατὰ μάϊον τοῦ τρέχοντος ἔτους πρὸς τὴν ἐνταῦθα κυβέρνησιν συναλλαγματικὰς 1,500,000 ρουβλίων, ὑπεσχέθη δὲ ὅτι οὐκ ἔσται τοῦτο ἡ ἐσχάτη αὐτοῦ μεγαλοδωρία.

Ἐκ τούτων θαρρύνουμένη ἡ Ἑλλὰς, δὲν θέλει παύσῃ εὐλαβῶς προσλιπαροῦσα καὶ τὸν ἄνακτα τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὅπως εὐδοκήσῃ συντελέσαι μετὰ τῶν συμμάχων αὐτοῦ εἰς τὴν χορηγίαν, καθότι ἐκ μόνης αὐτῆς δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσιν αἱ σωτηριώδεις ἐπίνουιαι τῆς Λονδινέου συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς, μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης κομιζομένη τὰς εὐεργεσίας ταύτας, ἐπιθυμεῖ ἅμα καὶ νὰ ταχύνη τὸν χρόνον καθ' ὃν θέλει δυννηθῇ, ἐν τῷ ἀνορθῶσθαι, νὰ ἀντωφελέσῃ καὶ αὐτὴ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν τῶν ἐθνῶν ἐκάστων καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, καὶ σήμερον ἤδη ἀγωνίζεται νὰ κατευθύνῃ οὕτω τὴν περὶ τούτου σπουδὴν, ὥστε ὅσον τάχιστα καὶ σπευδόμενα νὰ καρποφορήσῃ.

Η Ἑλλάς εἶναι σήμερον τόπος τὸ πλεῖστον ἔρημος, ἄκαρπος σχεδὸν ἀποβάς ὑπὸ τῆς μακρᾶς καὶ συνεχοῦς δυστυχίας. Χρειαζόν-
ται ἄρα καταβολαί, φρονίμως διοικούμεναι ὑπὸ κυβερνήσεως ἰσχυ-
ρᾶς, ἵνα ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν ζωὴν, ἥτοι εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν
κατανάλωσιν. Καὶ ποῦ θέλει εὐρεῖ σήμερον τὰς καταβολάς, πᾶσχυ-
σα τοσαύτην ἔνδειαν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς;

Διὰ μὲν τὸ ὑπέρογκον αὐτῆς χρέος τῶν 2,800,000 λιρῶν, τοῦ
ὀπιοῦ οὐδὲ τοὺς τόκους ἐδυνήθη οὔτε δύναται νὰ πληρώσῃ, δὲν ἔχει
ἐλπίδα κατορθώσεως νέου δανείου παρὰ τῶν ξένων κεφαλαιούχων.
Πάλιν δὲ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, καὶ τοὶ πλατέως ἐπιπιστεύουσα εἰς
τὸ συνεχές τῶν παρὰ τῶν σεβαστῶν εὐεργετῶν χορηγήσεων, δὲν
δύναται ἐπὶ ταύτῃ καὶ μόνῃ τῇ βάσει νὰ οἰκοδομήσῃ τὸ οἰκονομικὸν
τῆς πολιτείας σύστημα, οὔτε νὰ εὕρῃ ἐκ πίστεως χρήματα, μὴ
ἀποδοθησόμενα ὅσον οὐπω ἐκ τῶν δημοσίων προσόδων.

Ταῦτα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διασαφοῦσα πρὸς τοὺς Ἐξοχωτά-
τους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, εὐελπὶς μένει ὅτι αὐτοὶ
συναινοῦντες θέλουσι παρασκευάσῃ διὰ τῆς συστάσεως καὶ πρεσβείας
αὐτῶν τὴν πλήρωσιν τῶν ἐφεξῆς σημειουμένων αἰτήσεων.

α. Ἰκετεύονται οἱ Μεγαλειότατοι ὅ,τε ἄναξ Γαλλίας καὶ ὁ αὐτο-
κράτωρ Ῥωσσίας νὰ συνεχίσωσι τὰ μηνιαῖα χορηγήματα τῶν
500,000 φράγκων, ἅπερ ἕκαστος χορηγεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἕως ὅτου
εὐδοκήσωσι νὰ τῇ δανείσωσιν 1,000,000 φράγκων, ὅχι κατὰ μῆνα,
ἀλλὰ κατ' ἔτος, ἐπὶ δέκα συνεχῇ ἔτη.

β'. Ἰκετεύεται καὶ ὁ Μεγαλειότατος ἄναξ τῆς Μεγάλης Βρε-
τανίας νὰ συναναλάβῃ μετὰ τῶν σεβαστῶν αὐτοῦ συμμάχων τὴν
τε βοήθειαν τὴν τρέφουσιν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ ἰουνίου μηνὸς, καὶ
τὴν σήμερον αἰτουμένην.

γ'. Ἡ ποσότης δὲ τῶν 3,000,000 φράγκων θέλει τίθεσθαι
κατ' ἔτος εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Ἀγγλίας, ἵνα πλη-
ρόνεται ἐξ αὐτῆς τὸ μέρος τοῦ δανείου ὅπερ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος
θέλει συμφωνήσῃ μετὰ τραπεζιτῶν τιμιωτάτων τῆς Εὐρώπης ἐπὶ
συμφορωτάταις συνθήκαις.

Ἄν αἱ αἰτήσεις αὐται τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰσακουσθῶσι παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τότε αὐτὴ θέλει προσκαλέσῃ πρῶτον τοὺς φέροντας γραμμάτια τῶν δανείων τοῦ 1824 καὶ τοῦ 1825, νὰ διορίσωσι πληρεξουσίους ἵνα μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐπιτρόπων συνδιαπράξωσι ἐπεικῇ τινα περὶ τούτου συμβιβασμόν. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Ἑλλὰς πληρώσῃ ὅσον ἐφικτὸν τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς, θέλει φροντίσῃ περὶ τῆς ἐτησίου χρήσεως τῶν ὑπολοίπων χρημάτων ὥστε ἀκλινῶς νὰ δαπανᾷ μέρος αὐτῶν εἰς τὰ τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς ὀλικῆς ἐκπαιδεύσεως, εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν ἀνεσκαμμένων χωρίων καὶ πόλεων, εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μεγάλων ὁδῶν, καὶ εἰς τὰς γεωργικὰς φιλοπονίας. Τότε ἀπέραντοι γαῖαι γεωπονοῦμεναι, θρέψουσι μὲν τὸν ἐργαζόμενον λαόν, δώσουσι δ' ἔργον καὶ εἰς πολλοὺς ἐπὶ ἡλῶδας γεωπόνους, ἐπείσάγοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσα αὐτὴ ἀπώλεσε μαθήματα ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν τέσσαρας αἰῶνας δουλεύουσα, καὶ οὕτως ἡ Ἑλλὰς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δικαιώσῃ τὴν περὶ αὐτὴν γενναίαν σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν τῶν σεβαστῶν αὐτῆς εὐεργετῶν.

Ὑπόμνημα μερικώτερον πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{30 \text{ ὀκτωβρίου}}{11 \text{ νοεμβρίου}}$ 1828.

Ἐπειδὴ ἡ Ἑλλὰς περὶ πλείστου ποιεῖται τὸ ἔχειν καὶ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς πίστιν καθὼς καὶ ὅλα αὐτῆς τὰ συμφέροντα ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν συμμάχων Δυνάμεων, διὰ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ κυβερνήσις χρέος αὐτῆς νομίζει ἵνα προσάψῃ εἰς τὸ διαπεμπόμενον τοῦτο ὑπόμνημα καὶ τὴν ἐξῆς παράστασιν.

Ἡ Ἑλλὰς ἵνα ὑπάρξῃ καὶ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὴν, ἵνα ἐκπληρώσῃ μὲν πρὸς τοὺς Τούρκους ὅσα τῇ ἐπιβάλλονται ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς Λονδινεῖου συνθήκης, σώσῃ δὲ τὴν πίστιν αὐτῆς, καὶ ἅμα βαθμηδὸν προχωρήσῃ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς βελτιώσεις, χρεῖαν ἔχει ἀπαραίτη-

τον, τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς, βοηθείας 1,000,000 φράγκων κατὰ μῆνα.

Γνωστὸν εἶναι δὲ καὶ τὸ χρέος αὐτῆς πρὸς τοὺς δότας τῶν δύο δανείων τοῦ 1824 καὶ τοῦ 1825· καὶ ὅσον καὶ ἂν φανῶσιν αὐτοῖς συγκαταβατικοὶ εἰς τὸν γενησόμενον κατὰ πρόσκλησιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως συμβιβασμὸν, πάλιν δὲν εἶναι ἐλπίς νὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ δι' ὀλίγων.

Ἀπὸ τούτων λοιπὸν τῶν δύο παρατηρημάτων ὀρωμένη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, θεωρεῖ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἐν δάνειον πρακτέον κατὰ τὰς ἐν τῷ ὑπομνήματι τελείσας βάσεις. Τὸ δὲ κεφάλαιον τοῦ δανείου ἤθελεν εἶσθαι 60,000,000 φράγκων περίπου, πληρωτέων εἰς τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη.

Ἐν τῇ ᾧδε συναπτομένη σημειώσῃ δεικνύεται κεφαλαιωδῶς ἡ ἐσομένη τοῦ δανείου τούτου χρήσις.

Ἀλλ' ἐπειδὴ κύριος σκοπὸς τῶν ἐφέσεων τῆς Ἑλλάδος εἶναι, νὰ εὕρῃ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐξ ἐλευθεριότητος συλληπτικῆς τῶν τριῶν βουλευῶν, ὁ πρόεδρος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως θέλει γράψῃ περὶ τούτου ἐνταῦθα ὅσα διὰ ζωῆς ἐλάλησε πρὸς τοὺς ἔξωχωτάτους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὀλίγα χρήματα ἂν ζητήσῃ παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἐπειδὴ ἐνδέχεται αὐταὶ νὰ θεωρήσωσι τὴν χορηγίαν ὡς δάνειον ἐν καιρῷ ἀποδοθησόμενον, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις πρέπει νὰ συμφωνήσῃ πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν βουλευῶν κατὰ ποῖον τρόπον ἡ Ἑλλὰς θέλει πληρώσῃ τὸ χρέος της, εἴτε τὸ ἐκ τῶν χορηγημάτων ἢ λαμβάνει καὶ λήψεται ἵνα σταθῇ ἕως τῆς διαπράξεως ἐνὸς δανείου, εἴτε τὸ τῶν 10,000,000, τὰ ὅποια εἰς δεκαετίαν ἐκάστη δύναμις θέλει τῇ δώσει.

Ἐὰν αἱ ἐν τῷ ὑπομνήματι χαραχθεῖσαι προτάσεις ληφθῶσιν εἰς σκέψιν κατὰ τὴν βᾶσιν ταύτην, καὶ δευτέρα τις ἐπίνοια ἕως δυνηθῇ νὰ εὐκολύνῃ τὴν περὶ τούτου ὁμόθυμον ἀπόφασιν τῶν τριῶν βουλευῶν. Διότι, ἂν κατὰ κρείττονάς τινας λόγους ἢ δι' ἀξιώματα ἀπαράβατα, ἐν τυχὸν ἐκ τῶν βουλευῶν δὲν δύναται νὰ παρέξῃ ἀμέ-

σως ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος καταβολάς, τότε, αὐτὸ τοῦτο τὸ βουλευῖον, ἐπιγινώσκον τὴν ἰσχυρὰν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ἣν ζητεῖ ἡ Ἑλλάς, δὲν θέλει ἄρα γε εὐλόγως καὶ εὐκόλως κινήσῃ ἑταιρίαν τινὰ κεφαλαιούχων εἰς τὸ νὰ τὰς δανείσῃ; Καὶ ἡ ἑταιρία προσκαλουμένη, δὲν θέλει τάχα προθύμως ἀποφασίσῃ νὰ δώσῃ κατ' ἔτος οὕτω μικρὰν ποσότητα, 1,000,000 φράγκων, ἐπὶ δεκαετίαν;

Ἡ πρᾶξις δὲ θέλει συναρμοσθῇ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ κεφαλαιούχοι νὰ φοβῶνται οὐδεμίαν ζημίαν, συνισταμένου δέοντος τοῦ χρεωλύτρου, ἐξ οὗ θέλουσιν ἔχει, οὕτως εἰπεῖν, ἀνὰ χεῖρας τὰς κρατίστας ἀσφαλείας.

Προϋπολογισμὸς ἔγγιστος τῶν δαπανημάτων τῆς Ἑλλάδος, ὑποτιθεμένης τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπικρατείας κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἃς ἐξεδήλωσαν οἱ Ἕλληνες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

α. Τόκος καὶ χρεώλυτρον ἐτήσιον τοῦ		
ἐξωτερικοῦ χρέους. . . .	φράγκα.	2,000,000
β'. Τόκος τοῦ ἐσωτερικοῦ χρέους . . .		1,500,000
γ'. Ἐξοδα εἰσπράξεως.		368,000
		3,868,000

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.

Ἐξοδα τῆς διοικήσεως, διοικηταὶ, κτλ.	576,000	1,979,000
Δικαιοσύνη, δικαστήρια πρωτόκλητα καὶ ἑκκλητα.	386,000	
δ'. Κλῆρος, ἐπίσκοποι καὶ ἐπισκοπαί.	215,000	
Ὑγειονομία, ὑπηρεταὶ αὐτῆς μικροὶ καὶ μεγάλοι.	264,000	
ε. Ταχυδρομεῖα.	106,000	
Πολιτικὸς κατάλογος, γραμματεία, γραμματεῖς.	432,000	

Εἰς μεταφορὰν, Φράγκα. 5,847,000

Ἐπαραφορὰ, Φράγκα. 5,847,000

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.

Γ'. Μερίδες καὶ ἱματισμὸς δέκα ταγμάτων τακτικοῦ πεζικοῦ.	2,576,000	}	5,175,000
Μερίδες, νομαὶ, ἱματισμὸς καὶ κατασκευὴ δύο ἰλῶν ἵππικοῦ.	365,000		
Μισθὸς, μερίδες καὶ ἱματισμὸς ἑξ λόχων πυροβολικοῦ	258,000		
Τὰ αὐτὰ διὰ τρεῖς χιλιαρχίας ἡμιτακτικὰς	1,016,000		
Ζ'. Ὅπλα, ἐφόδια, καὶ σκεύη τοῦ πυροβολικοῦ.	960,000		
Ἐπισκευαὶ, ὀπλοθῆκαι			

ΝΑΥΤΙΚΟΝ.

Η'. Μισθὸς, τροφή, κτλ.	950,000	}	2,175,000
Ἀγορὰ ὑλικοῦ, κατασκευαὶ, ἐπισκευαὶ, ἐφόδια, ὀπλοθήκη, κτλ.	1,120,000		

Τὸ ὅλον, Φράγκα. 13,092,000

Παρατηρήσεις.

Α'. Σημειοῦντες τὴν ποσότητα ταύτην, ὑπεθέσαμεν ὅτι ἐκ συμβιβασμοῦ θέλομεν κατορθώσῃ νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ ἐξωτερικὸν χρέος εἰς 35,000,000 φράγκων, εἰς ᾧ προσεθέσαμεν 250,000 φράγκων διὰ τὸ χρεώλυτρον.

Β'. Τὸ ἐσωτερικὸν χρέος δὲν εἶναι μὲν εἰσέτι ἀκριβῶς γνωστὸν, ἀλλ' ἐχόμενοι ὅσον ἔνεστι τῆς ἀληθείας, τὸ ὑπεθέσαμεν, μετὰ πᾶσαν ἀφαίρεσιν, περὶ 30,000,000 φράγκων, ἐχόντων τόκον ἐτήσιον 1,500,000 φράγκων, πρὸς 5 τοῖς ἑκατόν.

Γ'. Ἄν τὸ σύστημα τῆς τῶν φόρων εἰσπραξέως βελτιωθῇ, τό-

τε ἡ σημειωθείσα ποσότης δὲν θέλει ἐξαρκέσῃ, ἀλλ' ἔσται περισσοτέρα.

δ'. Ἐνταῦθα περιλαμβάνεται μόνον ὁ ἀνώτερος κληρὸς. Ἐπεκτείνοντες δὲ κατόπι τὸ σύστημα εἰς ὅλον τὸν κληρὸν, θέλομεν χρειασθῇ πλέον τοῦ 1,000,000.

ε'. Ὁ ὑπολογισμὸς τούτου ἐγένετο πρὸς τύπον προσωρινόν.

ς'. Ἡ δύναμις τοῦ τάγματος ὀφείλει εἶναι κατὰ τὸν ἐνεστώτα κανονισμόν 853 ἀνθρώπων ὑπαρκτῶν, καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ μισθοῦ τε καὶ τῆς τροφῆς ἐγένετο κατὰ τοῦτον. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀναπιρρήτῳ ὅτι καὶ ὁ στρατιώτης ἐνδεὴς καὶ μισθοῦται καὶ τρέφεται καὶ φαύλως ἱματίζεται, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς, μὴ ἐπαρκῶν ἐκ τοῦ μισθοῦ οὐδ' εἰς τὸν ἱματισμὸν ἑαυτοῦ, ἐξ ἀνάγκης λαμβάνει προσχορηγίαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀπαραίτητον φαίνεται τὸ αὐξῆσαι μὲν τὸν μισθόν, βελτιῶσαι δὲ τὴν τροφήν, καὶ τότε ἡ σημειωθείσα ποσότης μόλις θέλει ἀρκέσῃ διὰ συντήρησιν ἐξ ταγμάτων, ἥτοι 5,118 ἀνθρώπων ὑπαρκτῶν.

Ἐὰν δ' ἐμέλλομεν νὰ λάβωμεν ἐν τάγμα Ἑλβετῶν ἢ ἄλλων ξένων, πρὸς ἀφορμὴν καὶ τύπον τῆς ἡμετέρας συστάσεως, τότε ἔτι μᾶλλον ηὐξάνετο ἡ δαπάνη, καὶ ἡ σημειωθείσα ποσότης μόλις ἤρκει εἰς 4,000 ἄνδρας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ξενικοῦ τάγματος. Καὶ τὰ περὶ τοῦ πεζικοῦ λεγόμενα, ἀρμόζουσιν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ ἵππικόν καὶ πυροβολικόν, διαφέρουσι δὲ μόνον, ὅτι τούτων ἡ δύναμις, μόλις ἐπαρκοῦσα, δὲν δύναται νὰ ἐλαττωθῇ. Πρέπει ἄρα νὰ αὐξηθῇ ἡ ποσότης διὰ τεσσάρων δεκατημορίων, ἵνα ἔχωμεν τὸ ἔγχιστον τῆς ὅλης ἀναγκαίας δαπάνης.

ζ'. Διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν ὀπλοθηκῶν, ὁ ὑπολογισμὸς ἐγένετο λίαν περιεσταλμένος, καὶ μάλιστα πρὸς τὰ δύο ἢ τρία ἔτη, ὅτε πρέπει νὰ κατασκευασθῶσιν ὅλα.

η'. Καὶ οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἐγένοντο, ὑποτεθέντος ὅτι θέλομεν κρατεῖ εἰς τὴν θάλασσαν δώδεκα πλοῖα διαφόρου μεγέθους, ἥτοι κορβέτας, βρίκια καὶ γολέτας, καὶ ἄλλους τόσους κανονοφόρους λέμβους, μόλις ἀρκοῦντα εἰς φύλαξιν τῶν παραπλεόντων τὰ μακρὰ τῆς Ἑλ-

λάδος παράλια, καὶ ἀποτροπὴν τῆς πειρατείας ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου. Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν ὑπελογισάμεθα τὰ ἔξοδα τοῦ ἱματισμοῦ ὅσα θέλουσι χρειασθῇ ὅταν συστήσωμεν τακτικὸν ναυτικόν. Τότε πρέπει νὰ ἐλαττώσωμεν κατὰ τὸ πέμπτον τὴν δύναμιν, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ αὐξήσωμεν τὴν δαπάνην. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ποσότητος τῆς ὑπὲρ τοῦ ὑλικοῦ, ἐπειδὴ ὅλα ἔχουσι νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ καταβολῆς, ἀναμφίβολον ὅτι αὕτῃ δὲν θέλει ἀρκέσῃ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, καὶ οἰκονομουμένη ἀτενῶς καὶ σωφρόνως.

Τοὺς πόρους δὲ ὅσους ἡ Ἑλλάς αὕτῃ δυνηθήσεται βαθμηδὸν ἀποφέρειν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἔστω συγκεχωρημένον νὰ ἐκτιμῶμεν εἰς 4,000,000 φράγκων κατ' ἔτος, ἐὰν κατὰ τὸ ἐλπιζόμενον στερεωθῇ ἡ ἔννομος αὐτῆς διοίκησις. Καὶ αὐτοὶ θέλουσι χρησιμεύσῃ εἰς τὰς καταβολὰς τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν χωρίων, τῶν πόλεων, κτλ., πρὸς κατασκευὴν μεγάλων ὁδῶν, σύστασιν καὶ διατήρησιν σχολείων, καὶ εἰς ὅ,τι ἀθηέστερον καὶ ἀδόκητον δαπάνημα.

*Ῥηματικὴ καὶ μερικωτέρα δῆλωσις τῶν βουλευφόρων τῶν
συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.*

Πόρῳ, 8 δεκεμβρίου 1828.

Οἱ βουλευφόροι, βλέποντες ἐγγίζον τὸ τέρμα τῆς εἰς Πόρον ἀποστολῆς αὐτῶν, τῆς ὁποίας τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν ἀπὸ Κερκύρας διεμήνυσαν πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Καποδίστριαν, ἔρχονται νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ δεῖγμα τῆς ὑπὲρ Ἑλλάδος μεγάλης αὐτῶν σπουδῆς, διακοινοῦντες μὲν μερικωτέρως τὰ βεβουλευμένα αὐτοῖς περὶ ὧν ζητημάτων προδιελεύκανεν ἡ Ἐξοχότης αὐτοῦ, ἱστορήσασα τὰ εἰκότα, καὶ ποδηγετήσασα τὴν κρίσιν αὐτῶν, παρακαλοῦντες δὲ νὰ τοῖς μεταδώσῃ πάλιν μερικωτέρως τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τε τῶν βεβουλευμένων τούτων, καὶ περὶ ἄλλου τινὸς τελευταίου σκέμματος,

πρὸς βεβαιότεραν λύσιν τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἡ συμμαχία τῆς γνώσεως τῆς αὐτοῦ ἑξοχότητος.

Νομίζουσιν ἄλλως τε περιττὸν οἱ βουλευφόροι νὰ φανερώσωσιν ὅτι ἡ περὶ πάντων γνώμη των ὤριστα νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόθεσις τῶν διασκέψεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Τὸ ζήτημα περὶ ὃ πρῶτον ἐσπούδασαν, ὑπάρχει τὸ τῆς ὁροθεσίας ἣν ἔκριναν νὰ προβάλῃσι πρὸς κατόρθωσιν τοῦ κυριωτέρου σκοποῦ τῆς Λονδινείου συνθήκης. Φρονοῦσι λοιπὸν οἱ βουλευφόροι ὅτι, κατὰ τὴν στερεάν, ἢ γραμμὴ ἢ μάλιστα πασσῶν τῶν ἄλλων συμφέρουσα εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὴν εὐκαιρίαν τῆς Ἑλλάδος εἶναι, ἡ ἀρχομένη πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου, καὶ κατ' ἔχνος τῆς ὀφρύος τῆς Ὀθρυος διαπερῶσα τὸν Πίνδον, καὶ φθάνουσα εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης. Κατὰ δὲ θάλασσαν, οἱ βουλευφόροι ἀδιστακτικῶς ἀποφαίνονται ὅτι ὅλαι αἱ νῆσοι αἱ κείμεναι, ἔνθεν μὲν, μεταξὺ τοῦ 36^{ου} καὶ τοῦ 39^{ου} βαθμοῦ τοῦ πλάτους, ἔνθεν δὲ, μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς στερεᾶς καὶ τοῦ 26^{ου} βαθμοῦ τοῦ μήκους (κατὰ τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γρημβιζ) περιληπτέαι εἰσὶν ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Χίος δὲ καὶ ἡ Σάμος καὶ ἡ Κρήτη μόναι δὲν ἐμπεριλαμβάνονται. Ἀλλὰ τῆς μὲν πρώτης, οἱ βουλευφόροι ἔκριναν ἐκ τῆς ἐνεστώσης αὐτῆς καταστάσεως ἀδύνατον τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσθήκην. Περὶ δὲ τῆς Σάμου καὶ τῆς Κρήτης, ὣν ἡ μὲν, ἀπὸ ἐπτὰ ἐτῶν διατηρεῖ τὸ αὐτόνομον, ἡ δὲ, καὶ σήμερον ἐν πλήρει ἐπαναστάσει εὐρίσκεται, οἱ βουλευφόροι χρέος νομίσουσι νὰ παραστήσωσι τὰ πολλὰ δίκαια τῶν νήσων τούτων εἰς τὴν συμμαχίαν, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἰσχυρὰν αὐτῆς προστασίαν καὶ χρῆσιν τῶν ἀρχῶν τῆς Λονδινείου συνθήκης.

Δεύτερον ζήτημα ὑπῆρξε τὸ περὶ φόρου τοῦ πληρωθησομένου παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἐτησίως εἰς τὴν Πόρταν κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸν νοῦν τῆς συνθήκης. Οἱ βουλευφόροι φρονοῦσιν ὅτι φόρος 1,500,000 γροσίων δὲν θέλει εἶσθαι δυσβάστακτον βάρος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν μάλιστα μέλλῃ νὰ πληρωθῇ βαθμυδὸν καθ' ὅσον αὐξάνουσι ταύτης τὰ εἰσοδήματα.

Τρίτον παρίστατο τὸ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως ἣν ὥρισεν ἡ Λονδίνεος συνθήκη ἀντὶ τῶν τουρκικῶν ιδιωτικῶν κτημάτων τῶν προσθετομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Περὶ τούτου φρονοῦσιν οἱ βουλευφόροι ὅτι αὐτὰ ταῦτα τὰ κτήματα δύνανται νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὴν λύσιν ὡς ἐφεξῆς. Ἀφ' οὗ ἡ Πόρτα ἀναγνωρίσῃ τὴν νέαν τῆς Ἑλλάδος σύστασιν, πᾶς οἰκοκύριος Τοῦρκος δύναται νὰ παραστήσῃ τοὺς τίτλους τῶν ὧν ἀπώλεσεν, εἰς μικτὴν τινα ἐπιτροπὴν ἐπίτηδες συστήθησαν, ἐκκαλουμένων τῶν κρίσεων αὐτῆς εἰς ἄλλην διαιτητικὴν ἐπιτροπὴν, διορισθησομένην παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἄν κριθῶσι τὰ ἐγγράφα ἔννομα, ὁ ἔχων αὐτὰ θέλει δύνασθαι ἐν ὥρισμένῳ καιρῷ νὰ πωλῇ τὸ κτῆμα τοῦ ἢ μόνος ἢ δι' ἐπιτρόπου. Τέλος δὲ καὶ παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης, ἡ διαιτητικὴ ἐπιτροπὴ θέλει ἐνεργεῖ ἐπιεικῇ ἐκτίμῃσιν τοῦ κτήματος καὶ ἐκδίδει πρὸς τὸν κτήτορα μίαν ἢ πλείονα ἐξοφλητικὰς ἀποδείξεις, πληρωτέας παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς προθεσμίας ῥητάς.

Σήμερον λοιπὸν ἄλλο ζήτημα δὲν ἔχουσι νὰ λύσωσιν οἱ βουλευφόροι πρὸς τὸ ἀποτελεσματίσαι τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, εἰμὴ τὸ περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐπικυριότητος (suzeraineté) ἣν τηρήσει ἡ Πόρτα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ τῆς γενομένης παρὰ τῶν Αὐλῶν μεσιτείας, σχέσεων, τοιαύτην ἀπαιτουσῶν τὴν σύστασιν ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς Λονδινείου συνθήκης, ὥστε ἡ πρακτικὴ τῶν Ἑλλήνων αὐτονομία νὰ συμβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὸν ἀσφαλισμὸν τῶν δικαιωμάτων ὅσα ἡ συνθήκη ἀπένευμε πρὸς τὴν Πόρταν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ καίριον τοῦτο ζήτημα, ἐξ οὗ ἤρτηται κατὰ μέγα μέρος ἡ τῆς ἡσυχίας καὶ εὐκλείας τῆς Ἑλλάδος παγίωσις, ἀναγκαιῶς συνδέεται μὲ τὴν τελείαν δικαίωσιν τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως, διὰ τοῦτο οἱ βουλευφόροι ἀνάγουσι τὴν ἀπορίαν καὶ λύσιν εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἐμπειρίαν τοῦ Ἐξοχ. Κόμητος Καποδίστρια, καὶ περιμένουσι τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ.

*Ἀποκρίσις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν μερικωτέραν
ῥηματικὴν δηλώσιν τῶν βουλευφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.*

Πόρϕ, $\frac{27 \text{ νοεμβρίου}}{9 \text{ δεκεμβρίου}}$ 1828.

Οἱ ἐξοχώτατοι βουλευφόροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἐζήτησαν μὲν πρῶτον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πολιτειαγραφικὰς ἱστορήσεις τὰς ἀναγκαίας πρὸς λύσιν τῶν προκειμένων αὐτοῖς ζητημάτων καὶ ἐκπλήρωσιν τῆς Λονδινείου συνθήκης, ἔκριναν δὲ λυσιτελεῖς νὰ γνωρίσωσι τὴν γνώμην τῆς αὐτῆς κυβερνήσεως καὶ περὶ τοῦ βασιμωτάτου ζητήματος τῆς ὁροθεσίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ τελειοῦν τὸ ἔργον αὐτῶν ἡρέσθησαν νὰ μεταδώσωσι πρὸς τὸν κόμητα Καποδίστριαν ἐν μερικωτέραις ἐντευξέσι καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν διαβουλευμάτων αὐτῶν, καὶ νὰ ζητήσωσιν ἐνταύτῃ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ τῶν προτάσεων τῶν κριθησομένων παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τελείαν σύστασιν τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, διεσάφησαν δὲ τρανότερον τὰς προτάσεις ταύτας διὰ τῆς μερικωτέρας ῥηματικῆς αὐτῶν δηλώσεως τῆς 8 δεκεμβρίου, ὁ Κόμης Καποδίστριας ἔρχεται ἐκφράσων τὰς ἐφέςεις αὐτοῦ περὶ ἐκάστην τῶν προτάσεων, ἀπομνημονεύων ὅσα ἤδη πρότερον ἠξιώθη νὰ παραστήσῃ ἐκ στόματος πρὸς τὰς αὐτῶν ἐξοχότητας.

Ἐχει δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν τιμιωτάτης πίστεως τῶν βουλευφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἐφ' ἣ καὶ μεγάλως εὐγνωμονεῖ, νέαν εὐπορίαν πρὸς τὸ ἐκπληρῶσαι τὰ περὶ τὴν Ἑλλάδα χρῆν αὐτοῦ· καὶ ἐκπληρώσει αὐτὰ οὐκ ἄλλως, εἰμὴ ἐξαγγέλλων μετὰ παρρησίας πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς ἐπὶ τίσιν ὅροις δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ καρποφορήσῃ κατὰ τὰς εὐεργετικὰς αὐτῶν διαθέσεις.

Ἡ Ἑλλὰς πρὸ πάντων πρέπει νὰ ὑπάρξῃ, ὑπάρχουσα δὲ, καὶ συγκροτουμένη ὑπὸ τὴν ἀσφάλιον σκέπην τῆς συμμαχίας ἣν καθιέρωσεν ἡ ἐν Λονδίνῃ συνθήκη, δύναται νὰ ἀποβῇ διὰ τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς ἐν μέσον, ἴσως δὲ καὶ μία βάσις πρὸς εἰρηνοποίησιν τῆς

Ἀνατολῆς· μέσον μὲν, ἂν οἱ Τοῦρκοι ἐμμείνωσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ ἀπορρίπτειν τὴν μεσιτείαν, βᾶσις δὲ, ἂν τέλος ἀποφασίσωσι νὰ τὴν δεχθῶσιν.

Ὁ Κόμης Καποδίστριας ἀφίσταται τοῦ ἀποδείξαι καὶ πάλιν ἐν τῷ παρόντι ὅτι ἡ ἀπ' ὀλίγου ἤδη καιροῦ ἀρχίσκσα εὐταξία κατὰ τὸν τόπον τοῦτον, προῆλθεν ἐκ τοῦ διττοῦ εὐεργετήματος τῶν συμμάχων Δυνάμεων· διότι τὸ μὲν, ἐκ τῶν ἀμέσων σχέσεων αἱ ἑστησαν αὐταὶ πρὸς τὴν νέαν τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησιν, ἥτλησεν αὕτη τὴν ἠθικὴν δύναμιν ἣν οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἠδύνατο νὰ πορισθῇ, τὸ δὲ, καὶ ἐκ τῶν χορηγημάτων τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὑπόβησεν ἡ αὐτὴ κυβέρνησις ὠφελίμως νὰ προσαρμόσῃ τὴν ἠθικὴν δύναμιν.

Ταῦτα ἐνθυμούμενος ὁ κόμης Καποδίστριας, ἀθυμεῖ ὅτι δὲν προσεκληθὴ διὰ τῆς ῥηματικῆς δηλώσεως τῶν ἐξωχωτάτων βουλευφόρων νὰ ὑποβάλῃ εἰς αὐτοὺς καὶ πάλιν τὰ περὶ τῶν βοηθημάτων ὧν ἡ Ἑλλὰς ἔχει κατεπιείγουσαν καὶ ἀπαραίτητον χρείαν ἵνα ὑπάρξῃ καὶ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κατόρθωσιν τοῦ εἰρηνοποιῶ συστήματος, τοῦ δικαίως καὶ προνοητικῶς παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὀρισθησομένου. Διότι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐν ᾧ ἐλπίζει ὅτι αὐταὶ θέλουσι κυρώσῃ τὸ κεφάλαιον τῶν σπουδῶν τῶν βουλευφόρων, διαπορεῖ ἅμα πῶς δύνανται νὰ ἐνεργήωσι τὰ ἀποφασισθέντα, ἂν αἱ τρεῖς Αὐλαὶ δὲν παρέξωσιν ὁμονόως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν βοήθειαν ἣν ἡ ταύτης κυβέρνησις ἐξητήσατο παρὰ τῆς μεγαλοδωρῆς αὐτῶν.

Ὅθεν ὁ κόμης Καποδίστριας καὶ αὖθις θέλει διατρέψῃ μικρὸν περὶ τὸ ζῶτικόν τοῦτο ζήτημα, τοῦ ὁποίου λυθέντος μὲν κατὰ τὸν πόθον τῆς Ἑλλάδος, δυνηθήσονται καὶ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ ἐκτελέσαι τὰ περὶ τῶν ἄλλων ἀποφασισθέντα, ἀποβλήθέντος δὲ τῆς σκέψεως, οἱ μὲν περὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος ὀρισμοὶ τῆς Λονδινείου συνθήκης ἐνδέχεται μὲν δυνάμει νὰ πληρωθῶσιν, ἐνεργείᾳ ὅμως οὐδέποτε πληρωθήσονται, εἴτε δεχθῶσι τὴν μεσιτείαν οἱ Τοῦρκοι, εἴτε διατελέσωσιν αὐτὴν ἀπορρίπτοντες.

Καὶ ἐπ' ἀληθείας, ὁποῖαν ὀροθετικὴν γραμμὴν καὶ ἂν δώσωσι κατὰ στερεὴν αἱ Δυνάμεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, αὕτη μὲν πρόπει νὰ

στείλῃ στρατεύματα νὰ τὴν κατὰλάβῃ, δικάζουσα τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὰ φρούρια καὶ τὰς θέσεις ὅσας κατέχουσιν, οἱ δὲ Τοῦρκοι, ἐν ᾧ ἄλλοτε ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ ἐκβιασθῶσι, σήμερον, γνωρίζοντες τὸ πῶς ἐκενώθη ἡ Πελοπόννησος, θέλουσιν ἀντισταθῇ μακρὰν καὶ ἀκαταμάχητον ἴσως ἀντίστασιν, διότι, βλέποντες ἐπερχόμενα μὲν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, δὲν θέλουσι πιστεύσῃ ὅτι αἱ Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς ἐκβάλωσι, καὶ μὴ πιστεύσαντες, δὲν θέλουσιν ἀναχωρήσῃ εὐκόλως.

Τὸ πρᾶγμα ὁμῶς λαμβάνει ἄλλην μορφήν, ὅταν τὰ γαλλικὰ στρατεύματα, τὰ διὰ μόνης τῆς παρουσίας αὐτῶν ἐλευθερώσαντα τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Τούρκων, ἐπιφανῶσι καὶ εἰς τὴν στερεὰν ὑποστηρίζοντα ἐν ὀνόματι τῶν τριῶν Δυνάμεων τὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων. Τότε ἐν ὀλίγαις ἡμέραις παντελῶς ἐλευθεροῦται ἀπὸ τῶν Τούρκων ὅσον μέρος τῆς στερεᾶς θέλει περιληφθῇ ἐντὸς τῶν Ἑλληνικῶν ὁρίων.

Εἰς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν ἐὰν αἱ τρεῖς Αὐλαὶ προσθέσωσι καὶ τὴν τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων καθ' ὃν τρόπον προέτεινεν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, τότε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων μηνῶν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα δεόντως συγκροτοῦνται, ἢ τετρακισχιλίων ἀνδρῶν ξενικὴ φάλαγξ συλλέγεται, καὶ τέλος ὁ θαμελιώδης τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας λίθος καταβάλλεται.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ὅπως εἶπεν, λαβοῦσα μὲν παρὰ τῆς μεγαλοδορίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἡν ἐζήτησε μετρίαν παροχὴν ἐπὶ δέκα ἔτη διὰ τοῦ ὑπομνήματος τῆς 30 ὁκτωβρίου (11 νοεμβρίου) 1828, δυνηθήσεται καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῆς νὰ διοργανώσῃ, καὶ τὴν διοίκησιν εὐτάκτως νὰ στερεώσῃ, καὶ ἐκ τῆς διττῆς ὀχυρώσεως ταύτης νὰ δώσῃ ἔπειτα καὶ εἰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις ἀσφάλειαν περὶ τε τῆς ἐκπληρώσεως τῶν εἰς τὴν Πόρταν ὑποχρεώσεων αὐτῆς καὶ περὶ τῆς θεραπείας τῶν Τούρκων ὅσοι εἶχον κτήματα ἐν Ἑλλάδι. Μὴ λαβοῦσα δὲ τὴν βοήθειαν, οὐδέποτε ἔσται ἱκανὴ εἰς τὸ ἐκπληρῶσαι οὐδεμίαν τῶν ἐπιβληθησομένων αὐτῇ ὑποχρεώσεων ἐξ ὧ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς εἰρηνοποιήσεως θέλει ἀποτευχθῇ.

Οὐδὲ χρονίσει περισσύτερον ὁ κόμης Καποδίστριας, ἐφιστάνων εἰς τοῦτο τὴν προσοχὴν τῶν Ἐξοχωτάτων βουλευφόρων· τοὺς παρακαλεῖ δὲ μόνον ἵνα εὐδοκήσωσι παραστῆσαι πρὸς τὰς Αὐλὰς αὐτῶν, τὸν στενὸν σύνδεσμον τοῦ περὶ τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων ζητήματος μετὰ τῶν ἄλλων ζητημάτων, καὶ ὅτι ἡ λύσις τούτων δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ, εἰς ἔργον προβαίνουσα, μὴ προηγηθείσης τῆς λύσεως ἐκείνου.

Περὶ δὲ τῶν ὀρίων, ἡ κατὰ στερεὰν γραμμὴ ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου, καὶ διὰ τῆς κορυφῆς τῆς Ὀθρους διαπερῶσα τὸν Πίνδον, καὶ φθάνουσα εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ κόλπου τῆς Ἀρτης, βέβαια θέλει περιλαμβάνει ἱκανὸν τόπον ὥστε ὅλοι οἱ ὀπλοφορήσαντες ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Ἕλληνες νὰ εὕρωσι πατρίδα καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν ἐν αὐτῷ. Ἀλλὰ καὶ οἱ μένοντες ἔξω τοῦ ὀρίου τούτου ἴσως δύνανται διὰ συνθηκῶν γενησομένων μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ὑπὸ τῇ μεσιτείᾳ τῶν τριῶν Δυνάμεων νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, πληροῦντες κάλλιον τὸν ὅρισμὸν τῆς εὐρωπαϊκῆς συνθήκης τὸν περὶ τελείου χωρισμοῦ τῶν δύο ἀντιπολεμησάντων ἀλλήλοις ἐθνῶν.

Τούτου ὑποτεθέντος, ἐλαττοῦνται καὶ ὅσα πλημμελήματα ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ ἡ ὀρισθείσα γραμμὴ ὡς πρὸς τὴν ἀφευκτον καὶ εἰς τὸ ἔξῃς προσέγγισιν τῶν Τούρκων πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ γείτονες Τοῦρκοι παύουσι πλέον τὸ πρὸς τούτους φιλόνηκον, ὁ δὲ χρόνος περαίνει τὰ ὑπόλοιπα· ἐν ᾧ ἄλλως οἱ Τοῦρκοι ἐπὶ πολὺ θέλουσι θεωρεῖ τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐχθροὺς, καθὼς καὶ σήμερον τοὺς θεωροῦσιν.

Ἀλλ' ὅπως ἂν κριθῇ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν προεκτεθέντων ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους βουλευφόρους ἀξιωματικαῖς διακονήσεσι τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἡ παρ' αὐτῶν προβαλλομένη ὀρθετικὴ κατὰ στερεὰν γραμμὴ ὑπάρχει ὄντως εὐεργεσία, ἂν μόνον αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ χορηγήτωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ τρόπους πρὸς τὸ καταλαβεῖν αὐτήν.

Ἡ δὲ θαλασσία ὀρθεσία ἔπεται μὲν νὰ προσδιορισθῇ μετὰ τὰς περὶ Κρήτης καὶ Σάμου ἀποφάσεις, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις

μεγάλως ἐλπίζει ὅτι τὰ συμμαχικὰ βουλεῖν, ἀναγνωρίζοντα τὰ δίκαια τῶν δύο τούτων νήσων, θέλουσι προσαρμόσῃ καὶ εἰς αὐτάς, τὰς ἀρχὰς τῆς Λονδινείου συνθήκης, καὶ θέλουσι τὰς συμπεριλάβῃ εἰς τὸ ὅλικόν κλήρωμα τοῦ Αἰγαίου, τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς στερεᾶς. Ἐν τοσούτῳ δὲ ἡ Ἑλλὰς οὐ παύσεται ἐπικαλουμένη τὴν ἰσχυράν ἀντίληψιν τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ὅπως ἀπαγορευθῇ πλεόν εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Αἰγύπτου τὸ στέλλειν ἐπιβοηθείας εἰς τὰς ὀθωμανικὰς φρουράς τῶν ἐν Κρήτῃ φρουρίων.

Ὁ ἐτήσιος φόρος τῶν 1,500,000 γροσίων ὃν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἀφ' οὗ ἀναγνωρισθῇ παρὰ τῆς Πόρτας, θέλει πληρόνει εἰς αὐτὴν βαθμυδὸν καὶ κατὰ λόγον τῆς αὐξήσεως τῶν ἐγγυωρίων εἰσοδημάτων, δὲν φαίνεται μὲν ἀσυμβίβαστος οὔτε μὲ τὰς ὑποχρεώσεις αἷς ἡ συνθήκη ἐπιβάλλει εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε μὲ τοὺς πόρους τοὺς προσγενησομένους εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν κεφαλῶν καὶ τῆς οἰκονομικῆς πίστεως ἣν ζητεῖ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς παρὰ τῆς φιλοτιμίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Πλὴν ὁ κόμης Καποδίστριας τολμᾷ νὰ ὑποβάλλῃ ὅτι ἀναγκαιότατον εἶναι νὰ προσδιορισθῇ καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ τουρκικοῦ γροσίου πρὸς τὸ Ἰσπανικὸν τάλληρον ἢ πρὸς ἄλλο τι νόμισμα, ἔχον μόνιμον τὴν ἀξίαν.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει ὑποχρεωθῇ νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς κτηματικούς Ὀθωμανοὺς, ἔσται μάλιστα δίκαιος, εἰὰν ὀρισθῇ ἐναργῶς ὅτι ἡ ἀποζημιώσις γενήσεται κατὰ λόγον τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκονται τὰ τοιχῦτα κτήματα. Διότι τῶν οἰκιῶν, λόγου χάριν, τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τῆς Κορίνθου, οὐσῶν τῶν περισσοτέρων ποτὲ ὀθωμανικῶν, ἀφ' οὗ ὁ Ἰβραχίμ Πασᾶς καὶ ὁ Δράμαλης ἀνέσκαψαν ἐκ θεμελίων τὰς πόλεις ταύτας, εἶναι δίκαιον ν' ἀποζημιώσωσιν οἱ Ἕλληνες τοὺς Τούρκους διὰ τὴν καταστροφὴν ἣν αὐτοὶ οὗτοι κατέπραξαν;

Ὁ κόμης Καποδίστριας χρέος ἔκρινε νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τοὺς Ἐξωχωτάτους βουλευφόρους ὅτι καὶ οἱ Ἕλληνες εἶχον νὰ παραστήσωσιν ἀπαιτήσεις ὡς ἐκ τῶν δημεύσεων τῶν κτημάτων αὐτῶν, τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 γενομένων παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως. Καὶ καλὸν

ἦτον νὰ συγχωρήσωσιν αἱ μεσίτριαι Δυνάμεις τὴν παράστασιν τῶν ἀπαιτήσεων τούτων πρὸς τὴν διαιτητικὴν ἐπιτροπὴν, ἥτις θεραπεύουσα αὐτάς, ἤθελεν ἴσως καὶ μᾶλλον εὐκολύνῃ τὸν συμβιβασμὸν τοῦ μέρους τούτου τῆς εἰρηνοποιήσεως.

Τὸ τελευταῖον δὲ ἄρθρον τῆς ῥηματικῆς δηλώσεως πρὸς ἣν καλεῖται ὁ κόμης Καποδίστριας νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην, ὑπάρχει τὸ περὶ σχέσεων τῆς ἐπικυριότητος τῆς Πόρτας πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλ' αἱ σχέσεις αὐταὶ τότε μόνον θέλουσι ταχθῇ ὠρισμένως, ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους νομοθετήσωσι τελείως τὰ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ πολιτικῆς διακοσμήσεως τῆς Ἑλλάδος. Αἱ τρεῖς συνελεύσεις, καὶ μάλιστα ἡ τῆς Τροιζήνης, ἱκανῶς ἀπέφηναν διὰ τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν τὰς ἐφάσεις τοῦ τόπου. Ἡ Ἑλλὰς διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς τελευταίας ἐπιγνωρίζει μὲν ἀναγκαῖον καὶ συμφέρον νὰ ἐμπιστεύσῃ ἐπὶ ἐπταετίαν εἰς ἓνα μόνον ἄρχοντα τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ τὸ ψηφίζειν τοὺς νόμους, καὶ μάλιστα τοὺς καιριωτάτους πάντων, τοὺς οἰκονομικοὺς, εἰς ἑαυτὴν μόνην, ἥτοι εἰς τοὺς αὐτῆς ἀντιπροσώπους δικαίως ἀπεταμίευσε· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ βάσει οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἥδη καὶ ἐκ τῆς πείρας πολλὰ μαθόντες, στήσουσιν ἀναμφιβόλως, ὅπύταν συνέλθωσι, τὴν τελείαν διαρμογὴν τῆς πολιτικῆς διοικήσεως. Περάναντες δὲ ὅπως δῆποτε τὰς διασκέψεις αὐτῶν, θέλουσι συστήσῃ καὶ τὴν κυβέρνησιν· αἱ δὲ σχέσεις τῆς ἐπικυριότητος περιληφθήσονται ἐν αὐτῷ τῷ ἀναγνωρισμῷ ὃν ἡ Πόρτα θέλει περιβάλλῃ τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ὡς αὐτὴ κατὰ τὸν νόμον ἀνανεοῦται.

Πλὴν ὁ κόμης Καποδίστριας δὲν ἀστοχεῖ ἐν τούτῳ καὶ τὸν μέγαν κίνδυνον τῶν δυσχερειῶν τῶν ἐνδεχομένων προέρχεσθαι ἐκ τῆς ἀνανεώσεως τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐκ τοῦ ἀναγνωρισμοῦ αὐτῆς παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας. Αἰσθάνεται δ' ἐνταύτῳ καὶ δυσκολωτάτην τὴν εὕρεσιν τῶν τρόπων ἐξ ὧν ἡ Ἑλλὰς σωθήσεται μὲν τοῦ τοιοῦτου κινδύνου, ἀπολαύσει δὲ κυβέρνησεως ἰσχυρᾶς ὡς ἐκ τῆς βασιμῆς αὐτῆς μονιμότητος. Ἄν τοιαύτη τις κυβέρνησις κατα-

στᾶσα, προσλάβῃ καὶ τὸ ἐκ τῆς Εὐρώπης σεμνότατον κύρος, αὕτη μόνη θέλει δυνηθῇ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν πλήρη καὶ διάμονον καὶ ἔντιμον ἐπανόρθωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Οἱ Ἐξοχώτατοι βουλευφόροι ἅς μὴ ἀδικήσωσι τὸν κάμητα Καποδίστριαν ὑπολαμβάνοντες ἅτι δύναται καὶ ὅπως αὖν νὰ ἐννοῇ ἐν ἑαυτῷ τὴν κυβέρνησιν τὴν ἀρμοστέαν τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ. Προσυφείλει δὲ τέλος νὰ ἀναγορεύσῃ ὅτι δὲν εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ οὔτε τὴν κυβέρνησιν τὴν ἱκανὴν συστήσαι καὶ τηρῆσαι τὰς ἐκ τῆς ἐπικυριότητος τῆς Πύρτας φουμένας σχέσεις.

Ἔργον ἄρα ἀκμαῖον τῆς μεγάλης σοφίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἔσται τὸ λαβεῖν εἰς σκέψιν τὰ ζητήματα τὰ προσκείμενα εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦτον τῆς Λονδινείου συνθήκης, καὶ δηλῶσαι μετὰ ταῦτα τὰς μεγαθύμους αὐτῶν βουλὰς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνητιν· διότι καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅσον γοργῇ θέλει φθάσῃ ἡ εὐμενὴς δόλῳ, τόσον εὐγνωμονέστερον θέλει τὴν δεχθῇ.

*Ῥηματικὴ δόλῳσι τῶν βουλευφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν
πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.*

Πόρῳ, 13 δεκεμβρίου 1828.

Περάναντες τὰ ἔργα δι' ἃ ἐπίτηδες ἤλθομεν κατὰ τὸ Αἰγαῖον, καὶ περὶ ὧν ἡξιώθημεν ἐν καιρῷ νὰ γράψωμεν ἀπὸ Κερκύρας πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ἐτοιμαζόμεθα ἤδη, ἐγώ τε καὶ οἱ συμβουλευφόροι, νὰ ἀναχωρήσωμεν ἐκ Πόρου, ἵνα κοινολογήσωμεν ἐκ τοῦ ἐγγυτέρου μετὰ τῶν ἡμετέρων κυβερνήσεων.

Ἡ μέλλουσα τῆς Ἑλλάδος τύχη κρέμαται ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν εὐεργετικῶν ἐννοημάτων τῆς Λονδινείου συνθήκης. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑμέτερα Ἐξοχότης οὐδόλως ἡμέλησε νὰ πορίσῃ εἰς ἡμᾶς τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας, ἐλπίζομεν ὅτι προσήψαμεν εἰς τὰ ζητήματα τὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὀρισμῶν τῆς συνθήκης, ὅσα ἱκανὰ νὰ διδά-

ζῶσι τὰς ἡμετέρας αὐλὰς πῶς ἂν ἄριστα ἐπιτευχθεῖη ὁ προκείμενος σκοπός.

Ἐν τοσούτῳ καὶ ἐκ τῶν κατορθώσεων τῆς ἡμετέρας Εἰσοχότητος περὶ τὴν παῦσιν τῆς πειρατείας καὶ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τάξεως καὶ τὴν τοῦ τόπου διοίκησιν, οἰωνίζομεθα ὅτι διατελέσετε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς κατορθοῦντες καὶ δικαιοῦντες τὴν περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐμενεστάτην σπουδὴν τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Καὶ πεπεισμένοι περὶ τοῦτου, εὐχόμεθα ὅπως ἡ τῆς τάξεως εἰσαγωγή τελειωθῇ ὑπὸ νομοθεσίας σώφρονι, συνεργουσῶν τῶν καρτερικῶν καὶ εὐβούλων φροντίδων, καὶ τῆς εὐγενοῦς καὶ διαφερούσης φιλοπατρίας τῆς ἡμετέρας Εἰσοχότητος, ἐφ' αἷς θέλετε ἔχει τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς εἰς κεφαλὴν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ.

Ἡμεῖς δὲ ἀπομακρυνόμενοι τῆς Ἑλλάδος, βεβαιούμεν ἰδίᾳ τὴν ἡμετέραν Εἰσοχότητα ὅτι χαριέστατα διασώσομεν τὴν μνήμην τῶν ὧν ἡξιώθημεν πρὸς αὐτὴν κοινωνημάτων.

Αποκριτικὴ γραφὴ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν προηγουμένην δέλωσιν τῶν βουλευφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν τῆς 13 δεκεμβρίου.

Πόρῳ, $\frac{3}{15}$ δεκεμβρίου 1828.

Ἐάν τι δύναται νὰ αὐξήσῃ τὴν τῆς Ἑλλάδος βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς σεβαστοὺς αὐτῆς εὐεργέτας, ἡ αὐξήσις βέβαια φέεται ἐκ τῶν σπουδῶν τῆς ἡμετέρας Εἰσοχότητος καὶ τῶν συμβουλευφόρων ὑπὲρ τοῦ ταχῆναι τὰ τῆς τελείας αὐτῆς καταστάσεως, καὶ τρόπους εὑρεῖν τῆς πληρώσεως τῆς ὅλης εὐεργεσίας. Ὅθεν καὶ μετὰ θερμοτάτων εὐχῶν παραπέμπει, κύριε Πρεσβευτά, ἡ Ἑλλάς τὰ εὐγενῆ ὑμῶν φροντίσματα εἰς τοὺς πόδας τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν Ἀνακτος.

Ἐγὼ δ' εὐέλπις εἰμὶ ὅτι παρὰ τῶν ἡμετέρων Εἰσοχοτήτων δι-

δαχθεῖσαι αἱ τρεῖς σύμμαχοι Αὐλαὶ τὴν ἀληθινὴν τοῦ τόπου τούτου κατάστασιν, εὐδοκῆσουσι παρατεῖναι τὸ εὐνούστατον μέλημα, ἐξ οὗ καὶ μόνου δύνανται νὰ βεβαιωθῶσι πράγματι αἱ εὐεργετικώταται τῆς Λονδινείου συνθήκης ἐπαγγελίαι. Καὶ ἡ Ἑλλάς δὲ ἐπισπουδάσει ἀξία γενέσθαι τῶν τοιούτων φροντίδων, καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, πρὸς τοῦτο ἀποσκοποῦσα, θέλει στερεοῦν μὲν τὴν εὐταξίαν, ἔπεσθαι δὲ περὶ τὴν νομοθεσίαν εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὴν πείραν, ἐξ ὧν στηρίζονται ἡ τῶν πολιτειῶν ἡσυχία καὶ εὐτυχία.

Ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις, ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως αὐτῆς, διὰ βαθμιαίας καὶ καρτερικῆς προόδου, ἔκρινε δέον νὰ φροντίσῃ περὶ βελτιώσεων καὶ προπαρασκευῆς ἐννόμου καὶ βεβήτου διοικήσεως, καὶ μέγα εὐτύχημα λογίζεται τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀξιωθῆναι τῶν ἐπαίνων τῆς τε ὑμετέρας Εἰσοχότητος καὶ τῶν συμβουλευφόρων· ἀκολουθήσει δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ ἔργον αὐτῆς μετὰ προνοίας καὶ σταθερότητος, καὶ τοὶ δυσχερὲς καὶ πολύμοχθον. Ἀλλ' ἡ κατόρθωσις τότε μόνον γενήσεται ταχύτερα, ὅταν αἱ ὑμέτεραι Εἰσοχότητες προφρόνως πρεσβεύουσαι, καταπείσωσι τοὺς σεβαστοὺς τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτας ἵνα παρέξωσιν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα τῆς πίστεως πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, ἄνευ τοῦ ὁποίου πᾶσα κοινωνικὴ διαρρύθμισις, ἀδρανὴς ἀποβαίνει καὶ δυσκατόρθωτος, ἂν οὐχὶ καὶ ἀδύνατος.

Οὕτω, κύριε Πρεσβευτὰ, θέλετε ἀπολάβῃ καὶ νεαρώτερον τὸν καρπὸν τῆς θερμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνης, μηδ' ἀναξίου φανέντος τῆς ὑψηλῆς τῶν συμμάχων Ἀνάκτων εὐμενείας ἀφ' ὅτου αὐτοὶ ἐστήριξαν ἐπ' αὐτὸ ἀσφάλιον βλέμμα.

Προσφέρων δὲ ὑμῖν καὶ ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεως ἧς καθηγοῦμαι, τὰς προσηκούσας εὐχαριστίας, καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ ἀναπεπταμένως βεβαιῶ τὰς ὑμέτερας Εἰσοχότητας ὅτι μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ στοργῆς φυλάξω ἀείποτε τὴν μνήμην τῶν πρὸς ἐμὲ χρηστῶν ὑμῶν κοινωνημάτων, ἐν καιρῷ τῆς Ἑλλάδος οὕτως ἀξιολόγῳ καὶ ἀκμαίῳ διαγενομένῳ.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΜΗ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΗ ΣΥΛΛΟΓῃ.

Πρὸς τὴν προσωρινὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος. ()*

Ἐν Γενεύῃ, 12 δεκεμβρίου 1825.

Οἱ διοικηταί, τοὺς ὁποίους διεδέχθητε ὑμεῖς, Κύριοι! μαὶ ἔπεμψαν μίαν ἐπιστολὴν, γεγραμμένην τὴν πρώτην ἰκνουαρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, δι' ἧς περιγράφοντες ἀξιοθρηνήτους τὰς ἐσωτερικὰς περιστάσεις, μὲ προτρέπουσι νὰ ἔλθω καὶ γὰρ αὐτόσε, διὰ νὰ προσθῶ τὰς δυνάμεις μου εἰς τὰς ἰδικὰς σας, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ διαλλάξωμεν τὰς γνώμας καὶ τὰ συμφέροντα, τῶν ὁποίων ἡ διαφορὰ ἐνόμιζον ὅτι ἔθετεν εἰς κίνδυνον τὴν πολύτιμον ὑπαρξίν τῆς ἀνεγερθείσης Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὁ Κύριος Δημήτριος Πετρουκάς, ὅστις ἐπεφορτίσθη τὸν κομιστὴν αὐτῆς, μόλις ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ τὸν σεπτέμβριον μῆνα ἐκείνου τοῦ ἔτους, καὶ ἡ ὀλίγη του ὑγεία ἐπειδὴ ἤδη τῷ ἐσυγχώρησε τὴν αὐτόσε ἐπιστροφὴν του, ἤδη λαμβάνω καὶ γὰρ τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς πέμψω τὴν ἀπάντησίν μου.

Ἐχοντες, Κύριοι! ἀνὰ χεῖράς σας τὴν παρακαταθήκην τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας οἱ προκατόχοί σας ἠθέλησαν νὰ μοι κοινοποιήσωσι, θέλετ' εὖρῃ εἰς τὰς ἰδικὰς μου, καθὼς νομίζω, τὴν εἰλικρινεστέραν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια μὲ προσκολλῶσιν εἰς τὴν πατρίδα σας.

Εἶναι ὀλίγη βέβαια αὕτη ἡ προσφορὰ, καὶ παντελῶς δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν συνέλαβον οἱ προλαβόντες

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐφημερίδος Αἰῶνος, Ἀριθ. 411.

διοικηταὶ διὰ τὰ μέσα καὶ τὴν θέσιν μου, ὑποθέτοντες, ὅτι αὕτη ἐξήρητο ἀπὸ μόνην τὴν θύλησίν μου, καὶ ἐκεῖνα ὁμοιάζον μὲ τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας καθεκάζην ἀναπέμπω εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, διὰ νὰ σᾶς ἐπιδαφιεύσῃ τὰς εὐλογίας της. Ἀλλ' ἂν καὶ κανὲν κάλυμμα δὲν καλύπτῃ τὴν ἀναχώρησίν μου, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένω τρεῖς ἡδὴ χρόνους, καὶ διὰ τοῦτο ἦτο περιττὸν, ἴσως, νὰ τὴν ἐξηγήσῃ τις καθαρώτερα, ἐγὼ μ' ὅλον τοῦτο ὁμολογῶ, ὅτι τὴν ἐπροτίμησα πάσης ἄλλης θέσεως ἐν τῷ κόσμῳ, διότι μόνῃ αὐτῇ ἡδύνατο νὰ μοὶ προμηθεύσῃ τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐκπληρώσω ἐνταυτῷ καὶ τὰ ἱερὰ χρέη, εἰς τὰ ὁποῖα μὲ καθυποβάλλει ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς μου, καὶ ἐκεῖνα ἐνὸς ἄλλου χαρακτήρος, τοῦ ὁποίου τὴν διάρκειαν δὲν ἀνέκει εἰς μόνον ἐμὲ νὰ προσδιορίσω. Τοιοῦτοτρόπως δὲ σᾶς ἐξηγοῦμαι ἀρκούντως, Κύριοι! ὅτι, ἐν ὅσῳ ἡ Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας εὐαρεστηθῇ νὰ μὲ συγκαταλέγῃ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπουργῶν του, δὲν μοὶ συγχωρεῖται νὰ λάβω μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὰς πράξεις σας, δι' ἃς ἡ κοινὴ μας Μήτηρ ἀπαιτεῖ ὁλοσχερῇ ἀφοσίωσιν τῶν τέκνων της.

Ἡ πανηγυρικὴ αὐτῆς φωνὴ ἀντήχησεν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἰδικάς σας· καὶ, ὅσον αἰσθάνομαι τὰ σκιρτήματά της, τὰ ὁποῖα διεγείρει φωνὴ τοιαύτη, τοσούτῳ μᾶλλον θλίβομαι, διότι δὲν δύναμαι ν' ἀρχίσω σήμερον ἐν νέον στάδιον ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς περὶ τὸ 1800 ἐν μέσῳ τῶν συμπολιτῶν μου, εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελα παρασταθῇ μὲ τὸν ἴδιον ζῆλον καὶ μὲ τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ἀλλὰ διδαγμένος ἤδη ὑπὸ μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου πείρας, δι' ἧς αἱ συνδρομαὶ μου ἡδύναντο ἴσως νὰ ἐπιφέρωσιν ἀποτελέσματα αἰσιώτερα.

Καὶρὸς δὲ παντὶ πράγματι, Κύριοι! καὶ ὁ τοιοῦτος προσδιορίζεται ἀπὸ τὸν ὕψιστον Θεόν· ὥστε, ὅποιοι ἂν εἶναι οἱ σκοποὶ, τοὺς ὁποίους αἱ ἐπιθυμίαι μας σχεδιάζουν, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ παρατηρῶμεν πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἂν ἐκεῖνος μᾶς ἐπιτρέπῃ ν' ἀποφασισθῶμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ἐγὼ δὲ συμβουλευόμενος πάντοτε τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην Δύναμιν, ἔμαθον νὰ μὴ ματαιοφρο-

νῶ εἰς τὸ ἐξῆς, δι' ὃ,τι μὲ περιμένει εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, καὶ νὰ λογίζωμαι εὐτυχής, ἂν δυνηθῶ ἐλθεῖ Θεοῦ νὰ τελειώσω αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν πατέρων μου καὶ πλησίον τοῦ τάφου, εἰς τὸν ὅποιον ἐφησυχάζουσι τὰ λείψανα αὐτῶν.

Ἔστε ὁμῶς βέβαιοι, ὅτι μέχρι ἐκείνης τῆς ὥρας τὸ πνεῦμά μου θὰ συνυπάρχῃ μεθ' ὑμῶν· καὶ, ἐπειδὴ διὰ παντὸς ὑμεῖς τὸ ἀπησχο- λήσατε, κυριωτέρως δὲ ἀφ' οὗτου ἡ Ἑλλάς ἡγέρθη τέλος πάντων εἰς τὰς ἰδίας ὕψεις τῆς καὶ εἰς ἐκείνας ὅλου τοῦ κόσμου, ἐκπεπληγμέ- νου δι' αὐτὸ τὸ παράδοξον, ἐγὼ ἤθελα νομίσει, ὅτι λείπω ἀπὸ τὸ χρέος μου καὶ ἀπὸ πᾶν ὃ,τι σᾶς ἀνέφερα, ἂν παρέτρεχα νὰ σᾶς ἀναφέρω τι περὶ τῶν διχονοιῶν σας, ἐνῶ ἡ ἐπιστολή, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπαντῶ, μοὶ δίδει τὴν περίστασιν.

Δὲν θέλω σᾶς εἶπῃ, ἴσως, τίποτε παράξενον εἰς τοὺς συλλογισμούς σας, διότι θρηνοῦντες ὑμεῖς τὰς κρίσεις τῶν πολιτικῶν σας πραγ- μάτων καὶ φοβούμενοι τὰ παρεπόμενα αὐτῶν, ἐζητήσατε βεβαίως σωτηριώδεις ὁδηγίας εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν, πρὸ πάντων δὲ εἰς ἐκείνην τῆς πατρίδος σας, καὶ ἤξεύρετε, ὅτι κανὲν ἔθνος δὲν ἀπέσεισε τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν του, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ τὰ δεινὰ τῆς διαφωνίας, καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς καταβάλλουσα ἤδη τὴν Ὀθωμανικὴν τυραννίαν ἔπρεπε νὰ τὰ ὑποφέρῃ ἀναμφιδόλως, ἀλλ' ὅτι θέλει τὰ ὑποφέρῃ μὲ ὀλιγώτερον κίνδυνον ἀπὸ πᾶν ἄλλο ἔθνος, ὅτε διαμένουσα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θεμελιώσῃ ὅλας τὰς ἐλπίδας τῆς εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις τῆς καὶ εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ χρόνου. Συμ- βουλευόμενοι δὲ τὰς οἰκειακὰς παραδόσεις σας καὶ τὰς συνειδήσεις σας θέλετε διακρίνει καθαρώτερα τὸ συμφέρον τῆς ἀληθείας αὐτῆς.

Τῷ ὄντι κανὲν ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἀποδεικνύει παρηγορητικωτέραν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, εἰμὴ πᾶν ὃ,τι ἐξέφυγε τὴν δολίαν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθησαν οἱ Τοῦρκοι, διὰ νὰ δουλώσωσι τοὺς πατέρας σας, καὶ ὅλα τὰ θαύματα, ἅτινα ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ τοὺς σώσῃ.

Οἱ Τοῦρκοι ὑπεδούλωσαν καὶ διέφθειραν τὸ θνητὸν μέρος τῆς

Ἑλλάδος, διὰ νὰ εἶπω οὕτω· ἀλλ' ἡ ψυχὴ της, καὶ δι' ἐκείνης τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους ἔμεινε πάντοτε ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον, καθότι οἱ εἰρημένοι, ἀφ' ἐνὸς μέρους, παίζοντες ἀδιακόπως τὰ ὕλικά συμφέροντα καὶ ὅλα τὰ πάθη, ἅτινα συνακολουθοῦσιν ἐκεῖνα, διήρπσαν, ἐμόνωσαν, καὶ ὥπλισαν τοὺς πατέρας σας, τὸν ἕνα κατὰ τοῦ ἄλλου· ἀλλ' οὗτοι ἀφ' ἑτέρου, ἡνωμένοι διὰ τῆς εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν του Ἐκκλησίαν σταθερᾶς πίστεώς των, ἀντέτειναν εἰς τὴν ὀλεθρίαν μάστιγα ἐκείνων, φυλάττοντες ἀγνὰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἔθνη, ἅτινα μόνον συνιστῶσιν ἐν ἔθνους διὰ τῆς ἐνώσεως ἀνθρώπων τινων, λέγω τὴν θρησκείαν καὶ δι' ἐκείνης τὴν γενικὴν καταγωγὴν τοῦ καὶ τὴν ἐκουσίαν ὑποταγὴν τοῦ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πνευματικὴν κυριότητα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν αὕτη καὶ μόνη ἡ πρᾶξις διαλαμβάνει ὅλην τὴν ἱστορίαν σας, εἰς ὑμᾶς δὲν μένει ἄλλο παρὰ νὰ τὴν σπουδάσητε καθ' ὅλας τὰς ἀναφοράς της καὶ θέλετε γνωρίσῃ δι' αὐτῆς, χωρὶς νὰ δειλιάσῃτε, τὸ πάθος, ὅπερ σᾶς τυραννεῖ, καὶ θέλετε μεταχειρισθῇ, χωρὶς ν' ἀμφιβάλλητε, διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἱατρικῶς, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σας.

Ἀν τὸ τοιοῦτον πάθος προέρχεται εἰσέτι ἀπὸ τὴν φθοροποιὰν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν οἱ Τοῦρκοι διέδосαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἱατρικόν του δὲν δύναται νὰ εὕρεθῇ, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν πρώτην αὐτὴν στιγμήν, εἰμὴ εἰς τὰ ἐθνικὰ προτερήματά της δυνάμει τῶν ὁποίων ἡδυνήθη νὰ ἐκφύγῃ τὸν τέλειον ἀφανισμόν της εἰς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας· ἐκεῖνο δὲ μεταξὺ αὐτῶν, ὅπερ διαλαμβάνει τὰ πάντα ὡς βλαστὸς καρποφόρος, εἶναι ἡ ἀπαρχθίαστος πίστις, τὴν ὁποίαν ὤρκισθη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν του.

Ἰσχυρὰ ἡ Ἑλλὰς δι' ἐκείνης τῆς ἀπείρου δυνάμεως, διῆλθε τέσσαρας αἰῶνας διαφθορᾶς καὶ παντοίων ἄλλων δυστυχημάτων, χωρὶς νὰ παύσῃ ποτὲ τοῦ νὰ σχηματίζῃ ἔθνος, καὶ νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους τοῦ θείου νομοθέτου μας· καθότι ἔχουσα Ἐκκλησίαν, εἶχε πνευματικούς ποιμένας, καὶ ἐστηρίζετο εἰς τὰς συμφοράς της διὰ τῶν παρηγοριῶν τοῦ Εὐαγγελίου· σχηματίζουσα δὲ ἔθνος, εἶχεν

ἀνδρας γενναίους εἰς τὰ ὄρη της, διὰ νὰ τὴν ὑπερασπίζωνται, ὁμοίους εἰς τὰς νήσους της, διὰ νὰ τὴν ἀναδείξουν εἰς τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον πεπαιδευμένους, διὰ νὰ τῇ διατηρῶσι τὰς ἀναφοράς της μὲ τὴν παλαιὰν ἐκείνην Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα ἔφερε τὸ φῶς τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Διὰ τούτου τοῦ τρόπου, Κύριοι! ἡδυνήθη ἐκείνη νὰ διαθέσῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν λαμπρὰν ὑπηρεσίαν τοῦ νὰ προμηθεύσῃτε αὐτῇ μίαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν, καὶ σᾶς συμβούλευο νὰ ζητήσετε τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεώς της εἰς τὴν κατ' ἑκτασιν μεταχείρισιν ἐκείνων τῶν ἰδίων προτερημάτων, ἅτινα διετήρησαν τὴν ὑπαρξίν της μέχρι σήμερον. Ὅταν λοιπὸν ἡ θρησκεία, τὴν ὁποίαν ὠρκίσθητε νὰ φυλάξῃτε, θέλει εἶναι καθαρὰ καὶ ἀπαραβίαστος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καθὼς εἶναι καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὸ ἔργον σας θὰ λάβῃ πέρας αἷσιον.

Ὑμεῖς ὠρκίσθητε πανδημεὶ νὰ ἐλευθερωθῇτε ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν, καὶ νὰ ζήσετε ὑπὸ τῶν νόμων τὴν κυριότητα. Ἡ γενναιότης τῶν ἀνδρείων σας κατὰ θάλασσαν καὶ κατὰ ξηρὰν ὑπερέβη τὰς ἐλπίδας σας καὶ ἐκείνας τῶν Εὐρωπαίων εἰς τρόπον, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι ξένοι, οἵτινες δὲν ἔχουν διάθεσιν νὰ σᾶς εὐλογοῦν, δὲν δύναται πλέον νὰ σᾶς ἀρνηθῶσι τὴν ψῆφόν των. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ πάντες ὁμολογοῦν τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἔχετε διὰ νὰ πολεμῇτε τοὺς Τούρκους, φιλονεικοῦν καὶ δὲν θ' ἀποδεχθῶσιν, ὅτι δύνασθε νὰ ζήσῃτε ἐν εἰρήνῃ· κατὰ δυστυχίαν δ' αἱ διαφωνίαι σας δίδουσι πρὸς αὐτοὺς ἐπιχειρήματα, ἐξ ὧν ὠφελοῦνται ὑπὲρ τὸ δέον, διὰ νὰ σᾶς παρίστανωσιν ἀνικάνους νὰ ὑποταχθῇτε εἰς τοὺς ἰδίους νόμους σας τοῦλάχιστον, ἐὰν δὲν εἶναι οὗτοι οἱ νόμοι τῆς ῥομφαίας, καὶ ῥομφαίας ἄλλου ἔθνους.

Ἀποδείξατέ τοις ἐξ ἐναντίας, Κύριοι! ὅτι ἡ ἰδία ἐθνικὴ ἀρετὴ, ἥτις ὀπλίζει τοὺς βραχιόνάς σας, διευθύνει καὶ στηρίζει τὰ συμβούλια καὶ τὰς ἀποφάσεις σας, καὶ διὰ τὸ τέλος αὐτὸ θελήσατε νὰ στρέψῃτε εἰς τὰ πρῶτα βήματά σας.

Παρατηρήσατε ἐν πρώτοις τὰ ἐμπόδια, ἅτινα ἡ κακοβουλία

ἡδυνήθη ν' ἀντιθέσῃ εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν σας. Ἀποβάλλετε αὐτὰ, καὶ διαχμείνατε ἀκλόνητοι εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴ συγχωρήσῃτε εἰς κανὲν συμφέρον ἢ εἰς τὴν ἀπάτην νὰ παραβιάσωσι τοὺς ὅρκους, οἵτινες συνδέουσι τὸ ἔθνος μὲ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἀπεδέχθη· ἐκεῖνοι δὲ, εἰ καὶ προσωρινοὶ, δύνανται μόνον κατὰ τὸ παρὸν νὰ σᾶς προφυλάξωσιν ἀπὸ τὴν ἀταξίαν, δι' ἣν λόγον ἔτι μᾶλλον πρέπει νὰ διαχμείνωσιν ἱεροὶ καὶ ἀπαραβίαστοι. Ἐὰν δὲ, καθὼς τὸ ἐλπίζω, εὐδοκήσῃ ἡ Θεία Πρόνοια νὰ στεφανώσῃ τοὺς ἀγῶνάς σας, θέλει φθάσῃ καὶ ἡ ὥρα, καθ' ἣν διδαγμένοι πλέον καὶ διὰ τῆς ἰδίας πείρας σας, θέλετε συνθέσῃ ὑμεῖς οἱ ἴδιοι τὰ πολιτικὰ συνθέματα τῆς πατρίδος σας, θεμελιούντες αὐτὰ εἰς τὴν δικαίαν συμφωνίαν τῶν συμφερόντων, ἅτινα ἤδη σᾶς διαιροῦσιν.

Ἀναβάλλετε λοιπὸν πᾶσαν λογοτριβὴν περὶ τοιούτων πραγμάτων, καὶ μὴ κρίνετε ἐκ τῶν ἔργων τῶν προσωρινῶν θέσεών σας, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀποφασισθῇ, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ κοινὸν συμφέρον, εἰμὴ ὑπὸ τὴν δικτῆρσιν τῆς εὐθύτητος καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἥτις προμηθεύεται ἄνευ δυσκολίας, ὅταν ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος στριχθῇ. Βεβαιώθητε δὲ, ὅτι ζητοῦντες θέσιν τινὰ ἰσχυράν, διὰ νὰ ὀχυρώσῃτε, ἣν ἔχετε, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃτε μικράς τινας ὠφελείας, κινδυνεύετε νὰ ἐρημώσῃτε ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἡ πατρίς ἐνεπιστεύθη εἰς τὰ ὅπλα σας, ἐν ᾧ ποτὲ ἄλλως πως, ἀλλὰ διαμένοντες εἰς ταύτην τὴν ἀληθῶς ἱερὰν, ὅλοι ἡνωμένοι καὶ μ' ὅλας τὰς δυνάμεις σας ἐμπορεῖτε νὰ πολεμήτῃτε καὶ νὰ νικήσῃτε τοὺς Τούρκους, τὴν διαφωνίαν καὶ ὅλους ἐκείνους, ὅσοι βοήθοῦσι καὶ τοὺς πρῶτους καὶ τὴν δευτέραν διὰ νὰ σᾶς καταστρέψωσι.

Τελευταῖον, Κύριοι! ἡ ἐλπίς μου εἶναι εἰς τὸν Θεόν, ὡς καὶ ἡ δική σας. Ἡ Θεία του Πρόνοια δὲν σᾶς ἐσυγχώρησε ν' ἀναφνῇ ἡ Ἑλλάς εἰς τὰς ὀφείας τοῦ κόσμου ἔμπειρος τῶν δυστυχιῶν τῆς, τῶν σφαλμάτων τῆς καὶ τῆς ἀπάτης, τῆς ὁποίας ἔγινε θύμα πολλάκις, διὰ νὰ παραδώσωσιν αὐτὴν ἐκ νέου τὰ ἴδια τέχνα τῆς, διὰ τῆς διαφωνίας, εἰς παντελῇ ὀλεθρον, ἢ εἰς ξένον δεσποτισμὸν, ὅστις εἶναι πολυλάκις τὸ ἀναγκαῖον παρεπόμενον.

Ὅχι, Κύριοι! ὑμεῖς θὰ τὴν σώσετε καὶ ἀπὸ τὸν φοβερὸν αὐτὸν κίνδυνόν της, καθὼς καὶ ἡδυνήθητε καὶ θέλετε δυνηθῇ νὰ ὑπερασπίσετε αὐτὴν ἐναντὶον τῶν Τούρκων· ἡ θρησκεία σας, ὁ ζῆλός σας καὶ ἡ τιμὴ σας τοῦτο ἐγγυῶνται, καὶ οἱ πανταχοῦ καλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἀμφιβάλλουσι πλέον.

Μὲ τοιαύτην λοιπὸν πεποίησιν σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε καὶ ἐκ δευτέρου τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας ἀναπύμπω διὰ τὴν ἐπιτυχίαν σας ὁμοῦ μὲ τὴν ἐκφρασιν τῆς μεγάλης μου δι' ὑμᾶς ὑπολήψεως.

I. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ. (*)

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολὴν.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ.

Ναυπλίω, 1 ἰανουαρίου 1824.

Ἐξοχώτατε!

Ἡ φιλαγία σου Ἑλλάς ἐναῖρνετο διὰ τὰς ἀρετὰς τοῦ γεννηοτάτου τέκνου της, τοῦ ἐνδοξοῦ καὶ περικλεοῦς Καποδίστρια, ὅστις ἀπέδειξεν εἰς τὸν πεφωτισμένον κόσμον τὸ βίθος τῆς Ἑλληνικῆς ἀγχινόας, καὶ ἐνέπνευσεν εἰς ὅλας τὰς καρδίας σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἀπογόνους· τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν, ὅστις ἀγάλλεται βλέπων ἐνσπαρμίναν εἰς τοὺς συμπολίτας του τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἐλπίζει ἀπὸ τὸν πατριωτισμὸν του βελτίωσιν τῆς τύχης της.

Ἐξοχώτατε Κόμη! ἦτον προωρισμένον βέβαια νὰ γεννηθῇ· εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν Ἀθηνάσιν· ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη συνώμοσαν, διὰ νὰ σὲ καταστήσουν εὐεργέτην τῆς πατρίδος σου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδωκας τὴν παλαιάν της εὐκλειαν καὶ τὰ ἱερὰ δίκαια, ὅσα ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Δὲν διήμαρτες τῶν ἐλπίδων καὶ τῆς ἐφάσεως. Οἱ Ἕλληνες ἀπεφάτισαν νὰ ἀποθάνουν ἐντίμως, διὰ ν' ἀποφύγουν τὰς συμφορὰς τῆς πικροτάτης δουλείας, καὶ χεῖμαρροι αἱμάτων, δακρύων, καὶ ἰδρώτων, τοὺς ἀπικατέστησαν ἀξίους τῆς ἀνεξαρτησίας.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸσον δύσκολον ν' ἀποκτήσῃς τὴν ἐλευθερίαν σου, ὅσον νὰ τὴν φυλάξῃς· τὰ ἐλκτωμάτα τῆς ἐξωλεστέας τυραννίας βασιλεύουν εἰς τὰς παρούσας γενεάς, ἡ δ' ἀμάθεια καὶ πλεονεξία ἐπαπειλοῦν τὴν ἀρτισύστατον ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους σου. ἔχομεν ἀξίους· πολεμικοὺς, ἀλλ' ὑστερούμεθα ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ ἀναλόγως ἀξίων μὲ τὰς περιστάσεις μας, διότι ἡ ἐπιστήμη τῆς πολιτικῆς εἶναι δυσκολώτατον μάθημα. Ἐγινέ ποτε πρόβλημα εἰς τὴν Γαλλίαν, ἂν οἱ Ἕλληνες ἦναι ἄξιοι νὰ διοικηθοῦν ἐλευθερωθέντες· φιλόσοφος δὲ Γάλλος διεταίνετο, ὅτι εἶναι ἀδύνατον, καὶ κατὰ δυστυχίαν ἡ πεῖρα κινδυνεύει νὰ τὸ ἀποδείξῃ. ἔχομεν ὅπλα, ἔχομεν χρήματα, ἔχομεν ἀρκατοὺς πόρους καὶ

Πρὸς τὸν ἱατρὸν κύριον Πέτρον Δ. Στεφανίτην. (*)

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 25 φεβρουαρίου. 1828.

Καὶ τὴν ἀναφοράν σου τῆς 23 φεβρουαρίου ἔλαβον, καὶ τὸ νοσοκομεῖον ἐπεσκέφθην αὐτοπροσώπως.

τρόπους, διὰ νὰ νικήσωμεν τὸν βάρβαρον καὶ ν' ἀτφαλίσωμεν τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια· ἀλλ' ἡ ἀμάθεια καὶ πλεονεξία ἐπέφερε γενικὴν ἀνδράνειαν, ἀνυπέρβλητον ἀχρηματίαν. Εἰσέτι δὲν ἐφάνη ἄνθρωπος μεγαλοφυῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι αἰσθάνονται τὰ δεινὰ, ὅλοι ταλανίζουν τὴν πατρίδα, οὐδεὶς ὁ ἐπιφέρει τὴν θεραπείαν. Ὁ νόμος δὲν ἰσχύει, ἡ διοίκησις νηπιάζει, ὁ ἰσχυρότερος θριαμβεύει, τὰ ἰδιαιτέρα συμφέροντα καταλύουν τὰ γενικά, καὶ ὁ καθεὶς νομίζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ κέντρον τῆς φύσεως. Οἱ λαοὶ ἀπηύδησαν, κεχηγότες περιμένουν νὰ ἴδουν ἄνθρωπον ἄξιον ν' ἀντλάξῃ τὰς ἡνίκας τῆς κυβερνήσεως· καὶ, ἂν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἦναι ἐνάρτετος, ἐσώθῃ ἡ Ἑλλὰς. Οἱ καλοὶ πατριῶται ἔχουν ἤδη προσηλωμένην ὅλην τὴν προσοχὴν των εἰς τὸ ἐλαμπρον ὑποκείμενόν σου, καὶ ἄπαντες· Σὲ περιμένουν νὰ συντελέσῃς εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Μόνος ἡ Ἐξοχότης σου δύνασαι νὰ ἐπιφέρῃς τὴν εὐκαταίαν μεταβολὴν, νὰ ἐμπνεύσῃς τὸν πατριωτισμὸν, νὰ ἐνισχύσῃς τὸν νόμον, καὶ νὰ στερεώσῃς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους σου κτλ.

Ἐξοχώτατε! ἡ πατρίς σου, ἡ φιλατία σου Ἑλλὰς ἀπεφάσισε νὰ θυσιασθῇ ἐνδοξως. Ἡ ὑπερτάτη δύναμις τὴν ἐδοθήσῃ καὶ ἀνεδείχθῃ τροπαιοῦχος, καὶ κατεκλόνισε τὸν κολεσσὸν τῆς Τουρκικῆς τυραννίας· ἀλλὰ θὰ χαθῇ φυσικῶς τέλος πάντων, ἂν οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται, οἱ μόνοι σωτῆρές της, δὲν δράμουν εἰς βοήθειάν της. Ἡ Ἐξοχότης σου ἔχεις βέβαια φυσικὴν ῥοπήν νὰ θυσιάσῃς καὶ τὴν ζωὴν σου διὰ τὴν σωτηρίαν της. Οἱ καλοὶ πατριῶταί σου Σὲ ἐπιθυμοῦν. Ἄς ἴδῃ λοιπὸν πραγματικῶς ἡ πναπότιμος Ἑλλὰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱερωτάτου τούτου χρέους σου, ἧτις σὲ περιμένει μ' ἀνοικτάς τὰς ἀγκάλας. Ὁ εὐγενὴς καὶ ἀγαθὸς πατριώτης κύριος Δημήτριος Περρὺνκς κτλ. ἀξιούμενος τῆς εὐνοίας καὶ εὐηχοίας σου, ἀναμφισβόλως· θὰ ζωγραφίσῃ μὲ ζωηρότερα χρώματα ὅλην τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ἐμολογουμένως συντείνοντα εἰς τὴν σωτηρίαν της, καὶ διετάχθῃ νὰ μᾶς ἰδεῖσθαι περὶ τῆς σεβαστῆς ἀποφάσεώς σου. ἔχει δὲ ἀνάγκην τῶν βαθυφρόνων καὶ πατριωτικῶν συμβουλῶν σου, καὶ ἄς ἐφροδιασθῇ κατὰ τὸ δοκοῦν.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΜΑΥΡΟΜΗΧΑΛΗΣ.

(Τ. Σ.)

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΚΑΡΑΛΑΜΠΗΣ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΤΑΞΑΣ.

Δι' ἀπουσίαν τοῦ Γραμματέως Ν. ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ.

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀποκρίνεται πρὸς τὴν ἐπομένην ἐκθεσιν τοῦ ἱατροῦ Στεφανίτη.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 23 φεβρουαρίου 1828.

Ἐξοχώτατε Κυβερνήτα!

Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις κατὰ τὴν ἐκθεσιν, ὡς ἐδυνάθη, νοσοκομεῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ

Μὲ οὐκ ὀλίγην μου εὐχαρίστησιν ἐπαρτήρησα καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἐδιατηρήθη ἄχρι τοῦδε τὸ φιλόανθρωπον τοῦτο κατάστη-
μα, καὶ τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν ἐδειξας καὶ δεικνύεις ὑπὲρ αὐτοῦ.

τοῦ ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους, ἐδιώρισε καὶ τοὺς ἀναγκαίους πόρους πρὸς συντήρησιν τῶν τοιούτων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, διατάξασα νὰ δίδεται·

α'. Ἡμῖς εἰς τὰ 100 ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου γανομένων πληρωμῶν·

β'. Ἐν εἰς τὰ ἑκατὸν ἀπὸ τὰς λείας·

γ'. Διὰ τὸ ἐνταῦθα νοσοκομεῖον, τὸ ἐνοίκιον τοῦ δημοσίου στατηῖρος τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν μύλων·

δ'. Τὸ ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ κυριακὴν συναθροιζόμενον ἔλεος·

ε'. Τὴν δέκα παράδωκ κατὰ ἑβδομάδα συνεισφορὰν τῶν ἐργαστηρίων, καὶ τέλος ἐν μικρὸν δικαίωμα ἐκ τοῦ τελωνείου·

Οἱ προσωρινοὶ οὗτοι πόροι, ἔξωχώτατε! ἀρκοῦσιν εἰς τὴν συντήρησιν καὶ προκο-
πὴν τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου· ἀλλὰ διορισθεὶς κατὰ τὰς 4 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου διὰ διαταγῆς τῆς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερ. καὶ Ἀστυνομίας Γραμματείας ὑπ' ἀριθ. 956, ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ ρηθέντος νοσοκομείου, ἤρρα συναγμένα τ' ἄνω ρηθέντα εἰσο-
δήματα ἀπὸ τοῦ προπατόχους μου ἐπιστάτας, καὶ τὸ νοσοκομεῖον εἰς τὴν πλέον ἀξιο-
δάκρυτον κατάστασιν· ἀλλ' ὦν πρακτικὸς ἀπ' ἄλλων μερῶν νοσοκομεῖα, κατέβαλα
πᾶσαν ἐπιμέλειαν νὰ τὸ καθάρισω, νὰ τὸ ἐπιδιορθώσω, καὶ νὰ τὸ βάλω εἰς τάξιν·
ὠλιγόστευσα τοὺς ὑπηρετάς, καὶ οἰκονόμησα ὅσον ἦτο δυνατόν τὰ ἔξοδα, ὥστε ἀπὸ
4 περίπου χιλιάδας γρόσια αἱ ὁποῖαι ἐξωδεύοντο ἀπὸ τοῦ προεπιστατήσαντος χωρὶς
νὰ γίνεται ἡ παραμικρὰ ὠφέλεια, τὸ κατέστησα εἰς μόνον χίλια γρόσια κατὰ μῆνα
συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ μισθοῦ μου, καὶ λαμβάνουν οἱ ἀσθενεῖς ὅλην τὴν ἀπαι-
τούμενην περιποίησιν καὶ ἀνάπαυσιν· ἐπεμελήθη τὸ τέλος πάντων νὰ δουλεύσῃ τὸ νο-
σοκομεῖον τῆς πατρίδος μου μ' ὅλην τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν ἐδειξ εἰς πολλὰς περι-
στάσεις, καὶ τελευταῖον εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ἀφ' ὅπου θαυμασίως ἐσώθην.

Κακὴ τύχη ὅμως ὑπέπεσα εἰς τὰς περισυμβάσας ἀνωμαλίας τῆς πόλεως ταύτης, καὶ
μόλις ἐδυνήθην νὰ συνάξω ἄχρι τοῦδε σχεδὸν γρόσια χίλια ἀπὸ μόνον τὸν στατήρα
τοῦ Ναυπλίου, διότι τῶν μύλων τὸ εὔναξεν ὁ στρατηγὸς Βέρρι, τὰ δὲ λοιπὰ ἔξοδα
τοῦ Νοσοκομείου τὰ οἰκονόμησα μὲ μεγάλην μου στενοχωρίαν ἐξ ἰδίων μου.

Ἀλλ' ἔξωφθα ἡ ἐνταῦθα Δημογεροντία ἠθέλησε ν' ἀρπάξῃ καὶ αὐτὸ τὸ μόνον σωζόμενον
εἰς χεῖρας μου εἰσοδήμα τοῦ στατηῖρος τῆς πόλεως ταύτης, ἐναντίον τῆς ὑπ' ἀριθ. 461
διαταγῆς τῆς αὐτῆς Γραμματείας, διὰ τῆς ὁποίας διετράχθη ρητῶς νὰ πωλήσω τὸ
ἐνοίκιον τοῦτο τοῦ στατηῖρος Ναυπλίου καὶ μύλων εἰς ὄφελος τοῦ Νοσοκομείου· ὡς
ἐπ' αὐτῆς τούτου ἐζήτησα νὰ μοῦ παρασταθῇ νέα διαταγὴ τῆς Γραμματείας ἡ
ὁποία ν' ἀνιρῇ τὴν πρὸς ἐμὲ προλαβόντως δοθείσαν, ἀλλ' αὐτὴ ἀντὶ τοῦτου μεῦ ἐβάλ-
λει ὑβριστικὴν διαταγὴν, πλήρη θυμοῦ καὶ ἀπειλῶν ἵνα παρακούσω εἰς τὴν θέ-
λησίν της.

Χθὲς, πάλιν λαμβάνω πρίσκλησιν τοῦ ἐνταῦθα προσωρινοῦ Διοικητοῦ νὰ ἀπολο-

Εὐχαριστῶν πολλὰ δι' ἀμφοτέρα ταῦτα, σὲ προτρέπω νὰ ἐξακολου-
θῇς καὶ τοῦ λοιποῦ μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τὰς ὑπηρεσίας σου εἰς τὸ
κατάστημα τοῦτο, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ κυβέρνησις ὅχι μόνον θέλει
λάβῃ πρόνοιαν νὰ φροντίσῃ μετ' οὐ πολὺ διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν
τῶν ἀναγκαίων αὐτοῦ, ἀλλὰ θέλει φροντίσῃ νὰ πληρώσῃ καὶ τὰ ὅσα
ἄχρι τοῦδε ἐξ ἰδίων σου ἐξώδευσας, χωρὶς νὰ ζημιωθῇς τὸ παραμικρόν.

Ὁ Κυβερνήτης

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

*Πρὸς τὸν Παιερῶτατον Μητροπολίτην Διογύσιον, καὶ τοὺς
ΚΚ. Π. Δ. Στεφανίτην καὶ Ν. Μανρυμάτην.*

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 13 ἀπριλίου 1828.

Ἡ κυβέρνησις, χρεωστοῦσα περὶ θαλψίν τινα εἰς τὰς χήρας καὶ

γηθῶ, διατὶ ἐμποδίζω νὰ γείνῃ ἡ ἐνοικίασις τοῦ ἐδῶ στατηῆρος ἐκ μέρους τοῦ ἐνοικιαστοῦ,
καὶ πρὶν σήμερον παρουσιασθῶ εἰς τὸ Διοικητήριον, ἀκούω τὴν πώλησιν τοῦ στατηῆρος τῶν
μύλων γινομένην, καὶ λαμβάνω συγχρόνως διαμαρτύρησιν τοῦ αὐτοῦ ἐνοικιαστοῦ ὡς ζη-
μιουμένου ἤδη τὸσον καιρὸν, διότι ἐμπόδισα τὴν ἐνοικίαν τοῦ ἐνταῦθα στατηῆρος.

Εἰς τοιαύτην ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων δὲν μ' ἔμεινε πλέον ν' ἀναφερθῶ παρὰ
εἰς τὴν ἐξοχότητά Σας διὰ νὰ προστατεύσετε τὸ φιλόανθρωπον τοῦτο κατὰστημα χά-
ριν τῶν ἐπικαλυμμένων τὸν ζωοδότην ὑπὲρ τῆς μακροημερεύσεως τοῦ προστάτου τῆς
καλύψεως τοῦ πτωχοῦ πολίτου, ἐπειδὴ ὡς ἐκ μέρους μου ἀντιπάλευσα μὲ τὴν βίαν
καὶ ἀρπαγὴν ὅσον ἦτο δυνατόν ἄχρι τοῦδε, ἐλπίζων εἰς τὴν ἀφίξιν τῆς ἐξοχότητός
Σας ὅτι θέλει γνωρίσῃ τοὺς ἀγῶνας μου· ἥδη ὅμως ἀφιερόνεται τὸ Νοσοκομεῖον
τοῦτο εἰς τὴν προστασίαν καὶ ἀντίληψίν Σας, διὰ νὰ ἀσφαλίσετε τοὺς πόρους του διὰ
νέων σας διαταγῶν, ἂν ἐγκρίνετε, ἀφαιρῶντας το ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ἀρπαγῆς καὶ
ἀδικίας, καὶ ἐπιβλέποντες ὅπως διόλου εἰς τὴν βελτίωσίν του· νὰ προσταῇτε δὲ
νὰ θεωρηθῇ ὁ μέχρι τοῦδε λογαριασμός μου, καὶ νὰ διορισθῇ ἡ πληρωμὴ τῶν ὅσων
φιλοτιμύμενος ἐξώδευσα ἐκ τοῦ ὑστερήματός μου· καὶ ἂν διὰ τὸ ἐξῆς ἀποδέχεσθε
τὴν ταπεινὴν δούλεισίν μου, εἶμαι ἔτοιμος νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς σεβαστάς Σας δια-
ταγὰς, εἰδὲ, διορίσατε ὅποιον ἄλλον ἐγκρίνετε, καὶ εἰς ἐμὲ φθάνῃ ἡ εὐχαρίστησις
ὅτι ἠδυνήθην νὰ φυλάξω τὸ κατὰστημα τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυστυχημάτων τῆς
πόλεως τοῦ Ναυπλίου· καὶ μ' ὅλον τὸ βλῆματόν σέβας ὑποσημειοῦμαι

Τῆς Ἐξοχότητός Σας

Εὐπειθὲς πολίτης

Π. Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΗΣ.

ὄρφανὰ τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων, καθὼς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδια ὅπου ἔγειναν θύματα τῆς δυστυχίας τοῦ ἐνεστῶτος ἀγῶνος τῆς πατρίδος καὶ κατέφυγον εἰς ταύτην τὴν πολιτείαν σερούμεναι καὶ αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, σᾶς προσκαλεῖ νὰ περιέλθῃτε τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου, νὰ ἐπισκεφθῇτε καὶ τὰ προάστειά της, καὶ ἐξετάζοντες τὴν κατάστασίν των, νὰ γνωρίσητε τὰς ἀληθῶς δυστυχεῖς καὶ ὑστερουμένας τοῦ ἐπουσίου ἄρτου καὶ μὴ δυναμένας πῶς νὰ τὸν κερδήτωσι. Τῶν τοιούτων δυστυχῶν θέλετε κάμῃ ἓνα ὀνομαστικὸν κατάλογον, καὶ τὸν παρουσιάσῃ ὅσον τάχος εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ἄν καὶ οἱ ἴδιοι γνωρίζετε τὰς καταχρήσεις ὅπου πάντοτε συνέβησαν καὶ συμβαίνουν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ψωμίου, δὲν ἐμπορεῖ ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ σᾶς τὸ ὑπενθυμίσῃ καὶ ἡ ἰδία, ὥστε νὰ προσέζητε νὰ διακριθῇ ἡ ἀληθὴς δυστυχὴς ἀπὸ τὴν μὴ τοιαύτην. Ἡ κυβέρνησις μὴ δυναμένη νὰ ἐπαρκέσῃ ἐντελῶς, εἶναι βιασμένη νὰ προσδιορίσῃ ἓνα ἀριθμὸν καθημερινῶν μερίδων. Κρέμαται λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἐξέτασίν σας, διὰ νὰ μὴν πάρῃ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς πεινώσης ἡ κατ' ἄλλον τρόπον οἰκονομουμένη, οὔτε νὰ ὑστερήσῃ αὐτὴν τὴν μικρὰν τῆς πρώτης ἀνάγκης βιήθειαν τὴν ἐνδεᾶ καὶ τιμίως ζῶσαν ἄλλη, τῆς ὁποίας οὔτε ἡ κατάστασις εἶναι ἀξία ἐλέους, οὔτε εἰς τὴν διαγωγὴν της ἀρμόδιος ἡ προστασία τῆς κυβερνήσεως.

Ὁ Κυβερνήτης

I. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ. (*)

(*) Οἱ διορισθέντες, πράξαντες τὰς ἐξετάσεις κατὰ τὴν προσαγῆν, εὗρον δεῖ ἐξωδεύοντο καταχρηστικῶς 7,000 μερίδες ἄρτου ἀντὶ μόνον 1,500, νομίμως καὶ δικαίως διδομένων εἰς χῆρας καὶ ὄρφανὰ. καὶ οὕτω διωρθώθη ἡ καταχρησις αὕτη. Σγχρόνως διωρίσθη ὁ ἱατρὸς Π. Δ. Στεφανίτης παρὰ τοῦ Κυβερνήτου προφορικῶς νὰ καταγράψῃ ὅσα εὕρισκοντο ὄρφανὰ παῖδια εἰς κατάλογον χωριστὸν κατ' ὄνομα, πατρίδα, ἡλικίαν, καὶ κατάστασιν ὑγείας, διὰ νὰ συστήσῃ ὄρφανοτροφεῖον τοῦ ἐποίου καὶ ἐγενεῖν εὐθὺς ἡ ἀρχή.

ΠΙΝΑΞ.

Τοῖς Προσέδροις τῶν συμμάχων Ἀυλῶν . . .	Σελίδι	1.
Τοῖς αὐτοῖς		4.
Τῇ Γερουσίᾳ		5.
Τῷ ὑψηλοτάτῳ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ		6.
Τῷ αὐτῷ		7.
Τῷ αὐτῷ		11.
Εὐνάρδῳ		15.
Κόμητι Πανίνῳ, Προσέδρῳ Ῥωσσίας		17.
Εὐνάρδῳ		17.
Ναυάρχῳ Ρικάρδῳ		20.
Κόμητι Πανίνῳ		22.
Μουστοξελῆ		αὐτ.
Μαρσιάλῃ Μαϊζῶνι		24.
Εὐνάρδῳ		25.
Γ. Μαυρομάτῃ, Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ		30.
Τοῖς Ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ προσωρινοῖς Διοικηταῖς		32.
Τῷ ὑψηλοτάτῳ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ		34.
Εὐνάρδῳ		36.
Τῷ ὑψηλοτάτῳ Λεοπόλδῳ		37.
Στρατηγῷ Σνεϊδέρῳ		40.
Κωλέττῃ, Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ		43.
Ναυάρχῳ Εὐδενι		45.
Εὐνάρδῳ		47.
Τῷ αὐτῷ		50.
Α. Στούρζα		52.
Τοῖς Ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς		54.
Λυκούργῳ Λογοθέτῃ, Διευθυντῇ Σχόλου		56.
Τῇ Γερουσίᾳ		57.
Τῷ ὑψηλοτάτῳ Λεοπόλδῳ		58.
Τοῖς Προσέδροις τῶν συμμάχων Ἀυλῶν		63.
Τῇ Γερουσίᾳ		64.

Στρατηγῷ Σνεϊδέρω.	Σελ.	66.
Εὐνάρδω .		67.
Πρίγγιπι Σούτσω .		69.
Στρατηγῷ Σνεϊδέρω .		74.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν.		75.
Πρίγγιπι Σούτσω .		77.
Λυκούργῳ Λογοθέτῃ.		79.
Α. Στούρζα .		80.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν.		82.
Τοῖς αὐτοῖς .		84.
Κοντοσταύλῳ.	αὐτ.	
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν.		85.
Καλογεροπούλῳ, Μάνῳ, καὶ Μίσογλου.		87.
Τῇ Γερουσίᾳ .		90.
Τῇ αὐτῇ .		92.
Μεταξᾶ Γερουσιαστῇ .		96.
Βάρωνι Δεσαιμβενσάν .	αὐτ.	
Εὐνάρδῳ .		99.
Πρίγγιπι Σούτσῳ .		103.
Τῷ αὐτῷ .		105.
Συνταγματάρχῃ Εἰδέκῳ .		108.
Κρούδῳ .		110.
Εὐνάρδῳ .		114.
Πρίγγιπι Σούτσῳ .		115.
Τοῖς διδασκάλοις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχολείου .		120.
Εὐνάρδῳ .	αὐτ.	
Στούρζα .		123.
Στρατηγῷ Ἀδάμ .		127.
Μοιράρχῳ Κανάρῃ .		128.
Βετάν .		130.
Κόμητι Μοκενίγῳ .		133.
Μαρσιάλῃ Μαϊζῶνι .		134.
Βάρωνι Ρυκμάνῳ .		136.
Γ. Μαυρομάτῃ .		137.
Περόουκα .		139.
Στρατηγῷ Σνεϊδέρω .		140.
Γιαννίτση, Διοικητῇ Αἰγίνης .		141.
Τῷ Βεζίρῃ τῆς Ρούμελης .		142.
Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ Δυτ. Ἑλλάδα.		143.

Τῷ Γραμματεῖ τῆς Ἐπικρατείας	Σελ. 145.
Προσέδρῳ Ἀγγλίας	146.
Προσωρ. Διοικητῇ Σπάρτης	147.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	148.
Εὐνάρδῳ	157.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν	159.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	160.
Κόμητι Σεβαστιάνῃ	164.
Λόρδῳ Γραμβίλλῃ	165.
Πρὸς τὴν Γερουσίαν	166.
Σουγδουρῇ καὶ Διύμα	168.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	170.
Εὐνάρδῳ	173.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	174.
Εὐνάρδῳ	179.
Στρατηγῷ Σνεϊδέρῳ	180.
Ναύαρχῳ Ρικὸρδῳ	182.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν	183.
Μαρσιάλῃ Σούλτῳ	185.
Εὐνάρδῳ	186.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	188.
Κόμητι Μοκενίγῳ	193.
Τοῖς ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ διοικηταῖς	194.
Στρατηγῷ Σνεϊδέρῳ	196.
Τῷ αὐτῷ	202.
Τοῖς Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν	204.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	206.
Δώκινς, Προσέδρῳ Ἀγγλίας	211.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	214.
Ναύαρχῳ Λαλάνδῳ	216.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	218.
Πρίγγιπι Μετερνίχῳ	222.
Λόρδῳ Παλμερστῶνι	224.
Ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς	231.
Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν	233.
Δώκινς, Προσέδρῳ Ἀγγλίας	234.
Προσέδροις συμμ. Αὐλῶν	235.
Ἐκτ. ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς	237.
Δώκινς, Προσέδρῳ Ἀγγλίας	238.

Γερουσιαστῇ Αἰνιᾶνι	σελ. 241.
Εὐγενίδῃ, Διοικητῇ Σπάρτης	243.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν	244.
Βάρωνι Ρυκμάνῳ, Προσέδρῳ Ῥωσσίας	245.
Τοῖς Ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς	246.
Πρὸς τοὺς Ἕλληνας	250.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν	251.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	αὐτ.
Τῷ αὐτῷ	256.
Εὐνάρδῳ	259.
Ἀνθυποναυάρχῳ Λαλάνδῳ	260.
Μοιράρχῳ Λαλάνδῳ	261.
Τοῖς Προσέδροις τῶν Αὐλῶν	262.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	263.
Μοιράρχῳ Λαλάνδῳ	267.
Βάρωνι Ρυκμάνῳ	268.
Τοῖς Πληρεξουσίοις Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας εἰς Λον- δῖνον	271.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	280.
Εὐνάρδῳ	283.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	284.
Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ Ἀγγλίας	289.
Βάρωνι Ρουάν	292.
Τῷ αὐτῷ	αὐτ.
Πρίγγιπι Σούτσῳ	294.
Εὐνάρδῳ	301.
Τοῖς Διοικηταῖς καὶ στρατηγοῖς	303.
Τῷ Κ. Θειρσίῳ, καθηγητῇ	304.
Τῷ Κ. Ν. Ν.	305.

Πρόσθετα κομμάτια Ἀριθ. 1.	307.
Προσάρτημα Α εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρ. 1829.	309
Προσάρτημα Β	310.
Προσάρτημα Γ	αὐτ.
Προσάρτημα Δ	311.
Ἐκβολὴ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος	312.
Πρόσθετα κομμάτια Ἀρ. 2.	325.

Ἡ Γερουσία πρὸς τὸν Κυβερνήτην	Σελ.	αὐτ.
Ἀναπλήρωμα ἐκ τῶν πράξεων τοῦ ἐν Πόρῳ συνεδρίου		331.
Γράμμα τοῦ Κ. Κάνιγγος		αὐτ.
Ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου		333.
Δήλωσις τῶν ἀντιπροσώπων		334.
Ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου		335.
ὑπόμνημα τοῦ Κυβερνήτου		αὐτ.
Διακοίνωσις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Συμμαχίης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν		342.
Ῥηματικὴ δήλωσις τοῦ Κυβερνήτου πρὸς αὐτοὺς		αὐτ.
Μερικωτέρα γραφὴ τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν Κ. Κάνιγγα		406.
Ἀξιωματικὸν ὑπόμνημα πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν Αὐλῶν		408.
ὑπόμνημα μερικώτερον		410.
Ῥηματικὴ δήλωσις τῶν βουλευτῶν τῶν Αὐλῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν		415.
Ἀπόκρισις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως		418.
Ῥηματικὴ δήλωσις τῶν βουλευτῶν πρὸς τὸν Κυβερνήτην		424.
Ἀποκριτικὴ γραφὴ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως		425.
Προσθήκη ἐπιστολῶν μὴ εὐρισκομένων ἐν τῇ μεταφρασθείσῃ συλλογῇ		427.
Πρὸς τὴν προσωρινὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος		αὐτ.
Πρὸς τὸν ἱατρὸν Π. Δ. Στεφανίτσην		434.
Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Διονύσιον, καὶ τοὺς Κυρίους Π. Δ. Στεφανίτσην καὶ Ν. Μαυρομάτην		436.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΑΘΗΝΑΙ.

	Σομ.
Α. Ζ. Μάρκουρας.	1
Άθανάσιος Τσίνης.	1
Άνδρέας Πουλής βιβλιοπώλης.	1
Α. Μιμής οδοντοίατρος.	1
Α. Χ. Σάββας εκ Κορίνθου.	1
Ανίστης Χαντσόπουλος.	1
Ανατόλιος Αρχιμανδρίτης εις τὴν Ἐλ- ληνο-Ρωσικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν Ἀθηνῶν.	1
Ἀλεξάνδης Βλαχόπουλος Ὑποστράτηγος καὶ Γραμματεὺς τῶν Στρατιωτικῶν.	1
Α. Βερίκιος Ζαχύνθιος.	1
Α. Παῖσιος Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.	1
Α. Δ. Φωκᾶς.	1
Ἀλεξάνδρος Κουμπάρης.	1
Α. Γ. Κουμουνδουράτος.	1
Α. Κεμπατής.	1
Ἀθανάσιος Σκαμπαβίας.	1
Ἀναστάσιος Ἰωάννου Καρμίχου.	1
Ἀλέξιος Λευκόπουλος Οἰκονομικὸς Ἐπί- τροπος Ἡλίδος.	1
Ἀνδρέας Μεταξᾶς Σύμβουλος τῆς Ἐπι- κρατείας.	1
Ἀναστάσιος Κατσαίτης.	1
Α. Βελισσάριος τοῦ Πρωτοδ. Ἀνακριτῆς.	1
Α. Σ. Χαλαράμπου Σύμβουλος τῆς Ἐπι- κρατείας.	1
Ἀμβρόσιος Φραντζῆς Πρωτοσύγγελος.	1
Ἀρχιμανδρίτης Μ. Ἀποστολίδης Πρύ- τανις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὄθωνος.	1
Α. Δούμας.	1
Α. Γεωργαντᾶς Λεβαδιεύς.	1
Βερνάρδος Ρέζερ ἀρχιίατρος τῆς Α. Μ. κ.τ.λ.	1
Β. Κατζίφης Διδάσκαλος τοῦ Σχολείου τῶν Εὐελπίδων.	1
Β. Κρασσᾶς.	1
Γεώργιος Παράσχου.	1
Γεώργιος Ἰωάν. Διδάσκαλος Πειραιῶς.	1
Γεώργιος Βλαχούτης.	1
Γ. Πιερνάκης Ἱατρός.	1
Γρ. Λεκατζᾶς Ἀρχιερ. πρῶτον Μεθενίτης.	1
Γ. Γεννάδιος Γυμνασιάρχης.	1
Γ. Χρυσιγγεῖλος Εἰρηνοδίκης.	1
Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς ἑκτατον ὑπηρεσίαν.	1
Γ. Ἀφθονίδης.	1
Γ. Φρεσφίτης.	1
Γεώργιος Λέλης Ἱατρός.	1
Γ. Σέλας Λοχαγὸς τοῦ στ'. τμήματος τῶν ἀκροβολιστῶν.	1
Γεώργιος Γαζῆς Σχολάρχης Ἀμφίσσης.	1
Γρ. Καλαγανης.	1
Γεράσιμος Επίσκοπος Ἀργολίδος.	1
Γεώργιος Μομφεράτος Ὑπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.	1
Γεώρ. Γ. Κωζ. Τυπάλδος ἱατρός καὶ Διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ μουσείου.	1
Γ. Ἀποστολίδης.	1
Γ. Ριζάρης αἰωνία ἡ μνήμη του.	4
Δ. Περρῶκας.	2
Δάκτωρ Ἀληδεράμπερ Ἱατροχειρουργός.	1
Δ. Ὀρλόφ.	1
Διονύσιος Βλοῦσος.	1
Δ. Ν. Λέριος Ζαχαροποιός.	1
Δ. Καλλιφρονᾶς.	1
Δ. Καραστάθης.	1
Δ. Ποστολάκης.	1
Δ. Τζόκης Συνταγματάρχης.	1
Δ. Ι. Κοντογιαννόπουλος Κολάμιος.	1
Δ. Σταυρίδης Ταγματάρχης τοῦ μηχαν- ικοῦ εἰς τὸ Σχολ. τῶν Εὐελπίδων.	1
Διονύσιος Ὀρφανὸς Διοικητὴς Ὑδρας.	1
Δ. Κυριακῆς Διοικητὴς Κορινθίας.	1
Δ. Κυργούσης.	1
Διονύσιος Ρώμας Σύμβουλος τῆς Ἐπι- κρατείας εἰς ἑκτατον ὑπηρεσίαν.	1
Δ. Αὐγερινὸς Τελωνὴς Κυλλίνης.	1
Δ. Πλαπούτας Ὑποστράτηγος.	1
Δ. Σ. Στρεῦμπος.	1
Δ. Παπασταύρου.	1
Ἐπαμινώνδας Δ. Δελιγεώργης.	1

	Σωμ.		Σωμ.
Ερμ. Μαουρίτης.	1	Κ. Ν. Γαλάτης.	1
Επαμινώνδας Μαυρομιχάλης.	1	Κωνστ. Δ. Σχινᾶς.	1
Ερμ. Μεστένης Πρέξενος Πορτογαλλίας.	1	Κωνστ. Δαριώτης ἐκ Κοζάνης.	1
Εὐαγγέλης Σκουρῶνος Κεφαλλίν.	1	Λευκάς Π. Ἰγγλέσις.	1
Ε. Σχινᾶς Λοχαγός τοῦ πυρεβολικοῦ.	1	Μ. Ρωδίτης Ταγματάρχης.	1
Ζαχαρίας Κωνστ.	1	Μ. Σ. Ασμαλάς.	1
Ζώης Πάνου Συνταγματάρχης.	1	Μιχαὴλ Καλπάκας.	1
Ἡλίας Ἀριστεὺς Ἱατρός.	1	Μ. Βαλσαμάκης Ἀντισαγγελεὺς τοῦ Ἐ- φετείου, καὶ Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Θ. Ξένος Γενικός Πρέξενος τῆς Ἑλληνι- κῆς Κυβερνήσεως εἰς Σμύρνην.	1	Μιχαὴλ Ποτιῆς Σύμβουλος παρὰ τῇ	1
Θεοχάρης Ἀντωνίου Ταγματάρχης.	1	Γραμματεῖα τῆς Δικαιοσύνης.	1
Θεοφάνης Σιατιστεὺς Γραμματ. τῆς Ἱε- ράς Συνόδου.	1	Μ. Κ. Κανάρης.	1
Θεόδωρος Βαλιάνος Ἀντισυνταγματάρ- χης τοῦ μηχανικοῦ κ τ λ.	1	Μ. Βιτόλνγ.	1
Θεόδωρος Λεονάρδος Ὑποδιευθυντῆς τοῦ Γενικοῦ Ταχυδρομείου.	2	Ν. Γ. Φωκάς Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Ι. Τριπακακῆς Διοικητῆς Λεβαδίας.	1	Ν. Μούρος Σύμβουλος τῆς Α. Μ. Πα- σῶν τῶν Ῥωσσιῶν.	1
Ι. Παπαρηγόπουλος Ἀδελφός Σύμβουλος καὶ Γενικός Πρέξενος τῆς Ῥωσσίας.	1	Ν. Χαροτίδης ἐπιθεωρ. τῶν Τελωνείων.	1
Ι. Τασσαῖος Ἱατρός.	1	Ν. Πρασακάκης.	1
Ι. Μαριούρης τοῦ Γκυόρα Συνταγμα- τάρχης.	1	Ν. Μπότσας.	1
Ι. Γρηγοριάδης.	1	Ν. Χασμούλης Λοχαγός.	1
Ι. Περιοιάνης Ἀρχιγραμματ. τῆς Ῥωσ- σικῆς Πρεσβείας.	1	Ν. Ἰωαννίδης Εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ Ἀθηνῶν.	1
Ι. Κοκκῶνης Διευθ. τοῦ Διδακταλείου.	1	Ν. Γ. Μουσούρης Κεφαλλίν.	1
Ι. Φενερλῆς.	1	Ν. Πιεράκος Συνταγματάρχης.	1
Ι. Γ. Θεοχάρης.	1	Ν. Γ. Θεοχάρης Σύμβουλος τῆς Ἐπι- κρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν.	1
Ι. Βρετιάν Ἱατρός.	1	Ν. Σουλιώτης.	1
Ι. Μ. Πανταζῆς.	1	Ν. Ρενιέρης Σύμβουλος τῆς Ἐπικρα- τείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν.	1
Ι. Γ. Τυπάλδος Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1	Ν. Φώτις Φαρμακοποιός.	1
Ι. Θ. Κολοκοτρώνης Ὑποστράτηγος καὶ ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ.	1	Ν. Βούκουρας.	1
Ι. Κωνστ. Κύπριος εἰς Πειραιᾶ.	1	Ν. Π. Στεφανίτσης Ἀνθυπασπιστῆς τοῦ μηχανικοῦ.	1
Ἰωῆς Δαμαλῶν μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδ.	1	Ν. Γαζέτης.	1
Ἰωάννης Κλάδης Ἀστυίατρός.	1	Π. Κ. Νεγριπόντης αἰωνία ἡ μνήμη του.	1
Ι. Δ. Βρούλιος Παρνάσιος.	1	Π. Κολποδίνος Γραμματ. τῆς Δικαιή- σεως Ἀχαΐας.	1
Κ. Χρυσούλης Ὑποταμίας.	1	Παῦλος Ὀμηρος.	1
Κωνστ. Θ. Κολοκοτρώνης Ὑπουργικὸς Γραμματεὺς παρὰ τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας.	2	Παπασταθεόπουλος Συνταγματάρχης.	1
Κ. Μιχαὴλ Θεοδώρου.	1	Π. Σ. Καλλιγᾶς.	1
Κωνστ. Βράνης.	1	Π. Β. Βασιλειάδης Λοχαγός.	1
Κωνστ. Φαρμακόπουλος.	1	Π. Μητρελιάς Μυτιληναῖος.	1
Καλλίνικος Καστόρχης Ἱεροκλήρῃς.	1	Στέφανος Ι. Βερνυδῆς.	1
Κωνστ. Ν. Λεβίδης.	1	Στέφανος Γ. Στρούμπας.	1
Κωνστ. Μαρίνογλου.	1	Σ. Ποστολάκας.	1
Κωνστ. Α. Γαϊτάνος Κύβνης.	1	Σ. Δ. Βούρης.	1
Κ. Γ. Δουρούτης.	1	Σελλασίας Θεοδώρητος Ἀρχιερεὺς αἰω- νία ἡ μνήμη του.	1
Κ. Γενεβέλης Ὑπομείραρχος.	1	Στέφανος Κωνδύλης.	1
Κ. Ῥάμφορς Δικηγόρος.	1	Σ. Τριανταφύλλης Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Κωνστ. Κανελίτης.	1	Τρυαντάφυλλος Λαζαρίδης Λοχαγός.	1
		Χρυσάνθος Κονοφάος Πρωτοσύγγελος.	1
		Χαράλμπος Θεοχαρόπουλος.	1

Χ. Ζαχαριάδης Λογιστής α. τάξεω;
παρά τῷ Συνεδρίῳ.
Χριστόδουλος Κρατσᾶς Ἐφέτης.
Χρῆστ. Ἀνδρέου Ἀρχιτεκνικὸς τῆς Α. Μ.
Χ. Δόνερ Καταλυματίας τοῦ τάγματος.

ΑΤΑΛΑΝΤΗ.

Εὐστάθιος Σπυρίδωνος.
Π. Δ. Ταγκόπουλος Γραμματ. τῆς Ὑπο-
δικιῆσεως Δοκρίδας.
Χρηστόφορος Ἀλεξάνδρου Δημιδιδά-
σκαλος Ἀμύρστης.

ΛΓΡΪΝΙΟΝ.

Α. Καστανᾶς.
Ἰωάνν. Σταῖκος Ταγματάρχης.
Διμπιρκόπουλος Οἰκονομικὸς Ἐπίτρο-
πος Ἀκαρνανίας.
Τζάμης Γριβογεωργίου.

ΜΕΣΟΔΟΓΓΙΟΝ.

Ἀλεξανδρόπουλος Γραμματ. τοῦ Διαι-
κτοῦ.
Α. Παπαλουκᾶς Συμβουλιογράφος.
Γ. Ἀέλης Δικηγόρος.
Γ. Μελᾶμος.
Γούσιος Τζατζίκας.
Δημήτριος Ἰστάκης.
Δόκτωρ Νίδερ στρατιωτικῆς ἱατρῆς.
Δημήτριος Παλαμᾶς Δημοδιδάσκαλος.
Ἰωάνν. Κ. Τζαρτζέπουλος.
Ἰωάνν. Καρύμπεης.
Κωνσταντῖνος Μπέλις Δήμαρχος Ἀνα-
τολικοῦ.
Κάρπος Παπαδόπουλος Ταγματάρχης.
Κωνσταντῖνος Π. Γουλιμῆς Δόκτωρ τῆς
νομικῆς.
Ν. Γιαννίτσης Ὑγιονομολογικῆς.
Ν. Παπαδόπουλος Κερσεβήτης.
Ν. Δ. Μπούας Δημοδιδάσκαλος Ἀνα-
τολικοῦ.
Νικόλαος Σκαρβέλης Συνταγματάρχης
τοῦ α. Τάγματος.
Ὁ Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρ-
νανίας Ἱερόθεος.
Π. Δ. Παλαμᾶς.
Πέτρος Μονοβάρδας.
Σ. Βουλιώτης Δικηγόρος.
Σ. Μανολάτος Δικηγόρος.
Χρηστόφορος Γούναρης.

Σωμ.

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

ΠΑΤΡΑΙ.

Διονύσιος Μιτατζᾶς Δόκτωρ τῆς νομικῆς. 1
Δ. Χ. Κρητικὸς. 1
Θεοδώσιος Τζιλιάνης Ἱατρός. 1
Κάρλος Δρακίόπουλος Ταγματάρχης. 1
Κωνσταντῖνος Στρούμπος. 1
Φ. Ἀμύκης Δημιδιδάσκαλος τῆς Γαλ-
λικῆς γλώσσης. 1
Χρηστόφορος Γαληνὸς Ἱερομόναχος. 1

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ.

Α. Ἀνδρουτζόπουλος. 1
Δ. Νικολόπουλος. 1
Κωνσταντῖνος Ράδος Διοικητής. 2
Νικόλαος Σουλιώτης. 1
Οἱ Κύριοι προηγουμένοι τοῦ μεγάλου
Σπυλαίου Ἱεροθεοῦ καὶ Γερμανοῦ. 2
Π. Χρυσανθασίου. 1

ΚΑΛΑΜΑΙ.

Β. Μιστρέπουλος. 1
Γ. Πολίτης. 1
Γ. Περωτῆς. 1
Μ. Βαλέτας. 1
Π. Ρούσης. 1
Π. Χρηστόπουλος. 1
Παναγιώτης Πικουλῆς. 1
Ἰωάνν. Ζήρκος. 1
Στατῖνος Τριμπερόπουλος. 1

ΝΑΥΠΑΙΟΝ.

Ἀλμεΐδας Ὑποστράτηγος. 1
Α. Ἀντωνόπουλος. 1
Α. Μωραΐτινης Πρόεδρος τοῦ Ἐφετείου. 1
Α. Κολοκοτρώνης Ἀνθυπολοχαγός. 1
Ἀριστείδης Τυπάλδος Λογιστής. 1
Δ. Θεοδωρακόπουλος. 1
Ἐμμ. Ν. Δανδρέας. 1
Ἰάκωβος Θεοφυλάκῃς Ἱατρός. 1
Ἰωάννης Στρατηγόπουλος. 1
Ἰωάνν. Κουντουμάς Διοικητής. 1
Ἰωάνν. Παρίσης Λοχαγός. 1
Κ. Μαργαρίτης Διευθυντής τοῦ Ὀρφα-
νοτροφείου. 1
Μ. Οἰκονόμου. 1
Μιχαὴλ Ἱατρός. 1
Μ. Μιχαλόπουλος Δικηγόρος. 1
Μιχαὴλ Κουτσοπόπουλος Φαρμακοποιός. 1
Ν. Μαραῖτος Ἱατρός. 1

Σωμ.

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

Π. Γ. Ρόδιος Ὑποστράτητος.
 Στάμος Δασκαλόπουλος Ἱατρός.
 Χ. Ματακίδης αἰωνία του ἡ μνήμη.
 Ξ. Παπαδόπουλος.

ΠΟΡΟΣ.

Γ. Παπακυριάκου Δήμαρχος.
 Κωνσταντῖνος Κανάρη; Ὑποναύαρχος.
 Κ. Γλυπιπῆ; φροντιστής τοῦ Ναυτικοῦ
 α. τάξεως.
 Π. Ψάθης φροντιστής α. τάξεως.

ΥΔΡΑ.

Ἀναγνώστης Οἰκονόμου.
 Α. Δ. Τζαμαδῆς.
 Φ. Σταματάκης Ἱατρός.
 Φίλιππος Ἀντωνίου Φαρμακοποιός.

ΣΥΡΑ.

Διαμνητῆς Μάμαρης ἐπιθεωρητῆς τῶν
 Τελωνείων.
 Ἐμ. Κρητικίδου.
 Εἰς τὸ Μουσεῖον δωρεά.
 Λεόντιος Καμπάνης Πρωτοσύγγελλος.
 Ν. Χριστοδούλου.
 Νικόλαος Βριόνης.

ΤΗΝΟΣ.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγ-
 γελίστριας.
 Ἰωάννης Θεοτόκης Διοικητής.

ΧΑΛΚΙΣ.

Γεώργιος Παπαμανώλης.
 Δ. Ι. Βάλλης.
 Ε. Α. Παπᾶς.
 Ἰωάννης Μ. Μαυρομμάτης Δικηγόρος
 Λευκάδιος.
 Ἰωάννης Γ. Βάχλας.
 Π. Κουμειᾶς.
 Χ. Β. Δούμας.

ΚΑΡΥΣΤΟΣ.

Ζώης Α. Κοντοπάσχος.
 Ὁ Καρυστίας Ἀντιπλ.

Σωμ.

ΚΟΪΜΗ.

Σωμ.

Δ. Παυλίδης Κοσμάς.
 Ν. Α. Κουμπαρεῦζος.

ΕΠΙΤΑΝΗΣΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

ΚΕΡΚΥΡΑ.

Ἀνώμας. 10
 Ὁμοῖος. 10
 Ἀθανάσιος Πολίτης Ἱερεύς. 1
 Ἀντώνιος Κάντας Ἱερεύς. 1
 Ἀντώνιος Πελλυᾶς. 1
 Ἀθανάσιος Καπουτζάρης. 1
 Γεώργιος Τζούφας. 1
 Γεώργιος Βούργαρη; Ἱερεύς. 1
 Γ. Δ. Γιάμαρης. 1
 Δόκτωρ Ν. τοῦ Σπυρ. Δελβενιώτης Μπα-
 ρούτσας. 1
 Δόκτωρ Βικέντιος Βερβετζίωτης. 1
 Δόκτωρ Φραγκίσκος Σολάρης. 1
 Δόκτωρ Νικόλαος Καλωνᾶς. 1
 Δόκτωρ Ἄγγελος Κογεβίνας. 1
 Δόκτωρ Γ. Κ. Στεφανίτσης Λευκάδιος. 1
 Δημήτριος Κοντός. 1
 Διονύσιος Γιαννουλάτος Κεφαλλην. 1
 Ἡ ἀδελφότης Μανιάκη. 1
 Ἰ. Π. Πετριτζόπουλος Πρίγγιψ κ.τ.λ.
 Λευκάδιος. 8
 Ἰωάνν. Δ. Ζερβός. 1
 Ἰωάνν. Δ. Φραγκούδης Κύπριος. 1
 Ἰωάνν. Π. Ρ. Γονένης. 1
 Ἰωάνν. Ἀθανασίου Κεφαλλᾶς. 1
 Ἰωάνν. Μπραήλας. 1
 Κωνσταντῖνος Γεροστάθης. 1
 Κ. Περικλῆς Φλαμπουριάρης. 1
 Νικόλαος Μπρακίνης. 1
 Ὁνύφριος Κυμνηᾶς Ἱερεύς. 1
 Σ. Ζερβός Ἱερεύς. 1
 Σταῦρος Φύλακτος. 1
 Σπυρίδων Πλεξίδης. 1
 Σπυρίδων Δαμηναῖος. 1
 Χριστόδουλος Κρεμμυδής. 1
 Χρηστόφορος Λαβράνος. 1

ΠΑΞΟΙ.

Ἀθανάσιος Ἀνεμογιάννης Ἱερεύς. 1
 Ἀναστάσιος Α. Βελανίτης Δόκτωρ. 1
 Ἀναστάσιος Μιτζιάλης. 1
 Ἀντώνιος Μιτζιάλης. 1
 Ἀντώνιος Παπᾶ Μάρκου Πέτρου. 1

Σωμ.		Σωμ.	
Βικέντιος Γραμματικὸς Δόκτωρ.	1	Παναγῆς Βλισμᾶς.	1
Γεώργιος Πετριτῆς.	1	Παναγῆς Δούκας Διδάκταλος.	1
Γεώργιος Ἀργυρὸς Ἱερεὺς.	1	Π. Κουκινίκης Ἱατρός.	1
Δημῆτρης Γ. Βελιαντίης Εὐεργέτης.	1	Σπυρίδων Ζαβός.	1
Κωνσταντῖνος Μπογδάνος.	1	Σπυρίδων Πιέρος.	1
Νικόλαος Α. Μακρῆς.	1		
Ὀδισσεὺς Ν. Βελιαντίης.	1	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.	
Φωκίων Καρούσσος.	1		
Φώτιος Ἀργυρός.	1	Ἀδαμάντιος Δαλλαπόρτας.	1
ΔΕΥΚΛΑΣ (Ἁγία Μύρα).		Ἀναστ. Π. Τυπάλδος Ὁξυδίας.	1
Α. Χ. Στεφανίτσης.	1	Αντώνιος Κ. Κόντης Κερκυραῖος.	1
Βασίλειος Α. Γύλης.	1	Ἄγγελος Ἡλιὺ Τζεζιλής.	1
Βασίλειος Βερίκιος.	1	Ἀνδρέας Μεταξᾶς.	1
Βλάσιος Δ. Στεφανίτσης.	1	Ἀναστ. Μελισσινός.	1
Γεώργιος Β. βαφέας.	1	Ἀναστ. Χρ. Πήλικας.	1
Δόκτωρ Ἰωάνν. Ν. Καβδαδίας Ἱατρός.	1	Ἀνδρέας Ν. Φωκᾶς Τζανετάτος.	1
Δόκτωρ Ν. Π. Μαρίνος.	1	Ἀλούσιος Μ. Ἄννινος.	1
Δόκτωρ Σωκράτης Κουρῆς.	1	Ἄγγελος Ρωμᾶνος.	1
Δόκτωρ Δημήτριος βαφέας.	1	Ἀθανάσιος Τυπάλδος Μπασιᾶς.	1
Δημήτριος Α. Σούνδιας.	1	Ἀνατ. Πανᾶς.	1
Δόκτωρ Σπυρίδων Α. Σταῦρος.	1	Ἄγγελος Κατζαίτης Π. Κωνσταντίνου.	1
Εὐσταθίος Κ. Στεφανίτσης.	1	Ἄγγελος Τυπάλδος.	1
Θεοφύλακτος Ἱερομόναχος Κεύρτης.	1	Ἀντώνιος Ἰωάνν. Δαλλαπόρτας.	1
Θεόδωρος Σουλῆιδόπουλος.	1	Ἀρχιδιάκων Σπυρίδωνος Δαφράνας.	1
Θρασύδουλος Γ. Π. Στεφανίτσης.	1	Βικέντιος Τζιμάρας ποτὲ Πέτρου.	1
Ἰωάννης Ψωμᾶς.	1	Βασίλειος Γ. Πανᾶς.	1
Ἰωάννης Ν. Μαρίνος.	1	Γεράσιμος Ἰγγλέσης ποτὲ Χριστοδούλου.	1
Ἰωάννης Γ. Στεφανίτσης.	1	Γεώργιος Ἰγγλέσης ποτὲ Ἀντωνίου.	1
Ἰωάννης Ρούσσος.	1	Γεωργάκης Ἰγγλέσης ποτὲ Δημητρίου.	1
Κωνσταντῖνος Ν. Στρατούλης.	1	Γεράσ. Δαλλαδέζικας ποτὲ Μαρίνου.	1
Μακάριος Ἱερομόναχος Σέρβος.	1	Γεώργιος Ν. Ἄννινος Χωραφᾶς.	1
Ν. Α. Κ. Τζαγκαρόλος.	1	Γεώργιος Τυπάλδος Μαράτος.	1
Πατρίκιος Ζαμπέλης.	1	Γεράσιμος Καρούσσος ποτὲ Νικολάου.	1
Πάνος Κορινιώτης.	1	Γεώργιος Ἰωάνν. Μεταξᾶς.	1
Πέτρος Σταυρινίδης.	1	Γεώργιος Μηνιάτης ποτὲ Δημητρίου.	1
Πάνος Γ. Στεφανίτσης.	1	Γεράσιμος Ἱερεὺς ὁ Πανᾶς ποτὲ Παναγιώτου.	1
Σπυρίδων Ἰωάνν. Σούνδιας.	1	Γεώργιος Κρησσᾶς ποτὲ Σπυρίδωνος.	1
Σπυρίδων Φιλιππας.	1	Γεράσιμος Σπινέλης.	1
Σπυρίδων Μανάρης.	1	Γεώργιος Μουσούρης.	1
Σπυρίδων Ἰωάνν. Μιχελῆς.	1	Γρηγόριος Πυλαρινός.	1
Σπυρίδων Π. Στεφανίτσης.	1	Γεράσιμος Γρηγορίου Ραζῆς Λουκάτος.	1
ΙΘΑΚΗ.		Γεράσιμος Δαλλαπόρτας.	1
Γεράσιμος Α. Δρακούλης.	1	Γρηγόριος Ἱερεὺς Μελιδένης.	1
Δόκτωρ Κωνστ. Καραζίας.	1	Γεράσιμος Τυπάλδος Ξυδίας.	1
Δόκτωρ Παναγιώτης Ἀλεξανός.	1	Γρηγόριος Ἄννινος.	1
Δημήτριος Πορφύρατος.	1	Γεώργιος Φωκᾶς Σπυρίδωνος.	1
Μάρκος Ζαβός.	1	Δόκτωρ Ἀντώνιος Πανᾶς Λαῦζος.	1
Ὁ Τραπεζοτηνῆς.	1	Δόκτωρ Δημήτριος Μ. Ἰγγλέσης.	1
Ὁ Ἰθάκης Πάσιος Ἀρχιερεὺς.	1	Δόκτωρ Σταῦρος Εὐσταθίου Ἰγγλέσης.	1
		Δόκτωρ Νικόλαος Σπυρίδωνος Ἰγγλέσης.	1
		Δημήτριος Λάσκαρης ποτὲ Χαραλάμπου.	1
		Διονύσιος Κόμης Φλαμπουριάρης.	1

Σωμ.	Σωμ.
Δόκτωρ Καίσιρ Ῥήκης.	1 Ἰωάννης Λειβαδάς.
Δόκτωρ Θεμιστοκλῆς Ζηρυπέλης.	1 Ἰωάννης Χωραφᾶς ποτὲ Δημητρίου.
Δόκτωρ Νικόλαος Λούζης.	1 Ἰάκωβος Λούζης.
Δόκτωρ Μαρῖνος Β. Καλλιγᾶ.	1 Ἰωάννης Τυπάλδος Χαριτάτος.
Δόκτωρ Ἀντώνιος Χριστοδ. Ἀτσάνης.	1 Ἰωάννης Γ. Χοιδᾶς.
Δημήτριος Ν. Καρούτσος.	1 Ἰωάννης Βαπτιστῆς Λουβέρδος.
Δόκτωρ Σπυρίδων Ε. Χωραφᾶς.	1 Ἰωάννης Κουρουκλῆς ποτὲ Σπυρίδωνος.
Δόκτωρ Μαρῖνος Τυπάλδος Φορέστης.	1 Ἰωάννης Ῥωμανὸς ποτὲ Σπυρίδωνος.
Δόκτωρ Ἀντώνιος Μυλωνάς.	1 Ἰωάννης Λούζης ποτὲ Ἀγγέλου.
Δημήτριος Ἰωαννίδης Βιθροντός.	1 Ἰωάννης Γεροθιάνος Λειβαδινόπουλος.
Δόκτωρ Στελιανὸς Κόμης Λουβέρδος.	1 Ἰωάννης Δαλλαπύρτας ποτὲ Λουκά.
Δόκτωρ Παῦλος Κατζίτης.	1 Ἰωάννης Μεναγιάς.
Δόκτωρ Ἰερώνυμος Τυπάλδος.	1 Ἰωάννης Ἰγγλέσης.
Δόκτωρ Παναγῆς Ἀσάνης.	1 Καμῆλος Κόμης Δαλλαδέτσημας.
Δημήτριος Μιλεσινὸς Ἀντωνίου.	1 Κωνστ. Ἰγγλέσης ποτὲ Εὐαγγελίου.
Δόκτωρ Μ. γρηλ Σκελιανὸς Λευκαδίτης.	1 Κωνστ. Λουβέρδος Τζουκνατός.
Εὐεργέτης.	1 Κωνστ. Φωκᾶς Παγουλάτος.
Δόκτωρ Ἀνατ. Μιτξᾶς.	1 Κωνστ. Π. Τυπάλδος Κεζῆκης.
Δόκτωρ Γεράσιμος Λειβαδάς.	1 Κοσμᾶς Μομφεράτος Ἀντωνίου.
Δόκτωρ Σπυρίδων Α. Μιτξᾶς.	1 Κοσμᾶς Χωραφᾶς Ῥαγκατζῆς, μέγας
Δόκτωρ Ἰούλιος Τυπάλδος.	1 Ἀρχιμνδρίτης.
Δόκτωρ Μαρῖνος Σπυρίδων Λουβέρδος.	1 Κοσμᾶς Γεράσιμος Λευκαδίτης.
Δόκτωρ Σπυρίδων Γ. Χοιδᾶς.	1 Λεωνίδης Αὐγερινός.
Δόκτωρ Ἀνδρέας Μ. Ἰγγλέσης.	1 Μινότος Λικαρδόπουλ. ποτὲ Ἀθανασίου.
Δόκτωρ Χαραλάμπης Κυργιελίνος.	1 Μαρῖνος Πέτρου Γεντιλίνης.
Δόκτωρ Παῦλος Δαλλαπύρτας.	1 Μαρῖνος Γεωργίου Κλαδάς.
Δόκτωρ Γεράσιμος Κόμης Λουβέρδος.	1 Μαρῖνος Γερασίου Παγκέλης.
Δόκτωρ Ἠλία Ζερβὸς Ἰακουμάτος.	1 Μιχαήλ Φωκᾶς Ἀλεξανδράτος.
Δόκτωρ Ἀνδρέας Λουβέρδος Κωνσταντ.	1 Μαρῖνος Βίετωρος Φωκᾶς.
Διονύσιος Ἰερεὺς Δαλλαπύρτας.	1 Νικόλαος Φερεντινός.
Δημήτριος Σαγκουνάτζος.	1 Νικόλαος Κατζίτης ποτὲ Δημητρίου.
Δόκτωρ Ἀντωνίου Δαλλαπύρτας ποτὲ	1 Νικόλαος Εὐσταθιάδης Μεταξᾶς.
Ἰωάννου.	1 Νικόλαος Καρούτσος.
Δόκτωρ ἄνδρ. Τυπάλδος Λασκαράτος.	1 Νικόλαος Λουβέρδος Μαρᾶτος.
Δόκτωρ Ἀντώνιος Κεφαλλῆς.	1 Νικόλαος Ἀραβαντινός.
Δόκτωρ Ἰωάννης Πυλαρινός.	1 Νικόλαος Π. Κουντούρης.
Δόκτωρ Ἰωάννης Πολυκαλᾶς.	1 Νικόλαος Μ. Πινατόρος.
Δόκτωρ Σ. Ἄννης.	2 Νικόλαος Σ. Φωκᾶς.
Δόκτωρ Γεράσιμος Καλλιγᾶς.	1 Νικόλαος Γεωργίου Πινατόρος.
Δημήτριος Λουκάς τοῦ Παναγῆ.	1 Νικόλαος Μ. Δαλλαπύρτας.
Εὐφημία Ἰγγλέση.	1 Νικόλαος Ἰερεὺς Ὁρακονταῖδης.
Εὐαγγελινὸς Ἰερεὺς Ἰγγλέσης.	1 Παναγῆς Ἀνδρέου Περιστιανός.
Ἐμμ. Χουρμουσιζῆς Ἑλλ. Πράξιμος Κε-	1 Παναγῆς Λουβέρδος Λασκαράτος.
φαλλινίας.	1 Παναγῆς Κατζίτης.
Εὐγένειος Ἰερεὺς Λουβέρδος.	1 Παναγῆς Καμπίτζης Ἀντωνίου.
Εὐγένειος Ἰερεὺς Τυπάλδος.	1 Παρίσιος Ἱερομόναχος Μεταξᾶς.
Εὐαγγελινὸς Τυπάλδος Μπασιᾶς.	1 Παναγῆς Μεταξᾶς Γκανάτος.
Εὐσταθίος Χαρακόπος.	1 Παναγῆς Ἀντύπας.
Ἠλίας Λουκίσας.	1 Παναγῆς Φωκᾶς Παυλάτος.
Ἠλίας Ῥαζῆς Λουκάτος.	1 Πέτρος Τυπάλδος Χαριτάτος.
Θεοδόσιος Λαβράχκας ποτὲ Ἀντωνίου.	1 Παναγῆς Τυπάλδος Μαρᾶτος.
Θεόφραστος Τυπάλδος Χαριτάτος.	1 Παναγῆς Α. Πολυκαλᾶς.
Ἰωάνν. Βαπτιστῆς Τυπάλδος Πρετιντέρης.	1 Παναγῆς Γερουλάνος τοῦ Νικολάου.

	Σωμ.		Σωμ.
Σπυρίδων Φωκᾶς Νικολάου.	1	Δόκτωρ Δημήτριος Πλέσσιας, Εὐγρό- της.	1
Σπυρίδων Ἀννίνος Καλιεράτος.	1	Δ. Ταλιαμπέρας.	1
Σπυρίδων Φ. Βαλσαμάκης.	1	Δ. Ἀργασάρης.	1
Σπυρίδων Λαυράγκας τοῦ ποτὲ Διο- νυσίου.	1	Δ. Ι. Καρῆρης.	1
Σπυρίδων Λειβαδάς ποτὲ Δημητρίου.	1	Δ. Σαντρίνης.	1
Σπυρίδων Κλαδάς Μαρίνου.	1	Δ. Τζανετίνης.	1
Σπυρίδων Καρούσος ποτὲ Νικολάου.	1	Δ. Μακρῆς.	1
Σπυρίδων Γ. Τζιμάρας.	1	Δ. Βουλδούς.	1
Σπυρίδων Μιλιαρίνης ποτὲ Ἀνδρέου.	1	Δ. Βιτάλης.	1
Σπυρίδων Λουβέρδου ποτὲ Ἀγγέλου.	1	Δ. Π. Ράινερ.	1
Σπυρίδων Μηνιάτης.	1	Δ. Σαλαμών.	1
Σπυρίδων Λιδᾶς.	1	Δ. Σιγούρος.	1
Σπυρίδων Ἀντωνίου Καμίτζης.	1	Δ. Φραγκοῦδης, Εὐεργέτης, καὶ Ἑλλήνι- κὸς Πρόξενος τῆς Α. Μ. τῆς Ἑλλάδος.	1
Σπυρίδων Λειβαδιόπουλος.	1	Δ. Βουλτζής.	1
Σταῦρος Τυπάλδος Εὐδιᾶς.	1	Δ. Ψημάκης.	1
Σπυρίδων Τυπάλδος Παυλῆς.	1	Δ. Βολτέρας.	1
Σωτήριος Μεταξᾶς Ἰωάννης.	1	Δ. Ἀρσανιτάκης.	1
Τιμόθεος Τυπάλδος Χαριτάτος.	1	Εὐστάθιος Γιαννόπουλος.	1
Χαράλαμπος Ἰγγλέσης ποτὲ Σπυρίδ.	1	Εὐστάθιος Τζιλιάνης.	1
Χριστόδουλος Σπυρίδωνος Μεταξᾶς.	1	Εὐστάθιος Μαρνέρης.	1
Χαράλαμπος Δόκτωρ Φωκᾶς.	1	Ζ. Μαρτινέγκος.	1
Χαράλαμπος Ἱερεὺς Φαρακλός.	1	Ζαφῆρης Πεμόνης.	1
Χρῆστος Σαραντόπουλος. (*)	1	Θ. Σιγούρος.	1
		Θ. Φραγκόπουλος.	1
		Ἰωάνν. Ἀσιμακόπουλος.	1
		Ἰωάνν. Βλαστός.	1
		Ι. Φλαμπουριάκης.	1
		Ι. Πλανιτέρος.	1
		Ι. Γρυπάρης.	1
		Ι. Στρούτζας.	1
		Ι. Κοκκίνης.	1
		Ι. Λασκαράς.	1
		Ι. Δ. Πλέσσιας.	1
		Κ. Κ. Ρώμας.	1
		Κωνστ. Ξένος.	1
		Κ. Γ. Κουερίνος.	1
		Κ. Γ. Μακρῆς.	1
		Κ. Δ. Διναζῆς.	1
		Κ. Φ. Μακᾶς.	1
		Κωνστ. Στυπάθης.	1
		Κ. Βολτέρας.	1
		Κ. Μεσαλᾶς.	1
		Λέσχη τῆς Ζακύνθου.	1
		Μεταξᾶς Σαντουρίνης.	1

ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

- Α. Γ. Στραβοπόδης.
- Α. Βολτέρας.
- Α. Βερίκιος.
- Α. Τάλαρης.
- Α. Γαίτας.
- Α. Κοντούρης.
- Α. Δεσίλας.
- Α. Πλέσσιας.
- Α. Κιθωτός.
- Α. Βούτος.
- Α. Κουτουδάρης.
- Α. Γαρτζόνης.
- Α. Παπαγιαννόπουλος.
- Α. Κούρτζουλας.
- Β. Μανιάκης.
- Γ. Μεσαλᾶς.
- Γ. Τζαρτζίτος.
- Γ. Κλαντιανός.
- Γ. Μινότος.

(*) Τὸν παρόντα κατάλογον τῶν συνδρομητῶν τῇ Κεφαλληνίᾳ δημοσιεύομεν ἀπα-
ραλλάκτως κατὰ τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν αὐτῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἐστείλαμεν
ἀκριβὲς τὸ βιβλίον. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὴν ἦδη ἔτη δὲν ἔχουμεν εἰς ἐτι πλήρη ἐκκαθαρισμὸν
πόσοι ἐξ αὐτῶν ἐδέχθησαν νὰ μείνωσι πραγματικῶς συνδρομηταί, κατὰ πιν θέλομεν γνω-
στοποιήσῃ εἰς τὸ κοινὸν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τὸν ἀληθῆ καὶ τέλειον ἐκκαθα-
ρισμὸν τούτων, καὶ πόσοι ἐπραξάν συμζωνῶς μετὰ τὴν ὑπογραφήν των.

	Σωμ.		Σωμ.
Μ. Βερίκιος.	1	Θωμᾶς Σδορόνος.	1
Ν. Βολτέρας.	1	Ἰωάνν. Κοκισλᾶς.	1
Ν. Γουργουράκης.	1	Ἰωάνν. Γ. Βαλάκης.	1
Ν. Τζόκος.	1	Ἰωάνν. Γ. Βαλσαμάκης.	1
Ν. Καρβελᾶς.	1	Ἰωάνν. Βαντινᾶς.	1
Ν. Δ. Πλέσσιος.	1	Ἰάκωβος Χ. Μπαρτέλης.	1
Π. Θ. Στεφάνου.	1	Ἰωάνν. Γ. Κωλιτός.	1
Π. Φλεβοτόμος.	1	Ἰωάνν. Ζαβός.	1
Π. Χιώτης.	1	Κωνστ. Δέλης προσκολλημένος εἰς τὴν	
Π. Μακρῆς.	1	Γραμματεῖαν τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς	
Π. Θεοδωρακόπουλος.	1	Πετρούπολιν.	3
Ράβος Πανώτης.	1	Κωνστ. Σπανδωνῆς.	1
Σ. Καλύδας.	1	Μ. Ι. Ἀργυρόπουλος Διερχόμενος καὶ	
Σ. Γούρκ.	1	Σύμβουλος τῆς Ἑλλ. Πρεσβείας.	2
Σ. Καρβελᾶς.	1	Μαντζοράνης Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλ-	
Σ. Ι. Διονταρίτης.	1	λάδος.	2
Σ. Φλαμπουριάρης.	1	Μανσο Uartaliti.	1
Σ. Στραβοπόδης.	1	Παῦλος Καρανδινός.	1
Σ. Ἀραβαντινός.	1	Στέφανος Φάραγκας Ταμίας τῆς Ἑλλη-	
Σ. Ρούσσος.	1	νικῆς Πρεσβείας, Εὐεργέτης.	1
Φ. Μαρκάτης.	1	Στυρίδων Δ. Κοκλῆς.	1
Φ. Καρβελᾶς.	1	Φώτιος Νικολάου.	1
Φ. Δοκναγίνης.	1		

ἈΔΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Β. Τζουρίδης.
 Ι. Γ. Ἰβου.
 Κωνστ. Τζιάνης.
 Οἱ ἄδελφοὶ Τσιτζίτσα καὶ Στουρνάρη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἀναστ. Ἰωάννου Βαλσαμάκης.
 Ἀθανάσιος Νικολάου.
 Ἀντώνιος Κ. Κρασσᾶς.
 Βασίλειος Πυλάδης.
 Γ. Βαρταλίτης.
 Γεώργιος Λομβάρδος.
 Γεράσιμος Χ. Ἰγγλέσης.
 Γρηγόριος Ράλλης.
 Γερασίμος Γεωργίου Ἰγγλέσης.
 Γρηγόριος Διαμαντῆς.
 Δ. Ἀργέντης.
 Δημήτριος Μεσσηνέας.
 Διονύσιος Ν. Κόμπουλας.
 Δημήτριος Ράλλης.
 Δρόσιος Ἱεροδιάκων.
 Δημήτριος Χαραντινός.
 Δημήτριος Μ. Μεντόρος.
 Ἐμμ. Μεταξᾶς.
 Θ. Φώτιος.
 Θεοδοστόκης Ἰγγλέσης

Ὀμοίως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἀναστ. Μανᾶκης, Εὐεργέτης.	1
Ἀναστ. Γ. Χαντζῆ Κώστα.	1
Αὐτάδελφοι Α. Γερμανή.	4
Βασίλειος Κρικτόζος.	1
Β. Ραδισίνω.	1
Γεώργιος Ἀναστασιάδης.	1
Δημήτριος Ν. Στερίου.	1
Δημήτριος Ρεβελάκης.	1
Δ. Δημητρακόπουλος.	1
Εὐστράτιος Καραλής.	1
Εὐστράτιος Βούρος.	1
Ζ. Χρυσοβελόνης.	1
Ἡλίας Νακίδης.	1
Ἡλίας Ταμπέρης.	1
Ἡ Ἡλίαςσκος.	1
Θεόδωρος Φιλιππίδης.	1
Θωμᾶς Παπακρέως.	1
Θ. Νομικός.	1
Θωμᾶς Ράλλης.	1
Κυριακὸς Βαγκατσίης.	1
Κωστ. Ν. Στερίου.	1
Κυριακὸς Κουμπάρης.	1
Κυριακὸς Τζούκας.	1
Κύριλλος Παύλου.	1
Λ. Πρωτόνο.	1
Μιχαὴλ Κρίκης.	1
Μ. Α. Στυππής.	1
Μιχαὴλ Σκυλίτζης.	1

Νικόλαος Β. Ζαλίχης.
Νικόλαος Ίωαννίδης.
Πέτρος Ν. Στερίου.
Πανταζής Καστοργιάς.
Πρόδρομος Χαντζή Χρήστου.
Παναγιώτης Μιλιώτης.
Π. Δενδρινός.
Παναγιώτης Σκουμπουρδής.
Π. Άλεσκάδης.
Ρ. Μερίκας.

Όμοίως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Αντώνιος Ίγγλέσης.
Άθανάσιος Φωκᾶς.
Βαγγέλης Γ. Ίγγλέσης.
Γεώργιος Σπυρίδωνος Ίγγλέσης.
Γεράσιμος Φ. Βαλσαμάκης.
Γρηγόριος Π. Κατακατζούλης.
Δ. Μ. Δαλλαπόρτας.
Διονύσιος Κούπας.
Δημήτριος Αντύπας.
Ευστάθιος Σουγδουρής.
Ζαχαρίας Ζαχάροφ, Εύεργέτης.
Θεόδωρος Βουρουκλᾶς.
Ίωάννης Α. Γιαππᾶ.
Ι. Α. Κοσμέτος.
Ίωάνν. Καστρόφ.
Κωνστ. Γρηγορίου Ζαχάροφ.
Κ. Σκαναβής.
Σκαρλάτος Ε. Σεβαστόπουλος.
Συνόδης Γ. Γισσούφ.

ΛΑΔΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Διχμυντάκης Ταμπακόφ.
Η Έλληνική Σχολή.
Ίωάνν. Φάτος Ιατρός Λευκάδιος.
Ίωάνν. Γεωργιάδης.
Κωνστ. Γ. Άγγελίδου.
Ο Άγιος Άδριανουπόλεως Γεράσιμος.
Ο Ίπποπόρξενος τῆς Ελλάδος.
Ο Άγιος Αμμοσίου.
Πολυζώης Πημικυριάδης Μελινίκιος.
Στέφανος Στάνιου.

ΤΑΪΓΑΝΗ.

Ζαχαρίας Ζαχάροφ. Εύεργέτης.
Αντώνιος Αύγερινός.
Άλέξανδρος Φωκᾶς.
Άναστάσιος Άναστασιάδης.
Άγγελος Χριστοδούλου.

Σωμ.		Σωμ.
1	Αντώνιος Βαλιάνος.	1
1	Άθανάσιος Καμπάνης, Πανοσιώτατος	
1	Ηγούμενος τῆς ἐν Μόσχᾳ μονῆς.	1
1	Άναστάσιος Μαγουλᾶς.	1
1	Άθανάσιος Μαγουλᾶς.	1
1	Άγγελος Καραμαλάγκας ἐκ Σπαντορίνης.	1
1	Άθανάσιος Λεομδάρδος ἐκ Γαλαζίου.	1
1	Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος.	1
1	Γρηγόριος Γ. Παναγκενόγλου.	1
1	Γεώργιος Χανδρῆς.	1
	Γεώργιος Κηπορός.	1
	Γεώργιος Φωτίου.	1
	Δημήτριος Πάικος Ιατρός.	1
2	Δημήτριος Λατσαράκης.	1
1	Δημήτριος Τρίχας.	1
1	Διονύσιος Ράττης.	1
1	Δημήτριος Φωτιάδης ἐξ Ἀθηνῶν.	1
1	Εὐστράτιος Ἀργέντης.	1
1	Θεόδωρος Ἀγγελάτος.	1
1	Θεόδωρος Βοιτᾶς.	1
1	Ίωάνν. Π. Δαλλαπόρτας.	1
1	Ίωάνν. Δικαιάκης.	1
1	Ίωάνν. Ἀμυρᾶς.	1
2	Ίωάνν. Βελβίτζ ἐκ Σμύρνης.	1
1	Κωνσταντῖνος Κουτζούπης.	1
1	Κωνσταντῖνος Πλιματάς.	1
1	Κωνσταντῖνος Μουσουρῆς.	1
1	Κωνσταντῖνος Ζαπέντης.	1
1	Μιχαήλ Δρακούλης.	1
1	Μιχαήλ Χιονάκης.	1
1	Μάρκος Φουμήλης.	1
1	Μίρκος Βαρβάκης.	1
	Νικόλαος Κ. Ράλλης.	1
	Νικόλαος Μρ. Αύγερινός.	1
	Νικόλαος Βαχαρέφ.	1
1	Νικόλαος Κοκκιουτῆς.	1
2	Παναγῆς Γρανλός.	1
1	Παῦλος Α. Μοσκοκνησιώτης.	1
1	Πέτρος Μαρκάκης.	1
1	Παντελῆς Φιλιππάκης.	1
1	Σωτήριος Γλυκὺς.	1
1	Σταῦρος Ἀναστασιάδης.	1
1	Στέφανος Ξανθοπούλος.	1
1	Φώτιος Λεομδάρδος, ἀπεδημίησεν εἰς	
1	Μπραίλαν.	1

ΟΔΗΣΣΟΣ.

1	Ἀδελφοὶ Φιλιππάτη.	6
1	Ἀναστ. Σούντις Λευκάδιος, Εύεργέτης.	1
1	Ἀλέξανδρος Κουμπάρης.	1
1	Γεράσιμος Μητροπολίτης Ἀδριανουπό-	
1	λεως.	1

	Σωμ.		Σωμ.
Γεώργιος Μπίκας.	1	Ιωάνν. Ἀδάμ.	1
Γρηγόριος Μαραζλῆς.	1	Κυριάκος Κεθαρθάκας.	1
Γεώργιος Λαχοθάκης.	1	Κωνστ. Γιαλούσης.	1
Γεώργιος Μεταλλινός.	1	Πέτρος Κουβαράς.	1
Ἐμ. Χριστοδούλου.	1	Πάυλος Κ. Μαυροκαρδάτος.	1
Ιωάνν. Διαλεγμένος.	1	Σπυρίδων Σκελλαρίου.	1
Ιωάνν. Κ. Ζιλόφ Ἡπειρώτης.	1		
Κ. Παπουδῶφ κτὶ συντροφία.	1	BENETIA.	
Μιχαήλ Βελιανίτης.	1		
Μάρκος Σεβαστόπουλος.	1	Α. Στούρζας.	1
Μιχαήλ Ἀλμαλῆ.	1	Ἀνθίμος Μυζαράκης ἱεροδιδάσκαλος εἰς	
Νικόλαος Κρήτσικης.	1	τὸ Φλεγκενιακὸν φροντιστήριον.	1
Νικόλαος Ἰγγλέσης.	1	Δημήτριος Τοπάλης.	1
Ν. Α. Ρηγανᾶς.	1	Θεόδωρος καὶ Κωνστ. Πανεώτη.	1
Ν. Παυλιώτης.	1	Ὁ πρῶτον Δαλματίας Ἀρχιεπίσκοπος Βε-	
Νικόλαος Καρβούνης.	1	νέδικτος Κραλίδης.	1
Παῦλος Σταμερόφ.	1	Σπυρίδων Βελούδος.	1
		Χριστόδουλος Μπριγιάκος.	1
ΤΕΡΓΕΣΤΗ.		ΠΕΣΤΑ ΤΗΣ ΟΥΓΚΑΡΙΑΣ.	
Ἀντώνιος Μ. Ἀντωνόπουλος.	1		
Ἀνούφριος Γεωργίου.	1	Ἀλέξιος Παναγιώτου.	1
Ἀντώνιος Γιαλούσας.	1	Ἄργυρος Βράνης.	1
Γεώργιος Σκελλαρίου.	1	Γεώργιος Κονιμίζης.	1
Ἡ Ἑλληνικὴ σχολή.	2	Δημήτριος Σκελλαρίου.	1
Δημήτριος Καγκάδης.	1	Παναγιώτης Μωράτης.	1
Εὐστάθιος Σ. Βλασσόπουλος, Εὐεργέτης.	1		

Σελ. 445 στίχ. 44 Ν. Δ. Μπούας Δημοδιδάσκαλος Ἀνατολικοῦ, ἀντὶ τοῦ Νικολάου Μπούα Μουσικολογίωτ. ἐκ Πρεβέζης, ἢ Νικηπόλεως τῆς Ἡπείρου.

